

Eesti Teaduste Akadeemia
Eesti Keele Instituut
2011

EESTI MURRETE SÕNARAAMAT

V köide

22. vihik

likah(h)ama – loom

Toimetanud
Mari-Liis Kalvik
Mari Kendla
Tiina Tärk

ISBN 978-9985-79-405-0

likah(h)ama *likahama* Rõu(-mma) Lut, *likahhama* Se/-mma/ Lut = *likahtama kel viga man, likahass elo iä Rõu; ä_lei jala, nakass likahama* Lut || *seo kell likahass, taad piät veidükese õiõndamma* (pommidega seinakellast) Rõu

likahtama *likaht|am(m)a* Plv Vas Röp Se, -õmmõ Krl lonkama *hobõnõ likahtass, jalg um `haigõ* Plv; *jummal küll, `tervüt ei olõ?, kõrvost ei kuulõ?, `jalga likahta* Röp; *tsõdsõkõnõ ol'l likahtaia jalaga?* Se **Vrd** *likah(h)ama, likatama*

likal *kerge riidega; sukkadeta tuli likal `väl'ja* Trm **Vrd** *likaldõ, likalt*

lika-laka on *mõtuss `laulvet lika laka lika laka larr* Krk

likaldõ *likaldõ* Vas Se *jalatsid paljaste jalgade otsas, sukkadeta panõ no hot' likaldõgi `saapa `jalga, lõvvä äi `kaptit, pangu ui `vahtsit `tsuugõ likaldõ `jalga* Se **Vrd** *likal*

lika-lika int *vana väädse liks, lõpussist är? murrõt, tege inne lika-lika* Plv **Vrd** *lika-loka*

lika-loka adv **a.** int *läheb lika loka, kui iest ja takka äe kulund* Hag; *plek'k anomakõsõd on, lika-loka lika-loka lokotava ärä* (piimanõude pesemisest) KodT **Vrd** *lika-lika*
b. *lohakil; korratult sij üle pää kaala tett, lika-loka pakilt tett* Krk; *nemä_m ike ulk'aiga talul olluva, a midägi näil ei ole, kõik' om lika-loka* Nõo **Vrd** *liga-loga*¹

likalt *likalt* Iis, *likkalt* IisR = *likal `Väljas on külm ja märg, ei või enam `ühti `minna likkalt end `külmetama* IisR; *tulin nõnna likalt, akab külm; Ära käi kevadel nii likalt* Iis

likatama *likatama* Kod Ksi Lai T(-õmõ, -eme San) V(-amma; -õmmõ Krl Har), *ligatama* VNg (kergelt) lonkama *likatab, `luukab `natke* Kod; *likatab jalaga* Lai; *kui tõene jalg pal'lu vigane, siss `limpab, aga kui viga `väike, siss likatab* Ran; *illuss poiss laits nigu muna, aga tõist `jalga likat; mul `olli üits likataja `tüt'rik üten* Nõo; *likatass teist `jalga, lätt pultõi-st pultõi-st* Kam; *penil ol'l jalg `aigõ, lät's likatõn* Krl; *mis sa vanna `sahti likatamma oppat, taa mõist likata esi?* Har; *hobõnõ likatass tagomast `jalga, taa vast om är\_naglatu* Plv; *lätt likatõn ku vahn sañdikõ* Lei || *logisema kuaš peris paras, muku `natke likatab* Kod **Vrd** *likahtama, likkama*

likats *lika|ts* Krl, g *-tsi* Kod Vas, *-dsi* Rõu; *likat's* Kod Kan Krl Har Rõu Vas, *-t'si* Urv, *-dsi* Urv Se (esemete osa) **a.** *voki keps, vänt Ku vok'ki sõkut, sõss likat's liiguss ja vedä ratast `ümbre?; Kae\_mul taad vok'i likat'sit, taal om vaest midägi vika, mitte ei\_püüsü\_vändä küllen* Urv; *likadsiga `aeti [voki] `tsõõri `ümbre* Rõu **b.** *kella pendel* – Krl Vas Se **c.** *puupulk veskikolu kinga all, mis teri kivide vahele raputab* – Kod **d.** *raud ukselingi all lingi tõstmiseks* – Har

Vrd *likutis, likuts, lipats*

likavoi *likavo-i* *voorimees issu likavo-i `piäle ja sõeda* Kod

like → *lige*

likedama *likedama* *ära määrima, mäkerdama laps aeb suppi `pæele, siis likedab* Emm

like|lind (lind) *likelind laulab ikka like like like like* Muh

likeline *likeli|ne* g *-se* *märjavõitu, niiske koi `omma jahun, ku likeline jahu om; `rõõva om alle likelise* Krk **Vrd** *likeltane, likõnõ*

likelt → *ligedalt*

likeltane *likelta|ne* g *-se* = *likeline `nõusit ei ole kuivass kuivaten, seantse likeltase* Krk

likerdama¹ *likerdama* Rõn, *likõr-* Rõn Rõu; *likkerdama* IisR

1. *slikerdama `Aadu käib `määrüb `metsaüemat, nii `kaua kui likkerdab omale ried ja `vankrid puha* IisR; *Ol'l kül\_päävä `selge et `süüdü um, a är\_tää likõrd `hinde* Rõu

2. lipitsema mõne `tüt`rigu likeridase pošte `ümbre, nemä ei kae tүүst ega `kestegi; ega peremišs serätsit pošte `ümbre likeridajit ei taha, `aasta piäp ärä, siss saadap minemä Rõn

likeridama² likeridama kergelt pesema Ma likeridasi oma põlle vehe ee, aega oli vehe, pole läbend pesema akata Emm

likerdis liker|dis g -se vilets asi (ka inimesest) pumbakaod, ne_o muidu ühed pisikesed likersed suure kao kõrval; anna see noa likerdis `siia Muh

likes likes Rid, lekes Mar leos lekes olema Mar

likesse likesse Rid Mar(le-) Kir likku vii lenad likesse Rid; ube, `ernid `pandi koa leenisega lekesse Mar; kui linad kistud said, siis `viidi likesse Kir

liki liki Muh Lälö Mih PJg ligi **a.** adv küla oln liki Muh; kui tä tike oo, siss ei või liki `laskagi; meil si eenämaa liki, muuku võta vikat käte ja anna valo Vig; isad nägid `unti küll, aga nad saand mette liki Mih **b.** postp me põle lueha likigi Vig; Enäm noored ei lähe kiriku liki Kse; ei ole vee liki `saandki; ma saa `kässa maa liki `panna mette Mih; pesa liki läksid PJg

Vrd likki

liki|läki läkiläki `tõmma aga liki läki pähä, sie sue müt's Jür

likk likk (lind) likk laulab ikka likuti likuti likuti Muh

likkama likkama Har Rõu, lika|ta² Kan Plv, -da² Se(-mma) lonkama lehm likkass `jalga, ei\_tiiä\_mis täl hädä om Kan; tyy käü likatõn Har; lüü<sup>2</sup> tõnõ jalg ka ar `perrä, sis olõ õi² tundaki et likkat; nakašs likkamma, jalg jäi `haigõst Se **Vrd** likatama

likke → lige

likki likki Muh Han Kse Mih PJg ligi **a.** adv juurde, lähedale; juures, lähedal see mürin ei ole sii likki mette; ise ta likki ei lähe Muh; Koer ei anna mette likkigi Han; kedagi likki ei tulnd Mih; See obu oo naa peru, ei see inimest likki lase PJg || kaasa sind ep taheta üht likki võtta Muh **b.** postp põle laste likki `julgen `tullagid; ei ole vee likki `puutun Muh; ei taha so likki tulla mette Vig; Ei tule töö likkigi, magab `kamris; Ää mine viina likkigi Han; olen kaheksa `kümne likki PJg

Vrd liki

likku(s) → ligu

likk|liin likkliin = likkliin – Ris

likne `likne kerkimata, nätske sepik oli `likne, ei `kerkin Ris **Vrd** likses, liksis

liks¹ liks Plv; n, g `liksi VNg vilets, nüri, logisev nuga nüri ja `alba nuga `üüeda `liksist VNg; vana väädse liks, lõpussist är² murrõt Plv

liks² liks Pöi Mar Kod int, on Korra tegi liks [raadio sees], oli vagusi ja püme Pöi; vesi kukub liks liks laess `alla; `veike koer aagub liks liks liks Kod **Vrd** lõks², pliks, plöks¹

liksa-lõksa int ku noorik üle kirigu lännu, siss kõlisnu liksa-lõksa -- ilu `ehtit ollu küll`len Krk

likses `likses = likne tegin pärast teise koogi, see ei oln `likses Ris

liksi pooltooreks, nätskeks Leib on vähe `liksi jäänd Rei

***liksima** (ma) liksin närima, näksima mina ei saa kal'la `leibagi `süia, ma liksin ja liksin, aga `alla ei lähä, paks Amb

liksis `liksis Käi Rei nätske, taigane, kerkimata See leib on jo päris liksis Käi; Seda `liksis sepigud küll `äesti `süia äi taha Rei **Vrd** likne, liksja(s)

liksja(s) `liksja Nis, `liksjas Jäm Rei Jür = liksis *kasund vil'jast* [tehtud], *siis leib* [jääd] `liksjas Jäm; *leib na* `liksja, *akkab ammaste* `kül'gi `kinni; *klimbid na* `liksjad Nis; *tuli* `liksjas sai Jür || niiske, märg `liksjas liiv Rei

liks-laks int *Kuer lakkub liks-laks, liks-laks* IisR; `andis talle *liks-laks* `mööda `körvu; *piits keis ta kää, nõnda et liks ning laks* Khk; *puu kurikad olid - - missega sai liks-laks, liks-laks sedasi sai lopitud - - neid* `kangud Pöi; *see lõksutab nõnna kanjast kududa liks ja laks* Muh; *puud* `paukusid *liks ja laks* Kse; *muud es kuuleki ku liks ja laks* Hls **Vrd** liks-löks, pliks-plaks

liks|liin *likliin* nõör, millega puri on masti külge kinnitatud – Ris **Vrd** liist-, likk-, lits|liin

liks-löks int *kanjast köib liks ja lõks* Muh **Vrd** liks-laks

liksmä `likmä logisema `lik'sja väits Plv

liksti `liksti int `ämlik *laheb köit, `kärpse lüüb* `liksti `võrku Kod **Vrd** likstik, pliksti

likstik *likstik* = liksti *Kõru läks likstik lukki; Keeras likstik ukseluki kinni* Kaa

liksuma `liksuma spor S, Mar/-so-/ Juu Koe Puh, `liksuma Kod Trv, (ma) *liksum(n);* `liksuma, (ma) `liksum VNg deskr, *teat helisid kuuldavale laskma vesi liksub varvaste vahel* Jäm; *kepp* `liksum ning `laksus Khk; *Kenast ta_b käi `õhti, aga ta ikka liksub* (kellast) Pöi; *kanjast liksub ja lõksub käe* Muh; *Lapsel akedi juuksid liksuma* (juuste lõikamisest) Emm; *vesi* `liksum *jala all* Rei; *jalad üsna* `liksovad, *kingad nii märjad* Mar; *mõnikord on liha saht, akkab suus* `liksuma (ringi käima), *ei lähä* `alla Juu; *vana nuga liksub* Koe; *vesi liksub, ku katus one* `kat'ki, *muku kuuled, et kukub liks ja liks ülevält* `alla Kod **Vrd** pliksuma

liksutama *liksutama* deskr *liga liksutab, joob vedela ära ja paks jääb järele* Kse

***likutama** (nad) *likutavad* deskr **a.** [linnud] *likutavad aga* `peale Muh **b.** *lõksutama mis sa tõtta* (lukku) *likutad* Muh

likuti¹ *likuti* päästik, trikkel *soone* `lasmese *raud* `olli, *likutist tõmmati, likuti* `olli `sõuke *vedr* Muh **Vrd** liput, liputis

likuti² on *likk laulab ikka likuti likuti likuti* Muh

likutis *liku*tis, pl -tsid (eseme osa) **a.** *oki likutis ojab rava* `vastu [et pool välja ei tule] Muh **b.** *lehmakrapi kõra, tila puu likutsid* `ollid `lehmde *rapudel sehes* Muh

Vrd likats, likuts

likuts *likut's; likots* g -i (esemete osa) **a.** *ukselungi liikuv raud ukse likots, kes* `liinki *üles tõssab ja maha laheb* Kod **Vrd** liputis **b.** *voki keps, kõlguti likots käib tallalavva* `külge *tõene õts, tõene õts ratta ravva* `külge Kod **c.** *sõle kinnitusnõel sõlel likots piäl, sellegä* `paanti *kinni; sõlel õli likut's* Kod **d.** *kaevukoogu otsas olev ristpulk ämbri kinnitamiseks mes sügäväm kaev, on kuagu raud õtsan, lingiraud ehk likut's* Kod **e.** (adra osa) *siädä ater* `kombe, *niid pulgad, kos likut's one, kuevavad ärä* Kod

Vrd likats, likutis, lipats

likõnõ *likõ*nõ g -dsõ märjavõitu sääne *likõnõ ilm ol'l* Vas **Vrd** likeline

likõrdama¹ *likõrdama* logisema *Naa_`vankri likõrdasõ?* *egast* `kot'silt Rõu

likõrdama² → *likerdama*¹

lilask *lilask* g -i *linask lilaskil on suomusse läik teist* `muodo, *nagu* `valgem; *lilaskid on vähä, ku paksult muud kala* `välja *tuleb, siis* `trehvb *õlema* Trm

lill¹ lill g lille spor eP, `lille RId/n `lille VNg/, lilli hv Khk, Hää, `lilli Kuu; lil' g lil'le VIPõ, lilli M T, lil'li Krk Nõo V

1. õistaim ei `heitse midägi, `lillid egä Kuu; Kevade vara oli `valgeid `lillesi kõik kuhad täis IisR; lilled `eeti vanast `ärtseteks Jäm; pole killegil `aega nende `lilledega `rassida Khk; Tüdruk just kut lill Põi; soos o iga `tõugu `lilsid Muh; lilledel oo südämed sees, igäl lilled oo oma südä Mar; lillid kasuvad isi maast `väl'la, roosid istutadass Hää; nooremad inimesed `ütlevad lilled, vanemad ikke `ütlevad kaännid Juu; kullerkupud, sinililled, pienemaid `lillesi ma ei tunne Amb; niipailu vara suavin tal, kui `nurmel `uhkeid `lillesi VJg; põllu eenad kollast `lille täis Äks; ära unustamise lilled on ilusad ell sinised Lai; suured punsud `võt'sid lil'li Pil; nende lil'lel om `õige iluse `äitsme HIs; nüid ole ma puhass ku lil' Krk; kae ku vara om miu lil' `äitsemä nakanu Puh; lätsivä `müüdä nigu lilli, ilusa `rõiva sällän Nõo; `uibu ja visnapuu ja kõik äedsessiva, aid `olli `valge nigu üits lil' Rõn; kül' ta ilman pot'itass uñmi `lat'si, hoidass ku `lil'li Kan; siihn omma kõik' kotusõ `lil'le täüs ja ruhe, siia ei\_saa kohegi kusõlõ minnä? Har; mägõr tege `kurja tüüd, aja lil'li_kõik' `ümbre?; tulihain um armastusõ lil' Rõu; `lille um sul külh egäsugust, tiia_kas leeväpalla um `suuhtõ `panda? Plv; no vijil `häitsä ei lil'liki? Vas || lille kujutis leidi `riided on lillelised, lilled `peale värvitud VII; `Sõukste suurde `lilledega riie oli Põi; nii ilus riie, kõik `lillesi täis; `kindad olid `lilledega ja kandiliste `kirjadega koa Juu; isal oli rangi `puule `lillesid `pääle `tehtud Äks; lilli `rõival pääl, egat `värmil Ran; enämbjagu `rõivit om suurde `lil'lega, suure kirjä ja suure lilli sehen; tuj laudlina `olli üle kõige `lil'le täis Nõo | fig pane `valge põll ette, koer teeb kõhe lilled `sisse Kod

2. õis, õisik kullerkupud, pruunid tumed lilled on `otsas Khk; näiueinä om lina sehen, pääl om punane lil'li tut' Krk; nurme pääl kasvasse tigase aina, lilli om kül'len kah Ote; kanariku varrõ pikk ots lätt `lil'le Röp; mi puul `valgõ lil'lega ristk'haina inäp ei kasvata? Se

3. fig mitte lille(gi) liigutama mitte midagi tegema Ei sie `liiguta `lillegi, mis ta tühi `aige on, ole kedagi IisR; Äi liiguda lillegid Emm; ma ei liigotaks `lillegi, kui ma mud'o läbi saaks Kul; ta ei liiguta `lillegi, nisuke saks Lai; ta ei liigude `lilli ka lilli `pääle Krk; kõnnib nigu parun, käe `perse pääl, oless ta `lilligi liigutass Ran; poiss ei tji kotu mitte midäginä, ei liiguta mitte üits lil' Nõo; vana laisk raebe, es liiguta `lilligi Kam; om timä eluaig ilman eläni, ei olõ timä `lil'li liigutanu `tõistõ `paika Har; No\_sul um hüä elu kül', sa liiguda õi\_ `lilli lil'li pääle õi? Rõu; l ä b i l i l l e d e kaudselt, ilustatult – Plt

Vrd lilles, läll¹

lill² lil' g lilli spor Sa; lill g `lilli Jõe Kuu Hlj

1. mängukann, lelu Küll neid `lilli on nüüd kohe pisukastel `lastel igäte `seltsi Kuu; `lillid ja `kaännid Hlj

2. lsk liha anname lapsele `lilli ka Khk; lilli tükk Pha; tahab tid'u `lilli VII

lilla lilla eP(le- Käi Vig; lille van Muh) eL, `lilla R violett ei tämä ole sinine `eigä ole punane, `lilla `karva Vai; lilla leit oli `sel'gas Khk; Täna õhta koivalges taevas keik üsna lilla Kaa; Soo ohakal on suur araline `õitse tut' `otsas, sinikad lillad `õitsed Põi; lille oo `elkjas punane Muh; `neoksed lillad seened, `neoksed `mustjas lillad, kui ää keedad Mar; tegin omale lilla `kampsuni Saa; kaks lillat `värvi: teene punalilla, teene sinililla värv Juu; ega mehed lilla riideid kannä JMd; iire erne, temal on lillad õied VMr; lilla `kartulid õlid

iad, nigu kana munad, väga ia mekiga Trm; minä ravva `rossegä `värvsin -- öli küps punane lilla, ku ilma `värvsid, öli `val'kjäs lilla Kod; vahest on taevast ilus lilla, vahest roosakas lilla Lai; lilla ollev `kangesti moodun Hel; kirju sit's, `ol'li vahel lillat `kirjä kah siän Ran; ma `värmisi lillasid `langu Krl; elu on lilla (muretust elust) Ei ole muret midägi, elu on igäpäiv `lilla Kuu; Joodikul ikka elu lilla, olgu või püksata Jür; lillat lööma ~ laskma laisklema; kerglast elu elama `Kõikse `kiiremal ajal sina lähed `lillat `laskma; Ei `viitsind tüöd `rühmada, läks `linna `lillat `lüöma IisR

lillak, lillakas¹ *lilla|k g -ku Iis Trm M T, -gu Saa(-ga) Krk, -ka Hlj/'l-/ Amb KJn; lillak|as Häa Juu Jür JMd Koe VJg IisK Iis Trm Ksi, `lillak|as RId, g -a; pl lillakad Vän Saa HJn Tür Pee ViK Äks Lai VIPõ/-ud Vil/ söödavate marjadega rohhtaim, selle taime mari `lillakad `kasvavad `metsäs, `marjadel on kived sies Lüg; `Lillakaid ei `korjatud, nad pole iad `marjad IisR; lillaki mitu tükki `punnis ühe varrekse `otses, terade `kaupa Häa; lillagad on punased marjad, `väiksed tilluksed teräd Saa; pikad veanded kasvavad möda muad lillakatel HJn; ega lillakad iad marjad ole JMd; metsa all kasvab lillakaid, mõni `kietis [neist] suppigi VMr; lillakad on pienemad kui mustikad, neid on mitu tükki ühes kobaras IisK; meil mets täis neid lillakid Äks; lillakad, aralene leht, [marjal] kõva süda sees Plt; täo om mõtsan pal'lu lillakid, lillakil om luu sehen Hls; lillagu marja kasvass iki `kõrge kotusse pääl Krk; lillaku ei ole suure asja marja, suure `sümmne om sehen Nõo Vrd leemukas¹, liimakas², liimik³, liimikas², liimukas³, liinikad, lillekas², lillekene², lindik, linnakas, linnuka*

lillakas² *lilla|kas Jäm Pha VII Põi Muh(lille-) spor Lä(le- Vig), Aud VMr VJg Sim TaPõ Plt Hls Hel San Krl/g -kase/ Vas, lilla|kass Puh Nõo Kam, `lilla|kas VNg Lüg IisR, `lilla|gas Kuu Vai, g -ka; lillag|as g -a Khk; pl lillakad Jõe, lillaka[?] Röp; komp lillakap Har lillavõitu viuli kardulid on lillakad Jõe; mõned roosid on `sõuksed kenad lillakad, lillakid `riidid on koa VII; See pole kena värv `õhti, `sõuke lillakas Põi; kanarbiku `õitsed o lillekad Muh; taevast nii lillakas Mär; lillakast `karva punane Kse; lepik siened `neskesed punakad, lillakad VMr; kesa `kartulid -- olid lillakad `värvi Trm; mustikust tuli `siande lillakas värm Hel; nigu nüit õdagune õhe pastap, alt sinikass ja päält lillakass Kam; `pörkna hain -- lillaka<sup>?</sup> `häelmo[?], muido `pörkna lehe[?] Röp*

lillakas³ *lillakas kergats – Mih*

lillakas- (värv) *Rukki`lille `õisi `kõrjati, sie `andas sinist `värvi ja `juure karuõhaka `õisi, `keitäsid, `kurnasid ja panid `niidid `kiema, sis `jäivad `lillakas punast `värvi Lüg; Siis saan mina ka -- `lillakas `pruuni `lõnga; Mõne sireli `õied olivad `lillakas sinised IisR; lillagas punane Khk; Sii valge on püsut sinikas, üeldakse -- lillakas valge Pha; ühed olid al`lid, lillakad al`lid, kutsuti aava seened Äks; kuuse käbidega `värvisime, sai -- lillakas al`Lai*

lillak|mari *lillakas lillakmarja kasvava enämbide kõjo mõtsa all Nõo Vrd lilla-, lille-, liluk-, linnuk|mari*

lilla|mari *`lillamari = lillakmari – Hlj*

lilla|punane 1. *lillakaspunane kenad lille punased rohud Muh; aaniiniiga värvitasse punasest ja lilla punasest Iis*

2. (kartulisort) *lilla punased, need on ka iad söögi karduled Ris; liivatsõ maa pääl kasunu[?] lillapunadsõ omma[?] `häste putõ[?] Kan*

lilla|roos (aialill) *ühed* [lilled] on `mietri pikkused, `neie nimed õlid `lilla`ruosid; minu `lapse`põlves ei `õldki [aias] muud ku nied `kollased `kakrad ja - - `lilla`ruosid, `talve`lilled nied Lüg **-sinine** lillakassinine Rugis kasvab palju kulistisi, kenade lillasiniste õitsetega Kaa; lilla sinised sukad Sim; mõne lilli om lilla sinitse, nigu kure`katla ja Ran; kanarik ku `häitsäss, sõss mugu sinetäss, sääntse_lillasinitse_peenikese_häelmäkese? omma? Kan

lille → lilla

lille- lille- lille peenar oo nenda `rohtu kasund Khk; Suur lille aid oli maja `otsas; Lille `kirja `kindad, kus suured lilled sihes olid; Sa oled just nii kena kut lille pot't Pöi; lapsed tegevad järjest sii lille `kimpusi Rei; ma lähä lille peenärt rähätsema Tõs; ilus lille ais Kei; pärjäd tegime pähä, nagu lillekrüüh piäs Pal; neva ostiva laadald lilli vaasi Trv; aud `olli nigu üits lilli kuhi Puh; nüid `tul'li ääd `vihma, nüid lähvä nüj lilliloomakse (lilletaimekesed) kasuma Nõo; Terve kapel `olli jaanipäeväl nigu üit's lil'liaid Rõn; mul ol' ka\_tan lil'liaid - - `keisrikrooni_`hät'si\_ja; humala\_ka\_mma\_mul tan lil'liaian; kaß ai lil'lipot'i `aknõ päält maha? Har

lille|kapsas u lillkapsas nüüd `kuulub küll, et on `lille`kapsad ja tehässe `lille`kapsa suppi Lüg; meil oli üks `oasta lille kapsas, ei meil `tehtud sellega kedagi Juu; üte omma lil'li`kapsta? Se

lillekas¹ lillek|as g -a VNg/'l-/ Plt; lillek|äs g -ä Kod lillerikas tänävude one meie aed õege lillekäs, pal'ju `lilla; sji riie one õege lillekäs, pal'ju `lilla piäl Kod; lillekas eenam Plt **Vrd** lilleline, lillikas¹

lillekas² lillek|as g -a Juu SJn; pl lillekad Kos Ann Tür = lillakas¹ lillekal nihukesed punased tarjad `otses, isi on apud koa Juu; `metsas kasvab lillekaid küll, neid `varssa on igal pool näha Ann; mia olen lillekid süünd kah SJn **Vrd** lillikas²

lillekas³ → lillakas²

lillekene¹ dem < lill¹ pane `lillikesed vede VNg; [liblikas] `lindas lillekse pealt lilleksele Rid; tüdruk on nagu lilleke, ei kedra ega `tüöta JMd; [siin] ei kasva lillikestki Iis; veeke lillekene, ise veeke ja eiermu kua veeke Kod; kõnd ku lillik (ilusti rõivastatud lapsest) Krk; lillikse ollive kulla`karva kõllatse Hel; kesä pääl sai lillikeisi Ote; illos lil'lekõne, mis tast ärä kakku San; nüu_tsibiläse lil'likese?, nüu_tsillu sinidsäkese? Har

***lillekene**² pl lillekesed = lillakas¹ – HJn

lilleline lilleli|ne Jäm Khk VII Pöi VJg I KJn Puh Nõo, `lilleli|ne Kuu VNg, lillele|ne Muh Mar Hää Koe Plt, g -se; lilleli|ne g -tse Har Vas, -dse Rõu Plv **a.** lilledega, lillerikas `lilleline `einamaa VNg; lillelene aas Koe **Vrd** lillekas<sup>1</sup> **b.** lillmustriga `lilleline vaip Kuu; Irmus `uhke lilleline leit oli `selgas Pöi; lillelesed telka vööd Mar; lillelesi `riidi `pyüdis küll Hää; `õstis omale õige lillelise teki Trm; suur ilos rätt, `valge ja lilleline Kod; kleit om `valge, kañt om tõist `värvi, kas lilleline vai muedu värviline Nõo; tüül ol' lilleline rät't pään Har || lilla lillelene leit Muh **Vrd** lilliline

Vrd lillene, lälleline

lille|mari pl lillemarjad = lillakmari – Jür JõeK **-mesi** kevadine või suvine õiemesi lil'limesi om vahanõ Urv; tüü om lil'li mesi, mia keväjelt mihiläse `kandava. sääl om kõkõ enämb ruhe Har

lillendama lillen|dama VNg/'l-/ KJn, -dämä Puh, -teme Krk õitsema kevadel `ounapuud `lillendavatta VNg; kardule `äitsnev ku lillents puha Krk; aid lillendäp Puh

lillene *lille|ne* g -se VNg/'l-/ Jäm Plt Vas lilliline `lillene `aida VNg **Vrd** lilline
lille|nõges *lillenõges* mets-nõianõges – Kod **-puht** lillekimp *toi `suure `lille puhi* Kuu
lilles *lilles* Vig, g -e Mih Khn PJg; pl *lilledes* Vig lill väiksed *lilledes* Vig; *Tua taga kasuvad `koltsõd lilledes* Khn; *Küll see lõng oo ihus lillise sinine* PJg

lilletama *lilletama* VNg/'l-/ Mar Plt, -ämä Kod, -ämmä Urv lilledega kaunistama *lilletab näid käterättä ja laudlinasid, `õmleb kõiksugu lõngadega* Kod; *Nii `kangõ külm, aknaklaasi omma_ta külmäga kõik' är_lilletedü?* Urv **Vrd** lillitama¹

lille|tolm õietolm *mesilased tuovad lille`tolmu - - pajuõitest ja `pungadest, `urbadest, kust nad soavad* Amb; *keväjelt `kandava_mihiläse_lil'li`tolmu ja paiu `tolmu haudmõidõ jaoss tarrõ `sisse* Har

lilli *lil'li* Krl Vas, `lilli (-l'l-) IisR Istk hea, *pai Näe, kui `lil'li laps, `korjab kõik kloppid ise kokku* IisR; *sa olet ää lat's, lil'li lat's* Krl

lillik → lillikas²

lilli|kakk Istk võileib `Lillikakku `lõigeti `suoja `leivä `õtsast - - näppiga vajotas `augu `sisse ja pani või`raasu `päälä, `anneti `lapsele Lüg

lillikas¹ *lil'lik|as* g -a lillerikas – Krl **Vrd** lillekas¹

lillikas² *lil'li|k* g -ke Kod MMg; *lillik|as* g -a VNg/'l-/ Trm; pl *lil'likad* Pal, *lil'liku* Võn lillakas (taim) *lillika marjal on tuum sees, on `veike punane* Trm; *lil'liked one apud nagu punased `sõsred; en õle tänäuade viil lil'likid nähnud* Kod **Vrd** lillekas²

lilliline *lillil|ne* g -se Saa/'l'l- M TLä; *lil'li|õ|ni* g -dsõ Krl lilliline küll *Anul om ihus lilliline rät't* Hel; *suvel om noorembil lillilise kleedi* Ran; *ündriku rõõvas ol'l lil'li|õni* Krl

lillima `lillima, (ta) *lilib* VJg, `lilib Lüg püsti seisma (lapsest) *Lill-lill, panema `lapse `lillima; `Meie poja `lilib* Lüg; *jua laps lilib* VJg

lillimä `lillimä õitsema *Kogu aid `aeva `lilib, kui saab `lillind, o ilu `müøde; `Tuhlid ka joba `lillivad* Kuu

lilline *lilli|ne* g -se VNg; *lil'li|nõ* g -dsõ Krl; pl *lillitse* Hls lilliline **a.** lillerikas *tarõ ol'l puha lil'linõ, ol'l pal'lu `lil'le* Krl **b.** lillmustriga `lilline `riie VNg; *pärnä livvakse, värmit kirivese lillitse* Hls

Vrd lillene

lillitama¹ *lillitama* VNg/'l-/ -ämä Puh, -eme Krk; *lil'litõmmõ* Krl; *imps ipf lil'litite* Kod

1. *lilletama* *naiste `tašku olli päält ärä lillidet* Krk; *laud linasid lillitädäss* Puh; *pulma `aigu lil'litõdöss tarrõ?* Krl

2. *ehtima, kaunistama munakuagid lil'litite ärä pialt* Kod; *naine lillites ennast, midägi ta ei tji - - `pal'lelt säep ennast; mis sa nõnda kava lillidet* Krk

lillitama² *lillit|ama* Kse Var Aud VJg Pil KJn, -ämä Kod, -eme M; *lil'li|tama* Hag Sim Ksi KJn, -dama Saa; `lillitama spor R(-ämä Kuu)

1. millegagi uhkeldama, midagi näitama *Midäs sest `pildist `kaugalt `lillidäd, tule igä minu `juure ilusast; Midäs tuost `saapast `ninda `lillidäd, eks ole `toistel ka midägi jalass* Kuu; *mis sa tаст lillitad, `vaata ku maha ei kukku* KJn; *ei kästä tat `näütä ja lillite* Krk **Vrd** lillutama²

2. a. *hellitama* *lapse naa ää lillitan, et seisab ema perss `kinni* Kse; *nied inimese lapsed on ju nii ärä lil'litetud, et neist tüemehi küll ei sua* Sim; *mes sä lillitäd tämäss nõnna palju,*

kes sinuda nõnna`viisi ois Kod; lilliteb latse ära, siss perast om kimbun Pst **b.** hüpitama, mängitama lillitab last polve peal Jõe; lilliteb last käe pääl Hls

3. tegevusetult ringi kolama lillitab `ümmer mud'u, ei tee kedagi; käib ühest kohast `teise, lillitab `peale Pil

-lillu Ls tillu-lillu

-lilluke Ls tillu-lilluke

lillum `lillum Kuu Hlj vee pinnal hõljuma Muist pudeli jäid meresse `lillum, ei vajuned ärä; para`aigu viel se `hirmus pilt `silmiye iess, kui mihed `lillusid, `mustad pääd aga nägüsid vie pääl Kuu

lillutama¹ `lillutama ujutama `vennad siis `vestid `kaarnast `paatise ja neid sai `lilludettud `juomiss Kuu

lillutama² lillutama Rõu, `lillu- Kuu IisR

1. edvistades näitama, millegagi uhkeldama Midä sest rädist `aeva kääs `lilludad Kuu Vrd lillitama²

2. lulli lööma, lõbusat elu elama `Kinksep `olla `juoma akkand ja `lillutab `naistega IisR; Kavva tää tan lillutas Rõu

lilljäidsen isasõis ku ärä `äitsness, sõss om nätä pal'lu [on] lil'l`äitsnit ja marja`kandjit; kurgil om pal'lu lil'l`äitsnit Krk

lilp lilp on `Laulu [linavästrikul] suurt äi ole, teeb lilp lilp siss-viss Pöi

-lilu Ls tilu-lilu

liluk|mari pl lilukmarja = lillakmari – Ote

lima lima R S L(ema Mar) Ris Juu JMd Koe I(klima Kod) Plt KJn M Puh Nõo San spor V

1. **a.** paks kleepuv aine; lõga `suoled, nie mei `kraabima `nuaga - - sält tuleb juo kole pali seda lima sält `suoledest VNg; puu on õld vie sies, siis `tõmbab lima (limaseks) ja on libe Lüg; `äñjerjas `panna `suola `sisse, siis tämä `kierutab sääl, ajab libeda lima pääd maha Vai; kõru aab `sõukest lima ning mäda `väl'ja; või leheb palavaga `paljaks limaks; `munder on seant püsune kala, pal'las lima lõri, sea söömaks `aitab Khk; [haav] Märg ja ajab suurt lima `väl'ja Pöi; loomad ikke `aavad vahest suurt lema `väl'lä Mar; mau lima Tõs; angerjal ei ole soomust, lima `sel'gas Vän; tõrikest arin porsu limast `puhtas Saa; liha on pal'lu kiedetud, justku lima Ris; lina `siemne lima Iis; aav on lima täis Trm; kali tahab ärä `laatata, juba põhja klima tuleb; akab minemä limaje (hakkab riknema) Kod; soolikse om alle limage ütten Krk; mõnikõrd ku kõtt `aige, siss tule seräst lima `väl'lä Nõo; kunna lima (konnakudu) Plv || mahl Naiste puna kasub põllu peenardel, muljud õitse `katki, punane lima sihes Pöi; l i m a k s lõmaks, sodiks kukub kivi `varba `pæele, lõob `varba ka limaks `katki Khk; Mu `jälgade pääl oli igavene pahk. Ma `vetsin kukemarjad, `öörusin limaks ja aasin `pääle Rei; l i m a l e 1. libedaks, limaseks Kos te sõhukse päädaka `eina veel kogu panete, see lihab jo sedasi palavaks ja võtab limale Jaa; loomid oo `kastis päris limale läin Muh; liha lähäb alvass, oo limale lähnud Kod 2. lõmaks, sodiks Peab `võtma rouaraie rohu `lehti, nee limale `peksma ja aava `pääle panema Rei; ubina (kartulid) omma varhha pudru `sisse saanu[?], no_mma limalõ `kijnü<sup>?</sup> Har; är\_keedet kui sodi limalõ Röp **b.** pori, muda Siin on lima keik tee täis; mees pand `siukama, aga jalad lima `sisse `kindi jäänd Jäm Vrd limm¹

2. meremuda; vetikatekord *eks seda lima ole`mitme`tuulega, kuda vuo on - - tugev vuo kisub lima`pohjast`lahti Jõe;`Kammila`vergud on lima täüs Kuu; kui`lapsed olime,`korjasime lima, panime kivi`piale, et sie on`meie linad Hlj;`tiigis ja õjas vesi`kõrjab lima Lüg; lima kasvab kaju kivide`külges Rei; meri aab lema`väl`lä Mar; meri on limas, nisuke nilv. kui on märu oln, uhub`kalda, nisuke libe limps Var; tiigi põhjas on lima Trm; kivedel om lima pääl, mis`kurtja viij sehen om Hls Vrd limps²*

Vrd limak, limu¹

lima|auk *lima auk* = limalomp – Kär

limak *lima|k g -ku lima mõseme kala limakust ärä Vön*

limakane *limakane limane* – Vig

limakas *lima|kas VNg Kse Mih PJg Kod Krl, lima|gas Vai, g -ka*

1. limase-, libedavõitu; limane *`vihmaga one tie limakas VNg; joe vesi vähä limagas, akka limatumma Vai;`pehme limakas tee saeuga PJg; limakas - - ei õle viij peris limane Kod; tiigi põhi om limakas, sääil om pal`lu limma Krl*

2. märg kalts märg nagu limakas Kse

limakil, limakille *limakil VNg Kse, limakille VNg viltu`aida one vajund limakille VNg; aed oo puhas limakil maas Kse Vrd limmaks, lõmakil, lõmakile*

lima|lakku *limalakku täis purupurjus – Khk -lomp porilomp Sead`ruigavad lima`lompis Jäm Vrd limaauk*

limama *limama Sa Muh Käi, -me Krk*

1. a. ära määrima, mäkerdama, ligaseks tegema *nilvagad`roinind kampsuni`pæele, limand puhas kampsuni`valgeks Khk; laps o suu puhas`võiga ää limand; söö kenasti, ä lödrig ja limag sedati toiduga Mus; sitaga või mis asjaga ta oli end ää limand VII; ma pesi just`puhtaks, nüüd ta limand selle oort`jälle ära Pöi b. katki, puruks tegema, lõmastama limas`eese sõrme ää sääil kivide vahel Khk; äe limag neid`marju nii`kangest äe mitte Muh c. oskamatult midagi tegema *naised muudku limavad pesu kallal, ei`oska pesta Ans; See es ole villa pesemine, see oli muidu üks limamine Khk; mis sa muidu limad, sest äi tule`asja`väl`ja VII**

Vrd lomama

2. a. lipitsema, meelitama *sij om üt`s limaje, limap iki ümmer`tiiru; mõni poiss tulep tüdrugu manu limame Krk || mis sa muidu limad (lobised) Pha Vrd limasteme b. silitama, paitama sa limad lapse pead Kaa*

lima|nahal *Mõne naha vigastuse kõhta, mis ei taha paraneta, siis üeldasse: seisab aga limanahal, ei taha paraneta Trm -nahk limaskest suus on lima nahk, keelel on kua lima nahk - - kuivab vaest ära Sim*

limane *lima|ne Puh, g -se R spor S L/le- Mar/, JMd Iis Trm Kod(kli-), -tse Kse KJn M San; lima|nõ Har, g -dsõ Krl a. limaga kaetud, limaga koos, libe`kõrvad on`aiged ja limased, juoksevad ja on mädäs Lüg; vie sies puu on ka limane Vai; limane kala Jäm; soolikad oo limased Mär; vananend liha oo limane Tor; konn on limane JMd; lina on limane kui võta viest`välja; nõnda limane supp et Iis; siis pestässe [kartulitükid] viij vede läbi ärä, et klimasess ei jäe; [kala vesi] one`niske limane Kod; noore vasika liha o vahel limane KJn; süll`t lää limatsess Krk; seene omma limatse San; tiigil om limanõ vesi Krl; limanõ ma`rdik Har b. porine, sopane kääid jalad limased Jäm; sadas`ööse, maa`alles*

limane Khk; *Nüid ta akkab sulatama, siis on kõik kohad jälle limased* Pöi; *läheb selle limatse teega* Kse; *ukseesine limane ja libe, ei sua päiale* assu Kod

Vrd limakane, limakas, limune

lima|rohi (rohttaim) *karduli one lima rohtu täis* VNg; *Limarohi on sõuke märja moa rohi* - - *teab kohe kui vihma tuleb, siis on õitsed kinni* Pöi; *limarohi, peenike rohi, mis kapsaste ja tubaka sees kasvab* Plt; *räga rohi või limarohi, veiksed valged õied tulevad otsa* Pil

limasteme *limasteme* Trv Krk *lipitsema limastes ümmer poisi ike* Trv; *küll limašt sääi tüdrukide ümmer; koer limastess inimese ümmer, meelits inimest* Krk **Vrd** libastama, limama, limatseme

limastus *limastu|s* g -se kõhimine, lima eritamise vajadus *siis kõhisid teist moodi, kui seda limastust sülitasid* Lai

limates *limates* g -e limakiht *maea taga oli vee loit, sial oli sinine kord, all limatese kord pial; kui supp kaua aega seisab, siis tuleb limates piale; rõõsk piim ka, kui koor on ära võetud ja kaua seisab, tuleb limates piale* Plt

limatseme *limatseme* = limasteme meelits ja limatsess tõist ümmer Krk

limatumma *limatumma* limaseks muutuma *vesi limatu kui seisoi; jogi on limatund* Vai

limatus *limatus* millimallikas – Vai

limba|jalg lonkur *limbajalg, kiä jalga limbašs* Har **Vrd** limbak-, limp|jalg

limbak(as) *limba|k* Pst Krl Har, g -ku spor T, Urv Plv, -gu Saa Urv, -ka Kan, -ko Röp; *limbak|as* g -a Jäm Krj Mär Kse Var Tõs Nis Trm Lai Plv; *limbakass* Vön s, a lonkur, *limbakas kukkus maha ning jähi limbakaks; limbaka jalaga* Krj; *limbakud pool küla täis* Mär; *koer on küll limbak, aga läheb ku tuul; ma löin koera jalust limbaguks* Saa; *see limbakas kõnkas tulla siei poole* Trm; *tuul ollu limbak tütar* Nõo; *see limbakuga ei saa koeki minnä* Ote; *üt's lammas ka'ra hulga ol' limbak* Röp **Vrd** limbats, lömbäk, lümbäk

limbaki-lämbaki komberdades, longates *ma vana lämbakas roni ka ike limbaki-lämbaki* Aud **Vrd** limbati

limbak|jalg lonkav jalg; lonkur *mul ol' limbakjalagõ lehm* San; *Vana limbakjalg ol', a tütrekkõ ai takan* Urv; *Juhañ lätt oma limbakjalagõ* Krl **Vrd** limba-, limp|jalg

limbati longates *limpjalg läheb ikka limbati, limbati, limbati* Muh **Vrd** limbaki-lämbaki

limbats *limba|t's* g -d'si lonkur *Tiiä_kohe taa Liivara limbat's pini no_lütütäss* Rõu **Vrd** limbak(as)

limbe *limbe* Trv Krk Hel Ran **a.** libe, *sile nõnda limbe, et kähen ei seisa* Trv; *siinpuul ei ole toda kuslapuud, tuu olli äste limbe; raputedi luisale [liiva] pääle, siss sai äste kare, tei vikati teräväss, muidu olli limbe; põrmand nii limbe, kui pikäli läät, sa enämp kudagi jalgu pääle ei saa* Ran **b.** *limane liha lää kõllatsess ja limbess* Trv; *süük' - - päält limbel lännu* Krk

Vrd nilbe²

limber *Limber* g *Limbre võrgutaja Küll selle pere poisi om limbre, oia ennäst* Pst

limberdama *limberdama* VII LNg Kse, *limbõrdamma* Se *lomberdama kepp oli tal käes, sellega ta limberdas* VII; *suul saa köidud ühti, mis sa muidu limberdad* Kse; *ma piä edesi limbõrdamma kui saa* Se **Vrd** klimberdama

limbsah(h)utma *limbsah(h)utma* frekv limpsama kausin ol'liha ja praadi `kartoli², vars tu'll söögi lavva mano, limbsahhut' kõgõ ar² Rõu

limbuma `limbuma libisema panni tõese taldriku tõesele pääle, oh sa `pimme, onde ärä `olli `limbenu; kui om `iilge jää - - siss käib regi kas vai `ümbre, `limbub `viltu; rõevass `limbusi [korvi] pääl äärä Ran **Vrd** nilbuma

***limbus** p *limbust libedus* `limbe jää pääl ei saa `kõndi - - limbust es võta `kiäki ärä Ran **Vrd** nilbuss

limbut *limbut* g -i link Uks alati lahti, limbut äi pia piretkid Khk

limerdama *limerdama* peitma `lapsed limerdavatta `oues VNg

limm¹ *limm* g *limmu* kõnts, pori vana mua limm jääss niidu `pääle [peale suurvett] San **Vrd** lima

limm² *limm* int öue `lapsi täis et kibiseb, ukсед käivad limm ja lömm VII

limmakil *limmakil* maadligi Ta (rebane) on üks `sõuke kaval - - loom, kui ta ani vei kanu piilub, siis ta tuleb nii limmakil Krj

limmaksi *limmaksi* viltu, kallakil – Rid **Vrd** limakil

limma-lamma uisapäisa tegi seda nii - - ilma `järke `mõtlemata, limma-lamma Khk

limmerdama *limmerdama* Mär PJg

1. leemendama nägu limmerdab palavaga pias; `toitu rinnad täis eest, kõik limmerdab Mär; kui kivi unnikut ei ole, siss jääb [vesi] liiga kauaks maa `peale limmerdama; Parand oli märg, et aena limmerdas; [haav] kõik märg, limmerdab PJg

2. mäkerdama, sodiseks tegema limmerdand kõik `riided ää toedu jätistega Mär

Vrd liimerdama

limmi *limmi* vasikate kutsehüüd vasikõid hõigutass limmi, limmi Har **Vrd** liima

***limmitama** (ta) *limmitab* vagusi seisma, lõmitama [vasikas] *limmitab*, kui sa ta udard katsud, limmitab kenast, paneb ennast `ootama, et sa teda nakitsed VII **Vrd** limmutama

limmo, -s `limmo(s) lingu(s) obo `tõmmab kõrbad `limmo; obose kõrbad oo `limmos Mih **Vrd** limus

limmukas → liimukas¹, liimukas³

limmutama *limmutama* Vig, limmo- Mih Ris, limu- Kse KJn

1. lingutama obo limmotab `kõrbo Mih **Vrd** lümmütämä

2. lõmitama lamma limutab iluste, et tall imeda saab Kse; tahab ennast varjata, nää limmotas ennast maha Ris **Vrd** limmitama, lommutama¹, lümitama

***limonaad** *limu|naad* Khk(-mm-) Tor Tür VJg Kod Äks Pil/-d'/ KJn, *limmu|naat* Hää Kam San/limmo-/ , *limmu|naat'* spor V, g -naadi; *limunad* g -(a)adi Trm; n, g `limmunaati VNg; *limm|onaat*, *nim|onaat* g -unaadi Hls; n *limonoad* Pöi, *limmonaad'* Juu, *limunaa|t* Kuu Lüg, -t' Jäm Pil Trv (jook) kui `poisid `läksid `naisi võttama, siis `viisid pudeli *limunaati* Lüg; kas sool seda punast `limmunaadi ka veel on Khk; laadal `müitas laasiga *limmunaati*; *limmunaadi* pudel maksab kümme `marka Hää; vaäs (kali) ja *limmonaad'* segämini, siis on eä võtta Juu; `limunaa-di ajavad `sõsriiss Kod; laadal müvväs `vurtsu ja *nimunaati* Hls; ol'li timä üte podõli *limmunaati* võttõnu, tu makuss juuk' Har

limp *limp* g *limba* Urv Krl Rõu lonkav ol'li `rätsep - - üt's jalg ol'li limp Krl; limba jalaga Rõu

limpadi-lampadi *deskr [tüdruk] jooseb ikka* `limpadi `lampadi, `limpadi `lampadi Muh

limpadi-lompadi = limpa-lompa *temä lää* `limpadi `lompadi, *jala lopuss otsan* Krk
limpa-lompa (lohakast kõnnakust) *ei viisi `köia, köib `piaie limpa-lompa* Aud
Vrd limpadi-lompadi

limpama¹ `limpama, *limbata* spor Sa, Muh spor L, Kod Lai T(-me, -te San), *limba|da?*, -ta<sup>o</sup> V(-mma; -mõ, -dõ Krl), `limpada Kuu VNg (kergelt) lonkama `Limpab `mennä `aeva üks `kolmat ja üks `kolmat Kuu; `limpajad mehi sii kaks kolm tükki Khk; `limpab kepiga kõik küla läbi `käia Krj; *koer lähäb limbates* Tõs; *vedäb tõiss `jalga perän,* `limpab Kod; `ol`li sadanu põlve keeri `pääle, kavva `aiga limbass Ran; *obene om `limpame nakanu* San; *Neli obõst omma?* tallin, viies juusk limbatoñ `ümbre talli = sukakudumine Urv; *ei, tiia, mis mu hobõsõ jalal viga sai, ääsä hommugu `naksi `limpamma; ala limbadu,* *ala vigurdu_tanh ei* Har; *taa kell um sääne, ku veidükene inne liigahuss, nii nakass `limpama* (pommidega seinakellast); `päivä `limpsi iks, *käve lauda man ja tal`lidi* Rõu; *tä ei likahta?*, *timä `limpass* Plv **Vrd** klimpama, limpima, limpsima², lompama, lömpama, lümpäme

limpama² `limpama VNg Vai, *limbata* Kei Juu limpsama kui [rase] *ema nägi nüüd `ussi ja `ehmatas, siis `lapsele löi sie `külge, moni `limpas kielt ja ajas `silmad pahembitti ja* VNg; *üvä liem `panno kielt `limpama* Vai; *kaß käind koore kallal, nüüd `limpab keelt* Juu

limpima `limpima, (ta) *limbib* vaevaliselt käima, *limpama kepiga käib,* [aga] *limbib ikka oma reisid ää* Var **Vrd** limpsima²

limpjalg *limp-* Kuu VNg Jäm Khk Põi Muh Kse Trm Kod San Krl, *klimp-* Jäm Ris lombakas *leheb limbates, üks limp jalg on* Khk; *Jääd ikka eluajaks limp jalaks, `endist `jalga_b soa änam `õhti* Põi || *sõim ku tahad tõesele vihaga üheldä, `ütled limpjalg, egä sedä `õigusega ei üheldä* Kod **Vrd** limba-, limbak-, limps|jalg

limpka `limpka liiderlik *sij* *naine iki `siant*e `limpka - - *võt's üte noore poisi manu ja peab nüüd teda* Pst

limps¹ *limps* IisR Kaa Mär Kse KJn Krk Puh int, deskr `Lambad kui `ullud `suola järele, *vahi kuda lakkuvad limps, limps* IisR; *Mis jahupudrul viga - - muudku püsta koostaga sohe limptik ning kohe läheb ala limps* Kaa; *`tõmmab keelega limps* Mär; *sõõb üsna limps ja limps* (kiiresti) Kse; *uisk* (uss) *lask keele `vällä, tege limps limps* Krk; *kaß võtab iki limps ja lamps* Puh **Vrd** limpsti¹, lomps²

limps² *limps* Aud, g *limpsu* Var Tõs Hää, *limsu* Khn Kad, `limpsi Hlj

1. *meremuda, -kõnts tormi järel oo `nilva ja `limpsu kõik täis, `viimis kuivab ärä nagu suur kobaras* Var; *vädävad mereroho `limpsu põllu `piäle* Tõs; *mis mere `põhjas kasvab, rohe ja park ja kõik `seuke suur limps* Aud || *puulüpsik nii libe seest ku limps* Tõs **Vrd** lima

2. *kissell limsud ja pudrud - - `limpsu tarvis `kõrva teha* Kad

3. (libedast nahast) *seoke limps `sel`ges* Hää

limpsama `limpsa|ma, -da spor R, *lim(p)sata* Jäm Khk Kaa Põi spor L K, I Trv TLä(*limbsa-*) Kam; `limpsamma Plv, *limpsada?* Har(`limssamma); `limpsame, *limpsate* Hls Krk San; `limpsamõ Krl, *limbsadõ* San

1. *keelega üle tõmbama* Küll *oli ia suutäis, `limpsa viel tagant järele kielt* IisR; *kaß `limpsab keelt, sõi kedägi iäd `asja* Tõs; *limpsatud nõu ol`li puhas `jusku `pestud; tal* (koeral) *ol`li sil`mapilgu töö keelega üle näo limpsata* Saa; *temal on ußsi viga, `limpsab kielt* Ris; *kaß on `jälle laua peal käind, `limpsab tene keelt* TÜR; *lehm `limpsab keelega nina*

*pialt Koe; põle muudku `vaata pealt ja `limpsa keelt, kui teene sööb Trm; si `limpsab kiiilt `tihti, laheb kas või lõua `otsa teise Ksi; ku koer `süüki näeb, siss akkab kiiilt `limpsame Hls; ää suupala `olli, peni limbsass kiiild; kassi kuramuss `sol'kse miu söögi ärä, nüid istup nukan ja mugu `limpsap kiiild Nõo; süük ol'l makus, ta sei nigu kiiilt enne limpsaäs Krl; alasi ku_tyy medägi `võl'ssi kõnõlass, siss peräst kõnõlamist `limpsas kiiilt Har || fig isunema, himustama Ilus `tütrik, `poisid `limpsasid kielt Jõh; `Limpsab kielt `viina järele IisR; `limpsab `kiiilt, et millal suab kätte MMg; `limpsab kiiilt mõne söögi `järgi Hls; no siss provva limsass kiiilt, et nüid tulep saak' Kam **Vrd** limpama², lipsama*

2. *ampsama, lonksama Ma `limpsa selle õhe suu täävega ää; See on ää limpsatud juba, tühi purk veel Põi; `limpsa ära ta (mahl pudelist) JN; `limpsas leivatüki ära Iis **Vrd** limbsah(h)utma, lompsama*

Vrd limpsima¹

limpsima¹ *`limpsima, (ma) lim(p)si(n) Kaa Põi Rei Kse Hää Jür JN Kad IPõ Ksi Plt Puh, `limpsin spor R(-maie Lüg); `limps|ma Saa Trv/-m-/,-mä KJn Nõo, -me San, (ta) limpsib*

1. *keelega (korduvalt) tõmbama kass käis `lauval, nüüd viel `limpsib kielt Lüg; Meni inimene, kui ta räägib, limpsib ühtlast keelega üle moka Kaa; Koer `limpsis mool üle näu Rei; koeral `lašti ikki `aava `limpsi Saa; Lehm limsib keelega kohe vasika `ümmertringi `puhtaks Jür; rumal laps limsib keelega nina alt tat'ti; limsib sahvtipot'i `puhtast Trm; küll limps ärä livva Trv || fig midagi himustama vahest mõni näeb kedagi teise käes, siis limpsib keelt aga Ksi*

2. *(vähehaaval või lakkudes) sööma või jooma pere `naine `limpsis oma kere `enne täis, kui `tõistele `andas Lüg; `Lapsed `tahvad `kangest magusa suppi `limpsida IisR; eks sa söö koa, mis sa mud'u limpsid Kse; kassipoeg limpsib -- `piima Saa; `limpsis koore ära piima pialt Lai; nii `pa'laks -- `limpsind [maa rohust], nagu pia luu pal'las Plt; Peni tahab kah kassi mant anumast keelega `limpsi Nõo*

Vrd limpsama

3. *pilkama, nõökama, tõgama `kange teist `limpsima Jür*

limpsima² *`limpsima, `limpsma, (ta) limpsib lonkama limpsid aga `peale, so jalg ei saagi paramaks Mar **Vrd** limpama¹, limpima*

limpsine *limpsine kleepuv, limane pudrujahu `jäeti sõmeramass, et sij puder es tule nõnda limpsine, `liistrene Trv*

limps|jalg *limpsjalg lonkur – Khk Mar **Vrd** limpjalg, limpstu -kõrv lontkõrv limps `kõrvoga t'siga Se*

limpsti¹ *`limpsti IisR Põi Jür adv, int `Limpsti `tõmmas kuer `kielega `lapsel üle näu IisR; See [rohi] oli nii ea, et läks kohe `limpsti `alla Põi **Vrd** limps¹, limptik, lompsti*

limpsti² *`limpsti Nis Jür descr (lonkamisest) kue nad (veised) pahurad olid, `pañdi ohelik `sarve takka läbi sedasi ja sis `pañdi jala `kül'gi `kinni teene ots, siis ta käis sedasi `limpsti, `limpsti, `limpsti Nis; `Käies tied `limpsti, `limpsti, kui üks jalg teisest lühem on Jür*

limpstu *`limpstu lonkaja va `limpstu, limpsib aga `peale Mar **Vrd** limpsjalg*

limpsuma *`limpsuma VNg Jõh refl < limpsama kiel `limpsub suus Jõh*

limpsus *`limpsus limane, sültjas merelamu o na libe, `limpsus, aga kui ää `kuivab, siis o na krõbe Var*

limpsutama *limpsut|ama* Khk Kse Koe KJn, *-eme* San, *-amõ* Krl; *'limpsutama* Kuu VNg

1. *limpsima kuer limpsutab kielt* Koe; *peni näk'k ääd 'süüki ja limpsut' kjiilt* Krl

2. *lõmpsutama mis sa limpsudad uksega* Khk

limptik *limpsti* Koer *tõmbas lapsel limptik üle palge*; *Tüdruk püstas keele limptik suust välja* Kaa

limsakas *limsak|as* g *-a* lonkav *Natuke limsakas käim* Jür

limsaku *limsaku* (pooleldi lonkamisest) *Vanamies käis aina limsaku-limsaku, ta toine jalg oli 'kõnksus*; *Libeda jää pial piad ise ka limsaku 'käima, muidu kukud* Jür

limu¹ *lim|u* Jõe VNg Krj Tõs Iis M Kam San Urv Krl Rõu, *-o* Võn Kan Se, *ljõmu* Khn

1. **a.** *lima ku limu ärä es kuiva, sõss 'elli [luts] kavva* Trv; *kaabiti [puust] väidsege soolikit, võt's 'puhtess selle limu, mis sooliksite kül'len om*; *mao limu* Krk; *kala limo* vinnüss Se **b.** *kõnts, saast, sodi limu jään raku 'põhja; see on saht jooma vesi, jätab limu 'põhja* Krj; *ku lumi är lännu - - [siis] oss 'vihma vaja ollu, kes selle limu päält ärä aa* Krk; *säräne 'valge limu - - lei 'ümbre taari punni mulgu* Kam **Vrd** *lommu, lümo* **c.** *vetikate kord allikide sehen om rohiline limu, 'seantse kiu; 'seante limu om kivi pääl* Krk

2. (umbrohi) *kardulid on limu täis* Iis

3. *limuks, limule* pehmeks, puruks, sodiks [puder] *on limuks kiend* Jõe; *süük' om limolõ keedet* Võn; *ei olõ? hää, ku 'tatrigu pudur' limolõ om keedetü, suurma? piät iks 'tervess 'jäämä* Kan; *kartuli? umma? limulõ keenü?* Rõu

limu² *limu* Juu Ote hõõgav söekübe sööd üsnä 'kustund, mõni limu veel on; *limud tõmmatakse 'leede, jäb tuhaks; limud veel tuha sees nagu pisiksed tähäd* Juu

limukas → *liimukas*¹, *liimukas*³

limune *limu|ne* Trv Ote, g *-se* VNg Hls, *-tse* Hls Krk; *ljõmunõ* Khn; *limmu|nõ* g *-dsõ* Krl **a.** *limane, libe* Kivi *ljõmunõ, ää 'astug 'piäle, saad 'pitkä* Khn; *lutsu nahk om limune päält* Trv; *kapuste tonni kaaš om limune, sji taab 'puhtes mõsta; seene om limutse, ku na är kupated om* Hls; *kjüümle 'varsi 'panti taari 'autsel manu, sõss ei lää limutse* Krk **Vrd** *lümune* **b.** *porine, kõntsane [maa] olli savitsess ja limutse* lännu; *sääl om porine ja limune vesi, sji ei sünnü pesul* Krk **c.** *liiga pehme, sodiks keenud süük om limmunõ* Krl

limus *limus* lidus, ihu ligi – Plt **Vrd** *limmos, lõmus*

limutama → *limmutama*

lina *lina* üld (*le-* Lää, *ljõ-* Khn; p linna eL)

1. *lina* (Linum usitatissimum) *lina on jo 'kupras ja 'valmis; 'Iuksed ku vieligu linad* (valged) Lüg; *Kui linu 'sueti, siis sai juba iad pient takku* IisR; *'linno 'ropsida luist 'vällä* Vai; *linu katkudaste pärdi ajal, kui alumised lehed akvad mustaks minema* Jäm; *sii pole rahvas selle linaga nii üheskoos mette* (ei kasvata lina) Khk; *Linu 'peeti vanasti egas peres moas, ilma linata_s soa läbi, riiet 'tahtis ega üks; kõva 'kiuga ja 'karmed linad kut roat* Põi; *linad o see 'aasta ühna tõbised, vaksa 'pitkised; mu selg läks 'aigeks, kui me linas 'ollime* (lina katkusime) Muh; *linad veel otst ärä 'aemata* (kupardamata) Emm; *vanad inimesed üsna 'joosid, [käisid] pikka linu 'joosmas. mida pikem külas käik sul oli, seda pikemad linad pidid tulema* Noa; *tuul 'peksis lenad üsna leeba laaba maha* Mar; *varasel linal o 'sitke ja 'pehme kiud; mõned o läbi luised linad* Vig; *meres [leotatud] lena oli 'valge, maavees oli lena must* Han; *linad on 'aetud kui linad olid likku ärä 'pandud* PJg;

lina nõnna ära kierotan ennast, rohi `ümmer `kasvan Rīs; linad saavad lõugutud, siis ropsitakse, keige `viimne on sugemene Kei; lina `ütlevad ikke, et `seistes läheb siidiks, vill läheb sitaks JJn; nied linad piaks küll `kerged `aada olema, nied on `iasti `liotud Koe; kui `kangad jo `taevas on, siis mine lina `külvama, `neskesed `valged viirud on `taevas VMr; lina pidi õlema nii tüma, et võt'id pihu, lõid vasta vett, õli kiud `lahti, vaest kaks kolm nädalid õlid lius Trm; tuomik eelitsäb, nüüd piäb lina tegemä Kod; mis ia lina, ei anna pal'lu takku Lai; talupoisil `ol'li kolmsada pihu linu `aada SJn; Ku ää sikke lina olliv, läits vähemp kokku, ku luise ja pudevve lina olliv, tulli enämp `paklid Hls; siantse lina, mis jala pääl ärä kujunu, nij lääve punatses ku rebäse; [kui] jäness juusk `linna, sõss om koeral peon Krk; kõik ma_i-lm linu täis, ja kõik pidit sa `kakma, linadest tuu raha `saamine `ol'li Ran; õdagu tule rii alt `linnu `aamast ärä, mine perenasele appi `karja tallitama Puh; kes es viisi kedrätä, siss üteldi et: villa vanuva sul vakka ja lina kuluva `kursti; lina `ol'li nigu siid, nigu `läikusiva kõik' nuu kivvu Nõo; nakatanu luv `ol'le nigu üits pragi, ta_s anna `väl'lä lina seest, sa tii vai `tõrva Võn; neide suinikige om pal'lu tüüd, `põrgu tüü niide `linnuge San, ma_ `sueie iilä linnu, nuil linul ol' pal'lu `kuivi `kuplu, ol' rassõ suki? Har; kui kõhn lina ol', tuud aänd iks `õkva keerotõda? Plv; ku järvest tõmmati linnu `väl'lä, tuu ol' `väega_l'ambunõ tüü, siss kat's küllä `haiissi? Vas; mi esä käve `Riiga linnuga? Se

2. (linasest) riidest ese `vuodi pääl on ka lina, `enne sie õli palakas Lüg; `Ennemast õli `niisikene lina -- lina `õtsad õlivad `siutud `ümbär piha, `sieme õli säääl sies, siis säält võttas pihuga ja `viskas Jõh; surilina, mis `surnu peel on. `peelmine lina on param ning kenam, alumine lina keige odavam, alvem Jäm; alumine lina o koti peal, see, misse peal sa magad, `pealmine lina o teki all Muh; aseme linu kujuda Rei; üks lena `võeti `sauna `juure (kaasa) Mar; pane linad laua `piäle Tõs; siss jäi nii vagusass, et lina es `liikunu Hää; kui pesid, siis `võtsid `valge lina `ümmer, et kuevatada Hag; Linadele `tehti ennemal aal ike pilupalistus piaotsi Amb; linad õlid kahe niiega, `liiga paksud saavad nel'ja niiega Trm; vanass pruut aänd `aändid. peiu emäle pidi teki ja lina `anma Kod; mul olid kõik `toimsed linad Pal; kaššikäpad `tehti lina, magamese lina `serva Plt; `säangi `panti pikäd õled, aga lina es ole Ran; temä ei lase linat `säangi panna, villatse teki pääl makab Nõo; puhass lina lavva pääl, sõss um `puhta `andõ_kah Plv; peretütär `istse peelde ette ja nakašš `hindäle veime vaka jaoss linno kudama Röp || Siis oli meri linas, kui `vaikne oli Khk

3. võrgulina; võrgulinast kalapüünis (ka püüniste osa) kiluvergud ja `räimevergud, ned on ühe linaga vergud Jõe; lina `tampsata seli `külge VNg; nüid juba toovad linasi koa `mõrdade jaoks Muh; silgu võrgud olid sada lina Rid; `endised mut'id põlõ asjad kedägid, va jämedäd puraskid, ljõnad nao naestõ põllõd Khn; ku `liibis lina väga põnevel on, sis kala lõõb põnks tagasi; käis linaga viidikid `püidmas; `rul'la püiame linaga Vän; talvenooda linad on viisteist `sülda `kõrged Trm; vana võrk, saab muti linass Ran

4. naise peakate naine `leinas meest kahe linaga; kui oli leina lina, siis olid mustad, muidu punased pailad; punane lina pees, siis just kut kana aänd `püsti; leerilastel ning `pruutidel on linad olnd Jäm || pruudi kaelaehpe pruudil olid linad `kaelas, üsna `valged olid, otsad olid kirjutud, värvitud villast lõõjad Jäm Vrd linik¹

lina- lina- Lina `varred `nindagu `nälginde `porsa `karvad (ikaldunud linast) Kuu; lina `talgulistele `anti `süia, kõik iad `süögid ikke Lüg; piim `kurnati lina `kiudude läbi

`puhtast; Lina`liutus `kestab seni, kuni linavars `murdub `kergest kiu `küllest `lahti Jõh; Suur lina koorm pandi `peale [vankrile] ja `mindi linu `liutama; Võrgud olid lina lõhjust, mõrrad olid kanepist Põi; `peäle ruki`lõikuse akas lina`kiskumene Vig; Siss saab selle linakiu kätte, kui ta juba masindud `katki oo Tõs; Ljõnapõld õetsõb torõdast Khn; Linakakkumene `tehti alati `talgutega Hää; lina`kaupmed `õstsid linu ülesse, mõnest perest mitu leesikast; meil olid jões lina `leotuse plat`sid; linalõugutamese aeg on sügise Juu; `üiti lina luat, lina kuhjad olid nagu eena kuhjad Pai; kanepi kõis on puole kõvem kui linakõis Koe; linatüü on ikke `raske tüü, vana must tolmu tüü Pal; ühe korra ma käisin selle lina `ropsimese `talgusel Pil; lina sel`l käib linu `ostmas KJn; kui taevass `kiudline, siss om lina kül`v; lina päälissit ja `samblit -- aena sodi võis kah panna [katuse] arja `pääle Ran; miul es lää lina`kakkimise sõrme `lahki, mul `olli nii kõva nahk; vahel ku nakatuss luu `olli, tüü`ss lähä kül`lest ärä, jäevä nigu tingu linakimbule `kül`ge; kui `olli linarabamise puk`k, siss `olli kätel nigu `kef`gemb, es pia linapeod käen `oidma Nõo; ku pimmess läits, siss näidäti lina`kakkijale õle`loõntega tuld Ote; Ennemp ollu viij mõnel lihaait ja linaait esi; Kui äste puast lina`kiudu `tahtset, siss rabasit iks kait`skõrd läbi Rõn; ma`lasi timahalt henele `vahtsõ lina`leutusõ haua `kaiba; linasugimise hari om, minga`suidass jäl`rõiva linnu -- linasugimise harjal omma`säartse`naala`sisehn, tüü pandass võrgõtõga`piingi manu`kiini?, siss suidass Har; peivä`tal`get -- käevä? üt`stõõsõlõ appi, lina`kakkimise `talgo?, rüä`peõmise `talgo? ol`liva?; `säkslase`palotiva Leevaku `veõki ärä?, tah ol`l lina`ketrus ja villavabrik Räp

lina|ahi ahi linavarte kuivatamiseks eit ikke küttas `enne lina`ahju ka; linaahi oli küöl VNg **-ajamine** linalõugutamine lina`aamine es ole jo `tüürukese tüü Puh; ku vili sai ärä `pestuss, tull lina`aamine Ote; tüü ol`l tragi `poiskõnõ, ku linaajamine ol`l, tüüd kut`siva iks hobõst ajama Plv **-auk** linaleoauk tänabu on linaaugud koevad, ei soa keegi `leotada Juu; lina augud kohe said `tehtud jah, kus vesi sies oli. [linad] `sõnna `sisse ja Koe Vrd linahaud

lina|ema 1. laia või kaheharulise varrega linataim linaema `panna `kerstu, siis ei lõpe lina `ilmaski ära Trm; linaemä `viäitse kodo, `pantse `kangapaku `sisse, sij on `riide tulu; linaemä one lai, pane kolm lina kõrvu, lai ja latergune Kod; lina emä -- ega `aasta ei `näeki, vaõ `arva om nätä, säänte laiake Hls; linaemä üitsainus tulep üless, laia kottelt lääp katte `argu, tõise aru otsan tõine kugare mügarik; mõni mijs, ken `kuõtslik olli, võt`s linaemä ligi ku külüme läit`s Krk

2. linapeo moodi kiudpilv linaemä one `taevan, nüid võib lina tehä Kod; `täempe om ää lina tetä, linaemä [on] `taevan, üte otsa puult om `ahtep, tõisen otsan om nagu lehe; ku linaemä `taevan om, siis külvets lina Krk

lina|hari 1. tööriist linade sugemiseks lina ari -- `esteks sai sugeda säld `arva `arja pääl ja siis nie oli jämedamad takkud, `piene `arjaga sai `piened takkud VNg; kahe pesäga lina `arjal `tõine pesä on jämedamb ja `tõine on `pienemb Lüg; lina arja peal `soetasse linad ää, esiteks otsa takud, siis peeniksed takud Põi; lina arjal o piid nagu nõelad `püsti Muh; Linaarjal on kaks otsa, üks arvem, senega tõmmeda enne, pärast veeda tihema otsast üle Emm; ma lähä too nähä lena arja `soole (sulle) Mar; lina arja piid läind kõik puserite `sisse Mär; lena ari oli kahe mätaga, terabad naelad olid `sisse `taotud Mih; [linad], Mis omal jäid, nüid sugiti siõs üle linaarjaga Hää; lina ari on siis, kui linu `soetakse

Juu; lina ari, sellega said siis takud `väl'la kammitud JIn; linaarjaga `sueta linu, kahe pesaga linaari on kua VJg; vanass õlid linaarjad puu terägä; `soeti lina linaarjaga, tõene puul õli sõre, tõene `tihke Kod; ma pia tõesele talule minemä lina `arja `ot'sma, mul om vaja `linnu sugida Nõo **Vrd** linakisk

2. tööriist linade kupardamiseks, linaaats *Lina ari* `panti arja pengi `kül'ge `kinni, pehk pisteti pulgaga maa `kül'ge Hls; lina arja pääl roobitsedi kugara otsast ärä Puh; väitse olliva puu sisen, siss nende lina`arjuga raatsiti ära kugarma otsast Ote; Linaari, taa `säeti puio `naalõ üless, siss robsiti kuku\_maha? Kan; lina hari -- tuul harjal omma\_nii\_`säartse_väidse_seen, nuu_väidse omma_nii ligi ütstõist, siss `tuuga_kistass kubla? maha? Har **Vrd** linakaabe

Vrd lina|kamm, -suga

lina|haud linaleoauk meil om ka `uibuaia takan kaits `auda, üits olli linaaud Ote; Sõss `pañti nuu `suidu_lina_`kõõrmahe ja `viidi lina`haua vai `järve. Havvah sai_lina_roheliidse?, a_järveh sai_lina_`häste `valgõ? Rõu **Vrd** linaauk **-hälläne** lina `hälläne = linahänilane – Vas **-hänilane** linavästrik lina `änilane om all, `valge kõtualutsega Trv; joba linaäniläse väl'län, nüid om suvi tuleman Ran; linaäniläne joosep valiste ja sobelep `siivuga, pik'k and, tuu käib ike üless `alla, üless `alla Nõo; kui linaäniläst maan näet -- siss saava tinavu `aasta lühikese lina, kui `kõrgen näet, siss kasvasse pikä lina Kam; põllu pääl ja puu`riitu seen omma? linahäniläiste pesä? Kan **Vrd** lina|hälläne, -hälläne, -hälläne **-hälläne, -hälläne** - `hälläne, -`hälläne, -hälläne, -hälläne = linahänilane – Lut **-kaabe** lina kaabe linaaats – HJn **Vrd** linahari

lina|kamm 1. linaaats lina `kammid, `kupramise kamm Jõh; Lina`kammiga `kraabitasse `siemed `küllest ära, `kupratasse linu IisR; üks nihuke pink on, `sõnna `otsa lüiakse vanu vikatid, seal siis kammitakse, lina `kuprad `peavad ärä tulema Juu

2. tööriist linade sugemiseks pienikestest oradest oli lina kammid. puol oli arvem ja puol oli tihim Koe; lina kammid on, vaškiid on, akatasse lina sugema, jämedam on takk, peenem on lina Plt

Vrd linahari

lina|kisk linasugemise riist lina kisk, kellegä `kiskid takku ärä; neid lina `kiska õli vanass Kod **Vrd** linahari **-kolaku** pl paklad, takud Lina kolaku `panti sigadel ala Pst **Vrd** linakolatsime **-kolatsime** = linakolaku katuse `murdmine om, ku õle murrets ärä ja lina kolatsime ja kivi pannass arja pääle Krk **-kolge** linapeo lina kolget võib kedrata või `paelu teha Tor; abe õli `valge nagu lina kolga Kod; märdiesäl olli lina`kolkmet tettü suure abena ja `juusse, kaalkot' olli kaalan Nõo; linakolga `pañti kolgitse kaasõ ala ja siss kolgiti tollõ kolgitsega Võn; lina`aamise massin `olli, sääl `trul'le vahel käisivä lina`kolkma Ote; Mugu\_võt'i lina`kolkma ja_rabajaga_põlvõ pääl `naksi `pesmä Rõu; linakolga pandass präälitä `pääle, sõss rabatass Plv **-kolgits** linalõuguti No naid linakolgitsit ol' sõss tan Urvastõn viil külät, ku ma\_`poiskõ ol'li Urv **-kont** linaluu lina kondid `pandi sõnniku, siis es akka teine sõnnik nõnda põranda `külge Põi; ega se lina koit_s nõnda kõba põle Vig; lina kondid või lina luud, mõlemad `õetse Tõs **-koonal** taku ja lina `koonlad Mär; lina koonal tehasse ühest nuustist Kse; lina kuonal ja taku kuonal, kust kedrada sai VMr **Vrd** linakootsel **-kootsel** linakoonal `pakla kootsel ja linakootsel Pst; mul

`olli vok'k ja `olli `kuudsilaud ja `kuudsli kah olliva, lina`kuudsli ja `pakla`kuudsli Nõo; Vanast jo\_ kuuli ku? `ül'ti: lina `kuut'sli käänä\_ pehme?, a\_ `pakla `kuut'sli kõva Rõu **-koovits** (lind) Linakoovits on üks lind, et ta lina `kol'kijate juures `karjunu `mõisa puiestikkus; Mina olen linakoovitsasi küll näinu, tema t̄jib ikki jusku räägiks, usuuit-tuuit üiab ikki Hää **-kord** käärimisvahu kord õllet lina korra võtab `pæele, kui [õlu] jo `këimas Khk; pole viga, [õlu] akkab lina `korda `pæele võttama Mus

linaks linaks g -i linask Ma tia linaksi kasukohad küll: Karu`järves ning Sarabiku`järves Khk

lina|kubu kubusse seotud ropsimata linad Ühes linakubus [oli] `kümme `kiskupihu Lüg; lina kubu on jämedam veel kui õle kubu, ega tema ei lagune Trm; lina kubu - - kakskümmend viis ehk kolmkümmend `mul'ki paad kuppu, tõene süületäis tööspidi; lina kubud viid lakka vihma `varju, siis `tarre pa'sile ja siält ma'ssina `alla Kod; Linakuu `veeti laudile või aida pääle Hls; tetäss sidemit lina kubude `kõütä Krk; õlekuu ja linakuu `pantu palama, et siss joosõva soe paku Võn; [kui] lina? üleväh ol'li?, sõss es olõki muud ku? linakubo `maaha ja [magama] Plv; lina ku? `paiteva üless `riihte kuioma Röp **Vrd** linamühk **-kugar** linakupar pane lina `kukrad pa'sile `kuima KJn; lina kugare raatsitse otsast ärä Pst; me pannime linakugarit `sarda. nüid om linakugara sarran Nõo **-kugarm** linakupar ei mäletä, kos nu tsia kurja pääle lätsivä, siss `võeti linapeo, `tuuga lahuti perst piti, linakugarma om `väega valusa Ote **-kukk** linakupar lina kuku, kos seeme si'sen om Kam; Linakuku_ `paanti `sarda, `suidu linapeo? `veeti lina `sumpõhe likku Rõu; linakuku? suitass ha'raga `maaha ja pandass `sarda Röp **-kupar** lina `kuprad `kammitasse `kammiga `õtsast maha Lüg; lina `kuprad kurigutega pekseti katti Jäm; [paneme] lina `kupruid `rõuku Mär; lina `kuprad raabitse ää, pannase `kuima - - soab lina `seemni Tõs; lina `kuprid elual (vanasti) raiuti sirbiga, nüid jälle kammitaks Juu; `tampsime `kootidega lina `kuprid KJn **Vrd** lina|kugar, -kugarm, -kukk, -pupar **-kurst** linatuust ma? arodi lina `kurstõ vallalõ Vas **-kärbik** linnu masindadass, `võetass kolga `riihetarõn `val'miss, pandass üt's üt'silde? tõnõ `rišti pääle kooni_ `korgõ unik saa, tuud kutsutass linakärbik; lina kärbikõid `tõie mõtsast Har **-kärbis** lina kärbised on. neli teevast pannakse `püsti, nõõriga `kinni. linad kammitakse ää ja pannakse `senna vahele. mud'u ei süüni olema, läb läppimä Juu **-laba** koonlalaud taritse linad linalaba `umber, kui `ketrama akatse. linalaba o lai lauatiikk Põi; Linad keerda enne kedramest linalaba pæele. Linalaba käib voki otsas ringi ja seeld tõmmeda järjest linu lõngaks Emm **Vrd** linalaud

lina|lakk 1. a. heleda lakaga hobune linalakka oli `valge lakkaga obune, ise tämä on `raudis ja lakka on `valge VNg; Sest linalakkast saab ia veuobuse IisR; See va linalakk teab mis ajast juba kadund, ammu rebaste `nahkas Põi; need mes punased obosed, nendel nisuke kollakas lakk, siis `öötasse lenalakk Mär; linalakk oo `sohkse `valge lakaga obune, obune isi `valkjäs punane Tõs; linalakk obune, `valge lakk ja `valge saba Kei; meil on linalakk obune JMd; linalakk obene one saba ja lakk `valge, aga karv valvakas punane Kod; [tema] linalakk om joba vanasse jäänu, ei ole enämb midägi ilus Hel; ai uma linalaka läve et'te Se **Vrd** linask² **b.** hele lakk Vai sie nisukest linalakka igal obusel on, seda on vähe IisR; lepul on linalakk Jäm

2. valgete juustega inimene *Isa-ema` tunklid, tia, kuda nied` lapsed linalakkad tulid* IisR; *Lapselt ta oli päris linalakk, lina` valged` juused olid Pöi; linalakk tüdruk VJg; linalakaks kutsuti suurem jägu naiste`rahvid` - - linalakal olid` juuksed` ästi` valged ehk` ästi kollatsed* Plt **b.** valged juuksed *Kui sa` ommiku` õigel ajal ülesse ei saa,` aaran linalakkast` kinni ja` tõstan` koikust` väl`ja* IisR; *latsil om iki` valge pää, iki linalaka* Ran

Vrd linaliht, linats

lina|laud koonlalaud *voki käepuu, kos lenalaud oo` otsas* Mar; *lina laud koa armi` otsas* Nis **Vrd** linalaba

lina|leht 1. valge lakaga hobune; valge lakk *mul om linalihega hopõn` Har; paat` hopõn` ja linaliht` Se; linalihega hopõn` um illos hopõn, leht` valgõ, hinnel karv um hiire`karva* Lut

2. valgete juustega inimene *noorõlõ mihele` ül`ti vanast: ku sa tahat naist võtta?` siss võta tüü tünts ja karja junts, ala` võttu? lina` lihte ega kerigu märra* Har

Vrd linalakk

lina|leo|auk seisva veega linaliõtamise auk *Terve külä vei oma lina linalio`auku, üks ühāl` päiväl,` tõine` jällä` iljemb* Lüg; *Iga suvi` tõmmas linaliu` augu` kuivast* Jõh; *Oli seeme käe, siis` viidi linad ligu, lina liu augud olid Pöi; Tei küit lehem oli` eile mei linaliu`oukus liges` kinni* Rei; *linalieu augud oo ligusid täis* Tor; *Sii järvi ei ole, siis` liutadi augudes, linaliuaugud kaevati* Hää; *lina lio augud olid kohe, kus vesi` seis. vesi pidi olema` seisev vesi, juoksu vette ei` pandud. üeldi, et juoksu vesi viib kiu ära* VMr **Vrd** linalauk, -haud, -ligu, -läpp, -läte, -matuss, -soot, -sump, -tiik

lina|ligu 1. linaliõauk *Laps libises, kukkus linaligu* Jõh; *Linaligu ei` tohtind mudase` põhjaga` olla, siis tulivad` mustad linad* IisR; *Nii kuiv aeg, et lina ligu ka kuiv juba* Rei; *kana uppup linalikku* JMd; *linaligusid olid kõik kohad täis, kus vett, sial oli linaligu; linad` veeti linalikku, sial` leotati nad` pehmest* Trm; *kui eläjäd` juyksid` kiili, läksid aga linalikku, muku sarved paissid* Kod; *augud` ol`lid kaevatud, lina liud, vesi` ol`li sees* SJN; *Linaliõ ollive egäl talul esi, paar` kolm tükki, siantse vijsõone` päl* Hls; *mea kajosi uuvve linaliõ* Krk; *mina ole külländ sääl linaliõost` müüdä käenu, katel puul om perve* Nõo; *niit linaliõ omma kinni kasunu, ei ole linnu` kossegi` leotada* Kam; *poiskõnõ` - - ütäl, et üt` s lammass ollõv linaliõko sadanu?` Röp*

2. leos olevad linad *Tarvis` menna linaligu` katsuma* IisR; *lina leol on vautis peal* Mär; *lina ligu tahab` kangeste ülese tõusta` - - siis tä pidi nii` raske olema, see` vaotis pialt, et tä mitte`i tõuse* Aud

lina|liisk lepatriinu *Lenda,` lenda linaliisk* Khk **-lill** *linalil`l* (kollaste õitega aialill) – **Krk -lind** *linavästriks* *siis ep maksa külidagid, kui linalind maas on, linad es kasva* Khk; *Linalind pidada kure sääre peäl üle mere tulema* Kaa; *kui sa kevade esimest` korda lina`lindu` kõrgel nääd, siis kasuda ea pitk lina* Pha; *Linalind on alli musta pugu lind` - - änd kõigub alati õles` alla, pitkad` peened sääred; [tüdrukul] Sääred all noagu linalinnul* Pöi; *mõned` üidvad lena`lendu` västrik ja lena`västrik, aga sii oo ikke eloja` ütitud tätt lenalend* Mar; *vana rahvas` uskus, et kui esimest` korda lina`lindu` katusel nägid, siis` kasvas ia lina* Tõs; *Kui ljõnaljõnd` vällä` tullõ, siis tallatõ iä ää, siis akkab iä minemä* Khn; *lina lind oo` valge` raega, naa` ümmer kaela oo` valge* Aud; *Linalind lennab jusku*

üppab, ei ole nõnda, et ta vurinal läheb Hää **Vrd** linatsirgukõnõ **-linnukene** dem < linalind
 üitskerra mia ka `näie, et linalinnukese pesän `olli üits suur poig nigu pätäk, ta iki käopoig
 `olli Puh **-linnu|lina** (taim) linalinnu linad kasuvad tuleasemel Khk

lina|liug vastlaliug `erne suppi ja sea liha keedeti - - sis sai lina `liule `menna VII;
 `Vastlabe, siis `lasti lina `liugu, kes kõige pitkema liu lasi, sellel kasusid siis kõige pitkema
 linad Pöi; meil põle lina liul `kõidud, põle `pitka lina koa mette Muh; `vastlapää `miñdi
 kõrtsu `juure lina `liugu `laskma, et siis kasvavad pikad linad Juu **-loom** linaoras lina luum
 om üless tullu joh Krk; timahhava om lina luum illoś, vaest saa hüü lina Se **-louguti**
 linalouguti lina louguti oli tammepuust, sooned olid sehes Han **Vrd** linalouk **-louk**
 = linalouguti Linalouk, puust tehet arali jälgadega pukk, sene pælmene pool, mikel kæepide
 otsas, liigub ühte otsa pidi üles-alla Emm; Meil oli ka linalouk, aga seda pole ammu enam
 alles Rei **-luste** (umbrohi) lina `lustjad, pisut piremad, pole nii `narmas `õitsmed Jäm;
 linaluste, lina sies kasvab pikk rohi. jääb linade `sisse, ei tule `ropsimisega `välja IisK **-luu**
 puitunud linavars kui [linad] `kolgitust `saivad, siis lina luud `langesivad maha Lüg; Lina
 luud, nee `pandi `loomade `alla Pöi; väline osa jäeb kiuks ja ülejäänd osa oo lina luud Vig;
 linaluid kõik kohad täis, kui masindada saab Tor; linaluud `pändi `enne toa katusele arja
 `peale, nüid `panda neid kusagile, visatakse sõnnikuks Juu; `keldri `katsele `pantse linaluid
 Kod; kui `linnu `aetass, lina masinast läbi `aetass, siss lina luu jooseva maha ja lina kivvu
 jäävä `perrä Nõo; rabajaga rabati nuu linaluu `kolkma külest ärä Võn; võta masina alt
 lina luu?, vii eläjeile kül`le ala Har; talvõst säetäss taro `ümbre linaluid, `ol`ge Röp; jämist
 linost saa pal`lo linnu ja pal`lo linaluid Se || (pisike valge uss) `Vaata nñid kusest tulevad
 lapse aemes, `es malt on `puñtis kuus - - just ku lina luud, teise päeva, siś akkavad elama;
 `Vääksed ussid, linaluud Hää; `rühke_süüä_mis süüä `kõlbass, linaluu? lei jo pääle Vas
 || tüküis ku linaluu pini `persehe Se **Vrd** lina|kont, -puu **-luune** a < linaluu vahest olid
 lina`luused peod, `tõmmas kohe vere `väl`la [ketramisel] Plt

lina|louget(i) linalouguti lena lougeti, lougetakse lenu Rid; lina louget oli enne mind;
 ega enne masinuid põlnd, siss olid lina lougetid. oli nagu sea küna, kaan oli peal. sellel oli
 teese otsa `külgis ing ja `teises `otses käe akatis, sooned purustasid lina ää Vig **-lougetis**
 linalouguti Linalougetised olid puust, oma `meistrite töö Han **-lõugut(i)** tööriist linavarte
 murdmiseks Linalougutisi - - ei tarvitata änam Han; lina lõugut, suur pikk puu, jalad otsa
 all. kolm`nurkne alus, kaan keis üless `alla PJg; mina nägin lina lõugutid, kellega linu
 lõugutati Lai || sõim `justku vana lina lõuguti Ris
Vrd lina|kolgits, -louguti, -louk, -lõuget(i), -lõugetis **-läpp** linaleoauk siin um `hulka lina
 läppä - - ta hais tulõ tast `väega tuulõga siiä? Plv; Linno `leotõdi järveh ja kaavetusin
 linaläpäh. Linaläpü? kaavet`eva? haanamaie ja muialõ madalemp kotusside pääle, kost
 vesi är? ei kao? Röp; linaläpp, koh linno vaotõdass Se **Vrd** linaläte **-läte** = linaläpp
 linaläte? vai lina`vaotuss, kohn linno `leotadass Rõu

linama linama Ans Khk VII, le- Mar

1. peegelsile olema Tuulevaikse ilmaga pole vee peel `ühtegid virvendust - - meri linab
 Ans; kui vaga on ning vesi pilgub, siis `ettesse: mere vesi linab; kui mere vesi linab, siis
 kalad `öösse äi joose Khk

2. veidi paistma hakkama koit akkab lenama Mar

lina|maa linakasvatamise maa; koristatud linapõld *linamaa on sie, kus lina`pietasse. kui linad on jo`välla kisutu, siis läheb obone`sinne`pääle`süöma* Lüg; *Lina`maale ei lubatud`kussa, siis ei tuld linudel luud`lahti* Jõh; *lina maa piab`niiskes kuhas olema, muidu\_p`kasva midad* Khk; *Lina moa oli` sõukse liivase koha peal, lina`tahtis liivast moad* Põi; *linamua one, ku lina piält ärä* [on kitkutud] Kod; *poesile`anti palgass vakkala linamaad, poiss küliss lina`sinna vakkala maa pääle* Nõo; *Linamaass`kaet`eva_sääntse_parõmba? ja söödütsembä_maa?* Räp; *lina maa saa siinnä ristkhaina söödü`pääle* Se **Vrd** lina|moo, -muu **-masin** linamurdmismasin lina`massin, sie oli --`niske`ümmergune, obune käis`ühte`puhku`ümber, sel oli ka press ja siis luud varisesid`alle VNg; *kellel pailu linu on, aab läbi lina massina* Khk; *Linamasinal oli kolm ambulist`rulli: üks suur rul`l ja kaks pisigest oli peal. Vinnaga ehk vändaga`aeti`rul`le`ringi* Jaa; *linamasina võllid olid katti* Kse; *Ljõnamasinu oli Kihnu mua`kohta puär tükkü* Khn; *linamasinaga masindasime luud kül`lest`lahti, vanasti oli lõugut* JJn; *enne ei oldki lina`massinad, eks ta`raske oli küll VMr; lina masinaid õli`kahte`sel`tsi, käsi masinaid ja obuse masinaid* Trm; *kui`linnu`aetass, lina masinast läbi`aetass, siss lina luu jooseva maha ja lina kivvu jäävä`perrä* Nõo; *peräst`hürssi tet`ti obõstõga`aetav linamaassin, tol ol`liva suurõ trul`li, soonõ sisen ja suur`ratass, kedä obõsõ vidäsi* Võn; *linamasinõ rihm one är lõhvetunu* Krl **-matuss** linamatuss linaleoauk – San Har

lina|mees linasard tegime linamehed ja panime nied (linakuprad) linamehesse, sial nemad`kuivasivad. neli teivast saivad`püsti`lüödud -- õlest pia`piale`pandud Amb; *kui nemad (linad)`kistud on, siis riivitakse`seemned kül`lest`ää,`seemned tihakse lina mihesse* Ann; *neli teivast pannasse`püsti, vahelt punutasse`õlgedega`ää,`lautasse`kuprad`piale, siis`jälle punutasse ja nii mitu korda.`varsti`ongi linames`val`mis* Sim; *lina meestel olid piavihud pial,`paistis nagu mees* Lai **Vrd** linamehis **-mehis** = linamees lina mehis, kus peal lina`siemned kuivavad Jür; *ennemuine`tehti lina mehiksed: kepid`püsti,`õlgedega vahe, lina`siemned`piale,`kuivasivad seal* HJn **-moo, -muu** koristatud linapõld kesväkõrs künneti ka üless ja keväde tetti kesi, ja linamüü`pääle tetti kaar Nõo; *vanast es tohi lina müü`pääle kusta kah* Kam; *lina müü, kos lina`ol`li ollu* Ote; *aja kari lina`müülõ, säääl om hääd`haina, saava eläje süüä?* Har; *kartold`püüti iks kohegi`olgõ vai lina`müühu`panda?* säääl ol`l suviskine harimine`ker`gemp Rõu; *ku lina ar`kakuti, jäi linamüü`perrä* Vas; *linamuu pääl om hüä hain* Se **Vrd** linamaa **-mõök** linaraats lina möögaga ropsida linu Rei; *lina mõegaga ropsitakse. kui linale on veel luud`kül`gi jääänd, siis need tulevad`ää* Juu; *lina mõek kätte ja ropsime nüid* SJn **-mühk** linakubu linamühü? ol`li? suurõ?, neli viis üsätüüt`panti kokko, käänti napu`kõõrdaga kinni? Rõu

linane lina|ne g *-se* Kuu RId Jäm Khk Põi Muh Käi Rei Mär Vig Kse Var Pä K I Hls, *-tse* M T; *lina|nõ* Rõn Kan, *-tsõ* Võn Rõu Plv, *-dsõ* V(n linnanõ Har Lei[linnan]); *lena|ne* g *-se* Rid Mar Kul Han SJn; g *lintse* Saa linakiust tehtud; *linasest riidest kevade, siis`kuoti`kangaid -- linasid ja takkusid ja maald`tuodi kohe neli-viis`leisikad linu* Kuu; *linasest`tehti`kõiki,`särki ja`püksi* Jõh; *lasi piima läbi linase lapi* Khk; *aseme`riided ika kodu`tehtud linasest`riidest* Põi; *linane oo ika linastest`lõngest kojotud* Muh; *linase`riidest`käised olid* Käi; *kui lenane [kangas] kojoti, siis oli lenane lõim ja koe koa* Rid; *inimestel olid`enni kõik lenased püksid ja lenane kuub ja. naistel olid koa, lenased siilikud*

ja Mar; nõoriga nõeloti [viisu] tallaalused ära, kõba linase nõör oli Mih; vanaste peeti paelu linasi riidi Tõs; naene õmles lintse rõõvast mehele mütsi pähä Saa; linasest niidist oli koa sukki Juu; Proua kinkind veel si'sirät'iku, kirikus käima rät'iku, kodu olid ike linased rät'ikud pias Amb; pane munad linase põlle sisse JMd; käiksed olivad linasest Rak; linase teki lõngu keträs Kod; linase suitsu tehti, siis sai mett võtta, panid linase rübala suitsma Pal; lenane riie ol'li isi kedratud ja kujutud SJn; ku vihma sadas, siss panti, üks sehake linane riie ol'li tehedalt koetud, üle älli, nõnda t laps ligess es sada Vil; linane lõng kedrati ja mõsti ja sõss koeti kangass Trv; piha tetti [särgil] linastest ja ala pandi paklisest Krk; rätsepä obene ravvane, and om taka linane = t_om nõgel ja niit; nii peenike linane lang nigu üits õng Nõo; võrgo langa omava nüüd puumvillatsõ, ennembä ol'liva linatsõ ja kanõpidse Võn; tolle kurkaga siss kol'kset linast pehmembäss kivi pääl, muedu aa nigu puu säl'gä, linane ol'li paks ja kange Rõn; Linadsõ langaga om vjil pal'lu rohkõp taad tjuud ja tegemist ku villadsõ man Urv; linnanõ, tu om hammõrõivass Har; kat's hamõt ajanu säl'gä - - nuuki (noodki) linadsõ? uma_ koedu? Rõu Vrd linune

lina|nupp lina nupp soetud ja kokku keeratud linapeo – Hi -**nurm** linapõld lina nurm olli rahvast täis Krk; vanast ol'liva suured lina nurmed, vahi kui mere pääle Ran -**nuust** tuust soetud linu (hrl 5 peod) lina nuust, neli ehk viis pihu kokku siutud Hlj; lina nuustid keerdi kokku, pandi seina peale repma ja kui neitid akati ketrama, võeti seina pealt maha Mar; linanuust sai sealsamas kohe keerutada, kui soed Tõs; linä nuust akkab juba otsa suama Juu; lina nuust, kirjäd kirjdu, paad kadaje Kod; kui lina nuusti tehti, pañdi pihud kokku, kas kolm või, keerati kõvast kiinni, keerati kokku Lai Vrd lina|nuustak, -nuustik, -nuut, -punt, -sormanus -**nuustak** linanuust Lina nuustakusse pañdi kümme nuusti, sät'titi nii, et a'ndis väl'ja ühe leisika IisR -**nuustik** linanuust Viis suetud pihu on ühes lina nuustikus Lüg; viis ehk kuus pihu, ehk kui palju kiegi tahab panna, kokko kierada, siis õngi lina nuustik Jõh -**nuut** linanuust lina nuut seisab varna otsas Jaa; Päele ropsimist ja sugemist keerti kümme piuu kogu, see oli lina nuut; Lina nuudid siuti ikka kaks kogu ja pandi aita õrre peale Põi

lina|pego linapeo Linapego pañte piñgi pääle kiñnitüs puuga_kiñni? ja siss nakat'e krat'sma haraga? Röp -**peo** peotäis kokkukõidetud linu sai linapihu senna lõuguti vahele pandud ja siis teise kääga jälle sai siis selle kaanega luud kat'ki tautud Hlj; kolm takkud sai võttada lina pihuld, sis sie lina pihu oli niikui siidi järel VNg; Mis ilu tal on, juuksed nigu linapihu ja nägu plaas IisR; tal olid valged juuksed nõnda kut linapiu Khk; Valge lina piuu oli koonu otsas [näärisokul] Põi; Lina püudel aeda mõögaga nupud ära Rei; soetod lina pööd keerdi nuusti LNg; lenapeud õhõs puntras, vehm pehastab ää Mar; suured pikäd juust olid peäss, nagu suured lina piud Vig; rapsi linapeo sedasi lahkes, siis akka koonalt tegema Kir; kui nõõri tehäse, siis tõmmatse lina piost sõderded Tõs; paned selle lina piuu sinna puka piale ja siis akkad teda rookima Aud; meil ikke lina peo, majalt rahval jälle lina kolge Juu; Koonalt tehti jälle, esteks lapati linapihu pihu sisse kägarasse ja preßsiti kõvasti kokku, siis lahutati lahti ja aeti põlve pial ümber koondlalaua Amb; linapeu on nii suur, et paras kammida TÜR; pääväss piäd mitu sada piho ärä kiskma, lina pihode piält maksetasse inda Kod; ropsib linapeo nii soraka KJn; Linapeo laotedi püstü maha kuiume Hls; lina peo tet'ti, et peoga sait kiñni võtta, väegä

`suuri `peosit es tetä Ran; [ta] `olli väega `tüükäss inime ja vali, ku ta `nurme `tulli, siss linapeo lennässivä nigu Viru varesse Nõo; lina `kraaplikõsõgõ kraabiti sitt linepeie seest `vällä, jäi puhass lina `perrä Krl; see linapeo om `väega suur, sedä om rassõ suk'i? Har; `Suidu linapeo? `veeti lina `sumpõhe likku Rõu Vrd lina|kolge, -pego **-pund** linaleisikas linapunna kolme londige `kinni tõmmat Krk; poiss `võtnu linapunna ja visanu `aida lumeange pääle ja peni `aukseva toda lina `punda Nõo; `Pakliist saa võrgõ\_keeruta?, linapund `tuuga_kokku tõmmada? Urv; ega linapunna es tohi `luidsõ olla? Krl; esä `kõötnü_ `kambrõh lina `punda, esi_tennü_ `suitsu Plv **-punt** linanuust Viis linapihu `kiereti kokko, `tehti linapunt, kaks lina `punti `siuti `paari, sis rippudeti `naela või `varna `otsa `aita rippuma Lüg; linapundid pannasse `müimese jauss `valmis Tõs; linapunt köideti kahe lõndiga, teise otsast teine loit Saa; lina puudid keerati kokku, kaks tükki kokku ja `varna Plt **-pupar** linakupar tudra oo `änam kauna `moodi kui lina pupar oo Kse **-puu** linaluu lina puud jäävad maha `jälle, kui lõugutase Khk; Linapuud `aeti `loomade `alla; südames ika puu ja kiud kasvavad `ümber. lõuk purub lina puud ää Põi

lina|pääslik = linapääsuke lina `pääslik oo `piske `valkjas a'l, tiivad `valged, pisike lind -- puu pinu `sisse teeb pesa Var **-päästlane** lina `päästlane = linapääsuke – Põi Kse **-päästlik** = linapääsuke Ljõna `piästlikul pissiksed pojad pesäs Khn **-päästuke** = linapääsuke uimal aal üiavad lina `lindu linapäästuke koa Kse **-pääsuke** linavästri meil ta nimi linapääsuke oo -- saba teeb tesel ikke `siksti `siksti ja pesa teeb aariida `sisse Aud Vrd lina|pääslik, -päästlane, -päästlik, -päästuke **-püha** lina pühä vastlapäev – Kod

lina|raats linakupardamise riist lina raat's, õhuk, `sinna om `amba `sisse lõigat nagu sae `amba Krk; lina raat's om kellega linu raadsitass Nõo Vrd lina|hari, -kaabe, -kamm, -mõök, -rats, -suga **-raided** linade kupardamisel järelejäädud praht lina `raided pannatse katuse arja `peale. need oo need, mes obosed ära `pahmavad, siis saab kergitud ja unikass `pandud Mih **-rats** lina raat'siga raat'sitase linu Tor

linas linas spor Sa, Muh (vaiksest, peegelsiledast merest) vesi oli linas Khk; meri oli nii linas, et mette üks tuule piste VII; meri o linas. nii vaga kut piimapüt't, anjerapüü ilm Põi; kui ta nii `vaikne oo, et põle laenet nähe mitte, siis `üetse, et meri ühna linas täna; meri jääb linase Muh

lina|sard toestik linakuparde kuivatamiseks lina sard om ümmer minnu Trv Vrd linamees **-seeme** siul (sõel) on nii `tihtine, et ei lase lina `siemet läbi Lüg; Oli koa seda, kus täis `suulisel oli peremehe `juures pool külmettu lina `seemid moas Põi; `põrgukivi -- `oita linaseemeste sees, et ta ära äi sula Emm; Lina `seemned saab ära `keeta ja võtab kohe paistetuse maha Var; [ihu] Puhas ku linaseeme Hää; sarjad tegi ät't puha isi, lina `seemle sarja `ostis siss laadalt Saa; `külvas lina `seemed `jälle aua `piale ja siis piab [kodukäija] iga lina `seemne piale `astuma Nis; lina `siemned olivad rohuks, `siedimisele ja vasikatele piima `ulka rammuks JJn; lina `sijmned `pañdi `sarda Pal; vakk lina `seemneid oli maha külvata Lai; lina `sijmnel ei oole marjakit Krk; lina `sijmnit pesseti koodiga, a tõu `rehte sõkutedi obestega Ran; lina `sijmne rihi `olli kõige alvemb `pessä, ta tolmass nõnda, et sa_s saa `silmi `valla `laske Puh; ku lellänane lina `sijmne `putru ei oless `kijtnu, siss ma oless ärä ka `lõpnu Nõo; linaseemet es `aeta adraga `sisse, linaseeme `äestedi, nii et timä sai õhukõistõ, siss tulli rutu üless Ote; Lina `sijmne\_pandass `näede_ `sarda ja sõss

ku_sarran är_kuiussõ², pestäss är², tulõ seeme_vällä Urv; Kõgõ rassõmba_puhastõda² ol'li² lina`šijmne<sup>2</sup>, nyu\_tettevä alate`väega`puhta² Röp

lina|seemne|agan lina`seemne aganud sõeluti rukite`sisse, naa et leib lagunes käte ää; mina olen lina`seemne agana`leiba söönd Vig; lina`siemne aganad`võeti sigadelle Sim; sia aganad õlid lina`seemne aganad, söödeti`siale Trm; lina`šijmne agane, kugurte kül`lest tule Krk; obese`juinne sek`kä`panti lina`šijmne aganit, tyy`olli sigade süük Ran; kui lina`šijmne agana`tünni`panti, siss valeti kuum vesi pääle, et siss na lähvä`pehmess, muedu om serätse kaleda Puh; lina`šijmne akan olli tsia akan Kam; Lina`šijmne akañ sai ku\_jahu peenükõnõ Rõu; välä`tseolõ havvuti süüm lina`šijmne aganist Plv **-seemne|mees** linaseemnesard lina`siemne mehed, `okstega kärbised olid, `okste`piale sai`pandud [kuprad kuivama] JIn **-seemne|sard** toestik linakuparde kuivatamiseks lina`seemne sard, `seemned seisivad sial, kui nad kuivass saivad Trm **Vrd** linaseemnemees **-seemne|sari** sõel linaseemnete tuulamiseks lina`šijmne sari`olli paks nigu sõgel -- ta es ole suur, pääl paari jala ja, kere pääl poole jala`kõrge -- põhi`olli`koetu niisedest Ran **-seemne|õli** lina`seeme õli prässida lina`seemestest`välja Emm; sedä lena`seemne eli, sedä jo keedetasse kodo Mar; lina`šijmle eli paludide, siss es ole maa eli Krk **Vrd** linaõli

lina|sirdak = linasirduss Inne ku_vijil vok`ki olõ õs, sõss ol`l`langa hõörütet pulga pääl. Ol`l last uma linasirdak, sõss tyy`ol`l`pulgaga är`keerutõt Rõu **-sirduss** kimbuke linakiude lina`sirdusõst nakatass`kapla tegemä Urv; Ku_kotil ol`l`mulk sisen, `ül`ti: võta_nõkl ja linasiirduss ja nõglu_kot`ärä<sup>2</sup> Har; Toolõ tila otsalõ`mähästi lina`sirduss`ümbre ja`tsusati sinnä`ohe`rdi`mulku Rõu; Ku`kapla tjit, ni õks hõörütät lina`siirdusõ peia vahel ar² Vas **Vrd** lina|sirdak, -sõõre(s)

linask¹ linask IisR VII Põi Kul Pä Kos Jür Pai Pee Kad Trm Kod MMg Äks KJn SJn Vil T, linnask Põi Ann Võn Ote, linnašk Krl, g`-i; lina|šk g`-ski Kod KJn M spor T, Kan Urv Plv Se; n, g linaski Lih Tor linask (Tinca tinca) linaskid susu ikka on VII; Linnask on magusa sula lihaga kala; Linask on lühike jäme kala -- muda maik`olla sihes, mina pole teda söönd Põi; linaskisi ja kogresid neid sui`aegas oli pal`lu pal`lu Lih; kengissepp oo kala, uiemal ael üietse linask Aud; linask on küll järve kala, a siin jões on ka mõni Vän; põhja`õtsas ei õle pilli`ruugu, siin linask ei ela Trm; linask eläb mudasen veden, `Peipsin tämäädä ei õle Kod; linask ei`sooldu, `soola`sisse ei võta, paks, niisammasugune nagu avi Äks; linašk om suure jämme`pääge, `valge`näoge ku sär`g Krk; siinsaman`väiksen järven`olli`kokre ja linaskit Puh; linask olna ilma soomusseda, linaskil soomust ei olna Nõo; linašk om sääne`nilbõ kala, lühikene ja paks, sääntse`väikese pääga Kan; ma sei linaski`sülti Urv; linnašk om`nilbõ nahagõ kala Krl **Vrd** lilaks, linaks, linaskikala, linnass, linohk

linask² linask Kod Nõo, linašk Kod San Kan Rõu, g`-i valge laka ja sabaga hobune`valge lakk ja`valge saba, kutsutasse linask;`müüsid õma suure linaški maha Kod; [ta] and tolle varsa ja mia kasvati, ää obene`ol`li, `ta`l`li nigu linask iluss Nõo; linaški kihä karv om valssverrev, liht om kõllakass`valgõ Kan **Vrd** linalakk, linass¹

linaski|kala linaski kala linask – Kod Võn **Vrd** linnaskala

lina|soot linaleoauk Mi`kaibi esi`linasoodi oja`käärdu Har; [linad] Uputõdi kohe lina`suuti vai`lumpi är<sup>2</sup> Rõu **-sormanus** lina`sormanus soetud linapeo, linanuust – Kuu

linass¹ linass g`-õ Har Rõu = linask<sup>2</sup> linass hopõn om nigu kattõ`karva Har

linass² → linnass

lina|suga 1. tööriist linade sugemiseks *lina suga, kellegä linu `suetasse, tõene sõre, tõene `tihke. vanass õli kolm suga, kellegä `sueti Kod*

2. linaraats *lina suga, kellegä linu silitätse piält, sellel `ambad `sisse lõegutud Kod*

Vrd linahari

lina|sump linaleoauk *Linakuku_`pañti `sarda, `suidu linapeo? `veeti lina`sumpõhe likku; Sõss no\_naid periss lina`sumpit pal'lo olõ õs, jõkkõ neh `pañti uma latam Rõu*
Vrd linatiik **-sõõranduss** = linasõõre(s) [peaharja valmistamisel] *`võeti linasõõranduss lak'ka ja tõmmati nõu linakivvu arjaste vahele, sula vaik valeti pääle; kellel `juussit veedi `olli, tuu `plet'se linasõõranduse `juuste `sisse, pleti kääneti sedävisi `ümbre pää, siss sai serände võru Nõo **-sõõre(s)** kimbuke linakiude *Ari oli paelaga pingi `kül'ges, sugeja `istus teise pingi peal ja `tõmmas lina `sõõrded üks oavalt läbi arja Põi; oli kua tat'ninasi - - `pandi lina sõeres sialt läbi ja õli `sisse. kuskohas se tahe (taht) oli, lina sõeres oli Tõs; lina sõere, võtad suurest püüst `väikse, siis `ööltse, et lina sõere Aud*
Vrd lina|sirduss, **-sõõranduss -süda** takkudest puhtaksoetud lina *Linäsüdated on niid linad, mis kõik takud on ära `võetu; Kesktakud on sis, ku kolmed takud `väl'la `soeti - - ja vahest `soeti viil kolmandad takud, ku õige äid linasüdami taheti, niieniidiks või võrgulõngaks või Hää; vahel jämmepeet `lõnga kedräts lina `süämidest Krk **-talgud** iga sügise igas peres olivad lina `talgud. `pääval `saivad linad `kolgitu, siis `ohta `pieti pidu VNg; Kui `teäti `kaugemal ka, et `kuskil õlid lina `talgud, siis `poisid kogonesivad ka `sinne, `pillid `kaindlas Lüg; lina `talgud on, mehed ajavad läbi, naised `ropsivad, muist sugevad ka Kaa; kui lina `talgud on, siis peab pailu `lõukusi olema Vll; lina `talgusi `peeti sügise, `rookimise `talgusi, sial sai pareminu `süia ja `ohta `tantsida Tõs; lina `talgud tegivad sügise, kui olid juo linad `val'mis kõik ja olid kõik välised tüöd `tehtud Amb; vanass `testi lina `talgused, siis kääsid tüd'rikod ja naesed `kol'kman linu. ühe taretäie `kol'ksid ärä, siis läksid tõesele `kol'kma Kod; lina `talgusen `olli `ulka `tüt'rige. ku lina ärä `olli kakutu, `tulli tands; pühapäevän tõi aenasäl'lätävve kodu, siss lätsi lina `talgusi Nõo; ega siss kõik' lina `talgusi es tii, `talgut teivä nõu, kes lõbu armastiva Ote **-tiik** linaleoauk linatiigid kõhe kaeveti, kos mädändik ja kui vihimä tuli, pani [lina] täis Kod
Vrd linasump **-tont** *Lina toñdiks oli õle pundar, see `tehti `lahti, `õlgede vahele `lahtiselt kallati lina `seemed - - puud `seemeid `mahtus ikka `sisse. Siis sai tublisti õle sidemedega `kinni `pandud - - varras lüiakse seest läbi, pannakse katuse `räästa `alla `kuivama - - neid kutsutakse lina toñdiks. Sedasi `peetakse il'la sügiseni Kei***

linats *linat's g* linatsi linalakk – Se

lina|tsirgukõnõ *linat'sirgukõnõ* linavästriik – Lut **Vrd** linalind **-vaga** peegelsile, täiesti vaikne *tuule `õhku kuhugil pole puhun, ilm oli päris lina vaga Krj; `Paergus pole `sõukest `märki `kuskil näha, et see õle läheb. Soe, õhesugune umbpiline ja nii lina vaga, et mitte üks puu leht äi liigu Põi; meri ond linavaga, siis ta ond täis vaga, seesäb nagu mua Khn **-valge** täiesti valge *Naised `küürisid vanasti õle nuustikuga piima püttisi ja kappasi, soja vee ja liivaga küüriti, lina `valged olid Põi; Lina `valged `juused Jür; ennem old [meeste püksid] `puhta lina `valged, põlegi old kedagi `värvi ega Kad **-varblane** lina `varblane linavästriik – Muh **-vesi** linaleotamise vesi *linaveel teene sañt magu seess,***

inimesel ei kõlva juua; linavett loomad joovad, ta just sedä tahab Vig; linavesi tapab kalad väl'jä Kod

linavume *linavume* "pehmeks muutuma" võrk `äste linavunu, `äste `pehmes minnu Trv

lina|värsik *linavästrik linavärsikud* tallava jõed `lašti, lõõvokesed `sõtkva lume väl'jädel't Kod -**värstik** *linavärstik* linavästrik – Kod -**västrik** linavästrik (Motacilla alba alba) Siin `kandiss `üüeti lina`västriku `puosta `potkijaks Kuu; lina`vestrigull on `valge kohualune ja pikk saba VNg; [inimene] pisikene nagu lina`västrik Lüg; `ütlevad, [et] kure saba pial tulevad lina`västrikud. sügise `lähvad kure saba pääl ja kevade tulevad kure sabal, ega lina`västrik ei `jaksa nii `kaugale `lenda IisR; kui kevade lina`veastriku näed madalas, siis kasuvad lühikesed linad, kui `lendus näed, siis kasuvad pitkad; kui lina`veastrik kevade `väljas oo, siis akkab väin ää laguma Muh; jälad `piened kut lina`västrikul Emm; üks pisike lind, igä päe `öues - - `öetse lina `västrik Tõs; lina`västrik teeb puu riida `sisse pesa PJg; lina `väästrikud, need `piavad kurede `jälgi pial `käima Ris; lina`västrik, suur pikk saba taga tesel Juu; [kui] lina`västriku nägi katuksel, [siis öeldi, et] saan `kõrged suured linad JJn; lina `västrik - - tema on `reisija luom, muidu üle mere ei `lenda, ise ei jõua lennata, siis ku'g viib Sim; lina`västrik o `valge kurgualusega, kirju jut'i kua tal; nüüd one `Meeta suurem, siis õli kui lina`västrik Kod; aeda `räästa all `ol'i lina`västriku pesa, kägu `ol'i munend `senna. käo poeg `vääksus ja lina`västrik, veeke linnuke, mutku sööda SJn; joba lina `västrik väl'län Trv; üteldi ku lina`västrik väl'äh, sõss läävät jo ilma[?] ilosalõ minemä Plv
Vrd lina|hälläne, -hänilane, -hääline, -häälane, -lind, -pääslik, -päästlane, -päästlik, -päästuk e, -pääsuke, -tsirgukõnõ, -varblane, -värsik, -värstik -**väänd** soetud linapeo pernaine suiub linu ja paneb linaväänu `aita nagla `otsa `ripneme Hls; pane nij lina väänu kokku, kabla `sissi Krk -**õli** linaseemneõli noorde `loomadele `antasse lina õli Khk; Linaõli aa keetmata värnits, seda pruugida tooreld; Linaõli ja munakoltse seguga saab õliriidid uuesti meerida, kui nee on ee kulund ja akkand vett läbi lasma, sedasi saab nee uuesti vett pidama Emm

lind *lind* g linnu eP(-o Vig Ris) M T spor V, `linnu R/n `lindu VNg Vai/; lend g lennu spor Lä(-o Mar Kul Vig), Mih/-o/ Juu SJn; ljõnd g ljõnnu Khn

1. lind *Lind* saab `süüä `laulu iest, inimine tüö iest; Neid `lindu on `kerge `püüdü, mes madalald `lendäväd (kergeusklikku on lihtne petta) Kuu; nie (rebased) `süevad jo keik neid `veikesi `lindu Hlj; paha `ilma lind, punase `kuuga (kuuega), kisendab, `kriunub, saab paha ilma; eläb `linnu `viisil, ei õle aset egä `paika, tänä siin, `omme säääl Lüg; Muhe nagu nagu õles lind sittund pihu; Lind `lennab üle mere, `tiivad `tilguvad `verda = aerupaat Jõh; ole nenda `atses kut koer linnu taga (kärmas tööle) Jäm; kullid ning `seantsed on `murdijad linnud; ma pole täna mette iva `amba ala saand, mette `lindu pole pettand Khk; Eks ta änamist iga kevade mene lindude talve ikka teeb ka (pärast rändlindude naasmist sadanud lumest) Kaa; Kui linnud omiku `kangesti `lauvad ja vidistavad, siis pidi `jälle `vihma tulema; Iline lind nokib ikka `varbud (hilineja jääb kõigest ilma) Põi; oherd, hall lind - - pikk kael nigu suur mast, `suures `kampas koos korjuvad Phl; oboräästäs oo `neoke must lend, karjob rääk, rääk, rääk. tä oo nii suur kui üks noor kana Mar; küt oli lenno maha lasnd Kul; teiste `lindute pesäse paneb [kägu] munad; linnud `petvad ää, ei tohe ilma toiduta `minna, piäb ikke [hommikul] natuke `süüma Var; eläb nagu lind pääväst `päävä,

põle muret kedägi Tõs; `Peksmine jäi iljaks, nüüd ulk `vilja `ljõndõ `nahkõs Khn; linnude pesad `ol'li `metmel pool lõhutud Tor; Igal talul ise taar, igal linnul ise laul (igauks tegutseb omamoodi) Hää; elab linnu `moodi, ei söö `ühti ega kedagi Juu; terve parv `lindusi `lendas kirsipuu `otsa TÜR; kana ei õle lind Iis; võsu nõnna paks, et lind kua läbi ei sua; keßsi linnu kjjlt mõessab, mõnel õlema linnu kiäled; vares, kul'l ja arak one `vargad linnud ja `süüjäd, kuri ja mõrsuk, süüb `tõisi Kod; tema selle pääl olnugi, et krahvile `linda `laske Äks; kevadi läksime kui lumi pial `kañdis - - `õue `lindu `mängima, aasime `ühteteist taga siis Pil; sis ol'lid paar `purjus mjjst lähnd kirikusse - - ja sij teene mjjõ ol'li auknd koera `viisi ja laulnd linnu `viisi Vil; sa olet nenda rõõmuss, ku [oleks] lind sulle `piiu sittun Trv; mõni inimen om `kege uneg, ku linnu suigaguge Krk; kägu ku ta ärä om munenu, siss naarab - - et las nüid `väike lind avvub `väl'lä; mes `väike, tuj om sirk, suur om lind Ran; kõik linnu om targa, arak toona `albu sõnumit Puh; mõni püss ei lase üttegi `lindu maha, aga tõene ku ta tuj põraku paneb, siss om lujum maan; tuj käsi käib sul `õkva nigu üits lind `lendäb (kiirest kirjutamisest) Nõo; kurõ? läävä?, pääsokõsõ läävä?, kõik' nuj `lämmäle `maalõ läävä?, nu\_mma `lämmä maa linnu? Plv || (jooksvast) lend `jooseb, käe ja jala sees nisoke valo Mar || fig (kergete elukommetega naisterahvast) linna lika, se oli altaesa lind, kis meestega `ümmer aeas ja `ühte elas PJg; Sijst linnust saa nüüd mõni naane Röp

2. putukas a. mesilane siis akkasivad neil siginemä iast nied `linnud Lüg; `Meie `linnud olivad iad, ei `nõelaned Jõh; Kui vahtrad õitsvad, siis linnud sumisevad nende ümber Kaa; mesilane on kaso `tooja lend Kul; miul on vijl ju kaks puud `väiksi `lindusi Saa; linnud tegevad jagu (heidavad peret) Ris; [tal] linnud veel `puhtast `vaatamatta JJn; angervaks kasvab, ia ais, sellega suab miaritud linnu puud ära, siis linnud lähvad `sisse Kad; läksid viis mesipuud nõndasa-ma ku `undab minemä, õhes `linda ja `mjjga Vil; lind `eiten ja temä lännü puu `sissi `aama Krk; linnud `olliva puu paku sehen Ran b. (muud putukad) nii `palju `lindusi olli `loomde `õmber Phl; erilased on ühed tigidad linnud VMr; mõnel suvel oo pali `siäskä. kui külm keväde, siis ei õle näid `linda, näije munad mädänemä ärä; lehmäd magasid kua vahel, aga linnud (pärnud) ei lahe; `niiske (niisugune) punane lind `kuksi selite, paks punane kuarik sel'jä piäl Kod; erelin(e) om kige kurjep `pistje lind Krk

3. (metsloomadest) jänes kua õlema võegas lind Kod; rëpan om kavval lind Lei; pikk lind pañd (uss salvas); võtr um mõtsa lind Lut

4. lennuk `sakslased keisid `lindudega pommitamas; täna pole linnu kärinad kuulda, `puhkavad vähe Khk

linda lintideks, ribadeks võtab nua ja `lõikab kõhe ratta kummi linda Kod

linda-londa linta-lonta kut's lääb `karja lında loñda, tuleb kodu tipa, tipa, tipa - - penil tu `karja miñek ei ole meelee `perrä, siss lääb lında loñda, kodu tulek om joba lõbusam Ran

lindav → lendav

linder|rada `linderada = lindetee – Jäm Khk **Vrd** lind-, lindu|rada

***linderdämä** (nad) linderdävä lonkima linderdävä ja longerdava kõik, olgu mes lujum taht. `aiga pidi lääb, `aiga `mjjüdä longerdab Ran

linder|tee `ljõnde tie Khn, `linde tjj Krk Linnutee **Vrd** linderada

lindik *lindi|k* g -go Käi Phl(-ga, -gu) lillakas *lindigod on vehegeised punast marjad, pisigeine kivi sees, nee`aitavad` süia ka Phl Vrd linnuk*²

lindi|kivi → plindikivi

lindiline *lindili|ne* VNg/'l-/ Iis Kod/-n-/ , *lendile|ne* Kse, g -se; *lindilõ|ni* g -dsõ Krl

1. triibuline `ästi ilus *lindiline riie* Iis; *vanass õlid laiad undrukad, lindilised sabad* Kod

2. lintidega, ribadega *kädis narvendab, lindiline ja`narmeline* Kod; *vanašt ol'li naiste müt'sü man liindi?*, *lindilõni müt's* Krl

lindja(a)n → liineal

lindlõma → lendlema

lind|löö|ütt (kindakiri) *Lappak`kindad, lind löü-ütti`kirja kääs* Lüg

lind|rada Linnutee *lindrada, ommiku pool on`erkusi`tähtesi* VII Vrd *linderada*

lindu-landu (üt'luses lepatriinule) *käokirjass`lindu`landu, näitä koe poole minnu mehele viiass* Ote; *`lindu`landu linnugakõnõ, `linda?`sinnapoolõ, kost ma`mihe saa* Har; *Kaokiräss`lindu`landu, `näütä`kualt puult mullõ peigmijiss tulõ* Rõu

linduma *linduma*, (ta) *lindub*, linnub *lendlema kui`kaakad akkavad`linduma, sis tuleb pal'lu tuult; ruki vihud muku`lindusid* Ris

lindu|rada Linnutee *taivas paistab`lindu rada, sui pole`lindu rada nähja mette; sügise kut`lindurada`kõrgel, tuleb sügava tali, oo`lindurada madalas, tuleb madala tali (vähese lumega)* Khk; *Taevas oli`selge,`lindurada`paistas* Kaa Vrd *linde-*, linnu|rada

lindva → lendav

lindõl(l)õma → lendlema

lineika¹ n, g *linei-ka* Kei Jür/'l-/ , *lenei-ka* Rid, *lineka* Röp, *linika* Se, *liineka* Juu KJn, *linee-ka* Juu, *liimeika* San; *linei-gas* g *linei-ka* Kaa *joonlaud Üks poiss oli eieti`sirge sellaga,`umbest kut oleks`linei-ka ala`neeland* Kaa; *üitakse line-ika või liinijaan* Kei; *Linei-kad mäletan küll, pikk,`sirge ja sile puust asi* Jür; *liinekaga tõmmatasse`riipsu* KJn; *vanast`löödi`liimeika-gõ peo`pessä. to`l' nigu trahviss, ku midägi mõni lait's alvastõ`johtu tegime* San; *lineka ol'iks`juuni tõmmata* Röp Vrd *liineal, liinikas*

lineika² *lineika* Vig Vas Se, *lineka* Se *pikkvanker Mõisa noorärräd sõitsid lineikaga* Vig; *Panõ nyyr hobõnõ lineika ette* Vas; *troška vai lineika,`taaga`kyyrmat saa ai vitä?*, *taa om sõidu vankõr* Se

ling¹ *ling* Käi MMg, g *lingu* Kse Tor Hää Ris Nis Juu HJn Koe Iis Trm Äks KJn eL, *lihyu* spor Sa, Muh Rei Rid, *lihyu* Kuu Lüg, *lihyi* Khk Krj Põi Emm; n, g *lihyu* VNg; *link* Mih MMg, g *ling|i* Kod Har/-nk/, -u Kod Se; *leng* g *lengo* Mar

1. nõörist või nahast kiviviskevahend, ka lõhkiõigatud otsaga puukepp kivide viskamiseks *poisikesed`viskavad`linku, kivi on`paula pääl* Lüg; *poisid`viskavad lihyuga kivisid, leheb`kaugemale kut`palja`püoga* Khk; *Ling`tehti nahast ja nõörist, pisike naha lapp ja kaks`nõöri`järges, poisid`viskasid lihyuga kivisi, mänhi asi oli* Põi; *kahe arakane puu tehasse, ank otsale`sisse ja siis õõritatse käe, vissatse`lingu; ma`viska su lihyuga maha* Muh; *veiksest pärast poisid tegid`lingu,`paantsid kivi lingu`sisse ja`viskasid`kaugele* Hää; *ling`tehti lepa puust, lõegati lepa kepile pragu`sisse -- väike kibi vahele, läks mis`vingus* Nis; *poiss paneb kivi lingu`sisse ja suadab minema* Koe; *Siis õli veel nõörist tehtud ling, jälle kivi viskamise jaust. Keskaiga nõöri õli pesa, kohe kivi pandi ja keerutamisega lennutati kivi minema* Trm; *ling om kablant tett* Hls; *poiss kai toda*

ratast - - `iste `säl'gä ja läits nigu üits tuline ling, lennut' Peedu poole; ma_Le esi ka linguga `pilnu `kivve Nõo; lingu pääle `pañti kivi, sõss keerutiva? Kan; `poiskõsõ_tegevä lingu kivi `viskamise jauss, `tuga visatõn `juusk kivi kauõdõ Har

2. silmus lihhuga `lastasse põhja püi `aega võrgud `põhja. võrgud kergidatse üles ning `võotse lihhud alt ää Mus; `viskas obusele lingu `kaela Trm; linguga tõmmati kotid üless [veskis] Ran

3. kaevuvibu, -vinn sij pal'k mes tõõsipidi, sij on link, kaevu link - - kaevu lingil [on] `raskus taga Kod; vana [kaev] käis linguga Äks; kajo ling om katsiratsi tulba pääl. lingu küllen [on] kuuk, koogu küllen pañg Trv; kaevu ling tetti kuuse puust - - iist peenemb, tagast jäme. tu ots pre'ss `raskust `allapoole, siss `olli `kergemb üless tõmmata. lingu pik'kuss `olli kaevu sügävuse `järgi Ran; meil `ol'li vesi õhuksen, me võtime puust konguga kajost vett, meil `lingu es ole Nõo; kaeu ling om kaeu argi vahel, `sinna pannass kuuk `külg ja `võetass vett kaeust `vällä Rõn

4. kruvikeerd `mutritele `keertakse lihhid `sisse, `ruidele `pääle; `Keeris rui muttert nii pailu, et `andis üle lingide tagasi Krj; lihhid soavad keeretud Põi; Lingrovaga `aeda rovpulgale vei poldile lingid `pæele; Ling on e kulund, see äi pea änam Emm || tööriist kruvikeerdude tegemiseks `lingidega aavad lihhid `sisse Põi

ling² ling g liñji SaLä Kaa Põi Emm Rei

1. leng valsi ruupakuga saab ukse või `akna `lingide valsid sileks `aetud; `akna lihhid, kus `akna raamid `valsside `sisse tulad Ans; Vanasti pole `lingisi olnd, roam oli seina sihes; Esimesed lihhid olid välja poolt `kitsamad, sihest laiemad, siis `paistis `rohkem `valgust tuba Põi; Ma löi oma pea `aigesti liñji `vasta Rei

2. tuuliku ratta osa Uiem liik [tuuliku] rattud, mis võlvi `kaelas on, nii on kõik `lingidega `tehtud. `Tehti `lankudest `sõuksed lihhid, tapiti kõik neli `lanku `risti kogu, nõnda et võlvi auk `keskele jähi Põi

ling³ ling g lingu liug see ling juu'sk `kaugele `ästi; temä la'sk pika lingu Hls

***ling⁴** g liñju kord Nüid magaks veel õhe liñju Põi

linga deskr (liikumisest, loksumisest) tera tegi nual linga linga Kse

linga-longa 1. lonkides, taarudes mies `lähtä `vaarudes `liñja `lonja VNg; [ta] on pigem linga longa käiguga Jäm; lähäb peale linga longa Mär; tuleb na linga-longa, tuegub Tõs; Ega täl õiget `kõnmist es ole, iks ni linga-longa nigu mõni saa-aastane Hel

2. lohakalt see asi oo naa linga-longa jäänd, põle `ornugiss `ühti Kse

linga-lõnga 1. loogeline tee sedine kõver, linga-lõnga tee Jäm

2. aeglaselt see kõib üsna linga lõnga Muh

lingam `lingam g -i kiire jooksja Seda `lingamit mõni kätte saab Hää

lingama `lingama, lingata Mih Hää, liñjata Muh; `lingam(e), lingade Krk Hel (kiiresti) jooksma kaua siit liñjates lähed; siis pannasse `lingama, et ing armass sehes Muh; obone `lingas nägo nool edesi Mih; `Lingab, siis läheb nagu lennates - - jalad maa ligi ei puudugi Hää; oben `pääsi ja pañds kohe `lingame; koer panep `lingame, jänessel `järgi Krk || ringi hulkuma Midagi tüüd ei tji, muudku `lingab `müüda küla Hää

linga|pealne mullavaene linga `pealne maa oo madal, põle suurt `mulda `ühti Lih

lingart lingar|t g -ti, -di "vana nuga" - Mär

lingas längus Puu on vilto ja lingas Käi

lingerdama *lingerdama* Mar Var Khn/-ämä/ Hää, *liijjer-* SaLä Muh Hi, *'liijjer-* Kuu/-ämä/ Hlj VNg(-mma) lengerdama; lõnkuma *'laeva`mastid`liijjerdavad* Hlj; *lae liijjerdab*, [kui] *ep osa otse`roori* (tüüri) *pidada* Khk; *so nuga oo koa ühna`kangest liijjerdama akan* Muh; *liijjerda nad* (mastid) *siis ühtid, kut ilm vaaks jæeb* Emm; *pesu - - liijjerdab tuule kääs* Rei; *liigete nuga linderdab, terä lõksub ots; ok`k linderdas, kañt oli`lahti* Var; *puri linderdab edesi ja tagasi* Hää || *vingerdama* *uss`liijjerdäb* Kuu **Vrd** *lingrama*

linger|kiil lisakiilud, mis vähendavad laeva õõtsumist *Lingerkiiludest aa suur abi, kui neid äi oleks, siis rulliks laevad ulga rohkem. Purju laevdel äi ole lengerkiilusi, sest purjud äi lase laeval linderda; Lingerkiilusi on ainuld roudlaevdel, kumbagis külgis üks* Emm

lingima *'lingima*, (ta) *liijjib* spor Sa, Hi

1. *punuma, palmitsema`paela`lingivad, liijjit pael sedise kandilise`moega, kena viis asi Jäm;`lingimine o küll, see nõnda kut lambi`tahti soeb`nelja`kanti, se o liijjitud* Khk; *mehed`lingivad obuse`ohjaid* Emm; *'lingimese juures oli viis kuus`seltsi`lõnga* Rei; *ma liijji seeligule`nööri* Phl **Vrd** *linkima¹, lintima²*

2. *keermestama`tahtis`polti`lingida* Jaa; *Ratta iged ja kõik`mutrid pulgad said kodu pajas* (sepikojas) *liijjitud. Ruus`tangide vahele`kinni ja`keerti viñt`otsa* Pöi

lingrama *'lingrama* *vingerdama* *Uss`lingras`mennä üle tie`piesasse* Kuu **Vrd** *lingerdama*

ling|raud keermelõikur *Lingrauaga keerati`vihti* Jaa; *'Puurisi, ling`raudi ja`võtmid selle`aegstel seppadel veel äi olnd* Pöi; *Lingrovaga`aeda rovapulgale vei poldile lingid`peele* Emm

lingu¹ *'lingu* spor Sa, Muh Emm Rei Tõs Khn Koe, *'lengo* Mar

1. *pead ligi, lidusse obu`tõmbab kõrvad`lingu* Khk; *Obu on kuri,`tõmband kõrvad`lingu* Emm; *Kui obune kuri on, siis ojab oma kõrvad`lingu* Rei; *`tõmmas kõrvad`lingu, tige`kangeste* Tõs; *obune tõmmab kõrvad`lingu* Koe || fig *Kui ma sest juttu tegi, et meitel oleks abi taarist, oli oort näha, et tõmbas teine kõrvad`lingu* Kaa

2. *längu, longu; viltu katus vajub`lingu; lilled`laskvad edremed`lingu* Khk; *Sii teine post on`lingu vajund; Tuul on vil`la`lingu viind* Pha; *poud vetab karduli varred`lingu; See suur torm ajas isegid mei kurendusaja`lingu* Rei; *siis oli nda torm, et mio viis ikka`lingu vee`piäle* Khn

lingu² *'lingu* laskma Emm Saa Hls Krk Hel liugu laskma *Poisid panid tritsud`jälga, läksid`jæele`lingu`lasma; Vastlabe õhtu lasta ikka`linalingu* Emm; *liha`eitel keedetse sia`jalgu, sis minnäs`lingu`laskme* Hls; *poisik`lasken järve pääl`lingu;`väikse`rõiksege latse kõvve`lingu`laskmen; jalg`raudege lasev`lingu; liha`eiten lastass`perä`rõiksege`lingu, et siis lina kasvass`pikäss* Krk || fig (teise kulul elamisest) *Laseb teise selgas`lingu* Emm; *tõise`perse pääl`lingu`laskme, ku saad tõise järje pääl midägi är tetä* Krk **Vrd** *liugu¹*

lingu³ *'lingu* Sa Muh Emm PJg korda *kut ma esimist`lingu`Riigas keisi* Mus; *Täna sadas mütu`lingu; Kui kukk teist`lingu laulma pani* [pidi minema hakkama] Kaa; *käisid meitel mütu`lingu* Emm

lingu|kivi *linguga viskamise kivi`liijju kivi - - nied õle õhukesed pae kived, midä`lennäväd* Lüg; *see oo paras liijju kivi* Khk; *Lingukivi on vehegene kivi, panda`lingu sisse*

ja viskeda Emm; Lingukibid on `siuksed parajad, pisiksed, ümmargused kibid, jõe äärest saab neid paelu Tor; poisi lätsiv jõe `vijri lingu kive `pildme Krk; lennuk lähäb nigu lingu kivi, ess ta vii koheki sõnumit Nõo

linguma `linguma Rei; (ta) *lingub* Kod viltu vajuma *Kui see tuleänd üle metsa`puude lennab*, [siis] *metsapuud aga `linguvad eest ärä* Rei; *kui puu on tõese `õtsa vajonud, ei lähä maha, puu lingub* Kod

lingus `lingus Khk Sald Muh Hi(-os Käi; hv *liņņus* Rei) LÄEd Tõs Khn Jür Plt, `lengos Mar

1. lidus *obu jooseb nõnda, kõrvad `lingus* Khk; *Eige tige lojus, ühtlast kõrvad `lingus pees* Kaa; *kõrvad tesel (hobusel) juba `jälle `lingus, ei tea, mis ta ullul äda peaks olema* Muh; *Ää mei oost mette satudagid, näe taal jo kõrvad `lingus* Rei; *obose kõrbad oo `lengos* Mar; *Mõnel obusel põlegi muud kui kõrvad ühtinge lingus* Han || öieli änd `lingus (hobusel jooksu ajal) Khn

2. longus, lamandunud; viltu *edremed* [lilledel] *soeaga `lingus* Khk; *Aid on lingos; Pinu on lingos, see võib külite minne* Käi; *Tuleänd - - läind üle metsapuude, metsapuud olnd keik `lingus; vili on liņņus* Rei

lingutama¹ *lingutama* Kse Tõs Khn Jür Plt KJn, *liņņu-* spor Sa, Muh, *lengo-* Mar; (ta) *lingotab* Kul, *lingudeb* Käi *kõrvu liigutama, kõrvu pead ligi tõmbama erk obu liņņudab `kõrvu* Khk; *kui obu kuri on, siis liņņutab `kõrvi* VII; *obu oo nii vihane, et liņņutab `kõrvu* Muh; *üks va kuri obo, lengotab aga `peale eese `kõrbo* Mar; *obune lingutab `kõrvu, `tõmmab kõrvad takatsi, kuri `kangeste* Tõs || *liigutama, painutama tuul lengotab `kangesti puid* Mar **Vrd** longitamma, longutama

lingutama² *lingutama* Han Ran Nõo Ote Kan Urv/-mma/, -eme Hls Hel; *liņņu|tama* Jäm Khk Kaa Käi, -*dama* Emm Rei *jooksma, kihutama poisid `pistsid liņņutes ees, tüdrugud es jõva `järke* Khk; *Läks lingutes na et Käi; Poiss läks lingutades mis jalad võtsid* Han; *küll lingut `juyske; pagemise pääl kah lingutab* Ran; [koer] *Niuksati kõrd ja paänd lingutaden minemä* Nõo; *kus tuj laits nüüd linguts* Ote; *kül<sup>p</sup> no lingutass, juysk ja pill `sijri* Kan; *No tädi lingutass joba üle kuñdi, ei olõ tujul inäp `aigu `taadõ kaia^p* Urv

lingutama³ *lingutama* Käi/-ņņ-/ Kse Kod, *liņņutama* Kuu *linguga kive viskama poist lingutavad kiba* Kse; *karjapoiis vahel `räpso `viskab, `kijrüb nüäriägä kivi, `ütleb, et ma lingutan* Kod

linik¹ *lini|k* Hää Hls, g -*ku* Hlj Jõh(`liini|k) Saa Juu Trv Krk Võn San Krl, -*gu* Kuu Krk Hel Urv Se Lut(-*ga*, -*gi*), -*ke* Kod Hel Kan Plv Räp Se, -*ge* Rõu(n -*k*) Vas Se; *linni|k* Var, g -*ku* Kos Lai Hls, -*ge* Vas; *linnik* Kod MMg, g *linigu* Lut; *liini|k* Mih Sim Rõn Se/-*k*/, g -*ku* Mar PJg Iis San; n, g *linika* VNg; *liñk* Räp, g `liñke Se

1. pea- või õlakate **a.** *linik kutsuti õhukest `ümmer õlade `võetud rõõvast* Saa; *linnikutel ja suurrät`ikutel [on narmad]* Lai; *vanast olli linnik, `narma otsan ja kirja otsan* Hls; *Pruudil - - inne `pilmõ olli\_`val`mis `koedu_`säärtse\_`linigu^p ja_`kinda<sup>p</sup>* Urv; *vanast `kañti linikut pääl ja `ümbre `olgõ* Krl **b.** *pruudiliniik, uig ku noorik söögi mant ärä tuli, siis tõmmati linik pääst, visati parsil ja - - ämm ütelnu: uneta uni ja mälete mälu, pia mehe kaldsa meelen; linik olli noorikul pähä pant, noorikut ei oole näüdet, et ärä nõiuts* Krk **c.** *pikk setu naise pealinik linike^p ol`liva\_`pääh, pikä^p ilosa `väega, nigu käterät`i^p, `vällä ummõldo* Räp; *mi naisil omma liniğe<sup>p</sup>. üle olõkõrrõ ei tohi minnä<sup>p</sup>, kui linik`et pääh ei olõ^p,*

s_tu om suur patt; linik', mäkk `ümbre pää, hanna takah, linige hanna?; `tütrugul õi olõ linikit Se; liinik um sääne rät't lina langast kuõt Lut

Vrd lina

2. a. otstest kaunistatud käterätt *vana`aegsed liniked on nagu meie käteräted, punased kirjjad õtsan; linik õli `valge pitk rät, moagetsu kiri servan Kod b. u väike kaunistav lina `Liinik `pandi `lavvale lina `pääle Jõh; laudlina on all, sis linik on peäl, `väl'lä õmmeldud kõik Juu; liinik põimitasse ja pannasse laua `piaale, õmmeldasse liinik `välja Iis; lavval om linik pääl Krl*

3. peen linaseriide tükk, millest tehti särgi varrukad *`Käüse rõõvas `koeti - - säält lõigati kaasikilõ linigu?; meheimä, tuu pil'l noid linikit nool'õ kaasikillõ (pulmas) Rõu*

Vrd linukas, linuke

linik² → linnik¹

linja(a)n → liineal

link¹ *link g lingi spor S, L(lenk LNg) Nis Juu JMd Koe VJg Iis Trm Kod Äks Plt KJn Krk San Lut, `lingi Kuu Lüg Jõh; liink g liingi Khn Koe Plt Rõn spor V, lingi Kod M TLä Ote San Krl Plv Vas; `linku g `lingu VNg(n link) Vai; klink g klingi Ris HMD Jür HJn JõeK Lei(-nk)*

1. ust sulgev metallist pide *`ukse `lingu all on triikkel, `kergitab `lingu üless VNg; `linku käüb `puolest `uksest obadukse `pääle Vai; uksel on link ning kääakadis; see `sõuke saht link, ep kei `eesti Khk; Ustel olid puhas oma `tehtud lingid ees, rauast lingid; See on lingi nina, kust sa siis `kinni võtad, kui sa toast `välja lihad Põi; siis `kästud läbi ukse lingi augu oadata Muh; aba oo uksel, aba tõstab `linki ülesse Tõs; Uksõ link `lõnkus, üks tuli tuba Khn; `kennigi `katsus väl'last ukse `linki, link `liikus väha Saa; pane uks `klinki Ris; raud inged taga ja klink ies, klingiga [käib] `kinni uks JõeK; sisemisel uksel one käsiraud, välimisel one link Kod; uks `paändi `linki KJn; Nindagu `kamre usse liink lõnksaten, siss tidruk `panden `kähku mineme `jälle Hls; sij om liink, mis päidlege maha litsut - - ja ramp, mis üless `kargass Krk; uiss om lingin Ran; [ta] pannu usse lingi `kül'ge nõõri ja poonu `endä sinnä ärä Ote; kurivaim `jätse ussõ lingist vallalõ?; vanast ol'l ussõ lingi all sääne `puunõ lapits, tuu mis `liinki üless nõst Kan; vanna `muudu ussõ käeraual om liink; `tõmba uss lingi pääle Har; meil es olõ `liinke, `ilda `aigu tul'li? Se*

2. eseme metallist osa, kinniti **a.** kangaspuudel *link, sie `oiab `sarvi pakku `trammili, et ei `juokse `kangass päält `välja Jõh; link - - se mis pääsabu `amba sihes keib Khk; link on `tel'gedel seal `ammaratta taga `köstre `juures. `köster jooseb kõrr-kõrr-kõrr `mööda `ammaid, siis paned selle lingi `sõnna `amma taha, et ta edasi ei joose Juu; `kanga lõnga puomil on liink Koe; `riide pakk oli all, ammas ratas oli otses, käis liingiga - - et ei and järele, lükkasid edasi lingist, kangas oli pingul Plt b. (muudel esemetel) kao koogo link Mih; püssi liink, kellest püss `valla tõmmats Krk*

link² *link g lingi paekalda, paepõhja järsk serv mis näd `sõnna murru taa `otsisid, kas näd ep tee, et pae lingi peel murrab Mus*

link³ *link käänak – Ris*

link⁴ → klink¹

link⁵ → linik¹

link- → plink-

linka-lanka linka-lonka kõnnib teine linka-lanka Iis

linka-lonka (lonkavast kõnnakust) katsipidi kalluten lää, linka lonka Krk Vrd linka-lanka

linkama `linkama, linga|ta Ran, -ta<sup>o</sup> Kan, -da<sup>o</sup> Urv(-mma) lonkama, limpama limbak - - teist `jalga `linkab Ran; suurõ `varba lei är^o, no periss `linkat `õkva^o Kan; täl ol'l sõrg pik'k, linga'ss. no_mur'dse är^o, no_j_`linka inäp nii `eie^o; Tõnõkõrd om `tsuskaja jalun, sõss om nii valluss, et piat `linkamma Urv Vrd kinkama

linkima¹ `linkima Mus, (ta) lingib Emm Ris

1. põimima, palmitsema kitsad naha rõhmad olid, et kaheteist`kümne `keega sai lingit, `sakstel olid ohjad lingit Emm Vrd lingima, lintima²

2. kangalõime kokku keerama üks `oides [käär]puud `kinni, teine akkas `linkima, et `tõmmas sedasi ikka läbi läbi ikka Ris

3. (tihti) suunda muutma, pöörama kukub `jälle `linkima selle tuulega Mus

4. looklema tee lingib Ris

Vrd lenkima

linkima² → klinkima

linkjas `linkj|as g -a Vig PJg Kei nätske, tänkjäs siibi kord oli all, `linkjas oli PJg; leib on `linkjas, leival on nisuke `kerkimata viirg Kei || leiva koore ja sisu vaheline tühimik kui tüma ja koorukesele vahe jääb, siis on `linkjas Kei

linklik `linklik sakiline mere eer on nii `linklik Ris

link-lonk deskri näe ku lää link-lonk, link-lonk, `aiga `müüdü astuss Krk

links¹ links nätske, halvasti kerkinud links leib Kul

links² links g linksi liigendnuga Igal ühel oli links taskus ja isi lõikas laua ääres leiba Tõs Vrd linkunuga

linksuma `linksuma, (ma) `linksun Kuu VNg Lüg/-maie/, lingsu Puh loksuma vesi `linksu `kaussis VNg; vana `vetrubä nuga akkab juo `linksumaie Lüg; laud lingsup Puh

linksuteme linksuteme kiiresti sööma, õgima Senis ku mia väl'län käisi, olli temä terve liua täüe kapustid ärä linksuten Hls

linku `linku laskma silmi sulgema, tukkuma Ega sääl `aiga `silmi `linku `lassa ei õle; Lasen vähäst ajast `silmad `linku Jõh

linku|nuga liigendnuga `linku nuaks `kutsuti sidä minu emä ajal; `Mieste`rahval olid igäl ühel - - `linkunuad Kuu Vrd links<sup>2</sup> -pea liigendiga `Anna `mulle oma `linkube nuga Jõh

linn linn g linna eP(le- Kär Põi spor Lä, Juu) M, `linna R/n `linna VNg Vai/; lõnn g lõnna Rid Khn/ljõ-/

1. suur asula [hülgeleha] `müödi `linnasse Kuu; `linna `leibä (sai) Vai; merijääd `koutu `käisime vahest viie tunniga `linnas Jäm; `suuga teeb suure linna, kätega ep tee mida`id, kui inimene ennast kiidab, aga teha äi viitsi Khk; viisime sea `lenna müügile Kär; ma ole `linnu läbi kodin küllalt Muh; `lõnnas oo preilnad, maal jällä tüdrikud Rid; `lenne sees need kellaspeäd oo ja `lenne seest nee kellad tuusse Mär; oli `linnes `sakste `juures kokaks; `linnes oo nisused sulid Mär; teine õpib alevist läbi `minnes `rohkem kui teine suurest linnast Kse; nüid läksid näd inimest laiali kõik ja, `linne `sisse `rohkem noored Tõs; `Ljõnnõs `kõiki `kaupa `suaja Khn; Korra linna kajust vett joonud ja nüid ei näe enam oma

nina pähe Hää; `linnes on änam äda kää kui maal Ris; `lennas ike `olla mödu podelid Juu; `lamba `villu `lašti teha `eideks, `linnas `lašti eietada Jür; kirik on `meile lähemal kui linn JMd; `linnas on vist alati `suhkurt `müia, käivad ikke ja toovad TÜR; üks `nuormes taht `linna näha, kart teine, et eksib linnas ära VMr; nüid `pantse ranna `jäärsed külädki linna nime `alla; tjjd tõesele tjjd ja ei maksa, [siis öeldi:] ilma `linna ei õle `koşkil; Mussveen `põlli pal'ju majasid ärä, tämä õlesi paks linn õllud Kod; `suuga teeb suure linna, käed ei tee käo pesagi Pal; kes koolitud on, lähäb `linna, temale ot'sitse amet SJn; ma ole suurin linnun käenu. kige suuremb linn om Vil'ländi, sõss Tõrva ja `Põltsama ja `Mustla. nõnda paelu ole mia `linne sehen käenu Trv; sji ehits ennast ku `linna ja maad, ei saa mineme, ei saa; kaabaku oiav iki `linne lähepess Krk || (teat laste- või kaardimäng) `linna põletamist õlen `mängind küll Lüg; akkame `linna põletama, teine jääb põlenuks ja teine jääb `terveks Hää; väike, `iasti `okslene puu pannakse moa `sisse `püsti, oksad lõegatakse ää, `väiksed oksa otsad `jäätakse järele. lastel on oksa näägud kääs. igauks tõstab `korda `mööda oma näägu `kõrgemale oksa `piale. kis kõege `piale jääb, on linna põletaja Nis Vrd liin³

2. maalinn, linnus see oo vana linna vall, Linnusse vana linna vall, -- Linnussel lõhuti siis linn ää, kui Vähikse väina `silda `tehti; linna süsikond `olli nii suur oln, et ühessa peret `olli sihes oln; linna kansi sehes olli iga ühel üks arb einamad Muh; kui suuruke linn siäl Linnamäel võis `õlla. aga sedä linna `ruumi siäl ei õle, mädäd muad kõik `ümmer Kod; sääl om vesi ümmer ollu linnal Krk

linna- linna- Kaik `suuremad `linna`reisud `tehti sou vai `purje`paatijega Kuu; nied vanad `suured tattigad -- `linna`rahvas `süüvad noh. ei mei külas ei `korjand neid, aga sie oli `linna`rahva `maiusruog VNg; `linna isandid käib siin klapper`jahti pidämäs; `Este `läksivad `linna, `ummis `keñjad jalas, rättik pääs, iest `sõlmes, kui tagasi tulid, sis [olid] juo `linna`vurhvi Lüg; inimese obligad, linna inimesed `keetvad neid Jäm; linnamed `sõitvad vahest `maale ka Khk; Linna ärrad on `jälle `maale tulnd; Täada mis ikka linna maja on, ta on suur ja puhas, kus maal seda saab; Ikka päris linna mees oli, käis `laatadel, paristas `loomadega Põi; meil oli üks linnainimene -- pärast sis läks ka se töö`kka, kui sa `näitad talle kätte kõik Lih; linna tüdrukud o naa `julged Kse; linna vallid olid linna `ümmer sõdade aeal Tõs; Põle mat'si mure, mis linnamijs lehmaga tjjb Hää; aga linnavuorid ja nied siis, selleks olid ikke juba obused. vanasti tuli jo väga paelu `vil'ja ja `kõiki `linna vedada, sialt `suola ja `silku `tuua Koe; sji one linnainimene, vai sji one mua tjjd tehnd Kod; linna elu temale ei `meeldi ega tahnd sial elutseda elupäavad Lai; ei tule viil linnamijs kodu, linna käijät; mis linna`rahvel viga eläde, egä nende põld ei põua; linna vurleteve `linna `müüädä Krk

linnahtamma → lennatama

linna|kala `linna kala linask – Krl Har Plv Vrd linnaskala

linnakas linnak|as g -a Kaa; pl linnakad Krj lillakas Linnakate varde kül'les olid roheltsed lehed ning punased marjad; Linnakad akkavad punaseks minema, tähendab, et rugi akab küpseks saama Kaa Vrd linnask¹, linnumari

linna|keel silmus linnu, metsloomade või kala püüdmiseks Tuud (haugi) `püüti `päivä jäl' linnakeelega. linnakijil' um tettu_hobõsõ hanna jõhvist; Ku_`püssä viil olõ õs, sõss ol'l jänessiid `püütü linnakeelega -- linnakijil' esi? ol'l kablant tettü. suur' silmuss, nii et elläi `mahtu timäst läbi minemä, tuu silmuss um köüdetü\_loogusõ `kül'ge; linnakeelega püvveti

`t'sirka - - jōhvist tettü peeñükene kabla haro, `pañti sil'mussõhe, `lүүidi naglaga lavva pääle kiñni<sup>?</sup>, lavva pääle teñri kah - - t'sirk lät's teñri `sүүүmä, jäi `jalgu pitehn kiñni[?] Rõu Vrd linnaskeel

linnalane *linnala|ne* Jäm Khk VJg Kod Iis/*-lai|ne/* Kod Plt, *`linnala|ne* Kuu Lüg, *`linnalai|ne* VNg Vai, g *-se* linnaelanik, linlane *`linnalaised` tullod vahel` küllä* Vai; *üks linnalane õli, suur lepe taga. nõnna ärä kõrditud nagu kirbu vommos* Kod Vrd linnaline

linnaline *linnali|ne* Jäm Khk Kaa Khn/*ljõ-/* JMd Iis Kod Krk/*-li|n/*, *`linnali|ne* Jõe Kuu VNg Vai, g *-se*; *linnale|ne* g *-se* Phl Mär Kse Hää Ris Juu Koe Plt KJn Kõp

1. linnaskäija *`linnaline juo koju soand* Jõe; *ei` tiie, `milla mei` linnalised kotta` tullod* Vai; *Linnalised` jõutsid` õhtaks koju* Kaa; *lapsed` uytavad, kas linnalene` saia tuyb* Hää; *lähme` voatame, kas linnalene on kodo, ehk tõi` meile` saia koa* Juu; *linnalise riided on märjad* JMd; *meie linnaline tuleb* Kod; *juba linnalest kodos* KJn; *ka siu linnalin o kodun* Krk

2. linlane *linnalesed` kiitvad veel, et meil sii Hiiumaal pidi parem leib veel olema* Phl; *Juanipäe tulad lõnnalised` Kihnu muruarakast` lüemä* Khn Vrd linnalane

Vrd liinaline

linna|mägi *endine linnuse koht` linnamägi on vana maa` linna koht* Hlj; *`meite karjamal on linnamägi, `sõuke` kõrgem koht* Vll; *sii Suuremõisa ligidel on linnamägi* Phl; *siin linname otsas, siin õli sild ja siit lastiti` laeva* Kad; *linnamä` alla ehitas maja* Iis Vrd liinamägi **-pesa** (alevikust) *ku mea` kašve, ega siss [Nuias] kedägi linna pesä es ole* Krk **-punane** (erkpunasest värvist) *takuste` särkidel` ollid madarapunasega poogad, linastel` ollid linnapunasega poogad; muist` ollid linna punasega, ergu punasega; mõnel` olli viis kuus elme` korda` kaelas, linnapunased` ollid` kangest ergud* Muh **-riie** *poeriie linna` riidest palitud ja` pinsekid* Muh; *linna riie mud`ugi` apram kui maa riie* Vig; *kui nad` tahtsid` saada peenemäd linnariiet, siis nad vahetasid [linase]` riide` vasta* KJn Vrd linnarõivas **-rõivas** = *linnariie vanast es ostetagi linnarõõvast, olli oma tett` rõõva puha* Krk

linnas¹ *linna|s(s)* g *-sõ* Vas, *linnass* g *-õ* Rõu

1. nahkrihm või nõör, millega koot on varre otsa kinnitatud *koodi linnass* [on] *nahast, linnassõga um kinni* Rõu

2. kepi otsa kinnitatud võrk või silmus kala püüdmiseks *saat linnasõga haarda[?]. linnass ol'l silmus - - haug lašk linnasõ` kaala aia[?]* Vas Vrd linnaskeel

linnas² → linnased

linna|saks (linnainimesest) *lošsid* (kalossid), *need jo lõnnasakstel` jalgas* Rid; *kas linnasaksad jo` teile tulid* Aud; *ei need linnasaksad liiguta moal kedagi, ulguvad naa sama* Juu; *vahest linnasaksad` sõitsid` maale, ega nad sellepärast saksad olnd* Kos; *`teener, see on juba nigu linna saksal* Lai

linnased pl *linnased* Kul Mär Kse Var Pā/*ljõnnasõd* Khn/ HaLo Juu Jür Ann TÜR Koe Plt SJn, *linnassed* Khk Muh Mär Vig Lih Sim TaPõ KJn, *`linnassed* Lüg Jõh, *linnaksed* u Põi, Hi LāLo Ha Amb JMd Koe ViK, *`linnaksed* R, *linnasse* Trv Hel T(-õ Võn), *linnassõ[?]* Krl Rāp, *linnase* Hls Krk, *linnasõ[?]* Urv Rõu Plv Vas Se, *linaksed* Jäm Kos, *linnassed* Kõp, *linasõ[?]* Krl Har(-ssõ[?]) Lei, *lennased* Rid(lõ-) Mar Kir, *lennassed* LNg Mar; hv sg *linnas(s)*, *lennas*, *linas(s)* idandatud teravili (hrl oder) *`linnassed` pannasse` kasvamaie, pühäd on*

tulemas Lüg; Rukki `linnassed `kasvasivad ruttu, `tõisel `päivil õlivad jua jalad all Jõh; `linnaksist tehä olut, oluve `linnaksed, rukkid ja `otrad `panna vie `sisse likko -- itted `tullod `külge jo, siis `panna `kuivama. `kuivadeda, [siis] `viia `veskile ja javadada `jauhost, `jämmest `jauhost Vai; mis täis kasun linnas oo, sest soab ea õlle koa Muh; Kui linnaksed valmis, veib õlleteguga peele akata Käi; linnased oo `pulka läind (kasvama hakanud) Mar; ma lasen alati ikke linnastele pikad jalad taha tulla, saab parem õlut Mär; ruki linnase kali oo param, odra linnas oo vali Kir; linnase rehe ette panime obest `süüma PJg; linnase tegemisega oo paelu tüli, linnasid jahvatasse, linnased õerutase üksteesest `lahti Tor; kolm vakka `tehti linnasid ära -- üks kolmsada `toopi õlut oli Nis; mõnes pere`kohtades ikke oli sie pruuk, et `tehti `kal'ja. linnaksed `võeti ja `pañdi `ahju, siis `pañdi nad `tõrde või `tuobrisse KuuK; ilma linnasteta ei sua õlut tehagi JMd; [viina] `tehti karduldest ja odrast olid linnaksed VMr; linnakseid jälle idandati nii kaua, kui olid savad taga Kad; meie tegimä sügise linnassid. õdrad `pantse immissuma, immissuvad taren. teräd lähväd idänemä, siis oo magus -- peräss lipud linnassed lehtlabidaga ahaju; rükki linnassed on vägevämäd ku õdra linnassed, annavad `rohkem õlut Kod; linnastest tegivad `kal'la, odra linnassed olid Äks; linnassed kasvatati odradest, nuiaga `toovris või kus tambiti `kat'ki Lai; linnased `tehti -- suured pikad jalad `kasvasivad `alla, siis õeruti `lahti, jalad jäid `külge, sialt tuli magus Plt; taren põrmatu pääl kasvateve linnasid; kesvä linnastest tetti õlut Hls; taari pätsik tetti nisu `kliidest ehk linnasse jahudest Puh; niikavva `panti vett tõrikesi pääle, kui tyy linnasse jõud sääld ärä `olli tullu, siss `panti tyy pruun liim `tuybri `sisse Nõo; linaõõ omma_kasuman, linnasõil omma jala_perän Har; `uutsõ linnasõ\_kasvatõdi ja jahvõti iks jo\_viinakuu perämädsil päivil `val'miss ja_talvõkuu edimäd'sil päivil `pañti kahaõlu\_`käümä Rõu; ku om linaõõ, sõss linaõõsist `säetass [õlut] Lei

linnase|jahu jahvatatud linnased Siis `raiuti `toared `kartulid purust ja `pandi `linnase jahu seguga `ahju põrand täis; `linnasse jahu `tehti javakivel `enne, nüüd teha `veskil Lüg; Kui kali sai `õtsa, siis `pandi `linnasse jahu lisast ja valati `kieva vett `päälä `kalja `astja Jõh; kuivad linnasse jahud pannasse raba `tõrde ja siis tehasse `keeba vett ja, pannasse linnasse jahude `peale (õlle tegemisel) Muh; linnasse jahodest sai `tehtud -- see kal'la leib Mär; kui se kali vesiseks läks, siis `pañdi jälle linnase jahu `sõnna `juure, et jälle apumaks läks Juu; linnakse jahu on järk (jämme) JõeK; puul uassad ja kuda oiavad linnasse jahu, kuu, kaks, suvel lähäb `koitama Kod; linnase jahust tetti taari `autse päts Hls; linnasse jahu `tuydiva `veskilt kodu, siss nakati õlut tegemä Nõo; Sõss tet'ti linnasõ jahust `viija\_tahass, paras paks. Tyy `pañti mütsäkohe vai `pätsse `muyudu `häste `kuuma `ahjo küdsämä Rõu **-jalg** linnaseidu linnase jalad kuebavad ää ja kukuvad maha Juu; neid linnakse jalgu pañdi lehma juama sisse, kui midagi äda oli, siis `añti Kad **-leib** linnasejahust küpsetatud leib linnasse `leiba `tehti ruki linnastest Muh; linnasse leib ehk õlude leib Kod; kasteti linnasse jahust ja viist nii paks taenass, et ta lakka es lähä, tyy linnasse leib kõrvetedi ahjun pruuniss Nõo; õlle leeväss küdseti linnasõ leib, tyyust tet'ti San **-taar** (jook) linnase taar' olli nõnda ää juuva, magus ja `pehme Hls; lähme Tañmule linnasse `taari `ot'sma, Tañmul om ää taar Nõo; linnasõ taar om paremb kui halb õllu? Räp

linnask¹ linnask g -i, -e lillakas linnaskid, pisine runtsik -- kivi sihes; linnaske marjad on kenad punased; linnaske mari ning rugi niit [on samal ajal] Khk **Vrd** linnakas, linnasõ

linnask² → linask¹

linnas|kala *linnas kala* linask – Urv Vas **Vrd** linaski-, linna|kala

linnas|keel silmus kala püüdmiseks *linnaskeelega püvve `haugi* Vas || (teat sõlm) *kivislõng `pañti linnas`kiili `ümmer kivi* Hää; *sii on sia `sõrga sõl'm, aga sii on linnaskeeli* Saa **Vrd** linnas¹, linnakeel, linnuskael

linnaski|sõlm *linnaski sõlm* silmus – Khk

linnass *linnass* g -e Nõo San, `linna Krl Har(n *lina*ss) Vld(n -ss Se Lut); *lina|ss* g -sõ Urv linask *linnass om `väega ää kala* Nõo; `arva sai *linnassit, enämb iks `augi ja `särgi ja ahunit* San; *linass om lağa `nilbõ kala* Urv; `linna<sup>2</sup>, *nuu\_kasusõ muda `järvi sisen, neil armõdu makuss liha* Har; *rüä`häitsämise `aigu saimi `liñnit, siss ol'l `linna kudõmise aig* Rõu; *vele_tei² `liñnit ja `lutsa* Vas; *linnass `nilbõ kala ilm `suumõlda²* Se **Vrd** linohk

linnassõ pl *linnassõ lillakas kasussõ tsäägah, verevä, omma linnassõ* Röp **Vrd** linnask¹

linnaumma *linna, umma* pleekima – Röp

linnik¹ *linni|k* g -ka Vas; *linik* Lei lillakas **Vrd** linnikmari, linnuk²

linnik² → linik¹

linnik|mari = linnik¹ *linnikmari om verrev mari* Lei **Vrd** linnuka-, linnuk-, linnu|mari

linnofk → linohk

linnohka → linnuhka

linnu-¹ *linnu-* `linnu *lihal on ka midagi `traani `maitset, mere `linnul; `ülge ei ole sugugi `alvem kui `linnuliha* Jõe; *linnupuur oo kase `otsas* Khk; *Linnu mune pole lubatud `käega `katsuda, siis lind jätte pesa öle; Linnu pesa `lõhkumine `öoti `jälle õnnetuse toovad* Põi; *vahel laseb juuskul'l linnu parve sekka* Muh; *linnu pojad akkan jo pesäs `siutsma* Tõs; *Niïd on jumalalapsed, jumala meelepärast, kis linnupesi leiavad* Hää; *lenno puurid on puu `otses, mustad `reastad teeväd pesäd `sesse* Juu; *linnuliha one kuiv liha* Kod; *mina ei ole linnumune saanudki `süia* Pal; *linnupesi om pal'lu, karjalatsen sa lövvät neid jo mitu sada* Ran; *mina linnupesist es ooli, mia `vahtsi puid* Nõo

linnu-² → lennu-

linnu|aed *mesila Linnuaid peab varjukse koha peel olema; Keime korra linnuaidas ää* Kaa; *linnuaiä, vanaesäl olli mesipuu* Trv

linnugakõnõ *lepatriinu tütruklatsõ karja manh ku linnugakõnõ käe pääle `lindass, nakasõ `laulma, et `lindu `landu linnugakõnõ, `linda<sup>2</sup> sinna`poolõ, kost ma_mihe saa; ma_lasi linnugakõsõ `lindu* Har **Vrd** linnuk¹

linnu|haina|tee *linnuaena tee* liivatee – Hel

linnu|hirmutus (esimesest külmast) *Ega sie viel `nindä `külmäst jäe, sie on vast `linnu `irmutus* Lüg

linnuhka pl *linnuhka²* Plv Vas, *linnohka²* Plv Röp, *linohka²* Vas Röp Se lillakad *linnohka_kutsutasõ², nuu umma_ka `säantse verevä<sup>2</sup> tsäugah - - kivi ka seeh* Plv; *linnohkist saa ei<sup>2</sup> õigõt `sahti, niisama hä² süvvä²; linohka² mõtsa all, tsäbroliste lehtega* Röp; *linohka ma²* Se **Vrd** linnuka, linohkõ

linnuhk|mari pl *linnuhk ma²* lillakas – Plv **Vrd** linnumari

linnu|iva väike kogus (toitu) *linnuiva õli `pihku pigisset, et ma tüün sulle `saia. küll mõni inimene one kit'si* Kod; *sij om juba `ästigi paranenu - - sei juba ää raasikse täämpe ärä, enne es veta mitte linnuiva kah* Krk **Vrd** linnutang

linnuk¹ linnu|k g -ka lepatriinu puu `lihti pääl omma põua sit'igä? ja linnuka? Har
Vrd linnugakõnõ

linnuk², **linnuka** pl linnuka Võn, linnuka? VLä (sg linnu|k Urv, -k' Har) Rõu Vas lillakas
Linnuka omma_ verevä suurdõ seemendega marja?, kasusõ inämbjagu mõtsa all. Latsõ iks
korjasõ ja söövä_noid linnukiid, ega nä `kiitã ei\_`kõlba? Urv; linnukõil omma_tsillu
`luukõsõ? sisen; linnuka?, nuid küll süüäss - - raavistun kasusõ vai mõtsan konh Har
Vrd lindik, linnik¹, linnuhka, linnuke², linnukese, linnuku, linnusked, linohkõ

linnuka|mari lillakas linnuka marja, nyu omma tsäugan Har **Vrd** linnik-, linnuk-,
linnu|mari

linnuke¹ dem < lind a. lind `Ninda mureta kui `linnukane `oksa pääl Kuu; linnukse eest
ep või jahvata mette, sest et iga `töölene ikka on oma palga väärt Põi; tuid oo `taeva alused
linnukesed Hää; elab mureta elu nagu linnukene JMd; kesk kesä tijn linnuke pesä; külmä
ilma linnukesed one enne `tuisku väl'jän. näväd metsäss muul aal `väl'jä ei tule, ku `kurja
`ilma `näeväd Kod; isa `ütles, et ei tule und, muudku sibebe, nigu linnukest püia seda und
Lai; neid linnuksit om jo küll taeva all Hel; mõni ütsik inimene om nigu linnuke ossa pääl,
täl ei ole midägi, aga ärä eläb Ran; sij al' kaß kah - - kae linnukesi ot's Puh; linnukese
võtava väl'län nigu t'sirrin Rõn || (hellitusnimi) Mis `meite linnukesel viga on Põi; kui mees
oli lõbusas tujus, siis `ütles [naisele] linnuke - - kas pidul või sel'tskonnas Plt b. mesilane
linnukse kärq; meil `peeti küll linnuksit Hel c. euf uss mõni jakk inimesi `ütlevä, et ku `uiska
näed, ei tohi üteltä uisk, piad `ütlemä: näe linnuke siin, ku `ütled uisk, pand kohalt ümmer,
ku `ütled linnuke, jääb nagu ta om Krk

linnuke² pl linnu|ke Ote San(-kõ), -kõ? Krl Har, -gõ? Urv lillakad linnugõ?, miä tsäugan
omma? Urv **Vrd** linnuka, linnukese

linnukese pl linnukese Kam(-kse) Plv/-e?/ lillakad linnukse kasvava mõtsa all - - ega na
suuremba asja marja ei ole Kam **Vrd** linnuka, linnuke²

linnu|kiri tedretähed; tedretähniline linnukiri pale, alati sedised `koltset-`valged laigud
Jäm; linnukiri on näu sees; mõni o päris linnu`kirje Mus; Menel inimesel on linnukirjad
`palges Kaa **Vrd** linnutäpid

linnuk|mari lillakas linnukmarjal om kõva terä sisen, linnukmarja om `apna Ote
Vrd lillak-, linnik-, linnuka-, linnu|mari

linnu|koer jahikoer (linnu)jahiks mul on `praegast iad `linnu`kuerad ka, `neidega tasub
juba `jahti `menna Jõe; küttidega läheb kuer ka `kaasa, kel on `niskesed `linnu `kuerad,
`targast õppedettu Lüg; linnukoiraga `peetakse `jahti, `aetakse `lindusi ja `loomi taga Krj;
kui sul ei ole linnu `koera, kukkuvad [linnud] suure `roogu, jäävad `pal'lu kaduma Noa;
need olid linnukoerad, musta ja `valge `kirjud Juu; linnukoerad lahevad läbi kõik metsäd ja
õt'sivad jänessid Kod; linnu koer aab pal't `linde, lääb `järve `perrä ja tuub linnu `vällä,
jänest ei aa, karjan ei käü Krk

linnuku pl linnuku Ote (sg linnuk) San lillakad **Vrd** linnuka

linnu|kull (lind) ikke `metsisse `suurus on sie `linnu kull, `siived neli `jalga `laiad Lüg;
Linnukul'l on al'l, kõhualune musta `valge öödilene - - ajab pisiksi `lindusi taga; Pisike al'l
linnu kul'l tuli `varblaste sega kut nool Põi; kanakul'l on suur, teene, linnukul'l on `veiksem
Äks

linnu|käre a. jala peal kuivanud määnd kui puu ise ära `kuivas, sai linnukäre Mus
b. vaigurohke koht männitüves `Törva `aeti törvastest männi sakkudest, korjati ka linnu
käresi, kui neid sai Kaa

linnu|kübar linnukübar (helesiniste kellukesekujuliste õitega lill) – HJn **-laev** lennuk
vanad linnu laivad, mis nõnda muravad; seel nad olid kogu saand, siis olid mölland, ülalt
linnulaivad Khk

linnu|leib (taim) **a.** jänesekapsas `Lapsed `sööväd `linnu`leibi `metsäs `ninda, et
`hambad `helläd Kuu **b.** (sammal) `Linnuleib [on] mättä pääl, mättä `ümber; `Linnu`leiväl
on niitvars, punakas ja `õtsas on üks `ainuke terä Lüg **Vrd** linnulina

linnu|liimakad pl lillakad meiti einamal on pailu linnuliimakud Pöi; linnuliimakad
kasuvad kärajas; linnuliimakad o punased, kondid sehes Muh; paks kase tukk oo sii, tuka
sees oo neid linnu liimakid ühna paelu Kse; linnuliimakad, punased marjad, apud ja kõvad
kivid sees Tor **Vrd** linnu|liimikad, -liimukas, -riimakas **-liimikad** = linnuliimakad linnu
liimikad kasuvad `pöösa all Pha; linnuliimikad, apud ja `sündivad `süia, `väiksed kivid
sees, ju tä läks `kõhtu kõik PJg **-liimukas** lillakas Lapsed sõid linnuliimuka marju Han
Vrd linnuliimakad **-lina** (taim) `Linnulina `kasvab `metsas põlendikkudel Jõh;
linnulina -- `sambli põel kasub Jäm; tuleaseme põel `kasvab linnu lina, pisised lühigesed
Khk; linnulina, `piagu lina muodi -- ei tast saa kedagi IisK **Vrd** linnuleib

linnu|magus mesi `Linnumagusa `üellä olema tänäüon `aeva vähäst `voitu Kuu;
Isaisad `käisivad `Narvas `linnumagusa `viemas Lüg; Tuline sibul, tuline piim, `linnu
magus, nied tegivad `rinnad `lahti Jõh; Linnumagus vetab suu ette vett joosma Kaa;
Linnumagus on ikka lastele mokaõõda Emm; linnu magus on ea `mitme `aiguse `vastu
HJn; linnu magusad oli väga vähä, `arva, kos oli linnupuid Lai; Soe õlu ja soe viin linnu
magusaga `olli ikki `juutudes KJn **Vrd** linnumesi **-mari** lillakas `au-gusti kuus `jälle kui
`linnu`marjad juba `küpses said, `vaarmud ja `linnu`marjad `küpsed olid, siis akkas `jälle
sügüsene kalakudu Kuu; linnu marjad, kolm `lehte nendel, punased marjad `keskel Jäm;
Linnumarjad, `väiksed punased marjad, kasvavad `metsas Var; linnumarjad, `pissed teräd
sehes, näid põle korjatud, suhu võib `panna Tõs; linnumarja kasvasse tsäugan Kam
Vrd linnik-, linnuhk-, linnuka-, linnuk|mari, linnusilm **-mesi** mesi kui obune jäi pea`taudi,
`andas kõhe esimine asi `linnu mett Jõh; auk oli `kopsos, sie kosus `välla `piimaga ja
`linnu`miega Vai; linnumesi [oli] viel `võtmata JJn **Vrd** linnumagus **-nahane** metslooma
nahast linnunahane kask `olli sällän Nõo; linnunahanõ kask Har **-nahk** metslooma nahk
Kui kasukas oli punase rebase nahast, siis võis ka `üelda `linnunahast IisR; linnunahk one
rebäse, õrava ja `tuhkru `kal`lid nahad Kod; sel olli linnu`nahkest kasuk sel`lan Hel

linnune linnune kergemeelne – Kam

linnunõ → linune

linnu|oblik(as) (taim) **a.** jänesekapsas `linnu oblikad `kasvavad `metsäs, appukad,
`kasvavad madalas maas, kase `metsä all; `linnu oblikad õlid kui minä õlin nuormies,
`seima neid, `neskest `ärjapä lehe `muodi. nüüd `üöllä jänisse `kapsad Lüg **b.** linnu oblikas,
kasvab niisuke pikk punane või roosa; siin meie lagedal süegi oblikaid on, aga linnu
oblikaid ei ole näha. `neskesed pienikesed. vahest mõne liiva maas ka viel kasvab linnu
oblikaid vilja `sissegi pailu VMr

linnu|pael linnupüünis `linnu `paulad, tie raa `pääle sai `nüörist rattass `tehtud, vibu `küllest tuli paul, `silmiss sies. kui `pilpa `pääle `astus, lei `nüöri `lahti, `tõmmas kokko, siis jäi rippuma üless, kas jala `külge vai kuhu jäi Lüg; aas `tehti paelale `sisse ja linnud jähid `paela `kinni, see `üiti linnu pael Muh; linnu paelad `pañti maha sihukse `kohte `piäle, kus nad siblitsemäs käesid KJn || fig see tuli `talle nagu linnu pael `kaela Khk; tämä lubanud `tulla, nagu linnupaal äkitse Kod **-pere** mesilaspere; sülem `võeti üks suur mänd maha, õli `linno pere sies Lüg; Neil olivad `linnupered tigedad `sel'tsi; `Linnupere `olla `teistel ära `lendand, `käisivad nüüd seda kotti ajamas IisR **-pete** kerge varahommikune eine Võtta ikke `linnupetest paar suutäit, varakevadine aeg IisR; Linnu pete - - kui juribe `aegu omiku `õue läksid, pisteti ikka suutäis leiba suhe Pöi; ma ei ole üks suutäis mette linnu petetki võtnd Mär; kui sa nüid `väl'la lähäd, siss võta enne linnu pette `leibä koa, siss linnud ei saa sind ää pettä Vig; linnupetet `võtma, piad `enne pala suhu `püstma, kui `väl'la lähäd, mud'u kukulind petab ää, ei ole iad `õnne mette selle `aasta Tõs; võta lennu petet, ikke temä sõi `enne, kui ta `väl'la läks Juu; ta ei võta mitte üht linnupetetki Koe; minu vanavanemad `ütlesid ommuku vara, et tuleb linnupetet võtta - - et sellega nagu pe'tis linnu ära, et ei last kägu kukkuda `endale `enne. `ööldi, et kui kägu kukub ja lääd `väl'la tühja kõhuga, siis see suvi pidid `jääma kõhnast Lai **Vrd** käopete, linnupetis **-petis** linnupete `ommiku vara `võeta vähe `einet, sie on `linnu pettis Lüg; võta linnu petist ka, enne ei või `menna Mus; Ilma linnupetiseta pole `tohtind minema akata Kaa; ommiku vara ivake süia, se on linnupetis Trm; ta võttis linnu petist. lind petab ära, kui `väl'la lähan. mis ta petab, sij on nisuke nal'la sõna Äks

linnu|puu mesipuu, taru `linnu puud neil oli iga aed täis, `kolmes ajas oli `linnu puud ja seda mett oli kohe sääil nii koledast VNg; meil on `seitse `linnupuud Lüg; Ää sa linnupuule väga lisidele mine, linnud veivad kallale tulla Kaa; linnubudest saa tänabu kedagi, kõik päris tühad teesed Mär; va mesikäpp, linnupuid viia ää, kui saab Vig; mesilased oo linnu puus Tõs; vanaste käisid karud linnupuude kallal Saa; mul oma mees tegi ka neid linnupuid `val'mis HMD; linnupuud oli not'id, siest `õensaks `tehtud Amb; ükskord lina västrik tegi pesa linnu `puusse Kad; linnupuu piab `ilma naelata `tehtud olema, et nemad oma tiibadele viga ei tie VJg; linnu magusad oli väga vähä, `arva, kos oli linnupuid Lai; linnu puu om iki `uibu aian Hls; `väikse `pal'la `ammega lännu linnupuie manu ja ollu igine, kae kui pannuva `sälgä, siss juusk, väherd maan, pessel (peksles) ja rabel sääil linnude käen Ran

linnu|rada Linnutee linnurada, see läheb ühes kohas kahe aralikuks ning sääilt peab niid see `talve aeg `paistma, missugune ta on Ans; linnurada jah, ühe sügise on ta `valge ning paks, teise sügise teda pole midagid Kär; Vanad inimesed `vaatasid linnu rada, oli see kena `selge ja tähed ered, siis tuli külm sügav tali, aga kui olid mustad kohad sihes, siis oli `talve mütu sula ja tegi vahest maa tükkis mustaks Pöi; linnurajast vanad inimest `vaatvad `aega Emm **Vrd** lindurada **-riimakas** lillakas linnuriimakal oo kondid sees Kse **Vrd** linnuriimakad **-ristik|hein** linnu ristikein (taim) – Kad **-rohi** (rohttaim) madal malts on `linnurohi, seda `süüvad kanad üvast Lüg; linnu`rohtu kasub kapsaste seas Juu **-silml** lillakas linnusilmad, [kasvavad] einamatel ja küngaste ots KuuK **Vrd** linnumari **-sitt** viimane hangutäis heinu anna nüid viil linnusitt kah ärä, siss om kuhi valmiss Hel

linnusked pl linnusked lillakad kui linnusked `valmis, siis on rukis `valmis Khk **Vrd** linnuka

linnus|kael (teat sõlm) *linnus`kaela sõl'm* Tõs **Vrd** linnaskeel

linnu|tang väike kogus, raasuke (toitu) *Anna mool üks linnutang seda `leiba; Sellest linnutangust saa kedagi, võta ikka `rohkem; Linnutanguga ei toideta last kua Han Vrd* linnuiva **-tee** *Linnutee kui oli `linnutiess niisugusi `palju `musti `kohti, et siis oli vähä lund ja. aga kui oli ühetükküne `linnutie, kaik hele ja, siis oli `terve `talve igä lumi maass Kuu; `pieni `tähti pali, `niiske (niisugune) `linnu tie, juga `taivas Lüg; linnu tee oli koa vanadel inimestel uuritud Kse; kui linnu tee tähäd `selged oo, sis tuleb sügav talve Aud; linnuteed `mööda lähavad linnud `öösi, et ära ei `eksi. linnutee teine ots oleva põhjas ja teine lõunas Saa; linnu tie, tema järel räägitaks ikka lund, kas tuleb kevade `poole või sügise `poole Ris; mustemad täpid linnu teest ära lugeda, nii pailu sula `ilmu on Kos; linnutiid one `valged piänikesed tähe tiid `taevan, sedä `müüdä linnud `lendäväd; tähed ridamiisi ja `valged pilveiväkesed `täste vahel, sügise ku pimedäd üüd, siis näiusse, `ütleväd linnu tij Kod; ku om linnutiij ütetaoline, siis om üteline tali. ku om tõine ots või kesspaik ahtep, siis tuleb õhep lumi Krk; linnutiij lääb kohe `püsti üle `taeva Hel Vrd lindetee, lind-, lindu-, linnu|rada **-tiivul** linnulennult, otse linnutiivul kolm kilu `meetrid SJn **-täpid** pl *linnutäpid* tedretähed – Emm **Vrd** linnukiri **-uni** erk uni *Täma on `linnu unega, iga krabina `piale `ärkab IisR; Mul oo sii viimiti seike linnuuni, iga pisike kõbin ajab une peelt ää Kaa; Mõnel inimesel oo linnu uni, iga kõps tä üles aab Han -viga* (lapse arenguhäirest) *see isä oli `kõin `metsas `paräta `lasmas, püssiga, kui see emä seda last `kandis. tore poeg laps oli -- aga taal oli linnuviga. ta suu oli sedäpidi `lahti, nina alt `süüä -- aga `vaata, kui olete näin, linnu emä viib oma poeale `süüä, kui siis aab suu sedäviisi `lahti -- ja siis pistab selle `pisse keele `vällä `supsti ja see keel oo kummarik -- seest õõnes, ja see laps tegi koa nii, kui `süüä `tahtis Var**

linohk *linohk Röp, linnofk g -a* Se linask linnofka[?], `nilbõ, ilma `süumelda[?] Se **Vrd** linnass

linohka → linnuhka

linohkõ pl *linohkõ[?] lillakad linohkõ[?] kaussõ[?] väikeseh tsäägah, näil oma[?] peenikese[?] kivikese siseh Röp Vrd* linnuhka, linnuka

lint¹ *lint g lindi* Rei Mar Tõs Aud PJg Ris JMd VJg Trm Kod, `lindi Kuu Lüg Jõh; *liint g lindi* Jäm Khk VII Põi Muh Kse Trm Kod spor V1Põ, M(le- Pst) TLä Võn San Kan Plv, *liindi* Tor Hää Saa Hag Juu Koe IPõ Äks Plt Võn Krl; n, g `linti VNg Vai; ppl `lenta Rid Se

1. pikk ribajas asi **a.** riideriba, pael `naised pittäd `linti `kaulas Vai; *aurahad oo küll lindi `otsas Khk; panavad siidist ja poom`vilsest lõõnast lindid `rinda ehk mütsi `külge Muh; kaks `musta `linti oli mütsi taga `kõlpus Tõs; lindid olid kõrdide all. see oli `seoke punane pael, laiem kui sõrm Aud; pats `tehtass taha ja `pantass siidi liint `otsa Hää; keik ol`lid [pulmas] mirdi `okseg ja liindidega ehitud, looga kül`les ol`lid veel liindid. nüüd pole obesid ega `liinte änam Saa; suur lindiga sielik oli `selgis Ris; siu `juuksed lindiga `kinni JMd; punased liindid rinnas Koe; `valge kurgualuse liint õli miässel särgi eden Kod; suured tanud olid pias, liindid ripusid küljes Lai; liint pannas pähä, juuste `sisse pannas lindi Hls; laolatus `aigu ollu emäl kirriv lağa liint taka sällä pääl, kae kos `olli müüd vanast Puh; veri`laskjal `olli serände liint, lindiga tõmmati käsi `kinni; mul `olli südä täis, tõmmassi lindess kõik tolle koti Nõo; pruudi `ehtidega ütten ostõti toiminõ verrev liint, sji mähihi pää pääle; laja<sup>?</sup> lindi<sup>?</sup> olli tano takan, sälä pääl, ündriku `värddlini Kan **b.** (sirge) põlluriba*

[sahk] pöörab korralt teenepöole, kare lint jäeb kummuli, kõik linnid oo nähä, kare linnid, ku kündet maa oo Tõs; mõni obune `oidis ennast ise vao pial, nigu `liinti lassid; kohe mua ei jää `liinti Trm **c.** (muud juhud) ku sa just `laastre `linti oles toon; paeo annab `lintide `moodi koore `alla, teesed [puud] ei anna Aud; `üüvli lass, pitk lint; pitk puu, võta pal'gid ku linnid Kod; jõulu koogid `tehti meil ikke üle pañni, kui `toodi laua `piale, siis isa `leikas liindid Lai; pasunit te'ti ka aava puust, pasuna tüki `pañti vaeguga kokku, kõjotohiku lindi mähiti `ümbre, siss `olli äste `kinmä, siss kõlisi Nõo

2. a. lintkonveier `kummine lint [põlevkivikaevanduses], sie lint viab, mehed `viskavad `lindile Jõh **b.** mõõdulint sii mõõdumeestel ka suur liint, suur rauast Khk; Mool oli sii ikka üks pisike liint koa, missoga ma `mõõtsi Põi; maad mõõdetse ka liindiga Saa; siis kui nad sii moad `mõetsid, siis oli neil moa mõedu liint Juu **c.** tol raud lindil `õiget nime es ole, ta lindiss üteldi. [õeldi,] et tu liint om iki paremb, ei kuluta nii `telge ärä - - `panti telle otsa `alla Ran

3. paeluss `tärgentiin võttab inimise siest `lindi ka `vällä; mõnel, kel `linti sies on, nied võttavad tõist (tärgentiini), siis ajab sene tulemaie Lüg **Vrd** lintuss

lint² liint g liindi Kod Võn; g lindi Vig

1. löök, hoop pani `ruškaga ühe liindi; [löö] piitsaga tälle mõni liint `üumber `perse; saen viil liindi `anda kepigä Kod; Anni tälle malgaga paar liinti Võn

2. kord, puhk neli `liinti õlen linnan ärä käenud; kaks `liinti süädä suad Kod

lint³ → plint²

linta-lonta lonkides; taarudes `ihmine käüb `linta `lonta, kehä käüb kahele `puole Vai; kui's läks `karja liinta loñta, tuli kodu tipa-tapa Trm || kirjutajad - - mudu lasevad liinta-loñta, a kui irmutad, siss akkavad sirgeldama nõnda et mustad jut'id taga Saa **Vrd** linta-londa

***lintama** (ta) `lintab ebaselgelt rääkima, pudrutama tõlbi keelega, ei räägi `selgesti, `lintab ja `läntab Mus **Vrd** läntama

linter → klinker

lintima¹ `lintima, (ta) lindib mõõdulindiga mõõtma – Khk

lintima² `lintima, tud-part linditud Ans Khk palmitsema, põimima kuued olid pahupidi üll ning, ning `paprid olid keik ärä linditud - - no nii `uhke oli kadri, et ärä räägi mette Khk **Vrd** lingima, linkima¹

lintima³ → klinkima

lint|nael → klinknael

lints lints Tõs, g lints|u Mus Krj, -i Muh Emm; liñts Muh Tõs, g lints Khk Krj; ljõnts g ljõnsa Khn

1. meremuda; vetikad va `lintsi paneb vahest võrgu `sisse, see nii peenike, äi saa käde Khk; kivid kasvatavad kollast `lintsu, `pehme nagu supp Mus; lints kasub meres kivide `külges, kui tuul puhub `lahti, toob `maale Krj; Kui võrgud lintsi täis patsib, siis äi nopi üks inimene peeva jooksul võrku puhtaks Emm; lamu ehk ljõnts, sie ete iä põllu vägi. se ljõnts viel param kui sõnnik, kui `ljõntsa suab, panõb `kasma Khn

2. plink, sitke maa oo liñts, `sitkeks `tehtud ja vihm oo peksn Muh

lintserdama lintserdama millegi kleepuvaga kokku määräma siiss noorik `jälle `pühkis selle lintserdud laua peal Mih

lintsi¹ `lintsi kleepuvaks [linnase] *Jahu oli peenike ja võttis `lintsi, mitte [kurn] äi joose*
Pöi

lintsi² → lentsid

lintsima¹ `lintsima Vig, (ta) *lintsib* VNg/`l-/ Han, *linsib* Mär (närvvalt) limpsima `kassi
`lintsi `tühja `kaussi VNg; *Akab muidu lintsima* Vig; *Koera `lintsimest oli kuulda, ema*
`andis `tääle kausiga suppi; *Lintsimene põle kellegi söömene; Närvad inimesed oo sööma*
`lintsijad, *põle nendel sööma `tahtmest, `lintsvad natuke vedelad* Han

lintsima² `lintsima, (ta) *lintsib* meremuda, lintsi täis minema võrk *lintsib* ää; *vörgud on*
ää `lintsind, *kui seost `sõnda (meremuda) `sisse võttand, paksuks võrgud teind, silmad ep*
paista läbigid Khk

lintsis `lintsis Kaa Pöi nätske, plink *Lintsis mullaga sauemaa äi ole tuhlismaaks midagit*
väärt; Leib oo seda korda seike lintsis olemisega, ju küt't püsut vähe oli Kaa; `Olla koa
äda `leiba õsutud, pool toores rugi õsutud ää - - leib olnd roheline ja `lintsis kut üks mädi
Pöi Vrd plintsis

lintsjas *lintsj|as* g -a veniv, liimjas *Pala võtab `peene jahu `tõrdes `sõukseks lintsjaks,*
`sõuke ummistab [kurna] ää; Kasund nisu sai on ikka `sõuke lintsjas, magus ning akkab
ammaste `kül'ge Pöi

lints|lamu *liñtslamu* "kollakas meremuda" – Tõs -**muda** meremuda meri `viska `vällä
lints muda VNg; *liñts muda on peenige, peenised aad* Khk; *liñtsmuda oo sauega segamini,*
takkmuda ja kõrsmuda oo param Muh; *lintsmuda on niisuke, mis `kinni akkab ja `välla ei*
lähä. võrgud saab kõvasti kuivatud, et küllest ää lähäks Rid

***lintsune** g *lintsuse* meremudaga koos Kui püised väga *lintsuseks* läksid, siis toodi
metsast lepa ja paakspuu koori ja keedeti ja pesti võrkusi selle veega Emm

lintjuss paeluss *minä kui õlin `silmidega `ospidalis, siis alastaja õde `näitäs lint`ussi*
pääd Lüg; *liñtuús sööb inimest seest nii `kaugele ää, et sureb* Vän; *liñtuús on sihib*
[inimesel] - - *ku_sa neid kalu süüid, tekkib sul liñt`uussa* Vil; *liñtuisk aets sibule ja eerikuge*
`vällä Krk Vrd lint¹

linukas, linuke *linukas; linuk|e* g -se suurrätik, palakas `võt'sin *linukse `ümmer* KJn

linul, linule¹ *linul* Pst Hls Krk Nõo Ote, -ol Ráp; *linule* Trv Krk Ran Nõo Ote, -olõ Ráp
viina eest loomasõõta, toitu vms paluma(s), linuma(s) *oles ma `tääden, et sa `lambit põät,*
siss ma oss `viina võtten ja linule tullu Trv; *vanast käüsive linul, viinapudel olli ligi ja* Pst;
nij käüsiv linul, kel lehmä põhk `otsa lõppi - - viin olli pudelige man Krk; *keväde poole kui*
aenad ja peldid otsan, võt't peremijs viinapudeli, üteli: ma_la linule, ega eläjil ei või `laske
`näl'gä ärä lõppe* Ran; *ku sa linule lähät, võta sa `viina üteli, siss ike midägi `perrä venib
`sulle* Nõo; *pañg `viina lännu ärä linul Ote; *sepp tulõ linolõ sügüse, iks käve kui vili pesset*
ol Ráp

linule² *linatõõle* kell kaks `tõusti üless, `mindi *linule* Vig

linuline *linuli|ne* M Ran Puh Ote, *linoli|ne* Plv, g -se viinaga kraamipaluja, linutaja
linuliste `anti `vil'la või liha või linu või, *üits puha. linuliste* olli viin ligi ja Pst; *linuline*
võt't viinapudeli üteli, and peremele ja `pernasele rüübätä, siss tei juttu, et sul om, anna
mulle kah, mul eljä periss näl'län Ran; *linoline tulõ `hindäle `kraami `kurstma* Plv

linume *linume* Hls Krk = *linutama*² *sañt om, ku viinapudelt ei ole, sañt `kerjab, linuline*
linub Krk || *nuruma, peale käima* Küll ta *linus, a mia mitte es anna* Hls

linune *linu|ne* g -se VNg S; *linnu|nõ* g -dsõ Krl *linane* `käised `tehti *linusest* `riidest Jäm; *nee sörve kuued* -- *teised küljed jähid nii kenad villased* `jälle -- *teine kül'g jähi linune* `jälle sellel, *nee* `tehti *linuste löimetege nee kuued* Ans; *täl olnd vanad* `muistisid särgid, *linused särgid seljas* Khk; *Pesime linusi* `särkisi Kaa; *Kanepi lõng oli pailu tugevam kut linune lõng, linune lõng mädanes ruttu ää; karune leib* `pandi sulle *linuse kotiga* `selga ja -- *aput* `piima `pandi *pudeli* Pöi; *linuse* `riidest põll `olle ka ees; *ma kedrasin üks talve sada küinard linust* `lõnga Phl; *ta rõõvas om linnunõ, ei olõki villanõ* Krl || `valgeal'l obu `üiti *linuseks, linune* `valge lakaga oli veel *linalakk* Jäm

linutama¹ *linutama* R(-mma RId; *linotamma* Lüg) Vig Tor Ris Juu Kos Jä ViK Iis(*linnu-*) Trm Ksi *tanutama* siis *akkavad juba* `pulmad loppu `puole, siis *akkata* `pruuti *linutama*. siis `vueta sie `leier ja *krañts pääst ära ja siis* `pañdi se *müt's pähä* Jõe; siis tuli `peigomehe emä, *pani* `pruudile *tanu pähä, ise üttel: unesta uni, mälestä mäng, pia nuormies* `mieles Lüg; *minnakse nuorikuks linutama* Ris; *noorik* `pañdi tooli `peale. siis `pañdi `valge siidi *müt's pähä, suured laiad paelad, õeldi* `pruuti *linutama. põll* `pañdi koa ette *linutamese* `aeges Juu; *seks aaks lapulised ika varusid tulema, kui linutati; kirikus laalatasi ja kodu linutati, siis oli naine* `val'mis Amb; *minagi olen* `pruuti *linutand* JMd; *vahest linutati* `peidme kodo, *isame naine pidi linutama. tehti* `nal'la *igapidi, müt's* `pañdi *igapidi, tagurpidi ja, õiged pidi ei* `pandud `esti. viimast `saadi siis *müt's õiete* VMr; *sie nuorik on jo linnutatud* Iis

linutama² *linutama* Muh Hää KJn TLä Kam Urv, -eme Pst Hls Krk San, -õmmõ Krl Har; *linotama* Võn Vas Se, -mma VId(*linu-* Rõu) viina eest midagi vajalikku palumas *käima kaks kolm naist panevad kokku ja lähtvad suurele* `maale *Lihula* `kanti *linutama* Muh; *Omal ilmtore obene ijs ja käib* `õl'gi *linutamas* KJn; *viinapudel olli ligi ja kääsive linutaman* Pst; *temä linuteb* `suurmid *omale* Hls; *vanast iki linutedi* -- *kui taheti* `saada `vil'lä vai `ainu -- *ega raha es anda, pakuti* `viina; *tubak* `tüüdi *liinast, toda es linutada* Ran; *viin pidi iks üten olema, ega kate* `pal'la `käega *es saa linutada, kate* `pal'la `käega `käidi `sañtman Nõo; *vana parandamisel* `inda *es olõ, ku sügüse vili kätte tul'l, sis sepp naa's esi linotama. sepp võt't* `indäle *obõsõ, viina* `ankro `pääle, *naa's talost* `tallo `käämä Võn; `miñti *liha vai miataht linutama, võeti* *viin üten* Urv; *prii inemine ka käve konnun linutõmmõn, siss* `añti `hainu Har; *linotaja käve talost* `tallo, `andsõ *topsi* `viina *kah* -- *siss midä linot, põhku vai söögi* `kraami Rõu || *nuruma, lunima* `mustlased *ju päris linutajad on, tal seda vaja ja seda, võid ja liha ja kanamune* Hää; *ma* `väl'lä *linuti iki ta käest* Krk Vrd *linume*

2. *petusõõdaga jahti pidama mu esä o'l susse linotaija; miñti susse linotama* Rõu

3. *agea kulutama, kauaks jääma* Käi, *käi* `kähku *ära, ära sa kauaks linutama* jää; *Mis ta säääl nüid linutagu ku ükskord tulema ei saa* Hää

linuti *linuti* (abielunaise peakate) *linuti* `pandi *pähä* `nuorigolle, *se oli linutamine* Vai

linutis, linutus *linutis* g -e Amb VMr; *linut*us Lüg Jõh, g -use VJg, -se Kuu Rap Juu Sim *linutamine, tanutamine pera* `laulatust *õli linutus, siis* `pandi *tanu pähä* Jõh; `pulma *kutsuti poisid ja tüdrukud, mis tõest pidid olema, ja linutse naene* Rap; *linutse kleidid olid* `valged. *mul oli kirikus sinine kleit, linutsel kodo, siis oli* `valge Juu; *enne* `üiti *linutis, kui pruudile* `pañdi *tanu pähä; lapulised tulid linutise aaks* Amb; `õhta *oli siis alati linutis,*

tulega, `pañdi tanu pähä, `lueti ja lauleti VMr; `tahtsin isegi veel `ešti, et saaks selle linutuse müt'si omale `valge VJg

lipajas lipaj|as g -a kärke, sale ja tragi inimene piänike lipajas, ilos inimene; lipajas oo kärke ja vile, piänike ja `kerge, lähäb lipa-lipa Kod

lipak(as)¹ lipa|k g -ku Saa Kod Krk, -gu Jäm Khk(-ga) Krk; lipak|as VII Pöi Muh Mar Mär Kse PJg Vän/le-/ Tor Ris Juu Koe IPö Plt San, lipag|as Khk Rei, g -a; liba|ko g -go Vai väike tükk riiet, paberit vms see töö pole `tarblin midagid, üks lipagute kirjutamine on; tuul viis ühe paberi lipaga `akna pēelt maha Khk; Puurid on laua lipakatest kogu löödud, ömargune auk ees Pöi; eenama arvad `ollid. neid `olli metu lipakast, kolm eenama tükki `olli, `kolmes jäos `olli Muh; kuuse mundil o `pišsed lipakad peal Kse; ma panen siia mõned [riide] lepakad ülesse (lindude peletamiseks) Vän; põle neid paberid ka, üks va lipakas on Ris; Ennemalt magamise aeg ei võetud õieti peale kedagi -- üks õhuke teki lipakas [oli] pial Trm; nüüd onegi tibitil'lukesed rahad nagu kala suomussed, ühed lipakud one Kod; si on nagu mardisañt, kui ta väga lipakid täis on Lai; üt's va räti lipak siul ümmer pää Krk || kurgunibu kurgu lipakas või kurgu tipp Tor || (väikesest saledast inimesest) lipak one `kerge ja vile, piänikene inimene Kod **Vrd** lipat, litakas³

lipak(as)² lipa|k Kod Krk, g -ku Saa Äks Hls Krk, -ka KJn Nõo, -gu Har; lipak|as g -a Jäm Pöi Mar Kse Tõs PJg Tor Hää Ris Juu JMd Koe Kad VJg Iis Trm Ksi Plt KJn Puh/n -ss/ Nõo, g -u Krl; lippak|as Lüg Jõh IisR, libak|as VNg Lüg IisR, g -a; lippa|gas g -ka Kuu; liba|ko g -go Vai; n, g libaka VNg; g libagu Kuu kergete elukommetega, liiderlik naisterahvas `niisuke libakas `tütrik, tänä on ühegä, `omme `teisega Lüg; Jo sie üks lippakas ikke on, `kelle `juures ta käib IisR; Kes `sõukest lipakad naiseks võtab Pöi; lipakas ja libu -- mõlemad ukka läind inimesed PJg; `rõõvad ikki tuñnistasid, kis lipakud ollid -- linna lipakidel on nõnda laiad leidid, et purje paadiga võib `sisse `sõita Saa; tema ei ole muud kui üks va lipakas Juu; `ümberajaja tüdruk, on üks lipakas JMd; kui oled ike lipakas, näe ei ole `tahtjad kedagi Kad; ise täiis mies, juakseb lipaka järälä VJg; mis sest lipakast riakida Iis; lipak, lipakust ta läks Äks; siin poisid on toredad ja `uhked, edevate lipakatega nad tegemest ei tee Plt; ah, mis sa sellest vahit, sji va igävene lipak Krk; Lipakas ulgub egäl puul, kos rohkemb mehi kuun om Nõo; mis sa käüt tuu lipaku järel Krl **Vrd** lipard, lippa-lappalane, litakas¹

lipa-lapa 1. korratult, lohakalt su `riided nõnna lipa lapa (katki) Muh; Keik asjad on nii lipa-lapa, et üsna erm tuleb pēele Emm; kõik asi on siin majas lipa lapa; tüdruku riided on alati lipa lapa JMd; tüü om lipa lapa tett, sandiste tett Hls || kõnõlass ku lipa-lapa (segaselt) Vas

2. lapiline, lappidest tehtud lipa-lapa tekk one sängin -- nagu tieväd lapidess tekid Kod

3. edasi-tagasi liikudes, lipendades Küll on `suurte `kõrvadega poiss, sie `julgegi `tañtsima `menna, `kõrvad akkavad lippa-lappa `lüöma IisR; kala kõtuli ojob, lõpusse om lak'ka ja ormusse ka om lak'ka, ja and tñjib iks edesi-tagasi lipa-lapa Nõo **Vrd** lippa-loppa

lipard lipard Puh, g -i Hää VJg; lipa|rt g -rdi Koe, -rti Hls/n -rt/

1. kergemeelne naisterahvas oh, tema lipardi jut't ei tie sulle midagi Koe; on kua üks lipard tene. lipard juakseb poiste järälä VJg **Vrd** lipak(as)²

2. pendel kellä lipa'rt Hls **Vrd** lipats, lipper

lipat *lipa|t' g -ti riide- vms riba lipat' on sie, mis tuul lipendab; mis lipatid sul sial kaelas on* Iis **Vrd** lipak(as)¹

lipatamma *lipatamma lakkuma kaas kah lipatass umma` süüki* Plv

lipate *viltu ei õle` õigess lüädud, on lipate ja lapate lüädud* Kod

lipatis *lipatis link` Meite saana ukxel on lipatis;` Pöidlaga mul`juti ukse lipatis` alla* Pöi

lipats *lipats* Kod Vil San, *lippats* VNg Lüg, g -i; *lipa|t's* Trv Pst Hel Puh Kan Krl, g -tsi Hls San Har, -t'se, -tse Räp, -d'si Rõu Vas Se

1. pendel *Touka kellä lipat's` liikma* Rõu; *kellä lipat's käve edesi tagasi* Vas **Vrd** lipard

2. soastamise vahend, soasulane *kanga panemise pilbas ehk lipats one kahe` ambaga, üks ühel puul, tõene tõesel puul* Kod; *sukka` pandmise lipat's ol'l, lipatsigõ` paanti sukka* San; *lipatsiga tõmmatass läbi nuid` langu* Har **Vrd** lipikas²

3. adralusikas – VNg **Vrd** lipet, lippati, lippit

4. raudplaat **a.** ukse lingi all *lippats` lüia` piida` sisse, sedä` kutsuta lippatsist* Lüg; *päkä lipat's, kohess päkäga` pääle litsut* Har **b.** vankril *vankri lipats ehk likuts, kõver raud all,` vankri esimäse tel'je all. kui lipatsid ei õle, on telg` lõhki kõhe* Kod

5. puust pilbas, laastuke *lipats on üks veeke mõla, pulk, kellegä` vankri miäret` piäle miärid* Kod; *Ku leib` ahjo är` om` panto`? sõss kaabitass ka mõhk är`? kas vääd'sega` vai mõnõ puu lipat'sega`?* Räp

6. (voki osa) – Rõu

Vrd likats, likuts, lipits

lipe¹ *lipe* g *lipne* Hls, *lipme* Hel helves, lible *koore` lipne, õhukse sääl pääl* Hls **Vrd** lipen, liper

lipe² *lipe* g *lippe* Tõs(g *lipe*) Aud; pl *lipme* Rõn

1. soapii *kanga sual oo liped, sua liped; sua lipe läks` katki, ma tegi uie lippe* Tõs; *soa lipped oo kõberase kiskun* Aud; *soa` lipme* Rõn

2. varb *aia` lipme* Rõn

lipe³ → libe^{1,2}

lipel *lipel' g` liple lible kaar om pagsu koorõ seeh,` mitmakõrralinõ lipel' um pääl* Vas **Vrd** lipen

***lipeldama** ipf (nad) *lipeldasid lipendama rahadega elmed` ollid, suured laeselmed* (klaashelmed), *kannaga rahad lipeldasid` külges* Muh

lipeline¹ *lipeli|ne* Trv, g -se Rõu/-p-/ Vas, -tse Plv varbadest, lippidest tehtud *säändse` nigu lipelise` aia`? aga peenikesist` rüüdlist* Rõu; *tahan umma`lipelitse`värre`?* Plv; *lipeline aid; lipeline kreesla perä* Vas || lippidest koosnev *kõrdmagu om lipeline* Trv **Vrd** lipene¹

lipeline² *lipeline* lapiline *Ju see (tüdruk) last toomas on, pale nii suur ull lipeline* lapeline Pöi

lipen *lipen* g *lipne* M; *lipõn* Urv Se; pl *lipnõ`?* Har Se(*libnõ`?*) Lei lible, helves, agan; leheke, seemnetiivake *kaara teräl om ümmer` lipne* Trv; *tule` lipne` lendäve, nõndagu sõe är lõpeve, siandse` kerge* Hls; *mõni sireli äidsen o viie` lipnege; talve, ku käbü` aasta om, siis` lipnit om lumi täis kikk; kuuse` lipne` lendave tuule kähen* Krk; *Sõss kõo külest naid` lipnit [sai] korjatu jäl`rohuss* Urv; *kõol om sääne lipõn` küleh,` õhkanõ` toho`päl* Se **Vrd** lipe¹, lipel, liper

lipendama *lipen|dama* Rid Kse Tõs Tor Hää Saa Juu JMd Koe Kad VJg Iis Trm Plt KJn SJn Trv, *-dämä* Kod, *-deme* San, *-tem(e)* Hls Krk; *'lippendama* spor R

1. lehvima, edasi-tagasi liikuma *mõni* `niidab `sandist, `kaare `arja *alused* `jäävad *lippendama* Jõe; *lipp* oo vähike kolmenurgeline, *lipendab* nisamu tuule käes, kui laev *lipu`eh*tes Rid; *vesi kaan* *lipendab* vee sees; *pesu lipendas* nõõri peal Tor; *pael lipendas* müüsi taga Juu; `riided *lipendavad* tal seilas kõik; küll on `vaene oras, vähäkene *lipendab* väälal VJg; *saba lipendab* taga Trm; *kleit* oo `kat'ki, tükk väl'jän, *lipendäb*; suur ädäl, *lipendab* kõhe Kod; *kui nad* (linad) ol'lid *paelu* ligu saand, siss - - lõid nid kiud `väl'la kõik seest, *akkast lipendama* SJn; *aava lehe õige lipenteve* Hls; *kadrisandi olli* iluse, `valgen `rõõvin, *kübäre pähän*, *pabertest iki lindi kül'len*, *lipentiv* ja *ripentiv*; *tuulege juuse lipentev pähän* Krk || *mes sa lipendäd*, `ütled edevä tüdrikukese `kõsta Kod **Vrd** *lipeldama*, *liplemä*, *lipnema*

2. lehvitama, lehvida laskma *tuul lipendab* lippu Koe; *mis sa neist* rõõvastest *lipentet* väällän Krk

3. lohakil, ripakil olema *temal lipendab* kõik asi majas JMd

Vrd *liperdama*

lipene¹ *lipen|ne* Vas, g *-dse* Se lippidest *lipedse aia?* tettü?; *pistulinõ aid*, olõ õi *lipene* Se **Vrd** *lipeline*¹

lipene² *lipen|ne* g *-tse* San; *lipõ|nõ* g *-dsõ* Krl; *lippe|ne* g *-se* Hls, *-tse* Kam leeliseline *vesi om lipene*. *lippese* `viige pestas *pesu* Hls; *lippetse* `viiga `pahti `rõiva patta `kijmä, *tõmmati seebiga kokku*, ol'liva `rõiva `valge kui Kam; *mõsu vesi om väege lipene* San; *lipõdsõ* `viigõ om ää `rõivid `mõskõ Krl

liper *liper* (-õr) g `lipre (-õ) Kan Urv; pl `liprõ? Vas lible kaara `liprit `aeti vanast sängü kottõ `sisse Kan; *Te'ti tuli ala*, *nigu vesi* `kijmä lät's, *lõiguti* `kapsta pää\_ `säärtsis *peenikeisis* `lipris ja\_ `pahti patta `kijmä Urv **Vrd** *lipe*¹, *lipen*, *liperd*

liperd *liperd* g *-i* KJn; pl *liperdid* Jäm

1. (kasetohu) riba, lible *pisised* `valged kase *liperdid*, *liperdavad* tuule kääs Jäm **Vrd** *liper*, *liperdi*

2. lipitseja *sa oled üks liperd*, *liperdad* pääle; *ta põle* `õige jutuga inime, *va liperd* KJn

Vrd *liperdus*

liperdama *liper|dama* Jõe Sa Muh Rei spor L, Ris Nis Juu Jür Koe VMr Kad VJg Lai KLõ Nõo, *-dämä* Khn Juu Puh Nõo, *-deme* Hel, *-teme* Krk; *lipperdama* Lüg(-mma) IisR Vai, *-ämä* Kuu; *lipõrdamma* Urv(-ma) Krl(-õmõ) Rõu Plv

1. kergemeelset elu elama, ringi tõmbama *Akkas`nuorelt juo`poistega lipperdama* Lüg; *Tüdruk tee midagi*, *liperdab* poistega, *ega`õhta uus kaval*er Põi; *naa üle käte läin tüdrik teehe*, *liperdab* peale poestega `ringi Aud; *lõbutüdre*k - - se ikke üks *liperdaea* oo, üks `auta inimene PJg; *plika*, *sie on po*stega `kange *liperdama* Jür; *kust nied lipakad* siis `väl'la tulevad, *muast madalast akkavad liperdamese* tüöd tegema Kad; *liperdab* poistega niisa-ma, *ei taha midagi tiha* Plt; *Temä lipertep* egä mehege Krk; *siss Liini näi ärä*, *kudass ta poosiga liperd* Nõo

2. lipitsema *Mis sa sii liperdad*, *kasi laua`alla* (õeld koerale) Põi; *See koer äi teegid* muud, *kui liperdab* võorastega Rei; *poiss liperdab* tüdriku `ümber VJg; *liperdab* teise `ümber, *kiidab ja imestab*, *tabab teisele`kangest ia`olla* Lai; *Koirakutsk liperdes* egä ütega

Hel; *Lipõrdas uma keelega, pett vanainemise käest viimätsse `vällä; lipõrdass täl `ümbre uma lipõ keelega?*, *nigagu `ärki\_lipõrdass Urv; taa mugu\_lipõrdass tõõsõ `ümbre?*, *ei_tii_mis no taht jäl?*, *taa um säänä lipõrdaija Rõu || tühja juttu rääkima mis sa liperdad, `tühja juttu aead Var; mis ta liperdab `tühja Nis*

3. asjatult ringi hulkuma, kolama *liperdavad küla `koutu Jäm; liperdab `ilma kauda Hää; liperdab teiste nuoremadega `sel'tsis Ris; küll sul on `aega liperdada; plikad liperdäväd `õhtal külä `möödä Juu; liperdab `peale ühest kohast `teise Pil; `tüt'rik liperdäp küllä `müüdä Puh*

4. lehvima, lipendama *`kerged `asjad `tuule kääs lipperdavad Lüg; `tuhli koored jäävad augu vahele liperdama Khk; Peab `riided `sisse `tooma, kaua nee seal tuule käe liperdavad Pöi; keel liperdab `ambu vahel Muh; `litred liperdavad `kül'ges Kse; Tõstand paksõmad kua, mõni tangu terä liperdäb kul'biss; Plagu lähäb tormaga liperdes varssi narmastõks Khn; nihuke saba liperdas tanu taga kool`meisteri emal Juu; Mõni üksik leht veel liperdab puu otsas Jür; papõr lipõrdõss Krl || lipsama kala õli libe, ei saand pidädä, lipperdas `vällä Lüg Vrd lipõrdõllõma*

5. lehvutama *`Laksisid `sellega (kärbsõpiitsaga) `kärpseid `putrust, nüüd lipperdad teist `süüma`riistade kohal IisR; no koer, mis sa siis tahad, liperdab (liputab) `peale [saba] VII*

Vrd lipitsema, literdama

liperdi *liperdi Jäm Khn*

1. = liperdis *Sia ka tahad `sioksõ liperdigä teste silmä all `olla Khn Vrd literdi*

2. kasetohu riba *Nägu `pesta kase liperdi `veega [vistrike vastu] Jäm Vrd liperd*

Vrd liperdus

liperdis *liperdis Kaa PJg Juu, g -e Var kergete elukommetega naisterahvas, lipakas; edvistaja [ta] Pole üks tõsine inimene üht, ennem va liperdis ikka oo Kaa; `sohke liperdis, mis tä otsib siit Var; on üks liperdis, laseb aga õhõst kohast `teise Juu Vrd liperdi, liperdus, literdis*

liperdus *liperdus Emm Rei, lipperdus IisR, g -e*

1. lipitseja *Iga sest koerast küll ääd `koera tule, üks liperdus on Rei*

2. = liperdis – Emm

3. (kasetohu) riba *`Kange `tuulega kasetohi pialt lipperdusi täis IisR*

Vrd liperd, liperdi

lipet *lipet Trm Lai(-e|t' g -ti), lippet VNg Lüg Jõh, g -i*

1. adralusikas *kui õli kahe sahaga ader, siis `pandi lippet `sinne `sahkade vahele, siis `kergidetti tagand üless `varrest, makkad `pandi `sinne saha `pääle. kui taheti `kierada pahemitte `puole, siis lippeti `kiereti `tõise saha pialt `tõise Lüg; lipet käis `sahkade `piale, sijj `keeras mulla kõrvale. lipeti raual õlid kaks `kõrva, mis oisivad `kiinni sial saha pial; iga vao otsa pial pidi lipeti `tõstma teise saha `piale, aga kui `ümber `ringi künnad, siis võib `õlla ühe saha pial küll Trm; a'rk adral `pañdi raua puu vahelt teivas läbi, kus lipet on, tagast `oiti `kiinni, siis `miñdi Lai Vrd lipats, lippati*

2. (kangaspuude osa) – Trm

Vrd lippit

lipi|aed lippaed *lipiaid* vai *lavvust aid*, nagu `nüidse aal, värvitäss ja tetäss Trv; *Ennemb olle rüudli aia, aga nüid om lipi aia* Nõo; *timä lät's ubiniid `maaha `võtma, sattõ lipi aia `otsa rinnuldõ, `kõyli ar^o* Rõu

lipid-lapid (riide)kraam *ta võttis keik omad lipid-lapid `seltsi Jäm; ta korjas keik oma lipid-lapid kogu Rei; võttis kõik oma lipid-lapid `kaasa, võttis kõik asjad ühüs Tõs; kae et sa kõik lipi-lapi kokku korjad* Puh

lipik¹ *lipi|k* g -ku (tuuleratta osa) *lipik minesse alt üless soone `sisse. lipikid või kaits tükki kah olla* Ote

lipik², lipikas¹ *lipi|k* g -ka Vas; *lipik|as* Han Var Mih Tõs PJg, *lipk|ass* Se, g -a; *lipik|äs* Han Tõs Khn, *lipk|äss* Rõu, g -ä; *lipkass* g *lipka* Vas liblikas *lipikad* - - `valged ja kirjud Var; *suured lipikad, situvad `kaapsad `usša täis Mih; `koltse lipikad, vahel `arva on `juhtun nägema* Tõs; *Poiss ajas - - lipikast taga* PJg; *pal'lo `lipkit `liintsⁱ. `kapsta `lipk^a ol'li^o `valgõ^o* Rõu **Vrd** *liplakas*

lipikas² *lipikas* soalipits *lipikas tehati puust, mis lõngad piide vahelt läbi `tõmbab* Var **Vrd** *lipats*

lipi-lapiline *lipi-* Jäm Muh Kse Tõs Saa Juu Koe Sim Iis Lai Plt Hls Puh San, *libi-* Kuu, *lippi-* VNg *lapiline a.* lappidest koosnev *lipi-lapilene riie - - lapidest kokku `aetud* Tõs; *see põll mul õege lipi-lapilene, lapitud nõnna* Juu; *kapsa pia on lipi-lapiline Iis; tek'i om lipi-lapilise* Puh **b.** laiguline, kirju *lipi-lapiline obu; lipi-lapilene riie* Kse; *lamba tall on justku ubadega visatud, lipi-lapilene* Koe

Vrd *lipiline*

lipiline *lipili|ne* VNg/-pp-/ Muh, *lipile|ne* Muh Kse Var Ris, g -se *lapiline a.* lappidest koosnev *saa `korne* (sajakordne, kiidekas) *oo lipiline, mõned tegavad `puhtaks koa; mestel `ollid lipilesed vatid, mustast villasest `riidest `tehtud; kaapsud oo lipilesed* Muh **b.** kirju *pää rädiku one lippiline* VNg

Vrd *lipi-lapiline*

lipite-lapite, lipiti-lapiti *lipite-* Puh, *lipitõ-* Krl; *lipiti-* Jäm Khk Kse JMd Iis Plt Hls, *lippiti-* VNg **a.** lappide kaupa *lapit tek'k om kokku pant nõnda lipiti ja lapiti* Hls; *tiä ummõl' kokku lipitõ-lapitõ* Krl **b.** segamini, korratult *ta asi on majas lipiti-lapiti* JMd; *maha visatu lipite-lapite* Puh

lipits *lipi|ts* Han Hää Trv Hel San Kan Lei, g -tsa Vig Kod Ote Plv, -tse Aud Pst TLä Vön Kam, -dsä Rõu Vas Se, -tsõ Krl; *lipi|ts* Rõn Röp, g -dse Urv(-dsä) Har, -dsõ, -tsõ Krl; *lipi|t's* Se, g -tsa Röp, -tsõ Krl; *lippits* g -a, n, g *libitsä* Vai

1. soasulane *lipitsega tõmmatse soast lõng läbi* Aud; *ilma lipitseda es `saagi kangast sukka panna, lipits vedäs langa läbi suast; lipitsel `ol'li säpp sehen, kos lang `taade jäi* Ran; *lipitse, üitskõik mis pirstust teit, naša otsan, vai tsälk, kes langa sua lipist läbi tõi. õhukõsõ lipitse ol'liva, siledä* Kam; *Sukka `panmise jaoss om sääne puu`pilpast lipits, t'salk om otsan seen* Urv; *vaia lipitset tetä^o ja kangass sukka panda^o* Har

2. lauake, mille ümber võrgusilmad kootakse *ümbre lipitse nu sil'mä `koeti. lipits `ol'li õhuke, käe ase sehen, vai vank, kohe sõrme `sisse pišt. lipits `ol'li lavva kildukene, `väike lavvakene - - kaits vai kaits ja puul `tollu lai, nigu nu sil'mä tulliva* Ran; *lipits tsusatass võrgulõ `sisse, sõss ei lää<sup>o</sup> `kerrä; lipidsä lahe, siia^o tougatass lang vahelõ* Se

3. puust kühvel *libitsägä visada vett venest`vällä;`aava puust tehä libitsä, siis tämä_n`kerge kui`kuivand on; tuo libitsä, miä akkan`otri`tostama Vai*

4. puust pulk, pilbas *siis on vijl lipitsad, mes kõrval liiguvad [rehepeksumasinal] Kod; nisud ja rüäd`panti segi, kõrutedi panni pääl - - puu lipitsegä [segati] Ran; mõni mängip, panep sõrme pääle ja`tõmbap lipitsega, a temä`mängse`sõrmiga, temäl lipist es ole (kandlemängust); pane lipits naba`alla, muidu vok`k`viskap nõöri pääld ärä Nõo;`vankre redelil kah lipitse, nu`lapku pulga Kam; sulanõ`määrse rattit lipitsaga Röp || mahlatila lipits om kõol, taa tsälgaga`puukõnõ. tsälk tetäss kõotsölõ`puulõ, siss mahl juusk ilosahe tuud`tsälka piteh Se*

Vrd lipats

lipitsama, lipitsema *lipitsama Trv; lipits|ema spor Sa, Muh Rei L Ris Juu Plt KJn Puh, -emä Ran, -ämä Urv/-p-/, -eme San, -õmmõ Krl; lippitsema VNg Vai/-mma/; (ta) lipitseb Hls; ipf (ta) lipitsess Krk*

1. kellelegi meeldida püüdma *lippitseb`poisi`ümber Vai;`Kange oli lipitsema - - nii kaua ta vana`juures lipitses, kui sai maja käde; Mõnel`sõuke limamine ja lipitsemine`meeldib, teine äi kannata`sõukest inimest silma`otsas Pöi; va jääb lipitseb emalammaste`ümber Mar; Poisid lipitsevad ikka oma kasu pärast tüdrukute`ümmer Han; ära ole seoke, et sa lipitsed Hää; koer akkab lipitsema ää meele pärast, kaäs tahab ikki`saada midagi Saa; ku tüdrok akkab`poissi`püüdma, sis ta lipitseb ta`ümmer, on lipitseja Ris; libe inimene igat`moodi, libeda jutuga ja,`oskab meelitada ja lipitseda Plt; sji poiss lipitsap periss tüdrukide`ümmer Trv; lipitseb niikavva, kui saab ärä pettä. lipitsejä om libedä jutuga - - kõneleb nigu mesiläne Ran; Lipit's nigu\_suunik, es lasõ inäp`liiku, suu`juussõ`indäl pään nigu_tat'rigu`veski Urv **Vrd** libistama, libitsema, libritsema, liimitsama, limasteme, lititama¹*

2. (vaikselt) edasi-tagasi liigutama; liputama`kuera lippitse savaga VNg; koer lipitseb`ända, taal eε meel;`aerudega lipitsetase, kui`vörku`sisse`lastase Khk; [kui] Kana lipitseb saba, siis tuleb sula; kalad akkavad veel lipitsema, põle veel surnd ühi Kse; üiad ikke Priints ja Priints, siis lähäb nõnna eaks ja akkab lipitsema (koerast) Juu; koer lipitseb`ändä ja om sõber Hls || läksime põlvest saadik vee`sisse lipitsema (sulistama) Muh

3. lipendama *See (rätik) lipitses omiku juba seal aja peal Pöi*

lipivahe (kangaviga) *kangal om rõõnõ? sisen, kas om lipi vahe vai om lang`katski Urv; kui vašk suga ol'l, mõni es näe hüväste, jäi mõnõlõ lipi`vaihhõlõ lang`panmada?, tuu ol'l hõrrõ, siss üteldi: lipivaihõ? um`kangalõ`sisse`jäänü? Rõu; lipivahe [tekib] ku sukka jätät üte lipivahe`panmada? Vas*

lipka *lipka tinast kalajäljendiga kahe konksuga tursaõng olõ iä mies, tie`miolõ kua`lipka Khn*

lipkass → lipikas¹

lipl → lible

liplakas *liplak|as g -a liblikas pali`liplakuid, kabustad kõik täis;`liplakad,`valged ja kirid Lüg **Vrd** lipikas¹*

liplekas → liblikas

liplemä *liplemä, lipeldä lipendama rübäl`lipleb aia`teibä kül'jen; särk juba`lipleb, kuiv Kod || fig vana Jüri, sji`lipleb väl'jän`kädä Kod **Vrd** lipnema*

lipma `lipma, (ta) lipub; lipo- loopima, pilduma tuul lemmutab `riidid õige, vaja ärä korjata, lipub maha tõõst; vana `katse õled sidotasse `kinni, lipotasse maha; lipp linad tiigiss `väl'jä; `vüüsid ja `kiindid lipoti `lamba `aat'ko `piäle; näväd lipovad kalu maha, `lipsid `kuurma tühjäss; uúsi piä õli jala all, siis tämä peksäb ja lipub vassa `suapa siärt; lipud sedä perset, nõnna `kerge tõene Kod || kiiresti keerama juut' lugi ja alate lipp ruamatu `lesti, mõned arvad varesjalad siäl piäl Kod

lipmõ pl `lipmõ<sup>o</sup> pesulöksud lätt `Põlvahe, haigutõllõss ja vahiss säääl, tulõ tagasi, ei `nüüri ei midägi, ei naid `lipmiid kah mõsu kiñni_`panda^o Plv

lipnek(õnõ) dem < lipen `äitsne `lipnekse; mõni - - `lipnek jäänu `sinna `äitsneme Krk; haina `lipnekõsõ^o Har; agandõ mun om `lipnekse Lei

lipnema `lipnema Saa, -mä Kod; `lipnem(e), lipente Krk; ipf (ta) `lipnes Trv lehvima, lipendama mis paalad siul säääl taga `lipnevad Saa; lipud `lipneväd siäl Kod; las ta (rätik) lipente pääle, ta ei joole kaju (kuiv), ta `lipni enep joba; punane sel'g ja änd `lipness (loomast); mea lätsi `müüdä, säääl `lipnive `papre Krk **Vrd** liplemä

lipnik `lipni|k g -ku Jäm Põi Tõs Tor Ris Iis Trm Kod Plt KJn San, -gu Kuu Khk sõjaväeline auaste `lipnik o söa mees Khk; Poiss `olla juba `lipnik Põi; `lipnik - - oo kroonuteenistuses Tõs; `lipnik on kruanu ülem - - kruanu riie sel'jän ja aumärgid kua Kod; keele tõl'giks oli tal üks `lipnik, Ivašk oli selle `lipniku nimi Plt; `lipnik, tuu om midägi kroonu ametnik San

lipp¹ lipp g lipu eP(lipo Mar Ris) spor eL, lippu Lüg Jõh IisR, libu Jõe Kuu Vai/n lippu/; n, g lippu VNg; ljõpp g ljõpu Khn

1. a. plagu kui on suur pühä, siis on lippud `väljäs Lüg; mis `karva see `Eesti lipp oieta oo Khk; üks mees oli punast lippu `näitand Pha; Tüdruk oli nii lippus (ehitud, hästi riides), tuli tänavas mo `vastu, `ütles `Laimla minavad Põi; Sittus oma lipu täis (kahjustas oma head nime) Emm; pruudi poolt pulmaleste lipp oli kirstu peal, kui kirst `peime majasse `toodi Vig; lipp `lehvis täna vallamaja peal, tea, mis pää see `jälle on Juu; meie `piame ned punased lipud väl'las, siis rebane ei tohi `tulla, kardab neid lippusi HJn; pulma aal lehvib lipp katuksel JMd; `tõmma lipp `varda Trm; `surnu maja ilma liputa ei `mijldi `mulle, vanass `surnu majale tõmmati lipp üles; valla kvalimajan õli muss lipp, `valge riss `keskel; koer tõssab saba `selgä, lähäb ku lipuga Kod; `pañti lipud ülesse kui pulmaraam `val'mis ol'li. lipud `pañti tua `otsa, punane ja `valge SJn; pulma aeg viias lipp tare arja `otsa Hls; aga lippu es olegi, lipp ärä lõegatu, pal'las vařs tüvepidi peon; ku võsistit, siss olliva lehmil anna sällän nigu lipumestel lipu Ran; na om mõni riigipühä, lipu^o `üllhlen Har; lipp pandass `vällä, ku kroonu pühä um Plv; nigu^o nüüd oma^o lipu^o üleväh, nii hibõli rät't Se || rõiva rippuv või lehviv osa mu rätiku lipp (nurk) ilberdan nõnna et Muh; mütsi lipud on paelad mütsi taga HJn; `ammõ lipp (meeste särgi seljaosa pikem alumine äär) Har || saba kis kaš'il lippu nõst, tuu eži nõst Lei; l i p u a l l a sõjaväkke vanast lät'sivä kõik' lipu ala, nuu ol'li perüss `saisva sõavägi Röp; läbi lipu laskma ~ ajama (kadalipus) peksma `kupjas - - lasi [teolised] läbi lippu ja igäuhele `andas simaka, igäuhele lei `uobi Jõh; kurja tegija `olli läbi lipu `aetud Muh; vanaste `lašti läbi lipu, pekseti KJn; opetaja [oli] läbi lipu `lastu - - mehed kateld puuld `malkuga löövä Ran; mõisnigu `aieve inemisi läbi lipu<sup>o</sup> Krl; vanast last säääl Pühäjärven inemisi läbi lipu - - `kiäki medä šaksalõ `vasta

ütel', siss ol'l vitsa `nuhkluss sällän Har; `pañti katõ lipu vaihõlt minemä_s `pešti [mõisas], kõik' `leie? Se **b.** tuulelipp lipp `näütäb, kust puolt tuul on Kuu; lipp näidab `põhja Mus; lipp pannakse puu `otsa, et tuult nääks VII; `paergus oo tuul vesikares meie lipu järele; lipu nina juba `leanes Muh; Mede lõpp vist ruõstõtõt, vaga-vaga ei `näütä `õigõd tuult Khn; pisike lekist lipp `näitab katussal tuult Hää; lipp on tuule järel Koe; kohe tuul püäräb, sinna puale one lipp. siäl one viijl uassa `number siden, `veski vanadus (tuulelipust veski peal) Kod; lippu panema võrke ühest otsast kinnitama, et need saaksid tuule järele pöörata Panemi täna võrgud lippu Emm; lippus (võrgurivi on ühest otsast kinnitatud ankru külge, teine ots on vabalt) `Prajñli mihed `käivad alati lippus. siis on `ainuld üks pikk kõis [võrgu] rivi ü,es `otsas ja `selle `otsas on `ankur; `kolme `muodi `piata `verku: `pohjas, `puoles vies, lippus Jõe; kui [võrgurivi] on ühe `ankuri `otsas, siis `ranna `kieli `üöllä, et on lippus (~ libuss). tuul ja vuo `kierdäb siis ribi kuhu `tahtub, `jusku `tuule lippu Kuu

2. õnge- või võrgutähis igal kala mehel on oma lippu kuppul, `kutsuta kuppul lippust VNg; Põhja õngede lipul on `raske kivi -- paelaga all `otsas, see peab paigal Põi; võrgul o märgid, suured pitkad lipud `külges Muh; lipud on vie sies, puu `püsti, korvid `otses. lipu kõrendad [on] `mitmed `värvi, `näitavad, kus puol kroñn on. puol must, puol `valge, puol punane Ris; ku `naatass `konka `järve `atma, sõss pandass tähüss, sõss hummogu näet ärä?, tähüsse otsan om lipp, tõõsõn otsan kivi, tuu lätt `põhja (põhjaõngede panekust) Röp

3. malend Kui ma pubalikuga (etturiga) käin, ega sa siis lippu ei saa IisR

4. folkli ussikuninga kroon `suul ollõv kah kuningass õks, tuul ollõv verrev lipp pää pääl nigu kikka hari Har; hussi kuningass, lipp ollõv pää pääl vai hari Rõu; lipuga? [ussid], na omma väega hullu?, noilõ olõ õi sõnno (hammustust ei saa sõnumisega parandada) Se

5. klaasist või vaskrahast ilustis põlle allärel `seuksed lipud o rõhudega põllet koa `külges, lipud `nolkivad all, nee lipud o laasist `tehtud; lippudele `olli viel kirjad koa `peale `lüõdud. lippa `pandi mitu `korda ühedse `alla Muh

lipp² lipp g lipi spor Sa, Muh Rei Mar Vig Kse Var Mih Tõs Saa HMd Juu JNn Kod Äks KJn Hls Lut, lipu Khk Saa VMr KLõ Pst Lut, libi Kuu Jõh, lippi Lüg IisR; liip g lipi Trv Krk T V(lipi); pl lipud Ran

1. puust ese või selle osa **a.** soapii soal oo lipid. kaks `lõnga lipi vahele, kui sa ühü`piilist teed, siss paned ühü lõnga lipi vahele; kolmkümmend lippi, sis_o paasmas Vig; soal om kaits lippi katik aet, mitu lipi vahet om vaheld tühjässe jäänu Trv; `olli puusuga kuslapuu lippega Ran; rõevass piap olema üte `ühtlane, kui näed, et rõõne sehen, pane kolm `langa lipi vaeld läbi Nõo; vaõksua liip om peehemp, puusugadel om jämedämbä; kui liip `kat'ski läits, jäi rõõne `rõiva `sisse Kam; kammil omma? pidime?, sual lipi? Kan; Üte lipi vahelõ pandass kas üt's vai kat's `langa Urv; Ryy sua? ol'li `parõmba?. nyy_lipi? ol'li `nilbõba? ja `langa `käve `sääl `parõmbahe. puu sua lipi? ol'li `kahrõ? Rõu; lang um lipih ku `kuõtass kangast Lut **b.** soasulane ja ülebäl oo lipid niite `oidmesess Mar; `kanga sukkapaneki liip, pirstust tettu Trv; sua lipiga tõmmatass `langa läbi Plv **c.** võrguhui – Krk

2. õhuke laud, laast; pulk, varb värava lipid Jaa; läks aea lippisi tegema HMd; ta tegi neid lippisi, mis aja `külge kinnitab JNn; laia lipi olliva, kellest tuu käpp `olli tettu, noid lippe olli mitu tükki serätse puu `sisse `lastu Puh; t_olli niisama liippest kokku tettu laste mänguasi, kutsuti viiri `värjä Nõo; katusse `pääle lüvväss lipi Kam; ma `teie ilusõ? `värte,

lipi? `pañdi `sisse Har; `uibu oss `murdu `kat'ski?, poiss sattõ lipi aia `otsa Rõu; [koor] `pañti maßsinahe, säääl ol' lipi siseh ja vänt kah, `tuuga `aeti kokko Plv; perilä lipi? umma `kat'ski Vas; redele lipi? [on] kõivodsõ? Se

3. õhuke lapik moodustis **a.** (esemetel) `võtme lipp (keel) Khk; lõõnd `kerbega kibi `sisse - - `kirbe lipi (tera) ase oo `selgeste näha Mih; kella lipp käib edas-tagasi Saa; `vaota lipu `peale, siis tõuseb link ülesse Pil; kella leht või kella lipp, see om üits puha Pst; tunni lipp (kellapendel) tulli maha Krk **b.** (elunditel) saja `korne, see se massin on, peenendaja. säääl on üks sada lippu sehes Krj; saeakorraline oo lipilene, pööra ja `jälle oo lipp Var; Kõrva lipp Se

4. lible [hobune] kui aga lipu näeb, siis aga võtab Äks; [loom] näl'lagu võtab viimase kui lipu ää Plt; kaaral olliva lipud - - sõkutamisega tulliva lipud ärä Ran; kõo lipu?, üt's vierekene puu man, a timä tuulõga liputass, toho lipp Lut

5. lapp lipp libi `pääle, lapp labi `pääle, `ilma `neula `pistamatta = kabusta pää Kuu; `Riide lippidest soab ikka midagid veel tehja; Vabanikkudel olid pisiksed põllu lipid seal karjamoja `ääres Põi; `kaapsa piä `kohta `õetse: lipp lipi, lapp lapi piäl, ilma nõela `püstmätä Tõs; lipp lipi `peale, lapp lapi `peale `pandud sel särgil Juu; õma kruami võt' kokko, õmad lipid ja lapid ja läks minemä Kod; Liip lipi pääl ja_lapp lapi pääl, tiia_kas nä_ `vahtsõ sul umma? olnugi? (lapitud pükstest) Rõu || volt lippidega vat't `olli `selgas, kintspüksid `jalgas; nõnna suured lipid `ollid, neli lippu `olli selja taga, õlmad kõesid kokku [meestevatil] Muh

lippadi lippadi deskr ku_d'a `Reola `mõisa puult `tul'li tu kodu`käijä, `pallai tei iks lippadi, lippadi Kam

lippadi-lappadi deskr lähäb lippadi-lappadi, tuarotab `irmsass keregä Kod

lipp|aed lippaid lippidest aed, püstaed – Ran **Vrd** lipiaed

lippakil, -le lippakil, lippakille (lipendavast esemest) `Lindid ja `paelad `tuules lippakil; Kui `juoksed, siis let'ti `paelad `käivad sul lippakille edasi tagasi IisR

lippa-lappalane lippa-lappalane kergete elukommetega, lipakas – Lüg

lippa-loppa deskr `Sußsid `lapsel `suured, `loksuvad lippa-loppa jalas IisR **Vrd** lipa-lapa

lippama lippama, lipata Jäm Khk VII Põi Muh Rei L spor K, I Trv TLä Kam, lippada Kuu RId/-maie Lüg/; lippa|me, lipa|te Hls San, -m, -de Krk, -mõ, -dõ? Krl; lippam(m)a, lipada? (-ta?) spor V kergelt ja kiiresti jooksmä lippa `kiirest, älä pali `aiga `viida; nagu meil on pisike `piiga, teräsed jalad `tõisel, lippab `juosta `müödä tuba Lüg; põhituul teeb lestad teravaks, paneb lestad `jelle lippama (liikumä) Khk; lippas kääst minema VII; Mis see noore lapsel lipata on Põi; vaadake lapsed, kus see isa oo, te lippate mud'u ike Vig; põlved ei talu seda `paksu rasva keha, oles nääd talun, ma oles `metsa koa lippan Tõs; lastel ol'id nooremad jalad, nemad lipasid miust kohe `mööda Saa; sul põle mutkui üks lippamene `ühtepuhko Ris; lähäb nõnna lipates teene, ei soa ligigi, on tal aga libedad jalad Juu; Ma lippasin kohe elu iest Jür; orav, see lippab ühest puust `teise TÜR; lippa `puadi VJg; ei suanud `üeldä, ärä õligi lipanud Kod; loomad ei lippa Lai; temä pañds lippame Hls; küll ta lippab, nigu and ei saa sabale `järgi Nõo; üits `valge rõevastege naßterahvas lännu iijn, ta `tahtnu `järgi `aada, aga tuu nakamu iijst lippama Kam; hobõnõ keret' ja varass mugu? lippaßs takan Kan; susi lät's lipatõn `mõtsa Krl; mi_poißs muide poisiga

`tapli\_katõgese, muide poišs näk'k, et esä tull', paänd lippamma Har; Kut'sigõ `lipsi kõik' mõtsa `sisse Rõu || fig (kõhulahtisusest) Kõht lippab juo `kolmandet `päiva, `ninda `nõrgast tieb Lüg; `pärmine õlut paneb sita lippama Kse; (lobisemisest) laseb enese kielt lipata - - igal puol Hag

lippars *lippars* g -i liiper raud tie lipparsid [on] `nel'la `kantilised, üheksä `jalga `pitkad Vai

lippati *lippati* g -me adralusikas `atra lippati on koveras, lähen `atra lippatimega paja VNg Vrd lipats, lipet, lippit

lippe → libe^{1,2}

lipper *lipper* kellapendel tunni lipper Krk Vrd lipard

lippergas *lippergas* liblikas vanasti üteldi lippergas, nüüd `üolda ikke `liplikas Jõe

lipp|hari kodulinnu hari *lippha'aga kana - - madalik la'ga Krl; lippha'aga kikass, tu `pelgäss `külmä, kõrraga tõmbass lipu `valgõss Se; lipphari kikal ni kanal Lut || folk* ussikuninga kroon *lippha'ajaga šuug ollõv `šuugõ kuningass Har*

lippi pingule? *ku küben juba tuult ala annap, siis puri lüüp lippi kohe Krk*

lippima *lippima*, (ma) *lipi(n)* Khk Muh Han Kse Mih Hää Juu Koe VJg Iis Trm MMg Plt KJn Puh, *lippin* VNg Lüg/-maiel, *libin* Kuu/-mä/ Vai; *lipma* Krl, *lipme* Hls Krk, (ma) *lipi*; tud-part *lipitu* Hel Urv lippima *kus suur perekund on ja `riideid on kasinus, siis emä `ühte `puhku lippib ja lappib `tõisi Lüg; libiti ja labiti `vanno `riide Vai; riie nenda `aukusid täis, siis lipidasse - - neid Khk; lipi `põlle Kse; vanast lipiti `varda kudumese kotti või tekki kokku Hää; lipin `püksa, lapin `püksa, lähen `metsä kännu `otsa, `tõmman `lõhki kirr Juu; [ma] `põle `ühtegi `põlle lippind Iis; püksid õlid lipitud ja lapitud Trm; kül_ta lipib ja lapib oma `ašsu KJn; temä lips ja laps tük'kest jaki kokku Hls; lipitu lapitu, ilma nõgla pištmade = kapusta pää Puh; ma lipi taad vanna `rõiva tükki kokku Krl || loopima poosid lipivad kiva MMg*

lippit *lippit* g -i Lüg(n lippiti) Jõh; n, g libit|i, -ä Vai

1. adralusikas *lippit* käis `atra pääl, `raudased `servad, käis `sahkabu `pääle; lippit õli `sahkude pääl, sel õli kaks `põske, `kierati saha `pääle, siis `kieras iast maa `ümber; lippiti õli `vitsa `väänikuga `kinni Lüg; `atra libitä, midä `atra `juures `kierdä maad ühele `puole, tämä käüb `atra saha pääl Vai Vrd lipats, lippati

2. (ukse käepideme osa) `ukse kääpide lippiti, midä `ukse `linki ülevel `oiab Lüg

3. (kangaspuude osa) *lippit* `oiab paku `kinni, kärr paku lippit; lippiti on all, kus `kanjast `kieretässe, on `amba `vastas, `oiab `kinni Lüg

Vrd lipet

lipp-labak(as) *deskr a.* (edvistajast) üks lipplabakas one edev, `kerge, lipplabakas ütleb tüd'rikukese `kõsta Kod **b.** `elme ria `külge rippudetti raha. nied rahad õlid `suured lipplappaku `muodi ja õbeda `karva Lüg

lipp-lapp *deskr ma_tsilgudi pinile `raaskõsõ `piimä söögi `sisse, ka_kuiss no_juusk: lipp-lapp, lipp-lapp Har*

lipp|latt sarika tugipuu *lipplat'id oiavad sarikid `kinni Ksi; sarika lipplat't Lai Vrd vipplatt*

lipp-loppadi *deskr [võimasinal] olliva nigu `ašpli sehen ja kuyr käis ike sääl masinan lipploppadi, lipploppadi Nõo*

lipp|magu viie `nit'sega[?] mago, lippmago, kõrdmago [on lehm] Se

***lippuma** tud-part liputud Tõs; (ta) lipub Kod

1. (vabadikele väljamõõdetud maast) `väl'la liputud maa, mis talu`poegest `võeti, `üeti `väl'la liputud maa; mõesast `väl'la liputud maa oli Tõs

2. mõni obene lipub tagass üles, kes one na ud'ri obene, irnub ja `iutab Kod

lips¹ lips g lips|u Jäm Khk VII Põi Muh Hi Mar Kse spor Pä HaLä, JMd Koe Kad VJg IPõ Plt Trv Hls Kan, -i Jäm Khk Mar VJg KJn Ran San Krl Vas, -o Kod Plv, `lipsu Kuu RId(n `lipsu VNg Vai); lips Har, g lips|u Hls, -i Hls Krl Rõu; šlipste Lei; ppl Lipse Röp

1. (meeste) kaelaside `lipsu `pieta `kurgu all. aga `arvast, `kellel `enne vanast `niiskest `lipsu õli, `ennevanast õli pries Jõh; krae `kaelas, lips ees Jäm; nüid on ägal poisil lipsud `kaelas VII; Vana tõi `eesele koa lipsu, kus peigmees muidu Põi; lips saab ju krae ees `piedud Emm; Lipsu sõlm läks lahti Mar; enne olid rätikud või sallid, nüüd oo lipsud Mih; Panõ lips `kaõla ning tulõ kua pidulõ Khn; `kanvad `lipsusi ja `kraesid Ris; õpetajal lipsud ies Hag; nüid kõik ärrad, igal õhõl lipsud ees Juu; egass mina põle `lipsu kand JMd; linnamehe lipsod Kod; mešterahval on lipsid KJn; `uhke lips Trv; tal olli mitu `lipsi Hls; ma `võtse lipsi kaalast ärä; `lipse tetäss `liinen San; mihel om kaalal lips Krl; kajjapoišs om ka hennest uhkõndanu<sup>?</sup>, no\_m mašnusk `kaala ja lips pääle pant Har; `erikesanda šlipste Lei || põõsastel raed `kaelas ja lipsud ees (põõsaste ümbert on jäetud niitmata) VII Vrd lipstu, lipstükk

2. säärsaapa kaelal olev kolmnurkne tükk tehässe `niske lips, kolmenukeline, `pantse kõverduse `kösta piänaha vahele. mõned (säärsaapa pead) tehässe lipsoga, sedä ei paenutata Kod

3. lehv `laiad `siidi`lindid -- siis olid siin all sedasi `lipsuss Kuu; `enne `lieri oli igal ühel lettid `selja pääl ja `lipsud `otsas; suren, siis tahan `lipsu pähä. `siidi `linti on kodu ja ise tien `lipsu `valmis VNg; `enne ikke `tehti `niskest tanud, aga mul õli `niske lips, lips `kammi `külge ja sis sie `torgati pähä; Põll oli pikka `varrukatega -- tagant `käisid `paulad `lipsu Lüg; `õlgidest `tehti `lühtrid, paberi `lipsud `küljes ka Jõh; siit sa saad lipsi paela enesele Khk; pikad patsid, lindid, lipsid sidotud `sesse Mar

lips² lips g lips|u Jäm Mus Muh Hi Noa Mar Tõs Saa Juu(-i) JMd Koe VJg Sim Kod KJn Hls Ran Ote Rõn San VLä Vas, -o Mar Võn Plv Röp Se, `lipsu Lüg Jõh IisR, lipsu Ran San Krl Rõu Vas; lips g lips|i Hls Hel, -o Plv; pl `lipsed Vig PJg Vän

1. miski väike või õhuke a. lõik, õhuke viil `Õuna suppi sies `käivad `õuna `lipsud Jõh; karduli supil käivad lipsud sies VJg; tänä `lõunas keedäme [kartuli] `lipsa KJn; `lõika lipsu `viisi, pane panni `pääle, sia rasva sehen är küdsäte [kartulid] Hls; `lõika lips `kaali mulle Ote; Ma `lõikse `kartuli enne panni pääle panekit `lipsess Rõn; Siss `Ysaeti `rasva t'sagimõn. Inne ku t'sagamõ nakati, lõiguti õks rasv `väitsige libsõss Krl; mi\_sa na ubina<sup>?</sup> lipsõss olõt ragunu, ma\_`tahtõ naid `terhvelt nõõri `perrä aia[?]; siia pañni pääle oss `mahtunu vijil `üt's kat's liha `lipsu Har; pañni `pääle pañnite rasva küdsämä ja kāk'ü_lõigite lipsoss, pañnite rasva `sisse, siss ol'liva jäl<sup>?</sup> hää<sup>?</sup> Röp; and topsõ `viina ja lipso `saia Se b. liiga õhukeseks käiatud tera kahekorra käänduv serv nuga lähäb lipsule Mus; Käias vigadil lipsu ede Emm; Ee käie nii palju, et väga suure lipsu ette vetab Käi; kui väga `järsku saab käiatud, siis ta tuleb ikka lips ette. lips `ööldi sellele Noa; Võta kõvasi ja

kõhuta kirvel lips maha Mar **c.** lible, õhuke leheke *ma võta nee lipsud koa ää* Muh; *kaeral oo `lipsed, kaera `lipsid `pañdi pad'ja kot'i `sisse* Vig; *kaera `lipsed on maas* Vän **d.** lokuti, lõpus *seol kanapojal omma? joba `õigõ suurõ? lipsu?, kikass tast `niikuni kasuss* Kan **e.** piitsakeel *piitsal `tehti ikke koa `enni lips `otsa, `pastli nõörist* Mar || *hum pia oma lips* (keel) JMd **f.** kellapendel *kella lips, muud nime ei ole kuullugi* Saa **g.** soasulane – Hls **h.** (ukselingi osa) *ukse lips seal lingi all, kellega tõstetakse; meil sii õueuksel on koa lips ja kääraud* Juu **i.** väike kala *säre lips* Hel; *trehvass mõni latika lips kah* [mutti] - - suurembat pagesiva enämbide *ijst ärä; lipsu olliva nii poole naglalise vai, latika lipsu - - lipsud `panti süldiss* Ran

2. (hõredatest juustest) *Mõnel `nuorelt juo `iuksed ku `lipsud pääs; `Lipsud pääs, üks karv ajab üht, `tõine tõist taga* Lüg; *vähä `juusi, pisike lips (pats) mudu* Tõs; *juused nagu lipsud pias* Koe || *kui lühikene saba, `niske lips saba õli, siis `üeldi tõnisaba obone* Lüg

lips³ *lips g lips|u* Mus VII Pöi Muh Emm Phl L(-i Khn Hää) Ris Kei Juu Jür HJn Amb JMd Koe VMr Sim Kod Lai Plt Pil Hls, -o Emm LNg Mar Ris Kod, `lipsu R(`lipsi VNg)

1. ketramisel lõnga tasandamiseks juurdepandav lisaheie; peenem või jätku koht lõngas *ku niit on `pienikene, siis `tõmma linu `juure, sie on `lipsu `võtma ehk `tõmbama; `Ketrana lina, lõng jäeb pien, panen `lipsu `juure* Jõh; *kui pingo koha `peale paned `lahtise lina kiu, siis on kohe lips lõnga peal. soa pii kisob lipso `lahti* LNg; *see peab olema tark inimene, kes lõeme `lõnga `ketrab, `lipso ei tohi `olla* Mar; *lõng `tõmmab `lipsu, kui peenikesed kohad jäävad `ketramise ajal lõngale `sisse* Aud; *kui lõng leheb kedramise juures `pieneks, siis paned `lipsu `kõrva* Ris; *panen lõngale lipsu `peale, kui `kehramese `aeges lõng nõnna `peeneks lähäb* Juu; *ära sa `lipsu `peale pane lõngale, sie ots jääb `lahti* HJn; *teene inime kedrab ja paneb sedamodi võtab `tõmbab `kuondlast paneb `lipsu `kõrva teesele, noh - - suga käib edasi tagasi - - ja `tõmbab nied lipsud viimaks `lahti* Amb; *kui on kedratud viletsaste, panevad lipsu lõngale `kõrva, siis nagu uús aeab `kesta niite vahel* VMr; *lipsud olid lõngas, kes seda `viisi alvast kedras. lips läks `trull'i, `kieras `tompu; ema `ütles, ära sa `lipsu `kõrva pane, see ei `kesta kedagi. parem võta `kaiki, sõl'mi uuest* Sim; *lõngale lips `piäle pandud - - kui lükkäd piiraga, lõngad lähväd `kaiki lipsu kõhass* Kod; *kedraea on `lipsu `juure pand, lõnga ära rikkund, nüüd kudu kuða tahad* Lai; *kui ilusad peenikest `lõnga teed, ega siis `lipsu tohi `kõrva tõmmata - - aga nigu jämedam lõng, takune, siis põle sest viga* Plt; *ää `lipsu `peale pane, kangas jooseb tuppe* Pil

2. õngelips *no siis rivi `nüöri küliss olid siis `õhje `lipsud, sie oli `pienemäst `tampsast. `lipsu pikkus oli üks kolmkümenend `sendi `mietri ehk Kuu; `lipsid `panna `liini `külge ja `õhjad `lipside `otsa* VNg; *õnge lips või õnge rahe, `kahte `moodi [kutsutakse]* VII; *Kui sa õhje nõöri `otsa paned, siis jäta natuke `lipsu ka `järke* Pöi; *ennevanast `üiti `rahtmed, nüüd oo lipsud* Muh; *tursa nõöri lips on õnge järel, ninda et turss äi nee* Emm; *õnge liini `külgis on lipsud* Mar; *pane uied lipsud [põhjaõngele]* Kse; *Tie lipsud lõnsaga märjaks, siis mte lähä segämini; Õngõ lipsud mäd, `lasvad kõik angõrjad ää* Khn || kalapüüdmise

silmus *lipsuge saab egüt ütte kala* Hls || viimane võrk võrkude vettelaskmisel *kutsuti lipsuks, oli laeva ännä taga aos* Pöi

3. piibulips piibul `ollid kõverad lipsud taga Muh; enne olid `sohksed kõverad piibud, suur pikk va's taga, lips `otsas, mis ammaste vahel oli Tõs; Peenike kui piibu lips Kei; piibu lips käib ammaste vahel Juu

lips⁴ lips VII Kir Kei HJn Jür VMr Ksi, g *lipsu* Kaa Mar Mär PJg Hää JJn Tür Koe Sim Trm Plt, `lipsu Lüg lipshein *Lips oo üks va kehva einamaa taimes* Kaa; kollane lips, see on kõva ning ull `niita, `koldne lips VII; al'l lips, vikat `piale ei akand sellele Mär; Lips on pikk ja libe ein, sikke, loomad ka ei süü tend Hää; aru `kütkad, sial `kasvas punane [rohi], lipsuks `üeldi teist, kõva rohi, `kastega sai ikke kätte JJn; al'l lips, seda ei saa maha, se on irmus paha rohi Tür; lips, ei vikat' ei saa teda võtta, vikat' ei võta teda maha - - tema lähäb kohe luhinal üle ja mitte ei võta VMr; `niitsid `lipsu - - ta on kollakas madal ein, teise all - - kuidagi ei saa `puhtaks, kaarealune jääb takune Sim; lips `kasvis `kütka pial `kõrgemal Trm; all on lips, pehme paks ein, pehme nigu takk Ksi; [mulgi peremees öelnud naisele:] mine liiguta sa `lipsu, las ma uhan ua`eina. uaein oli `kerge `niita, lips oli `raske `niita Plt

lips⁵ lips Kuu RId spor S L, Ris Juu Jür Koe VJg Iis Trm Kod Plt Vil Trv Hls Krk Ran; lips Krl Rõu, g *lipsi* Har/-p-/ Plv Se; p `lipsu Lüg Var Juu Iis Kod Plt Vil Krk

1. int; desk (kiiresti ja kergesti kulgevast tegevusest) Lips `lieri, lips mehele - - mõnel `tütrikul käis kõik asi `kärrest; akkas linu `ropsima, lei `sõrme päle, aga sõrm õli lips suus Lüg; Keik sie tubane tüö käib täma käes lips-lips ja `val'mis; Lips `kuoli, lips `lieri, lips mehele, lips laps IisR; koer `kiskus ning läks lips läbi aja Khk; paat lips merese, võrgud lips `sisse, lips `välja `jälle Krj; kass `kargas lips järele Muh; lehe `keermene kõib lips ja lips; lips `oue ja sups `saani Kse; mõni inime ajab lips ja lips kielt `väl'la suust Ris; ta läks kui lips, kui ma käskisin, ei akand `vasta `aukuma Koe; iir läks lips `auku Trm; ku tä `selge one, siis lähäb lips ja lips Kod; keeritesest teed lips ja lips reha `täisi; `postvaak käis `keskelt `lahti, `tõstsid lips ülesse Plt; tei selle asja är nõnda ku lips Hls; poiss kuuld, et peremüis tuleb ja `aknast `väl'lä lips Ran **Vrd** lipsahti, lipsti

2. hoop, lõök toolõ sai üt's lips, no and üte lipsi toolõ `säl'gä Har; ku sa täl tuu pesä `kuigi olõt `maaha ajanu, sõss ta lask sullõ mõnõ lipsi kah (pääsuke tiivaga) Plv; ma aini tälle üte põsõ lipsi Se || *lipsu* päält lei maha (ühe hoobiga) Krk

3. a. l i p s u sulpsu kala lüüb jões `lipsu Iis; kala lõöve `lipsu vahel vj pääl; kala leive `lipsu järven Krk || küll tä lõi `lipsu tulen (madu vingerdades) Kod **b.** l i p s u v i s k a m a , l ö ö m a lutsu viskama vm kivimängu mängima `lapsed `viskavad `õvves `lipsu Lüg; `lipsu lõöve - - lip lip lip läit's vj pääl Krk **c.** l i p s u l a s k m a liiderdama Ta last ikka `lipsu peal poistega Var; naene `laskis `lipsu `metses teste mestega Juu; liiderlik laseb `lipsu teisega - - `ööldi `rohkem naisterahvaste kohta Plt **Vrd** lipskuuti

4. l i p s on läbi millegagi on lõpp Nüüd on sinu üäl elul lips läbi Kuu; `Eina luoga on tänasest lips läbi (vihma hakkas sadama) IisR; Siis on poisil lips läbi, kui teine ruudi öle lõi Pöi; Tema lips on läbi (on surnud) Rei; tema lips sääld `mõisast [on] läbi (suhted katki) Rid; temal on Annaga lips läbi Saa; Minu lips on läbi - - ilus elu on `möödas Jür; Nigu_pud'eli manu_sai, nii ol'l lips läbi (mõistus kadunud) Rõu

lipsahti deskr (kiirest liikumisest) *lät's läbi ku lipsahti õnnõ?* Vas **Vrd** lips⁵, lipsti
lipsakas *lipsa|kas* Mär Var Hää Ris Jür Amb JMd JJn Koe Iis Trm Plt, *lipsa|kas* VNg Jõh IisR, *lipsa|gas* Kuu, g -ka

1. libe; mitte koos püsiv **a.** (juustest) *Juuksed on lipsakad - - lastel lähvad patsid lahti Jõh; Meie lapsukesel on lipsakad juuksed, ei seisa kudagi let'tis IisR; ned minu juuksed on nii - - lipsakad JJn b.* (taimest) *sie on kõva lipsakas ein Jür; noorel puul ladva on lipsakas, viht tehakse vanast puust, vanal puul on oksad araklised JJn; lipsakad rohtu on alb niita; sie rohi on lipsakas, lähäb vikati iest ära Iis c.* lipsakad linad, kui lina piu otsad mitte tasased ei ole Koe; *Igäühest ei õlnud [lina] ropsijad, tegi lipsakad pihud Trm*

2. alp, edev *sohkest lipsakat põle enne näin Var; mis sa nüid lipsakast kõneled. oh neid lipsakid küll JMd*

3. **a.** peenike või peenenev (nõör, pael jne) *mis sa sest otsast nii lipsakaks tegid Mär; lipsakas paela ots Amb; kõite sias on lipsakid kua JMd b.* lipsune lipsakas löng Ris

4. liikuv, väle *sie on niisugune lipsagas, ei seisu Kuu; lipsakas liiku palju VNg*

Vrd lipsjas

lipsama *lipsama*, da-inf *lipsata* spor Sa, Muh Mar/ *lipsma/* Mär Kse Pä Ris Jür Koe VJg I Plt KJn Trv Puh Vas/ *-da?*, *lipsada* Kuu RId/ *-maie* Lüg/; *lipsa|me*, *lipsa|te* Hls San, *-mõ*, *-dõ* Krl; *lipsamma* Rõu, ipf (ta) *lipsaás* Har kergelt ja kiiresti kuhugi minema, kuskilt välja pääsema *jalga lipsas* (libises) *ja mina kukkusin VNg; kass õli kõrme kääst välä lipsamaie Lüg; suur pomm õli säl ukse külles kõiega, sis vahi, et sa sinne ukse vahele aga_i jää, kui pressisid [ukse] lahti ja sis pidid kiire õlema sääld vaheld lipsama Jõh; Ajasin suurt rot'ti taga, kurivaim lipsas puu riida alle IisR; sai jänesse kinni, aga lipsas kääst e Khk; See [lammas] on omiku värava vahelt läbi lipsand Põi; lipsa aga üle aa teise perese, oogid ruut (pruut) käe Muh; va rotid, need lipsvad ää Mar; kuer lipsas jälä tuppa Mär; täma lipsan metsa Aud; angerjas lipsas vette, lipsas kääst minema Tor; nuga lipsas piust ää Koe; iir lipsas kot'ist väl'ja Trm; ärä tast käess lipsata [kala] Kod; toodi võeras koer, taheti veel kiinni oida, aga lipsas minema Lai; olli peris kähen, aga är lipsaás Hls; ma lipsa ruttu sinna San; lipsaás üle läve tarrõ Krl; ma_sai mõrrast lutsu, lät'si peoga ussõ võtma, tõnõ lipsaás läbi sõrmi vette nigu t'solksati Har || fig Ma poleks mette tahtand seda sulle ööda, aga teeb kudas lipsas äkisti mul suust väl'ja Kaa; Kirjaviad muudkui lipsavad läbi Jür **Vrd** lipsatama*

2. limpsama kield *lipsama* Kuu; *lipsaás keelega?* üle Vas || *sõrme nuga oo sõrmes kui sa võrku parandad, pistad läbi ja lipsad katki Muh*

Vrd lipsima

lipsatama *lipsatama* VNg/ *l-/* Jäm Kse Tõs Tor Saa Jür JMd Koe Trm Kod Plt KJn Nõo, *-eme* Hls, *-õmmõ* Krl; ipf (ta) *lipsati* Har

1. lipsama; libisema *sohke libe asi, ei seesä pios, lipsatab lahti Tõs; jalg lipsatand, kohe joonelt rumle vahele ja tükk otsast ää Tor; vana inimese jalg lipsatab rutem kui nuorel; koer lipsatas kääst lahti JMd; seep lipsatas kätä vahelt kaussi; tadrük lipsatas kääst maha Trm; vihmaúsid tulevad ku verokad väl'jä, ja õtse kõva mua sidess tuleb ku lipsatab väl'jä; kargas üle aia ku lipsatas Kod; nii kui teist tadrekud tõstnd, eks iir ole all onld ja lipsatas väl'lä kohe KJn; jalg lipsati, mudku lätsi maha Hls; küll om taal*

karjapoisil virk jalg, näk'k, et perremiiss tull', siss ol' aiambulguust läbi nigu lipsati ennedä Har || ku silm on, siis lähäb ku lipsatab [lõnga nõela taha panemine] Kod Vrd lipsuma

2. vilksatama, välgatama Lipsatab korraks `silme ette Jür; saba õts vjil lipsatas Kod
lipse|karvad ripsmed mõnel on pikad `lipse karvad Juu

lips|habe tuttabe vai lipsabe, kel õli pisike abe siin `lõuva `õtsas Lüg -**hain** lipshein lipsain kasvab maesa aenama pääl, serände al'lass ain om; lipsain ei saesa vikati iin, libiseb vikati iust ärä Nõo -**hein** raskesti niidetav heintaim (hrl jusshein) lips ein, `pehmed rohod on. `raske vikkastiga `niitada, läbi läheb, maha ei lähe Lüg; lips ein, se `kangeste visa Mär; lipsein, sikke ja lüheke Tor; lipsein ei lähä vikati ies maha, vikat lähä üle ja lipsein tõuseb jälle ülesse Koe; kase `kunkal `jälle lipsein. kui vikat ei ole terav, vata tema naerab viel taga, `tahtis tugevat kätt VMr; lips ein on laia lehega luha `moodu, va'rs on kuiv Trm; lipseenäl ei õle vart, pehme mua piäl kasvab Kod; lipsein - - sina seda lüü vöi lükka, tema maha ei lähä Äks; aru pial kasvab `jälle lips`eina. lipsein ei lähä maha vikati ees, nisuke õre kasvab Plt; lihvi sa lips `einä, ma uhi uba `lehte Krk Vrd lips⁴, lips|hain, -juss, lipsrohi, lipsu|hein, -rohi

lipsima `lipsima Pöi Rei Mar Mär Kse Var Tõs Hää Juu Jür Koe Plt KJn Vil Puh San/-mel, `lipsma Lut, `lipmä Kod Rõu, (ma) lipsi(n); `lipsima, (ta) `lipsi(b) Jõe Kuu VNg Lüg/-maie/; imp lipsi Krk kiiresti korduvaid liigutusi tegema; edasi-tagasi käima; siluma `suolamine käib nii`muodi. `voeta kala kätte ja `teisest kääst `anta `teise kätte ja `aina `panna sedavisi `sirgeld [toosi], sedavisi `lipsita. kes oli `kärme `lipsija, `tienisitte `ulka raha Jõe; küll mina sain [kalu] `vardasse `lipsida Kuu; Mis te peaksite pärisest `peale `lipsima, soa mitte ust `kinni, `sisse ja `välja, `sisse ja `välja Pöi; So pea jo nii sileks lipsit, jüst kut lehm oleks ää `noolind; Ära lipsi kassi Rei; oo lina põu ää `lipsind (rookinud) Kse; pardid kõige `rohkem sii `lipsivad; See `lipsimine (süstiku pistmine ja kanga kinnilõõtmine) käis linasel `kangal mitu küinart `päevas Var; sorib raamatud ja lipsib `lehti Hää; Kõik oli `ümmer`ringi `puhtaks lipsitud Jür; mis sa ikke alati sest piast lipsid, ta sile ju küll Koe; muud ei `tjigi, ku lipsib piäd Kod; lipsib raamatu `lehti KJn || limpsama mõni inimine `räägib ja ise `lipsib `kielega Lüg; nüid lipsivad tad`riku piält, vanass õlid suured puu `luškad Kod Vrd lipsama

lipsjas `lipsj|as Khk Kul Mär Vig Mih, `lipsj|ass Ran, `lipsij|as VNg, g -a otsast peenemaks minev, peenike; sile vaada, onts `lipsjama `otstega `nööri Khk; `pastle paela ots oo `lipsjas Kul; kot'i sopid `lipsjad, ei seisa pihus Mär; `lipsjas `juuse ots Mih; kuvvassõl piäb nupstük'k otsan olema, kui ta `lipsjass om, lääb käest ärä; `vankre vahepuu võib olla serände `lipsjass, peenike, sile Ran Vrd lipsakas

lips|juss lipshein `Kergem `niita `kaste ja `vihmaga on lips `jussi IisR

lipskellemä `lipskellemä lipsuma palu`kärpse - - kjiil' ol' nii lağa nigu ka'ssil, kjiil' käve nigu `lipskeless, iks lipst ja lipst Võn

lipskuuti Lipskuuti lõõma liiderdama Selle naine [oli] kua niisama teiste meestega lipskuuti lõõnud Trm Vrd lips⁵

***lipstlik** pl `lipstligud ebaühtlane, -tasane `lipstligud karvad, üks pitkem kut teine - - `tortsis `moega Jäm

lips-lops kiirelt `Kihtida `tul'li aru `järgi, mitte nii nägu lips-lops, et ükstaskõik kudas Hää; *nij sõna tulev lips lops `vällä, ilma `mõtlemet tule* Krk || on laps mängib kividega lips-lops, lips-lops VJg

lips|rohi lipshein sea arjas ja al' lipsrohi oo visad `niita Mär; lipsrohi on lühikene, üelda vahel `juška. lips rohi kasvab `künnal, on `ästi kõva rohi VJg; lipsrohi, ia pikk rohi, kõva `võitu `niita IisK; suos kasvab lipsrohi Iis; seal kasvab ilust lips`rohtu Trm Vrd lipsurohi

lipst, lipsti lipst Ran TMr Vön Har Plv Röp, lipst Har Vas Se; `lipsti Kuu VNg Lüg IisR Jäm Pöi Rei Mar Kse Tõs Tor Hää spor Ha, Koe Iis Trm Kod VIPõ Trv Hls TLä San Urv/-p-/ kiiresti (ja kergesti), lipsates; int kass võttas `iire `lipsti `kinni Lüg; `Lipsti kadus rebane `põesa taha IisR; Mutter oli eest ää kadund, ratas tuli [vankril] alt ää `lipsti Pöi; `võrku kujuda `lipsti ja `lipsti Rei; tegi kohe `lipsti selle töö `valmis Tõs; vikat `lipsti lähäb üle eena Tor; `lipsti kohe olen oma karjamas HMD; ega ma sealt nii `lipsti tagasi soa, et tuñniga ää käin Juu; Võttis mu kääst `lipsti raha ära Jür; laps lähäb ema `sülle `lipsti Koe; iir `juoksis `lipsti ära Iis; ma tuun `lipsti nähä Kod; `lipsti libises kääst Plt; kooliõpetaja jäi ukse`kõrva - - sij `katsus säelt karustada, aga kui sa said sedasi `lipsti kää alt läbi - - siis ta\_i saand `katsu niipal'lu Pil; linnu poig läits är käest nõndagu `lipsti Hls; ku sa [ussile] - - `keskele lüüd, siss temä `viskap nigu lipst toki `ümbre; põrss lääb jo `lipsti läbi aia Ran; mut't sei ussitedut liha - - uss läits kaalast `alla ku `lipsti Nõo; lipst [läksin] läbi, es `saagi miu kätte TMr; Kõüdü_latsõl mütsü nõõri_kiñni?, muidu om müts pääst länñü_nigu `lipsti Urv; ma\_näi hiirekeist ja\_`tahtsõ tedä maha lüüä?, tõnõ ol' lipst urun tagasi Har; lipst lašk keelega? üle Vas; mõni mõsk ruttu, lipst ja lapst om täl valmiss Se Vrd lips⁵, lipsahti, lipstigi, lipstik

lipstigi lipstigi Saa Krk lipsti jänes läks nõndakui `lipstigi `metsa Saa; läit's `müüdü ku `lipstigi Krk

lipstik `lipstik Khk Mus Kaa lipsti näh, `lipstik läks paranda ala Khk; `andand `taale `lipstik supi `vaana käde Mus; Iir läks `lipstik `auku Kaa

lipstokk `lipsto|k'k g -ki leesputk `lipstoki `vanni tetäss `juuškje `vastu Krk Vrd liipstükk¹

lipstu `lipstu Hel Puh kaelaside, lips pane `lipstu `kaala Puh || esä `varblane, must kaalaalune, `lipstu kaalan Hel Vrd lipstükk

lipstükk `lipstü|kk Jõh, g -ki Pst = lipstu Kus si lipstükk_m pant Pst

lipsu|hein lipshein sie lüüb vikati ies `lipsu, seda üita `lipsu `einaks Jõe; Lipsu eina oo kahte liiki Kaa; lipsuein oo pehme Mar Vrd lipsurohi

lipsuke(ne) dem < lips² `anti `mulle üks lipsuke liha kua VJg; üks lipsokene riiet Kod; meil `ol'li üle viie kümne nagla [kalu], aga tõestel vašt kümme - - `lipsu, mõni lipsukene (väike latikas) Ran; talopaagast `küsse [rätsep] `sijpi, ku `kriiti es olõ? - - võt't lipsokõsõ, tõmmaßs `valgõt juunt `pääle, ku `tahte lõögata Vön; mädä`rõikal `võeti kuur `päält ärä, siss lõiguti nimä lipsukõistõss Ote; `lõika mullõ üt's lipsukõnõ liha kah leevä manu? Har; ma päälisskauda `lõiksi mõnõ lipsukõsõ, nii et `suuhtõ sai tsusada? Plv; `bul'ba lipsukõnõ Lei

lipsu|king (lastejalats) no `lipsu `kenjäd ja tops `kenjäd olivad ka `lastel ikke. nisukesed `topsid nenä pääl ja `lipsud ka nenä pääl VNg

lipsul, -e lipsul Mus Krj Hi Noa, *lipsule* Krj Jaa Pöi Hi ehal(e) *poisid, lähme lipsule* Krj; *Lipsule mintä sinna, kus tüdruk vastu vetab Emm; poisid käivad lipsul`öösse Käi; Ühe korra Jüri`tahtis`kangesti lipsule`minna, aga taal olid siiss kinjad`katki ja varvas`väljas, siiss öörudi`sööga varvas mustaks ja`minti Rei; käisid sa öössel lipsul, et nüid magad Phl*

lipsuline *lipsuli|ne* Aud Sim, *-le|ne* Mär Juu Koe Plt, *lipsole|ne* Mar Ris, *`lipsuli|ne* Kuu Jõh, g *-se* lipsusid täis, *tombuline`lanjad on`lipsulised* Kuu; *ära tie`lipsulist`niiti* Jõh; *mõni`ketras meelega lipsulise lõnga, kui`tahtis seokst kangast saada* Aud; *see on nüid nõnna lipsulene lõng,`lipsusi täis Juu; lõngale võetasse kuondlast lisa, kui lõng juba kiert on, siis ei jää kuondlast`võetud lisa ästi lõngale kül`gi ja siis on lipsulene lõng* Koe; *nisukest lipsulist`lõnga küll ei maksa teha, nagu konna piad* Sim **Vrd** *lipsune*

lipsuma *lipsuma, (ta) lipsub* Mär Kse Var JN Ran/`lipsuma/, *`lipsub* Jõh; (ta) *lipsob* Kod; ipf *`lipsus* Lüg edasi-tagasi liikuma; *lipsatama, välgatama; lipsti minema [kährrik] pani - -`sinne`metsä`ninda_t saba`lipsus; läks näd, mudku`seljä kott`lipsus`vaide* Lüg; *läks suust alla mis`lipsus; nägin küll, et saba`lipsus, aga ei saand kätte* Mär; *mis sa lipsud, siuh`siia ja siuh`sinna (kassile) Var; võtan togi ja lähän na_t lipsub* JN; *tanumil õre aid, sa ei saa jo katelt puuld sigu oeda,`põrsa läävä läbi nigu lipsub* Ran **Vrd** *lipskellemä*

lipsune *lipsume* g *-se* *tombuline lipsused lõngad, kõik ei õle lõeme`keträjäd* Kod **Vrd** *lipsuline*

lipsumpea hõredate juustega inimene *Kui`arvad ja lühikesed`iüksed, sis`üöldi`lipsupää* Lüg **-poiss** ehalkäija *lipsupoisid* Pöi; *Lipsupoiss paneb õhtu kodund minema ja enne umigud kuju äi tule Emm`-rohi* lipshein *`lipsu roho`kasvavad`neskes`nõmme ja`liiva`maades;`einamal muud ei`kasva kui`lipsu`rohto* Lüg; *Lipsurohi tahab kangest vahed vikatit saaja* Kaa **Vrd** *lipsrohi, lipsumhein*

lipsutama *lipsutama* Khk Mär JMd Nõo Rõu, *lipsotama* Kod, *`lipsutama* Jõh; (ta) *`lipstab* Kod

1. *lehvitama, liputama mis sa lipsutad tast`tühja,`näita ilusti* Mär; *koer`lipstab saba, üvä`mijl, et tunneb õma inimese ärä; laps joba lipsotab käsi* Kod; *ku`viina annadõ?, sõss lehm matsutass suud ja lipsutass`kiilt* Rõu

2. *pilgutama kui paneb ruttu`silmaid`kinni ja tieb`lahti,`lipsutab* Jõh; *mõnel one vidokad silmaid, lipsotab neie`silmevä,`tämä ei sua päävä`piäle vaadata* Kod; *Libsutava vastatside silmi* Nõo

3. *edvistama tütarlapsed lipsutavad poiste`ümber* JMd **Vrd** *liputama*

lipud pl *lipud* = lipurohi – Pha VII

lipu|kaar, -kaer lippkaer *`kaera õli`mitme`seltsi, õli`niske ühe tahune kaer, no lippu kaer`kutsutasse sedä* Lüg; *lipukaar on kige suurem kaar. mud`u kaaral on pööris`ümmert`tiiru, aga lipukaaral on õhe kül`le pääl`jusku lipp* Saa; *lipukaer, se`kasvas madalam [kui Türgi kaer] TÜR; lipukaar oo vene kaar* Kod; *mõni üttel lipu kaarass türgi`kaara* Kam; *lipu kaar om iks lihhi* Ote

lipuke(ne) 1. dem < lipp¹ *lipukestega ehitada`pulma aeal obust* VNg; *lapsel pisike lipuke kääs* VJg; *lapsed tegivad lipukeisi* Trm; *kiriveste lipukestega ärä ehitet* Trv; *ku surnut matetse, siss pannas kuuse tij`viiri ja musta lipuke pannas`otsa* Hls; *pangu tu*

lipukõne siia üless San; *nail om hopõn` väikeisi lipukõisiga vällä ihitet. üt's lipukõnõ om ribahusi* Har

2. kübeke, libleke *anna mulle üks lipukenegi liha ja teine sama paelu`leiba* Sim; *'loomadel` süia ei old, mõned rohu lipukesed olivad* Lai; *roho lipukeisi juba nähä* KJn; *kaaral olliva lipud, kaara lipukesed* Ran

3. poisi suguelundid – Lei

lipu-lapuline *lipulapuline* VJg, *lippu-lappuline* VNg IisR; pl *lipu lapulesed* Ris, *lipolapolisõ`* Ráp kontvõõras, *lapuline`Meie nigu puol lippu-lappulised, ei`meie saand säält suhu ega`silma kedagi* IisR; *mina pole pulmaline, mina olen lipulapuline* VJg; *ku kaaskõlõ jaiva`vatsku, üt's lät's redeli pääle ja säält jagi`vatsku. nu ol'liva lipolapolisõ`, küläst kokko tulnuva`* Ráp **Vrd** *lipulise*

lipuline *lipuli|ne, -le|ne g -se* (rõhkudega ehitud põllest) *lipulist`põlle\_s`kista iga pää, see`olli pulma asi; tilisti kellad ja rõhu kellad`ollid lipulistel`põlledel`külges; lipuline põll olli õöl, mes ühna kõlises nagu sur juudi obu`olli, kui` sõitis* Muh

lipulise pl *lipulise`* lapulised – Ráp Se **Vrd** *lipu-lapuline*

lipu|rohi *kassitapp lipu rohi`kasvab õle kõrre`ümber; lipu`rohtu`kasvab põllu peel* Khk **Vrd** *lipud, lipuvars*

liput *liput* Mus, g -i Khk; n, g *libuti* Khk

1. ukse lingi tõstja *ukse lingi`külges oo libuti* Khk; *ukse link ja liput, ukse liput, mille`peele mul'jud* Mus

2. päästik *tõmma liput maha, tõmma liputist, küll siis pauk käib* Khk **Vrd** *likuti`*¹

Vrd *liputis*

liputama *liput|ama* spor Sa, Muh *Rei/-dama/* Mar/*lipo-/* Mär Kse Pä Ris HMd JMd Koe VJg I(*lipo-* Kod) Plt KJn Trv TLä Kam, *-amma* Har Ráp, *-eme* M San, *-õmõ* San Krl, *-õmmõ* Har; *libutama* Kuu VNg, *-amma* Lüg(*lippu-*) Vai; pr (ta) *liputass* Se

1. *lehvitama; edasi-tagasi liigutama, siputama`koera libuti savaga* VNg; *mida`asja sie laps lipputab`ukse pääl, kas paberi tükk on kääs; kala lipputab`poisi näppu vahel* Lüg; *tuul lipudab`purju* Khk; *koer tuleb`vastu ja liputab`ända* Vll; *`rehvige purjud ää, tuul liputab* Muh; *lapsed liputavad orgi`otsas rätikud* Kse; *`lamba tall liputab koa saba, kui soab imemä* Tõs; *kui kana`ända liputab, siss tuleb naiste külaline (naiskülaline)* Saa; *tore, kui kalad tulevad paadi`parda, liputavad* HMd; *ta liputab oma uut`kinki käes* Koe; *liputas kääs seni kuni kautas ära* Iis; *tuul lipotab`riidid, ku one`riided väl'jän* Kod; *tänä tuleb külaline, kana liputab saba* KJn; *mis sa lipudet neist rät'test säl tuule kähen; kala liputep - - ännage lüüp`laksu* Krk; *`panti va't toki`otsa, `risti tok'k käis`käissist läbi, küpär pähä, viht`otsa, siss toda tuul liput (hernehirmutisest)* Kam; *liputõss üks`siibugõ katsipäide, siss lask`õkva`säl'gä; peni liputess`kiilt* San; *är minejä liputõss nõnarät'ti* Krl; [koer] *tul'l mul manu?, ol'l ni`hää meeleline, liput`handa ennedä* Har || *lehvima`seili libuta; lippu libuta`tuule kääs* Vai

2. *edvistama, väljakutsuvalt näitama* [tüdruk] *Liputab`peale juba poiste ees* Põi; *tüdrukud liputavad möda küla* Ris; *edev inime liputab ennäst teiste ees* KJn; *vaade, kudass ta kavaleeri ehen liptep ja keksitep* Krk; *nooren`olli jaanipäiv suur lustipäiv, lätsit kabelide`kõnsit, liputit`endä ja`vahtsit muid* Nõo

Vrd *lipsutama*

liputis *liputis* g -e Jäm/-dis/ SaId

1. ukse lingi tõstja *misseg*a ust `lahti muljutakse, `üitakse *liputis*; *Rehaltse* ukse oli puust *liputis* Kaa; *ukse liputis on* `pöidlaga mul'lutav Jaa; *Liputis* käis uksest läbi, see `tõstis lingi öles, kui `teiselt vajutasid Pöi || kellapendel kellu *liputis* Pöi **Vrd** likuts

2. päästik *Kui* püssi *liputist* püsut kiputada, siis tuleb oort ilmatu kärakas Kaa; *Undi püss* oli ilmatu jäme rauaga, mõni_s `julge püüst lasta, sidus puu `kül'ge ja `tõmmas nõörist *liputist* Krj **Vrd** likuti¹

Vrd liput

liputus *liputus* g -e VJg KJn, -õ Krl liputamine ei pand *liputust* tähälä VJg; *maassin sõitsõ är?*, *ol'l nätä vjil üt's nõnarät'i liputus* Krl

lipu|varras 1. lipumast *lipuvarras* `pañti `püsti Tor; *sii põlegi lipu varrast kusagil Juu; egäl puyl one lipu vardad, me kutsuma lipu lat't* Kod; *lipu varras om katik lännü* Hls; *lipp pandass lipu`varda `kül'ge* Har || fig (saledast inimesest) *Ei sie ole ka `ninda ilus, ku sie `tütrik `liiga libu`varras sul küli `korvass `kondib* Kuu

2. kassitapp *lipuvarras* kasvab ruki sihes Muh **Vrd** lipuvars

lipu|vars kassitapp *lipuvarred* oo ühed rohud Khk; *Lipuvarred on* ullud ennast teiste taimeste `ümbere `keerama Kaa; *lipuvarred, ta läheb üles, keerab üles `kõrgese nagu umalas* VII; *lipu varred, ilmatu pitkad, jooseb `mööda moad* Jaa; *Lipuvars on `jälle põllu umbrohi, kasub põllal vilja sihes; Lipuvarrel on ise kenad `öitsed, just noagu pisiksed roosad kausid varre peal* Pöi; *ma tõi põllalt lipu `varsi sigadele* Muh **Vrd** lipu|rohi, -varras, -vene, -vään(es)

lipu|vene = lipuvars *lipu vened, suured karused; lipu vened, suured `valged `öitsmed* Jäm -**vään(es)** -vään Pha Kse Han, -väänes Pha kassitapp *Odrade sihes oo pailu lipu `vääni. Lipu väändega põle kedagi tiha, ei saa `väl'la `katkuda koa mette; Lipuväänel oo ilusad valged õied* Han **Vrd** lipuvars

lipõ → libe^{1,2}

lipõrdöllõma *lipõrdöllõma* lipendama *Edi_mia sääal aid'saiban lipõrdöllõs* Rõu **Vrd** liperdama

lipõr-lapõrlanõ *lipõr-lapõrla|nõ* g -sõ lapergune *herneh ol'l `üski ümmärgunõ, uba pisu pik'ergunõ, `tat'rek ol'l lipõr-lapõrlanõ, linast ei_tiiä_midägi?* Plv

lira *lira* Mar Mih Tõs PJg Kei Koe Puh

1. õhuke, hõre (riie) *Mis see ühe`piilene [kangas] on, nagu üks va lira* Mih; *va lira riie, mis aruke oo, läbi paistab* Tõs; *õhuke ja arb lira* PJg **Vrd** lirakas¹, lirt

2. lahja toit, lurr *tea mis supp see koa on, va lira. tehasse üks supp `valmis, ei `panda jaho peale* Mar **Vrd** lirr, lirt

3. a. loba sa ajad *lira* suust väl'la, sie on ju tühi *lira* Koe **Vrd** lira-lara b. lobiseja, keelepeksja *va lira naesterahvass, kõik jutukse ärä lirstäp* Puh **Vrd** liralõug, lirand, lirat

Vrd lire, liri, lirts, liru

lirakas¹ *lirak|as* g -a Jõh IisR vilets, hõre riie *on ka üks lirakas, mis sie piab ka* Jõh **Vrd** lira

lirakas² *lira|kas* g -ka Mih, -gu Rõu hoop, löök tõmmand [talle] `vastu `silmi ühü *liraka* Mih; *Ka_gu_pand purjun `pääga õks uma liragu är?*, *pini ka\_i\_haugu\_`perrä* Rõu **Vrd** litakas²

lira-lara loba sial `aetasse lira lara Lai **Vrd** lira, liri-lori

lira|lõug lobamokk *liralõvvass üteldi, kes `kõiki `asju küläpidi kõneleb - - täl kijil nigu sügelep* Ran **Vrd** lira, lirasuu

lirama *lirama* Kse Lai Nõo, -me Hls Krk lorama; lobisema *mis sa lirad `ühte lugu* Kse; *kus laravad ja liravad, sial `aetasse lira lara* Lai; *ei tohi lirade* Hls; *ega temä midägi `asja oma `amba taga ei saa `kinni oida, muudku lira ärä iki* Krk; *kõik` lirab ärä, mes kuuleb* Nõo **Vrd** lirisema, lirrama

lirand *lirand* g -i lobamokk *sij om serände lirand, nigu midägi kuulep, nii `kelläp ärä kõik; miä es `üttele kellekile, ku `miule midägi sala kõneldi, miä es ole lirand* Nõo **Vrd** lira, lirat, lirin

lirane *lira|ne* g -se Khk Mus Jaa Pöi Emm porine *tee o lirane* Khk; *ming mette liraste kättega rammadu kallale* Mus; *Sauve moa ta (vihm) teeb pealt liraseks, sügise ta_b* kuiva ju *änam millalgi ää* Pöi **Vrd** lidrane

lira|suu lobamokk, lobiseja *lira suu lobise `palju* VNg; *sa nagu va lirasuu, suu lirab `peale* Kse; *sa oled üks vana lirasuu, sa ajad lira suust väl'la* Koe; *juhtumata `suuga inimene on lirasuu* Iis; *mõni `üt'les lirasuu* Krl **Vrd** liralõug

lirat *lirat`*; *lirra|t`* g -di lobiseja, lobamokk *sa olet igäven lirat`, ta piap kik'k tõistel ärä `kaibame; sij om üt's va lirat`, ku ta vähä kuulep üte sõna, siss lääp ku üt's larin* Krk **Vrd** lira, lirand

lirbak *lirba|k* g -ku edvistaja, poistega sehkendaja *ta vana lirbak um* Plv

lire n, g *lire* Khk/-ii-/ Muh Kse Hää Puh(g *lireda*) Nõo Ote

1. vedel supp, lurr *pal'las supi liire, üks tang sees* Khk; *mis ma sest lirst ikka omale `sisse aa* Muh; *ubina supp keedetü, `väega vähä `tärklest `pantu, siss ku tõstetu, siss joosnu nigu lire `luškat `müüdä `alla* Puh; *Sedä lirst ei süü keski, sij om nigu peni lake* Nõo **Vrd** liri, lirre

2. lõrts, hõre, õhuke (riie) *oo üks lire riie, juskü va lire, arv riie* Kse; *vahe`võuder on õhuke ku lire* Hää; *liinast toda liredat kaalirõevast ärgu toogu, vanainime paštap sääl `väl'lä* Puh

Vrd lira

lirga *lirga* lipakas *ku `trehväp serände lirga ja mijs om `õige inemine, ei sünni elu* Rõn

*lirgatama (ta) *lirgatap* lobisema *ta pid'äs `kinni omma sõnna, es lirgata `väl'lä* Kam

lirgats *lirgats* Trv/-t's/ Kam, g -i Nõo lobamokk *emä `olli `väega serände lirgats `tühje jutte pääle, esä `olli `väega `tõtlane* Nõo; *mõni om kui lirgats, lirgatap kõik `väl'lä* Kam || edev tüdruk – Trv

lirgutamma *lirgutamma* Plv, `l- Lüg ebatasast või liiga peenikest lõnga ketrama *lirgutab vokki taga* Lüg; *mis sa lirutat tah ni peenikeist* Plv

liri *liri* Kaa Noa Kan Rõu Plv Vas

1. vedel, lahja toit või jook *Supp oli pal'las liri, keik pole seda liri `süia `tahtand* Kaa; *meie `üt'sime liri sellele - - kardulid said puruks `tehtud ja, ja sis sai piim peal `pandud ja, sis see oli nisukene pool vedel toit* Noa; *mi_sa_taašt juut, ta õlu? om sääne lirisugunõ saanu?* Kan **Vrd** lire, lirst, lirstus

2. piibupigi *vana piibu liri, piibu `sisse jää se* Kan; *liri piibuh* Plv

3. tühi jutt, loba – Vas

4. säääl ei `kuuldu² muud kui iri (nuttu) ja liri (nurisemist) Rõu

Vrd lira, lirts

liri-lori loba tühi liri-lori keik Rei; nal'la aśsa `juures üeldakse, et mis sa liri lori aad Hag; sie ei ole `õigus, sie on tühi liri-lori Koe **Vrd** lira-lara

lirin lirin Muh Tõs Aud Kad Krk, g -a Jäm Khk VII Kse PJg Tor, -ä Khn, -e Hls; lirin g lirin|a Puh, -ä Rõu/-ír-/

1. deskri **a.** klirin see oo `akna lirin Muh; kas see lirin, ku aken puruse läheb, oo `tõeste naa armas kuulatada Aud; put'te maha, nõnda ku lirin; mia `kuulsi lirin Hls; ku nõu maha lää, läät's ku lirin Krk; klaasi läevä kokku, sis om lirin Puh **b.** vulin Jõgi juusk ku_lirrin Rõu

2. hele linnulaul linnukse lauliv ku lirin; linnu vällän ku lirin `tõmbav Krk || lobamokk vöi ta `laskis `tõisi kõnelte - - sji o `seante lirin; kõneless pähle ku lirin ja larin, sõna säält, tõine tõisest paigast, sõnal ei ole `sõlme ja jutul jakku Krk **Vrd** lirand

lirinal lirinal IisR Khk Kse Koe adv < lirin Nüüd sul jah, `laulud lirinal `lahti, ära `enne `aegu `rõemusta IisR; laes läks lirinal katti Khk; `vanker jooseb lirinal Kse; ta riagib lirinal; jutt lääb ta käes lirinal Koe **Vrd** klirinal

lirisema lirisema Kuu Jäm Khk VII Muh Mär Kse Tor Trm Puh, -mä Khn, -me Krk

1. klirisema vms heli tekitama kut kõue ilm oo, siis laasid lirisivad; ta `sõitis ratastega nii suure mürinaga, et laasid lirisid Khk; ake lirisib ees Muh; virutas rusikaga vastu `lauda, et laasid lirisid Mär; `vanker akkas lirisema Kse; raua lat'id lirisid Tor || nirisema Enne kui [saabas] liistu piale tõmmati, siis pandi tublist sulatatud loomasva pianaha ja voodri vahele - - siis rasv tuli pianahast läbi väljapoole nii kui lirisid Trm

2. lorisema, lobisema mis sa lirisid, muidu `tühja aad Khk; mis sa lirisid `ühte lugu Kse; pia suu `kinni, et sa ärä_i lirisid Krk **Vrd** lirama

lirist vedel sül't nagu lirst Muh **Vrd** liri, lirstus

liristama liristama IisR Jäm Khk Kär Pha Muh Mär Vig Kse Aud Lai SJn, -ämä Kod/-ss-/ Puh Nõo Rõu, -em(e) Trv Hls Krk

1. vedelat toitu (läbi hammaste) sööma, luristama Sa_i `mõistand `põrsast valitseda - - `mutku lirstab vedela ära, `paksu `tuhrab ninaga künast `välja; Poiss, vai `süümisega siin lirstamas, mene kohe `lauva tagant ära IisR; siga lirstab õhust (õhukest, vedelat), mõni siga tahab õhust `saaja, teine `jälle otsib `paksu põhast Khk; sööge kenasti, mis te lirstate [suppi] Pha; `kärpsed imevad ja lirstavad supi ää Muh; närb siga, ei söö `paksu, lirstab na mud'u natuke vedelad - - mõni lirstab vedela pealt ää, paks jääb kaussi Mär || sülitama Mõnel om seräne müüd, et kui jutu aab, siss lirstäp - - maha Nõo || ladistama lirstab `piale [vihma sadada] SJn

2. heledat heli tekitama, heledalt häälitsema tämä [pilli] suurt es mängä, mõnd veikess `ruasu lirstäb Kod; Tsirgu_liristi lepistün Rõu

3. lobisema see_nd mõni jutt, mis ta lirstab asjata Aud; vöi ta `laskik `tõisi `kõnelte, muudku lirstes esi iki; küll lirst säääl sehen, võtt ku lirin Khk; ega temäle ei vöi midägi üteldä, temä lirstäp kõik `väl'lä Puh

lirstus lirstus g -e vedel supp, lake põld sial `õiged suppi, üks lirstus oli Lai **Vrd** liri, lirst

lirka lirka Krk; p `lirka Pst

1. püsimatu om üit's `põrgu lirka Krk

2. edev tüdruk nüid ta om omale üte `lirka saanu Pst **Vrd** lirtam

lirkame `lirkame logelema, asjatult ringi käima nõj `lirkav pal't, ei tää midägi, mis tõise `orjuss om, kes võõrast `orjass Krk

lirku `lirku laskma logelema, lulli lööma lask kodun `lirku; neil ää ulganti `lirku lasta, puha lirgu `laskmise pääl; muud ta ei mõista ku `lirku lasta ja poiste `vastu ennäst edvite Krk

***lirmendama** (ta) lirmendab leemendama on nii pala kohe, et nahk lirmendab `sel'ges Juu

lirp, lirpe lirp g lirbi; lirpe g `lirpe vedel supp, lake lirp, see ole va vedel supp; lirpe ennevanasti oli jah vedel supp Kei **Vrd** lira, lirr

lirpima `lirpima, (ta) lirbib Khk Pöi Kad, `lirbib IisR lürpima Las `saksad `lirbivad [rohusuppi] kui `tahvad, nävad tüöd ei tie IisR; Mes sa nõnda kaua säääl seda teed lirbid Khk; Lirpissime natukse soolveega tuhliste vett, kõht jähi ühna tühjaks Pöi; `põltki iad isu, `lirpisiin vähe supi vedelad jänu pärast Kad **Vrd** lirpsima¹

lirpsima¹ `lirpsima = lirpima Süö `kähku, ega sie pole `tohtri rohi, et sedasi `lirpsid IisR

***lirpsima**² ipf imps lirpsiti aeruga tõmbama sügüsüll ja `talvell kippus külm olema, siis igä vähä `suoja `saamiseks siis `lirpsiti vähä `aeruga siel `seili `korvass ka igä Kuu

lirr lirr Jäm(-r), g lirri Lai, `lirri Lüg IisR lahja toit, lurr `Oisima kokko, `sõima `lirri ja aganast `leibä Lüg; kaapsu lirr oli, võttis kulaga; õhune supp kut lirr Jäm; supp pidi olema `iakene paks, muidu jäi väga sõre või lirr, `kapsa `lehti oli tugevasti, et paks sai Lai || lõss keedeti lirruga suppi. `lirri `aanti sigadelle ja `paanti `apnema, sai tast apu `piima Lai **Vrd** lira, lirp, lirre

lirra-lorra korratult, lohakil(e) Äi säääl pole peremeest majas, keik elamine oo lastud tükkis lirra-lorra minna; Jälle jäätud keik tööriistad lirra-lorra; Noored inimesed - - ep ooli tööst änam suurt, tehakse ükskeik kudas lirra-lorra valmis Kaa **Vrd** lirra-lõrra, lirtsalortsal

lirra-lõrra = lirra-lorra `Nende asjad ja tööd on keik nii `lirra-`lõrra Emm

lirrama `lirrama, lirrata TLä (välja) lobisema ärä `lirrab kõik, mes `kostegi om kuulu. täl kiiil nigu sügelep Ran; mia sulle kõnela, sa lähät tõese manu, `lirrat kõik' ärä; kõik' lirrass ärä, mes tõene temäle kõnel Nõo **Vrd** lirrama

lirrat → lirat

lirre lirre g `lirre lurr üks supi lirre, mis sa sest `lirrest lürbid Khk **Vrd** lire, lirr

lirsak(as) lirsak|k Juu Kos, g -ku Kod; lirsak|as g -a Jür

1. (millestki pehmest, õhukesest, viletsast) Liha nii lirsakas, ära seda osta; Rätiku lirsakas juba `kat'ki kulund Jür; kõik [taimed] langevad `nortso nõnnagu lirsakud, nõnnagu lujod Kod **Vrd** lirsak

2. lirtsti muda käib lirsak, lirsak `varva vahelt läbi Juu

lirsatama → lirtsatama

lirt lirt Käi; lirt g lirdi Krk

1. õhuke, vilets riie See on jo täis lirt, mis riie sõhune ka on, õhugene just nagu lirt Käi

2. keelepeks, loba lüü sedä `lirti nõnda pal'lu ku tahad, siu lirdist ei `vaate `kennigi; `ende lirdil võtt `tõisi ka sekkä, sõss om tõise kimbun Krk

Vrd lira, liru

lirta `lirta kahekeelne *Ei mina sen va `lirtaga küll `ühte `pinku `istu, `sengä `saame `riidu Kuu*

lirtam `lirtam (edevast tüdrukust) *om küll igävene `lirtam, egäl poole taht minnä Krk*
Vrd lirka

lirtama `lirtama Jõe Khk Kaa, da-inf *lirdata* Pöi Hää, `lirtada Kuu; `lirtam(e) Pst, *lirda|de, -te Krk*

1. edvistama, flirtima; ringi jooksuma *naene `lirtab `ümber `teiste `miestega Jõe; [ta] Oo seike ebu tüdruk, muud kut lirtab peele küla kaudu poiste seltsis Kaa; naene `lirtab `ümber Hää; `lirtab `ümmer, ei seisa paigal Pst; taht lirdate egäl poole. ah, mis sina sõss `järgi `lirtat Krk*

2. tühja juttu ajama, lobisema *Eks sa `muidugi `taisid `jälle `lirtada küläss, ega ne `muidu `iite Kuu; `lirtass `lortass, `ütles seantsit sõnu, lora ja lobisess Krk* **Vrd** litrama

lirt|auk *lirt-* Pöi Muh, *lirt-* Khk edev, kergemeelne tüdruk *lirtauk ep seisa kohegi, `seia ja `sõnna jooseb Khk; lirtaugust sa soad nüüd `kuskile Pöi; küll see aga lirtauk oo Muh*

lirtima `lirtima, (ta) *lirdib* Khk Jaa pasandama *Kajakad oo raunakivid keik täis lirtind; Lehm lirtis ukse esise ää Khk; vassikas lirdib `terve öue täis Jaa*

lirts *lirts* Lüg IisR Muh Mar Vig PJg Hää JMd VJg Trm Kod Plt Hls Krk Puh, g *lirtsu* Jäm Rei Kse Aud Tor Saa Ris Iis KJn(le-) San, `lirtsu Kuu VNg/n `lirtsu/, *lirsu* Mär Tõs Juu Jür Sim, *lirdsu* Nõo, *lirsi* Koe; *lirts* Jäm Röp, *lirdsu* Hls/-tsu/ Krk Urv Krl, *lirsi* Khk Hls Kan/-r-/ , *lirdsi* Krk Kan

1. a. lahja, vesine toit *see `sõuke lirts piim, pole rammus `ühtid; mõni lehm lõpsab `sõukest `lirsi Khk; andas vedelt supi `lirsi kätte Hls; mis ma sääntsest lirtsist süü, taa ku vesi Kan* b. õhuke, hõre riie *toovad puest seda õhukest `riide `lirtsu, mis see sitt töö `juures piab koa Mär; tea mis sa sehansesst lirtsust tõid lapsele `sel'ga Aud; mis selle lirsuga tehakse, nii õhuke teene Juu; ära sa `mulle seda `lirtsu parem ostagi JMd; va õhuke riide lirts Sim; see (riie) on sõre nagu lirts Trm; Nendest `lirtsest `puhkap ju tuul läbi, pane iki palit `sel'gä Krk* c. (noorest kaunast või viljaterast) *päris lirtsud alles, põle `valmis `ühti Kse; `suuri `kõtru ma ei taha, mis `seante nõu' lirts, neid ma süü; terä lirts alle, ei saa viil lõigade Krk; na\_m `noore, na_mma ku lirdsu, ega na_i `kõlba siss, aga vanan om küll ää kõdra Nõo* **Vrd** lirtsik, lirtsuk d. pej, *sõim tüdreku lirts Tor; oh sa va lirts, mis sa sii joosed Hää; See lirts mees ka kedagi teeb, lirts on ja lirsuks jääb Jür || loba ajad lirts jutta. lirts jutt one `kerge jutt Kod*

Vrd lira, liru

2. väike kogus vedelikku, lonks, sirts vähikäse *`lirtsu ans Kuu; sai ühe lirtsu `viina `amma `peale Kse; ma sain sest lirtsust kedagi koa, suu `niisheks ja muud midagi Ris; anna üks lirts suppi Koe; Üit's om mitu `lirtsu siia süllänu; Varvaste vahelt om pori `lirtse `pääle ritsin Krk; nigu ravva tulõst `võtnu inne, nii lasknu suust tyy lirdsu `sül'gä pääle Urv; mÿjs võt't üte lirdsu `viinä Krl*

3. piibupigi piibu lirdsiga *arstitass sammaspuult Kan; Piibo lirts om hää sammaspoolõ rohi Röp*

4. pehme, vedel *tie on nõnna lirts Iis; Paelu rammusamad [sead] `ol'id kui nüüd, liha `ol'li kõva. Nüüd põle `kuški kedägi, vedel nigu lirts kõik liha KJn*

5. int; deskr (peam paralleelsõna komponendina) *vies`käies one`kuulla`lirtsu ja`lortsu* VNg; *sügisene ilm on nii lirts ja lörts, et ei saa`väljä* Lüg; *Tia mis sa säel`juoksed, kui vesi tieb lirts-lorts`saapa sies;`Lapsed`kietasivad`liivast ja savist`körti ja lasivad seda` sõrmede vahelt lirts-lirts läbi`juossa* IisR; *ta käis sopa sihes lirts ja lörts* Jäm; *`sül`ges lirts maha* Khk; *sülitab lirts ja lirts`ühte`inge* Muh; *vikatid loesati lirts-lärts, lirts-lärts* Vig; *soppa kõib üle jala põia lirts-lärts* Kse; *ta kõnnib poris lirts ja lörts* Koe; *pori käib jala all lirts-lirts* KJn; *pastal vett täüs, jala like all, kõnni pääl lirts lörts; siin tule ütte`puhku, et lää üle veere maha, lirts-larts* Krk; [vett täis] *suvva teevä lirts-lorts* Puh; *äst iks lirts ja lorts* San; *lät`si läbi mua ku lirts* Krl

Vrd liri

***lirtsak** ppl *lirtsakud* (millestki pehmest, vedelast) *Äi ma_p taha sõhuksid lirtsakud mette* (külmunud õunast või kartulist peale sulamist) Pöi **Vrd** *lirsak(as)*

lirtsalorts segamini, korratult *keik on lirtsalorts* Jäm **Vrd** *lirra-lorra*

lirtsama *`lirtsama*, da-inf *lirdsada* Rõu, *lirsata* Jür; *`lirtsamma*, ipf (ta) *lirdsaás* Har; (ta) *lirtsab* Mus

1. *lirtsuga liikuma, lirtsti tegema lirtsab natuse`sisse üle [paadi] ääre* Mus; *`Kääga`lirtsad* (lirtsutad) *ka vett, kui`kääga kõvaste vett lüed* Jür; *ma_lät`si pal`lastõ`jalguga`lauta, lirdsaás virdsa läbi varvastõ`õkva mul üless suu pääle* Har

2. *lirtsti sülitama Sülitades nagu kõige`rohkem`lirtsad* Jür; [ta] *Lirdsaás läbi hammastõ ja_pühäás minemä* Rõu

Vrd lirtsatama

lirtsatama *`lirtsatama* IisR; *lirsatama* Jür Sim; ipf (ta) *lirdsats* Krk *lirtsama a. jalad olid märjad, vesi lirsatas varvaste vahel* Sim; *vesi lirdsats`pastle sehen* Krk **b.** *`Kõige`kaugemalle`sülge`lirtsatata`mõistasivad`poisid* IisR; *Mis sa muud lirsatad kui ila suust* Jür

lirtse *lirtse* g *lirtse* Mär Aud ”*jala all lirtsuv vesi`tee peal eena`maale oo pal`ju lirtset* Mär

lirtsik *lirtsik* g *lirdsikse* (noorest viljaterast) *juba terä lirtsik sehen joh; noore lirdsikse alle, pal`last puju täis* (pähklitest) Krk **Vrd** *lirts, lirtsuk*

lirtsima *`lirtsima*, (ma) *lirts(i)n* Jäm Khk VII Pöi Kse Han PJg, *lirsin* Muh Jür Kod Lai Plt, *`lirtsin* Kuu/-mä/ IisR; *`lirts|mä* KJn, -me Hls San, (ta) *lirtsib*; *lirts|mä*, (ta) *lirtsip* Puh, *lirsib* Kod/-ma/, (ma) *lirdsi* Röp

1. *lürpima*, (läbi hammaste) *vedelat toitu sööma Ära`lirts`lauva taga nigu`not`su`laudas;`Põrsa`saime ia, on`suure`süömaga -- minev`aastane`lirtsis aga vedelad`üksi* IisR; *mis sa sest supist lirtsid* Khk; *lirtsib peale läbi ammaste põrsas või vassikas* VII; *`põrsad`lirtsivad toidu kallal* Kse; *lirtsib`piale,`paksu ei söö* PJg; *Üks`lirtsimine kõik, on ta siga või kaas või linna`preilna,`süia tuleb täie`suuga ja suure isuga* Jür; *siga lirsib, ei õle täimäss`õiget süäjät* Kod; *lirtsib suppi, ei taha`ästi* KJn; *lirtsida va`lahja suppi* San

2. (lirtsti) *sülitama kes sedasi sülib, siiss`eeta: mis sa lirtsid* Jäm; *lirtsib`sül`ge läbi ammaste* VII; *mis sa iki lirtsid* Hls; *piibumihe lirtsivä`sül`gä* Puh; *ei tohi maaha`lirtsit`?* Röp **Vrd** *lirtsima*

3. *sirtsima*, (vaikselt) *siristama`varblane lirtsib lirts ja lirts* Jäm; *Lõu on sii küll, aga ta äi laula veel, muidu lirtsib* Pöi; [varblased] *`lirtsisid: vilets, vilets* Muh

4. loba ajama `lirtsmine one *sij*, ku ajad lirts jutta, lirts jutt one `kerge jutt Kod

5. lörtsima lirtsib oma `rõõva ärä puha Hls

Vrd lirtsutama

lirtsis vesine *Ne_o sõhukse* lirtsis tuhlid oort kasu poolest Pöi

***lirtslema** ipf (ta) `lirtsles lirtsuma kamar `lirtsles sää all, ku tsagaside Ote

lirtsti `lirtsti Lüg IisR Han Jür Trm Plt Trv Hel/-r-/ San lirtsuga `suitsetas ja sülitat `lirtsti põrandalle Lüg; *Perenaine laskis kannust lirtsti vett loua peale* Han; *Pori `lendas varvaste vahelt lirtsti ülesse* Trm; *sülitab `lirtsti* Plt; *Sülläss ku `lirtsti* Hel **Vrd** lirtstik

lirtstik *Lirtstik* lirtsti *Poiss sülg*es lirtstik läbi ammaste Kaa

lirtsuk *lirtsuk* g -ksee noor, pehme viljatera ku ta juba tupest `vällä tullu, siis ta `äitsness, siis luvvass terä. *sõs_si luyd terä om edimelt piimäne ku üits lirtsuk kunagi; tooress alle, ei ole sugugi `valmime akanu, terä sehen ku piimä lirtsukse alle, kõrs alle rohiline* Krk || *tulep lirtsuk* (piisk) *mädä `vällä* Krk **Vrd** lirts, lirtsik

lirtsuma `lirtsuma Pöi Han Ris, (ta) *lirtsub* Jäm Khk Kse Hää Saa, *lirsub* Muh Tõs Juu Jür Koe Trm Plt, `lirtsub Kuu Lüg(-maie) IisR, `lirtsu VNg Vai; `lirtsma Har, (ta) *lirtsub* KJn Trv, *lirsub* Tõs Kod(-ob); `lirtmä Hel, (nad) *lirtsuva* Puh; `lirtsme, (ma) *lirtsu* San; `lirtsmõ, (ma) *lirdsi* Krl; (nad) *lirtsuva* Nõo, *lirdsuve* Krk

1. lirtse tekitama vesi `lirtsu jala all VNg; *vanad `katkinaised `saapad, vesi `lirtsu `vällä* Vai; *läkk nirtsub ning lirtsub `jalge all* Khk; *Pätid `lirtsusid `jalgas* Pöi; *tuln na paelu `vihma, et maa üsä lirsub* Tõs; *kui jalad likes saavad, `saapas vesi on, siss jalad akkavad `lirtsuma* Saa; *sitt lirsub seal sea `lautes kas üle jala; käib nõnna, et muda lirsub `jalge all* Juu; *toit `lirtsus suus, ta ei ole ia* Koe; *seeded lirsuvad suus, kui söö* Trm; *assud eenämu piäl, vesi lirsob jala all* Kod; *lirsub igal pool, nigu pudru auk oli karjamaal* Plt; *`pastle lirdsuve, jala like ku lõrisess puha* Krk; *suuva lirtsuva* Puh; *putr lirts ammaste vahil* Krl; *saabass om `kat'ski, no_m vesi `sisse lännü?*, *nigu astut, nakass jalg `lirtsma* Har || *fig suu üsä lirsub piäs, oo vesine `kangeste* Tõs || *vastu haukuma laps `lirtsub juo isäle ja emäle `vasta* Lüg **Vrd** lirtslema, lirtsuma

2. sülitama mis `ühte `pukku `lirtsud - - *perandalle* Lüg **Vrd** lirtsima

Vrd lirtsutama

lirtsutama *lirtsutama* IisR/l-/ Iis Nõo, *lirsutama* Kod(lirso-) Plt, *lirssotama* Mar lirtsuma **a.** *Lapsed plädistasivad `lombis ja `lirtsutasivad `varba vahelt lõga ülesse* IisR; *mis sa seda viisi lirtsutad laua taga* Iis; *sij ei õle kellegi pesu, muko lirsutad* (pesed hooletult) Kod; *Lirtsutap rõiva likess* Nõo **b.** *mes sa sii lirssotad, lirts ja lirts* Mar; *mis sa lirsutad `ühte `pukku seal* suust Plt

Vrd lirtsima

liru *liru* Jõh IisR Khk Pöi Emm Phl Mar Saa JJn Sim Hel Puh

1. õhuke, vähe vastupidav (riie, riideese) *Sie kleit on `irmus liru* IisR; *Sehantse `riidest `soogit `särki, riie kut igavene liru* Emm; *Mis sa sellest lirst poest ära tõid. Ei saand kuigi kaua tarvitada, läks juba liruks* Mar; *ta tull'i nõnda lirude rõõvastega, et äbi o'lli vaadata* Saa; *nisuke liru, sie lähäb kohe `kat'ki* JJn; *no mes sä tolle sitsi liruga tjjd, ta\_m jo kül'm* Puh || *lake Ikka `mingi liru tuli, `rüübata `kõlbab, aga `mehka ta küll pole* IisR; *Vedelest lirst ei saa inemine sõnuss* Hel

2. keelepeksja, lobiseja *Sie on üks`viimine liru maa pääl Jõh; aga mõni om nigu liru, mes suhu solgatab, sij`väl`lä välgätäb Puh*

Vrd lira, lirt, lirts

lirune *liru|ne g -tse hõredavõitu sij kirstu marle om igäne lirune, surnu paštap läbi Nõo*

lirusti hõredalt, lõdvalt *pad`ja pit`s on nõnda lirusti eegeldud, et`kuskil ei`kõlba Saa*

lirva *lirva Mar Hää Saa Jür HJn VJg Sim Iis Trm Kod Ksi Plt KJn eL(- Har),`lirva Jõe VNg kergemeelne, edev, liiderlik naisterahvas`lirva on`niisuke`kergats,`naerab`kangesti Jõe; va`tüdriku lirva Hää; vanad`änam edevad ei ole, vanad ei ole lirtvad Saa; lirva -- kis aina`ambad laiali naerab Jür; lirva`käib poistega läbi VJg; nisukess lirtvat küll`keski ei`taha Kod; si [on] vana lirva, kui meesterahvast näeb, võtaks kohe omale Ksi; lirva, kes`väege`ümmer lõkerts,`ambakse`it`si suhun, it`sits pääl oma`ambit Krk; oh`tuü`üits lirva om -- mehkeldab poestega. `õige poiss seräst lirtvat ei`vahigi Ran; lirtvasit ei`taha?`õige peremjjs`tüühu ka võtta Kan; üits lirva inemine,`kerge meelege San; muide`puült üt`s`lirva tull, võt`poiskõsõ`perrä, ei`tüü`kohe`veie. kas naid`lirtvõid no puuduss om, naid om ega`nulga pääl Har || lobamokk, kahekeelne`lirtvale ei`tohi saladust`üttelda VNg; kuradi lirva -- nagu`valutab, kui sua`mette ää`riakida, üks`litt-litt-litt Sim; vana`igävene lirva, kes`katõ keelega om Röp **Vrd** lirtvak, lirtvand, lirtve*

lirtvak *lirva|k Puh, g -ku Kod lirva*

lirtvand *lirtvand g -i Ksi Kam Ote; lirva|nd Vön Har, g -ndi KJn, -ndi Ote; g lirtvandi Vas kergats, liiderlik tüdruk`oh sa vana lirtvand,`ühte`puhku`ambad laiali. lirtvandist ei`peeta`lugu Ksi; lirtvand, küll`temä -- edvistap oma`ihuga ja`tööratap`endä`persega ja Kam; lirtvandil`umma`hamba`alati`irtvile Vas **Vrd** lirva*

lirtve *lirtve lirva - Kul*

*lirtvendämä (ta) *lirtvendap`lobisema küll`temä lirtvendap`oma`suukesega Kam*

lisa(-) *lisa R(-ä) Jäm Khk VII Muh Rei L K Iis Trm Kod Hls Krk Puh Krl Plv Vas täiendus, lisa-`Egass lisä`liiga`tie; Pedäspä`mihed olid siis`länne`puolistest`miestest`kaige`kehvemäd, aga`neil`ans`jälle`lohepüüd`sügüsel`lisa`tulu`Kuu; isal`oli`püüksid`sugu,`miska`püüdäs ja siis`ostas`lisaks`Hlj;`rahvast`tuleb`lisäst;`täma`akkab`siit`suost`pääle, sie`lisajõgi`Lüg;`säält`ei`tule`kedägi`lissä`Vai;`kale`ndritel`on`lisad`taga;`ajalehe`lisade`sees`on`ikka`juttusi`lugeda`VII;`peab`natuke`ikke`lisa`muretsema, ega`sest`saa`Mär;`Panõmõ`põnsa`kohta`viel`ühe`lisa`kuarõ`Khñ; ega`ma`lisa`pärast`es`tule,`ikki`töö`pärast`Saa;`kui`laual`suppi`vähä,`siis`panen`veel`lisaks`juure;`täna`oli`[ajalehel]`nihuke`lisaleht`koa`Juu;`peremies`pani`palgale`lisa`JMd;`kas`sis`neist`e`ktaa`ridest`saab`juba`või`tahad`viel`lisa`Pee;`aalehel`on`lisalehed`Koe;`lisa`eenamad`olid`kole`kaugel --`meil`olid`kõigil`lisa`eenamal`oma`küinid`VMr;`kui`jõulud`tulivad,`siis`karjane --`sai`vorsti`ja`liha`ja`sepikud`ja`mis`kelgi`anda`oli,`sis`se`oli`karjatse`lisatasu`veel`piale`palga`Kad;`talle`anti`põldu`lisast`VJg; [odrarehe]`esimene`laug,`selled`oli`lisa`parss`ka`Sim;`tuli`einalisi`lisast`Iis;`too`leivale`lisa (leivakõrvast) Trm;`lehel`om`lisa`ligi`Hls;`ol`l`veidü`tüülisi,`saie`lisass`tõöst`talust`Krl*

lisa-aasta 1. *liigaasta`lisa`aasta`on`terve`päivä`pitkemb;`sel`aastal`õli`lisa`aasta,`viebruli`kuu`sies [oli]`kaks`kümme`üheksä`päivä`Lüg;`Lisa`oasta`sies`on`üks`pää`rohkem`Kos;`üle`nel`la`uasta`on`lisauasta`JMd*

2. *täiendav`aasta`tienistuse`kõhas`tuli`viel`lisa`aasta`juure,`peäb`rahul`õlemaie`Lüg*

lisakas *ahukas kaer on lopsakas, aga kui on vilets kaer, siis on lisakas* Kad

lisama *lisama* R(-ämä Kuu Lüg Vai; -maie Lüg) Jäm Khk VII Rei Rid Kse spor Pä, Ris HJn Amb JMd Koe VJg Sim I Plt KJn, -me Hls San, -mõ Krl

1. juurde, lisaks panema *Lisä vähäkäse viel subile`suola* Kuu; *kui saks nägi, et inimine akkas üväst elämä, lisa* `renti Lüg; *supp paks, lisa vett`juure* Khk; *lisa*sin vasikule joogisse *kaks peotäit jahu* Saa; *mulle lisatigi`palka`juure* JMd; *lisa liemele vett`juure* VJg; *kui one vähä, ma lisa*n `juure, *nagu`vil`jä mõõdad* Kod; *mõni lisab vett piimale`ulka* Plt; *ol`l veidügõni`inda lisanu`* Krl || *lisaks midagi ütlemä mia lisa omalt puult ka sõna manu* Hls **Vrd** *lisatama*

2. suurendama, rohkendama *ja siis ku`saimme`Mohnist läbi, siis akkas tuult lisama* HJ; *`este ku paned roho [hamba]`pääle, siis valu lisäb; kui ned`einäd said kodu`tuua ja`lehmidelle`anda, siis ned`lehmäd lisa*sid *kõhe`piima; kui`-`vihmaga vett lisa*s, *siis sie`andas säält`siie jõkke`jälle kala* Lüg; *nii kui`vihma lisab, akkab tugevamini läbi`tilkuma* HJn; *vett lisab`keldri ikke`juurde* Trm; *`esti tuleb natuke [vihma], siis lisab ja lisab, ja siis päris`kallab kohe* Lai

lisandik *lisandi*|k g -kku VNg Lüg(lisä-) *lisamaatükk kui on vähe maad, siis piäb`saama lisändikku`juure; Lisandik`anti`mõisast`mõisa`maade jagamisel* Lüg

lisanka → lesanka

lisatama *lisatama* VNg Koe Puh *lisama lisatan`kohvile vetta`juure* VNg; *supile piab`suola`juure lisatama* Koe; *sa lisatad väega pal`lu`sõnnu sinna manu* Puh

lisem *lisem* g -a S *ligem, lähem isi omale on lisem suhe`pista* Jäm; *lisemad sugulased kutsuti joodule* Khk; *Meitel oo keige lisem bussipeatus* Randveres Kaa

lisemal, -e lisemal(e) S

1. *ligemal(e), lähemal(e)* *Muhu väin ning`Soela väin. seda lisemal pole sii`väina; kui lühine viht, siis pannasse [keripuu pulgad] lisemal*e `aukude `sisse, *kui pitk viht, siis pannasse`kaugemale* Khk; *Ma läksi lauale lisemal*e Kaa; *me elame kergule lisemal* VII; *kared o`oopis lisemal kut lee`pealsed; ús pispn pea lisemal*e Muh; *Katsu sa änam lisemal*e tulla Emm; *jo siis tulete mind`matma keik, kes lisemal elate* Rei

2. *ligikaudu, umbes ta`olli lisemal*e `oasta meil Muh

lisemalt *lisemalt* Jäm Khk Kaa VII Muh Emm/-ld/ *ligemalt, lähemalt äga siit lisemalt äi saa* Khk; *Oled sa lisemalt kuuland;`Tahtsime`mustrid lisemalt näha* Kaa; *`oata lisemalt* Muh

lisi lisi S

I. adv 1. *lähedale, juurde; lähedal, juures* See *tüdruk es`laskand omale kedagid lisi* Jäm; *sääl oli nii`pal`ju`rahvast, et ma_s pääse lisigid* Khk; *naine oli teispoolt`aida, ikka lisi* Kär; *Äi Ats saa eese rammuga Eedule mette lisigid* Kaa; *tulg mette nii lisi* VII; *See uus nahk seal aava kohas on nii ellik, et mitte midagi äi või lisi lasta* Pöi; *se tüdrok ep anna mitte lisi ka end* Emm; *ots on lisi, akab surema* Käi; *tema (kass) vöörast lisi ei lase* Rei

2. *ligikaudu, umbes seel oli lisi sada inimest* Khk; *mool on lisi kolm`aastad kae`silmas* Phl

II. 1. postp lähedale, juurde; lähedal, juures *ära tule mo lisi Jäm; Ma läksi ahju lisi `sooja; Ää te koera lisi minge; Äi selle (kibuvitsa) lisi või `minna loom ega inimene Kaa; [poiss ei] anna mitte `Mihkli lisigid VII; Ära mine obuse lisi Rei; hüljest pole `tohtin mörra lisi `lastagid Phl*

2. prep lähedale, vastu *lisi `Oustrie `piiri Jäm*

Vrd ligi

lisidal, -e *lisidal(e) S(-del[e] Kaa) KuuK ligidal(e), lähedal(e) a.* adv *me elasime sellega üsna lisidal Jäm; rebasi pole sii änam - - lisidel; Taline aeg tuleb juba lisidale Kaa; see paistab üsna lisidal olavad Krj; Koer oli korra [jänesele] ösna lisidal; Vihm on juba nii lisidal Pöi; `vankre eel oli üsna lisidal Emm; see [on] tige koer, tulge mette nii lisidal Käi; meilt siitsammast lisidal `minna Phl; sial kus mina elasin, oli pot'tsepp lisidal KuuK b.* postp *majad olid üheteise lisidal, pisine küla oli säääl Jäm; See oli seal `Koimla lisidal Khk; Pöld oli elu lisidal; [ta] Elab üsna linna lisidel Kaa; `öhtu, kui lamp toas põleb, siis tubru tikub `ermpeast tule lisidal Käi; ja siis ta (vanapagan) valitsen omale kaks kivi ja `viskan. teina oln Öuenago meel ja teina kukkun kerigu lisidale Phl*

lisidalt *lisidalt Kaa Krj VII Pöi Muh, -elt Khk Kaa, -ald Emm lähedalt, ligidalt nee on lisidelt sugulased, miks ne_p või üksteist `aitamas `keia Khk; see mis ikke teine põli on, see on ikke lisidalt sugulane; Lisidalt oli `kergem `tulla Kaa; lisidalt ikka näeb Pöi*

lisike *lisi|ke g -kse Kaa VII Pöi; lisige Khk lähedane, lähike see pole lisige tee Khk; `meitel lisike tee kergu `juure VII; siit on üsna lisike tee. `seikse lisikse tee pärast maksa obust ette `panna Pöi*

lisikondas lähedal, ligikonnas *Ma_b tea sii lisikoondas `kuskil selle nimelist [inimest] Pöi*

Vrd lisikordas

lisi|kordas, -korral, -korras lähedal, ligikonnas *säääl lisikorral nee [hundid] on oln Jäm; üks jägu `pöldu metel ette lisikorral, teine `jälle tükkis `kaugel Khk; nee elavad mu lisi`kordas ühna Muh; ole lisikorras üsna, polegit `kouvel Emm; mets oln lisi`kordas Phl*

Vrd ligikorras, lisikondas

lisi|korrast lähedalt *mo ema `räakis ikka, et sääält lisikorrast pole änam puu `pulki äga `oksi mette midad käde saand Jäm*

lisiksel(e) lähedal(e) *Linn oo sii üsna lisiksel; Lähme siiesammuse lisiksele pöösa taa Kaa*

lisikselt lähedalt *Ma ole siit sammust lisikselt päritl Kaa*

lisi|lähedal, -lähidal, -lähidel ligilähedal *Ma polnd seal lisilähedal Kaa; see põle sii lisilähidal mitte; elab minu lisilähidel Muh Vrd ligilähidal*

lisima *lisima lüdima iir on ni odrad nõnda ärä lisinu, et põle muud ku `pal'lad sõõlapälst järel jäänu Saa Vrd listima¹*

lisi|piiris läheduses *Äi seda pole sii lisi`piiris näha oln, et üks oleks sedasi teist `kaetsend; Täüb, kus tema juba oma otsaga on, teda pole änam sii lisi`piiriskid Rei Vrd ligipiiris, lisisaadavas -saadavas = lisiipiiris Sii metsa nurkas pole teisi inimesi lisisaadavaskid Kaa; sii lisi`soadavas pole `ühtegid suurt peret Pöi*

lisistikku ligistikku *kaks `asja oo nenda lisistikku, kut nad ükstese lisidal oo Khk*

lisna *lisna* Kaa Pöi Muh Käi Rei L Kei Juu Jür VJg Iis Trm Kod Äks Plt KJn M Puh Nõo Kam San VLä Röp, `liisna R(`lisna) Vön VId(liisna; `liisna Se)

1. liigne, üleaarune; (tööst) vaba *sie rehä on mul* `liisna; [kui heinaajal] `vihmane aig on, siis saab `lisna tüöd tehä pali Lüg; *Ei ma `tahtand neil `lisna `olla `ühtegi; Meil `liisna `vilja ei ole* IisR; *Ta oli lisna inimene, midagi toal pole olnd, käis teistel päiliseks, seda `moodi elatas ennast ää* Pöi; *See oo üks lisna loud* Käi; *meil oo vist üks lisna vikat veel* Mär; [ta] *Saab meile `tulla katust tegema, ta oo lisna mees* Han; `Juusis niisamma lisna `kõrvas Hää; *käesin `kohtos ja olen sest asjast nüüd lisna, põle kedagi muret* Juu; *lisna kraam* Iis; *lisnarahvass õli pali `matman, ei õllud kutsutud, ise tulid* Kod; *ma olen lisna, mul põle ametid* KJn; *Sellel raamatul om lisna leht* Hls; `liisnat vett ei lasta sinnä sukugi Vön; *ta_m siandene lisna asi. teda_i oless suku vaja* San; *Meil ei olõ üttegi lisna obõst* Urv; *mul om pal`lu lisna rõõvast* Krl; *ma või teid `kõiki `niitmä panda?*, *mul om pal`lu `lisnu vikatid* Har; *Ma olõ\_nätä?* nii liisna ku\_viees `sõõr rattel Röp; `liisna jämme, *täl om `liisna liha; sa võt`it kul?* `liisnat (liigkasu), *mitte niipal`o es lää?* Se || eraldi olev, üksik siin ei õle `ümber jõgisid ei kedägi, üks lisna oit on kingude vahel Kod

2. lisa Äks sa anna siiss üks lisna `kinda paar veel `seltsi Rei; *Vat sis` pidi [kudumisel] juba lisna varras abis olema* Hää; *Pane piutäis kardulaid veel lisna `piale* Jür; `Korsnalõ sai tettüss lisna mulk Urv; *mul om `eski hulga tüüd ja lisna tüüd ka_ks viil manu_pant* Har; *ahosuu `kot`sil ol`li\_liisna parrõ?* Rõu; *Ku ol`liva_pikä?* - - reisi? `jäh, sõss `võete alat`e üt`s paar liisnet rii`tallo üteh Röp

3. a. lihtne *see oo üsna lisna, sel põle üht `uhkuse `asja `ümber* Muh b. lihtsalt *see oo üsna lisna `valmis `tehtud* Muh

4. kõlvatu naisterahvas *sij on `sõuke lisna, kis poistega `aeleb. mis `sõukse lisenaga tüid* Hää

lisnak *lisna|k g -ku* Saa Krk(g -kse)

1. rentnik mõisa maal *lisnaku, neil olli rendi taluse. kus Nuia linn, siin olli lisnakide talude põllu; lisnakse `käisiv `mõisa tüki pääl ütten moonakidege* Krk

2. numbriga mängukaart *Mul on mitu lisnakud käes; ainult lisnakideg ei saa `mängi* Saa; *kelleg ma mängi, `pal`le lisnakse kähen* Krk

-liss Ls jalaliss

list¹ → liist^{1,2}

list² → liste

listak(as) → liistak(as)

liste *liste* Khk Kad, *list* JMd, g `liste; pl `listed Mar Mär Nis Koe VMr VJg, *listid* Iis kest, *kesi rof`t närind odrad puhas ee, `pal`lad `listed [järel]* Khk; *iir oo terad ää `listind. `listid kõik kohad täis* Mär; `pal`jad `listed jäänd järele JMd; *iir `listis nii õdrad ära, et `paljad listid jäid järele* Iis || paksem toit `listed künas, *sigä ei sõõ `iaste* Nis

listikes *listikes* (aialill) *listiked ula all* Kär

listima¹ `listima, (ta) *listib* Khk Kaa Phl Lä(`listmä Mar Vig) Pälö/`listma Mih/ KPõ Iis Pil, `listi VNg; `listima, (ta) *listib* LNg Mär Kse Tor Hää Juu(-mä) Jür JMd Plt; `liistima, (ta) *liistib* Tor

1. närvalt, isutult, valides sööma *tä (siga) pole seelt sõõnd määd, ää `listind muidu* Khk; *põrssas listib mol`li `ääres peal, sõõ `ahneste mette* LNg; *listib `peale `söömese `juures*

Mar; listib mud'u ja nirstäb vedelä ää, söö ühti, `raiskab toedo mud'u ää Vig; obused `listisid paremad eenad seest ää Tor; ma listi, egas ma söögist änam jagu ei saa Hää; närb siga, ei söö `iaste, listib mud'u Nis; ega\_ss näl'lased obused listi JMd; lapse `ambad olivad ellad, vähe `listis aga `õuna Kad; ei süö raibe, nää listib Sim || närima, mäluma tubakaleht oli `lõugas, küll `listis seda ja sülitas Kul

2. lüdimä Kerst oli viljaoidmiseks selle poolest param, et va rotirisud vilja listima äi saand Kaa; iired oo `aites kõik ää `listind Mär; ma listi `ernid Kse; iired vil'la ää `listin, aenult kestad jään Aud; rot'id `liistind kaerad ära Tor; iired on ohrad nii ää `listind, põle muud kui `pal'lad kestad; vana obune, põle `ammaid, siis listib suus `kaeru ja laseb `jälle `väl'la tagasi Juu; iired listivad `vil'ja, jätavad kiied järele Koe; sie on iire listitud vili VMr; iir `listis nii õdrad ära et Iis; obune listib `kaera, ammas ei võta, tuume imeb ää ja kestad aab `väl'la Plt Vrd lestima, lisima

3. halvasti, aeglaselt jahvatama `veške listib mud'u, ei jõua `ühti Mär; nüri kivi, nüid on jahud nii listitud Ris

listima² `listima, (ta) listib raamatut lehitsema Mis sa sest raamatust muidu listid, ku sa ei loe; Raamat jumalamuidu ära listitu Hää

listimä → liistimä

listi|pulk listi-, liisti- pliats ma kirjuta param listipulgaga kut tindiga; kes suured kirjamehed `ollid, nendel `ollid liistipulgad Muh

listjalt tihedalt vanass õlid ukсед `listjalt põõnadega paksudess laadadess `testud Kod

listle pl `listle kliid ku sa sõglut, siss sõgla pääl [jäävad] röä `listle Krk

list|regi raamita regi `vastla pääväl `lastse `liugu, suanikod ja kelgod ja vanad listreed, kõik `tuatse siis lagedalle Kod

lisu lisu sodi, löga Munad läksid üsna lisuks Muh

lita lita Pöi Rei Mar Kse PJg Hää Saa Ris JMd Koe VJg Trm Kod Ksi Plt KJn eLõ, litta VNg

1. emane koer Ta pidi litad ära uputama Mar; ät' `ütles, no litale peab ikki ka `süia `anma, tema ka koer; litat es taha `keegi, ikki `tahtsid isasid [kutsikaid] Saa; emaselle kuerale `üeldasse kua mõnikord lita Koe; ega lita ei ole suuremb asi, esäne koer om iki pal'lu paremb Hel; oma peni pureleva, oma lita lepivä Ran; lita manu jooseva kõik külä peni kokku, kes `valla `pääsevä Nõo; tahetass iks penni, litat ei tahava Ote; `peie kah tuuud litad üt's `aesta, siss `ol'li tuuul poja?, jät'i kut'sika kasuma Har; A\_tuu ol' `põrgu hädä, ku_lita kon `pulumõ nakaás pidämä; mis pinil viga `pistä?, ku lita hanna üless nõst Rõu; hatt pinni üteldäss litass Plv; teil ollõv kut'sigõ?. kas kõik' umma_pini? vai um mõni lita ka siäh Vas

2. edev, kergemeelne, liiderlik naisterahvas See on ju `õige lita, käib poiste `juures magamas Pöi; lita, litutab `senna ja `täanna PJg; sie on ju niisugune lita, et ära ullemad enamb otsi VJg; mes sa sest kuradi litast tahad Trm; lita liperdab niisama, poistega liperdas -- tal lit'si nime ei ole Plt; sji mõni naine oo, periss lita iki, `lõmbas esästege ümmer Krk; tuu lita mehkeld poesi `ümbre Ran; kae siss, kudass `jaote om säratsit nemiisi, om `õigit inemiisi, om litasit Rõn; lita juusk poisel takal Krl; üt igävene lita olõt sa? Plv; Kau üt'e litaga `ümbre Se || (kaardimäng) mängiti -- litat, paarin turakut Ran Vrd litakas¹

Vrd litu²

litak → litakas¹

litakara *litakara* keelikas *lakaline* või *litakara*, see käis `otsapidi sialt [rõukpakust] läbi
Kei **Vrd** latakara²

litakas¹ *litak|as* g -a Kaa Pöi Muh Mär Kse Hää Ris Juu JMd Plt; *lita|k* g -ku Ksi
Hls, -ga Khk; n, g *littaka* VNg liiderlik naisterahvas, lipakas *naisterahvast kutsutasse*
litagaks, kes isaste `järge on Khk; see põle kellegi tüdrik, see va litakas Kse; oled üks va
*litakas, aad mestega `ümmer* Juu; tema läks kua `sinna litakate sekka JMd; *nij om siandse*
litaku Hls **Vrd** lipak(as)², lita

litakas² *litak|as* Kaa, *littak|as* Jõh, g -a; g *litagu* Rõu hoop, löök Paar *littaka* saad, kas
jättäd nied mued (tembud) maha Jõh; *Kus tegi Peetrile oort litaka ää* Kaa; *Ma_`tõmba*
sullõ - - üt'e litagu Rõu **Vrd** lirakas²

litakas³ *litak|as* Khk Kaa Pha Pöi Muh Vig Kse Han KJn, *littak|as* VNg IisR, g -a; pl
litagud Käi tükk miskit, miski väike ja lapik *rädiku littakas* VNg; *Kui `lierist `lahti sain,*
`pistas õppetaja `mulle kerikus ühe littaka suhu IisR; *raua litakad, `väiksed tükid* Khk;
`nääripoisid käisid, nee mütsid olid pias, `õlgedest kojotud - - suured litakad (ripnevad
kaunistused) *sial `külges* Pha; *Soa piid on puust, pisiksed litakad õhe teise `vastus* Pöi; *teil*
oo neid pisi litakumi (paberilipakaid) mitu kümmend Muh; *hussud on pisigesed laiad litagud*
Käi; *till'like litakas teene see rät'ik* KJn **Vrd** lipak(as)¹

lita-lata lohakalt; segamini `tõine inimine on logard, `kõnnib litta-lotta, ehk kui on
`vaised jalad* Lüg; *inime jätab oma asjad lita lata* Rei; *kõik on lita lata `tehtud Hää; *teeb*
lita-lata, ooletult Plt

lita-lita deskrt *Natuke tehnu*d aga selle seebikilluga sial nuustiku pial lita-lita ja ia küll
Trm

litane *lita|ne* g -tse Nõo; *litanõ* Plv emane *Kõik kutsika om esätse, mitte ütte litast ei ole*
Nõo; *litanõ pini* Plv

***litar** *litarit* lööma Rõu Plv

1. lulli lööma *temä taht litarit lüüä, mitte tjuüd tetä* Rõu **Vrd** lõtar

2. liiderdama *mul mijss lööse litarit muidõ naistega?* Plv

litterdama *liter|dama* spor S L, Ris Juu Kad VJg Sim Trm(-tama) Ksi Lai Plt Pil
Plv/-mma/, -dämä Kod Ran Puh, -deme Hel, -teme Hls; *litterdama* Kuu(-ämä) VNg/-mma/,
litterdama IisR; *litõrdama* Võn Urv

1. lobisema, tühja juttu või taga rääkima, laterdama *Mes aga `kuuled, kaik kohe `jälle*
litterdäd `toistele* Kuu; *Kuda nied `naised `võivad `ninda litterdata; Litterdab, ei pia vahet
ei IisR; *litterdab muidu - - aeab seandust juttu, millel pole `ända taga* Khk; *mis ta litterdab*
ja ajab `teisi `tül'li Aud; *ta litterdas mehele ette, nüd tahab si mu ää `süia* Sim; *Niisuguse*
littertaja kõhta, kes taga selja teist tõrvab, üeldasse: las aljastab pealegi, muidu kasvab
sammel selga Trm; *mõda küla käis seda `viisi - - muudkui litterdas oma libeda keelega* Lai;
mes sinu käest kuuld, läits litterd tõesele ärä Ran

2. edvistama; ringi jooksuma; liiderdama *mis sa muidu poistega litterdad* Khk; *Mis sääl*
vaata oli, naised muidu sääl ju litterdasid Kaa; *akkas noorest piast litterdama* Krj; *omal aal*
`olli ta `kange küll litterdama Muh; *litterdavad `peale mõöda küla `rinki* Mar; *Kõik tüdrikud*
ei litterda Han; *tüdrik litterdab muidu, ei viisi tjuüd tehja* Saa; *nuabri tüdruk läks `linna*
litterdama Juu; *üö läbi litterdas postega `ringi* Sim; *sinä `tõmmad ja litterdäd, minä en õle*

rumal, et lähän tagasi `ütlemä Kod; eks `lašlja literda poistega, üks kõik kellega `juhtub Plt; literts, ken tõiste meestege literdeb Hls; mes sa literdät, esi vana inimene Ran; ommugo `valgõni litõrdasõ ja `tañdsva seldsimajan Võn; tõe`mijlne ei sünnüki literdajite sekka Plv

3. lipendama Kasetohu `raasukesed litterdasid `tuule käes IisR; `papri tük`k literdab tuule käe Muh; kasel oo urvad, pajol oo urvad, literdäväd lüli `kaupa Kod || lehvutama pane üks ilp kepi `otsa ja akka literdama Muh || kergelt pesema nüid literdatse `riided näpu vahel ää Muh **Vrd** lititama²

Vrd liperdama, litutama

literdi literdi Jäm Muh

1. kerglane literdab, olga tüdrug või naine, on sedine literdi Jäm

2. ”erk, keevaline” ma `olli sehuke va literdi, minust sai igase `kohta Muh

Vrd liperdi, literdis

literdis literdis g -e Sald Mär Kir Kse Han Juu

1. kergete elukommetega naisterahvas võttas `sõukse literdise omale naiseks Krj; Sii tüdruk [on] igavene literdis Pha; literdis kõib testega `rinki Kse; Ei sel literdisel läin `iaste `ühti Han; literdistest ei sua töötegijaid. üks va literdis on Juu **Vrd** literts

2. rahutu, püsimatu Va Mints oo seike literdis loom, mette ta_p seisa lüpsiaegu vagusi; Noor obu oli igavene literdis Kaa

Vrd liperdis, literdi

literated literdus VJg Ran/-ss/, g -e IisR/-tt-/ Lai; liderdus VNg lobamokk, tühja jutu rääkija sie one üks liderdus, ei `selle tohi `rääki ka midagi VNg; Kaks litterdust `saavad kokku, siis `uota, `milla `nende pläda `otsa saab IisR; on üks plika literdus VJg; põleks `pruukind ju `riakida seda, aga või literdus küsib, vaea aga literdada Lai; üits vana literduss, aab `tühje jutte Ran

literts literts liiderdaja `väege literts olli ja tetä kedägi es taha Hls **Vrd** literdis

liti liti lobamokk, keelepeksja `Ennuri liti `ol`legi temä sõemunimi. üteldi: oh sij vana `Ennuri liti jutt; vana liti lidistäp pähle, iks temä om ää ja tõese om alva Nõo

litik(as) liti|k g -ga Khk; litikas Tõs liblikas litigad oo tuppes. siis ta akkab litiguks sugema, pole tõuk änam Khk

lititama¹ lit`itama lipitsema tema tahab lit`itada Jür

***lititama**² impers litititse kergelt, halvasti pesema litititse kodu `riided ää ja. enne `kõidi meres [korralikult pesemas] Muh **Vrd** literdama

litra `litra Jõe Kuu VNg liiter siis `saima üle `nelja `kümme `litra [määrdeõli] Jõe; Tahin `piimä `mietada, ei `lõudänd `litrat (liitrist möödunõud) `kustagi Kuu; kaks `litra oli `suome `viina, `selle vei mere, `sellest oli `keikse `rohkemb `kahju VNg

litrama `litrama Lüg Jõh Ran, lidrata Kod, `litrada IisR lobisema, latrama, keelt peksma ei tiä midägi, ise `litrab Lüg; `Naised kui `litrama akkavad, ei siis ole plämal äert ega `otsa IisR; egä tämä kiäle õtsan ei seesä, tämä `litrab kõik ärä; kas sul õli vaja ärä lidrata kõik Kod; tyy Lüide - - `litrab ja `läträb, et ei taha kulleldagi Ran **Vrd** lidrama², lirtama

litrane `litra|ne g -se Jõe Kuu liitrine siis `piiri `valvurid olite sield ju `üöse `leidaned `atru siest kolm `kümmed kaks `riista, nied olite `tammised, `kolme `kümme `litrased Jõe; kapp oli - - üks `viie `litrane Kuu

litrim `litrim seib pane `litrim `sõnna ala Khk **Vrd** litter

***litrima**¹ tud-part `litritu litritega kaunistama `litritega `kleidid, pihikud `litritu VNg

litrima² `litrima ravima `litrid oma konna `silmi Ans

litrima³ → lidrima

litrun `litrun g -i halljänes `litrun jänis - - tämä on `talvel ka all. `tõine on `talvel `valge, aga tämä on `alli `ühte lugu; `litruni jänissed magavad `väljadel, `valge jäniss ehk `kõrve jäniss on `metsäs Lüg **Vrd** litu¹

lits¹ lits (-t's) g litsi (-t'si) eP(g litse JMd Kod Kõp) eL; lits g `lits|i, -e R(n, g `litsi VNg Vai)

1. lõbunaine, hoor; litsakas (naisterahvas); lapsega tüdruk Tõi `linnast `naise, `arvas, et on inimine, aga ei õld - - mies ajas meno, et `kauva ma `tõisemehe `litse `toidan; kie `õige `kange on sene `pääle, sie on siis `litside lits; kui `tütrikul on laps, `ütleväd `litsest Lüg; litsid tüdrugud Jäm; See on `eese eluga nii ukka läind, lits `valmis Põi; mees kis saab, lits kis annab Emm; see naene oo vana lits kohe Mär; naene oo mehe lits, mes tä muud oo Tõs; [kui] rahakot't `jälle ol'li, [aga] kus `kopkad sees es ole, siss see ol'li tühi kui lit'si mõhk Saa; `linna `litside pere kuos; lit's ta on ja litsiks ta jäeb Ris; selle litse pärast läks tema ennast `tapma JMd; lit'sid kiidavad igauks oma perset Kad; kui juba `nähti, et ta on `tuoja, siis `ööldi, et se on kasusse läind ehk lit'siks läind Sim; sedä võtab nüid mõni mehele, mes ilma lits one; [ta] eläb litse `viisi, ei võta naiss, kõik tämal pruudid Kod; lit's on veel peenem [sõna], aga oor on prostam Plt; läks `linna litsisse KJn; sij ilma lit's, sij `tõmbass ilmage ümmer, oma mehest ei tää kedägi; naine üt'el siis: miu peräst olgu tal või seitse `lit'si, aga ohja ma oia oma peon Krk; [ta] üt'el, et kui lit's `vasta tuleb, siss om ää õnn Ran; tyy ei ole kelleki uur ei lit's, tyy eläb vagast elu; opetaja õeganu `kantslist, et küll om ime, emä lit's ja tütar lit's, `ütretütär `jälle lit's Nõo; mes inemene sina enämp olet, üits vana lit's (lapsega tüdrukust) Kam; litsi ameti pääle minnu; litsi `viisi `tahtsõ müjst ärä võtta naisõ kääst San; mul üt's kõik, kas lit'si_ `kitvä? vai saändi\_ `laitva? Rõu; hatt um aunimi, lit's um liignimi, a hyyr um uma nimi Vas; Hädäh ku lits latsõga Röp; varõss `ütless: tulõva muu maa lit'si? `vällä (laululinnud kevadel); ar lät's lit'sist Se; litsi laskma ~ lõõma ~ v i s k a m a liiderdama, hoorama `tütrik on `kange `litsi `viskamaie Lüg; Muud äi tee, kui lõõb `litsi, vanad äi `teagi, kus tüdruk käib ja on Põi; üks va libu, laseb `litsi Tõs; Tütar `linnas `litsi `laskmas Jür; kes on lasknd `lit'si, ei tia kust poolt lapse on saand Plt; temä `tahtse pallald `lit'si lüvvä; vanast paarirahvass `elli iluste, es ole litsi `lүүmist es lahutamist Nõo **Vrd** litsik

2. emane (koer, hrv kass) litsi koira pulmad olid ilja aea eest Khk; `meitel on lit's kaäs, see toob pojad Krj; `Sõukest va `litsi siis `peetakse Põi; va emäse koera lit's Mar; koer olnd külas litsi järel Vig

3. halb, vilets, kehv paremb tien `uue [voki], ku `litsi parandama akkan VNg; nagu meilt akka menemaie Õjamulle, siis `metsä taga on `kõige `litsem kõht ovosega `mennä Lüg; Lits lugu küll; Lits mies, `ilmaski ei tie seda, mis lubab IisR; poomine on keige litsim surm Jäm; Vana oli üks va lits mees, valetas - - teda äi võind `uskuda Põi; kõege litsim koht Tõs; kõige `raipem ja litsim tie Ris; Nõgestega oli lits värvida, kõrvetasid raisad Kei; see õli kõige litsim, mes võis `juhtu Trm; sij olli küll kige litsem tij, mis ma nüüd käüsi Hls

Vrd litsakas²

4. a. (vande-, sõimu- või intensiivsussõna) *siis oligi `selle`korral `tüürmanni vahikord old. no `tüürmann lits magas ja ei `vahtindki tulesi; neid sai siit `püüda neid `turskasi nii koledast, et - - neid `litsi ei old kuhugi `panna VNg; ah sa lit's, läks katti; oh sa tuline lits, nää, mis tä tegi moole Khk; näed sa kus üks vana lit's tuleb omade pulmalistega Pöi; akka\_p litsiga (haige sõrmega) enam arsti `juure koa menema Muh; mis sa kuradi lits karjud seal Mär; ei mina näind tätt `litsi änam, kus ta läks (hundist) Mih; ei sina, vanames lit's, tea kedagi Juu; litsid ja uorad kõik on lagedal, kui riid `lahti lääb Kad; oh sa elav lit's Trm; `niiskesed kuradi litsed, käeväd kiäled sel`jän Kod; küll om lit's ilus tüdruk Trv; `ossa lit's, paigal jäänu (kellast) Krk; kuradi lit's, `leie mu_hobõsõ säll`läst maha? Har*
b. (koloratiivsetes konstruktsioonides) *pagana obose lits Lüg; see oo üks va mehe lit's, narrib `peale tüdrikumi Muh; terve ilm tüdriku `lit'sisi täis Hää; üks siis ärja lit's suri `jälle ise Hag; kueralits sõi `põrssa süõma ää Koe; Oh sa_lemmä lit'si. Ta_m ku vana igävene räbäk, ei_lasõ ummõtõ `nüssä? Urv*

lits² *lits g litsu SaLä Kaa Pöi Mär Kse Saa Juu uisk, jääraud poisid `söitvad `litsudega jää peel Jäm; kui mina poisike oli, pole nii palju `aega olnd, et oleks litsud ala saand, `aeti võrgu taa Ans; mool es ole `litsu ka all, ma\_s seisa ju libe peel `püsti ka Khk; Pole vanade meistel `sõuksi `litsusi ja `suuski `õhti olnd Pöi; poisid teevad `entele litsud ja käeväd nendega jää peal Mär || (uisutamisest) poisid `laskevad `litsu Khk; poisid `jooskevad `litsudega Mus; käeväd jalgrauaga `litsu `laskmas Juu Vrd trits*

lits³ → lets

litsahumma *litsahumma Rõu, lidsa- Har (kokku) vajuma haina `ol'li `pihme_ku `küüni `aie, hiidi külh `tõisi pääle horguvalla, no omma õks kokku lidsahunu; haina omma tükkü lidsahunu Har*

litsahutma *litsahutma Rõu Vas/-hh-/ kergelt vajutama, õrnalt litsuma va`nnikõnõ ol' mõsu `pungu täüss, timä nii listahut', kai et ku pal'lo tyyd mõsu um; kui `kapstid um tünnüh veed'ü, olgu? vai paar `pangi, siss litsahutass, aga kui tünn täüs, siss litsuti `kõvva täüs; timä litsahut `kapstid Rõu; Litsahuta? sood [heinakoorma] `mulka laembass Vas*

litsakas¹ *litsa|kas Kse Ris, `litsa|gas Kuu, g -ka nätske `Kuogid on jäänd tänä `litsakaks; Sie `litsagas leib tegeb kohe kohu `lahti Kuu; litsakas leib Ris*

litsakas² *litsa|kas PJg, `litsa|gas Vai, g -ka lits a. kergete elukommetega (naisterahvas) litsakas oo üks `ümmer`rändaja - - igal pool meeste`rahvaga sõber; üks litsakas naesterahvas PJg Vrd litsikaigas, litsikas b. kehv, vilets `litsagas tie, kui paha on `kävvä Vai*

litsa-lotsa *hooletult, lohakalt mõseb `rõivit litsa-lotsa, lohakald; ei tjj kõrraliguld - - tjjb litsa-lotsa ärä; aiatiüü vai kõblastuss, iki litsa-lotsa, ruttu ruttu, üle pää kaala Ran*

*litsama (ta) *litsab SJn; imps litsats Krk vajutama, litsuma mõni rangi padi litsab SJn; ku sarve ärä `võeti, siis kupuravvage `lүүüdi nji rammi `siissi, et veri `vällä tule. nüid om `siantie masin [kupulaskmisel], litsats `pääle, lää pa `rõpsti Krk*

litsetama *litsetama, -ämä litsiks sõimama litsetas tõiss; `jätkä juba, mes te litsetätä, alate üks litsetämine Kod Vrd litsitama*

lits|hein (rohhtaim) *Põngas on `kõrgem kuevem koht eenama pial, sial ei kasva muud ku siaarjas, ega sial kasva lits ein ega kedagi Tor*

litsi kokku `väägä `lit'si vajonud Kod Vrd litso

litsik `litsi|k g -ku Lüg Jõh IisR lits ise läks `ühte `litsikku `tuoma `sinne; küläs on kaks `litsikku; Mies õli `kargaja, pidas `litsikku Lüg

litsi|kaigas litsikaegas kergete elukommetega naisterahvas – Rid **Vrd** litsakas²

***litsikas** pl lit`sikad litsakas lit`sikad tüdrukud, kõege naeste mestega kamandavad Kad

litsi|lakk lühike tukk Lakk oli vanasti edevatel naistel -- kellel oli sedasi ette lõigatu -- `õeldi -- lit`silakk Hää; litsilakka teevä `tüt`rigu ja naeste `rahva, lõegati pää ette litsilakk; vanemba inimese iki pahandiva, et `tüt`rigu `endit `vär`mnuva ja mõnitanuva ja litsi laka om ette lõegatu Ran **-laps** vallaslaps vanad `rahvad `ütleväd, `litsi laps; `Tütriku laps õli `litselaps Lüg; litselaps, selle `rissmisvesi vjil `katsele, tämä lähäb uarass, emä uur Kod **Vrd** litsilats **-lats** = litsilaps litsi `latsi om tal ilm täüs tetu Krk; vanast `olli äbi asi, ku `tüt`rigul laits `olli, nüid om litsi `latsi kõik ilm täis ja `kiägi ei `ütle mitte üits alb sõna Nõo; litsilatsse olliva sohinaiste latse Ote

litsima `lit`sima Plt, (ta) lit`sib Tor Hää Koe, litsib Mar; `litsima, (ta) litsib Tõs Ksi, `litsi VNg; `lit`sma, (ma) lit`si Krl; nud-part `lit`sinud Kod võrgutama; liiderdama sa lased `endast `litsi VNg; meed (mehed) ää `lit`sind juba Mar; mis sa litsid na paelu Tõs; igal puul üks `lit`simene Hää; mina ei õle elopäväd `lit`sinud egä liiderlikko pidanud Kod; ta laseb ennast `lit`sida Plt; lit`si `lit`sva Krl || kui üks müib obuse teisele ja sellejuures ennast petta laseb, siis kolmas `ütleb: sa lasid ennast `lit`sida Koe **Vrd** litsitama

litsi|maja lõbumaja `Kolme `kõhta `ilma rahata `menna ei saa: kiriku ja `kõrtsi ning `litsimaja Lüg; Äga sii pole litsimaja, et -- kes aga tahab, see tuleb sisse Kaa; Vanasti olid `linnades lõbu majad, kus mehed käisid. Neid `üüti veel litsi majaks ja oora majaks Põi; litsimajas, kus alatud inimesed koos, sial tehasse oora tööd PJg; litsimaea, kus litsid avalikult elasid Ris; litsimajad õlid linnan. soldatid ja kel naiss ei õllud, käesid litse`maiija; egä siin litsimaja ei õle, et tuli ärä puhuti Kod; ja et ta oli poiss mees, siis läks kõige esiteks naiste maeasse ehk lit`si maeasse Plt; mõni mesterass vjil `endä imuga lännä litsi`maiija Nõo; ma_lät`si Valga `liina, siss üt`s vana inemine üt`el mullõ: latsõkõnõ, tuj om lit`simaja Har **-nahk** (kirumis- või söimusõna) mis sa litsinahk `seie `otsind; tüdrug, litsinahk, kukkus kaju Jäm; `assa lit`sinahk, läks käest `lahti (libises); `tõmba `talle (oinale), lit`sinahale, kepiga; seda lit`si`nahka sina `uskusid Kad; vat kust litsinahk Trv **-sõlm** umbsõlm vesi `solme ehk umb`solme, sie libiseb. kui [on] `kiire tüö meres, siis teha. senel [sõlmel] on paha nimi: `litse`solme. `naised `tievad alande sida `solme Vai; hoora sõl`m [ehk] litsi sõl`m Kan

litsitama lit`sit|ama Plt, -ämmä Har Rõu, -õmmõ Krl; `litsitama VNg

1. litsiks sõimama `riidu `läksivata, siis oli `litsitamist kui pali VNg; sa\_muud ei mõistaki, ku minnu lit`sitä? Har **Vrd** litsetama

2. liiderdama älä `litsita `ringi VNg; lit`si lit`sitõsõ Krl **Vrd** litsima

lits|liin nõör, millega puri masti külge seotakse lits`liiniga on puri `masti `külge `seotud Jõe; litslinid keivad purju `aukudest läbi masti rõõnaste `külge Põi; litsliinid kõivad `õmber masti Emm; litsliin on niisuke nõör, kellega puri kokku siutakse `kuivama või masti `külge Ris **Vrd** lest-, liist-, liks|liin

litso kokku puud vajuvad `litso, ei anna tuld läbi; märjäd puud tükiväd `litso `lankma, tuli ei `piäsi läbi minemä siält; vili parsil on `litso vajonud, ei koeva Kod **Vrd** litsi

litsu `litsu lööma, viskama Mär Vig Kse Tor Jür litsu viskama poisid käevad vee `ääres `litsu `viskamas Mär; vee peäl lüiasse `litsu, lapsed ike lööväd Vig; `viskame `litsu - - mõni `viskab na litt litt litt Kse; Vanasti `olli alati litsu `viskamine jõe `ääres. Kelle kibi `kaugemale läks ja `rohkem `litsa löi, `olli võedumees Tor **Vrd** litti

litsu|kivi lutsukivi *Litsukibi on `siuke õhuke, lai. Kui `viskad `vasta vett, sis lähäb ku lidina `mööda vett* Tor

litsuma `litsuma spor Sa, Rei Pä JMd Koe Kad I KLõ, `litsma Tõs Kod MMg KJn Kõp Vil eL(-me M San), (ma) *litsu(n)*; `litsuma, (ta) *litsu(b)* spor R(-maie Lüg)

1. suruma, pressima, vajutama `litsus `sormed kovast kokku Hlj; `litsu `einäd kovast `kinni Vai; *Ää sa litsug nii kangesti ennast mu kaela Kaa; ma `litsusi jalaga konna laiaks Vll; kaar pannasse lootsiku `sisse, kaared oiavad, et ta kokku ei litsu Tõs; kivi kukkus jala pääle, `litsus mu jala nõnda ärä Saa; silgud litsutasse vierandisse `kinni Koe; kui kerik on täis, siis rahvas litsuvad üksteist; lõmast litsutud Trm, riie litsub õlade `peale MMg; lumi `litsus katusse `kat'ki Pal; uherdid olid -- pidid rinnaga kõvaste `peale `litsuma Äks; luupaine tulnd `peale, `litsund inge `kinni; tuul ikke ühest kañdist litsub `piale Lai; `litsusin `turvad ulu `alla Plt; einä `kuhja vaja maha `litsu KJn; litsu jahu kot't `kinni Hls; kes temä `lõugu `kinni litsuss - - nij lõvva tahav raasik `litsu küll; mea `lit'se tal silmä `kinni; `väike olli suure maha `litsun, `väike olli suurest üle saanu (nurganaisest) Krk; võti latse `põl'vi pääle, siss `tassa iki `litse ja pitsiti kõttu, seenigu `tul'li `põjru `tirtsti; leevä taenas litsuti lavva pääl äste õhuksess Ran; nõu suvva ummeluse klopiiti vasaraga lak'ka, et na mitte varvaste pääle ei litsu; ku sa `väega pääle litsut `kapsta `üüvlile, siss tuleva jämedä `kapsta; ärä mõnitanu `olli ta tolle `kaska küll, krae lit's `kukru pääle, lit's pää nii takst ette Nõo; lõvva `litsus `vasta kõri ja lämmätäs todavisi ärä TMr; siss lit'sit `lapjo pääl tasatsõst, käe teid `viija likõst ja silitst leevä iloste siledäst Võn; litsu mu `suuni Kam; nemä torutava küll sedä suud, aga pori iilib iks `aigapiti manu ja litsup `umbede Rõn; tiä lits põrõhõlla_terri kot'ti Kan; naa_terä omma_tanh lapikuss litsutu nigu lut'ika?; litsu? uss ligi, siss ei_tulõ sau `tarrõ Har; `kärbläne kah, mõni lits `hindä `akna pilu vaihhõlt `sisse Vas; nõu? mehine lits nokiga? vahakõrrakõsõ `kat'ske?, tulõ nigu? kanapoig `väl'lä Röp; lit's `hiindä `vasta `saina Se || fig selle Künnapä naese lasse `piäle sõda litsub `irmsass, vanem jäe ühe silmägä, tõene sae `surma Kod; kehvebe sugulistel olli säääl raha litsut (antud) Krk; `aastit om `pal'lu, `aasta litsuva pääle; kõtt litsub ammaste pääle (on tühi); periss tore inimene, aga ku ta tolle keele pikält suust `väl'lä aab, siss litsu (põöra) sil'mä kõrvale Nõo; tan es litsu `kiäki sullõ pääle, et sa piät tegemä Ote; ku hõel vikat' om, sõss lits naha pääle (ajas higistama) Urv; murõ_ja_ `kurbuss lits su\_süänd; laulupidu om üt's näätäl' edesi litsut (lückatud); egass mi nuid (lapsi) tähelegi ei\_panõ?, ku nij `sisse `litsuva? (tuppa tulevad) Har; taa `süümine nakass jo `süäme pääle `litsma Plv || lisama kama puder läit's paksuss, `piimä litsuti manu; `süula `litsim kõvast `pääle, sai kõvast `süula `pääle litsut [heintele]; temä mutku litsup vett manu Krk **Vrd** litsama, litsutama²*

2. a kiiresti kõndima, jooksuma *Paneme aga litsuma Kaa; Litsu aga kõbasti, ega sa mud'u järgi ei jõua* Tor; küll me `litsusime `minna JMd; läksin vasta mäge ülesse, kohe kõigest jõust `litsusin `minna Lai; vah, koer litsub sinnä poole Hel; joba kana litsup, nüid ta kihutap `ernede `õkva Nõo; kaks tük'ki lännova `Varnjakülä poole, kaks tük'ki länno sinna

Tähämäkülä poole ja isä `litsnu sis edesi KodT; Kaśš pelläss piñni, `litsõ `saina `müüüdä üles ku krabisass Urv; litsu⁹ edesi, küll siss jõvvat Räp **b.** intensiivselt töötama sij lits tüü tegemist küll; litsum ninda pal' ku saa Krk; Tuų tüü `pääle lits `väega Urv

litsutama¹ litsutama Jäm Khk Kaa Juu uisutama poisid `söitvad `litsudega jää peel, litsutavad; `lähtvad `litsu `lastes, litsutavad Jäm; Nad litsutasid seal pümeni Kaa; käevad jalgrauaga - - litsutamas Juu **Vrd** tritsutama

***litsutama**² ipf (ta) litsutas litsuma käisin `eina `pööramas, tuli vihm, litsutas maha, vihm litsutas [heina] kokko Pil

litt litt Kse Sim Kod int `viskame `litsu. mõni `viskab na litt litt litt Kse; nagu valutab, kui sua mette ää `riakida, üks litt-litt-litt Sim; tämä mes sõna kuuleb, kõhe litt-litt kõneleb ärä ja paneb viil puale `juure; uavalest lüüb alate litt-litt Kod

-**littadi** → tittadi-littadi

litter litter Khk Mär, g `litr|i Kuu VNg Lüg Jöh Jäm Pöi Muh Hi Kir Kse Tõs Khn ViK Iis Kod Äks Lai, -e Aud Hää spor Ha, Amb Koe Plt Trv; pl `litre Ran Ote

1. a. õhuke ümmargune metallpladike rõivaste ilustamiseks `litrid olid `käikside pääl VNg; `kilbid ovostel, `vaskised `litrid `riistade `küljes Jöh; `litrid [õmmeldi] kuue porsti `peele, jõkkide `peele Jäm; siilikul `olli kaks kolm rida `litrimel all; `litrid `pannid ju `kiiskama kenast, pead särased nagu ussi kuningatel Muh; `litrid olid rõhudel all, nee suured ümargust Käi; sepel on `litridega ilusti ära teht Rei; tanud olid koa, kõik olid `litrid täis Kir; `sohksed õhukesed asjad - - `pandi `kaela ja õõ `külge, `õeti `litrid Tõs; `lintide ja `litretega oli [tanu] ehitatud Aud; `litred olid särgi `rinde ies ja varuste pial Hag; `litred - - olid `läikivad vase `karva, neid õmmeldi `käisete `piale. naeste mütsi pial olid kua `litred Koe; rinna ees oli ka üks riba vel sis sinise niidiga õmmeldud, ja siis olid need `litrid, olid nisust vašk `litrid Kad; niid (lepaseened) on õhukesed nigu `litrid Äks; õbe `litrid olid täis undrukud Lai; pärg on `litretega õmmeldud Plt; `litre [on] tanule `pääle aet Trv **b.** mutter; seib litter `pannasse `kruuvi ja `mutri vahele, `mutri `alle, siis ei lähe kruuv puu `sisse Lüg; igal okil [on] litter Hää; litter on kehra sees, `sisse kiilutud. kehr käib voki raua `otsas, viab `lühti `ringi. `litrel on vindid sees Nis; voki kedra litter; `litril on vindid Iis; litter `pantse `mutri `alla. `litrid one nahass või ravvass, auk `keskel; ku `viinti vähä `aetud, `pantse `litrid `alla, [muidu] ei võta ligi Kod; porgandid lõiguti `litritest; `õuna mõni lõikab `litritest, kui kuivatab Lai || põlvekeder `Põlves on `litri `muodi ümmargune luu, `põlve `litter Lüg **Vrd** litrim **c.** libe, litrikujuline taimevili litterein - - pärast `õilemist tulevad `litrid `külge IisK; värjein on olemas, `litred kül'les, väriseb Plt; kaara agana kutsutas `litre Ran; korjassi `litrit, tei padja. pruudi padi olli `litrist Ote

2. randaal `Litritegä tieb selle `kargõ küll piinikseks; Nied `litrid na iäd `mualõ, et tegäd nagu sogaks Khn

3. eosseen Pisikene litter, nädä kui rukki `lõikad nenä maa ligi Lüg

litter|hein (taim) litterein, kaht `järku, `valge ja kollaste õiletega. einamaal kollaste, põllul `valge õiletega IisK -**müts** (endisaegne naiste peakate) littermüts oli piiprellidega ehitud Krj -**rohi** (taim) Ta `ütles näh, et nee sured litterrohud on tema `selga vähe parandand Rei

litti litti viskama, laskma Kuu VII/-f'-/ Muh lutsu viskama litti `viskama Kuu; me kõisime litti `laskmas Muh **Vrd** litsu, littlatikad

litt|latikad *littlat'ikad* viskama = litti ise vijl küütsäkille `viskab littlat'ikad Kod **-latt** *littlat't* sarika tugipuu – Kul

litt-lädadi *deskr* kui `pastlad jalas, porise maa pial, pool jooksuga läks, siis läks litt-lädadi; oli ripakil `riides, `pastlad jalas, siis läks litt-lädadi; litt-lädadi keel, kui külanuka murakud lased Lai

littu *littu* spor Pä, KJn SJn M Ran San Krl Har Rõu Plv, -o Mih Vas Röp tihedalt kokku, üksteise ligi `kaapsad `vaobad litto Mih; *einad oo vihmaga littu vajun* Aud; *vil'la saod vajuvad littu, kui nad põle `ästi kuevad* Tor; *ma panen laasid littu, lähab väham `ruumi; kui levad on littu `pantud, siss on pät's pät'si pääl* Saa; *ku kalasi `soolame, sis paneme littu* KJn; *me kanade sule om ike littu mahan* Trv; *rõõva om littu pant `kirstu* Pst; *nüid om na (puud) littu maha pant, sellepest ei saa tuli palade; ku like vili olli, sõss `vaie littu* Krk; *kui `endäle puid sai lõegatuss, sai `riita `pantuss äste littu; ain vajob littu, ei kuiva ärä, siss korguta üless* Ran; *nee omma\_kuiva rüä?*, *neid võit häste littu hak'ki panda?* Har; *sää leeväpät'si\_kõik ihustõ\_littu* Rõu; *puu? oma? ni litto `pantova?*, *et tuld ei võta? ka vahelõ* Röp || *viltu [aed] littu maha `pandud* Pär **Vrd** *liitu*, litvu

littur *littur* g -i halljänes *littur on all jäness, kõhualune `vaalakas* IisR **Vrd** *litu*¹

littus *littus* Aud PJg Hää SJn Vil koos, ligistikku *littus, nigu silgud püttis* Aud; *räimed ühe teise peal littus* PJg; *kiik kõhud vastatikk, iluste rias, kiik littus (räimedest)* Vil **Vrd** *liitus*

litu¹ *litu* Hlj/-tt-/ S Mar/-o/ Mär Hag Juu(-t'-) Kos Jür Koe Kad Pst, *lietu* JMd (teat liiki) jänes; *euf jänene on litu - - saksad aeasid ikka litusid taga* Khk; *`valge jänene o litu, punane või `sõuke ruunikas o päts* Mus; *Üks va litu oo meite noore õumpu ää koorind* Kaa; *litud on suurt `seltsi jänesed, neid on väga `arva* Krj; *litu jänes oo `valge. kui akkab `talveks menema, siis ta oo `valge, muul aal ta oo rebu* Muh; *litu jänesed on ühed suured* Emm; *Ühed jänesed `üüta litud* Rei; *koer aab `ühte litot takka* Mar; *a'l jänes kutsutakse lituks, litu on a'l ja suur jänes* Hag; *lit'ud närind orase ladvad piält ää* Juu; *litud on a'l'id jäneksed* Kos; *müi `mulle üks lietu nahk* JMd; *kui ei taheta otsekohe jänes `üelda, siis üeldasse litu* Kad; *Jahimehe_m mõtsest litu vällä aanu* Pst **Vrd** *letu*¹, *liitu-*, *liitvajänes*, *litrun*, *littur*, *litujänes*, -kõrv

litu² *litu* VNg/-tt-/ Jäm Khk Kaa Pha Põi Kse VMr

1. *kergemeelne, liiderlik (naisterahvas) litu tüdruk, kes isastega `ümber ajab* Jäm; *Nee emased, kes irm `kangest mehi püüdvad, taga ajavad, need on litud emased* Khk; *Sii tüdruk on päris litu* Pha; *On ikka va litu, mis ta siis `sõnna `linna `jälle läks* Põi; *tüdriku litu* Kse

2. *emane koer emase koira kohe `eetaste litu* Jäm; *Meite litul olid pojad, maailma pesikond, kümme tükki* Kaa

Vrd *lidu*¹, *lita*

litujänes = *litu*¹ *a'l jänes kutsutakse lituks ehk litujäneseks* Hag; *litujänessest saab palju liha* Iis

***litukas** pl *litukad* liistak õhuksed *litukad* Kod

litu|keel *litu-*, *lito-* lobamokk, väljalobiseja va *litukijl one, kõneleb kõik ärä, mes kuuleb; kas tämä litokijl jätüb, tämäl juško tijb `vaeva, ku ei sua ärä kõnelda* Kod **-kõrv** *litukõrv* *euf jänes* – Kod **Vrd** *litu*¹

litutama *litutama* Jäm Khk Mar(*lito-*) Kse Han Khn PJg Jür Kod(*lito-*)

1. edvistama, lipitsema, mehkeldama; ringi jooksuma *koer litutab inimese ümber* Jäm; *jänese litutamise aeg* (jooksuaeg) *ka, litutavad metsas* Khk; *üks al'p inimene litotab peale* Mar; [ta] *Litutab linnas, ei taha kodu tööd tihha* Han; *Ää litutag poostõga* Khn; *sie on aga kange poistega litutama; Meie poiss käib linnas plikadega litutamas* Jür; *tüdrükud litutavad ja juaksevad, et poosid näid näeväd; mes sa tõmmad ja litutad* Kod

2. lehvitama; lehvima *tuul litutab, kui paad ühe asja aia piäle; vasikal kõrv litutab, üks kõrv oo vagane, tõene litutab* Kod

3. (välja) lobisema *mes sa kõhe ärä litotasid; kes tahap kjiit kanda tõese ja tõese vahel, siis litotab; juba sa litotasid ärä* Kod

Vrd *literdama*

litv¹ *litv g lidve* Kod; n, g *lidu* Hls *lible*; *kesi kaara litv on pehme ümmer terä, kaara lidved paanti vanass piä alse ko'iti; männi puul on kua lidved, kuared nagu läbi paissavad, kui vedäd puud, õõrub lidved kül'jess; vanal kasel one rohkem litve ku nuarel; õhuksed ja kerged nõnnagu kaara lidved* Kod || *soasulane sua lidu, lips vai lidu om õhukselt tett, raksike sehen* Hls **Vrd** *lidve*

litv² *litv g lidva* Hää Puh *riit puu litv Hää; puu om lidvan* Puh

litvu *ligistikku, tihedasti kokku lat'te panti ümāriguld üte puu ümbre litvu, sääl ei mädänevä, om püsti; kui lat'est lage tetti, raoti ossa muhud ärä, et üte litvu kokku lätsivä* Ran **Vrd** *littu*

liu → *kliu*

liuakas *liuakas* *uss liuakas vilksatas pöösa ala* Jäm

liuake(ne) *dem < liud painnin supi liuaksesse, sai just para viisi täis Saa; miul anti sääl üits liuvakse täüs putru; setu müüsive liuvaksid* Hls; *ma aäni l'uvvakõsõst kanalõ terri?* Krl; *vanast setukõsõ? vet'i meile puu l'uukõisi ja savi l'uudu* Har; *Laud katõti nii, et puu tsõõrik paanti kest lauda, lat'silõ ol'li väikese puu livvakõsõ?* Rõu; *panõ no mullõ livvakõistõ süüki, ma siin süü Vas; kõik näide anoma? olnu? sääl: leevämõhõ?, livvakasõ, luidsakasõ* Se

liuakile *lamandunud rohi oli liuakile* Mus

liu|täis *kausi-, vaagnatäis livvatäüs putru* Krk; *liuva täüs ruuga* Har; *ku mul häü tunmist ei olõss olnu?, sõss ma lõss tuu livvatävve vorstõ kõik kiinni lõõnü?* Plv

liu|auk *liulaskmise koht lähme liuaugu peele, laseme liugu* Khk; *lapsed keivad liuaugu peal laskmas* VII

liud *liud* Pär Vän Tür VMr Pal, g *liua* Hää Trm VIPõ Urv Krl(*l'uvva*) Lei, *liuva* Trm Kod Ksi KJn Kõp, *livva* Saa Kod MMg Äks eL; *l'uud g l'uua* Har Lei(*l'oud g l'ovva*), *l'uvva* Krl; pl *liuad* Kuu lai ja madal (puu)nõu, vaagen, (savi)kauss mõnel suurel kihid liudu Hää; *vuagnast suuremb, liud ütasse, natuke madalamb [kui kauss] VMr; söök pandasse liua peale, sealt igäüks võtab* Trm; *tuaga liuvaga kartulid lavva piäle* Kod; *õhest liuast meie sõime, valati ühte nõusse* Plt; *kalla supp pajast liuda* KJn; *suured õegati ikki liuad, veiksed õeldi kausid* Kõp; *tuu livva luška lavva pääle* Trv; *nüüd om valge livva karaskid ja saia tetä, laadalt ostets* Hls; *nüüd olli siul tõise liud ja laud ehen, es old kedägi muret* Krk; *kauss om väike, liud om suur* Ran; *puu livvaga tuudi süük lavva pääle, tuu ol' valgõss mõst. peräst sai puust liud peni sööginõuss* Võn; *tuu liud ruvage lavva pääle*

San; `suuri puu `kaussõ, noid `ühti livva? Kan; ma\_mõsi kässi l'uan, lät'si vett maha\_`viskamma, `visksi kõgõ l'uuaga? Har; savidsõ? olli? iks kausi?, miä na? pähnädse?, nu olli? livva?; livva? olli\_pia nigu\_tsõõrigugi?, a? õnnõ vähämbä? Rõu; liud ol' ütest puust tettü. kausõ um alt `ahtamp, a liud um üt's päält ku alt Plv; üt'si`puunõ liud `ol'le jahhu tuvva? Röp; põrõda, kia ei võta `Youdu, taalõ židi and raad Lei

liuerdama liuerdama Khk Kaa Krj Põi ringi hulkuma; olesklema poisigesed liuerdavad -- teeb koes `aidukattu liuerdamas on Khk; No mis sa peaksid `pääle liuerdama, et sa_b saa oma töö `juure mitte, äi sost meest saa `õhti Krj; Kut's kasi välja, mis sa sii liuerdad Põi || See on va koera niglas ikka ka, igase `poole tuleb liuerdades `järke Kaa

liug liug g liu spor eP, Trv Hls, livvu TLä Krl; n, g `liugu VNg Vai liugumine üv `liugu `kohta oli `lapsil Vai; `Vastlabe -- kes kõige pitkema liu lasi, sellel kasusid siis kõige pitkemad linad Põi; [vastlapäeval] kige pikema liu `laskjale `anti kige suurem siajalg Saa; vahest sai angele veel [lund] peale `pandud, et sai ea pika liu Juu; kui pikad liud kelguga `lasti, siis `kasvast linad pikad VMr; sie õli üks pikk liug; lasin pika liu Iis; `vastlapäev õli liu `laskmise päev, kõik läksid Kod; peräst üteldi, et nüüd om liug `lastu, nüüd võeva linad `kasva Ran; toda ei tiiä, kas livvu `laskmise tõttu lina `kasvi pikemb vai es kasva, aga serände kuñst `olli Nõo Vrd ling³

liuga `liuga Jäm Khk Kod kaldu, libamisi mägi lihab `liuga ala Jäm; katus [on] palju `liuga Khk; karja aed õli madal, õli `liuga; nõnna `liuga, tõhelt puult kõrem, tõhelt puult madalam Kod Vrd liugamini, liugu², liuhka

liugamine, liugamini `liugamine VNg, -mini Kse libamisi pojad `laskevad `liugamine mäest `alla VNg; läks määst `liugamini alla Kse Vrd liuga, liugamis(s)i, liugamini

liugamis(s)i `liugamisi Juu, -missi Khk = liugamini äi lehe `järsku, leheb `liugamissi Khk; see on nii `liugamisi, sealt mäelt `alla tulemene; mõne inimese `kohta `öeldakse, et sel on nii `liugamisi perse taga Juu

liugane¹ `liuga|ne g -se Kuu Vai lausk tie on `liugane, vägise ottab `seljällä maha; Trep'i iest nii `liugane, kui `külmitäb, ega siit saa üles `kuidagi Kuu; `liugane `kallas Vai Vrd liuglene

liugane² liuga|ne g -se Krj VII Muh = liugas on üks liugane -- tee, sajab ning tee läheb libeks VII; sealt kohast oo nii liugane põhi, sealt ep `aita ojoma `minna mitte Muh

liugas `liugas Kuu, g `liuka Vai libe Siin on nii `liugas, ole varuvane Kuu; `liuka tie pääl on paha `kävva Vai Vrd liugane²

liuge `liuge laskma San, `liugõt Plv Röp liugu laskma läämi `liuge `laskme San; liha `heite õdagu lasiva? `liugõt Plv; näil popsõl ol' `reikeisi, `minkaga na_käevä `liugõt `laskma Röp Vrd liugu¹

liugel `liugel g `liugle; `liukel g `liukle

1. harv, kehv vili (ka hein, vill) aru kehv vili, mõni aru otsake, mõni `liugel om pääl -- ei saa `niita ega kokku aia; mõni `liugel om kasunu, ega säält midägi saia ei oole; säält ei oole kedägi `einä, mõni `liugel `kande ja puie ümmer; `liugle sõnage käip ta vil'lä `pihta ja einä `pihta, ku ta aru om Krk Vrd liugents

2. kübe, helves `kerge lume sadu, tulep mõni `liugel `alla Krk Vrd liugen

liuglema → liuglema

liugema `liugema Kuu Hlj VNg libisema `vergud olid veness -- ja siis `määríti [külgvitsad] `miñjegä libejammaks, et siis `liuges hüäst `müödä telu,e meresse; neil `kahvlil ja `puomil olid `hargid, kus hark oli `üumber `masti, sis `liuges siel pikki `masti; `Keilid `liugesid hüäst silejäll jääll; rie korv, et ei saand `liugema maha [inimesed reest] Kuu; mina `astun `allikasse, `liugenen lina `liusse rhv1 Hlj

liugen `liugen kübe, tera tangu supp, vedel, mõni `liugen sehen; sammu maa taga üits rüä `liugen olli; ristik`einä ei ole, om üits timmuku `liugen, tuul keeruteb sedä Krk Vrd liugel

liugene `liuge|ne g -se puust vaagen kalade jaoks `liugene on puust kõna, nelja `kantlik, kalad olid sees Emm

liugenema → liugnema

liugents `liugents harv, kehv vili `liugents, `seante `vaene vili Krk Vrd liugel

liug|laine lame, aeglaselt veerev laine liug laene, see oo lame. sii ei ole liug laenet, aga sii oo järsud `lained Tõs; liug `lainõd Khn

liuglema `liuglema Tõs, da-inf liuglema JMd, livvelda Nõo San/-me, -de/; tn `liuglemine Krk; `liugele|ma, -da VNg; `liugõlõmma Võn, da-inf livvõlda? Plv; `liuglõma Har Rõu(-mma), da-inf livvõlda? Krl/-m(m)õ, -dõ?/ Vas Se Lei Lut; `luuglõmma Krl/-õ/, `luu(g)õlda? Har liugudes liikuma a. maapinnal `liuglesime määst `alla JMd; lastel om kooli vaheaig, nüid na muial ei saesavagi kui väl'län - - teevä lumesõda ja `liugleva Nõo; na_m lat'sil hää `luugõlda, na\_m lämmi; latsõ\_ `lät'si `riiksega `luuglõmma mäe pääle; `väikene regi `liugli mäest `alla Har; Ku\_latsõ\_ `väiku ol'li?, sõss nool'õ kiä muud `säl'gä es panõ\_ku\_linadsõ\_ `hammõ?. `Tuuga nimä\_sõss lasi\_tarrõ piten ja\_käve\_väl'ahn `liuglõman Rõu; puul'pühä õdagu mindäss mäe pääle - - siss livvõldass perä riikasega ja ledenkaga ka Se b. õhus või vee peal laev `liugleb, sõedab pikkä Tõs; ei sata kedägi, vähä `liuglemise `muudu tule [lund] Krk; `liuglõss, `lauglõss, maha ei sata = suits Võn; Lumõ `helbe ka_ `liuglõsõ\_ `lauglõsõ?, nikagu maa pääle satasõ Rõu

Vrd liuguma

liuglene `liugle|ne g -se lausk Mägi on `liuska mägi ja `liuglene mägi, ku tal libamisi, `luibu kül'led on Hää Vrd liugane¹

liugnema `liugnema, -mä Kod; `liugenema VNg libisema jalad `liugenesivad alt `vällä VNg; `liugnesin maha Kod

liugu¹ `liugu laskma R eP(-o Mar Kul, -i Rei Phl, `ljõugu Khn; liu Jäm) Trv TLä Ote spor V(-o Räp, `Tuugu Krl) liuguma, liuglema vanad inimesed kohe kävid [vastlapäeval] `liugu `laskemass, `riegä `lasti kohe `liugu Kuu; siis ku õli jää aeg, sis `käsimä jää pääl `liugu `laskemas Jõh; ma liha `liugu ~ liu `laskma Jäm; poisid `laskvad ju püksi `perse peel `liugu Khk; `talve soab `liugu lasta VII; lapsed ja vanad `laskvad `liugu ~ `liugi Rei; [vastlapäeval] oli `liugu läind `lasma, siis pidand `jälle ilost pikad linad kasuma Mär; liu `laskmesest tulnd `väl'la midagi, jää oli karme Kse; lapsõ `põlvõs läksi `liugu `lasma põlvõtõ piäl Khn; porise rinnaku pääl saab ka `liugu `laske Saa; lasevad `tritsudega `liugu Hag; `laßsime ange otsast `liugu `alla, pisike kelk oli Juu; tule `liugu `laskma JMd; poisid olivad küla vahel `liugu `laskmas VMr; `liugu `lasti obessegä kua, obene rijj ette, `kuurem inimeisi `piäle ja `küllä, et ike pitkäd linad suavad Kod; ange `otsa minnasse `liugu `lasma

Plt; poisikse laseva `liugu Trv; `talvel `ol`li jala`rauduga `liugu `laskmine Ran; ma`lli `kange `liugu `laskma, lassi `liugu kükikeli ja käpikeli; latse ku `talve `liugu laseva, lume sehen ärä kül`metävä, siss köhivä nigu kusi käip taka Nõo; vanast `lasti angõ pääl `ammõgõ `liugu Urv || fig (teise ärakasutamisest) Ei ma pole õppind `teise `sel`jas `liugu `laskma IisR; Mees laskis vanaeide tagumiku pääl liugu nii kaua kut nahk katti kulus Pha; kas lehm või lammast `antasse teise kätte söömä `peale, `kange ea o teise `persi kanigade peal `liugu `laska Mar; Laseb teiste naha pääl - - `liugu; Tüüd ei viisi tiha, teise `perse pääl laseks aga `liugu Hää; jää pial liu `laskmine põle kuist, aga teise `persse pial `lastasse `liugu Lai; `tahtsid teiste turjal `liugu `lasta Plt; esi ei viisi midägi tetä, siss tahab tõese `perse pääl `liugu `laske Ran; tõese `perse pääl om ää küll `liugu `laske, ega `endä perse ei kulu Nõo; latsõ lät`si `Tuugu `laskmõ Krl; Mis viga tõõsõ naha pääl `liugu `laskõ Rõu; Kägo pessä ei tii, munõss tõistõ `pessä, lask tõistõ taga pääl `liugu Vas; Lask sängõ pite liugo (logeles) Ráp Vrd lingu², liuge

liugu² `liugu Khk Mus VJg libamisi pool `liugu mägi Mus; laug mää kallas, mis `liugu `alla lähäb VJg Vrd liuga

liugu|kuu veebruar `vastla kuu, sie on sie `viebruli kuu, vanad `rahvas `ütliväd `liugu kuu Lüg

liugu-laugu lohakalt see laseb aga `peale `liugu `laugu, ei_se viisi teha Muh

liuguma `liuguma RId/-maie Lüg/ Kse Nis Iis Plt Lei liugu laskma, liuglema, libisedes sõitma; libisema nenäd olivad verised, ku `saima määst `liugutu; `vastla `päiväl kui `läksima `liuguma, moned `tütrukud ei tuld `liuguma, siis `lauleti `akna taga et, et linad pikkad `liugujalle, `tutred tuas `istujalle VNg; isä läheb ovosega `metsä, `lapsed `lähväd `pääle `liugumaie Lüg; `Liugusin `kuorma `õtsast `alle Jõh; `lähmõ `vennegä `liuguma; `oigukaise jää pääl ei `lassa `kävvä, emä ei lase `poiga `liuguma Vai; istin obuse piale ja käisin `liugumas Iis || fig `Teise `persega `liugub, siis oma ei kulu IisR Vrd liugutam(m)a, liuma

liugumini libamisi laevamestel `ollid kollased süidvestrid, takka läksid `liugumini `alla Muh Vrd liugamini

liugu|mägi liumägi `Kundas on `poisikestel üvä `liugumägi. lase vabrigu `juures määst `alle, siis õled juo külläs Lüg -päev vastlapäev `liugu `päivä `ohta, siis on sie `liugumine VNg; vanast `keideti `liugu `päiväl sia `jalgu, ua suppi ka; [kui] minä `poisikene õlin, said lumest `tehtud `suured mäed `liugu `päivä `õhtast `liugu `lassa Lüg; `liugu `päiväl `mennä mäge `kelkasega, siis `kasvavad linad `pitkest Vai; `liugupäe lastass `liugu Hää; täna liugupäev, kus sia jalad [on] Sim Vrd liupäev

liugus `liugus Jäm Mär Kad kallak, libamisi `liugus mägi; `liugus katus Jäm; see oo ju `liugus, ega selle pial seisa, veereb maha Mär; `liugus mua, vesi ei jäe pidama; redel on `liugus, äe mine sedasi, kukud `alla Kad

liugustama `liugustama libistama – VNg

liugutam(m)a `liugutama VNg, -mma Lüg liugu laskma `lapsed `liugutavad Lüg Vrd liuguma, liuma

liugõt → liuge

liuh *liuh* VNg Kse Tõs Hls Krk Puh desk; int `kuera `auku *liuh liuh, liuh läuh* VNg; `andis *liuh-läuh üle näo* Tõs; *pands tõisel `kõrvu `müüdü liuh ja läuh* Hls; *miul ei lää kedägi ruttu, noortel lää kudamin liuh liuh* Krk; *peni `aukva väl`lan kui liuh lauh* Puh
Vrd *pliuh*

liuhast *libamisi vikahti varrõ ots lõigatas liuhast, pandas sinnä vikahti kands pääle* Se
Vrd *liuhka*

liuhk¹ *liuhk* g *lihva* (teat põllutükk) *õgal talol liuhk ja õgal talol `lõikus; läk` lihva pääle tüühü; põllu nime[?] ol`li lihva<sup>?</sup>, a tõõsõ<sup>?</sup> põllu nime<sup>?</sup> ol`li `lõikusõ* Se

liuhk² *liuhk* g *liuhka* *kallak liuhk mägi* Ote **Vrd** *liuhka, liusk*¹

liuhka `liuhka IisR Jäm Han TaPõ Hel T(*liuhka* Ran Kam; *lihvka, `l- Rõn*) V(*liuhka* Har, *liuhka, liuhva* Krl) viltu, libamisi, kaldu *Kuorm on pialt `ninda `liuhka* IisR; *Tee oli külje poole vähe `liuhka* Jäm; *Merepõhi oo mere poole liuhka* Han; *liuhka kallas, kallas lähäb `liuhka `alla* Trm; *kualilasse ja kerikupingid oo kõik `liuhka, serv üleväl ja tõene all* Kod; *Irmus `liuhka ol` tiivijr, selle kujurm ümmer `läit`ski* Hel; *suur ilma kivi `ol`li nigu oone jälle, tõene puul `ol`li äkiline nigu maja sain, tõene puul `ol`li puul `liuhka; katuss tetti liuhka `pääle, nii et `vihma `pääle es sata; `lõika veedi liuhka, ärä periss `risti `lõika* Ran; *kaits saevast `lõijüdi `pisti maa `sisse, `ruudli `panti `liuhka `saiba`paare vahele ja kääneti vitsaga `kinni* Nõo; *aid om vajonu viriläss vai `liuhka* Kam; *retel `ol`li puul lihvka `pantu üless `saina* Rõn; *mi sa`pirrust nii `liuhka hoiat, pird palass ruttu är<sup>?</sup> Kan; Mõlõmba<sup>?</sup> ussõ<sup>?</sup> ol`liva`katõ poolõga suurõ<sup>?</sup> ussõ<sup>?</sup>, `liuhka `lauda tetti* Urv; *panõ`ta retel` pistembäde, nii om `väega `liuhka, nilvõstuss `alla* Har; *Mine[?] `liuhka üle nurmõ nuka, saat õgvõmbalõ; kui `piindrit tet`ti, mõni läit`s `liuhka* Rõu; *liuhka puist ol` tett tyy aid; ma `viska `endä `liuhka (pikali)* Plv; *rük`i `pesmisess `ol`le sääne piink, laud `ol`le `liuhka `jalgu pääl, kat`s `jalga ol`liva korgõ[?], kat`s `lühkese[?]* Räp **Vrd** *liuga, liuhast, liuhk², liuhkadõ, liuhkahe, liuhkakil, liuhkamisi, liuska*

liuhka *aed* `liuhka *aid* püstandaed – San Har Plv Vas Räp

liuhkadõ *liuhkadõ* liuhka – Lei

liuhkahe *Liuhkahe; `Yuhkohe* liuhka *Pangu`i liuhkahe; pol`dastõ* (pehmelt) *kõnõlõss, keele ots `Yuhkohe küünüss `vällä, tyy saa ai kõnõlda `hõste* Se

***liuhkakil, -õ** *liuhkakil, -õ* liuhka *laud sais liuhkakil; anum om pantu liuhkakilõ* Krl

liuhkama `liuhkama Hlj Muh Han libisema *obuse jalad `liuhkavad* [libedal teel] Hlj; *suure raudlabidaga `liuhkas `vastu küna, teese mehe `varba sisse; regi `liuhkas ää tee pealt* Muh **Vrd** *liuskama*

liuhkamisi `liuhkamisi Hää Kan Vas, *-misi* Räp libamisi, liuhka *liuhkamisi on puul`viltu, `luibu* Hää; *kallass lätt `aigu`müüdü, nii `liuhkamisi järve poole* Kan; *mõnõl ol`l pino, tyy ol`l `ruugmist nii pant üless, `ruugma[?] `liuhkamisi `pistü* Vas **Vrd** *liuskamisi*

liuhkane *Liuhkane* lausk *Sij om siin äste pikk liuhkane mägi* Nõo **Vrd** *liuskane*

***liuhkappa** *komp* < liuhka *panõ retel` liuhkappa, ku sa niimuudu lähät, siss lähät sal`lile maha[?] kõgõ redeliga* Har **Vrd** *liuhkatsõppa*

***liuhkatsõppa** *liuhkatsõppa* = liuhkappa – Har

liuhkus `liuhkus *kaldpind hõörik puu ol`l, `sisse ol`li`f`sälga läbi tetti, ülesspoolõ `liuhkusõ[?]* Plv

liuhti `liuhti Sim KJn Trv Krk Hls Nõo siuhti; kiiresti *sua pii kraabib lipsu ülesse*, juokseb `liuhti `väl'la Sim; tõmmas [käest] ärä ku `liuhti KJn; karaás üless maast ku `liuhti; käe ninda pudevekse -- midä\_kähen om, lää ku `liuhti maha Krk; makke sink läits ku `liuhti, `ol'li `süüdu `varsti Nõo

liuk *liuk* g *liuga* Mus Kaa Krj VII Muh pehme aine, mäda, löga `tuhlid o mädanema läind, kašt o pal'jast `liuka täis; loomid o `pehmeks läind, paljas liuk Mus; kana lasn `liuka (sitta) parandale Krj; tea mis liuk se sii toobi `põhjas oo; mehed läksid [kokkupõrkes] `vastu autod liugaks (lömaks) Muh || sõim sa oled üks igavene liuk Kaa **Vrd** liusk³

liukel → liugel

liul *liul* kaldu – Khk

liu|lau|päev vastlapäev *lapsed kut'sid liu `lauba, tämä õli tõõsibasel pääväl Kod Vrd* liupäev

liuma `liuma, da-inf *liuda* liugu laskma *ju nad sääil `liuvad kükakul ja seliti Hää Vrd* liuguma

liu|mägi *Liümügi õli keriku taga Lüg; liümüe peal `lasti `vastla päe `liugu Tor; lapsed on liümüäl JMd; `kellegä (kelladega) kihuteti liu `mäele Kod; kelgudega läksid liu `määle, ange `otsa KJn Vrd* liugumägi -päev vastlapäev *liupäeval keedetse sea `jalgu ja lastasse `liugu Aud; liupäeval `lasti suure `riega kohe määst `alla JMd; ärä liupääväl sia `piäse näpidegä enam `ketra, siis tõene uassa linad kasvavad tõrvapisarased Kod Vrd* liugu-, liulau|päev -raud endisaegne uisk *sile jää pial on liu `raudadega ia `sõita VII; tritsud on liuravad; liu `raudadega läb `liugu `laskma KJn Vrd* liusk²

lius → liuss¹

liusak(as) *liusak* Hls, *liusakas* Khk Krj Põi Tor kaldu *Liusakas maa -- `viltu maa, nagu raavikallas Krj; Tee on nii liusakas, et sääilt läbi äi too suurt `koormad `õhti Põi; tji om liusak* Hls

liusakil, -i *liusakil* Jäm Pha, *liusakili* Khk Kaa viltu, kaldu *Kallaku `teega vajus regi liusakili* Kaa; *katus on liusakil ehk viius Pha Vrd* liusakille, liusal

liusakille = liusakili *Kuormas oiab teine `puole liusakille Jür*

liusal kaldu *tee nii liusal, regi `viitab Jäm Vrd* liusakil

liusk¹ *liusk* Hlj Põi Tõs Aud Ran, g *lius|a* Khk Mär PJg Tor Hää KJn Hls Hel, -u Var Khn Tor Hää Saa, `liuska IisR; pl *ljõusud* Khn libajas, kallakas *Tie on liusk IisR; Katus on nii liusk, sellepärast jooseb läbi Põi; liusk maa, vesi jooseb `ästi ää Mär; `siuke liusk mägi oo; nüid `tehti [majale] järsk ots, `enne oli liusk Tõs; siit on [meri] liusk, `järsku läheb sügavase Aud; kink -- ega ta väga `kõrge ei ole ja ikki liusud kül'led Tor; liusa mäe (lamedad mäed) Hel; liusk maa Ran Vrd* liuhk², liuskane, liuskas, liuskis, liusklene, liuss²

liusk² *liusk* g *liusa* Jäm Kul uisk, jääraud *koolipoisid pidavad `liuskasi, `sõitvad nendega jää peel Jäm Vrd* liuraud, liuss²

liusk³ *liusk* g *liusa* löga *piigistas parmu `surnuks, paljas liusk jähi `järke Mus Vrd* liuk

liuska `liuska Hlj IisR Jäm Ans Kaa Põi Rei Mar Pär Vän Tor Hää Kad VJg Pil KJn SJn M Ote viltu; libamisi *lampis katusega maja kui katus pailu `liuska Jäm; Värava sammad oo üsna liuska vajund Kaa; Ölad on [tal] ermus `liuska Rei; `teiba ots löö `liuska Vän; Sji mägi on `liuska, `luibu, mis pikkamisi tõuseb Hää; tie on `liuska Kad; ma `lõikan `riidetükigi `liuska KJn; si sein om `liuska vajunu Trv; jää pääl `kõndin lääve jala `liuska*

Hls; *regi ei kurda tii_päl, muku liuska ja liuska* Krk; *laud om väega liuska* Ote
Vrd liuhka, liusku, liuslane, liussa

liuskama liuskama VNg IisR Ans Kse Tõs Khn, da-inf liusata VJg libisema jalad
liuskasid jää peal, võtab maha nagu kõmdi Kse; jalad liuskasid alt ära ja ma kuksi
maha Tõs; liuskas alla vette VJg **Vrd** liuhkama

liuskamini liuskamini = liuskamisi – Var

liuskamisi liuskamisi Hlj VNg Mär PJg KJn Trv, -mesi Mär Tõs Hää libamisi lähtä
liuskamisi mäest alla VNg; põllud oo liuskamesi, ega sõnna vesi peale jää Mär; kartsas
on pal'lu liuskamesi Hää; tii lääb nõnda liuskamisi alla Trv **Vrd** liuhkamisi, liuskamini

liuskane liuska|ne g -se liusk liuskane kallas Kuu **Vrd** liuhkane

liuskas liuskas Khk Kaa Kad KJn SJn Sõp liusk vaada et sa siit liuskas ääre peelt
ala_p kuku Khk; mägi on liuskas KJn; katus on liuskas SJn || lääpas liuskas kandadega
kiñjad Khk

liuskis liusk liuskis tee, regi viristab Var

liusklene liuskle|ne g -se liusk liusklese tee peal lase aga sõita Tor

liusku, -s liusku Jäm Var Khn Aud Saa Hls Krk; liuskus Vig Pär libamisi, liuska; viltu
rinka (künka) äär lihab liusku Jäm; otsad olid väga liusku [puusärgil] Var; maja katus on
liusku Khn; kus latid liusku ükstes peal oo, see oo rõhtaed Aud; mägi oo liuskus,
liuskus mägi Pär; mägi läheb pikkamisi liusku Saa; saan lei vähä liusku, ku oben kõvast
juuskme akanu Hls; regi läit's liusku kallaku päält ja läit's ümmer Krk **Vrd** liusku

liuslane liuska tie on - - liuslane Kad

liuss¹ liuss g liusa Põi Muh(n lius) uisk, jääraud meiti poiss tahtis koa nii kangest
liussa soaja Põi; pandi liusad alla ja sõideti ea peal. liusad - - puust o tehtud ja vahe
raud o all Muh || su kiñjad o nagu va liusad jalgas (lääpas) Muh **Vrd** liusk²

liuss² liusk pisine mägi on laug, liuss Khk

liussa liussa Khk Kaa Krj liuska, lääpa sa tambid saapad liussa Kaa; loomad on
raavi ääre nõnda liussa tampin Krj

liussama liussama, da-inf liusata, liussada Khk Kaa Krj Põi lääpa tallama
Pastli kandu äi tohi mette ää liussada Kaa; ta on oma uied kiñjad juba ära liussan;
liussab teise kiñjad nii kiiva Krj; soapad ää liusatud Põi || liussab ega pää poe vahet
Krj

liussas liussas Khk Krj liuskas, lääpas [kingadel] nõnda liussas kannad Krj || liussas
(lameda) näuga Khk

liussi libamisi, liuska liussi, madalamaks lihab see ukse alune puhas VII

liussu lamaskile rohi oli liussu läänd (lamandunud) Mus

liusutama liusutama uisutama lähme liusutama Muh

livastam(m)a livastama VNg, -mma Lüg

1. libisema tassi livastas käest maha VNg **Vrd** livastuma

2. libedamaks tegema tahetasse libedammast tehä - - siis ütleb: livasta vähe Lüg

Vrd libastama

livastuma livastuma libisema [uisud olid] puupagust. puupakk ja siis keskele sepp
tagus siis raua, sai käiätud viel terävaks, vatta siis ei - - livastund Kuu **Vrd** livastam(m)a

livastus `mustlased - - käisivad `müöda külä, tahivad `saada livastust, kuard. tuli et, `kulla pere `naine, `anna `mustlasele `vasta `vastla `päeva ka suu livastust, kuard siis tahi Lüg

liverdama liverdama Hlj VNg Khk, -amma Jõh Vai(-ämmä), -ämä Kuu Lüg

1. lipitsema küll [tüdruk] liverdab seal `poiste `ümber Hlj; `toine justku pugi `toise sise oma juduga, sie on liverdamine; `mulle ei `valli `niisukene liverdaja inimine VNg; sie liverdab siin `käia mittu `kõrda Jõh; `koera liverdä miu `ümber; `piigad liverdäväd `poigiga Vai; kaßs liverdab `jalgu `kautu Khk || hõõruma, masseerima liverdas `jalga Khk

2. lobisema, tühja juttu rääkima juba liverd ede, kävi liverdämäss Kuu; Egä ma sis siin kodo, kääd rikkalise `ristis `istund egä `nindäsama liverdänd `tõiste `naistega, ku mies käis tüöl rautie pääl Lüg **Vrd** leverdamma

Vrd liiverdama³

livestama livestockama VNg Jõh(-mma) Trm libastama livestockades `mursin jalaluu VNg; `Ninda kui ma livestockasin, `ninda õlin selite maas nagu roim Jõh; viidaplise `teega regi kõrrast livestock; obuse jalg livestock Trm **Vrd** libestama, livestockuma

livestik livestock|k g -ku, -gu (taim) Livestigid `haisevad `oite pahast `aia `ääres; Kui on jalg `paistes ja valutab - - [siis] peab panema livestockikusi `peale Kuu

livestuma livestockuma Kuu Lüg, -üümä Kuu Vai(-üümmä) libisema; libastama `Poisikase iäs livestocküess `langent `jääle; Livestüsin `heinä `kuorma `otsast ala; kovast jää `pääle livestockünd `toine, nüüd `luuka `jalga Kuu; libedä pääl kui jalg `puutub `künkä `külge, siis livestock maha Lüg; livestock `vatsilla `permandolle Vai **Vrd** livestockama

livi livi Tor, **libi** PJg Tor liiv, kalapüügiriist liviga keevad ojas avisi `püidmas Tor

livistik → liivistik

livsik → lihvtsik

livvutama livvutama Nõo, `livvutamma Vai liuguma; liugu laskma sie on jää `laiva, midä jää pääl `soita, minegä jää pääl `livvuda; mie lähän `kelkasega last `livvutamma Vai; nigu ta mõtsast `väl'lä `tulli ja ärä `näie, et poosi livvutiva, siss ätsät: ät-ät-ätt, vai `teie jälle iä pääl olete Nõo

liäbäd pl liäbäd nahast veesaapad Liäbäd `kuivad ahju `iäres keppe `otsõs Khn **Vrd** liäbätid

liäbätid pl liäbätid = liäbäd – Khn

liäritsed pl liäritsed leerilapsed tõesed liäritsed ei `võtnud õma `ulka lavvale, kes õli `ek'snud tüd'rik Kod

ljutari → luteri

ljõnsanõ ljõnsanõ a < lints Ljõnsanõ kivi [on] kolõ ljõbõ Khn

loadu `loadu g loadu riitul sukur on seal loadu peal Juu **Vrd** laudu²

loagima `loagima selgima, hajuma pili `loagis ää Põi **Vrd** laaguma

loagjas loagj|as g -a vaikne, tasane loagjas meri Khn

loa|lausa loa- Jõe Hlj, lua- Hlj VNg Kad otsekohe; omatahtsi; teiste nähes ega sie [paat] ikka `muidu loa `lausa pidama ei jäänd Jõe; `luamad tulid lua `lausa `viljast läbi Hlj; lua `lausa tuli odi omale; sie `ütli kohe lua `lausa `silvide VNg; tuli lualausa viljast läbi Kad **-lauste** avalikult Neil `aestul `vieti `hüästigi `palju `piiridüist `Suome, ne vade ega sidä lua `lauste `viedud, sie kävi kaik sala Kuu

loaligult vabalt, rohkelt *temäl sedä võid nõnda `loaligult kähen ei ole* Trv

loalik `loali|k g -ku KJn, -gu Trv vaba, rohke *oli iä `loalik `võtta* KJn

loalt *loalt* Saa Hel, *lualt* Hää Krk vabalt, küllaldaselt, piiramata *Meil on `ruupisi `praegu lualt võtta* Hää; *mul on `leiba loalt käes; tal on säääl `metsa loalt käes* Saa; *neli `versti om iki lualt; kolm `pundo om küll iki lualt; siss saat lualt kõnelte* Krk; *siss olli tal jo loalt anda, nõnda pal`lu olli neid* (apelsine) Hel

loba *loba* spor R S, Mar Kse Tõs Tor Hää Saa HaLä JMd Koe VJg I Plt KJn M TLä San Krl Har Rõu Plv Räp

1. lora, tühi jutt *Ei mina sinu loba küll ei usu* Kuu; *küla krapp käib küla `kautu, räägib loba* Jäm; *puhas loba, pole tött natistkid sees* Khk; *Vanasti tegi igauks eese töö ää, ilma miski lobata* Kaa; *Mis nee seal tegid, ajasid muidu loba* Pöi; *mes sa aad seda loba suust `väl`la* Mar; *našte loba ei maksa kunagi `usku* Saa; *muud ei ole kui pal`las sinu loba* Ris; *eks ta jutt üks loba ole* Hag; *mis vanamehe loba nüüd maksab kuulda* Juu; *sa usud seda `tühja loba* JMd; *kes sinu loba jõvvab `kuulda* Iis; *ajab päle oma loba* Trv; *Seräst loba ei taha keski kullelda* Nõo

2. lobiseja *sie on `õige vana loba* Jõh; *see oo üks loba inimene* Muh; *targal mihel oh loba naine* Phl; *Ta oli nisuke loba plika* Kei; *sa oled üks loba* Koe; *üks loba mees on* Trm; *loba om loba inimene, ken rumalast kõneless, pal`lu kõneless* Krk; *Sa nigu loba karjapoiss, kes imustap lobiseda* Nõo; *kuis tä võt`t ka sääntse loba naasõ* Rõu; *loba - - suust tulõ kõik `vällä, hää ja halv segi* Räp; *loba suuga* (lobisejast) *loba `suuga mies* Vai; *üks va loba `suuga inimene* Khk; *see nenda loba `suuga, äi või pidada midad* VII; *küll sie mies on loba `suuga* VJg; *temä om loba `suuge* Hls; *tuy om serände loba `suuga inimene, ega täl `mõistligu juttu pal`lu ei olegi* Ran

Vrd *lobi*¹, *lobu*¹, *loda*

3. lahtine, logisev *ratta pulk ige sehes, kui tä loba oo, [siis] lõngerdab* Khk; *see ratas oo `otsas ühna loba; põle loba mitte, aga ikka jooseb `välja* (võimasinast); *kaas `olli loba, es seesa peal mette* Muh **Vrd** *lobi*³

lobahhama *lobahhama*, da-inf *lobada*[?] Lut; (ta) *lopa* Se

1. lobisema *mudgu lopa* Se **Vrd** *lobatama*²

2. solistama; solisema *lopa vett pit`ih; vihm nakass lobahhama* Lut

***lobahhutma** ipf (ta) *lobahhut`* Se Lut

1. lobisema *tõõnõ lobahhut` õnnõ* Se

2. loputama *lobahhuda*_J[?] `rõiva[?] Lut **Vrd** *lopah(h)utma*

3. sulpsama *järveh vai palandun kala lobahhut` - - hannaga* Lut

***lobahtama** pr (ta) *lobahtass plartsatama tõnõ `viskass kivi nigu lobahtass; pärts linnass vette, lobahti õnnõ* Se **Vrd** *lobatama*¹

lobahtuma *lobahtuma* kukkuma *ega ma tedä es hukka[?], ma lät`si `vällä`käüki ja sinnä`lobahtu ar`tu lat`s* Rõu

lobajutt tühi jutt, loba *Sehikest lobajuttu äi ep maksa ka aeda* Kaa; *See on muidu üks `sõuke lobajutt* Pöi; *sie na lobajutt ika on, ega sie tõde põle* Hag; *ae lobajuttu* Kod; *mis sa õks ajat omma loba juttu* Krl

lobak¹ *lobak* lõrtsine ilm `väega *lobak - - säänest lumõ utsu tulõ* Vas

lobak² → *lobakas*

lobakalla *lobakalla*[?] lörtsine *lobakalla*[?] ilm Vas

loba|kalts = lobakas on üks loba kalts, midä `sülge suhu tuob, sene `väljä `ütleb Lüg

lobakas *loba|kas* VNg Lüg Hää Koe Iis Puh/-ss/, *loba|gas* Kuu, g -ka; *lobak* Krl lobiseja, lobamokk *lobakas lobise* `palju VNg; on üks lobakas, midä `sülge suhu tuob, sene `väljä `ütleb Lüg; va lobakas inime Hää; *lobak inemisel ei ole üttegi tötet* `juttu Krl **Vrd** lobakalts, lobask(i)

loba-laba (sulailmast) *Kevade see suur loba-laba aeg* Var

loba|lõug lobiseja, lobamokk `Ühtälugu lõug käib, `jahvatab juttusi, vana lobalõug Lüg; *Millal see param oli, `loodud `sõuke lobalõug* Pöi; *mina olen üks va lobalõug oln ka nuores `põlves* Ris; on niisuke lobalõug, lobab ja klobistab enese `lõugu aga `piaie Hag; *eks lobalõug pal'lu pläterdand* Lai **Vrd** lobilõug

lobama *lobama* Kuu VNg Jõh spor Sa, Rei Mar Kse Tõs Tor Hää Saa Ris Hag Juu JMD Koe VJg I Plt KJn Puh, -me Hls Krk San, -mõ Krl lobisema, tühja juttu ajama *älä loba* `päivad `otsa VNg; *mõni inimene pal'jast lobab, `mõistlikku juttu\_p* `aagid VII; *Mis inimene peaks pärisest lobama `eese va suu auguga* Pöi; *lobab elmast `ilma* Kse; *lobasid `terve `õhta* Tor; *ära tule siia lobama Saa; mis `assa sa lobad alati* Ris; *lobasime ligi poole `päeva sial* Juu; *ärge lobage nii pai'u* JMd; *käib siia lobama Iis; pane suu `kiinni, ärä loba* Kod; *vana naise om `kange lobame* Hls; *sa olet jo küländ lobanu* Krl

loba|mokk lobiseja *Ta on ju eluaja `sõuke lobamokk, millal see mehe juttu `rääkind on* Pöi; *Lobamokk on sji - - sel jutul põlegi midagi `ända, aga ta räägib* Hää; *on sie üks lobamokk, ei sua enese suud `pietud* Hag; *see üks vana lobamokk, selle juttu või `asja* Lai; *mehed enamast `ongi need lobamokad, aeavad loba juttu* Plt; *igävene lobamokk, ai toda `solki suust `väl'lä nigu jäle, es taha seräst lobamokka kulleldagi* Ran; [ta] *Om lobamokk, timäle ei või midägi kõnõlda* Vas **Vrd** loba|kalts, -lõug, -suu, lobi-, loma|mokk

lobane *loba|ne* g -se rokane *sie `ämber on jahu lobane; kausid on lobased* VJg

lobask(i) *loba|sk* Se, *loba|ski* Rap lobiseja *sa vana loba|sk - - pal'lo lobisõt* Se **Vrd** lobakas

lobast lobedalt, lahtiselt *sõrmus oo nii lobast `sõrmes; see `olli vitsa viga, vits `olli lobast peal* [nõul] Muh

lobastik *lobasti|k* g -ku Sim Lai vesine maa *igavene lobastik, ei kasva sial `rohtu ei* Sim; *ta lobastik oli, aga ein `tehti ikke ära; lähme lobastikku - - mis me sial muud tegime, kui möda mättaid `kargasime* Lai **Vrd** lobissik, lodastik, lombastik

loba|suu lobiseja, lobamokk `määrä suud `kinni pidädä, õled va loba suu Lüg; *lobasuu, kesse keik asjad `väl'ja räägib* Jäm; *On ikka lobasuu, aga täma midagi äi pea* Pöi; *lobasuud lobavad paelu* Tor; [ta] *on üks lobasu, tahab ika padistada ja podistada alati* Hag; *eks `lapsi `ööldud lobasuust, lapsed ei `oska ju `oida* Lai; *mis sa lobised ja lorisid, sa oled päris loba suu* Plt **Vrd** lobisuu

lobatama¹ *lobatama* plartsatama ämm *lobatanud üle kelgu servä vette; `kuksi vede põhõja ku lobatas* Kod **Vrd** lobahtama

***lobatama**² ipf (ta) *lobatass* lobisema *sji lobatass loba mokade vaheld `väl'la* Hää **Vrd** lobahhama

lobe *lobe* Jõh Kse Pär JJn, g *lobe* VII Põie Muh Saa, *lobeda* Han PJg Tor Häa Saa Trm Plt Pil KJn TLä Kam Rõn; n, g *lopõ* Har Rõu; *lopõ* g *lobõhõ* Har Rõu, *loppõ* Lei; n *lope*, *loppe* Lei

1. lai, avar; lõtv võlv *lobeks kulund* VII; *pulgad_p seisa sihes, augud lobeks* kuin Põie; [saapad] *iad lobedad, need akka jala `piale* PJg; *märdis* (mardipäeval) *es tule `tilkagi* [vihma], *aga kadril on lobedad riistad, siss tuleb `kindlasti; kui kõht täis ol'i, siss `lasti see kimmkabel lobedas, ja kui tühi, siss tõmmati kokku Saa; Kel nahk `valla om, nii lobe om -- tuu om ää nüüsilohm Rõn; kirvõss om lopõ, vaia vällä<sup>?</sup> naaladõ<sup>?</sup>; sõl'm om lopõ; `umblõ_mullõ särk õigõ lopõ; ma ol'i `haigõ, no\_m kõik' `rõiva_lobõhõss jäänü[?]; mu_ `haigõ käsi om kõvastõ kiinni mähit, lasõ veidü lobõhõppa Har; loppe äi ollõv lüönü kini Lei || fig se\_o nõnna lobe `suuga, äi sellele_b või midad `reakida Põie; paksu `perssega ja lobeda jutuga Pil **Vrd** lobi³*

2. lopsakas, mahlakas; kore, hõreda koostisega *lobe* `kartul -- sõõgi jaost põld suur asi Trm; *lobe õun* Plt; *kui lobedamp puu, tol kisuva lahid ennembide `sisse* Ran; *lobedat puud es `võeta ristapuuss, pidi tiht puu olema Puh; ega kõik kõjo puu ei ole tihedä, mõni om lobe, ei ole pügälät sehen; sia söövä kah noid sia `kapstid, na_m jo `väega lobeda* Nõo; *lobe puu lätt `lahki iluste* Rõn **Vrd** lober

3. lovev ta naa lobeda logaski `moega PJg; *Sikkemb obene jõvvab suurembat küürmat vedädä kui lobeda kihäga* Nõo; *tu om lopõ inemin* Lei

lobedalt *lobedalt* Häa Ran(-ld) Nõo **a.** lõdvalt *Lõngakera* [oli] *lobedalt kokku keritud* Häa **Vrd** lobedast(i), lobõõlt **b.** lopsakalt küll sij lil' kasvap lobedalt Ran

Vrd lobast, lobest(e)

lobedast(i) *lobedast* KodT, *lobedasti* Mär Plt(-s-) Pil/-s-/ lihtsalt, lõdvalt küll_o *prosto-i töö ja lobedasti `tehtud* Mär; *vihud olid üleval partel liig lobedašti, kukkusid `ümmer* Plt; *käib `ästi lobedašti `sinna* Pil; *ao `raidja ka säääl [kõrtsis] ja `ostnu ka -- nõnda libedäst ja lobedast kruusitäre sedä õlut* KodT **Vrd** lobast, lobedalt, lovevasti

lobedik *lobedik* vedel, sültjas (asi, olend) *sarved peas, `pehme loom, seisab nagu lobedik kui kokku `tõmmab* (teost); *sül't ei `tardu ära, on vedel -- lobedik* Pee

lobelemene *lobeleme|ne* g -se = lobemine *lume lobelemene, lume lobelemese* aeg Mär

lobemine *lobemi|ne* Tor, -me|ne Mar, g -se (lume)sulamine *tali akab lagunema, kui vett kõik kohad täis -- siis `õötasse lobemene* Mar; *Kevadisel lobemise aeal oo väga vilets `liiku* Tor **Vrd** lobelemene, lobimene

lobemus *lobemus* g -e lobjakas *Nüüd sihuke lobemuse aeg, ei joose regi ega ratas* KJn **Vrd** lobi⁴

lober *lober* g *lobra* lopsakas kasvap *pal'lu `lopra `aina* Kam **Vrd** lobe

loberik *loberi|k* g -ku Saa Krk lopergune, ebatasane; *mõlkis õunad on ka mõned loberikud, seante soft on; `kanga sukka panemise lips ei ole libe -- loberiku lipsuga kisub lõngad kat'ti* Saa; *liha tiin om `seante loberik; Üit's om selle poti loberikuss tagunu* Krk || *loberiku `näoge* (inetu) Krk

lobest(e) *lobest* Põie, *lobeste* Kam **a.** lõdvalt *rummuaugud `liiga suured, kodarad na lobest* siis Põie **Vrd** lobisti **b.** lopsakalt kasvap *äste lobeste ja lihavade* Kam

Vrd lobedalt

lovev *lovev* Saa Trv Pst Hel; n, g *loveve* Hls Krk; *lopev* Hel, g *loveva* Kam; *lobõv*, *lopõv* g *lobõva* Urv

1. lõtv; avar *kangas on lovev, ei saa kududa* Saa; *lovev rõõvas ei ole tihe ega ilus* Trv; *Kirve vars om õige loveve; edimelt jäeti [õllevaadil] punni ka lovevempest, pärast lüüdi kõvasti kinni* Hls; *puuge surveti teri koti sissi, et ta koti songa ästi täis survaß, et ta loveve tõsta es ole; saabass om loveve, jalg lopuss sehen; sae kablage tõmmats sae lehte sikku ja lastass lovevepest; lase [ohjad] lovevepest; nüüd om lovevep ruum, lase või tantsi* Krk; *sukk on lobõvass lännü* Urv || (lobisejast) *sa olet üt's loveve, kinni ei pia, ei siul või midägi kõnelte* Krk

2. lovev; korratu *nevä eläve loveved elu* Hls; *mis ta tji, kik'k tjuü om loveve; seante loveve asi selle talu pääl, kik'k lohakil puha; ta om loveve kõndme -- vedä jalgu maad müüdä; üits loveve inimene, ei pane ennast kõrralikult rõõviss* Krk || *liiderlik sji om õige loveve tüdruk* Hls

3. lopsakas, suure kasvuga *volaß ütelts, kes seante suure kasuge ja loveve om* Krk; *väega lopev ja lihav vili olli, loveva kasvuga. kos ää maa, sääl näit lovevat vil'lä* Kam

loveval lõdvalt *lõng on loveval kerepude pääl* Saa **Vrd** lovevasti, lovevel

lovevald avaralt; hõredalt *kui ubina lovevald kasti paned, siss kloppuva ärä [vankril]; saapa om väegä suure, lovevald jalan* Ran

lovevasti lõdvalt *kui lovevasti on köidetud, siss tuleb lahti* Saa **Vrd** lobedast(i), loveval, lovevast(e)

loveve → lovev

lovevede lõdvalt *Pügämise man piab lamba jala teheste köitme, ei saa lovevede; Kotisuu ol'li nii lovevede köidetu, pörss pässi välä* Hel **Vrd** lovevest

lovevel *lovevel* Saa Kod lõdvalt *kangas on lovevel, ei saa kududa* Saa; [vill] *piäb õlema lovevel, ku kõvass one, suavad lapilised [värvimisel]* Kod **Vrd** loveval

loveven lõdvalt *mis sa ohja loveven oiad, tõmba ohja sigeves* Hls

lovevest *lovevest* Hls Krk Hel

1. lõdvalt; lohakalt *kikk asja om lovevest puha* Hls; *lovevest obese ette panden, sedluk lovevest pääl; sa olet rinnuse lovevest kinni tõmmanu* Krk **Vrd** lovevede

2. hõlpsalt, kergelt *üt's kõrd olli lovevest ärä anden* Hls; *õlpa kanime otsa panti sia sõrga, nelläs kjiil' tule lovevest valla* Krk; *inimene taht lovevest ärä eläde* Hel

lovevil lahtiselt *mool suur valge rätik oli lovevil ümber* VII

lobi¹ *lobi* Kuu Lüg Jõh spor S, L spor Ha, JJn Koe Kad VJg Sim I KLõ eL(p *lopi*) (vedel) söök; rokk *Peremihe puolt on prii lobi* Kuu; *süö sedägi lobida, midä on* Lüg; *jõvike lobi* Jõh; *laiva peel saab rii lobi ka* Khk; *ega laupa õhta keedeti sõukest lobi* Krj; *See pole supp, see on muidu lobi* Põi; *paneme obusele lobi ette* Muh; *Imal lobi aeb südame vesiseks* Emm; *sa tahad aga seda va lobi süüa* Mar; *kuradi lobi sa antsid mulle* Var; *lehmäle tehäse koa lobi, pannase jahu vee sisse, lobi valmis* Tõs; *Vangil egä päe prii lobi* Khn; [supp] *kui pal'luks keeb, keeb lõmmi, pehmeks lobiks* PJg; *Ku tjiid süia, sis tji süük, aga mette siukest lobi* Tor; *lobi tjuuri on kõögis nurgas, säält antse siadel lobi* Saa; *see leem põle muud kui va lobi* Juu; *pane kokku kedagi, sest soab ead lobi* Jür; *lambad lobi ei võta, kartulid söövad küll* JJn; *sada marka päävas ja prii lobi* VJg; *küll sial õli ia lobi* Iis; *suur kõst, ei tiä, mes lobi sisse ajab* Kod; *ma nisukest lobi ei söö* Äks; *tal on ea lobi ees, mis tal*

viga Plt; *on obosel`ammad`vaesed, sis tehässe lobi* KJn; *mis neil (vallavaestel) viga, na om lobi pääl* Krk; *teeme`põrssile lopi* Võn; *`Omgus`ánti põhk, siss`ánti vetel lobi* Rõn; *ánti süvvä lopi õnnõ²* Krl; *tulõ tüühhü, kroon`päiväss ja lobi prii* Har; *vetel` kui lobi, ryug om nii laih* Ráp || *püdel mass mätsiti saue või tuhaga`kinni, `tehti`seoke lobi, et raod`kinni`lähtad, märjad takud ja lobi`pandi ette, et siis ei anna ingata`ühti (ahjust) Mih* Vrd lobin²

lobi² Khk Muh PJg Tor Saa Hag Pil Krk Nõo Rõn San VLä(p lopi, -p-) Vas

1. *tühi jutt, loba, lori`ajab suust`väl`la rumalad juttu, lobi* Tor; *ma tahagi su lobi kuulda* Hag; *siul`sjj lobi käis iki ehen, ennegu`sel`ge sõna`vällä tule* Krk; *me esäl`olli kah toda juttu ja lobi visass kah* Nõo; *tõne`ütlep ärä mõne sõna, tõsel`joosep lobi kui* Rõn; *mi sa lopi`ajat* Kan; *ma tei näidega`irmust lopi ja`nal`ja* Urv; *aja lopi ja`ajulõss`ütte`puhku* Krl; *naasõ`haukuva, ajava`lopi* Har || *kuiss sul ta suu nii lobi om* Har

2. *lobiseja ken`pailu jutustab, on va lobi inimene* Khk; *mõni lobi`ütles: miul`aher naine* Krk

Vrd lobin¹

lobi³ *lobi* Sa lobe, *avar`mutter nii lobiks kulund;`äge`pulgad on ka nii lobiks läind, et äi seisa`änam sihes* Khk; *pulk on`augu sehes`tihke, äi ole lobi mette, äi anna`eesti`liikuda* Mus; *Pudeli`punn oo`tükkis lobi* Kaa; *naga on`seen`liiga lobi* Krj; *siis oli [sõrmus]`üsna lobi`-`-`nii`kergesti [läks]`sõrme, nüid`lähe`poolestkid üle`nukkide* Vll; *kui`kartsa`pulk lobi on, siis`löö`suume`sisse* Jaa Vrd loba

lobi⁴ n, g *lobi* PJg Saa Lai; *lobi g`lobja`Vig`Se`lobjakas, lumelõrts`lund ja`lopja`tuleb; ei selle`lobjaga`lähä`kuskile* Vig; *aab`seada lobi`taevast`alla`mis`kole; lobise`teega`saavad`jalad`likes* Saa; *kui`sula`maa`piale`tuleb`lund, siis ei tee`muud`kui`lobi, teeb`tee`lobisest;`ära`astu`sinna`lobi`sisse* Lai; *sääne`lobi`ku²,`lää`äi²`ma²* Se Vrd lobemus, lobinik

lobi⁵ *lobi* Jaa Põi *simman`ma`läksi`lobise`Jaa;`nad`oo`lobis`Põi*

lobi⁶ → klobi

lobi|kakk *merivarblane`lobikakk, mis`külge`imeb, vaksa`pikused`olid, rasvased`kalad; Lobikakk`nõnda`vesine`kala, kui`ää`praed,`niikut`pisine`pañnkook`jäab`sonna,`aga`täitsa`ää`maitse* Khk Vrd lobjus

lobikond *lobi|kond`g`-konna`trobikond`Pisisid`rottisi`oli`igavene`lobikond`Rei* Vrd lobokond, lohikond

lobile *mädaks`kartoli`lääva`lobile* Puh

lobi|lõug *lobiseja`on`üks`va`lobi`lõug`Juu;`kui`pal`lu`lobiseb,`siis`on`lobilõug`Sim;`nigu`lobilõug,`aab`rumalu`isi`suust`väl`la. siukse`lobilõua`juttu`või``ásja`Plt`Vrd`lobalõug,`lobimokk*

lobima¹ *lobima* Kuu VNg *Lüg/-maie/`Jõh`Khh`Krr`Käi`Kse`Saa`Juu`JMd`JJn`Koe`Kad`VJg`Iis`Lai`Plt`KJn`Ran`Puh`Kam`Har(da-inf`lopi<sup>2</sup>),`-me`Hls`Krk (isukalt, lobinal) sööma`lapsed`lobivad`süä`nagu`sia`põrsad,`anna`vaid`kätte`Lüg;`leHEME`akame`lobima`Khh;`sead`lobivad,`inimest`äi`lobi`Käi;`lehm`nõnda`kangesti`lobis,`tahtis`lõhki``süia;`lambad`on`leiba`ja`kardule`kooi`täis`lobinud`Saa;`siad`akkavad`iaste`lobima`Juu;`obune`lobib`vie`siest`jahu`Koe;`iad``süemist`lobi`nõnna`kere`täis`et`õige`aitab`Kad;`mina`lobin`selle*

toidu ära Iis; las na lobide, nüüd neil lobi küll Hls; küll oss ää lobide ollu, suu juusk vett Krk; sia lobiva molli man Puh; obene lobip rokka Kam Vrd lomima

lobima² → klobima

lobimene *lobime|ne* g -se sulamine *lume lobimese aeg soand väk'este soabastega kuškile* Kei Vrd lobemine

lobimissi *lohakalt meni teeb nii lobimissi, p_maksagid lasta teha* Khk

lobi|mokk lobiseja, lobamokk *lobimokk lobiseb pailu, pal'las lära ühte jooni* Khk; *selle sammu lobimoka pärast see kõik tuli* Krj; *sij üt's va lobimokk* Krk Vrd lobilõug

lobin¹ *lobin* g -a Rld Jäm Khk Muh Mär Kse Tõs Khn Hää Saa Ris Juu JMd Koe VJg Iis Kod Plt KJn Trv Ran Nõo, -e Hls Krk; *lopin* (-p-) g *lobin|a* Puh Har Rõu Plv Vas, -e San, -õ Krl

1. solin, lobistamine *'Siale süöm õige mieldis, 'aina lobin taga võttas* IisR; *kui 'noota tõmmetesse, siis 'kuultesse ka, kas kalade lobinad on kuulda nooda sihes; lae tuleb, suur lobin pime sehes* Khk; *kui räimed sees oo [noodas, siis] - - suur lobin taga kohe* Tõs; *Mia 'kuulasi ikka, kas vee lobinad kulda ond* Khn; *kõva lobin ol'li liivis, suur avi ol'li 'sisse tulnud Saa; siad süevad nii et lobin taga; ma küll ei kuule sigade lobinad* JMd; *vede lobinad tämä (kala) ei 'pelgä* Kod; *söüb ku lobin* KJn; *anise ja pardsi võtav lohun ku 's libin ja lobin* Krk; *kui pal'lu [kalu] sehen, siss võrk 'ol'li nigu 'tilke täis, satteva tagasi nigu lobin* Ran; *pardsikõsõ 'võtva ku lopin* Krl; *'vihma tulõ niu lopin om ennede - - lobinaga juusk vesi maha?* Har; *'põrsa? 'võtva rohe man nigu lopin* Rõu; *lat's võtt kässiga, 'kiisla seeh nigu lopin* Vas || *hõlpsalt, ladusalt; kiiresti tüü lääb edesi nõnda ku lobin* Hls; *sia söövä kah noid sia 'kapstit, na_m jo 'väega lobeda, kaku nigu lobinaga* Nõo; *tuü kõnõlõss nii lobinaga, et ei saa üttegi sõnna arru* Har; [forell] *Kudõnõmise 'aigu võt'i_nigu_lopin* Rõu

2. loba, tühi jutt *sie on 'paljas lobin* Jõh; *ma_p usu seda lobinad* Jäm; *lobin käis 'aknast 'väl'jä* Juu; *üks lobin neil alati* Plt || lobiseja *üks lobin inimine, selle juttu_b maksa ühegitel 'uskuda* Khk; *sa va lobin* Kse Vrd lobi²

lobin² *lobin* g -a Kse, -e Hel söök, lobi *lobin 'maitsets iasti* Kse; *agandest ja viijst tetti vanast lobin lehmile ette* Hel Vrd lobi¹

lobinal *lobinal* VNg Lüg Jäm Ans Khk Kaa Põi Muh Mar Mär Kse Tõs Hää Saa Ris Juu Koe VJg Iis Trm Kod Plt SJn Puh Nõo Har(-õl) Vas

1. kiiresti; hõlpsalt, ladusalt *sie on lobinal 'valmist 'tehtud* Lüg; *se lihab nende kää üsna lobinal edasi* Ans; *Ulga kää keib töö lobinal; Saabas läheb lobinal jalga* Kaa; *See oli nii kena rohi, et läks kohe lobinal 'alla* Põi; *töö lähäb kohe lobinal* Tõs; *'laske aga lobinal läbi* Ris; *see töö läks nüüd üsna lobinal edasi, oli paelu rahvast koos* Juu; *Nime järel on küll meister - - aga et töö lobinal läheks, seda ei õle* Trm; *koolis mõni on kõva 'piaga, teisel lääb [õppimine] lobinal* Plt; *'täambä lätt meil tüü edesi nigu lobinal, ku lasõt, siss laabuss, ku tüit, siss tegüness* Har

2. lodinal; vulinal *vesi 'joosi lobinal* Muh; *kui 'paksu seas on, siss 'lambad - - söövad lobinal* Saa; *siad süövad lobinal* Koe; *vihima tuleb lobinal maha* Kod; *nigu lobinõl tulõ suur vihm* Har

3. rohkesti, suurel hulgal *kalu tuli kõhe lobinal* Iis; *raha`tul`li kui lobinal* SJn; *to_m ää küll, et viin om ärä keeletu, et tedä lobinal`juvva ei saa; täl ei ole jo toda raha nii lobinal* Nõo **Vrd** lobinallõ¹

lobinallõ¹ rohkesti *Nätä om, et sul om taad`piimä lobinallõ käen, põrmand om ka täüis valõt* Urv **Vrd** lobinal

lobinallõ² lobjakat täis *tulõ jäl`P taad vanna rändsäkut -- kõik` kotussõ umma_jo lobinallõ* Plv

lobine *lobi|ne* PJg Krk, g -se Saa Lai porine, lumelõrtsine *tee on lobine, sealt ei saa läbi* PJg; *lobise`teega on obestel`raske`koormad vidada* Saa; *sügise on tee vett täis, porine ja kui lund`piale tuleb, siis teeb lobisest* Lai; *nüid om lobine ja like puha,`lopsu satass* Krk

lobinik *lobinik* lobjakas *`pilve lüüb kõik üle`taeva, suur pil`v, varsi one lobinik sel`jän* Kod **Vrd** lobi⁴

lobisama *lobisama* Kõp Trv Urv, -(m)ma Har Rõu Vas lobisema **a.** *lobisap pääle* Trv; *naasõ lobisasõ pal`lu`ruhkõp ku mihe`?; mi sa alasi lobisat, kõnõla mihe juttu kah* Har **b.** *`vihma tulõ nigu lobisass* Har; *`põrsa_sõövä_ku lobisass õnnõ* Rõu

lobisema *lobisema* Kuu RId/-mma Vai/ Jäm Khk Krj VII Põi Muh L Ris Hag Juu Kos JMd Koe VJg I Plt KJn Vil TLä, -eme Pst Hls Krk San, -õm(m)a Khn Urv Krl(-õ) Plv Röp Se Lei

1. palju (tühja juttu) rääkima *kie pali lobiseb, sie valestab ka* Lüg; *lobiso kaik`vällä* Vai; *lobiseb keik maai`lma täis* Jäm; *mis inimene peaks oma`suuga nenda lobisema* Khk; *Kõik mis ta kuuleb, selle ta kohe`välja lobiseb* Põi; *ma ei taha`tühja lobiseda* Muh; *suu oo`loodud lobisema,`pandud paelu`rääkima* Mih; *Ää lobisõg süemä`aegõs* Khn; *nüid sa oled küll lobisenud, mine vahel kodu ka* Saa; *küll selle moka ete lobiseb peas* Juu; *küll nad lobisevad, ei sua`aega`süüma tulla* Koe; *sinu lobisemist ei taha`kuulda* Iis; *sij`lätrab ja lobiseb, ei`õtsa, ei perä; nõnna lobiseb`jušku koon õlesi* Kod; *`mitmest suust käis läbi, iga üks`ütles: ei maksa`välja lobiseda* Lai; *igav üksi, tahaks kellegagi lobiseda* Plt; *temä lobiseb puha kätte, mis ta kuuleb* Hls; *ma nii sama lobise,`nal`la vai lobi võib jo olla* Nõo; *ärä lobisegu mud`u* San; *ta vana rabakarask, kes kõik`vällä lobisõss* Urv; *ku kohvikaän keevät, sõss naste suu lobisõvat* Krl; *tuu om`taitsa, kes pal`lo ei lobisõ`?; tõist ei`teota`?* Röp

2. vulisema, solisema; lodisema *juba järve kallas lobiseb, vist akkab järve tuul* Trm; *`katsed tilguvad nõnnagu lobiseb; pada kiib nõnnagu lobiseb* Kod; *meil tul`l iilä`vihmä nigu lobisi* Har; *tsiga sööse ku lobisõss inne* Plv; *päält vihma sõidat kohe ratastõga`?; [tee] lobisõss* Se

Vrd labisema, lobisama, lodisema

lobissik *lobi`ssik* vesine *maa sij`õli ku lobi`ssik si pajo`ssik ja muagene õli si vesi* Kod **Vrd** lobastik

lobistama *lobist|ama* R Jäm Khk Pha Põi Muh Rei Mär Kse Pä Juu Jür JMd JJn Koe VJg I/-ss- Kod/ Plt KJn SJn Trv TLä Rõn Kan, -amma Lüg Har Rõu Plv Vas Se, -em(e) Hls Krk Hel San, -õma, -õmmõ Krl

1. solistama; lodistama; lobinal midagi tegema *`luomale vii`karduli`kuori, lobistab ära ruttu* Jõe; *`lapsed lobistavad vie sies* Lüg; *`Lapsed lobistasid`lauva taga`süüa nigu`põrsad* IisR; *mere mihed lobistavad`aerudega* Khk; *Jähi`sõnna`toori kallale lobistama`jälle* Põi; *juba vesi ää lobistat; lehm lobistab aga`peale vee kallal* Muh; *lobistab küna*

kallal Kse; käppäpidi vee sees, tule ää, ää lobista siäl `ühti Tõs; `saarnad lobistavad ojas Tor; siga lobistas `ruhves, `ot'sis põhjast kardulid Saa; lapsed tahavad `kangeste vee sees lobistada; see leem põle muud kui va lobi, paras koerale lobistada Juu; lehmad lobistavad sul'bi kallal JMd; siad lobistavad muda ja vie sies Koe; lobissab sadada Kod; nagu luik, lüönud siivad laiali, ise `kangest lobistanud Pal; obune joob ja lobistab suust `väl'la Plt; [hani on] vee loom, mutku lobistab vee kallal SJn; lobisteb söögi man, ei mõsta süvvä Hls; pardsi lobistevē lohun Krk; latse lobistese lombin San; hobõnõ lobišt kõik' roka paingist maha? Kan; kala? irmus lobistõsõ? järvel Krl; A_lobistasõ_nimä_kah, vesi mugu_liiguss (haugidest); sannahn lobistõdass Rõu; lat's lätt lumbi`viirde, lobistass pääle Se || kiiresti midagi tegema mukku lobisteb [aknad] `val'mi, tal om selle `jārgi riista Hls
Vrd lobistõllõma

2. kergelt pesema, loputama Nattukese lobistas `kaevu `juures, mis pesu sie IisR; jõel vede aagun käesimä talvel [pesu] lobissama Kod; lobisti kud'agi ärä, ega periss puhtass es saa Ran; mõne õdagu lobistat viist läbi ja om ää küll Nõo; närdsu lobistat läbi, `tõmbat paar `kõrdu `siipi, om puhass Rõn; ma\_lobisti `hammõ läbi vii Rõu

Vrd logistama

3. lobisema üks valelik lobistab `peale PJg; purjus mehed lobistavad JMd; ää muts, kes `äste `asju aja, ää moka, kes `äste lobistess Hel

lobisti lõdvalt, lahedalt see keib lobisti `sõnna `auku Khk **Vrd** lobest(e)

lobistõllõma lobistõllõma Plv Vas lobistama `poiskõnõ lät's `tiiki `sisse, sääll lobistõlli Plv; vašk lobistõlli muah, pini nõna man, `kualõ poolõ pää käänd, nii jäl_pini nipsašs kõrvalt Vas

lobi|suu (lobisejast) Sa oled ju seikse lobisuuga, sulle ep vei midagid rääkida Kaa; see on va lobisuu, see alati tahab padiseda Juu; ta lobisuu `omgi Se **Vrd** lobasuu, lobitasku

lobitama lobitama Hää Saa lobiga söötma `Luyumi ju ikki lobitadaks, aganalobi `tehtaks ja Hää; ma lobitasin `lambad täis; `lehmi lobitse kardule lobiga Saa

lobi|taska, -tasku lobi`tašk|a, -u lobiseja – Krl **Vrd** lobisuu

lobjak¹ lobjak kaste kanepē lobjak tetti leevä `kastmess ja kartole `kastmess Rāp

lobjak² → lobjakas¹

lobjakane lobjaka|ne Põi Vas/-nõ/, g -se Lai lõrtsine, sulalumene Suur ull lobjakane ilm Põi; lumi oli metsa vahel lobjakasest läind Lai; lobjakanõ ilm Vas **Vrd** lobjakune, loblakas, lobrakanõ

lobjakas¹ lobja|kas Jõh IisR Mus Krj Jaa Põi Muh spor L Ha, Tūr Pee Koe ViK Lai KJn SJn, `lojja|gas Kuu, g -ka; lobja|k Kõp, g -ku Saa JMd Iis Kod Lai KJn M TLä Kam San Kan Urv Krl Vas, -ka Mus VII Trm Lai, -ko Kod Rāp, -gu Jām Khk(-ga); n, g lobjaka, n `lojjak VNg

1. sulalumi sajab `lojagast Kuu; Ei `sellise lobjakaga saa enam `metsast `palke `välja vedada IisR; Öösse oli lojagud sadand Jām; ajab lojjakad kut sülega maha, suured laiad patakad kukkuvad Mus; kui ilm sulaks lihab, siis obuse `jalgade `alla jäävad lojjakad VII; täna lämmatab nõnda lojjakad Jaa; puhu saab (sajab) ristiklund, puhu lojjakast ja sula `lortsi Muh; lobjakas, lume lõrts saeab, tükäti `vihma ja lund Var; lojjakast maa täis Aud; `vil'tidega saa selle lojjakaga `kuskile `minna Vān; lina nii tūmä ja `pehme nagu lojjakas

Juu; kukkusin lobjaku `sisse maha JMd; täna sadas lobjakast Koe; käind tohutu mua äe, üks lobjakas kõik, jalad märjad kui kalsud Kad; lume `ränntsa ja lobjakad sajab Sim; vanger jäi lobjakusse Iis; õõnad `valged nagu lobjak Kod; kui külm oli käsi karistand või `jalgu, siis `toodi lumi tupp, `pändi vett `piale, siis sai tast lobjak, siis `pändi lobjaka `sisse, siis ei akand valutama Lai; Ära sa pastaldegas mine, `vällas puha lobjakas SJn; lume lobjakud aab maha Hls; `lopsu ja lobjakut tule, lumi ja vihm üten Krk; maan `olli küll lobjak, sula kõik joba nigu pask Ran; regi läits `kraavi `kummali lobjaku `sisse ja jahuko't sätte `pääle ja kost sa iki lume lobjaku sehest `väl'lä saat Puh; lobjakut satap, kui sula `lumme tulep Kam; kohe sa `säändse lobjakuga iks läät Kan; `tämbä satass lobjakut `väega Vas Vrd lobemus, loblakas, lobrakas

2. adv **a.** pehme särg oo muedogi mädä, ei kestä tehä, `niiske lobjak (riknenud kalast) Kod **b.** halgas keväde puu pind on lobjak, ei lahe paenotata, piäd vinnotama Kod

lobjakas² lobja|kas g -a murakas `puulgad, lobjakad, muistikad, vaarakad, kõik oo marjad Hää Vrd loblak

lobjakas³ lobja|kas g -ga labidas loomatoidu segamiseks kui veistele sab_`rokka `tehtud, siis lobjagaga liigudatse jahusi Mus Vrd labjakas

lobjakas⁴ lobjakas lopsakas lobjakas puu, `priskeste `kasvan Phl

lobjakult lopsakalt mis `väege lobjakult kasvasse, `kartuli `keskelt lääve `lõhki Trv

lobjakune lobjaku|ne g -se Kod, -tse Puh; lobjaku|nõ Se, g -tsõ Urv lobjakane lobjakune ja libe õli; ku vihim lumele `selgä lähäb, one lobjakune Kod; lobjakune tij Puh; sääne lobjakunõ o'l, lobjakut ai `taivast maha Urv

lobjus lobjus merivarblane Lobjus, ta söuke kinniakkav kala Khk Vrd lobikakk

loblak loblak (murakas) sji om ülearu är kasunu loblak, kõllane Krk Vrd lobjakas²

loblakas loblakas lobjakas; lobjakane sügise sadab `lörtsi lund, sie on loblakas; tie on märg ja loblakas Lüg

lobo¹ l'obo söim mis sa tan hõõrut, kae kos l'obo Plv

lobo² → lobu^{1,2}

loboka → lobutka²

lobokond lobokond suur hulk, trobikond üks lobokond kivä; kül tal on üks lobokond neid `riidid KJn Vrd lobikond

lobonik loboni|k g -ku lobudik suur ahi nagu lobonik Kod

lobot¹ lobo|t g -ti tihe võrk noodapäras peral on lobotid taga. lobotid püüavad vuod kinni Trm Vrd lobutka²

lobot² → lobuti

lobotka → lobutka^{1,2}

lobotkass → lobutka¹

lobra lobra suur, lõdvalt ümbritsev Müts on nii suur ja lobra, äi see mo pehe süni Emm

***lobrak** nõnnagu lobrakud tulid maha (lõng keralt) Kod Vrd lodrik

lobrakanõ lobrakanõ lobjakane um sääne lobrakanõ Plv

lobrakas lobrak|as, `loprak|as g -a lobjakas sajab lume `lopraka VNg

lobrama lobrama logisema, loksuma Käi on völli peel `lohti tulnd, akkand `kangesti lobrama; Sõrmenuga on sünu sõrme jäuks suur, see jeeb so `sõrmes lobrama Emm

lobrits *lobri|ts* g -*dsa* sirge varrega piip *esäl ol' lobrits suun; lobridsa ja kõvõra piibu?*

Urv

lobu¹ *lobu* VNg Puh San Krl, *lobo* Kod

1. a. lobiseja *lobo one üks lobasuu* Kod; *om üit's va lobu inime* Puh **b.** lobajutt – VNg

Vrd loba

2. looder va *'poiskõsõ lobu, vedelaja 'poiskõnõ* Krl

lobu² *lobu* Trm, *lobo* KJn lobudik *eena kuhi nago lobu, kõik 'viltu ja laiast vajund; va küüne lobu* Trm

lobu³ *lobu* mõrraujuk – Kuu **Vrd** klobu

lobudi → lobuti

lobudik *lobudi|k* Hlj Pha Jür, g -*ku* VNg IisR Mar Saa Juu JMd Pee Koe VJg SJn Hls Hel, -*gu* Kuu Puh Rõu; *lobodi|k* Jõh, g -*ku* Juu Kod KJn

1. (suur) lagunened või inetu hoone *Ega sidä suurd lobudikku saa küttäjessigi 'suojaks* Kuu; *Mis sest vanast lobudikust enamb maja 'kirja 'panna* IisR; *Kaua sa pead seda lobudikku, et sa teda maha ei lõhu* Mar; *sellest lobudikust ei saa muud kui tule 'rooga* Saa; *kaua ne loomad siäl lobudikus võivad 'olla* Juu; *ehitakse teene kui üks lobudik* JMd; *tal on mitu lobudikku* Koe; *sij ka mõne uane, üks vana lobodik* Kod; *ilmatu lobodik teine* KJn; *Ellive vanan sanna lobudikun* Hls || (lohmakast rõivast) *rätsep rikkus 'riide ää, 'jusku va lobodik 'sel'gäs* Juu **Vrd** lobonik, lobu², lobumik, lobundik, lobusk(i)², lobustik, lobutka¹, lobutnik, lobutus

2. suur hulk, kogum *Siin on veel - - 'terve lobodik maju* Jõh || *kobaras koos kõik majad one siäl ühen lobodikun* Kod

Vrd lobuti

lobumik *lobumi|k* g -*ku* lobudik *sie_s mõni rištiinimese maja on, igavene lobumik mudu* Sim

lobundik *lobundi|k* g -*gu* lobudik *Sij lobundik tules ärä maha lahku* Nõo

lobur *lobur* g -*i* Tõs Krk; pl *loburid* Hää Vil

1. vana kraam, koli; koost lahtivõetud asi *Katussaalune ruum 'ol'li, sedä õegati tare kõverus ja 'sinna 'paniti linaaemise masin ja muud loburid varju 'alla* Vil; *vana loburi om, ei tää, mis raam sij om* Krk || *lohakas inimene ta olli 'seante uiak, üit's lobur olli* Krk

2. tiivik [ta] *Pani masinale loburid piäle* Tõs

lobusk(i)¹ *lobu|šk* g -*ski* Krk; *lobuski* Hel lobiseja *sij om küll üit's lobušk* Krk || *üit's tõne lobuski nagu mina, 'säände sama rummal* Hel

lobusk(i)² *lobušk* Krk; n, g *lobuski* Mär Kir lobudik *üks vana lobuski ahi* Kir || (laiast rõivast) *'juštku üit's lobušk ümmer kiha* Krk

lobusteme *lobusteme* vilja lõikama *Aga siss akati rügi kah vikatige lobusteme; Egä es ole siast lobustemist ku nüid mõne teevä, et masinage* Pst

lobustik *lobusti|k* g -*ku* Mär Juu Plt; *lobostik* Ris lobudik *nagu suur lobostik* Ris; *ää põlend lobustik* Plt

lobut → lobuti

lobutama *lobutama* hooletult tegema *lobutab 'kokku, ei tij kõrralikult - - lobutedu enne* Ote

lobuteme *lobuteme* peksma *sääl oless ma lobute saanu* Hel

lobuti n, g *lobu|ti* VNg, *-di* Kse Kad Trm; *lobu|t* g *-di* Kuu Hlj; *lobu|t'* IisR/-t/ Sim Iis Plt Hel, *lobo|t* Jõh Lüg Plt, g *-ti*

1. (suur) lagunenu või inetu hoone *suur maja lobuti* VNg; 'Kesse seda vana lobuti`osta tahab IisR; *seal oo üks va suur maja lobudi* Kse; *vana maja lobut'* ja tahab veel seda raha Sim; *suur maja nagu lobudi* Trm

2. suur hulk, kogum *suur lobot oli inimesi siin* Jõh; `ostis ma\_ilmama lobudi`metsa ja ainamad Kad || kobaras koos `tõine kõrd on`terve külä kari ühes lobotis; *sie külä õli kõik lobotis siin iesküläs* Lüg; *ühes lobutis* Plt

Vrd lobudik

lobutka¹ *lobutka* Ote Urv Har Vas, *lobotka* Võn Kan/l'-/ Rõu(-ss) Plv Vas Röp

1. lobudik *vana laada lobotka ol' sääl* Võn; *mi sa_taaast sängü l'obotkast`sisse olõt vidänü?* Kan; *mu esä aigo ol'l siin põllu veereh mito popsi lobotkat* Röp

2. ree veoraam või seljatugi; madal sõiduregi *lobutka tetäss rii pääle. nakass lobutkõid pääle tegemä* Har; *mõnõl ol'l lobotkass kah [reel] pääl; lobotka sälä toel om üt's lipp är lännü?*; *ku vaja`sõita_kuhe, sõss pandass lobotka rij pääle* Rõu **Vrd** lebetka

lobutka² *lobutka* Ran, *lobotka* Trm Kod, *loboka* Kod nooda või mõrra tihedamast võrgust pära *lobotkad`tehti`puhtast`soetud kanepist* Trm; *loboka o tiindi nuadal ja tiindi mõrral; lobotka, si\_o õige`tihke, suured nuadad tehässe plahkadess ja lobotkitess* Kod; *ku nyut kala ei võta, siis om kurja silmägä vahitu, siis suitsutame lobutkat`õl'giga* Ran **Vrd** lobot¹

lobutnik *lobutni|k* g *-ku* Ote, *-gu* Rõn lobudik *ta tei üte lobutniku, om üless lobutedu* Ote; *Kuus kaändimijst`ol'li üten maea lobutnigun* Rõn

lobutus *lobutus* g *-e* lobudik – Hel

lobõ(hõ)dõ *lobõ(hõ)dõ* lahtiselt, lobedalt, lõdvalt `kuurma om lobõhõdõ kiinni\_köödet; *ohja omma sul lobõhõdõ peun, naa? läävä hobõsõllõ`jalgu; nee omma mul õigõ hää`saapakõsõ? läävä lobõhõdõ`jalga; tsuua? omma`väega lobõhõdõ jalan; ol'l sõl'mat lobõhõdõ* Har **Vrd** lobõõlt

***lobõuma** nud-part *lobõ_unu* lahtistuma *lat's`d'äänü šinitsest, bett rei pält lobõ_unu* (laps jäänud siniseks, aga kohe läinud [kõht] lahti) Lei

lobõvahe = lobõõlt *Timä es tohe_sinnä_lobõvahe minnä?* -- *nii et timä sääl`lõnkuma nakka õs* Rõu

lobõvalla lõdvalt, avaralt *mul`ol'li nee`rõiva ni_`parhra_kui, aga no_mma lobõvalla sällän* Har **Vrd** lobõõllõ

lobõõhe = lobõõlt *Sõss kakuti kohe lavva pääle? vai piingi pääle? uma`kuyt'sli, tuy`käänti lobõ_õhe kiinni?* Rõu

lobõõllõ lõdvalt *Taa`kuurma um lobõ_õllõ kiinni?* Rõu **Vrd** lobõvalla, lobõõlt

lobõõlt lobedalt, lõdvalt *Sõss`käänti lobõ\_õlt kokko ja\_`naati kässiga tuyd rõõvast ägli pääl`hõõrma* Rõu **Vrd** lobõ(hõ)dõ, lobõvahe, lobõõhe, lobõõllõ

loda *loda* Jõe Kuu VNg Vai VJg Iis Kod Urv/-d'-/ Krl

1. lödi, sodi *kärrü radas läks`varba`pääle, siis sie`varvas läks lodaks* Kuu; *oli`peksetu lodast* VNg; *luud lodad ja pääd mädäd jo,`kaua`auas old* Vai; *luam läks loda* (muda) `sisse kohe kuadini VJg || *pehme uba supp one juba loda* Kod **Vrd** lodal, löda

2. loba; lobiseja *loda aja`tühja`juttu* VNg; [ta] *ol'loda jutugõ* Krl || saamatu inimene – Urv

lodagalla lohakil(e); ripakil *Naaburid piid oma`asjad kaik lodagalla; Ei ole peremiest maja,`miestetüõ jääb kaik lodagalla; Kana o vist`haige,`seisub`piesa all`siived lodagalla* Kuu **Vrd** lodagilla, lodakalli, lodakul(õ)

lodagilla lohakil(e) *riided lodagilla;`Juomamihel on tüöd kaik kodus lodagilla jäänd* Kuu **Vrd** lodagalla, lodokilla, lohagilla

lodakalli *lodakalli* Lüg Jõh lohakil; lösakil [tüdrukud] *poiste ies lodakalli* Lüg; *Linnuke,`murtud jalaga, on`aia`ääres lodakalli* Jõh **Vrd** lodagalla, lohakali, lottakalli

lodakil *lodakil* Jõe VNg IisR Saa VJg lotakil *Laudlina`kortsus ja lodakil* IisR; *kõnnib nõnna kui kakerdus, ei`pääse edasi kohe, jalad lodakil* VJg **Vrd** lödakil

lodakil(ie) *lodakile* Jõe, -lle VNg Jõh IisR Sim Iis Kod lohakil(e); lotakile *puu unnik vajus lodakile* (viltu) Jõe; *jättad oma`asjad lodakille* VNg; *nied`asjad on`nõnda lodakille,`tarvis paremast sättida* Jõh; *Ei`mõista`teine obustki`õiete ette`panna -- jättab keik`rihmad lodakille rippendama* IisR; *pane oma püksid ommeti kõvemast, lodakille jalas nagu sielikud* Sim; [töötetegemine] *one lodakille`jäetud; sidod nõnna lodakille, et`lasti lähäb* Kod || *maha saamas lehm on juo lodakille* Iis; *eläjäs ehk inime, kes maha`suamisel, ega sij`kui`kaugelle ei lähä, tämä puhas lodakille* Kod **Vrd** lödakille

lodaku lohakil *ooletu, kel aásad -- lodaku* Rid

lodakul(õ) *lodakul, -õ* ripakil *rõiva omma lodakul sälläl; käsi ripuss`alla lodakulõ* Krl **Vrd** lodagalla

lodakune *lodaku|ne* g -se lohmakas *lodakune`riie* Kuu **Vrd** lodaskune

lodal pehme *erme ehk kartuli supp -- on lodal* Kod **Vrd** loda

loda-lada a. *liga-loga kõik töö oo loda lada* Mar; *loda-lada one, kõik segi, ei õle õman kõhan* Kod b. *lihva-lohva`vaese`jalgudega inimine käib loda-lada* Lüg; *loda-lada king käib jalan* Kod

lodama *lodama* Jõe Kuu Jõh

1. *käima* a. ringi lonkima *Mes sa lodad kogu`onsa`päivä külä vahel* Kuu **Vrd** logama
b. ära tallama – Jõh

2. lobisema – Jõe

lodamus *lodamus* g -e VNg Kse Tõs PJg Tor Hää VJg Hls/-d'-/ *logard sa nagu va lodamus* Kse; *laisk lodamus* Tõs; *üks mehe lodamus ta oo -- lodamus ei viitsi kedagi teha* Tor; *Ma taha su lodamusel jalad alla teha* Hää; *oled sina küll lod`amus* Hls **Vrd** lodimus, logamus

lodask *lodašk* g -i Kod(-sk) Lai

1. *lobudik õli`veike eenämäkene ja veikset küüni lodaskid õlid kua; maja kua ärä`lanknud nagu vana lodask* Kod **Vrd** logusk

2. hooletu, lodev inimene *lodašk ikke on, unestab ja jätab; mõni`ongi nisuke unestaea, lodaskist juba`loodud; kui midagi maha`pillasid, siis isa`ütles, et kud`a sa niske lodask olid* Lai

Vrd logask(i)

lodaskille laokil *mõni vana maea ää lagunend, on lodaskille maas;`vankrid on lodaskille`kuskil aia jaares* Trm **Vrd** logaskille

lodaskune *lodasku|ne* g -se lohmakas (rõivas) – Kuu **Vrd** lodakune

lodastik *lodasti|k* Sim, g -ku Lai pehme, vesine maa üks *lodastik on ja muud midagi* Sim; *läksin lodastiku juure, kus pajud kasvasivad* Lai **Vrd** lobastik, lödastik

lodegul lödvalt, mittetihkelt *lõntsub lodegul* (vikat varre otsas) PJg

loder *loder* g -i Phl Mär Kod Lai; *lodr* Muh looder va *lodr kapetas* Muh; *äi se loder viitsi midagid tehje* Phl; *selle loderiga siis keegi ühes tõsta saab* Mär

loderdama *loderdama* Kuu VNg Lai, -mma Lüg Vai

1. looderdama *tämä loderda päivad otsa* VNg; *midä sie loderdad, kui tüöd et tekkö* Vai || lohakalt tegema *loderdab tüö kiirest kokko, katsub, kuda saab kääst vällä* Lüg

2. lobisema *tüütäb ärä oma loderdamisega* Kuu **Vrd** löderdämä

3. [käsikivi] *loderdab* (lõmastab ärä vilja) Kuu

loderdes *loderdes* g -e looderdaja on üks *loderdes, ei viitsi kedagid tiha* Nis **Vrd** looderdis, loterdes

loderema *loderema* logelema *mis sa lodered sedavisi* Ris

loderik *loderi|k* g -ku Mär KuuK ViK Iis Lai, -kku Hlj RId, -gu Kuu; *loderi|kku* g -gu VNg Vai/-kko g -go/

1. looder, lohakas, laisk (inimene) Küll *rahvas panid hajuks, ku sie va loderik tütrik mihele sai* Kuu; *on üks loderik inimine, kõnnib pää sarikas ja silmad pesematta; mina sain viksi naise, teie saite loderikku* Lüg; *Käia ka i viitsi, igavene loderik IisR; va loderik, ega see siis kedagi teha viitsi* Mär; *laisk, venib nagu villane lõng, loderik KuuK; eks ta üks loderik ole ja muud kedagi, kõik tüed lorakille* Kad; *kes seda loderikku tüöle võtab* Sim **Vrd** loderlik, looderik

2. lagunened (ese) *vana loderikko regi* Vai; *vana ree loderik* VJg

loderikkust = loderikult käib *loderikkust; sial majas onvad keik asjad nõnda loderikkust* Lüg

loderikult lohakalt, korratult käib *teine loderikult suapa apsatid liapas sissepöle* Kad **Vrd** loderikkust

loderlik *loderlik* lohakas *niitja ette juhtus niske loderlik, siis sie järel niitja ütles: võtan vikati lüe, panen sulle kuradille pähä* VMr **Vrd** loderik, looderlik

loderus *loderus* g -e Jõe VNg laisk, hooletu *karjane on üks vana loderus* VNg **Vrd** looderus

lodev *lodev* g -a VNg Kaa Rei Mär Tõs Hää Trm Kod Plt KJn Vil Trv; n, g *lodeve* Hls; *lode|b* g -ba, -va Aud; *lodõv* g -õ Krl; *lotev* g *lodev|a* Ran Puh, -e San; *lotõv* g *lodõva* Rõn(*lottõv*) Rõu lõtv; *lotendav; vedel lodev inimene* VNg; *eks tal kohti mud'u ole, aga ta oo nii lodev* Mär; *sohke laisk inimene, ei viisi tööd tehä, va lodev Tõs; kuradi lodev mees* Trm; *võtis lodeva mõõdu* KJn; *lehmä lõög lodev, tuleb üle pää ärä* Vil; *kuusk va lodev puu* Trv; *neid lodevid rõõvid ei osta kennig* Hls; *lotev sõl'm* Ran; *naesel olli kah sõrmuss sõrmen, aga ta lli lottõv ja ol'li ärä kadunu* Rõn; *lodeve kondi, ei viisi midägi tetä* San **Vrd** lödev

lodevade *lodevalt kes seesi lössitab lodevade ja õredalt õlgi, tolle õlekatuss ei saesa küll, õle laseva läbi* Nõo **Vrd** lödeväde

lodevalt *lodeval*|*lt* Hää Plt, *-ld* Ran lōdvalt *Ára kuju nii lodevalt* Hää; [käärimis]*laud* `oiti *tramm, lõngad pinguli, ei saand lodevalt* `minna Plt; *mes sa nii lodevald keedüt* (kõidad) Ran **Vrd** lodevade, lodevast(e), lodeveli, lodevest, lodevil, lödevält

lodevast(e) *lodevast* VNg Hää, *-ste* Trv lodevalt `nüöri *one lodevast* VNg; *säärepael seot lodevast* `kiindi Hää; *õige lodevaste kõüdet* Trv **Vrd** lobevasti, lödeväste

lodevel *lodevel* Kse PJg Kod, *lodõvõl* Krl lōdvalt, lotakalt *see põle ea koha peal* `ühti, *üsna lodevel* Kse; *lõng one lodevel; püksid lodevel jalan* Kod; `rõiva *omma lodõvõl* Krl

lodeveli lodevalt *kangas om lodeveli koetu* Puh **Vrd** lödeveli

lodevest lōdvalt *sij sõl'm om lodevest kõüdet* Hls **Vrd** lodevalt

lodevik *lodevi*|*k* g *-ku* liiderdaja *üks lodevik naesterahvas* Kad

lodevil *lodevil* Mar Tõs Plt lodevalt; lotakalt *lõng või riie oo lodevil, põle pingul* Tõs; `riided *lodevil sellas* Plt **Vrd** lödevil

lodi¹ *lodi* g *lodja* (-*d'*-) Hlj S L Ris JõeK Trm Kod Ksi Lai KJn Trv Ran Puh San Vid(*lod'a*), `lotja Kuu; n, g *lodja* (-*d'*-) Vän spor KPõ, Iis Trm Plt Krl, `lotja VNg Vai, *lod'a* Har veesõiduk, paat **a.** (väike) laia põhjaga mere- või jõepaat; laia kerega laev (olnud kasutusel peam Peipsil ja Emajõel) `lotjaga `veidedä `palki ja puid ja kaik sugu `kraami vett `müüdä Vai; *rüsa`püüdjidel olid laia põhjaga lodjad, tagumine ots tõlp, esimene vahe Jäm; udjaga tõugetasse* `lotja *edasi* Khk; *keivad lodjaga rüasid* `vaatamas; *vihmase ajaga kei üsna lodjaga* `õues Mus; *lodi on* `ilma tüürita Pha; *lodi on paadisugune laia põhjaga, taaga sõidetakse ranna* `ääres *madalate* `kohtade pial VII; *lodi oo pisike, sellega* `kõidi `õngi `laskmas Muh; *lodi, igavene pisigene laia põhjaga, kalda earest* `püüti `lestasi, `toodi suure laeva peeld *inimesi maha ka Emm; lodjaga saab* äärest `paati `mendud - - suurt `paati *ei saa nii* `randa *ajada* Rid; *Kasari jõe peal oli* `eñni *lodi* Kul; *Lod'jaga iä mehine puütõ piäl* `käüä Khn; `enne *käesid ike lod'jaga* `sõitmes *mere peal* Juu; *lodja on laia põhjaga, [sõidetakse seal,] kus kivine on* HJn; *lod'jad on* `niuksed *suured, ma olen* `Tartus *Ema jõe pial näind* `teisi Koe; *jõe pial on pal'ju* `lotjasi Iis; *kanna puud* `lot'ja Trm; *lodi one suur* `maokas; *lod'jal one vene ühen, taga, vennegä võib* `randa `sõita; *pot'ivaarid õma lod'jadegä tulid, tõid* `kaussa ja *pot'ta ja* `kruusa; *emmis nagu lodi, aga tõi kaks aenokess põrsass* Kod; *lodjad on suured Emajõe pial, nendega* `veetakse *puid* Ksi; *vene mehed tulevad igä* `aasta *oma* `lot'jadegä *siia, tahvad närusi* KJn; *sai nättuss* `lotje Puh; *pan ta söögikot't ka lot'ta* `sisse; *lod'aga veedäss* `Peipsi `järve `müüdü *puid* Har; *lodi um ülemb veneht* Plv; `lot'jo *om veneläsil* `minka *puid* `veeti `liina, *katuss päl; sääl ol'liva niisuurõ* lod'a, *et nelitõisskümmand vagunitäit* `mahtu `sisse Röp; *koh om* `väega *porinõ, sääl tõmmatass* [noot] `lot'ja `sisse Se **b.** parv - Pä kui `Pärnus `silda *põle, siis lodjaga* `väetse *üle jõe. suur, pal'kest kohe, käsipuud* `kõrvas Tõs; *sis* `silda *ei old, tuli lodjaraha* `maksta; *Suurejõel oli ike päris suur lodja, tühja* `vankriga *obesid läks neli viis tükki* `peale; *suurel lodjal ol' keis, keiega tõmmati; veiksel lodjal ol'l udja, udjaga sai* lükata Vän; `sõitsid *lod'jaga üle* `Vändra *jõe; lot'ja vaja tõmmata* Tor; *lodi viib inimesi üle jõe, mijs* `tõmmab *teine puul* ääres `lotja Hää; *lavvad vai pal'gid, viis-kuus kokku* `lüüdüd, *sij on siss lodi* Saa

lodi² *lodi* Rõu, g *lodja* Plv, *lod'a* Röp, *lodi* Se (söödav jõekala) *Lodi um jäl lühükene, suurõ* `pääga - - *eläse\_kivi all ja\_puru sisehn* Rõu; `lotja *ma_i olõ* esi_sõönü? Plv; *lod'a* oma? *kivve seeh* Röp

lodi³ lodi Mar Kod Ran, g lodi Plt; n, g `lotja Lüg

1. lödi, löga kui kasest änäm `mahla ei tule, `neoke suur kollane lodi oo kasel, siis `öötas, et kašk oo `paskas Mar; karjamaal [on] need `pehmed soone kuhad, vesi ja lodi sees - - nigu pudru `piaale astu; sia söögi lodi Plt || sji lotermus ei tji kedägi, paks lodi Kod

2. lohakas inimene Midä `niisikeselt `lotjalt viel muud `uotad Lüg

lodi|ankur laisk inimene tuu om kah üits lodi`ankur, serände vedel ja laisk; saesab ja vahib nigu vana lodi`ankur Ran

lodi|kond kärnkonn teine oo vee kond, teine oo lodikond Muh **Vrd** klodikonn

lodima¹ lodima Sa Muh Mar Han Tõs Aud Kei

1. käima, kolama oli `siia `ümber`kouta lodima läind Jäm; lodib mere `ääres `ühte `jooi Khk; Kus te niid lodimas keisite Kaa; Emal pole poisist mingit abi, poiss muukut lodib mööda küila Pha; Kes teab, kus nee lodima läksid Pöi; ma ole väsin, ma sai eele lodida; ää akak `ilma kaudu lodima Muh; Kus sa naa koua lodisid Han

2. aeglaselt liikuma; roomama putukad lodivad keik Kär; Lest lodib liiva peal Krj; lodib `pääle sääil `järges, kaks vana obust ees (kündmisest) Pha; Täid lodisid teisel rae peal; Anjeras lodib nii tasakest `põhja kauda Pöi; kärnkond lodib, teine kond üppab; mudilased oo pisikesed linnud, suuremad kut seased - - nee\_p lenna, nee lodivad; mene rutemini, mis sa lodid; vähk lodis põrandal Muh; tegi kärriu tühjaks ja läks lodides tagasi Kei || laisklema lodib aga `peäle, viidab `aega, ei taha kedägi tehä Tõs **Vrd** lonima

Vrd klodima

lodima² lodima Jäm Khk Kad

1. solistama, lodinal midagi tegema siad lodivad süia lot'-lot'; `Moole `meeldib vees lodida Jäm; siga lodib, lodivad `süia; vee seest loditase `eina, `aetase kogu Khk

2. sööma lammas lodib kõik `nahka Kad

3. lobisema lapsed panevad muidu vahe `peele lodima (räägivad täiskasvanute jutule vahele) Khk

lodi|mokk lodimokk lobamokk – Jäm

lodimus lodimus g -e Noa Rid LäEd laisk, lohakas (inimene) [ta] On nii lodimus, et mitte kedagi ei viisi tiha; jätab tööriistad maha lohakile, nagu lodimus; nää, kudas sul `riided oo ja jalavarjud, ise ka räpane, oled va lodimus Han; üks va lodimus, vedeleb `piaale Var || lohakus, hooletus sie oo inimese lodimus või ooletus Kse **Vrd** klodimos, lodamus, lodinos

lodin¹ lodin g -a Kuu VNg Lüg Khk Tõs Hää Iis Ran, -e Hls San(n lotin) solin, pladin; deskri `Naine pesi pesu `suure lodinaga, `permand ujub `viegä Kuu; üks neist `niinepuist `saigi `niini, aja `lõhki ja tuleb ku lodin taga Lüg; pal`las vee lodin `lahti Khk; vasikas joob - - lodin taga Tõs; üks lidin ja lodin Hää; ani ja partsi võtave viij sehen ku üits lodin Hls; kui pal`lu [oli kalu] sehen, siss võrk `ol`li nigu `tilke täis, satteva tagasi nigu lodin Ran; kõrt tulli kui_ts lodin vällä kikk San || loba sinu tühü lodin Iis **Vrd** lodsini, lödin

lodin² lodin g -a Mar Kse Han lohakas saand pragada `kangeste, et väga lodinat tööd teind Mar; Ma põle naa lodinat inimest veel näin Han

lodinaga = lodinal² Nähä igä, et ei ole perenaist, tuass ja `ouess kaik lodinaga; lodinaga `riidess; kodu on kaik lodinaga Kuu

lodinal¹ *lodinal* spor R, Pöi Muh Han Tõs Hag JJn Iis Kod Plt KJn solinal, lobinal; deskri *kallab lodinal* Kuu; *õine luom on ahne juoma, juob lodinal* Lüg; *räägib nii kiirest - - räägib ninda lodinal* Jõh; *Mäda tuli lodinal* [haavast välja], *pärast akkas paranema* Pöi; *soa mette sõna vahet, üsna lodinal reagib* Muh; *Piim läks lodinal üle ääre; Söõb lodinal - - toit kukub lodinal laua pial* Han; *räägib lodinal, ruttu kangeste, ei soa aru ühti. vasikas joob koa lodinal* Tõs; *na timeste reagib - - sõnad tulevad päris lodinal sialt suust* Hag; *veri tuli nii et lodinal* JJn; *söõb nagu siga lodinal* Plt; *ajab lodinal maha* KJn || *lodinal loeb lodinal, kõhe lüst on kuulata; tüü lähäb lodinal edesi* Kod **Vrd** lödinal

lodinal² *lodinal* Rid Mar Han Ris lohakil, lohakalt *ooletu, kel aasad lodinal* Rid; *lodinal teeb sedä tööd* Mar; [ta] *Oo üks lodin tüdruk, riided oo lodinal sel'gas* Han; *nõnna va lodinal tieb tüöd* Ris **Vrd** lodinaga, lodinasti

lodinamini halvemini, hooletumalt *coe lõng kedratasse ikke lodinamini* Mar

lodinaste, lodinasti lohakalt, hooletult *näe, mis lodinaste sa riisod, jätäd kõik einä tükid maha; lodin inimene, väga lodinasti teeb, söömakraamid teeb lodinasti ja* Mar **Vrd** lodinal²

lodine *lodine* ligane, porine; *räpane lodine, se on märg, must, mudane; lodine, must inime* Noa **Vrd** lödine

lodinen solinal *vihma tulli läbi ku lodinen* Hls

lodinos *lodinos* g -e hooletus, lohakus – Mar **Vrd** lodimus, logardus

lodisema *lodisema* R/-mma Jõh Vai/ Khk Krj Mar Kse Ris HMd Juu Pee Koe VMr Iis Kod KJn Puh, -me San

1. *solisema, lodinal jooksuma (vedelikust) eelä sadas nõnnagu lodises, veed õlid egäl puul oedun; ku alb katus, tuleb vesi sisse ku lodiseb; venne sisse tuleb vesi ku lodiseb, värsi õlema põhjan* Kod; *vesi lodiseb maha* KJn; *annum joosep kui lodisep* Puh

2. *lobisema olga vait ja ärga lodisega* VNg; *mes sa tühja lodised* Mar; *mis sa lodised alati. temä lodisemine ikke kuulda* Juu; *ta lodises rääkida, kes teda teab, et se tõsi oo* Pee; *käis siin ja lodises teine* Iis; *lodiseb, kes liiass kõneleb* Kod

3. *lõdisema, värisema külm paneb lodisema* Kuu; *ninda irm et reied lodisevad* Hlj; *ambad lodisod suus, nii külmä on* Vai; *õhtul akkab ihu üsna lodisema* Juu; *liha lodiseb, vesiliha sel'jän* Kod; *kõtt lodisess jijn õkva* San

4. *logisema kuivand rattad lodisevad* Koe

Vrd lödisema

lodistama *lodistama* Kuu VNg Jäm Khk Muh Mar Kse Han Tõs Juu Koe Kad Kod/-ss-/ Lai Plt KJn Ran Puh, -mma Lüg Vai, -eme Hls San

1. *lobistama; solistama; lodinal midagi tegema* Mes sa *lodistad siin vie kaussis; siga jäi lodistama viel* Kuu; *poisid lodistavad vee sees* Khk; *lodistab leent maha* Kse; *mis sa seal vee sees lodistad* Juu; *lombis tahvad olla ikke nuored konna pojad, muda sies, sial ia lodistatta* Kad; *te lodistate teega nigu kõrtsmikud* Lai; *põrssad lodistavad küna kallal* Plt; *latse lodisteve pori sehen* Hls; *või siis vana aigse kalamehe kavel lätsiva, siin na lodistiva; kure saapa jalan, lastel ol'li ütte lugu, kui vij seen lodistiva* Ran || *kergelt pesema Lodistin vähäkäse neh riide huomigull* Kuu; *lotrab ja ise lodistab pesu* Lüg; *ma lodiste siin livvan niisama tolle mõsuge* San

2. *lobisema midä tämä lodista tühjä juttu* Vai; *mes sa lodissad* Kod

3. lõdisema *midä sie lodistad sääl`välläs, tule tuppa`suoja* Vai **Vrd** lõdistama
 4. logisema, logistama *puu regi lodista* VNg; `naised`kolgivad linu, siis lodistab`enne linad`katki`kolgispu vahel Lüg; lodistab`peale vaade ratastega teed kaudu Muh
 5. jätab tööriistad maha lohakile, nagu lodimus lodistab sedasi Han

Vrd lõdistama

lodisti *lodisti* (logust asjast) *mis ratas se enam oo, paljast lodisti* Muh **Vrd** lõdisti

lodja|puu *lodja|puu* (-d-), -pu(u) Pär Vän Hää Juu Pee Koe Sim Trm MMg Lai KLõ T V(lod'a-, lood'a-); *lod'jap* (-d-) MMg Äks Ksi KJn Kõp Vil; *loidap* Saa M(-bu Krk), -pu Saa Ran; *loedap* Trv, -puu Ran Puh, -pu(u) Kod Hel Ran lodjapuu (Viburnum opulus) *lod'japuu* kasvatab punased marjad Hää; *lodjapu õiltest saab iad tjjd* Trm; *meil ei kasva paelu lodjapid* KJn; *kohlapul on teist`moodu marjad kui lodjapul* Vil; *loidap om lodev puu, aralise lehe ja kobaran marja* Trv; *loidap akkab veerest`õitsme,`valge õhuke õitse, kihtise lõhnage, nel'la leheline`õitsmeke; siin mõtsan om vähä loidapid* Hls; *loidapul om`vahtra`mjuudu lehe* Krk; *loedapuust tei`nikse minu mijs* Ran; *lodjapuust tettänä`mitmasugust`rohtu. lodjapuu juure ja marja ja`äelmä ja,`kõikist tettänä`rohtu* Nõo; *lodjapuu kasvass`puhmu`viisi, äste ilusa`äelme tutu otsan* Kam; *lod'apuid kasuss perve`vijri piten, kos om`võssu vai lepistikku* Kan; *lodjapuu kasuss mõtsal likõ maa pääl, verevõ`apnõ marja` man* Krl; *lood'apuu marost tetäss tjjd, rinnolõ om hää* Ráp **Vrd** loidakapuu, ludjap

lodjus *lodju|s,`lotju|s* g -kse lohakas, ropp inimene *Sie inimene on peris lodjus, oma`riidigi ei`viitsi`pessä; Ei ma`neie`piimä süö, nie siel`ninda`lotjuksed* Kuu
lodo(-) → lodu(-)

lodojas *lodoj|as* g -a lai, lõtv *lodoja`näoga sij naene* Kod

lodokas *lodok|as* g -a a < lodu¹ *lodokas eenäm, iivä ein kasvab* Kod

lodokilla lohakil, sassis *akkid on sösökilla ja lodokilla* Vai **Vrd** lodagilla

lodr → loder

lodra-ladra lobiseja, latraja *sa oled vana lodra-ladra inime* Koe

lodrama *lodrama* Jäm Khk Koe Plt lobisema *emased lodravad* Jäm; *lodrab ning laristab nii pailu* Khk; *mis sa lodrad ühte`puhku, suu jooseb pias* Plt **Vrd** lodrima, lotrama

lodri¹ *lodri* Jäm Khk Kaa Phl

1. *pori keik kuhad oo lodri täis* Khk; *Sügise aegu oo - - teed keik läku lodriga ukkas* Kaa

2. **a.** *pehme, vedel lodri maa* Jäm; *ta pole`ühtid`tümssagas, ta nenda ia lodri* Khk

b. *lotendav lodri riie* Phl

lodri² *lodri lori see oo lodri sõna, ega se põle`õige* Muh

***lodrik** pl *lod'rikod* kahl lõnga *lod'rikod tulevad maha, ta`puasme keritud, langeb siält kerä piält maha* Kod **Vrd** lobrak

lodrima *lodrima* lobisema, latrama *mis sa muidu lodrid, kui põle õiged juttu; ää lodri ja valetle teise inimese ees* Muh **Vrd** lodrama

lodrine *lodri|ne* g -se porine *Lodrine tee* Khk

lods *lods* lodin nõndagu *lods*in tulliv`valla (niined lõhmuse küljest) Krk

lods *lods* = lodu¹ *lods* vesi TMr

lodsõuss *lodsõ,uss* lojakas *ku lumi sulama nakass, siss omma`kõik` kotusõ vett ja lodsõ,ust täüs* Har

lodu¹ lodu R(-o RId) Jäm Mus PJg Tor Kos HJn Amb JMd Koe ViK I(-o Trm Kod) KLõ(-o Plt Pil) spor T(-o KodT), u Rõu, lod'u Hel Nõo Kam vesine, liigniiske maa 'luomad jäid lodusse 'kinni Kuu; 'metsäs on 'einämad lodo maal, sie on 'pehme maa; 'undi 'nuiad - - siin 'kraavides 'kasvab, kus tümä on ja 'niiskene lodo kõht Lüg; 'Luomadelle 'kõlbas pikk ja terav ein küll, mis lodus ja 'metsa 'lompides 'kasvas IisR; einama lodu ähk padu, kus maa o vesine ja madal Mus; aa luomad lodusse, sial lodus on ilus rohi; aja luomad lodust 'väl'la JMd; eenamaa sies on lodu Koe; lodu peal kasvab kuivaga ea rohi VJg; tegid lodust 'eina; lodu einamaad olid madalad vesised einamaad; lodu maa on ise mustamulla maa Sim; 'ümber'ringi tüma lodu; mõni lodu kuivab suve aeal ää Trm; läksin lotto sia 'kapsid 'õt'sma; lodo eenamul ei taha muud 'kasva kui konnaõsi Kod; vana küla kaev oli lohus, mis si lodu või lohk oli Pal; lodu ei ole soo - - lodu kohast saab 'eina ka teha, see on nagu põllu sees nõgu; loomad jäid lodusse 'sisse, 'käidi 'väl'la vedamas; talvel lõigati lodust puid Lai; lodo [on] põllu sees - - vesi pial, viimati kuevab ää, aga vahel ei 'saagi 'eina teha Plt; säääl all ol'i 'niskene mädä lodu, ja_ss [ema] tullu säält lodost üle KodT; 'aina lodu pääl kasvass, mõnõl ää, mõnõl vilets Kam **Vrd** lodsu, lodustik

lodu² lodu Krj Mär, lod'u Aud Saa Sim Kod/-o/ M Ran Nõo San Urv Rõu vana, vormitu peakate, lotu; soni vana mütsi lodu pias, käib peale 'ringi Mär; ta tõmmas lod'u üle sil'made, et 'kijgi ei tunneks Saa; lod'o one madal müts sirmigä Kod; Must lod'u ol'i tal pähän ja all'i rööva ollive sellän, mea ei tää, kes ta ol'i Krk; mi sa_käüt säärtse lod'ugõ Urv || väike 'poiskõsõ lod'u San

lodu³ n, g lod'u Trv Hel Ote, p lot'u Urv aru, mõistus ei ole pääd otsan, ei ole lod'u sugugi Trv; tal om lod'u otsan Ote; tal ei olõ 'õigõt lot'u pään, ta om poolõ aruga Urv || rumaluke lod'u om selle sama sisuge ku poole mudsuge Hel

lodu⁴ lod'u Kuu, -o Vai lobjakas, lörts sajab lodu Kuu; küll tuli lodo maha Vai

lodu⁵ lod'u VNg, -o Lüg Jõh Vai longu(s), lonti(s) lodu 'korvad on ka 'jälle paremad kui kikkis 'korvad VNg; lodo nenä, nenä õts seda 'muodi 'alle Lüg; sukkad 'lähväd lodo ehk sukkad 'lähväd 'alle, kui 'paelu pääl ei õle Jõh; [tuul on] rukki - - lodo 'lüönd Vai

lodukeli lohakil, laiali asja om kik'k lod'ukeli Puh

lodukille lodukille VNg, lodo- Vai **a.** lohakil ajas 'asjad lodukille VNg **b.** lõdvalt 'ninda pahast on 'kimpu 'siotu 'kinni, et on lodokille Vai

lodu|kübär lod'u kübär = lodumüts – Hls **-mets** lodul kasvav mets Lodumets on 'siuke vesine mets, vesi ei kao kunagi, alati vuliseb all Tor; lodu mets on suo mets, nisuke raba 'muodi mets; kui siit 'minna Kärü 'puole, sial on madal lodu mets Sim; siin on kua - - lodu metsad, sial lühiksed puud Trm **-müts** soni, pehme riidemüts lodumüt's o jälle sui aal kanda Muh; lod'umütsiga võib igas 'kohta minna Saa; Mehe kandseva noid lodumüt'se Nõo; lod'u müts pähä - - [ja] las 'käia San **Vrd** lodukübär

lodune lodune Kuu Kos a < lodu¹ lodune tie Kuu; kargas on kruusisem kui lodune moa Kos

lodu|pealne a. lodu on nisuke tüma lodu 'pial'ne, ei kannu inimest ei 'luoma, suadiks siis viel uost Kad **b.** soo einamaad on lodu 'pealsed, 'laia 'rohtu kasvab pial Kos

lodus lodus VNg(-ss) Jäm Khk Krj Muh Emm Kse Tõs Tor Ris Juu/-d'-/ Jür(-d'-) ViK Iis, -os Jõh Vai Mar Juu longus, lontis; norus 'saapa 'sääred loduss; 'kuera saba one lodus VNg; sukk on lodos - - 'unnikus 'sääre 'ümbär Jõh; tümä (loom) on vist 'aige, kui 'korvad

on lodos Vai; *sukk lodus jalas* Jäm; *lehm nõnda lodus* `moega Krj; *läks minema, müt's lodus peas* Muh; *selmad on nii lodus* (poolkinni) - - *kut magada tahad* Emm; *kana naa lodus* Kse; *koeral saba lodus taga* Ris; *`valge kana, oli teene nii lod'us ja `longus, tiivad lohakil* Juu; *rohi on lodus* Jür; *sukad on lodus, üleval ei seisa* VMr || *ripakil inime tukub, moka lodus* VJg **Vrd** lottus, lödus

lodus(s)e *loduse* Jäm Khk Krj, -sse Jür VJg longu, lonti; *norgu kõrvad laheb loduse, kui midad viga on* (loomast) Khk; *jääb `jälle loduse, korra oli püsut ergem* Krj; *vihm rõhund lodusse oksad, lodusse vajund* Jür; *`vuata, sukad lähavad lodusse* VJg **Vrd** lottu

lodustik *lodusti|k* VJg IisR, *lodosti|k* Lüg Jõh, g -k(k)u lodumaa `teine `einama ots on igavene lodostik; *`Vihmase suvega lodostikku ärä mene* Lüg; *padustik on paks mets, aga lodustik on tüma sua mua* VJg

loduteme *lod'uteme* ripnema, tolknema pulli kaal lod'utes Hel **Vrd** lotutama

lodõhanõ *lodõhanõ* sajune, halb *lodõhanõ ilm* Plv

lodõlõ *lodõlõ* lopsakalt `kapsta kasusõ? *lodõlõ* Krl **Vrd** lodõvadõ

lodõvadõ *lodõvadõ* Krl Har = *lodõlõ na kasusõ irmuss lodõvadõ vai lihavadõ* Har

loe¹ → loode¹

loe², **loed**¹ *loe* Sa Hi, *lue* Mus Emm; *loed* Khk kõrgvesi, meretõus; *kõrge veega* (meri) *loe tuleb `öue, siis `tehti `kõrgema koha `pæle maja; meri on loe, vesi on `tousand* Jäm; *meri oli nii loeks tulnd, oli jää `pæle tulnd; loed meri on vett täis; loet tuul ajab mered loeks* Khk; *nii lue `veega p või ragima akkada; mered o para `aegus `kangesti loel, veed o `kõrgel; vahel lue merega oo `püsku meri ning suur meri ühes* Mus; *vesi on suur, mered loed* Pha; *kui meri `kõrge on, siis on ta loe* Käi || *see on üks va loe `aetud rahvas* (juhuslikult kokku sattunud) Khk

loed² → lood^{1,2}

loedap → lodjapuu

loehab *tuul loehab* (kohiseb nõrgalt) *metsa peal* Kse

loe|laud 1. loodimisvahend *Mo eas, siis akkasid nee loelaavad, siis akati nende `järke `seina `loodima* Kaa; *Pole säel loe`lauda vanasti `miski olnud. Silm ja `kerve vars olid loelauaks. `Oasta kuie`kümne eest, siis aketi seda pisikest tina kuuliga loe`lauda koa `ruukima* Põi; *suur `loelaud o, sellega looditse maja* Muh **Vrd** lood², loodilaud

2. *käärlaud loelaud või `käärlaud, sel o augud sees ja kerad joosevad sealt läbi* Aud; *teese `kääga oia `lõngu, seda loe `lauda teese `kääga* Vän

Vrd loodlaud

loe|lõng *peenike lõng arilik [lõng] oli kahe`kümne, loelõngad olid ikke kahe`kümne viie `pasmased; kui minu ema käis `mõises, siis `olla `tehtud loe `lõngu* Juu; *Siis õmmeldi [teki] `laiadele loelõngaga lilled vai roosid piale* Trm **Vrd** loodilõng

loemekas *loemekas* lohklik vahe piäl *loemekas eenäm, kingud vahel* Kod **Vrd** loemene

loemene *loemene* = loemekas *suu juures on maa loemene ja jõgine* Hää

loe|meri *tõusuveega meri* (mõlemad osised võivad muutuda) *loe meri, kui vesi o `tousand; vahel lue merega oo `püsku meri ning suur meri ühes* Mus; *sääl on loed merd ka* Pha; *loe meri on `kõrge meri* Phl

loene *loe|ne* g -se a < lood¹ (raskusmõõt) *need oo `loesed pakid kogu pandud* Khk

***loenõ** pl *loedsõ* loast tehtud *loedsõ pauna?* Urv **Vrd** lugane

loepärast tüki järgi; arvult ärä neid võta, nij om miul loeperäst; ka siul nij korvi loeperäst om või om ilma lugemed; loeperäst `müüti `räimi kah; meil om rüä aki, aki laru, ega naa `loeperäst ei panna Krk

loet → loode¹

loetama¹ `loet|ama spor S Lä, Tõs Hää Ha JMd Koe Kod Pal Plt Pil KJn Puh Nõo Võn Rõn spor V(-mma), -eme Hls Krk San, -õmmõ Krl; `loedama, loe- Emm Rei; `luetama R/-mma Lüg Vai/ Kse Han Tõs Ris Jür HJn Kad VJg Iis, lue- Mär Kse

1. lugeda laskma, (leeri)laste või abiellujate lugemisoskust (ka piiblitundmist) kontrollima ikke `kardeti sedä `luetamist Kuu; *Lugemise tuas `käisimä `luetamas Lüg; õpetaja `loetas leeri `lapsi Khk; õpetaja `loetab `lapsi `kerkus, kui leeri aeg oo või kui üks teist lugema õpetab VII; Kerikärä käis vanast koolis lapsi loedamas Emm; õpetaja keis meid sii küla perede sees ju `loetamas Rid; ta oli `piske, ku läksime külase `loetama Kse; `leeris koa `lapsi `luetatse, küsitse ja lastase lugeda Tõs; kirikus ja `köstre juures `loetadass ja katsutadass `lapsi Hää; `enne `käidi `lapsi `loetames möda küla peresid Ris; kirikärä `loetas `lapsi koolimajas, kuue `seitsme `oastased `viidi lugema Juu; õpetaja `loetab `pruuti ja peigmiest Koe; õpetaja käis vanaste ikke `kuolis `katsumas, siis `loetas vanu ja `lapsi Kad; nied paarid on jo `luetatud VJg; koolivanem tuleb `lapša `loetama KJn; valla kuulmeister `loeteb `latsi Hls; leeri `latsi `loedets; tõstamendist `loetedi, ku lugede ei mõista, neid olli kirikusaks siis `nuumin Krk; lännuva opetaja manu lugema, ärä `loetedu, siss lännuva `liina pulma `kraami `ostma Nõo; ku `poissi-`tüt`rigu - - `tahtsiva laolatuisi minnä, siss `enne käesivä nä opetaja man lugeman, `kerku `mõisan `loetedi näid Rõn; ku opõtaja tul' `kuuli, vallalõ `laskma keväjelt, siss `loetõdi peris koolilatsõ ja suurõ latsõ; mõrsja ja nuur`mijss käve `loetaman, opõtaja lašk lukõ? mõnõ käsü vai salmi tõstamendist Har; vanast õks `loetõdi `lat'si - - ütäl pääväl and [õpetaja] üless tuu tük'ü oppi?, sõss tõdõdõl vai kolmadal pääväl loet' Rõu*

2. leeritama lapsed kõik `veiksed, `taistsid kual'tata ja `loetata Kod; `loetasin õma poja ehk `tütre ära Pal

3. armulualisi arvele võtma enne laualõ minekit tul' opõtaja vanna rahvast `loetama; ku [õpetaja] rahvast laualõ kirutamma tul' - - siss `ül'ti: opõtaja tul' rahvast `loetamma Har; Pühapäiväh om `loetõdu külä kerikoh Plv

4. surnupalvet pidama; itku laulma `tuodi kuol'meister, kie `luetas `surneid, luges ja `laulas `surne `juures; sel `naisel õli `enne üks `peigmes ja sie `peigmes jäi `aigest ja suri, siis tämä käis nuttas sääl `juures ikke - - `luetas siis sedä `peigmest Lüg; `surnud luededa ja `itkedä Vai; õmatsed, kes `leinäväd `surnu juuren kua `loetavad; kisendäsin ja `loetasin siin sel suvel kui Paul' suri; õlletas ja `loetas kuikavva sedä põrsass taga järele Kod

5. loetlema, üles lugema minul ole enam `keiki neid `mieles, kui ta kogu nädala `süümised `luetas ära Jõe; neid on mittu nime, neid nimesi ei `oska kohe `lueta ~ `luetada VNg; `luetas kõik, kus käis Iis

6. manitsema, noomima see on `kange teissi `loetama Khk; Kui see Oa Mihkel meitele jälle tuleb, ma taha teda siis loetada Kaa; Küll ma teda `loedasi Rei; `luetas mulle sõnu (sõimas) Iis

loetama² `loetama SaLä Muh Phl Rid; `loe|dama Rei, `lue- Emm Käi tõusma; kergitama (mereveest) enne ep liha talveks, kut on sedasi `loetand Jäm; Täna tuul pöörand

`lääne, meri akkand `loetama Ans; akkab merd `loetama, vesi tõuseb Khk; täna uo mered `kangest `loetan Muh; nüid `luedab ninda vett, akkab talve tulema Emm; meri on üles `loedand Rei; vesi `loetab, tõuseb jää `peale Rid

loet|põhi loet- Ris, luet- Jõe Kuu Hlj (ilmakaar) luet pohituul on külm, puhub sügisel ja `talvel Jõe; luet `pohja tuul on tänä Kuu; tuul on luet `põhjast Hlj **-põhine** a < loetpõhi Kui üäd kala `tuuled, `luode ja luet pohisest olid, sai ka `paari saa [kala] `ringi `kerraga Kuu

loet|tuul loet- Jõe Kuu spor S, LāLo Khn, luet- Jõe Kuu Hlj Emm loodetuul loettuul, siis on meil siin `keige paremb kalasaak Jõe; tuul on `luodest, luettuul Hlj; kui loet tuul ja lounat `päägene, siiss karjapoisil εε siruta Jäm; loet tuul ajab mered loeks Khk; Loettuul oo ju taevaluud, puhub taeva selgeks Kaa; Väinades aeb vesikaare ja loet tuuldega loe vee; kui luettuul puhub ja vaaks jääb, saab `räimi Emm; Loet tuul toob vihma `välja Rei; loettuul `kaotab kalad ää siit äärest Mar

loetus `loetus g -e KJn; `loetu|ss g -se Puh Nõo, -sõ Krl Har Plv Vas Röp; `luetu|s g -kse VNg; ad `loetsel Vil loetamine poiśs es ole oma noorikud `näändgi, käesid `loetsel õpetaja juures, sääl sis esimest `korda nägid Vil; opetaja `tulli `loetusele, enne pedäss `tunni, siss nakass noid üless kirjutama, kes lavvale `tahtsiva minnä Nõo; nuu<sup>o</sup> olli `loetusõl käünü^o, sääl opõtaja lask usutükke sisest versi lukõ^o ja pedi uma `kõnnõkõse; sõss käüe opõtaja `loetusõl, võt^t vanna rahvast armulualõ, sellät^t mõnõ käsü Har; opõtaja tull Himma `küllä `loetusõlõ Plv; Pääle `loetusõ `hõikass opõtaja kerikoh [pruutpaari] kolm `kõrda üless, sõss võidass laalatusõlõ minnä^o Röp

loe|vesi tõusuvesi sügisel loeveed ujutavad maa üle Jäm; `löuka oli surt muda ning loevett täis ajand Khk; loevesi tuli, selle `järke on `tormi `ootada Mus; pailu loevett jää peale aand Põi; Välja tuul puhus mütu pæeva, loe vesi ujudas keik karjamad vett täis Emm; loevesi aab talvel jää `peale Rid; Täna oli loe vesi nda sügä, et tuli üle ree põhja Khn

loga¹ loga VNg Vai Khk Kse Koe KJn Hls San logu; kola vana loga - - vana lagond `riista Vai; see vana loga veel, nõnda εε kulund Khk; vana loga kõik koehad täis Kse; värät<sup>t</sup> om är `viltu vajonu, igäven loga iki Hls; loga kõik kotussa täüs San **Vrd** logadis, logats, loge²

loga² loga Põi Hää JMd Sim Pil Hls Krk Puh lohakas, laisk (inimene) sie tüdruk on koa üks loga JMd; sie on üks vana loga inime, `vaata kud'as ta aśsad kõik segi on Sim; loga, logerdab `peale Pil; ta om `seante suur loga, `pehme `tüüge Krk; väega loga inime Puh || halb, kehv On ikka loga töö; teeb nii loga tööd Põi **Vrd** loge¹

loga³ loga Khk Vig Jür lokulaud kui loga `löödi, siis teu vaimud said `sõõma Khk; mõesadel logad olid õues, laud oli üläbel, aamerdega `taoti `pihta, sis kõlas Vig **Vrd** loka²

loga⁴ loga Hls Krk

1. lopsakas, lihav; tugev lina kui loga kasun, lääb maha pikäli; loga kasuge, `õige `jõutsest kasvab; loga `kõntege vasik; luum om suur ja loga ihuge; ää ein nõnda `pehme ja loga kasun Hls; loga orass, kasvass ku lokents; `äste loga kapuste om; paistetsel pannil raudnõgesit pääle, olli `ästi loga ja vesitse küll; vili om täo tihvane ja peenik, ei ole loga egä kedägi; mõni oben om suure `luuge, ütelts loga `luuge oben Krk **Vrd** loge³

2. kore sänest loga puud nevä ei pane, ku na esi nõud teeve Hls; jalajit `tuüdi mõtsast `loime päält, mis sikke ja tehe olli, mis loga olli, sij läüt^s katik; tüvi om sikke, ladva puult lääp logapess Krk

loga⁵ *loga* porine *sie on loga vesi* Jõh

logadis *logadis* logu va *logadis, põle änäm kedägi, lagun asi, õetse logadis* Tõs
Vrd *loga*¹

logaelema, logahõlõma *loga, elema* Kuu, *logahõlõma* Kan *logelema ta mõni inemine, mugu logahõlõss ja videless inne* Kan

loga-laga 1. *lohakil, laokil, korratuses `Asjad on siin loga-laga* Jõh; *laud oo loga-laga söögi `kutseks* Mär; *puud loga-laga maas* Kse; *selle talu värk on nii loga-laga, põle ju peremist majas* Sim; *meie `uoned on kõik loga-laga* Iis; *tämäl ei õle kedägi kõrran, kõik loga-laga* Kod; *teeb kõrvalest tööd, oma aasad kõik loga-laga* Plt

2. *halvasti tehtud loga-laga tüöd tämä ei `kannata* Lüg; *niiske loga-laga tüü ei õle kedägi viärt* Kod

3. *pori lume mineku ajal oo kõik kohjad loga-laga täis* Tõs

loga|laud *lokulaud loga laavaga kutsuti `metsast `sõõma* Khk; *siin Kantjala `mõisas oli loga laud* Jür

logama *logama* R(-*maie* Lüg) Krj Põi Mär Jür Amb Koe ViK I

1. *logelema; ringi hulkuma jäi `sinne logama* Kuu; *sie loga `kaige päi* VNg; *präigus on kibe tüö aig, ei õle `aiga logada* Lüg; *Suve logas maha, tia keda ta `talvel tegema tahab akkada* IisR; *Inimesed `tahtvad seda `moodi logades oma päeva ää raisata* Põi; *logab piale `ümmer, tööd ei viitsi teha* Mär; *sie viidab mud'u oma `aega ja logab `ringi* Jür; *ma eile logasin, ei teind tüöd* Koe; *mis sa logad, et tuast `välja ei sua* Kad; *mis sa logad müeda küla, tüed kõik tegemata* VJg; *ma logasin oma ajakese ää, nüüd seda `juoksu* Sim; *muud kui logas* Iis; *siis tegime ka veel ühisust: kaks tükki karjas ja teesed logasid kodu* Lai
Vrd *lodama, logima*³

2. *logisema juhi `vitsad, nie `onvad et `vanker `õigest käib obose taga, ei saa kahele `puole logada* Jõh; *Niimoodi [veski] kedervars andis logada, jooksis vahel rattale mürat tagast selga* Trm

3. *katki tegema, ära rikkuma* *Olis mend `maale `silku `müömä, aga `vankri logas ärä* Kuu; *Üks tükk kenad `asja on nõnda ää logatud; Kenad lauad olid, logas muidu ää* Põi

logamus *logamus* Hlj, g -e Kad logard; *joodik `ilmast `ilma üks logamus on* Kad
Vrd *lodamus*

logand *logand* g -i logard *vana logand ja vedeläjä om* Kan

logane *loga|ne* g -se VNg, -tse Var; *loga|nõ* g -dsõ Krl *saastane, lõgane kõik na logane* Var; *ku järvel `lambid mõstass, siss om vesi loganõ* Krl

logard *logard* Jaa Rak Vil, g -i Lüg Tõs VJg Iis Kod Lai Plt KodT; *loga|rd* g -rdi KJn Kan Ráp, -rdi Trv Plv; *logar|t* Põi Kse, g -di spor R, Mär Koe VJg Trm Kod, -ti Mär Saa; *loga|rt* Plt, -rdi San; g *logardi* VMr *logeleja, laiskleja; laisk tieb tüöd logardi `muodi* Hlj; *On kõhe logard, `küined ei akka kuhugi tüö `kallale* Lüg; *neljändel `augu-stil akkas rukki tegu, kes päält `kümmendat tegi, sie `üöldi, et sie on logart `põllumies* Jõh; *See on üks `sõuke logart, äi see_b tee kodu ega `väljas* Põi; *üks obuse logart oo* Kse; *üks va logard, ei viisi tööd tehä* Tõs; *kui logart mõnd tööd teeb, siss on see ikki logu* Saa; *logart inime* Koe; *poiss oleks võind jo isa juures `kaupmes `olla, aga mis sa tied logardiga* VMr; *mõni on elu päävad logard* Lai; *see [mees] oli noorest piast ka üks logard, ei `viit'sind midagi tiha* Plt; *näe ku poisi logardi tuleve joh katekeste* San; *kat's logardit tulõva_tiid pite* Kan; *ku `taivast*

satass`putro, [siis] logardil ei ole\_jäl?`luitsat üteh,`minka\_süvvä?`Plv Vrd lodamus, logamus, logand, logask(i), lokard, longard, loobard

logardamma *logardamma* logelema, ringi kolama *pojad logardad külä`müödä Vai*

logardinõ *logardinõ* lohakas *kuuskümmend-säidsekümmend`aastat tagasi ol`venne väen`väega logardinõ kõrd, aga nüüt om`väega illos kõrd Vön*

logardus *logardus* lohakus, hooletus *eks ta ooletus või logardus ole -- ei pane iast tähele Sim Vrd lodinos*

logask(i) *logask g -i Mih PJg Saa Lai; logask Hls Ote Urv, g -i Plt KJn; n, g loga|ski Mar Mär Kse Tõs Hää Hag JMd, -ski Aud Hää Plt*

1. *logard poisi logaski Kse;`meitid oli jo paelu`tütrid, ega võind naa logaski`muydi`olla, põlass jo saand mehele mette Mih; üks logaski oo tene, ei muud`ühti Aud; ma ei või seda logaskid`sal`lida JMd; nisuke logask, ei viit`si tööd teha Lai; logask,`katsus kuidas pääva`mööda sai, tal põld oolt ega muret Plt; igäven rumal logask, temä ei mõista`ende ette oolitse Hls*

2. *vilets, lagunened (asi) vanad`oone logaskid Mär;`istme logaski Kse; sie on na logaski ratas Hag; vana`uyne logask om sääl Ote*

Vrd lodask

logaskil, -le *logaskil VNg(-kille) Jür lohakil`raamadud one logaskil VNg; aja värav on logaskil; ta oli niuke logaskil alati`riides Jür Vrd lodaskille*

*logastama *nud-part logastand (halvasti tegemisest) nüid on ta selle`rõõva küll sedäviisi kokku logastand ja ärä raisand, et sij leit mitti`kuskile ei`kõlba Vil*

logaste, logasti *logaste Hls, -i Hls Krk(logast) lopsakalt vil`la luum om nõnda logasti kasun Hls; kapuste om logast kasunu; vili tule ninda logasti, ku sinentess puha Krk Vrd logedast, logesti², lohastõ*

logats *logat`s logu vana igävene logat`s, anoma kaas vai midägi muud, mis logisass Urv Vrd loga¹*

loge¹ *loge Sa Muh Ris Kei Plv lohakas, laisk (inimene); ropp loge inime, räägib`santisid sõnu Jäm; ta pole midad korralik, üks loge inimene; teeb loget tööd Khk; Loge suuga mees Kaa; see`sõuke loge tüdruk, räägib roppu juttu Vll; Va loge mees, nii lagund püksid`jalgas Põi; vanal`sõuksed loged jutud Muh;`Kalkunisi oli koa, va loge loom, persse pal`las taga Kei; vana loge um, tuust no midä tegijät Plv Vrd loga²*

loge² *loge Jäm Khk Kaa Muh Plv vilets, lagunened (asi), logu vana loge -- enamasti puu asja`pihta [öeldakse] -- logeks kulund Jäm; sealaut oo loge, ep pea tuult Khk; nee`vankrid o juba loged Muh;`viska_taa korviloge kõrvalõ är² Plv || Sääl peres oo küll see perekonna elu nii loge, et äi sünni mette rääkida Kaa Vrd loga¹*

loge³ *loge Ksi Trv lopsakas, lihav nii loge -- kasuma Ksi; sij om üit`s loge, pik`k ja vedele -- lüü piidsage pooless, saa kait`s karja`poissi Trv Vrd loga⁴*

logedast *lopsakalt logedast ehk lopsakast kasvab Ksi Vrd logaste*

logedlema → logetlema

logelama *logelama* logelema *logelap, ei viisi midägi tetä Trv*

logeldi *logeldi* lohakas *see muidu üks logeldi inimene -- tee tööd kenast küpsest mette*

VII

logelema *logelema* VNg Jõh Jäm Khk VII Rei Mar Kul Mär Tõs Aud Ris Juu JMd Tür Koe VJg I Plt KJn Puh Nõo; *logõlõ|ma* Khn Har/-mma/, -mmõ Krl; pr (ta) *logõlõss* Urv Vas laisklema, looderdama, vedelema `laiska ja `uoletu, *logele* `päivad läbi VNg; *logeleb* ööd *kut* päävad Jäm; *logeleb* kaksipidi `ümber, *ep* viitsi tööd teha Khk; *töö* `juures *logeleb* aga `peale Mar; *logelesid* mud`u seal, *ega* nad seal kedagi teind Mär; ää *logele*, akka `tõõse Tõs; *Mõrramiestel* põlõ *tehä* kedägi, *logõlõtakse* muõdu `laidus Khn; *ega* sa *logelemisega* `süia saa Aud; *mõni* *logeleb* `mööda `metsi ja *katsub*, *kudass* pääva `õhtasse soab Juu; *sa aina* *logeled* Koe; *kui* *kubjass* *ei* nähnud, *siis* sai *logeleta* kua Trm; *logeleja* *elab* *iad* *logelemise* elu Lai; *kui* *sa* *tahat* `õiget elu `kõrda, *siss* *piat* *tõist* `muõdu *elämä*, *logelemisega* *ei* *saa* *midägi* Nõo; *sa* *olet* *jo* *küländ* *logõlnu* Krl; *tulõ_* `tüühhe, *mi* *sa_tanh* *logõldõn* *käüt* Har; *Logõlõja* *logõlõss* *ka* *päävä* *niisama* *ar?* Vas **Vrd** *logaelema*, *logahõlõma*, *logama*, *logardamma*, *logelama*, *logerdama*, *logerema*, *logetlema*, *logima*³, *loisklõma*

logelik *logelik* *logeleja* *vedelik* ja *logelik*, *logeleb* *na* `saate Kod **Vrd** *loger*, *logerus*

loger *loger* g -i = *logelik* – VNg **Vrd** *looger*

logerdama *logerdama* Jõe Kuu Kod Pil KodT *logelema* *logerdab* `peale, `viitab `aega Jõe; *logerdab* `piäle `ümber Kod **Vrd** *lokerdama*, *loogerdama*

logerdi *laokile*, *laiali* `asjad *one* *mend* *logerdi* VNg

logerek *logere|k* g -ko (suureks kulunud asjast) *kui* *lootsiko* *tollid* *on* *ää* *kulond*, *siis* *auk* *oo* *jäänd* *na* *suureks* *nagu* *va* *logerek* Mar

logerema *logerema* Hlj VNg Lüg Jür *logelema* *õle* *mul* *suurt* *tehä*, `ninda *sama* *logeren* *ja* `katsun, *kuda* *saan* `päivi `õhta Lüg; *sie* *ei* *tie* *muud* *kui* *logereb* Jür

logerik *logeri|k* Lüg Vai, g -kku Hlj *laisk*; *lohakas* *mida* *sie* *logerik* *ka* *teha* `jouab Hlj; *ei* *õle* `kõrralik, *on* *logerik* Lüg; *logerik* `tütruk Vai

logerus *logeru|s* Hlj, g -(k)se Vai *logeleja* *vana* *logerus*, *et* `viitsi *tüöd* *tehä* `ühtä; `linna *inimised* `onvad *kaig* *logeruksed* Vai **Vrd** *logelik*

logesti¹ *logesti* Ans Kaa *lohakalt* *No* *on* *ikka* *logesti* *selle* *ära* *teind* Ans; *Rege* *oli* *nii* *logesti* *aritud*, *et* *läks* *kohe* *jälle* *katti* Kaa

logesti² *lopsakalt* *ein* *kasvab* *logesti* Pst **Vrd** *logasti*

logetlema *logetlema* Aud, -dlema Muh Kse Tor *logelema* *läheb* *aga* `peale *logedlema* Muh; *mis* *sa* *logedled*, `viitsi *tööd* *teha* `ühti Kse; *mis* *ta* *peas* *küll* *logetlema* `paergu Aud

logi¹ *logi*(-) spor R, SaLä Põi Hi Var Khn Hää Saa Ris *riist* *laeva* *kiiruse* *ja* *läbitud* *tee* *pikkuse* *mõõtmiseks* *logilaud* *panna* `laeva *järel* `juoksma, *kui* *laev* `soidab Jõe; `suuremal `laival *on* *logi* VNg; *logi* *on* `laiva *taga*, *senega* `katsoda, *kui* `kiirest `laiva `lähtõ *edesi* Vai; *logi* *kõis* Jäm; *logil* *o* *nõõr* `järges, *jooseb* *laeva* *taga* Mus; *oled* *sa* *logi* `vaatmas *käind*, `öölda *arjumata* *meremihe* `kohta, *kes* *oksendab*; *Logi* *õli* *äi* *tohi* *külmaga* *kangeks* *vidada*, *muidu* *akab* *logi* *liig* *aeglaseld* *ringi* *käima* Emm; *logilaud* *oo* *kolmenurgelene* *laud*, *logilauaga* *mõõdetse* *laeva* *edatsi* `sõitu Var; *logi* *pannaksõ* *taha*, *ilma* *logita* *ei* *tiä*, *kui* `kaugõl *sa* *olõd* Khn; `viskasi *logi* `sisse Saa; *nüõri* `otsas *on* *logi*, *mis* `näitab, *palju* *edasi* *saab* Ris

logi² *logi* Khk Tõs Krk *logu* *rattad* *oo* *ka* *nõnda* *logid*; *nende* *vanade* *logidega* *ep* *taha* `välja `minnagid, *pärast* *jääb* `teele `jälle Khk; *vana* *maja* *logi* Tõs; *vana* *sängu* *logi* Krk **Vrd** *login*²

logi³ *logi* *lobjakas* *nüid* *satass* *logi* *ja* `lopsu, *nätä*, *ka_ta* *sulal* *lää* Krk

logima¹ *logima* spor R, SaLä Pöi Hi Khn Hää logiga mõõtma `käüdi taga logimas Vai; laev logib vett Khk; kaks meest logivad Pöi; puu logiga logidags, kui `palju laev edasi leheb Käi; `sõuke liin visataks taha ja logitaks ära Hää

logima² *logima* korraldama Eela sai karjakord ära logitud Hää

***logima**³ (ta) *logib* logelema *logib samma* `viisi, ei viitsi tüöd teha Jõe **Vrd** logama

login¹ *login* g -a spor R, Jäm Pöi Muh Mär Kse Tõs Hää Saa Hag Juu JMd VJg Trm Kod Lai Plt KJn Ran, -e Hls Krk; *lokin* g *login*|a Puh Ote spor V(-k'), -e San, -õ Krl vankri vms liikumisel tekkinud heli `vankuri login VNg; `veski login on juo `kuulda Lüg; Korra oli `sõuke [vankri] login Pöi; rataste login `olli kuulda Muh; `vankre login kostab juba `kaugelt Mär; `vankre login tul'li ligemalle Saa; [vankri] login kostab `kaugelt ää Juu; siiaagi oli `vankri loginad `kuulda JMd; login one sji, ku viil obesemjiss ei näe, kuuled, et `vankri login tuleb Kod; `vanker käib ku login KJn; rataste login juba kuulda Hls; vana ärä kulunu `rätsepä `massin, käib nigu üits likin ja lokin Puh; kui `sisse tullu `ärbäli, üits usse lokin ollu takan Ote; `vankre lokin ol' kavvõlt kuulda? Krl; ratta parandi vällä?, no_sõit nigu lokin ennedä Har || (kulinal joomisest) küll ta `kaldass `endel `viina `sissi, ku login; juu nindagu login, lonksat lonksat Krk

login² *login* g -a Muh, -e Krk logu rattad lokerdavad nõnna järel et, oo ühed loginad; `sõuke login (haige inimene) ep lähe `kuskile Muh; vana oki login om Krk **Vrd** logi²

login³ *login* g -e krapp lehmil pannas logine kaala Pst

loginal *loginal* Kuu Lüg Mär Hää Saa Koe Kod Plt deskr a. loginaga `veski käib loginal - - `mölder ei `viitsi üless arida Lüg; paranda ari kukkus loginal maha Hää; tuule `veski akkab loginal `käima Saa; `vanker juoseb loginal Koe b. kulinal Joi `tuobi `täüe vett loginal ala Kuu; joob loginal Mär; jõi üks loginal Plt

loginits *login*|ts g -dsõ lobudik taa vana maja loginits, taa lagunõss pia maha?; naa vana ratta loginidsõ? Har

logisama, logisema *logisam(m)a* Trv Kan Urv Har Vas; *logis|ema* R/-mma Lüg Vai/ Jäm Khk VII Pöi Muh Rei spor L, Ris Hag Juu JMd Koe Kad VJg Sim Iis Trm Kod Plt KJn TLä Rõn, -eme Hls Krk San, -õm(m)a Har VId, -õmmõ Krl Har

1. loksuma, lõnkuma vana `tuoli logise VNg; `Tuorest puust tohi kedagi teha, `kuivab ära\_s akkab logisema IisR; ratta pulgad logisevad sihes Khk; riha pulk akkab logisema, kui ää kuind on VII; vära logiseb tuule kää Rei; kirves varre `otsas `lahti, logiseb `otses Var; laud vana, logiseb üsä Tõs; vikat logiseb otsas, tuleb `kiinni `kiilu; ammas logises suus Saa; `vankre ruam akab logisema - - kui seda `seivi ei ole Hag; `vankri rattad lähvad küllelille `alla, käib teine kahele `puole ja logiseb Sim; vanass kulunud asi annab `lokso, logiseb, vaja seib vahele `panna Kod; vikati lüsi logiseb, ku tal kiilu `vällä lännu om Hls; ku midägi akkass lovevess mineme, akkass logiseme Krk; miul kah kõik likatap ja lokatap, nigu üits vana tuul, mes nakap logisema Puh; vikat' logisess otsan San; mud'u vastanõ väit's, a logisass kõrvust Har; vanast puurat'til es olõ? `mutrit ei `seibi, tsõõri? logisivva ja laaliva Röp || fig sie on - - `moistusest ära, on `puudulik, üks kruuv logiseb Jõe; sul ei ole `kruuvve pää sehen, pää logiseb Nõo **Vrd** logisema, lodisema

2. loginat tekitama, loginal liikuma `riistad logisod kodis kui `kannad; `veski käüb ja lokiso Vai; tuuling logiseb ja nagiseb kui keib VII; `vanker logiseb, sur ääl `juures tal Ris;

vana `vanker logiseb, login kostab `kaugelt ää Juu; ta lää ku kondi logisess - - keväden lehm - - liha ei ole pääl Krk || vili kasuss nigu logisõss Vas

3. haiglane olema, põdema logiseb `seinä `ääres maas, akkab juo `enge `eitämä; logiseb nädälide `viisi maas, ei õle `aige ega `terve Lüg; ma olõ väegä ädälõni, logisõ õnnõ? Krl

Vrd loksuma

logistama *logist|ama* R/-mma Lüg Vai/ Jäm Khk Põi Rei Mär Kse Pä Juu VJg I/-ss- Kod/ Plt KJn Trv TLä, -eme Hls Krk San, -õmmõ Krl

1. loginaga sõitma *logistab* `mennä `vankriga Lüg; *Logistasin* vana `vankriga `veskile IisR; *Vanad* puu igedega rattad olid, nendega ta *logistas* kõik kohad läbi Põi; *logista* aga peale mööda `saanti teed Mär; läks *vanadõ* ratastõga *logistõs* Khn; see `vankre *logistamene* `tüitab ää Juu; *logistab* `tulla `vankriga Lai; *logistap* puu `vankrega Trv; ma *logisti* iks kudagi läbi (vankriga halvast teest) San

2. loginat tekitama *älä logista* `lauda VNg; *logistab* - - ust Tõs; *lehm logistab* `sarvi `vastu lauda `seina Saa; mis sa *logistad* seal ukse kallal Juu; mis sa *logistad* sest vokist VJg; *logisteb* puu `nõudege Hls

3. lobistama `ennevanast oli paha [pesu] `pessa, nüüd ei ole midagi, vähakeste *logista* ja VNg; kui ooletumalt vett maha loksutad, `ütled: mis sa *logistad* PJg

4. loksuma (kanast) kana luksub ja *logissab* Kod; kana *logistess* ja aud Krk

logisteme → lokisteme

logisti¹ *logisti* lohakas *Tämä põlõ kellegi tüemies, muõdu üks logisti ond* Khn

***logisti**² g *logistime* = *logistis* Mies [tuli] täle `vasta `oite vana ja *logistime* rattaga Kuu

logistis *logistis* Juu, *logistes* Plt, g -e logu vana `vankri *logistis* Juu; *logistes*, vana lagund asi Plt **Vrd** *logisti*², *logonits*, *logri*

logistõlõma *logistõlõma* sablitsema kana[?] `tahtva[?] kuuma liiva seeh *logistõlla*[?] Se

***logodlemene** g *logodlemese* = *logomene* lume *logodlemese* aeg Mih

***logomene** g *logomese* Kul Vig Mih lagunemine *logomese* aeg Vig **Vrd** *logodlemene*

logonits *logonit's* logu Taa vana lagunu_rj *logonit's*, taaga olõ_midägi_tetä `eije[?] Urv **Vrd** *logistis*

logotama *logotama* Jõh, -mma Vai pesema; lobistama *midä logodatto* `liemest Vai

logri *logri* Jäm Kaa Krj kulunud ese, logu *Õmbusmassin oo päris logriks kulund*; Rattad olid juba nõnda *logrid*, aga sai teistega ikka veel kodida Kaa **Vrd** *logistis*

logrima *logrima* Khk Kaa Krj läbi ajama Jo selle vana `vankriga *logrib* suve üle Khk; Nende ratastega *logrib* see suiseaja veel üle Kaa

logu *logu* spor R(-o Lüg Jõh), Khk Põi Muh Emm Mar Mär Khn/-o/ Aud Saa Juu JMD Kad VJg Sim Iis Trm Kod/-o/ Äks Plt Krk Hel San Krl Har Rõu(-o)

1. vana, vilets, poollagunenud (ese, hoone) üks vana `tünni logu; neid *logusi* one maja `keskes kohe küll VNg; vana logo `vanker Lüg; sie on üks vana logu `asti Jõh; mis sest [maja] *logust* veel parandasse Khk; Muist on paljad *logud* (mädanenud kartulitest) Põi; see `põlle `kuskilt päralt enam, va [masina] logu `olle Muh; See *kellalogu* tiksuh ikka edasi Mar; Ku nad selle *logoga* `vällä `lähtväd, siis upuvad küll ää Khn; üks ait ja paar teist maja logu oli tal säl maalapil Aud; see laud on va lagund logu, mis taga tehakse, aa pliida `alla Juu; vana märsi logu VJg; sie uone on ku_ks logu, `langeb kokku Sim; [tal] õllud viis püssi logo Kod; `enne oli üks igavene logu [kapp], oli tema isast jäänu Äks; tool' on vana

logu Plt; Küll sij sängülogu kägisep Krk; vanger logisess ku va logu San; ussõ man vana tabalogu Krl; sul taa no mõni piip om, vana piibu logu Har; Kosa_taa vankriloguga sõidat Rõu || (kehvast esemest) ühed `saapa logod `õsseti ka jala `varjust Lüg

2. pej (naisterahvast) midä sa `neskese vana logoga enämb tied Lüg; üks kuradi logo ike on si naene, mijs tuleb `künmäss kodo, `süümiss kua ei viisi tehä Kod

Vrd loga¹, loge², logi², logri, logudi², logusk, lõgu

logudi¹ logudi Tõs, logo- Khn logeleja see poiss `olle laisk ja üks vana logudi Tõs; Kül\_mä nende logoditõlõ `näütä Khn

logudi² n, g logudi Kad; g logutime Kuu logu [käis] henesä rattalogutimegä jua `kriiksutelemäs Kuu; mis sa selle vana logudiga viel tied, `viska kohe vasta `seina; `uone logudi; tuoli logudi Kad **Vrd** logusk

logune logu|ne, logo- g -se Lüg; logo|nõ g -tsõ Plv, -dsõ Vas lagunened, katkine logune `kartuli korv; nied [võrgud] on vanad purused ja logosed, egä nied enämb kala `kinni ei pia Lüg; elomaja ol'l sääne logonõ Plv; `vankri² umma² logodsõ² Vas

logusk logusk g -i "lagunenud hoone" – Krk **Vrd** lodask, logudi²

logutime → logudi²

logõvalla rammetu ku_`purjunu olõt, siss olõt tõsõl pääväl logõvalla nigu `haudva kana Har

loha¹ loha VNg Põi Mar Mär Han PJg Tor Juu Tür VMr, luha Khk Mus Kaa VII Põi Mar lohistamise jälg; tallatud rada; joom lume pääl one lohad VNg; üks läind luhades viljast läbi, suur luha `järges Khk; jättas äga see lae ka suure luha `järge Mus; Rebase jäljed on kohe tunda, äнна luha on `järges; Teab kes `meite odrast läbi läind on, suur luha on `keske odre; Suur loha läks siit mulgu alt läbi tee `peale Põi; `kaste seest üks läind läbi, `kange luha järel; pal'k teeb suure luha roho `peale Mar; Kõis `joosis `koorma taga, loha oli `kastetse maa pial Han; üks loom on siit läind, loha oo järel; sial loha ees, ega ära ei eksi PJg; veised loha rukkise teind Tor; kui ma rukkist läbi lähän, siis mul jääb loha taha Juu; lumi jääb lohasse, kui ära tallatasse VMr || Seal kisti nõnda, et vere luha oli taga Põi **Vrd** lohandik, lohe¹, lohin¹, lohu¹

loha² loha IisR spor L, Nis Jür JJn Plt, luha Kuu Emm Kir Mih Tõs Aud JJn

1. lohinal, lohisedes kõüs `juokseb luha `paadi järel Kuu; Kui kõis kouaks luha joosma jeeb, siis kulub see nenda ee, et aita änam kusse Emm; saad lähäb loha obusele järele Var; lehmä magu `juõsis loha (oli rammus) Khn; ohad joosid loha Tor; kõis `jooskis `koorma taga loha, ol'li `lahti läinud Saa || libisedes angeras läks luha `kraavi naa mes oog oli järel Kir

2. järel vedades, lohistades viäb teist loha Var; meestel oli pikk puu ja konks `otsas, sellega tõmmati loha, oma järel `vääti [külvikriipse] Tõs; vahel võtab [lehm] mio loha taha (veab ketiga); [need on] unnad, mis puadi taga loha `väetässe, süedid siss Khn; luha vädasi ta tuppä; vädas eena `saadu luha Aud; vädasin loha `koorma koeo PJg; obune `ol'li tüdrekud vedanud loha taga Tor; kui `jalgu loha vädasid -- seal olid `niuksed rohod, mis `tõmmasid jalad `lõhki Nis; Need puud tõin kõik oma järel loha koju Jür; vedasivad teše kohe luha tuast `väl'la JJn **Vrd** lohe⁴

Vrd losa²

3. lõdvalt, lohisevalt `Viirel tiib loha, ei sua `lentüd; Kört muani loha `selges Khn || vanad inimest aavad luha ikka oma vanu sõnu etessi - - uiem keel oo järsem Tõs; vädasid luha seda sõna, ei `viisind `väl'la ütelda Aud

4. lahtiselt, vabalt kopsmütsid, siidi lindidega, linnid olid luha Tõs

Vrd lohja

lohagilla korratult, lohakil *Majast pole muud järel kui mädänd praht ja `ahju vare - - `siiani `seisub kaik vana `viisi lohagilla; kaik on lohagilla `lialali, ei ole oma koha pääl Kuu Vrd lodagilla*

lohak → lohakas

lohakade lohakalt *nigu ossendanu sedä tüüüd, alvaste, lohakade tennu tedä Ran*

lohakal(e) *lohakal Mar, luhakale Khk lohakil asjad nõnda luhakale puhas Khk; kõik asjad oo lohakal Mar*

lohakali *lohakali Jõh, lohakalli Lüg lohakil(e) jättäb `asjad lohakalli, üks siin, `tõine säääl, vedeleväd `pitki maad; tüö on `õuve pääl lohakalli, `kiegi ei `kõrja `vällä Lüg; Kõik jääb `ninda lohakali Jõh Vrd lodakalli, lohakeli*

lohakalla *lohakalla Urv/-a?/ Rõu a. lohakile tuu, kus kõik' maja? umma? päält ar? lahudu?, kus lohakalla um jäänü?, ta_m ku `puustuss Rõu b. lohakalt, hooletult kää ku vana vedelüss lohakalla? Urv*

lohakalli → lohakali

lohakalt *lohakalt Lüg Jõh Põi Tõs Aud HJn VMr Plt SJn Ran(-ld), luhakalt Hää Kad korratult, hooletult, pealiskaudselt tüö on `tehtod lohakalt, ei õle `pandod kokko Lüg; lohakalt viab `jalgu järel Jõh; Kõik asjad teeb täma nii lohakalt, et äda näha Põi; naa lohakalt kõib `riides Tõs; Obuse sel'last `tehtud tüü. Sij on üksakõik mis tüü, ku ta alvasti ja luhakalt `tehtud on Hää; lauda uks on nii lohakalt `kinni `pandud HJn; tieb `üstku läbi kuera naeru - - et tieb naa lohakalt VMr; üö luhakad - - kää `muodi lind, `äste luhakalt lennab Kad; seisab väga lohakalt Plt; teene teeb lohakalt laastu katuse ka SJn; oolass peremijs piäb oma põllu kõrran, aga ooletu lohakald Ran Vrd lohakade, lohakalla, lohakast(i), lohakult, lohmakalt*

lohakas *lohak|as spor R/n, g lohaka VNg/, Jäm Põi Muh spor L, Ris Juu Amb JMd ViK IPõ Plt Pil, luhak|as IisR SaId Muh Käi Rei Kse Hää Juu KuuK Koe Kad, luhag|as Khk, g -a; loha|k Rei Urv Rõu Se/-hh-, g -ku Saa Kod MMg Lai Trv TLä San Krl, -gu Kuu Krk, -ka KJn; luha|k Se, g -ku Krk San, -ka Plv, -ga Khk*

1. hooletu, korratu, hoolimatu *lohaka `tüöga mies Hlj; lohakas `naiste`rahvas, ei ari `ennäst Lüg; `karja `tütruk on meil väga lohakas Vai; teeb luhagad tööd Khk; luhakid inimesi_p sallita teiste seas VII; On ikka luhakas, natuke `tuhlid ja nee alles `võtmata Põi; Perenaine äi tohi olla luhakas Käi; jänäs oo üks lohakas loom, toob oma pojad ange ja aja vahele, ei tee pesa ega kedagi Mär; kui sa ooletu pole, siss pole sa lohakas ko mette Var; lohakas inimene, ei pane `õiged `moodi riiet `selgä Tõs; Pää `kahvis, sij on et ta ennast ära ei korista ega ari - - luhakas Hää; mia seanst lohakud appi ei taha Saa; vana lohakas kaás, situb tuppa Ris; on va lohakas pereeit, `viskab õhõ asja `siia, teese `sõnna Juu; lohaka inimese silmad on alati mustad JMd; uoletu ja lohakas ja ei `korja ennast, käib nigu kadasnik VMr; mis sa nüid sest kassist nõnna ut'sitad ja sakutad, kaás jäeb sedasi lohakaks,*

situb kõik kohad täis Kad; `kammimata `juuksed olid lohakad `juuksed, sagris Sim; lohak inimene jätab kõik õvve `piäle, kõik rangid ja sedulgad õvve piäl muan Kod; riiete poolest on lohakas, käib väga lohakult `riides Lai; lohaka olekuga (lodev) Plt; mea\_i kannata seast lohakut inimest Trv; sijj üt's luhak peremijs Krk; väegä lohak inimene, `rõiva lagunu ja nirmendävä, nigu vana kakerduss Ran; maast madalast om tõesel üsnä tõene `lyumuss, üits piap `kõrda, tõene ei pia, om lohak Nõo; lohak olek' om tal man San; ku [põlle] nõõri_pikembä ribatuss kõtu_pääle `alla, olõt lohak naistõrahvass Rõu; ta om `väega lohak inemine, ta elo sukugi ei edene?; Kiä sääne luhak ja `hyy'l'malda ol'l, käve `rõiva_`riste säläh, hilp ijh, närts takah Se

2. kõhn, armetu kassipoeg jääb lohakaks ilma piimätä Mar

3. rumal, sündsusetu kis paelu `reäkis lohakaid sõnu, see `õeldi lompslõuad Juu

4. s a. lohakas inimene See on üks igavene inimese luhakas, nääd sa `mõuksed `riided `selgas on Kaa; Muidu üks inimese luhakas, kõik asjad on ripa rapa lohakil Põi; `vaade, kudäs siul nijj `rõõva sel'län, lää ku va lohak Krk || lodevate elukommetega naisterahvas nisuke lohakas kohe, laseb ennast `poissa kalserdatta Kad Vrd lohand b. lobudik vana tare lohak õli all külän Kod; mutku üks maja lohak jäe MMg

Vrd lohaska, lohjakas, lõhak

lohakast(i) lohakast Jäm, lohakast|i Kos, -e Mar Tõs Juu lohakalt keib lohakaste `riides Mar; lohakaste on `tehtud, siis `õeldakse, et on koeraste `tehtud Juu; väelavaht [vaatas], et ikka õieti soavad `tehtud nagu kärbised ja et lohakasti ei soa `tehtud Kos

lohakeli lohakeli TLä(lu- Ran)

1. lohakil(e) põgsist ame väl'län, lohakeli ennäst `jätnu; kõik elu om jäänu luhakeli, ei ole `säädjät Ran; ei ooli kodutüüst midägi, selleperäst om täl tüü kõik luhakeli Nõo Vrd lohakali, lokakeli

2. lamakil, lõsakil kõtuli maan, siss om ta säl luhakeli, lohvitap Ran

lohakil lohakil VNg Jäm Pha Põi Muh Rei Mar Kse spor Pä, Ris Nis Juu JMd Tür Plt KJn SJn Hls Krk Rõu, luhakil Khk Pha VII Põi Tõs Koe Rak Krk

1. korratuses, hooletuses; laokil mõrrad on lohakil Jäm; kõik tööd tal veel luhakil VII; Kõik asjad on ripa rapa lohakil Põi; kõik o lohakil ja lagun Muh; kõik lohakil, põle `kordas Tõs; sa\_i `paika oma `riidid, kõik oo lohakil Tor; küll se maja on lohakil Ris; kõik aßsad na unarul, lohakil Nis; ta nii lohakil - - ta võiks end koa kohendada Juu

2. korratult, hooletult [laua] jalad `lääpis all - - ää `vaibund, luhakil Pha; Vana inimene, püksi auk luhakil `lahti Põi; `riided lohakil `sel'gas Kse; tuba ol'li keik lohakil `asju täis Saa; sii meil `pilpa unik lohakil moas, tuul virutas Juu; su riided on lohakil `sel'gas JMd; `enne tegid `õlgest [katust], kis lohakil tegi, ei pidand SJn

3. sorakil, sorgus; lõsakil Kana oli `aidas lohakil moas, ing on sihes, `jalgu `alla äi võta Põi; küll kanadel oo tiiväd lohakil Mar; rumalal koeral on saba lohakil `jalge vahel; meie `valgel kanal on alati tiivad lohakil Juu; [kulli] tiivad olid lohakil, kui ta `lastud oli Tür; kana om lohakil kuke ehen, siiva mahan Krk

4. lohakile töö on lohakil `jäetud, pooleli puha Saa; asja om puha lohakil jäet Hls; sijj om luhakil jäänü, laoss ärä Krk

5. lotendamas, rippumas *müt'si paelad olid lohakil üle `persse näki; mõnel naeste`rahval on rinnad lohakil kõhu peal* Juu; *sukad on lohakil* Plt

6. lohistades *Ma vädasi `einu, kotiga vädasi, lohakil `järges* Pöi

Vrd lohagilla, lohakal(e), lohakali, lohakeli, lohakile, lohakili, lohakul, lohakulla, lohi¹, lõhäkili

lohakile lohaki|le Vll(lu-) Pöi Mär Han Tös Tor Juu JMd, -lle Kuu VNg Vai Juu Jür Kad VJg Sim TaPõ Plt KJn

1. hooletusse, korratusse, laokil(e); ripakil(e) *älä jätta `riideid lohakille* VNg; *luhakad `jätvad asjad `siia-`sõnna luhakile; ühel asjad `kordas, teisel luhakile* Vll; *tööd ja asjad kõik lohakile* Mär; *jättis tööriistad kõik lohakile* Tös; *ää jäta tüönõusid lohakile `jalgu* JMd; *aad kõik lagund ja lohakille, põle old `aega parandatta* Kad; *jätab kõik lohakille* Iis; *kõik asi on täl lohakille, tõesel one kõik trammin* Kod; *si ju`stku va aa `jäärne, igal`pol lohakille* (kõlvatust tüdrukust) Ksi; *kui kellegil jäi [hein] lohakille, eks `tehtud pärast rukki `lõikust ka* Lai; *jät`ab oma a`ssad lohakille* KJn || korratult *`kat`kine ja lohakille `riides inimene on katasnik* Sim **Vrd** lohakali, lohakeli, lohakil

2. avaralt, lotakalt *Mõnel `riided `selgas lohakille* Kuu; *püksid rebadel, lohakille jalas; palava riie, sie käis sui lohakille peal, et ta mud`u kat`tis* Jür; *sukad on lohakille, `lo`ntis* Plt || *lõdvale vöö vaob nõnna `persse `peale lohakile* Juu **Vrd** lõhäkil

3. longu(s) *lumi `vaotab puud maha lohakille, lumi on nii paks, `raske* Juu; *siiväd lohakille kukel ja kanal, nokk laiali ja lõõsutab; läh`ab siiväd lohakille, enam täl ei õle `jõudo lennätä* Kod

4. pikali, lõsakile *Jäänd `sõnna lohakile `jälle* Pöi; *vead lapse lohakile maha, kui sa sedasi `kärme`ste tuled* Juu || lohisemas vanainime läh`eb `kotsides, läh`eb jalad lohakile, *totsib `peale* Han

Vrd lodakil(l)e, lohakili

lohakili lohakili Muh Juu Ann/-l'i/ San; *luha|kili* Kaa Muh, -gili Khk

1. lohakil(e) *Kes jättas `eese `riided luhakili* Kaa; *selle katus oo nii lohakili, ei kohenda oma katust; see oo nii luhakili oma riietega; nee maad o nii luhakili* Muh; *püh`äb`aks kõik asjad laiali ning lohakili `jät`atud* Juu || lohakalt *lohakil`li `siutud kubu `ki`ini* Ann **Vrd** lohakuli

2. pikali *pani ennast luhagili maha* Khk

lohakul lohakul Hää Krl(-lõ) lohakil(e) [asjad on] *Lohakul - - inimene on laisk ja lohakas, jät`ab asjad segamini* Hää; *taluped`ämõni om lohakul; asja om lännü kikk lohakulõ* Krl

lohakuli lohakalt *Ta on nii ripakuli, lohakuli `pantud* Hää **Vrd** lohakili

lohakulla lohakil *taal omma`kotun uma raamaduki nii lohakulla, ta ei`tiia konh `kuagi om* Har

lohakult lohakalt *nisuke töö, mis korratumalt `tehti, lohakult, see on üle pia kaela `tehtud; käib väga lohakult `riides* Lai **Vrd** lohakusi

lohakulõ → lohakul

lohakus lohaku|s VNg Lüg Jäm Muh Mär Kse Tös Tor Hää Saa Kei JMd JJn Pee VJg Iis Trm Kod Plt KJn, *lohaku|ss* Puh San Krl, *luhaku|s* IisR, *luhagu|s* Khk, g -se lohakas olek, hooletus, korratu *sie on juo suur lohakus, sa et `viitsi tüöd `õigest tehä* Lüg; *Sie*

luhacus on kuhe inimese `luomusses IisR; see ta `eese luhagus, et ta loomast `ilma jähi Khk; enesa lohakuse pärast teistest maha jäänd Kse; lohakust kõik kohjad täis, kõik asjad lohakil Tõs; mia lohakust ei sal`li Saa; See oli lohakus, kui `teise einamoasse `mindi ja `ühte ää ei koristud Kei; su lohakuse pärast sain minagi kannatada JMd; nüüd tehakse lohakust küll vahest [tööga] JN; maja on lohakust täis, lohakusel ei õle sial `õtsa Iis; õma lohakuisi laškid `suapad laiale `minnä Kod; `näie nuide lohakuisi Krl

lohakusi lohakalt `väega lohakusi [on] `rõivih Rāp Vrd lohakult

lohama lohama Han Juu, lu- IisR Khk Põi Muh

1. sõtkuma, tallama üks läind luhades viljast läbi Khk; Siit on `jälle luhatud, suured teed on puhas sihes Põi; loomad lohasid kõik vil`la maha; näe, lohand rukki ää Juu Vrd lohastama¹

2. lohisema Rattad luhavad, siis kodarad ei ole vist `õiete IisR

3. puhuma Ake oli katti, küll lohas tuult `sisse; Vanaste lina`rookimene lohas tua tolmu täis Han || lehvima perenaine `andis omad `riided, aga nee `ollid nii pitkad -- nagu sur `mustlane läksin luhades Muh

lohand lohańd g -i lohakas inimene es pane ennäst `õigede `rõivile, siss ol`l nigu lohańd; `endä kodu eluga om kah kui lohańd `õkva, midägi ei kraami ega puhasta Kam Vrd lohaska

lohandik lohandi|k g -ku lohistamise jälg loom läks `vil`la, suur lohandik jäi järele Juu Vrd loha¹

lohangas lohang|as g -a kolmjalg Kod Vrd lahanka

lohaska lohaska lohakas (inimene) vana lohaska, ei `viitsi üväst `riide `panna, `riided kaik rübäläd seläs Vai Vrd lohand

lohastama¹ lohastama Pil, lu- Kaa Põi Aud

1. sõtkuma, tallama Üks suur loom on sii magand ning `kõrge rohu puhas ää luhastand Kaa; Pardid luhastavad vilja ikka nõnda ää, et sealt pole änam võtta `õhti Põi; lohastab villa ära Pil Vrd lohama

2. lohistama väeb luha - - `õeldi, et luhastas Aud Vrd luhatama

3. siluma, tasandama äke või anijalg luhastab `põldu, `tõmmab siledas Aud

Vrd lohistama¹

lohastama² lohastama PJg, lu- Kaa lohakalt tegema Kedagid on sii luhastand, jämema puud üksi ää viind, oksad puhas laiali jättand Kaa; lohastab muidu `rohto (ei niida korralikult) PJg Vrd lohestama

lohistõ lopsakalt ta lohistõ kasuss Har Vrd logaste, lohedõ, lohistõ

lohe¹ lohe VNg Vig Kse Aud Rak viirg, juga `taeba peäl õetasse küll lohe, kui - - musta pilbe seest tuleb must teräb ots alasse Vig; vanal [lehmal] olid `lahked [nisad], piim tuli lohena; kahe poolega uksed olid, sealt läks suits lohena `väl`la Aud; Kui madalas taevas - - kõiesarnane pilv näha, õeldakse, et lohe on taevas Rak || lohistamise jälg nää ta oo siit läind, suur lohe taga Kse Vrd loha¹, lohin¹, lohu¹

lohe² lohe Hää Krk suur hulk, suur kogus terve lohe inimesi Hää; igävene lohe kardulit pant lavva `pääle; siss lääp sääł igävene lohe `aiga; ommiku tule `vihma ku lohe; `sijni om mõtsan nõndagu lohe Krk Vrd lohikond

lohe³ *lohe* Kse, g -da Nõo lahe, lahke *lohe nägu*; *lohe tuul* Kse; `Sijini mõsti pääle kupatamise äste *loheda viji sehen sõglaga* Nõo

lohe⁴ lohistades sii eenamal tuleb `kõia lohe, nagu madrused kõevad. kõik oo `ränkä ja `tüikuid täis Aud **Vrd** loha²

lohe⁵ *lohe* lüht – Hää

lohedõ lopsakalt `kapsta^o kasussõ^o lohedõ San **Vrd** lohastõ, lohevalõ

lohelema *lohelema* laisklema, logelema – Plt

loherdama *loherdama* kiratsema mõni on kuha pial `vaeseks jäänd, aga ta loherdab ikke sial elada Koe

lohestama *lohestama* Tor Plt lohakalt tegema *lohestand mud'u*; *lohestab nat'ike* ää Tor **Vrd** lohastama²

lohetam(m)a *lohetam(m)a* lokkama, lainetama; hõljuma *riistikhain ol'l illošs ku lohet'*; *rügä lohet' maa pääl ku meri*; *rügä `häitsäss ilostõ, tolm lohetass nigu sinine pi'v rüä kottal* Rõu

lohets → luits

lohevalõ lopsakalt *ta kasuss `väege lohevalõ, ilustõ* San **Vrd** lohastõ, lohedõ

lohevil, -e *lohevil* Mus Põi, *loheville* Krj ripakil(e) *metspart paneb ka tiivad lohevil minema, aga kätte ei anna* Mus; *äi tea, mis sellel on, akkab `koogama, tiivad `lähtvad loheville* Krj; *Kana on `aige, tiivad lohevil peal* Põi

lohi¹ lohakil *Tal oo asjad lohi* Var

lohi² → lõhe²

lohik → lohikas

lohikala losakile *ku kikass kanalõ `säl'gä lätt, sõss kana lask lohikala `hindä* Kan **Vrd** lohvikeli

lohikali lõhenenud, pragudega *kapp nõnda lohikali* Krj

lohikas *lohik|as* g -a Kaa Krj; *lohi|k* Hlj, g -gu Kuu Khk, -ku Mus lõhkine, vett mittepidav *vana lohik paat* Hlj; *va `ämbri lohik, äi pea vett* Khk; *va vaadi lohik* Mus; *selle lohika kihaga\_p maksa `mässamagid akata* Krj || *pej va lohik, kusend ala* Khk

lohikeli kohevil *kikass jälle tõist kivi `ot'sma, tuleb siivaki lohikeli, om `endä nigu koheveli aanu* Ran

lohikond *lohikond* Emm Käi suur hulk, trobikond *Tuleb obusega metsa poold, ee lohikond `oksi reel* Emm; *Sii on üsna okse lohikond laiale; Lohikond inimesi koos* Käi **Vrd** lobikond, lohe²

lohimus *lohimus* mingi suur asi *mis asi see veest `väl'lä ronib, maaelma lohimus* Vig

lohin¹ *lohin* g -a VII Põi Juu Koe Plt KJn

1. lohistamise jälg, jutt, juga *siilik nõnna pikk, lohin taga, kui lähäb, veab tolmu kõik ää* Juu; *läks nõnna, et tolmu lohin oli taga* Plt **Vrd** loha¹, lohe¹

2. lohistamisel tekkiv heli *tuli lohistes, lohin oli kuulda* VII; *Suur lohin oli äkist mo selja taga* Põi; *viäb järel nigu lohin* KJn

Vrd losin

lohin² *lohin* Lüg IisR Muh VJg Iis Nõo, *lohen* Tõs, g -a; n, g *lohina* VNg *lahin vesi `juokse lohinaga* VNg; *kuiv puu põleb, lohin taga* Lüg; *Ratta kumm läks `tühjast, lohin taga* IisR; *Vesi - - tuleb nigu üits lohin, ei ole enämb piätust* Nõo **Vrd** lõhin

lohinal¹ *lohinal* Jäm Khk Kaa Pöi Muh spor Lä, Hää Saa Ris Nis Koe Trm Plt KJn, *lohenal* Var PJg lohisedes, lohistades *Vädas lohinal oma taga suure ulga`einu kogu* Jäm; *ohjad olid lohinal`järges* Khk; *Tuleb, oad lohinal`järges* Pöi; *ma`võtsi udja lohinal taha -- ja siis läksime* Rid; *tä nii laisk, ei tä viisi`eese`jalgugi`tõsta, veab`jalgu lohinal möödä maad* Mar; *võta lohinal järele, kui sa mud`u ei saa mette* Kse; *laps`roomab tõllakil, nel`jäkäpäkil, mõni laseb jalg`perse all, lohenal* Var; *eina`saagi`veeti lohinal teed`mööda* Saa; *lükata uks`joosis lohinal mäda pakku edasi* Nis; *vidas`rätseppa lohinal järel* Koe; *vedas kot`ti lohinal mööda põrandad* Trm; *riided joosevad lohinal järel* Plt **Vrd** losinal¹

lohinal² *lohinal* Kuu VNg Lüg Muh Rei Rid Mar Saa Ris VJg Iis Ksi Plt Nõo, *lohenal* Tõs, *lohinel* Krk San Krl/-õl/ hoogsalt, *lahinal tuli pole lohinal* VNg; *riist`juokseb lohinal* Lüg; *aeg läheb lohinal ää, põle`ühte* Muh; *Nüüd ta, kuri loom, laseb (kuseb) lohinal lõpsi ajal* Rei; *sõed põlesid lohinal* Mar; *pańg -- jooseb kohe lohenal* Tõs; *vesi tuleb lohinal reinnist`alla* Saa; *räästad juoksevad vett lohinal* VJg; *luom kuseb lohinal* Iis; *oia alt, uputse tule sul`kaala ku lohinel* Krk; *veri juusk lohinel* San; *lill kasuss lohinal* Krl **Vrd** losinal², lõhinal

lohing *lohing* g -i hulk, kogus *neid o ma`i-lma lohing oln; ühe lohingi saab vel`niita; maka väsimuse`peale üks lohing* Muh

lohisema¹ *lohisema* Kuu IisR spor S, Mar Kse Saa Ris Juu VJg Trm, -mä KJn

1. lohisedes (järelveetuna) liikuma *Pane`õmmetegi kõis`vankri, sie akkab`muidu järele lohisema* IisR; *teine läheb oma`poole, väeab, ning teine oma`poole. no kumb nüüd nõrgem oli, see akkas teise taga lohisema* Jäm; *kõis jääb vahest lohisema rataste`järge* VII; *Ta oli tükk maad`järge lohisend, ohjad olnd ikka piius, obust`lahti äi lasnd* Pöi; *leier`olli peas ja lohisese üsna`kandu* Muh; *suur pikk e`rs`pandi obose kaela`külgi, siis see lohisese täle järele* Mar; *ümbrik pitk, lohiseb järel* Kse; *aad lohisevad`mööda maad, kui`einu`veitse* Saa; *mul oli koa nel`la`loadne seelik, saba lohisese taga* Juu; *suat lohiseb järele, tuleb lohinal* VJg; *obusel kõis lohisese taga* Trm || fig pikaldaselt edenema *Meitel see töötegu -- lohiseb, äi lähe edatsi* Kaa; *Korda jähi see asi nõnda lohisema`jälle -- nii kaua kui`lasti esimehest`lahti* Pöi

2. libisema *Torm murdis ankru küüne ää, jähime ühe küünega lohisema (triivima)* Pöi; *regi lohiseb`talve; [masina] rihm akkab [vihmaga] lohisema* Muh; *Kokaregi lohiseb mööda`rohtu nii`kergesti* Rei

lohisema² *lohisema* lahisema *vesi lohiseb ojas, kui kiireste jooseb* Saa

lohistama¹ *lohistama* Kuu(-mma) VNg IisR Jäm Khk Kaa VII Pöi Muh Rei Mar Mär Kse Tor Hää Saa HaLä JMd Tür Koe VJg Trm Plt KJn, *lohe-* Tõs Aud; *tud-part lohõstõt* Khn

1. mööda maad (järel või järele) vedama; *lohinal liikuma hüle ise hakkas lohistamma`hendäst`augu`puole`aeva* Kuu; *Lohistasime`saadud kokku* IisR; *ää lohistag kotti sedasi maas, kot`t kulub läbi* Khk; *eina aal lohistakse labusi küüni`juure* VII; *Tuhli moal lohistes räätsa põhad kuluvad enne`aegu alt* ää Pöi; *ragi lohistatse puadi`järge pika kõöve või keti`otsas* Muh; *Mõni inimene veab`jalgu järel, lohistab iga sammu pääl* Rei; *vasikas läks palgiga lohistes menemä* Mar; *lohistas see kot`t`teise`kohta* Kse; *uñt lohestab lammast -- võtab teese jalust`kinni, lohestab järel; tuas, siis [ma] lohesta`jalgu kaada*

maad Tõs; Oksad olid tie `kõrva lohõstõt Khn; oli lohestan ta `voodise Aud; lohistan `liivi `mööda `põhja, et kalad alt läbi ei `pääse Saa; punane pal`k tuld ülevalt katuse arja pialt `alla lohistes ja `vierend `räästa alt `sisse Kei; näe, lohistab seeliku saba `mööda moad Juu; ää lohista `jalgu järel JMd; võt`tis poisil jalast `kinni ja lohistas kui `suatu oma järälä VJg; mees jäi `jalgupidi `õhjade `külge `kinni, obune lohistas teist mööda `põldu tükk moad Trm || fig rattad (vanker) o teese käe lohista (kasutada, kulutada) Muh | reagib nii pikka ja venitab enese sõnu või mõni ütleb, et lohistab enese sõnu Hag

2. tasandama, siluma puu äkega veel lohistadi kardolid Mar || fig üle libistama tä lohistan mud`u `kergeste üle, põle `viisin `iästi tehä `ühti Tõs Vrd lohutama¹

3. tallama Oder on puhas ää lohistud, tea_b kes sii sihes lohistamas käind on Põi

Vrd lohastama¹, losistama

lohista² lohistama Jõh/-mma/ Iis Ksi, lohissama Kod lahistama a. (vihmasajust) `pilve õige lähäb, akab `vihma lohissama; mitu `päevä lohissab sadada Kod b. (kusemisest) lohistab `ninda, et ase märg kõik Jõh; lohistas `kussa Iis; laps lohissand sängi märjäss; `lamba kuse ais, lamma o `seie lohissand Kod; kusi lohinal taga - - lohistab `ühte `puhku Ksi Vrd lohotamma

lohistes lohistes libisti lohistes, sellega tehakse moad tasaseks Juu

lohistev lohistev lohisti sij om lohiste, sellega lohistedass, `aetass `einu kokku Trv

lohistö lopsakalt kapsta² kasusõ² irmus lohistö Krl Vrd lohastõ

lohitama lohitama Ran Rõn losutama kana lohitap, tahab `audma Ran; kana lohitap maan, ei tää kos ta viga om saanu Rõn Vrd lohutama¹, lohvitama

lohits → luits

lohja lohja Var Tõs

1. lohisedes; lohistades; lohisemas ta vääb reit lohja (lonkab); obu läks, ohjad olid lohja taga; kis ärä `nõrkesid, need tariti siis lohja `kalda piäle Var; ei saa `jalgu `tõsta, jalg `katki, vääb `jalga lohja taga; ruun tarib, ei koorm etesi ei lähä, ratas oli lohja; loom läin `lahti, kõis lohja taga Tõs || hooletult näd lasevad nii lohja `minna Tõs

2. lödvalt, lohva selle kleit oli üsna lohja; `jooksid nii lohja need sõnad Var; `rüdepoomil oli ammasratas ja se lõks käis `sinna `piäle, mud`u `argub ju järele ja kangas `jälle lohja pial Tõs || (murdekeelest) eesti `rahval pool lohja keel, soo ja moo ja `sohke. jo ta laisk jutt oo, ei räägi seda viisilikult mette Var

3. lohakil kõik na lohja; tekk o lohja maas Var

Vrd loha², lohva

lohjakas lohjakas hooletu, lohakas vana lohjakas Phl

lohk¹ lohk g loh|u spor R(n `lohku VNg), Jäm Khk VII Põi Mär Kse Tor Hää Saa Sim Trm Pal Ksi Lai Plt Vil M T VLä Rõu, -o Lüg IisR Rid Kir Tõs Khn Kod Plt spor VIPõ, VID; n, g lohu Khk Mär

1. süvend maapinnas, nõgu kukkus `lohku VNg; Lohk oli mäe taga vett täis tulnd Põi; eenamatel oo madalad lohod, kus vesi `loikus oo Kir; põndaka pääl on parem vili ku `lohkus; mõnikord vesi ei lõpegi lohu süist ära, sadagu või ärgu sadagu; `randes eenam `lohkusi täis, ühest lohust tule, `teise mine Hää; lohu vesi ol`li küll ää, aga `rästavesi ol`li veel parem Saa; põllu siden loho kõhad, moeto ei sua koevass `laska, kui võta kinguss kraav läbi Kod; vana küla kaev oli lohus - - kaev on `praega alles lohu sees Pal ; lohk oli

ikke jumalast `loodud Lai; `põldudel lohod sees; lohk on veike ja madal, astu lirts lirts `sisse, kui kevadi vee aeg Plt; siin `Koidlas on `lohkus moa, kevadi vesi seesab kaua peal Pil; eläjä sööve lohu pääl; `mül'kä ja lohu koha om viij all, sij om nagu varju koht kalal Trv; partsi lobistevē lohun Hls; järve ase olli mägede vahel lohun Krk; säääl ollu üits lombike vai serände lohk, ja säääl vesi sehen, säääl `juutnuva obesit Ran; no temä serätse lohu pääl om säääl. periss lohun ei ole, aga siin om serände lohu kotuss Puh; kengu joba `tolmava, aga lohun om lumi; [ta] kuap kanasilmilist kinnast, [kus] om nigu perve ja lohu Nõo; `rõuku ei tetä `lohku Kam; tyy om üits pik'k lohk, lätt läbi maa; mõnikõrd om lohu pääl ää põld, kui om kuiv aig Ote; naa_mäe alutsõ lohu ol'li_kõik' täüs tuisatu? Urv; pal'luss no_tii pääl `lohkõ om, nurmõ sisen õks omma enämbüsi lohu? Har; säääl um üt's maja loho pääl, sääne `uhkõ maja; alt lohust lät's ka küll tii, [aga] tyy lät's likõss Rõu; kos mi sullõ kardoka istuda, `lohko vai kuñdi `otsa Vas; kurõ `põl've kauss `lohka siseh ja kraaveh Râp; vihmaga võtt ar loho kotusõ pääl `kergehe vilä Se

2. auk milleski; õnarus; kurd; mõlk vahest olite [võrgus] nii `suured lohud, et mene ise läbi Jõe; kui `kaalika siest `kaapis `mähket, siis jäi lohk järele Lüg; lohu, nõgus koht puul sihes Khk; Sii kohas on [kæel] nüid suur lohk, kust koñt `katki läks Põi; puul lohk sees, sünni tarvisspuuss `ühti Kse; suured lohod pale sees Tõs; neid inimesi on väga `arva, kel naaru lohud on; pañg tilgub, lohk on all Saa; vil'jä rõõgule ehk suadule õled loho `sisse tehnu, vesi juakseb `sisse Kod; lohk lõua ots Ksi; kivi sees olid lohud Lai; [kanamunal] `väike lohk om sehen; tal ei ole kiha laani kedägi, säääl om kühm, säääl lohk Krk; `kühvlega pilluti teri ja tõsteti, `olli `puule `sisse kaevetu lohk, muidu `olli ta `lapju `müüdu; püst nõna om nigu `rõiva varn, ots üless, lohk pääl; `nuuljas kuhi, `lohku ega `kühmä ei ole Ran; mia nii `kangede igitse, et kaala lohu om vett täis; kae rät't ai maha selle tobsi - - nüid om tobsil lohk sehen Nõo; Taast iks poisi `petjä saa, taal omma lohu\_ `põski seen Urv; puul om lohk `sisse mädänü Krl; sa olõt nüssikulõ lohu `sisse lõönü? Har; keväjä `inne `külvmest `pandass vilä terri kausi `lohko vai `mol'de idanõma, et kaia?, kas kaussõ? Râp

3. loik ku `vihma sadab, siss ju lohud maas Hää; `täempe om pal'lu `vihma tullu, kikk lohu om tij pääl; laits om suure lohu kusenu Krk; terve lohk vett põrmatul Hel **Vrd** lohm¹

4. nõgus sij oben om teräve selläge, tõine om lohk selläge; neil (haugidel) om ää `pehme rasvane liha, nij lohk `sel'gege Hls; meil olli - - lohk sel'läge oben, varsast peräst är rikut Krk **Vrd** lohkjass

lohk² lohk g loh|u Jõe VNg(n `lohku) Jäm Mär Nis Kei Juu Jür Jä Kad VJg IPõ Ksi Plt, -o Lüg Jõh Tõs Juu Pil KJn Se; luhk g luhu Mär Vig Kse PJg Rap; `lohko g loho Jõh Vai

1. pool kaalikat või kapsapead; suurem viil lohud, nied `pandi `sinne `raiutu `kapsaste vahele [hapnema] - - moni lohk sai ikke `panna, nigu `maius `toitu `saima VNg; nied lohod siis, `tõmmeti pää `puolest ja nied `lauditi `tõrre `põhja - - kui keväde õlid `kapsad `õtsas, siis `süüdi neid `tuoreid `lohkosi Lüg; panemo `kaaliga `lohko `ahjo Vai; kaali `lohkusi pannasse `kartle `lohkude `ulka, kui keedetasse Mär; kaaled lõegatasse koa tüki `kaupa kardulete ja liha `seltsi, sis oo nasamma luhud Vig; pool peäd on lohk. need lohod `autakse ää ja pannakse `apnema, on aue kapsas; koal' soab kat'ti lõegatud lohoks, `keema `pandud Juu; Sia pia `pañdi `kiema, pärast `terved kardulid `piale. Kel kaalikaid oli, pani kaalika `lohku kua Amb; aue `kapsad said `autud, raie `kapsaid `pañdi vahele. teine rida `tooreid

`lohkusi ja teine rida aue `kapsaid Pee; said `tehtud nisused lohud, pia sai kolmest `tehtud või `puolest, lapsed `tahtsid neid `kangesti, et tuo aga `lohkusi Kad; küpsetasin kaalika lohu ära Iis; lohk on ia paks tükk. `peidla `paksused tükid leigati kaali küllest, need olid kaali lohud - - `kartulid lõiguti ka `lohkudest Lai; ta pani kaali lohud `kõjma Ksi; keedeti `kartuli `lohka ja liha Pil

2. pooleks tehtud palk, lõhk kui `lööme `paksu puu `lõhki, siis `jääväd lohod Lüg; üks na pikk puu jump `lõhki `löödud, siis see pool oo luhk - - luhud saavad lõhutud, kui `ahju pannakse Mär; lohk on nihuke pal`gist `saetud või lõhutud Juu; kui üks puu pakk `lõhki lüüasse, siis pool sellest pakust on üks lohk, kui lohk viel `lõhki lüüasse, siis on juba alg Koe; Vanaaegsed kerstud õlid kõik lõhutust `lohkudest `tehtud Trm; jäme puu lüüasse `lõhki, sis on lohod KJn || kild tarõ takah om livva lohk innõ, tiä äi? kes `kat'ski om löönü? Se Vrd lohmus²

lohka → lohvka

lohkinaine `lohkina|ne g -se lõhkine `lohkinaine puu Vai

lohkjass `lohkjass nõgus kos `lohkjass maa, säääl um vesimärsshain kah Plv Vrd lohk¹

lohklik `lohkli|k g -ku auklik, lohkudega Meil on `mätlesi maid ja `lohklikkusi maid Hää Vrd lohklikanõ, lohkline, lohkmanõ, lohkunõ, lohuline, lohune

lohklikanõ `lohklika|nõ g -tsõ Ote, -dsõ Rõu lohklik `lohklikanõ maa, kos om pal'lu naid `lohke; maa lätt sinnäpoole `lohklikatsõss Ote; mõtsavanalõ kaabiti väidsega_loodi külest tinna mõnõ vana `lohklikadsõ kaanni `sisse Rõu

lohkline `lohkli|ne Krk(-lin) Ote, g -se VNg Tor Saa Kod Äks KJn Hls Vas, -tse Puh; `lohkle|ne g -se Kse Tõs Hää Plt; `lohkli|nõ Rõu, `lohklõ|ni Krl, g -dsõ lohklik, auklik `lohkline maa VNg; `lohkline puu, sünni tarvisspuuss `ühti Kse; `lohkline maa, põle tasane, lohod sees Tõs; `lohklist `põldu ei saa mud'u tasases, kui peab libistajaga üle `käima Saa; `lohkline põld ja eenäm, `lohka ja mät'tid täis Kod; laud on `lohkline, mõnest kuhast ei võta siledast Äks; küll om imelik sij einämaa, tükk om tat tasast kinu, tükk `lohklist Krk; `lohklõdsõl maal omma lohu? sisel' Krl Vrd lohuline

lohkmanõ `lohkma|nõ g -dsõ lohklik meil `lohkmanõ maa ol', timä ol' kõik' mi_hainakõsõ är? `süütnü? Rõu

lohku `lohk|u Põi Tõs Saa Plt Vil Trv Krk Ran Nõo Ote Urv, -o Kod Plt (kergelt) auku Pale nii `lohku vajund, silmad `aukus pea `põhjas, see_b ela änam kaua Põi; paled läin `lohku Tõs; seinaalune on `lohku vajunud, mütrad on alt õõnes aanud Saa; surma `rõuged õlema mussad ja `lohko vajonud, nõnnagu `õõnsad Kod; põsed vajuivad `lohku, ku `ammad ärä on, kis si viil üleväl oiab neid Vil; manner `lohku pesset Trv; leib o akanu kesspaigast `lohku `lõümä Krk; [piiritsa] viir `olli `kõrgemb kah, `keskeld `rohkemb `lohku tettu, siss läits `rohkemb `langa `pääle Ran; mõnikõrd kohenda ma asema `lohku, et nij puusa luu om lohun, siss om ää magada Nõo; keskkotalõ `paanti ka [koormas vihke], et keskkotuss `lohku jää es Urv

lohkunõ `lohkunõ g lohudsõ lohklik mu\_maa `omgi enämbüsi `lohkunõ, omma `säärtse lohudsõ nurmõ? Har Vrd lohune

lohkus `lohkus Kse Tõs Hää Saa Jür Sim Trm Plt Vil (kergelt) aukus `Ambi põle, sis on põsed `lohkus Hää; katus on `lohkus Saa; Sul `palged `lohkus, nägu `kortsus, sel'g `kookus, aga jalad viel käivad pika maa Jür; paled `lohkus, kõhn nagu surma vari Sim; Kui õli

`neske kivi, mis pialt `lohkus õli, siis kallati `piima kivi piale koerale Trm; kes kõhna inimene, siis on põsed `lohkus Plt Vrd lohun

lohlus *lohlus g -e teokarp lestad lohlussi täis; lesta lohluseks `üitakse neid sellepärast, et lesta sooled on neid täis, lohlus ei seedi ära mette Khk*

lohm¹ *lohm g lohmi Mär Vig loik; madal vesine koht loomad läksid `lohmi; üks vee lohm seal ees, et ei saa läbi; `lohmis `niuke va kõba rohi, ega `veised seda `söögi Mär; Ma jäin sinna lohmi vankriga kinni Vig Vrd lohk¹, lohmus¹*

lohm² *lohm Kul Kir, g lohma Han (pikk kõva hein) lohm ein on nisukene suur pikk, nihuke `kõrge; lohm ein, sadu paneb tä maha Kul; ärä neid `lohmi anna Kir*

lohmak → lohmakas

lohmakalt *lohmakalt Jäm Kse lohakalt Keik asjad `tehti lohmakalt Jäm; `riided lohmakalt `ümber Kse Vrd lohvakalt*

lohmakas *lohma|kas Jäm Khk(-gas g -ga) Kaa VII Pöi Emm Mar Kir Kse Aud Hää Ris Juu JMd Koe VJg Iis Krl/g -ku/, lohma|kass Puh San, `lohma|kas Hlj Lüg IisR, `lohma|gas Kuu, g -ka; n, g `lohmaka VNg Vai; lohma|k Hel Puh, g -ku KJn*

1. (vormitult) suur, kogukas üks `niisukene `lohmakas kivi oli Hlj; üvä `lohmakas lehm; mul on `nisked `suured `kallussi `lohmakad jalas Lüg; `Lohmaka tüdrukut `poisid ei `vahtinedki, vahiti ikke neid `pienema `kondiga IisR; `kuube on seläs just ku `lohmaka, `laia `kuube Vai; see `sõukste lohmagate käistega `pinsak Khk; See [kasukas] on nii lohmakas, äi see minu `selga sünni; Kus sa `sõukste [saapa] lohmakatega lähed, nee käivad `jalgas `õmber Pöi; see inimene on nii jäme ja lohmakas Juu; sie suur lohmakas palitu mulle ei `kõlba Koe; va suur lohmakass [mees] San || suur tükk `leikas ea lohmaka leiva küllest VJg Vrd lohmorka, lõhmakas

2. laisk, lohakas, hooletu `lohmaka `ihmine, ei `viitsi `itset `riide `panna Vai; Ta va lohmakas inimene, pole `tæda kuidas ta `riided `selgas on vei kuidas ta astub Emm; va lohmakas inime, ilp annab talukale takka `pihta Kse; see eit üsna kabe alles, kõib kabledast `riides, teine oo va lohmakas Aud; Ta on nii lohmakaks läinu, et Hää; oh, nad on sial kõik ühed lohmakad JMd; lohmakas inime, ooletu, jätab kõik koerasti KJn; üit's va lohmak - - `viskass sinna tänna lirts lorts Hel; mõne `tüt'rigu om lohmaka Puh || lõtv, lodev inimene Ei niisugust lohmakat ma küll omale naiseks poleks võtnud Mar

3. mõtlematu nisuke lohmakas tüdruk, mes kõik `vällä `ütleb Kir; kes `juhtumata `ütleb, sie on lohmakas Iis

Vrd lohvakas

lohmakil *lohmakil IisR/`l-/ Var lohakil kõik asjad o korrast ää, lohmakil Var || Täma töötegemist on kohe äda näha, ole sel nägu ega tegu, ise `lohmakil, `asjad `laiali, vähe `liigub IisR*

lohmakili *Kes sel einu lohmakili kääs oli, nee viisid lihtsalt kainuga looma ede Kaa*

lohma-lahma *lohma-lahma Kse Tõs Hää Iis KJn Puh San, `lohma-`lahma Kuu*

1. lohmakalt läks na lohma-lahma teiste eest läbi Kse; ta lähab põlved `konksis lohma lahma Hää; käib teine `piale lohma-lahma KJn

2. a. lohakil kõik asjad na lohma-lahma Tõs **b.** lohakalt tüü om lohma lahma tettu San **Vrd** lohva-lahva

lohmama `lohmama, lohmata SaLä spor Lä, Mih Tõs PJg Iis KJn Puh, `lohmada VNg IisR

1. midagi lohakalt, hoolimatult tegema `Lohmab `einad `luomale ette, kuda `juhtub; `Lohmas vikkatiga mõne `korra, oligi täma `niitamine IisR; `lohmab üelda, mis sül'g suhu tuob Iis; `lohmab mutku ärä [teha] KJn || kui vikati suu väga suur oo, siis akkab `lohmama, ei võta `eina läbi mette Mih

2. ära tallama, maha vajutama `lohmavad vil'la sees Kse; Lehmad `pääsid karjasmaalt `lahti, joosid põllal ja `lohmasid kaera kõik ää; Rahe `lohmas porgandi varred ää, ma `mõtlesi, et koer see `lohmaja oli Han; lohmand ära [vilja] PJg

3. lohmerdama, kahlama Lume sihes `lohmamene väsitab ää Han; mes sa lääd sinnä `lohmama, läbi pori `lohmama Puh

4. midagi hoogsalt tegema a. pahvima `lohmab suure piibuga; sa `lohmad seda `piipu Jäm; igavene nõginina, `lohmab - - `irpsast Mus b. (töötamisest) sa oled siit ulga ää `lohmand, jõudand `niita nii palju Khk

Vrd lohmima

lohmard lohma`rd g -i Hää KJn, lohma|`rt Puh, g -rdi Kse/-rt/ San logard sain selle lohmardi kätte Kse; iki si sama `varganägu, va lohma`rd Hää; ta om üits lohmar`t, ei ole kellegi mijs mitte San

lohmerdama lohmerdama Khk Kaa Juu Sim

1. paterdama; patseerima jalad porised, mis sa lohmerdad siin taga `kambris; puol `valda on sul läbi lohmerdatud Sim **Vrd** lohverdama, lõhmerdama

2. lohakalt tegema lohmerdas kahe päevaga `val'mis, nüid juba `kat'ki Juu

3. raputama, peksma Ma pani eese pesu välja kuivama, aga tuul lohmerdab neid niid pöösaste peelt maha Kaa

lohmima `lohmima, (ma) lohmi(n) Kaa Pha Muh Emm Vig Mih Tõs Khn Tor Juu Koe VJg Plt Pil, `lohmin Kuu Lüg IisR; `lohma, (ta) lohmib Saa

1. a. peksma, klohmima, lööma `Lohmisin teist nattuke, tia ehk võttas õppetust; Kui sedasi linapihu `lohmida, `jäevad `kuprad `otsa IisR; Pisiksed lapsed on ju nii ullud, mis käde saavad, kohe sellega teist `lohmima Kaa; Kui mõne sõna `ütles, mis taale äi meeldind, nii läks ja lohmis teise läbi Pha; kui sa olid ooletumast teind, said korralt `lohmida Mih; ät't `lohmis obest, [kes] `tahtis kaarte kallal minna Saa; `lohmisin `talle `vasta `kõrva Juu; [oli kanadel] pead otst ära `lohmind Pil b. raputama, kloppima `lohmisin rätikuga tuult Koe; muud `rohto mina_i tia kedagi [kirpude vastu] - - magama lähäd, võta särk sel'last ää, lohmi ää ja - - said sell öö magada Plt

2. midagi hoogsalt tegema a. (töötamisest) `Lohmib `teine tuas `kangast kududa IisR; Akkas ruttu `niita `lohmima; See mees jovab ikka tööd `lohmida Emm b. aplalt sööma Siga `lohmib `süüa IisR; lohmib `süüä, põle vist `metmel päävül `süüä näin Tõs; `pal'last lohmib `toitu `sisse `aada, jusku jookseks eest ää Juu **Vrd** lõhmima c. pahvima lohmib aga `peale `piipu Muh d. sõnu lahmama kui `miski `liiga roppolt `räägib, siis `lohmib Lüg

Vrd lohmama, lohvima, lommima

lohmits lohmits g -e Pst Hls lobudik sij vana koolimaja piab `praegu alle oleme, üits lohmitse `taoline Pst

***lohmorka** pl `lohmorgad lohmakas `lohmorgad `saapad; `lohmorgad `suured laba `kindad Vai

lohmus¹ lohmu|s g -sse suurem loik; ojake egä need suuremad ojad põle, mud'u lohmussed oo; väike oelohmus oli, üks õõnes koht oli, tükk oli `loiku ja teene `auku Vig **Vrd** lohm¹

lohmus² lohmu|s g -kse lõhk suured puu lohmused, suur puu lõhutakse `talvedega `lõhki Jür **Vrd** loh²

lohossama lohossama kõdunema, mädanema mes one `pehkimä lüänud, nõid lohossavad ärä; kask lohossab ärä, ku mõni mädändik [sees on] Kod

lohotamma lohotamma

1. lahistama juo sa lohotasid `jälle `alle `kussa, pisika `piiga Lüg **Vrd** lohistama²

2. laotama kuer sittub iga `kõhta ja lohotab kõik kõhad sitta täis Lüg

lohotõs lohotõs g -õ laisk Ond üks igävene lohotõs Khn

lohu¹ loh|u LäLo KuuK, -o Kul

1. jutt, juga, viirg krat't `piava minema tule lohuga Noa; tuulispask lähäb lohu `viisi edesi LNg; suitsu lohu tuleb suust - - igavesed suured - - suitsu lohud Rid

2. jälg, tallatud koht angerja lohu, rohu seest ära tallatud koht, kus kala olnd oo Mar; suur loho tee seal roho sees Kul

Vrd loha¹, lohe¹

3. risu, praht jääb pal'ju lohu maha - - `kõrsi pal'ju; eina lohu maas siin pal'ju KuuK

lohu² → loh¹

lohu|hein "veeloigu ääres kasvav lõikhein" lohuein, sij om karre, sij `tõmbap käe katik Krk **Vrd** lõhu²

lohuline lohuline Krk, loho- Kod lohklik mägi ja auk, loh¹ ja org, tä ei õle `õige, on loholine Kod; ega sij vili sääil ei kasva kedägi, lohuline maa Krk **Vrd** loh¹line

lohun lohkus põsed om lohun Ran

lohune lohu|ne Jäm Krk, g -tse Var; loho|ne g -se KJn; lohu|nõ g -dsõ Krl, -tsõ Rõu; loho|nõ g -dsõ Vas Se(-tsõ) lohklik, auklik; nõgus lohune puu Jäm; lohused - - põllud, vesi seisab kaua `aega üle Var; lohudsõ maa<sup>2</sup> omma `lohkõ täüs Krl; lohonõ maa om halv, sinnä õi saa² `kraavi ka lõigada² Se **Vrd** loh¹kunõ

lohutama¹ lohutama Koe, loho- Kod

1. tasandama põllu `üövlega lohutasse `põldu Koe **Vrd** lohistama¹

2. losutama kana lohotab, ku ta `audma tükib; inimene kua lohotab, laisk one, muku alate lähäb `säangi Kod **Vrd** lohitama

lohutama² lohutama trööstima Temä om sõbralik ja ää inime, temä mõestab tõist - - lohutada Nõo

lohv lohv g lohvi Khk Põi Emm Rei Tõs Saa(g lohva) Ris Juu Koe VJg Kod Plt Hls Krk Puh Nõo Võn Kam Krl, `lohvi Hlj Lüg IisR(n šlof); loh¹v Võn, g lohvi Muh KJn San Rõu

1. voolik tule `tõrjuvad `tõrjuvad tuld puots`aakidega, kisuvad senega tukkisi `laiali, `lohvidega lasevad vett `pääle Lüg; üks šlof - - `selle pani vel `pienikese toru `augu `sisse, sis `juoksis `piiritust nii kui mahl `lähkri IisR; loh<sup>1</sup>viga `antase `luhti `toukrile, pumbitase `toukrile `inge käde mere `põhja Khk; üks suur pitk kummist loh<sup>1</sup>v `toodi uksest `sisse (mikrofonijuhtmest) Põi; meil ol'li püt'sikust loh<sup>1</sup>v, imesime ikki koore alt `piima, siss `jäl'ge

es ole, ema es tää Saa; 'linna jo 'lasti alati lohvist vett igasse 'kohta Juu; lohv on vie 'laskmise pärast Koe; 'lohvi 'müüdü vesi juakseb, tule kussutamise juuren Kod; 'tohtrel on lohvid KJn; lohvi om pumba otsa all, lohvige lastas vesi eläjidel ruhite 'sisse 'lauta Hls; engu lõõr om kõrgass, a emätess om nigu üits kummi lohv, kost joosep süük makku Puh; piirätüise voori pääl o' l küll toda ätä, et mehe puureva vaad'ele mulgu 'sisse, otsalavva 'uulde 'sisse, lohv 'sisse, lasiva joosta Vön; lohv 'sisse, siss 'lohvi piti juusk tu verine liim 'väl'lä säält [paise] sehest Kam || 'papaa-hha oli ilma 'lohvideta (kõrvadeta) Hlj

2. jalgratta sisekumm Jälgratta lohvid aa järjest tühjad, muud kut paranda ja pumpa tesi Emm; Kui lohvil on ouk sees, siiss äi söida sa 'kuskile Rei; jalgratal on kua lohvid VJg

3. hülge loib lohv on nõnda ku üks kehg, muud ku pistä 'jalga Saa

lohva lohva Kaa Pöi Muh spor L, Nis Hel Urv/l-/ Rõu

1. lohistades, lohinal võtab räha lohva taha ja lähäb Kse; selle jalad oo nii 'aiged, veab lohva järel Han; ei saa kotti 'tõsta, lohva vädasid järel Var; Lehm vidas mind ke'iga lohva Hää

2. lödvalt See polt oo siie pirekse peenike, läheb nii lohva sisse Kaa; jalad o nii lohva all, ei saa 'köia Muh; Kui mingi puidutapp on liig lahtine, siis on ta lohva Vig; röövas on lohva 'ümmer Saa

Vrd lohja

3. lai, avar See seelik oo veel lohvam Han; mõnel on seantsed lohvad püksid Saa; Taa kask om tel sääne lohva, vaoss sälläst maha[?] Urv

4. lahke, sõbralik küll ta on aga lohva - - aab kõegiga juttu, kõegi 'vastu 'lahke Nis

5. lohakas Ah, tyy vana lohva Rõu Vrd löhva

lohvak¹ lohva|k g -ku lobjakas jää lohvakut om vjil tji pääl Hls

lohvak² → lohvakas

lohvakalt lohakalt lohvakalt 'rõivil Kam Vrd lohmakalt

lohvakas lohvak|as g -a IisR/'l-/ Kaa Var Ksi Ote; lohva|k g -ku Kod Krk Nõo Vön Kam Urv Har Se

1. lohakas, hooletu; kaltsakas Meite vana akab ka sõhukseks va lohvakaks jääma, noorelt oli ette ragi mees Kaa; lohvakas mees, püksid niute piäl Var; 'niskie vana lohvak one, lähäb lötsä-lötsä Kod; sij om üit's lohvak ja must inimene Krk; läits nigu üits kurjavaemu lohvak, 'rõiva sä'län 'kat'ski ja kakenu Kam; ta ei pea endäst 'piiri ega 'kõrda, om üits lohvakas Ote; Tiä o' l sääre vana lohvak mehe rõibõ[?] Urv; ko karakak'i_lät'sit, sis o' l 'veiga 'tähtsüüs, et kes edimält 'vasta tulõ, tul' l määne 'tüt'riku lohvak, sis õnnõ eläjidiga midä 'johto Se || liiderlik no, sij iki karsk tüdruk, sij jälle vana lohvakas, kes kõik lubab kätte 'anda Ksi Vrd löhvak

2. avar, ülearu suur Ära_nd 'selle vana jakki 'lohvakaga külasse mene IisR; Kampsun oo lohvakaks venind Kaa

Vrd lohmakas

lohvakeli lösakile; ripakile esäne kul'u om suur ja suure siivä om, aab siivä lak'ka lohvakeli, ku susit tedä; ku kana lasep lohvakeli, siss näet ärä, et ta tahap kikast Nõo Vrd lohvikeli, löhväkeli

lohvakil lohakile ta jätt puha lohvakil tyy, et tast kedägi ärä tegijet ei saa Krk

lohvakulõ lohakalt lohvakulõ käü Har

lohva-lahva lohakalt *Sabrikust või üelda `eina`kuhja, põhu `virna, rukki `vihku - - `kõiki, mis on `ninda `lohva-`lahva `tehtud IisR; käib lohva-lahva (lohverdades), ise nuar tüdruk VJg Vrd lohma-lahma*

lohvalt lödvalt *Riist oo suureks kulunud, kolv keib tükkis lohvalt Kaa*

lohvama¹ *Lohvama lohistama Saapad olid suured, läks nendega lohvates Pha*

lohvama² → luhvama

lohverdama *lohverdama IisR/`l-/ Mar Juu Jür KJn, lohvõr- Rõu*

1. *lohmerdama `Kesse `ennevanasel ajal `veike `lastele `saapaid muretses, `nindasama `lohverdasiid `õuves `suurte `porkadega IisR; ei kei kedägi, lohverdab `peale Mar; Ku\_`kõva_`saapa umma<sup>?</sup>, sõss saat õks muta piten ka\_lohvõrda Rõu || ringi kooserdama Ma\_`näi, `näa\_lohvõrda `kõik` aig `ümbre poodi Rõu Vrd luhvertem(e)*

2. *lohistamisega kulutama ää sa lohverda oma sielikud alt ää; uued kingad lohverdada ää Jür*

lohvert *lohve|rt g -rti lohakas, laisk [ta on] ku üit's vana lohve`rt kunagi, ega kedägi kasu ei ole Krk*

lohverus *lohverus g -e lohakas küll om ää lohverus olla Ote*

lohvikeli *lösakile kana tahap kikast, laseb lohvikeli ette Nõo Vrd lohikala, lohvakeli*

lohvima *lohvima Pha Muh Juu, `lohfma Urv, ma lohvi(n)*

1. *lohvi, voolikut kasutama vanntoes `olli piibul all, kahe arakane, sealt lohviti seda eli `välja Muh; vee lohvi on see, kellega vett lohvitakse Juu*

2. *midagi hoogsalt tegema a. pilduma ma_lohvi siia_`sisse, mia siia\_lätt; lohvi\_kappi inne [nõud] Urv b. peksma Oli tese läbi lohvind Pha c. pahvima `lohvis `peale `piipu Muh Vrd lohvimina*

lohvitama *lohvitama TLä losutama; poolkükkis olema kana - - ku ta `audma tahab, siss lohvitab, kõtuli maan; luyum kah lohvitab, kui `poiga nakab `tuyuma Ran; mõni eläjäss jääp kesset tujd `saisma ja `ulka `aiga lohvitab, enne ku tu kusi täl tuleb Puh; lohvitab nigu `audja kana pesä pääl, ei saa minemä Nõo Vrd lohitama, löhvitamä*

lohvka *lohvka Kul Jür, `lohvka Kuu Jõh IisR, lohka Mär Juu Koe Kod, `lohka Jõe Kuu Hlj, `louhka Lüg Jõh, lovka Kod Lut/-a<sup>?</sup>, `lovka IisR Vai, lofka Vas, loovka Vas Röp, loohvka, loofka, loohk Se*

1. *avar, suur, liiga lai See `saabas on jalas nii `lohvka, kulutab sokkid `katki Kuu; tapp sai lohka, annab `liikuma Mär; `Tuhvled on mul `ästi lohvkad `jalgas, kampsun venib ka `liiga lohvkaks juba Jür; Osti väega lofka mütsü Vas || (suurest vanast hobusest) on üks eä suur obose lohka, pere vana lohka Juu*

2. a. *lahke, sõbralik `lohka inimene on ea ja `lahke iga ühe `vastu Jõe; õli üks `louhka mies, `niisuke iivä `louhka mies Lüg; lohka inime aab iasti juttu ja ei ole `uhke Koe || helde Kel kõrva<sup>?</sup> kavvõmbah, tuy om loohk Se b. ladus, kerge `Lohvka tüe on `karjas `käimine Jõh; [ta] Oli `kange `lohvka juttuga, kudagi ei päest säelt tulema (lobisejast) IisR c. sobiv, sünnis Vanast pindsakust sai mullõ periss loovka jakk Vas*

lohvkast *hõlpsasti Ja nüid ta muetugi õiskas, kui lohvkast ta õli sinna soanud ja kui ia tal õli õllud, et ta põllud ennast kõmpimisega väsitunud MMg*

loi¹ *loi g loi, `loime Pst Krk Hel haspel `aspel om sjiisama mis loi Pst; ma ai `lõngu `loime pääl Krk Vrd loim³*

loi² → loib

loi³ → loid^{1,2}

loiak emmis lotsakille ku loiak, tuub pojad Kod

loib loib g loiva Jäm Khk; loiv g loiva Sa(n loi Mus) Muh, loeva Pöi Muh Han Var Tor Hää Saa; loeb g loeba Mar Kse; loev g loeva Var Tõs; luõb g luõva, loõva Khn

1. hülge jäse `ülgel esimesed o käpad, tagumised loivad, kaks `loiba; `loibadega üljes liigudab, kui ta ojub meres Khk; `ülgel ikka loivad taga Mus; `ülge loevad, `loivadega ta sõuab Pöi; `ülge `loivadest tehasse `paslid Muh; kaks `loeva taga, kauni taga, saba oo seäl `loeve vahel [hülgel] Var; kes tapab `ülge, sie suab luõvad Khn; `ülge reied oo ta loevad Tor **Vrd** kloiv

2. hülgejäseme nahast jalanõu ma ole sõukse ruhnlaste näin, misel `ülge loevad `jalgas `ollid Muh; Mede at't sai ulga `ülgesi ning tegi `terve perele luõvad jalga Khn; `kihnlased teevad `loivi Hää; mul on `ülge loevad jalas Saa || vilets jalats Eesel `sõuksed päti loivad `jalgas, et üsna `irmu ajab `peepe, siis sa tahad sedasi külase `minna Kaa; Küla vahet kauda lasi `peale lõmsat lõmsat, kaks suurt `saapa `loiva oli `jalgas Pöi

loibe n `loibe; pl `loibed, `loiped jäänus; raibe; rapped Vein `rannald `kassile kala `loibe; Vareksed sõid `loipi ja `suole `jäänüksi; Vie ne `lehmä `loiped `metsä Kuu

loid¹ loid g loiu Khk Kaa Pöi Mär Han Mih Aud Hää Saa VMr Kad I(loio Kod) KLõ(loio KJn) eL(n loig Lei, loi Lut; g loio Plv Vas), `loiu Hlj

1. lauge, vähese keeruga loiid lõngad Mär; alvast kedratud, väga loid, lõime lõng piab keerd olema Äks; villane lõng on loid Lai; lõngad on vahel vähä keeruga, loiid KJn; loid lõng on pude Vil; koe võib loiemb olla ku lõim Trv; kabel om loies `minnu Trv; loiuust lõngast ei saa kedägi, sij om pudeve Hls; lõime lõnga tetäss keerebe, koe lõnga loiebe Krk; kakussist kässime kedrätä äste loiu langa, et siss tulep tek'k paks ja pehme Nõo; loid lang lätt `kergebide `kaiski kui kirjõ lang Kam; Koelang, tuu tettigi? iks loiõmb, sõss saa rõõvass `pehmemb Urv; loiuust langast tetäss suka? ja `kinda Krl; `väegä hõüd lang om tettü - - `väegä loid, ei olõ `kijrdü pääle `lastu Har; `paklatsõ `kanga päält ka, kui ta loid om, tulõ heüd Räp; loi lang, tuu kua olõ_i kirjõ, vallalik lang Lut

2. jõuetu; ükskõikne; laisk, lodev `niisukese `loiu olemisega mies Hlj; seoke loid inime tööde `juures Khk; Lehm on täna nii suur loid - - ta on ikka `aige Pöi; täna nii pala, loius teeb Aud; nää kui loid ta on, ei liigutagi VMr; loid pul'like Kod; teene on loid inimene, teene on trääl, tuline inimene Ksi; sij om `seantse loiu `veoge, kes `aigapidi kik'k tege, `pehme, loiu toimege Krk; meie ollime katekeste serätse loiu, me_s ole tragida Nõo; inemõni om loid, ei taha midägi tetä? Krl; Latsõkõnõ om nii loid, ei tiia, ehk om haigõ Vas; tä jäi nigu loiuuss, kui täl `süäme `haiguss tul'l `pääle; loid, laisk inemine, olõ\_i `kijrdo pääl, olõ_i `rühkmiist Se || tuhm mõned on loiu `vaatega, silmad tuhmid nagu ei `näekski Plt; loiu silmä pähän - - jußtku purjun Krk **Vrd** loiss, loju¹, lont⁴

3. a. lame, lauge laastu katus võib raasike loiemb olla. ku õle katus loid om, siss akkab vesi läbi `juuskme Hls; lauda katus om loiep ku `äärpäni katus; vikerkaar om mõnikõrd loid, mõnikõrd kumer; sääl om madalep `alla minnä, sääl lää loiepelt Krk b. lāngus tõine om loid õladege, õladest õige mahan Hls; sij om loid puu, oksa allapoole Krk

Vrd loige

loid² *loi(d)* g *loi* kivikiht *Loid on vahel, sellepärast äi lase [maapind] vett läbi* Pöi

loidak *loida|k* g *-ka, -gu* = loidakapuu säääl raavi perve pääl kasuss üt's loidak, *tuul omma verevä marja manh, ega nuid inemise ei süü?*; *lõika mullõ säält loidakat üt's jaku vahe, tuul om pehmekene süä, tuud saat kapuda `vardaga `ussõ `litsu?* Har

loidaka|puu lodjapuu loidakapuul om suur süä sisen ja verevä marja? manh; loidagu puul omma_marja_verevä? ja t'sauga `kaupa, lihe? omma\_tsõõrikasõ\_nigu `vahtrapuul Har
Vrd loidak

loidam *loidam* g *-i* Jõh Mär Vig Var Tõs Plt Rõu, *-e* Hls laisk, logard *Loidam on nisike loderik, ei tüöd ta ei `armasta Jõh; Üks `loidam on, ega tast töömeest ole Vig; va `loidam, ei tee tööd Tõs; sij om küll üits `loidam, ei viisi midagi tetä Hls; Lät's -- uma pini`loidamiga\_`mõtsa (aeglasest koerast) Rõu || loikam üks va pikk `loidam Mär*

Vrd loidamas

loidamas *loidamas* = loidam *loidamas oo laisk ja `aeglane* Var

loidap → lodjapuu

loidapine *loidapi|ne* g *-se* lodjapuust loidapine vits; loidapise niksi Krk

loide *loide* g *loite* Jäm Kse Var Mih PJg; n, g *loede* Tõs leek, loit piiru loide Jäm; lõkke loide; Kamin `oidis loidet Kse; loide on kui põleb ja mis `õhku tuleb Var; teeme suure tuleleeri üless, naa et tule loide üle puude `latle kõib Mih; äge tuli kui suur tuli oo, `lõõgab, suur tule loide PJg

loiderdama loiderdama suure leegiga põlema Loiderdab, suure leegiga põleb Hää

loidu *loidu* Hls Krk Ran

1. laugelt, poolviltu *tij lääb `loidu `alla `perrä mäge, ei lää `püstü; nõnda ike `loidu `lasti kul'p patta Hls; püst katuss ja loid katuss, `loidu lää maha; `väege `loidu paari pant majal `pääle Krk; abar rakendedi `loidu, et jäi nigu kotti Ran || viltu, pikali aid `loidu maha vajonu, alt `teiba är mädäneve Hls*

2. (loiust, uimases väljanägemisest) *silma lääve `loidu, ku tal tervit ei ole; moka mutti ja nägu `loidu, ei ole erk Krk || lüüp silmä `loidu ette maha, temäl om `kahtluss `süämen Krk* **Vrd loidukes**

loidukes loidukes uimane, loid, unine vihmase ilmaga ole kohe nii loidukes Kad **Vrd loidu**

loiduma *loidu|ma* Mih Trv TLä Ote Vas Se, *-mma* Plv, *-me* Trv Krk; nud-part *loidunu* Saa Kod/-nud/ Har Rõu, *loidenu, `loidõnu* San; ipf (nad) *loiusõ* Har

1. loiuks muutuma **a.** (lõngast) *lõng om ärä `loidunu, keerust `valla `minnu* Trv; *ta om ärä `loidune, sij issi uvvesti* Krk; *lang `loiduss vallale* Ote; *är om `loidõnu lang, ei saa ämp `taagõ midägi teta* San; *langa? loiusõ veten (käärides) ja üless `käänden ja kotõn loiutsõpass* Har; *Ka_ku_pooli perä_koohn umma?, sõss `loidu õi\_lang `iskin tagasi?* Rõu; *ütekõrrane lang `loiduss är?, ei\_kanna? ummõlda?, kakkõss är?* Plv; *ar last `loiduda langal* Se **b.** (elusolendist) *obene om `siande -- `loidunu* Trv; *ku sa söömätä olet ja `kangede väsinu, sa olet jo ärä `loidunu* Puh; *tij tahap tetä, a poiss om nigu ärä `loidenu* Nõo; *obene om `väega ärä `loidunu* Ote; *kuumaga? `loidut ar?, jovva ai? tüüd tet'ä?; tiia äi, mis härg ar `loidu, taha ai inap karada?* Se

2. halvasti hapnema, tilgastama [piim on] külmä kähen - - `loidunu, ei ole `äste paksuss lännu Krk; säardene sinine, vesine `loidenu piim San

loidu|pidi laugemalt redel om `väege `püstü üleven, pane vähä `loidupidi, siss saap inimen `pääle `astu Krk

loielik loielik lauge parass lang, loielik San **Vrd** loige

loig → loid¹

loigard loigard Sim Ote Plv/-rd/, `loigard Kuu RId, loegarđ Hel, g -i; loigar|t Kad(-rt), g -di JIn loikam, suur või pikk ja peenike (laisk) olend Ōli nisike `loigard, pikkamiste tüäd tegi Jõh; ega tast (kutsikast) suurt loigardid ei tule, ta on madala jalaga JIn; va poisi loigart vedeleb kodu, ei viitsi `tienida; kole suur loigart meest, ei `mahtund uksest `sisse Kad; seda loigardid ei või pidada, sie süeb pailu Sim; loigard om lõdu inimene, tost ei saa tüü tegijad Ote; taa sääre loigarđ `poiskõnõ Plv **Vrd** loigas, loigats, logerga, loigert, loigerts

loigas `loigas Lüg; loegass g `loika Trv = loigard suur `loigas, on asi `jälle mida `tahtes, inimine või luom Lüg; kõhn - - nõnda ku üits vana loegass Trv

loigass loigass Krk, loegass Hel Puh, g `loika madal vesine koht, loim mädä loigaste sehen kasvass `pehmet `einä; säält ei ole võimalik minnä, säält om `mülkit vai `loikit pal'lu Krk; nurme vahel om vedel `pehme loegass. säält `loika pääl ei kasva midägi Hel; vanast üteldi, et `kaege, et te serätside `loikide pääle ei lää Puh **Vrd** loik¹, loika

loigats loigat's = loigard pik'k ja peenik ku loigat's Krk

loige `loige TLä, -õ Har

1. loid; laisk `loige - - tyy om pik'ä toemega, pik'äldäne; `laiskust ta tähendab, om jo serätsit `loigit inimesi Ran; kui inimene - - om väsinu ehk söömätä, sis ta om nigu `loige mooduga; `loige inimene jääb oma `tüyüdega `loiku Puh; peio laisk latsõst saani?, `loigõ loomust saani? rhv Har || ta om `loigõ, kas olgu vana vai nõu, kes arusaamalda? om Har

2. lauge sij lang om serände `loige; kui `kanga vee om `loige, siss ei saa kudada Puh **Vrd** loielik

loigerdama loigerdama Rei, `loigerdam(m)a Lüg; tn loigertemine Krk tuigerdama, taaruma `jälle `tängerdab ja `loigerdab kui `purjes mies Lüg; `Ōhtu `ilja `pääle läks ta loigerdades meild `mööda Rei; ull koer lää loigertemise `muudu - - lää `lonkin Krk

loigerga loigerga = loigard – Võn

loigert loiger't Krk, loigõrd Har loikam kes kodu `müyüdü vedelep, sij om loiger't Krk; oi ta om suur mehe loigõrd küll Har **Vrd** loigard, loigerts

loigerts loigerts g -i Krk Hel = loigert sij om üt's laisk loigerts, või ta midägi tege; om üt's obese loigerts Krk; om õige pik'k miis, loigerts Hel

loiguline loiguli|ne VNg/ l-/ VII Muh Käi LNg Mär Kse, `loiku- Kuu, `loigo- Lüg, loegu- Tor, loego- Kod, g -se; loigule|ne Plt, loegu- PJg Tõs Juu, loego- Mar, g -se; loigulõ|ni g -dsõ Krl

1. loikudega, auklik `loiguline mere `serva VNg; vesi `loigod on tie pääl, tie on `loigoline Lüg; soo `ääres loigulised kohad, kus `veised palava `aaga `joomas keivad VII; see loegolene maa, õhõst kohest madal, teisest kohest `jälle `kõrgem Mar; loegulene maa, `loika täis, põle tasane Tõs; loeguline õue, loomadest tallatud loigulises Tor; selle põllu

sees on paelu `loikusi, see nihuke loeguline moa Juu; suu ainamaa omma loigulõdsõ? Krl
Vrd loigune, loikline

2. laiguline kui taevas `lootleb, siis\_o taevas loiguline Muh; ku kude one `mitmed
`muudu, mõni kõst tumedam, one loegoline Kod

loigu|maa (vesisest maast) ubalehed - - kasovad einämäl loegumaa peal Mar; kaua oli
väga loigu maa, `kangesti `pehme oli Ris

loigun longus sibule `laukel om otsa loigun, neid ei süvvä - - vanass läänu Krk

loigune loigu|ne g -se Jür, -tse Var Krk; loegune Ris loiguline, madal loigutsed põllud,
vesi seisab kaua `aega üle Var; loegune maa, üks tükk ikke `nõmme ja teene `loeku Ris;
madal maa õigats loegune Krk

loik¹ loik g loigu S spor L K/-o KJn/, IPõ M hv Ran Ote San Krl, `loigu R(-o Lüg), loegu
L Ris Kei Juu Jn Pee Äks SJn Puh Kam Ote, loego Mar Vig Khn/loõ-/ Kei Kod KJn; loek
LNg, g loegu Mar/-o/ Ris; `loiku g `loigu VNg Vai

1. ajutine vedelikukogum, lomp `juobund mies one `loigus maas; mida sa lähed
`plaksutamma `sinne `loiku, `märjast `endast `kastama VNg; vesi `kõrjab `loiko Lüg;
lumest `sullad `loigud Vai; natine `kuiva maad, `jälle vesi ning loik Jäm; paers pole
vee `tilka kohegil, koes sa loigu nääd; kukkus `loiku `karbamstik Khk; Täna sadas nenda
`vihma, et suur loik ukse all maas Krj; Suur loik parandal maas, pühi ää; Mered on
`paergus nõnda moas, et siit `laidu voadates mõned pisiksed loigud `paistvad veel Põi;
kui_o sajone, siis oo neid `loika kõik koehad täis ja kui põle satu, sis\_o kõik kuib Vig; `Üese
igänes satn, loõgod allõs muas Khn; nüid on loegud kuevad, ei ole vett seess Vän; tee `oll'i
`loika täis Tor; sajas ja loik jähi maha. kõue vihm, tema jääb maa `piale ujuma Ris; Või
loik `paändi [tangupudrule] `piale Kei; ma ei nää sial `ühtegi `loiku JMd; ojad ja loigud tee
pial, nõnna et ei saa üle Ann; küll nied värud `suplesid seal loigus VMr; kui midagi
vedelad `asja maha läheb - - suur loik teist muas Kad; ku vihmane aeg, lüüb `loiko vede.
loegod tñ piäl ja `ruupan Kod; päike oli soojast kütnd, oli kole soe vesi sial `loikus, kohe
iad meelt tegi platserdada sial sees Lai; Lapsed, ärge minge `loiku, teete jalad märjas SJn;
vihmaga om `loike küll ja küll, aga põvva aeal ei ole `silka enämp Kam

2. madal, vesine koht, lodu `einämaa `loigod Lüg; niideti `loikus Krj; luhtein kasvab
`loikude sehes Muh; saue loek - - saueka `moodi muld, äkisti `järsku madal maa LNg;
karjaarus oli kõik mis `õõnem oli, see oli loik, seal oli kebäde vesi sees Vig; loik, õõnes
maa, ajab vett `väl'la Lih; einam, mägist maad ja `loiku [oli] Var; põllu loegod, vesi võtab
[vilja] ää loegu koha piäl Khn; `põnkne maa, nagu `kõrge ja lähäb `jälle loiguse;
undikurikad, `seukse loegude, raavide sees, `seukse mäda maa sees kasuvad Aud; kui on
loigu saarest, siss tuleb vaat' seest poolt ära pigitada Saa; roadik moa, tükk on tüma, tükk
on kibine - - tükk `loiku, tükk määnukki Nis; põld lähäb mäelt `alla `loiku Juu; kõik loegod
`oll'id vett täis, ei saand kudagi `niitä; karjal paha `kää, kus mädäd loegod KJn; loik om ka
lake maa pääl, `põlde vahel, kus vesi kokku joosep - - vesi ärä säält ei joose, `raavi `kaeva
ei saa Hls; madala kotusse, kes vett `piävä, nuu omma loegu Kam **Vrd** loigass, loika

Vrd loim¹, loisk, loit²

3. a madal, vesine üks naa loek vesine maa, loegom koht et seisab vesi seal peal; loek
maa, ei `aita küändä Mar; kus loik koht o, `senna aets vesivagu `sisse, vau otsad võets `lahti,

et vesi põllust `väl'la jooseb Lih; loik maa oli, rava vesi vaob `peale Aud; kus loegumad moad, seal vili põle veel `val'mis `ühti Juu

4. lohk, õõnsus kuhal (kuhjal) oo loik sees Kse; sadul sel'läge obene, loik sehen, kõtt mahan `kinni Krk || lõge – Ris

5. laik, plekk mustad loigud jäänd seenale Juu; kesk `taeva kohal oli nii punane loik, nagu vere loik Amb

loik² loik g loegu lõtv surnu om edimäld jo `väega nõrk ja vetel, ku ta nigu loik om Puh

loika loika madal, pehme, vesine koht; org mõness kohal om mädä loikasit sehen, et kiiguss puha, ku älli pääl; loika sehen sääl `väike talu, `veske om ka loika sehen kate mäe vahel; suu loika pääl na kasvav, jäneselilli, kos `pehme vesine Krk **Vrd** loigass, loik¹

loika-loika (lohakast käimisest) näe kudass ta lää ku loika loika, ei viisi ilusti `astu; ull koer lää loigertemise `müüdu, loika-loika, lää `lonkin Krk

loikam `loikam Hel Võn Ote San Har Plv Röp, g -i Jür Trm Krk(-e) Ran Nõo Rõu(-m), -a Trv; `loekam g -i Kod (pikka kasvu) laisk olevus Sa `loikam ei viitsi ju teragi tüöd teha Jür; Neskest lorud ja loikamid õlid, et nagu põleks neil `inge sees Trm; one üks pitk `loekam Kod; suur `loikam om suur laisk koer; `Säätset `loikamel om ää üle tõste pääde kikke nätä Krk; `loikam ei viisi midägi tetä, ei viisi ametit pidäde Hel; vana pik'k `loikam, igävene veenusk Ran; `loikam, `lonkja inemine Võn; va `loikam, ka ku vedelide kõnd, kihä mu (muudkui) kallusklõss õnnõ San; vana `loikam, mi sa tan vedelet Har; Sa_vana `loikam viidi\_ `tämbäd'se päävä nisaa är?; Sul ka ta pini um sääne `loikam (hulkujä) Rõu; vana `loikam tulõ kodo, hand `jalgo `vaihõl Plv **Vrd** loidam, loigard

loikama `loikama PJg Hls loitma vällän tuli `loikas Hls

loikane `loikane loikudega sij om `õige `loikane nu'rm Hel

loikleme `loikleme, da-inf loigelte laisklema tjj tüüd, ärä loigelte Krk

loikline `loikline Kos, -lin Krk; `loikle|ne Var Tõs PJg, g -se KJn loiguline `loiklene maa, kõngas ja `jälle loik PJg; `loikline moa, põllu moa, kus loigud ja madalikud sees on Kos; `seante `loiklin maa, keväde ja sügüse om vesi pääl Krk

***loiknema** (ta) `loikneb loikudesse kogunema `Väike suu'lohk `metsas -- vesi `loikneb sehes vesitse ajaga Hää

loiku `loiku Jür Krk Puh lõdvaks; longu mis ma sest kielest [rääkides] `loiku lasen Jür; [sibula] laugu lääve kõllatsess ja `loiku Krk; kui kalal verd pal'lu väl'lä joosep, siss ta nakap joba `loiku `lүүmä, jääb oematsess Puh || maha, jänni temä om oma `tүүdega `loiku jäänu, om `aiglane ollu Puh

loikuma `loikuma Põi, (ta) `loigub, `loikub Kuu kiikuma, kõikuma Ise suur elugas, aga `aeva `loikub `kätküves; Midas tämä pidäs nüid siel `kiigal `päivä läbi `loikuma Kuu; see `üiti sis tuliänd või sur vädaja -- `loikudes lasnd ikke üles ning `alla Põi || (ringihulkumisest) Mies `loikub perest sise, `toisest `väljä; Mene `tie kus se `jälle `loikub, kas saab `ehtuks tagasi Kuu

loikus `loikus LNg Kse Var Tõs Juu Jür nõgus, lohkus `kangesti madal maa, nisuke `loikus maa LNg; kuhi oo `mõhkus ja `loikus, lopergune Kse; [kuhi on] `mõhkus, kui ta on `pal'lu `väl'las, kui `sisse vaond on, siis on `loikus Var; põld oo `loikus, tahab `täita Tõs; `liiter (nõu) nii kõberas ja `loikus nüid, obune `astus `peale Juu; Ega sie põld alati `loikus

põle, kevaditi on, `loikus põld tahab `kraavi `saada; Põrand `keskelt `loikus, see tuleb `enne tasuda, kui semendi `piale paned Jür

loim¹ *loim g loimu IisR/`l-/ Vän Hää Saa VJg Sim Iis Lai Plt(-o) Pil Hls Krk Hel Ran Har, loime Saa Pal Äks M Ote San, loima VJg Sim Iis Trm, `loima Lüg Jõh, loemu Tõs Vän Hää(n loem) MMg VIPõ Ran Puh, loeme Hää Koe ILõ KJn San, loema Trm Kod KJn(-o); n, g `loima Vai*

1. *madal heinamaa, vesine koht, lodu; luht; jõesopp Ärä obust `loima aja Jõh; Kevadeti just tekkis `väikestele jõgedel suurvee `järgi `loimi - - `loimud olid juba madalatel `kallastel eraldi, kuni `kuivasivad IisR; Loomad vajuvad loemu pääl ära Hää; säält loimu kohast es saa `niita, olli vesine Saa; karjamaa kõik `loimasid täis, ei õle `kuiva `kõhta õlemaski; kala mängib loimas nõnna\_t vesi `suitseb Iis; mädä loim - - kui vesine, siis on märg ja mädä kõik, kui kuiv on, siis kannab; lehm lähäb `loima, kätte ei saa, kõhust saadik vesi Trm; mes madal eenämua, one loim, mes `kõrge, sij one alekõrs; rohi nõnna kasvab loemen, kare rohi ehk pilliruyg one üle piä mõnen kõhan Kod; lähän `loima `niitmä KJn; aa kari `loime Pst; jalajit `tjüdi mõtsast `loime päält, mis sikke ja tehe olli Krk; ei tää, kas loime päält massabki `niita või laseme looma `sissi; jaanililli `valge äidsendege - - nemä kasvave `loime pääl Hel; loimun suur ain, vett ka veedike sisen, ain pääle `põlvi Ran; lähme `loime ainale San Vrd loimik, loimukas, loja*

2. *loik `sinne kogub vesi alati `loimade Lüg; siin on üks loim vett Jõh; Mis loim sie põrandal on IisR; tuli `vihma, üsna loemud maas Tõs; `lohkude sees olid loemud maass kohe, nii paelu `vihma tuli Vän; kui `vihma sajab, jäävad loimad õue `piale Sim; küll oli aga vihm, vesi on igal puol loimas Trm; ku vihim tuleb, kõhe on loim taga, kus madalad ja aagu kõhad Kod; Ukse ette `lohku kogunes suur loim SJn Vrd laim², loimus¹*

loim² *loim g loime Äks Trv Pst Ote, loemu Kam süü, puu aastarõngas `peergu kistasse lõmmust, kuusepuust jooseb loimet pidi Äks; puu loime, puu vanadust `loetes sääld; loim sihen, tast ei saa midägi ääd `riista tetä Trv; kannipuu teti kuuse puust, ränist, suure loemuga puust es tetä Kam || looma lihal on jäme loim Trv Vrd loom⁵*

loim³ *loim g loime haspel loim om kate puust risti tett, sarve otsan, panna seinä `sisse; villast ja linast `lõnga `aeti üles loimege Hls Vrd loi¹, lõim²*

loim⁴ *loim g loemu loomus, iseloom ta om selle loemuge, [et] - - kas sa talle `ütte ääd vai `alba, sij om üt's mõlembe; `pehme loemuge, ei lää tõsele `arja, ei lää tõsele `kurja tegeme Hel Vrd loom²*

loimagilla *küljeli `loimagilla maass Kuu Vrd loimakuli*

loimakas *loimak|as g -a Juu, loemakas Pha uimane, aeglane; laisk kena terav kaás, isased on loemakamad, pikalesed Pha; sihuksest loimakast ei sua sulast Juu*

loimakuli *loimakuli küljeli – Hel Vrd loimagilla*

loimaline *loimaline loiguline einam oli loimaline Trm*

loimama *loimama Kuu Mus Iis, da-inf loemata Kod*

1. *aeglaselt liikuma, loivama vaada mis putukas si `loimab; tuleb `pitkamissi `loimades, täl o `aega küll Mus; vähä aga `loimab teine Iis*

2. laisklema *Alade vade* `loima pikkellä maass, `sendäp täl ep ole `millist midägi; `Kuida omite `kehda sidäsi `loimada, et ei tüöd ega `toimidust `viitsi Kuu; muku `loimab aga, ei viitsi tehä kedägi Kod

loimeline¹ loimeline lohklik loimeline maa Krk

loimeline² loimeline süüline ta (kuusk) on loimeline Äks

loime|maa madal, vesine maa loememua one madal Kod; undinua kasvass järve`ände sehen ja loimemaa pääl; loime maa om keväde suure vij all; musta lepä, nij kasvav loime maa\_päl Krk **-rasv** ploomirasv `kül'gi seen suure paksu loime rasva Trv

loimik loimi|k g -ku madal, vesine koht miul olli einämaa, mis ta olli, `sianta loimik olli sehen; varsakabi kasvab mõtsan loimikide pääl Krk **Vrd** loim¹, loimukas

loimlemä `loimlemä, loemeldä Kod; loimölömma Röp laisklema; aeglaselt töötama kes ei tjj südämess, `tastmata tjjb, `loimleja inime; ei viit'si õppi, muko `loimleb Kod; loimölömma - - tege tjjüd nii, et täi koolõss jala ala är? Röp

loimukas loimuk|as g -a madal, vesine koht – Plt **Vrd** loim¹, loimik

loimuksis `loimuksis uimane – Hlj

loimun loimun = loimus² – Hel

loimus¹ loimus veeloik – Plt **Vrd** loim¹

loimus² `loimus Koe Lai Plt longus, norus Lill on päris `loimus Koe; obune `loimus, ei tia mis tal viga on Lai **Vrd** loimun

loimölömma → loimlemä

loipajalg euf hunt vana `loipa jalg oli lahastikkus `vastu tuln Krj

loisk loisk IisR Pil KJn, g loisu Trv Krk Ote, `loisu, -o Lüg, loesu Tõs Trv Hel TLä Kam

1. madal, vesine koht; veeloik `Küindlakuus, kui ärg saab viest, `loisost `rüipada, sis saab talupoig ka õlut `jõulul; Ai ai, laps `jällä tehnd enese `märjäst, loisk põrandal; `Õuve pääl `lauda ies nõdu kõht, `vihma ku tuli, sis `lauda ies kõhe suur loisk, `loisost läbi paha `lauta `käia, sai kividega `täitü `lauda edine Lüg; loisk on lajalene madalik Pil; loesu kotuss, vaest om vett põhjan, vaest om kuju Trv; ei oole `loisku, ei oole vett, kive ei oole, puhass sula põld Krk; nemä `ollive loesu pääl `einu tegemen Hel; kraav om `kinni kasunu, mõni ütsik loisk om jäänu Ran; mõnikõrd mõssime loesun `jalgu, ku tjj porine `ol'li Nõo; ei või elläi `pääle minnä, jää `jalga piti `loisku `sisse, vai perset piti; loesu pääl ei kasva midägi, säääl vesi ja pori, mõni arv aenakõrrekene om, toda ei taha `kiäki Kam; ku kuiv aig om, saa loisu pääl kah [vilja teha] Ote **Vrd** loik¹, loisma

2. sula, sambune loisk ilm, kül'm ja soe `võitlevad KJn; loisk ilm om joba puul sula. loesu ilmaga om ää kuhjast `kartuli vedädä Ran

loiske `loiske Trv T(`lu-), `loiskõ Kan Plv Vas(`lu-) sula, pehme, soe lää vähä `loiskes, `lämmä `lõhna [on] sihen Trv; las ta (vesi) lääb vähä `loiskembass; `täämbä om õge `loiske ilm - - puul sula vai pehme Ran; serätse `loiske lumega ärä mitte koheki mine, ta tjjb `rõiva ligedass Nõo; ää `loiske ilm om - - `pehme, `leplik Ote; timahavva talvõl olli? `loiskõ ilma?, es olõki `külmä?; `täämbä lašk `loiskõss seo ilma Plv; `luiskõ ilm, lätt `pehmelles, külmä lüü tagasi Vas

loisklöma `loisklöma laisklema, logelema mis sä `loisklõt, ku midäge ei viisi? tetä? Röp **Vrd** luisköllöma

loisku `loisk|u Hää Hel Krl Rõu, -o Kod lohakile, hooletusse *Jätab õppimise* `loisku Hää; *tüü jääb* `loisko Kod || lödvaks *Mugu\_lask* `hinde är_`loisku, *sõs tüj es inäp midägi?* Rõu **Vrd** loissu

loiskuma `loiskuma IisR Sim Trm Kod(-ss-) Pil Ran Nõo Kam, -me Krk

1. soojenema, sulama, pehmenema *maa* `loiskub (hakkab sulama) Trm; `loissuma *juba võtab* (läheb sulale) Kod; *loiskund, et vähä* `leige Pil; *ilm* `loiskub *tagasipoole külmäst, võib* `olla et lääb sulale, *nigu om* `pehmemb *joba* Ran; *palajass* `olli väl`län ärä kül`mänu *nigu koñt, tõi* `sisse, *nüid nakass* `loiskuma Nõo; `kartuli, *kui om ärä kül`mänu, [siis] tüj* `tarre `loiskuma Kam **Vrd** loistuma

2. roiskuma `kapsad jäid `loiskuma, `loiskuvad *teised ärä* Sim

3. roiduma, loid olema – Sim

4. vajuma *püksi om sul sääreni maha* `loiskunu Krk

loiskus `loiskus Hää Sim

1. lohakil(e) `Loiskus, *mis lohakul jääb; Kõik on* `loiskus Hää

2. roidunud, loid *inime ka on* `loiskus, *ei maga ega ole üleval* Sim

Vrd loisun

loisma `loisma madal, vesine koht *Sua* `einamitel on `niisikesi `aukusid ja `loismasid *kas siis lageda pääl vai igavise rägä sies* Jõh **Vrd** loisk

loisoline `loisoli|ne g -se märg, sombune, sula *nüüd on* `loisolised `ilmad Lüg

loiss loiss g loisu loid *opõn om loiss, ei olõ ämp joonõn* Urv

loissama `loissama kopitama *akab* `loissama, `niske al`litus *piäl; ärä* `loissanud *jo sij* riiss Kod

loissu `loissu Urv Har Rõu

1. hooletusse *latsõ?*, *ti olõt no uma lugõmise ni* `loissu *jättänü; su majapidämine nakass ka jo* `loissu *jäämä* Har; *ei olõ_tuü tüü joonõhn, sõss üldäss et* `loissu *lätt jo_tuü elu kah* Rõu **Vrd** loisku

2. longu *sa?* *olõt* `täämbä *henne nii* `loissu *laskõnu, ei olõ sukugi* `sirgõ *enämb* Har; *ei\_tii\_kas jääss* `ellu *vai ei jää?*, `loissu *lask kõrva?* Rõu

loistam `loistam g -i logard `Loistamisi *ma_* `ilmas küll, *ega neist* `puudu *ei ole* Hää

loistamad pl *Loistamad* kotad *Pane mo vanad loistamad siit* [jala] *otsa* Põi

loistuma `loistum(m)a VNg, `loistoma Lüg(-maie) Kod, `loissuma Kod sulama, soojenema, pehmenema jää `loistub *vähe* `aaval *kevade; vesi on tuas juo* `loistund, *nüüd võib* `juua VNg; `õunad `loistovad *tuas; jo akkab* `välläs `loistomaie Lüg; `loissuma *juba võtab* (hakkab sulama) Kod || *panen ühe riissa täis, kahaneb ehk* `loissub *ärä* Kod **Vrd** loiskuma, loisuma

loisuma `loisuma = loistuma *maa* `loisub *tagasi* Lai

loisun loisun Urv Krl, loeson Kod

1. hooletuses *asi on loeson, asi on sorakille, tüü pualeli* Kod

2. norus, loid *opõn om loisun* Krl

Vrd loiskus

loisusse sulale *ilm lüü* loisusse ja `pehmess Trv

loisustõ lödvalt *tsuua kabla?* *omma ribahusi, na omma nii loisustõ* mähidü; *lopõ om loisustõ* tett Har

loisutama `loisutama Kuu IisR, `loisotamma Lüg, loesutama Kod Nõo

1. loputama, uhtma `Loisudin `permandu tegid meress ärä; `Loisuda sidä kalakotti vähäkäse meress, siis `lähteväd `suomused külist ärä; Kus `neie kikkaraste `silmiägä lähäd, `loisuda uni ärä Kuu || leotama Ma loesuti oma suuge, suvva olliva nii krõbedas kujunuva Nõo

2. sulama, soojenema; sulatama `päike juo `loisotab, akkab `metsidest `loisotamma Lüg; Juba `räästa alused `loisutavad IisR; ilm om `pehmembass lännu, kae loesutab joba Nõo

loit¹ loit Muh VMr Plt, g loidu Emm Koe San, loedu Tõs Hää lõõm, kuma `taeva all o tule loit Muh; suur loit paestab, loedab kõik Tõs; `lõõmab, kui tuli põleb `ästi, kohe `neske loit on VMr Vrd loide, loitus

loit² loit VNg Amb, g loidu VJg Sim Äks Ksi(-a) Lai Plt(-o) TMr, `loidu Jõh, loedu Pal Äks Pil lomp; madal, pehme koht `astusin vie `loitu Jõh; loit on `jäätuses, loidu pial on jää VJg; meil õue tuleb `veiksid `loitusi, [vesi on] õues `loitus maas Plt; loidast läbi Ksi Vrd loik¹

loit³ loit g `loido luide, liivahang `enne `tuiskas `suured `loidod ülis, nüüd `istudetti puud `pääle Lüg

loitama¹ `loitama KuuK, da-inf loidata Plt

1. (peaga) müksima varss `loitab `piaga `leiba `ot'sida; kuer `loitas minu kääst lihatükka KuuK

2. lonkima `loitas nii pikka `mööda, temal `aega küll Plt

loitama² `loitama Se, -eme Krk

1. haspeldama miul ei ole kedägi tage `loite Krk

2. keerdu vähendama vaia? `langa `loitada?, loiõmbas veitkese, ku kirjrd om Se Vrd loitama

loitama³ → loitma

loitlema `loitlema Phl, da-inf loedelda Hää

1. leegitsema tuulega lääb tuli loedeldes edesi Hää

2. (virmaliste vehklemisest) sene `õhta `loitlen, taevas oln õsna ponane; taevas `loitleb täna, siis `arvavad, hakkab külmaks minema, kui `talve aeg Phl Vrd lootlema

loitma `loitma Kod Har, (ta) loidab Khk Käi Rei Mar Mär Kse Saa VMr Trv, loedab Muh Vig Tõs Khn Tor Juu, `loitab Jäm Phl PJg Hää Vil; `loitme, ipf (ta) loidass San; `loitama Kuu Emm Trv Puh, da-inf loedata KJn Ran; `loitam(e), da-inf loidate Hls Krk(-de)

1. lõõmama, leegitsema piirud `loitvad Jäm; tuli loedab `taeva all Muh; nii kange tuli loidab `taeva `peale Mar; tuli loedab ahost üles kommi `alla; puud akan `ahjus na `loitma Tõs; äge tuli, kui suur tuli oo - - `loitab ästi PJg; ära lase tuld nõnda `loita, leegid lähavad maja `kül'gi Saa; tuli `loitab lambi otsan, käänä taht vähempes Hls; tuli `loitass joba roovigu otsan Krk; kos kõvaste palab, siss `loitab, ahjungi tõenekõrd Ran Vrd loikama

2. kumama, helkima pümega tuli loidab `kaugele; tule `valgus loidab sedasi, kut ta_p põle tasaselt Khk; sene metsa peal `loitis ikka, kui majaki `otsas tuli põles Rei; koit juba loedab, koit oo `väl'läs, punab Vig; koit loedab, suur koedu kuma, lähäb `valges juba Tõs; koit loedab idas Tor; omiku koit akkab juba `loitma Juu; loidab sialt, mõni tuli `kaugelt

paštab VMr || (virmaliste vehklemisest) nüüd loidab taevas, leheb teist `ilma Käi; nad `rääkivad ka, et virmalest `vihtlevad kut loidab Rei; taevas `loitab, siis tuleb `külma Phl; taevas loedab, virmalesed `loitvad `taevas Tõs; Põhe loedab Khn

3. voogama, lehvima tuule kähen loidass, iluss loga orass; pulmalipp `loitass üleven joba joh Krk

4. hulkuma lähä niisa-ma `ümbre `ilma `müüdü `loitma Har

loitsema `loitsema Jõe Kuu Vai sõimama, riidlema küll sie `loitses sellele sanu Jõe; Sain vade sield tulema, kisa ja `loitsemist oli küll; Vanaeit `loitses minu üle ja `ümber ärä Kuu; isä tuli kotta ja `loitses `minnu `oige üväst Vai **Vrd** loitsima, loitsuma

loitsima `loitsima VNg Lüg Rid

1. noomima küll ma nüüd `oige `loitsisin `toise kere läbi VNg; Kõhe `läksin ja `loitsisin - - [et] võttid `ilge `naise Lüg **Vrd** loitsema, loitsuma

2. nõiduma `enni oli seda `loitsimist nii pal'ju et Rid

loitsuma `loitsuma sajatama – Kuu **Vrd** loitsema, loitsima

loitus `loitus g -e loit tule `loitus `paistis eemalt `kaugelt juba Khk

loiun hoogsalt sellel lää kikk tüü nindagu loiun, tulisti; ein, sji tulep ku loiun jälle; siul lää ku loiun - - olgu suka kudamine või põllutüü Krk

loiu|peräline laugepoolne Ku linanõ vee ol'l sääne loiuperäline, sõss mit'iti, tõmmati lõim mit'iga_kokku Urv

loiust jõuetult, loiult õige loiust vaats, ei ole erk Krk

loiotama loiotama Nõo Kan(-mma) Urv Vas Se Lut, -em(e) Hls Krk; loiotam(m)a Kod Plv Rüp; tud-part loiutud Vil

1. keerust lahti, laueks tegema vokiga loiotasse Kod; obene loiuteb ärä kõie Hls; ku loiu lõnga, sõss kudamiseg loiuts viil `rohkep ärä Krk; Ku `iskmise `aigu [vokiratast] ka `hääle poolõ ajat, siss loiutat langa är^o, tuust ei_saa_siss inämp midägi^o Kan; lehm om kabla är loiutanu Urv; lõig um är^o loiotõt Plv; loiuda taad tsuvva `kapla ussõ rambi küleh Se; ku um ibä kirjrd lang, vaa (vaja) `laska tagasi, vokiga loiutass Lut **Vrd** loitama²

2. logelema Loid inime ei saa midägi ärä tetä, ta loiutap oma aja nii saate müüda Nõo

loiu|sõppa laugemalt, lõdvemalt Lasõ_loiu|sõppa, sa olõt langa `iiba `kijrdi ajanu Har

loiv¹ loiv g loiva, loeva hrl pl soalaad loivad kõivad aribude peal, `kanga `loivade vahel o suga; kannas`jalgel oo niide õrs ja `loivade õrs; kui labane kañnas, siis kaks `loiva `seisvad Muh **Vrd** kloov¹

loiv² → loib

loivak, loivakas¹ loivak Jäm Khk; loiva|kas Käi, g -ka Sa(-ga Mus); loivag|as g -a Khk; pl loivakad Mar aeglane, pikaldane (olevus); laisk kasi loivak siit teiste eest üles Khk; ma oli loivakas, ma es saa naa `kiirest mette Kär; missa ise param oled, sõdike sammu loivakas Mus; Pole ta nii väga loivakas ühtit - - ta üsna raksis poiss Kaa; loivakas obu Krj; palavaga nii loivakas olemine, äi viitsi midad tööd tehja Vll; Kurat võtaks `sõukest inimese loivakad Pöi

***loivakas**² pl loivakad jalg korista omad loivakad ära eest Jäm

loivakili lõsakil näh, siis tä on loivakili maas Khk

loivama `loivama Ans Kaa Pha Jaa Muh Han Pst, da-inf loivata Khk, loevata Pöi SJn, gerundiiv loivates Jäm Krj VII; `loevama, loevata Mar/-b-/ Kse Han; `loibama, loivata Jäm Khk

1. loibade abil liikuma ülg akab sulase `loivama Jäm; loivaga ta (hüljes) `loivab `eetsi, tal põle `jalgu ju mitte Muh; ülg `loevab Kse

2. pikkamisi, vaevaliselt või laisalt edasi liikuma loomad `loibavad läbi vee, sedine pau koht Jäm; pitkaline on, `loibab; lussud `loivavad seina peel Khk; Putukas `loivas `lehte `mööda Kaa; ta `loivab `pääle `pitkamisi `koorma ees Krj; uús lihab `pöösa äärt `mööda loivates VII; `Sõukse palava ilmaga paneb nõnda `loivama; `loivab `piale, ät ta koa püstitkid ruttaks Pöi; Läks loevates `kooli, paksu lume pärast ei saan edetsi; Tänavu sii küla vahel oo sopane ja kibine, annab ühna loevata, kui läbi saab Han; Laiskelejas, et lähaks `söömagi inimese `moodi, aga ei, `loivab aga `peale SJn

3. kolama, ringi hulkuma sedine ramp, `loibab `peele küla `koutu; sañt inime, sandi sõnaga, tulab `seie, mis ta `loibab siin Jäm; Poiss loivab mööda küla Pha; Laisk `loivab, tööd ei tee Jaa; Sui `otsa `loivab `metsi kauda, tehja põle `miski Pöi || logelema mis te `loivate `tiitsal einaajal Kaa **Vrd** loimama

loja loja Mus Emm Phl loim loja kohad, ei saa `niitada, kud ära `kuivab sis saab Mus

lojama lojama lõõma, lajatama `Sellele lohele `täüdüb pähä lojada, `muidu hüppäb viel üle `parda; sain `toisele paar `kerda lojada Kuu

loju¹ loju Kuu Hlj Mus Pöi Kei loid; aeglane, laisk (olend) Vasik o `ninda loju, ei jo `tiie, mes sel viga ka on Kuu; äga see loju_p viisi tööd teha, se muud kut magaks Mus; üks loju on, inimene või loom Pöi **Vrd** loid¹

loju² loju Jõe Kuu Kad kisa, kära `nendel oli suur loju seal, kovasti räägiti Jõe; [eit] mend siis kohe `randa siel `suure lojuga `kaldast ala, et `andab `poistele siis naha `pääle; Kui laev jo kivije vahel `kinni `istund, old mihed ka `liikvel, kus sedä `vandumist ja loju siis Kuu; [ta] tuleb alati suure lojuga, temal seda va kõri on Kad || lauluhääl tal pole loju, pole `laulu äält Jõe

***loju**³ loeu vilets, viljatu va loeu maa, see üks va `vaene maa, `eina_p `kasva mette. loeu maa peel pole vett, mõni pisine rohu tut't sii ning seel Khk

lojuma lojuma Jõe Kuu Kad kisama lojub just `korva `ääres, `rüögib ja `karjub `korva `ääres Jõe; Midäs ne `lapsed nüid siel `ouess lojuvad `ninda et külä kajab; `Jäägä jo omitegi vaid, mes te `pergulised lojute siin korid `laialla Kuu; ei tia, mis sial oli, aga lojuti; kalamed lojusivad jõe iäres Kad

lojus loju|s Krj Pöi Tor Juu, g -se VII Mar Kse Hag Iis, -sse Khk Vig, -kse VNg Jaa Rei; loju|ss VJg Hel, g -se Plt, -sse Mär Trm Ksi Lai Krk Nõo, -ssõ Krl/n -s/s/, -kse JMd VJg; loeus g -e Khk Mar/-os/ Saa Krk(-s|s); lojo|s Kõp, g -se Muh Tõs PJg Koe Hls, -sse Kod, -sõ Khn; lojo|ss g -se Krk, -sse Hää KJn Hel Puh San, -ssa Trv; loojus Kos, looju|ss g -sõ Har/-õ?/ Rõu Plv; `luoju|s g -kse Kuu Vai, -sse Lüg(`luojo-); luju|s g -se Jäm Käi Rei Mar(-os); pl (-)loju|ksed Rei Kse Hää Juu Amb Sim, -lojoksed (-ss-) Muh

1. (kodu)loom (hrl veis) vanad inimised `ütleväd `luojossed Lüg; kaik sugu `luojuksi on Vai; tæb mis lojus see on, mette midad ta\_p söö, mes sa tale ede annad (seast) Khk; Pole lojusi veel täna `õhta näha `õhti Pöi; `ooste kohe `õetse koa lojos Muh; aasin loeust

koeraga taga Saa; mõni aug [on] üsna suur loojus Kos; sel lojuksel põlegi `sarva JMd; anna jumal meile lojuseid Iis; lojos one kariluum, puulvihaga `ütled ku aad vil`jäss `väl`jä Kod; lojoss karjaeläje `pääle üteldi Krk; Lojust karjatat, aga temä ei lase endäd karjatada kah, aab oma jonni Nõo; panõ lojuss ette (hobusest) Plv || Sii oli äkist `sõussi lojussi, küll russakid, küll lutigid Khk || Lojosõ `muõdi suavad `räimi (väga palju) Khn

2. pej (inimesest) oh sa kuradi `luojos Lüg; See on üks igavene lojus, `sõuke pole mees aga midagi, joob, kodunt varastab Põi; Ta on ju nii täis, mis sa sellest lojusest koju tassid Mar; sa oled ikke nii lol`l kui va lojus Juu; nigu lojuss elab, ike sihuke tüdruk ehk naine, kes enese ära `eitis Ksi; te kuradi lojose ei ool kedägi nännü, ei tää kun te lojosekari olede üless kasunu Krk; no siast lojost ei ole enne nännu, või vanakurat läab obesega `mõtsa jäätäb miu maha Hel; täis kui lojoss Puh; sa ei olõ mitte medägi muud ku üt`s lojuss Har

Vrd lõos

-loka Ls lika-loka

lokahhuma lokahhuma Lut; nud-part lok`ahhunu[?] Vas

1. longu vajuma Peedi leheki umma[?] ar_lok`ahhunu[?] Vas **Vrd** lokahtumma

2. lagunema ar lokahhunu[?] `huonõ[?] Lut

Vrd lokahtam(m)a

lokahtam(m)a lokahtam(m)a Rõu(l'-) Plv(-k'-), l'ok`ahtama Röp

1. maha, longu vajuma vili `kül`mi är[?], siss tüü vili lokahti maa pääle Rõu; suka om `alla lokahtanu[?] Plv **Vrd** lokahtumma, lokastama

2. lagunema `hujunõ<sup>?</sup> umma är<sup>?</sup> lok`ahtunnu[?], `laonuva<sup>?</sup> Plv || (lohakalt, lödvalt tehtust) `rõiva nigu l'ok`ahtõdu, ei olõ kõvastõ köüdetü; ta ei olõ määregi tüü, l'ok`ahtadu om Röp

Vrd lokahhuma

lokahtumma lokahtumma Plv(-k'a-) Lut maha, longu vajuma `kapsta lehe<sup>?</sup> ummava<sup>?</sup> är<sup>?</sup> lok`ahtunnu[?]; tanogi ol`l `alla lokahtunu[?] Plv; katuss ka[?] a_lokahtu; är lokahtu, `üt`sku satass rukka Lut **Vrd** lokahhuma, lokahtam(m)a, lokatuma

lokakeli laokil, lohakil ei viisi tühü minnä, mugu tooli pääl õl`lutab ja köögutab `endä, tüü om kõik lokakeli; aar`naadli `juuste sehest ärä kadunu, `juusse om lokakeli kõik Nõo **Vrd** lohakeli, lokakuli

lokakilõ norgus Üt`s kanapoig nakkas är\_`kujlma, um jo_lok`akilõ Rõu

lokakuli lokakuli = lokakeli – Hel

lokand lokand g -i `ühele küljele tugevasti viltu kasvanud harjaga kana` ma toon sulle õhe ilusa lokandi, ää muneja; lokandidel on suuremad munad Saa

lokard lokar|d Juu Krk Ran Nõo Kam, lokar|t Puh/-r't/ Nõo, g -di; loka`rd Puh Urv

1. logard; korratu, lohakas sa oled üks va inimese lokard, ei viitsi kedagi teha Juu; nigu vana lokard, ei korista ennäst; kos sa nõnda lokardi `muudu `väl`lä lähäd; ulgub nigu lokard `umbre Ran; piä ennäst komben, ärä ole siände vana loka`rd Puh; tüü om vana igavene lokard, ei `tiia kost ilmast om tullu Nõo; kurjalooma lokard, mes sä ripsut siin `jalgu iin Kam; loka`rd logõlõss, ei tii tüüid Urv **Vrd** lokerus

2. vana, logisev ese Vana tooli lokart vaja väl`lä visata Nõo; Tu lokard ei kannata enämb kujrmavedu Rõn

lokastama *lokastama* Vil, *-eme* Krk *murduma, lamanduma tuul murrab ärä, põhåbå* `murdis loomi (ploomipuu) *poolesse, oksad lokastavad ärä* Vil; *Joba koera jooseve jälle* `pjuiten, *lokasteve kik lehe ärä; Meil om egå* `aaste kaar kangest ärä *lokasten* Krk **Vrd** *lokahtam(m)a, lokatama*

lokat *loka|t'* g *-ti* Hls Krk(*-di*) *krapp mõnel olli lokat' kaalan, esi tett karra loks, tila sehen, sij läiit's ike* `pihta kollat, *kollat, kollat; lokat' mõni kõrd olli vašk lekist, mõni kõrd puust kah,* `vällä õõnistet tila *ol' sehen* Hls; *ei tää, kus obese lokat' om* Krk || fig (lobisejast) *lehmå lokat' sõimati inimest, mis külä* `müüdå käis ja *uudisjutte ai, mõnda kotust kit's ja* `mõnda *lait's* Hls **Vrd** *lokatis, lokats², lokk²*

lokatama *lokata* Pil TLå *Ote San/-k'-/ Plv, -eme* Krk; *lok'atamma* Urv Rõu, *-õmõ* San, *-õmmõ* Krl

1. *maha, longu vajuma; lösakile laskuma kõnd jußtku loru kunagi, püksi lokateve mahan, üle* `kintse; *suka sääre om maha lokatet* Krk; *kae põksiseere lokatava sul maha,* `tõmba *õnte ülespoole neid* Ran; *miul kah kõik likatap ja lokatap, nigu üits vana tuul mes nakap logisema* Puh; *ku sukapaela pääl, siss ei lokata suka maha; Sa lõõtsutat nii nigu küil lokatap maha* Nõo; *lehe läävå suuess, siss lokatase maha* Ote; *peedi* `ol'livõ *nii kuiva, õkka maha lok'atõnu; aid om kõik' maha lok'atõnu* San; *Ku kana* `kåssi *harinu om, sõss tulõ ja lok'atas maha[?], kae* *sõss munna vai tju_mia taht; Nuur inemine, a käü nigu vana sadu, sukaseere_maha_lok'atanu[?]* Urv; *kas sa üllel ei viisü* `istu, *kui sa maha lok'atõt* Krl; *ku\_vana* `kuuga_tjuit *põllu, tuu lok'atass maha[?]; kanna ku kiñni_låhåt* `võtma, *sõss lok'atass\_år<sup>?</sup>, tõmbass* `hinne *kokku* Rõu; *lilli[?] umma lokatanuva[?]* Plv || *lagunema, laiali minema sa olet õige lopsak inimest, ei viisi* `vihke *ilust* `kinni *kõütå, vihu om puha lokatet* Krk **Vrd** *lokastama*

2. *vorsti otsa kinnitama piad* `vorsti *lokata*ma, *kui paned soolikasse, siis ei jookse süük* `väl'la Pil

lokatis *lokatis* krapp – Hls **Vrd** *lokat, lokats²*

lokats¹ *lokats* Nõo, *lokkats* Hlj, g *-i; loka|t's* Krk Hel Har, g *-t'si* Hls Kan, *-t'si* Urv, *-t'se* Råp *korratu, logisev asi; logu küll om ta* (koorem) *üit's lokat's* `pååle *tett, låå ümmer* Hls; *Varjualutse lokatsit ei saa enåmb parandada, tu tulesse säält ärå lahku* Nõo; *rata\_logisasõ\_nigu vana\_lokat'si<sup>?</sup> inne, naa\_mõnõ\_ratta<sup>?</sup>, lokat'si omma<sup>?</sup>* Kan; *vana väidse lokat's, a sõrmõ lõigaås* `kat'ski Har; *vana rju lokat's* Råp || *laiskvorst* `niisukesest *lokkatsist ei saa* `selle *jauks miest* Hlj **Vrd** *lõkats²*

lokats² *lokats* VJg Hls San; *loka|t's* Har, g *-t'si* Plv, *-dsi* Urv *krapp lehmål on kella lokats kaelas* VJg; *lokat's om alva eliügõ* Urv; *pankõ lehmåle lokat's* `kaala Har **Vrd** *lokat, lokatis, lõkats¹*

lokatumå *lok'atum(m)a* Kan Urv Har(*-k-*), *-omma* Råp *maha, longu, alla laskuma või vajuma kuuma pääväga lok'atusõ_`kapsta ladva<sup>?</sup> ja* `kartoli *lehe_kõik är[?]; låt's sõsara poolõ* `küllå, *sai keşk pallu õnnõ ja lok'atu maha ja* `kuuyl *årki[?]; määre kana tasanõ om ja* `kåssi *harinu<sup>?</sup>, tuu lok'atuss maha ja võtå kiñni<sup>?</sup>* Urv; *latsõl mütsükene* `sil'mi *pååle lokatunu; rüål jo terå sisen, pää om jo* `alla *lokatumu; Ku kaatil vai* `kapstal *omma_`paatrõ<sup>?</sup> alh, siss lokatuss ärå, lask lehe\_`longu* Har || *norusse jääma kes viganõ om, tuu lok'atoss pea år[?]* Råp **Vrd** *lokahtumma*

lokelteme *lokelteme* edasi-tagasi käima ta lokeltess `pääle - - ku arust ärä jäänu kunagi
Krk

lokendama *lokendama* Vig PJg Tor Hää Koe VJg Sim Trm Kod Lai Plt KJn Puh Nõo
Ote, *-tem(e)* Hls Krk(-deme), *-dõmõ* Krl; *lokõndam(m)a* Urv Vas

1. lokaama, lopsakalt kasvama; lainetama, voogama *ku ilus lina oo siis lokendab põllal*
Vig; *käharad ilusad lokaamis* [juuksed] *lokendavad* PJg; *juuksed`lahti, lokendavad* pääs
Hää; *õunaõu lokendab`õiedes* Koe; *linad jo lokendavad väälal* VJg; *metsad on ilusad,*
lokendavad Sim; *kui [viljal] ju ivake piad akkas tulema, siis sinendas ja lokendas* Trm;
kaasid kasvavad`ästi, sis lokendavad KJn; *vili kasvab nõndagu lokenteb* Hls; *nõnda*
juutsast lää, loga orass, kasvass ku lokents; *juuse lokentev`müüdü`kaala maha* Krk; *kik`*
ossa lokendava ajan Puh; *kartulde sehn om maldsa, nii`kangede lihava, mugu lokendava*
Nõo; *lil`li`äitese nigu lokõndõss* Krl **Vrd** lokõndõlõma

2. lotendama *piiksi om laia, lokents* Krk; *Tõmba`hindäl suka üles, kae`kuiss sul*
suka`lokõndasõ jalan Urv

Vrd lokerdama

lokerdama *loker|dama* Khk VII Põi Muh Emm Phl Kse Tõs Hää Kad Trm Lai spor
VIPõ T, *-dem* Hls, *-tem(e)* Krk Hel; *lokõrdama* Khn Ran Nõo Võn Ote Võn/-mma/ Ote
V(-mma), *-õmõ* San, *-õmmõ* Krl

1. logisema, loksuma, laperdama *rattad akkavad lokerdama, kuluvad lobiks* Khk; *Sui*
kange palavaga [tuuliku] tiivad`kuivasid päel`lahti, akkasid lokerdama Põi; *rattad*
lokerdavad nõnna all, liga loga Muh; *Labik lokerdab varre`otsas* Emm; *Nägu kirves varre*
otsas liigub, sis ta lokerdab Hää; *tuhvlid olivad jälle puu tallaga - - lokerdasid, tald käis*
järele Lai; *vanad toolid lokerdavad* KJn; *Võimasina vänt akkab lokerdama, puús läbi*
kulund tesel SJn; *koodil om saba peran, kabel om läbi tsusatu, ja tuj siss lokerdass sääil*
otsan Ote; *ratass lokõrdass, ku tä kääse kat`sipõodi* Röp **Vrd** lõkerdama

2. looderdama, logelema; ringi hulkuma *lokerdab`pæele sæel teiste`seltsis* Khk; *see*
inimene põle väärt kedagi, kes`ümmer lokerdab* Tõs; *jäi esi lokerteme - - sedäsi`jäigi
minemed; ei püünä kedräte, lokerts oki taga;`pal`lalt et na sääil (koolis) kolm`talve ärä
lokertive Krk; *es viisi`tüütädä, mugu lokõrd enne* Ran; *Ta lokerdap tolle päeväkese*
niisamate`müüdü, et midägi ei saa tettuss; vana obesetük`ijn, mugu lokõrdap pähle Nõo;
lokõrdass pääle üts kõrd üten paigan, tõnõ kõrd tõõsõn paigan, koski ei taha`õigõdõ olla
Võn; *ta (hobune) om kui`ts igävene loõdu, lokerdap vehmerde vahel; kos na jälle lokerdava*
Kam; *jäivä lokerdama kabelide* Ote; *mis na tan lokõrdõsõ`ijn* San; *sa olet lokõrdõnu kikk*
eluaig, ei ole midägi tüüt tennü` Krl; sa olõt ka lõõnü lokõrdamma* Har; *Lokõrdasõ`pääle
tüid piten, tüüst olõ õi` asjagi` Rõu; ta muud ku lokõrdass`õnnõ Vas; *käüse ja lokõrdass,*
midägi viisi tetä` Se **Vrd** logerdama, lokõrdõllõma

3. vaevaliselt liikuma *ärä lokõrda hobõsõga tuj`pääl, istu`otsa ja anna`piitsa* Röp;
lokõrdass pääle, tal käumine jo` kõhn Se

4. midägi pealiskaudselt tegema *ühe`kääga ma lokerda läbi (pesupesemisest)* VII;
lokerdab`peäle, ei`oska õiete pestä Tõs; *Tieb üsä`rampa tüed, lokõrdab`ühte`viisi* Khn
|| *vana inimese, nij`nüüt lokerdeve vanat`muudu, noore kõneleve kirja`viisi* Hls

5. lokaama ta kasv kui lokõrdas, tuj om hää vili Plv

Vrd lokendama

lokert *loke'rt* logard *ta üit's loke'rt om* Krk **Vrd** lokerus

lokerus *lokerus* g -e Hel Ote; *lokõru|s(s)* Võn, g -sõ V logard *üts igävene lokõruss*, *midägi ei taha tetä Võn; kõnd ku lokerus Ote; vana lokõruss om, vedeless inne Kan; ta üts igävene lokõruss* Vas **Vrd** lokard, lokert, lokõr, loogõrus(s)

loki|aeg *puhkeaeg lokiaig, siss `a'nti inimestele ruukošti ja `lasti puhate kah. kait's loki`aiga ja mõlembe olli kait's `tunni* Hel **Vrd** lokivahe

loki|alune 1. *katuse-, varjualune a. aeda iin `ol'li esine, kutsuti loki alune, läve kottal om katuss `kaugembal, trepi pääl võit `istu, ega vihm `pääle ei tule Kam; aida repp ja lokialunõ Har; tõsõ `huyõnõ otsah, tyy om lokialonõ, olõki `saino `kohki Vas; lokialonõ lask [vihma] läbi* Se **Vrd** lokualune **b.** *kuhja katus niidü pääl om `vahtsõnõ lokialonõ; lok'ialonõ, haina[?] ala pandasõ[?] Se*

2. *kummialune ega_siss viil `pliiti ja reheaho lokialost olõ õs, aho suu `kot'sil ol'l pada t'sangu otsahn ja tyy seehn kiit pernanõ söõgi* Rõu

Vrd lokualuss, lõkualune

lokihtõlõma *lokihtõlõma* maha laskuma, losutama *Kana lokihtõlõss `väega, kana ot's kikast* Räp **Vrd** lokitama

lokikal(l)a, lokikõlla *lokikalla, -a[?] Kan Se; lok'ik|ala Kan, -õlla[?] Se losakil(e), ripakil(e) tõsõl omma[?] [püksid] iks lokikalla[?]; ku mõni sääne vaga kana om, sõss tyy lask `hindä lok'ikala, ku kiini\_läät `võtma Kan; hoonõh l'ätt lokikalla, satass lokikalla, siss pandass tugi vai kat's ala, siss sais mitu aastaka; käüse lokikalla kui `haud'ja kana* Se **Vrd** lokilõ

lokil *lokkis poiskõsõl ol'li `juussõ lokil* Krl **Vrd** lokiline, lokin

loki|laud → lokulaud

lokiline *lokili|ne* Rei Kse Tor VJg Trm Kod KJn, *lokkili|ne* VNg Lüg Jõh, *lokile|ne* Tõs Juu Koe Plt, g -se; *lokilõ|ni* g -sõ Krl *lokkis mõnel on `paksu lokkilised `juuksed* Lüg; *pia on lokkiline Jõh; lokiline juuks* Rei; *suurte pika lokilistega villadega `lammad* Tor; *mõnel lapsel `süündimesest soadik lokilesed `juused* Juu; *üütrik ol'l lokilõistõ juustegõ* Krl **Vrd** lokil

lokilõ *lokilõ (-k'-)* Urv Krl Plv *losakil(e), ripakile* *Ku sa_kiil mullõ ta piingi no haigõ jala päle ajat, sõss ma lüü su `õkva\_siiä\_ `samma lok'ilõ* Urv; *perädü moka[?] nigu obõsõl lokilõ alumine uul* Krl; *laud um lokilõ sadanu[?]; kana kõnd `väega lokilõ, peräpuul ripakalla; hand om lok'ki vai lok'ilõ `lastu[?]* Plv **Vrd** lokikal(l)a, lokki

lokin *lokin* Trv Hls Ran Puh Har, -h Plv *lokkis kui olliva lokin `juussed, siss üteldi säbu `juussed* Ran; *no_mma `juusõ lokin ja kruvvin vai keerun* Har || *voltis lokin undrigu* Puh **Vrd** lokil

lokinõ *lok'i|nõ* g -dsõ *kohtlane tuu sääne lok'inõ, saa ai tuust kõik' pereh sääne lok'inõ* Se

lokisteme *lokistem(e), logi-* Hls Krk *lamanduma, maha langema vili om är logisten, maha lannu vihma `järgi; vihmäl maha tapet vili, maha lokistet puha* Hls; *kešvä logistev* esi`endest ärä, *pää lääve lokki otsan, käänäve maha; suur tuul logistes kikk villä ärä, rist`rästi maha; lehe lokistev, kapuste akkav `kangest kasume* Krk || *losutama [kanad] akasiv lokisteme, aive siiva kobeveess* Krk **Vrd** lokitama

lokistõlõma *lokistõlõma* lingutama *hobõnõ lokistõlõss`kõrvo* Plv

lokõtama *lokõtama* Trv Nõo Ote, *-eme* Hel; *lok'itam(m)a* Urv Se losutama *mis sa lokitat sãngi veere pãäl* Trv; *kana lokiteb siin mahan; kui varesse`talve lume pãäl lokiteve, om sula`ilma`uuta* Hel; *Kana lokitap pãäle munemist viil ulka aiga pesã pãäl, tahab vist audma nakata; Nigu rasva lãnnu kana viab tagu puult maad müüdü ja lokitap* (laisast) Nõo; *Kana om nii`kãssi harinu? ku õnnõ kutsut nii tibu tibu, sõss lok'itas maha, et võta_kiinni?* Urv **Vrd** *lokihtõlõma, lokisteme*

lokitsõhe *lok'itsõhe* pikaldaselt, kohtlaselt – Se

loki|tävve pl kraasitãied *Omal ol' iks* [vill] *kursti kãänetu, ol' lokitãvve* San **-vahe** puhkeag *tõne peremõis and kat's`tuõni lok'iva, et, a tõne es anna* Hel **Vrd** *lokiaeg*

lokk¹ *lokk* g *loki* spor eP(*plo-* Phl, *klo-* Kei), *lokki* Lüg(*plo-*) Jõh, *logi* Kuu Vai; *lok'k* g *loki* Muh Han Khn Saa Trv Hls Puh Nõo Rõn San Plv, *lok'i* Krl Har; n, g *lokki* VNg u *kihar sie`naine on oma`juuksed`nõnda plokki pand* Lüg; *tieb lokkisi* Jõh; *tüdrukud teevad lokid piha* VII; *Nee on kohe`sõuksed`loodud lokid, nee pole`tehtud* Põi; *lokid`ollid tüdrikutel* [otsa] *ees, nüid põle ees enam lok'ka* Muh; *loodud lokid, ema on ärã lokkind ja`seisvad surmani* Rid; *juused lãin lokki* Tõs; *ei mina kassaka lokkisi taha* Hãã; *meid kãharta es lubata, siss tegime viiekeelise patsi, siss tullid ilusad lokid* Saa; *ega_s tüdrukud lokkide pãrast ilusamad ole* JMd; *raud oli pala, vajutas lokid`sisse* Sim; *mõnel on`sündind,`kasnud lokid,`looduse poolest kohe* Ksi; *lepa pulk`aeti palavaks,`juuksed mãssiti`ümmer, siis jãivad lokid* Plt; *sãbãre`juusse kisuve lokki* Trv; *tol olli kah ilusa`juusse, jumalast`lõudu loki* Nõo; *hiuss um lokki aet* Plv || volt – Puh

lokk² *lokk* Lüg, g *lok|i* Vig Tõs Tor Pil Ote San, *-u* Trv Pst Hel, *-a* Krk Puh, *-o* KJn; *lokk* g *loki* Hls Krk Hel Har Krl(*lok'i*); p *lokk|u* Rei Krk TMr Rõu, *-o* Lüg Vai

1. *lokulaud`lõune lokk juba kãis, siis lãks iga mies; lokk lei juo, piab`tüõle menemaie;`küõgi`tütrik, sie`vemmeldas lokko`lõüü* Lüg; *sõõma kutsutase lokiga* Tor; *mõisas oli ennem lokk* KJn; *ku`karja kodu kutsuts, siss lüvvãs lokki* Hls; *ku lok'k kuulda olli, sõss olli`iãädã, et* [kell] *katese olli; kate vasarege`lõüüdi lokku. tõine tõine kõrd, pidit lugu`vãllã`lõüümã* Krk; *kõõgitüdruku asi olli loki`lõüümine, kate puu vasarege`lõüüdi, et`mõisa kõlasi* Hel; *sããl lüvvãs lokki, ku obesit`valla võtta ja ette panna* San || fig (hãdaldamisest) *Kiã tuud Liided ol'l no osatanu?, lei iilã_külã pãäl lokku nigu? olõss tulõkahu vãlãn* Rõu **Vrd** *loga³*

2. *krapp lokk olli karrast tett, ravva ivak sehen* Krk; *lehmã lok'k, kait's`lauda kokku pant, kait's tilla sihen* Hel; *lok'k, seest tetti tühãss, tila sisen, aaba puu kõlisi`ãste* Krl **Vrd** *lokat*

3. (muna auku ajamisest) *karjatse`mãngsiv lokki* Krk

lokk³ *lok'k* Trv, g *loki* Kam Ote Kan Plv Vas Lut, *lok'i* Krl Rõu lotu *vana lok'k - - ta om jo ärã`peetü,`kat'skine kah iks* Kam; *panõ taa vana kübãrã lok'k pãhã* Ote; *vana?`rõiva tükü?, mis kohegi es`kõlba?, kübãrã lok'k pãhã, lipidsãkene kãtte* (hernehirmutisest) Kan; *taa küpãr kui vana lok'k, ar?`laonu?, vanass lãnnü?* Rõu || *mütsinokk* – Vas **Vrd** *lott²*

lokk⁴ *lok'k* g *loki* Vas Rãp Se lihtsameelne *ta um vãega lok'k* Vas; *sã olõt no õigõ lok'k viil; sã tiit no`hiindã õigõ lokist* Rãp; *tuust lok'ist saa no aãa ajaja* Se

lokk⁵ *lokk* Jõh Har/-k'k/, g *loki*, -u Iis, *lokko* Lüg; *lokku* (-o) g *logu* (-o) Vai; *plokk* g *plokki* Lüg

1. *lott kie on üvä elo pääl`naiste`rahvas, on lokk`lõuva all;`luomidel ja`lammastel ajab lokkod`lõvva`alle, kui nuort`rohto`saavad Lüg;`priskil`ihmisel on vaid lokku Vai; kael`vol'tis ja lokk lõvva all Iis; lok'k lõua all, rammun`väega Har*

2. *lokuti kukke lokkod on nokka all ja ari on pääs Lüg; kanal ja kugol on logod`kaula all Vai; kudel on suured lokud lõvva all Iis*

Vrd lõkk³

lokk⁶ *lok'k* Kan, g *loki* Ote Plv Se, *lok'i* Urv Rõu Vas; *lokk* g *loku* Har, *loki* Räp, *loko* Lut

1. *ahjukumm lokk ol' iin puul, kost tuli`vällä ei saa Ote; Üte? [ahjud] ol'liva keressega?, tõsõ?, mis ol'li`umbõ tettü, üte tsuidsutoruga? - - [neil] ol' iks lok'k vai sääne kaarialunõ ette tettü, et kibõna? es päse_minemä Urv; hüd'se?`kisti iks alasi tuhk`hauda loku ala? Har;`viska na kapuda? aho loki pääle kujoma Se*

2. *varjualune ma`tõmba siia loki`alla Ote; vihm tulõ,`tõmba na ratta loku ala?, muud'u`hämme vällä? Har;`tõmba taa adõr loki ala Se; lokk um rehe man, rehe šeendse man umma_loko? Lut*

Vrd lokus, lõkk¹

lokk⁷ *lokk* g *loka* noor kaun – Se **Vrd** lõkk²

lokkam *lokkam* kõikuma *laud* *akkass* *lokkam* Krk

lokkama *lokkama* Põi Mär Kod Vil Trv, da-inf *lokata* Trm Plt KJn Ran Kam lopsakalt kasvama`Sõukse kena ajaga vili muud kui *lokkab* Põi; *üsna oras* *lokkab* Mär; *tegin kaera ristiku mua`piaale, siis ta`kašvis nõnna vägevast, lokkas ja sinendas* Trm; *kaarad nõnna lokkavad`kasva* Kod; *lihav vili lokkab* KJn; *tämmu on küll ilus rükki, nii lokkab poha kiik* Vil; *ein lokkap, kapusta lokkava* Trv; *kui vili`kašvi väegä ilus, siss üteldi et lokkab nigu luha ädäl* Ran; *jõukass kõrrõ vili lokass* Kam **Vrd** *lokendama, lokutama*²

lokkents *lokkents* g -i *lohakas`Korja alati sene lokkentsi järält`asju, ise ta kuhu`istub, säääl on`unnik järäl* Jõh

lokki *lokki* Krk, *lok'ki* Plv *ripakile kešvä logisteve esi`endest ärä, pää lääve lokki otsan, käänäve maha, terä lääve alliss* Krk; *hand om [linnul] lok'ki - -`lastu? Plv* **Vrd** *lokilõ*

lokkima *lokkima* spor S(*plo-* Muh), L/-k'k- Saa/ KPõ(*klo-* Kei) IPõ Ksi Puh, *lokma* Kod KJn, *lok'ma* Ran Nõo Ote spor V, *lok'me* Hls San, (ma) *loki(n)* (*lok'i[n]*) Saa eL); *lokkima*, (ma) *lokkim* RIid

1. *juustesse lokke tegema moni`ütli lokkima, moni säkkerdama* VNg; *logitu pää* Vai; *tüdrugud lokkivad nüid`iusid,`enne\_s ole seda* Ans; *Ise vana inimene, pea all`otsas, aga lokkind oma`juused ää* Põi; *naine`olle`juuste plokkija* Muh; *vanast pole seda`moodi küll olnd end, aga nüid ika lokedags, siis põledags* Käi; *Tüdrikud lokkisid`juusid vanaste palava`varda ümber* Han; *se oo üks uiem asi,`raudega põletavad, lokivad`juused ää* PJg; *tüdrik lok'ib`juuksid järjest* Saa; *mõni lokib ja lokid ei seesa lokkideski sees. teesel`jälle`sündimesest soadik`juused`krässus* Juu; *sa oled täna juuseid lokkind* Koe; *ike`luetakse, et kähärad`juuksed on ilusamad kui sirged`juuksed, ega muidu lasta`juuksid lokkida* Kad; *palava rauaga lokiti, mõni lasi [rauad] sepal teha, nagu käärid; vill on sämsuline, kasvab*

nigu ära lokitud Sim; kõik lokivad, kuda sa karjan õled ilma `lokмата hum Kod; lokkimas käivad `ühte lugu kõik. vanast ei lokitud, ei `tiatudki mis lokkimine on Lai; väegä ammu ei ole, kui nakati `juussit `lok'ma, muidu `olli iki `juuste keerutamine Ran; `olli pik'k plet't, aga `olli ärä lõeganu ja ärä lasnu lok'ki pää Nõo; edevõ `tütrigu `lok'va `juussid Krl; sul om hiuss `eski nii tsäbroh, et lokki ei olõ<sup>o</sup> vajagi<sup>o</sup> Räp; hiuss om är lok'it Se || keereledes liikuma suits lokkis, tuli `väl'la [lõkkest], nõndaks pailu `suitsu oli JJn

2. lainesse hoidma [kangäär] natuke lokib JJn

lokkis lokkis VNg(-ss) Jõh Ans Khk VII Põi Muh Käi Kse Han Pä Juu JMd Koe VJg Trm Plt, plokis Lüg Phl, klockis Kei, logis Vai käharas `naiste`rahvad ajavad plockid `õtsa ette, siis on `juuksed nõnda plokis Lüg; nii kenad lokkis `iused olid noorelt Ans; mõnel nenda lokkis pea, nagu<sub>t</sub> oleks ää lokitud VII; `juussed lokkis nagu mütsi notid ees Muh; juused ollid plokis, kui hapukaljaga tehti kõvaks Phl; Mõne koera karv oo kua lokkis Han; meil olli obesel lokkis lakk, puha peeniksid lokke täis Saa; klockis `peaga tüdrukud Kei; `juuksed on mõnel juba `sündind lokkis Plt || voltis `taljaga jakki saba oli ilusast lokkiss VNg Vrd lokil, lokiline, lokin

lokksaag → plokksaag

lokleme `lokleme tasakesi lainetama vesi `lokles Trv

lokossih lösakil ku kana näläne ei olõ^o, siss ta_i `lääki<sub>i</sub> `kuřja tegemä, um puhma all lokošsih Rõu

lokotim lokotim g -e konks kaelkoogu lokotimed KJn

loks¹ loks Nõo, g loks|u Sa Muh Phl Kse Pä ViK Iis Ksi Plt Vil, -i Pha Põi Iis Hls Krk Võn San, -o Kod, `loksu Jõe IisR, `loksi Lüg; lok's Puh, g loksi M Har Rõu Vas, lok'si Urv Rõu

1. vilets, kulunud ese, logu vana `vankri loks Lüg; Ah sie või`massin on vana loks, `sellega saa iast võid teha IisR; tä<sub>p</sub> käi änam kenasti, vahel käib ning vahel seisab, muidu üks loks (kell) Khk; sõdise loks (jalgratta) jäuks poleks `maksand raha `raidada Mus; äi see loks `kõlba änam `kuskile Põi; vana massina loks Phl; jalavarjud oo naa loksud juba Kse; vana adra loks `siia vedelema jään Aud; mul on üks vana viiuli loks Saa; mis neist vanadest `loksudest viel parandatakse VMr; kus sa selle vana loksu nüüd paned kua Ksi; müüs ära oma maja loksi Pst; üt's vana loks, sij om är kolikamress visat Krk; nimä olli jahil vana paadi loksiga, tuų lät's `põhja Võn; mis ma selle vana loksige tjj San; vana rii lok's om, `tuųga ei saa kohegi minnä^o Har; Päähn ol'l ka_{mõni} vana kübare lok's Rõu

2. (riksenud toidust, lurrist) Mis `sõuksed `pehmed loksud (mädad kartulid) on, nee `viska `eemale, lehm sööb ää Põi; kõik [munad] on loksud, albad, albaks läind PJg; mes täl õli, loks õli kaasin. vedel supp one loks Kod Vrd laks³, lops⁴, lokse

3. pej (inimesest) vana `naese loks, `loksutab `teisi inimesi (tagarääkijast) Jõe; vana loks, saht inime - - täna räägib siin sedasi, teisepäeva mujal teisiti Jäm; pordiku loks ka siin joba joh Krk

Vrd lõks²

loks² loks g loks|u Koe Hls Puh Krl, -o Kod; n, g `loksu Kuu VNg Vai loksumine a. (veest) Tuli aga `laine `loksu `rohkemb `ranna `pääle, `loksut sen ohukase jää sadame siess ja kivije vahel `väigästekts tükkijeks Kuu; kui vesi on vagane, siis ei ole `laine `loksu

`kuulla Vai; `laugne laene, `pitkämine lüüjb sedä `lokso; veikesed loksod tullud kivede vahele Kod **Vrd** lokse **b.** (linnuhäälitsest) kana tjjb juba mõne loks, tahab `audume minna Hls

loks³ loks g loksu madal, vesine koht, soo – Kad **Vrd** lops³

loksahhama loksahhama langema, kukkuma sukk loksati `alla Vas

loksah(h)us loksahus Har; loksahhus g -õ Vas kolksatus ma_kuuli edetarõn loksahust, lätsi `kaema, ol'l püssäkikass maha satt Har **Vrd** loksatuss

loksak loksak|k g -ku deskr sääil üit's loksak ollu (müristamisest); üit's loksak olli (püssipaugust) Krk

loksakalt lopsakalt `ästi loksakalt tämä põllud kasvavad Kod

loksakas loksak|as g -a lopsakas iga vili on loksakas, kui mua on ia ja `aasta ia Trm

loksatama loksatama Kod Trv Puh, -eme Hls Krk; ipf (ta) loksat' Hel, loksati Har

1. kolksatama, plaksatama rihavaõs tullu `vastu nägu ku loksats; loksaten lää [muna] katik Krk; ku ma koti pääl [lamades] käe üles ai, siss satte tagasi ku loksat' Hel; visasõ vasta aida kui loksatas; pikne lei kui loksatap Puh; ma lasi kõtulõ perve pääle ijst `juuma, väits sattõ rinna `karmanist ekkõ nigu loksati Har **Vrd** lopsatama, ploksatama

2. korraaks loksuma, läigatama vesi loksatas üle servä; `veike laene loksatab `servä `tulla Kod

3. naksatama, raksatama sõrme loksative Trv; käsi loksat' õla sijst. las ta loksate, siss saab `terves; kondi loksateve Hls; käe loksateve, `juuskje sehen Krk

loksati-laksati, loksat-laksat on, deskr sie inimine käi `loksat-`laksat VNg; mõni inimine käib `loksati-`laksati; `vanker `jälle, kie ei õle enam `täidläne, käib `loksati-`laksati Lüg; vesi tieb loksat-laksat `ämbress Koe; suured `suapad jalan, lähäb loksat laksat Kod

loksatuss loksatu|ss g -se kolks, plaks `jüüse üit's loksatuss `olli väl'län Puh **Vrd** loksah(h)us

loksatõn logeldes Ku - - [elad] loksatõn, medägi ei liiguda?, siss om `tervüss paremb Har

lokse lokse Kaa Põi Muh Emm Khn/-õ/ Aud, g `lokse Khk Rei Rid Mar Tõs Kod Lai; n, g lokse Mus Var Hää Ris IPõ, `lokse VNg

1. laine; (kerge) lainetus, loksumine `lokse süö `kalda alused `oonest VNg; lokse lööb üle paadi Khk; `laine lokse merel sehes Muh; Tuul on küll vaikind, äga `präägu käib veel nii `kange lokse `alla, vastu kallast et Emm; Korraga tõusis tuul, see vetis merele lokse sisse, nenda et jäe ää laguma hakkas Rei; `suures meres pidid `õige suured `loksed veel olema, aga sii lahes, sii nii suur lokset pole Rid; mere lokse, vesi loksub, sööb `kalda alt `õõnes Tõs; lokse tuli ja lõõn `vasta kuuri `seina Aud; `väike lokse muidu sihis, paat' natuke kiigub; ku natuke lokset on, siis koogutab aga `nahku pähl (on merehaige) Hää; vie loksed käivad merest üles Ris; lokse süüjb jõe `kaldad ärä Kod || läigatus igavene lokse keis üle `raanda ääre Khk **Vrd** loks², loksudus

2. lake apupiima lokse Khk; `neskest lokset ei söö `keegi Trm; viid `siale lokset ette; kui kali ia ei ole, lahja või alvast läind, siis on lokse Lai **Vrd** lakse, loks¹

Vrd lopse, lõkse

loksima `loksima Lüg(-maie) Muh, (me) *loksime* Hää; `lok'sma T(-k- Nõo) V, `lok'sme Hls Krk Hel, (ma) *loksi* (lok'si Rõu, logsi Ran Nõo)

1. *loksuma* (kanast) `lämme ilmage kana akkave `lok'sme Hls; *kana lok's, ku kana tük's* `audme Krk; *must kana loksib joba. ega ma tal `audma ei lase minnä, ma kasta ta kajo veeren külmä viij* `tuubrese Hel; *kirriv kana logsip, vaja `audma panna* Nõo; [kana] *om nakanu `lok'sma, enämp ei mune, lok's, ja kui sina temä manu mine, siss tege krõõt, nakass `rüükmä* Kam; *kana_ `lok'sva?*, *tükise\_ `haudma* Kan; *kana löi jo kümme munna, no jo lok's* Har; *Lok's nigu_ munan kana* Rõu; *saa ei tast kanast niipia munõjat, ta muudku lok's õnnõgi?* Räp

2. *haiglane olema, põdema taa `loksõ kõgõ talvõ, no nakass sirastumma; vana Mat'a nakass jo `lok'sma, ta õks `sängü jääss jäl?* Har **Vrd** loksleme

3. *luksuma lat's jo lok's, panõ latsõlõ kuiva `rõiva?* Har; *ku nii loksit, siss tõõnõ `ütless, et sinnu kõnõldass `kohki?* Rõu **Vrd** lõksima

Vrd kloksuma

4. edasi-tagasi liikuma **a.** *logisema hobõsõraua?* `loksiva jalan; *mul see väidsekene muud'u hää väidsekene, a\_ lok's kõrvust; kirvõss lok's `kuuda otsan, ku vallalõ om* Har **b.** (vedelikust) *taa potõl' ei olõ sul täüs `piimä, ta lok's* Har **c.** *kõikuma* – Hää

5. *lööma, kolkima [ta] juba `loksis seal* Muh; *kanapuja?* ol'li\_muna koorõ *seehn, nyu\_ loksõ?* Rõu || (latramisest) `loksid kõik sõnad `vällä, mida `sülge suhu tuob Lüg

Vrd lopsima

loksjas `loksj|as g -a Sim Trm Kod(-k-) lopsakas *se on `loksjama kasuga laps, `ästi kasvab; vili ilus `loksjas, `loksjad vil'lad* Sim; *ilus `loksjas kaer `kasvis* Trm; *vil'jäl nõnna `loksjas latv; siäl one ilos mets, `loksjad puud* Kod

loksjast `loksjast Iis, -ss Kod lopsakalt, tugevasti; jõudsalt *õige `uhke vili, `loksjast kasvab* Iis; *pääv paessab nõnna `loksjass; `loksjass ja `kärmess lähäb, tõene ei sua edesi õma sammuga; küll one sijj `jõutsass ja `loksjass kasnud* Kod **Vrd** lopsjade

loksleme `loksleme Trv, da-inf lokselte Krk

1. *põdema ku ma `aiges jää, `loksle, siss võta `liikvat* Trv **Vrd** loksima, loksuma

2. *vedelema ah nijj `lokslev `pääle - - aave `aiga edesi* Krk

loks|lill varsakabi *lokslilli om kõllatse, keväde kige enne; Kui loksli'lli `äitsneve, ei tohi kanu `vällä lasta, sis na lääve `rasva* Krk **-munn** kohtlane, kohmetu; *sõim sa loksmuunn oma jutuga* Jäm; *mis sa va loksmuunn oled teind* Pil; *sa olet üits loksmuunn - - ei mõista `endel `rõõvit `sel'gä panna; om üits loksmuunn kah, `siantu tuim* Krk; *sa olet nigu loksmuunn, sa ei ole midägi ijst* Kam; *mõni poiss kah, loksmuunn om* Ote; *oo vana loksmuunn* Vas

loksna `lok'sna Krl/-õ/ Vas, `loksna Plv loksumine *kana lok's, siss omma kana `lok'snõ kuulda?* Krl **Vrd** kloksna, lopsna

loksperi¹ n, g `loksperi Jäm Khk(`lö-) Krj VII, -päri Jäm Jaa Põi folk nõidade pidu; (küla)pidu *lihame `loksperi `peele - - `tasku ära `pistag midad, jumalad pole ka nimeta; lihame `lokspäri, söö joo niipailu kut tahad* Jäm; *loksperi pääl on [nõiad] läind lõuguti, rehe `pinkide ja isegid `luudade `selgas* Khk; *sõuke `loksperi (jooming) oli `lahti* Krj; *mis ükskõik `lokspäri pidamine see olga* Põi || *nõid mets `aldijad või `loksperid* VII

loksperi² `loksperi Khk, -päri Muh vana, kolkunud õlu sihandust *loksperi\_p maksa teisele pakkuda* Khk; *see oo muidu üks `lokspäri, see_p sünnigid* `juvva Muh **Vrd** loksperi(i)

loksti `loksti int vesi tulli ku `loksti ärä, sõss akasiv `aigese (tuhud) tuleme Krk
Trv lopsti

loksudus `loksudus kerge lainetus tänä on merel `loksudus, ei ole `tormi Vai Vrd lokse

loksuma `loksuma, (ta) loksub eP(-ob Ris Juu), `loksub R; `loksma Rõu, (ta) loksub Tõs
Trv Puh Nõo(-gs-) Se, loksob Mar Khn Kod KJn; `loksoma(ie), (ta) `loksob Lüg

1. a. edasi-tagasi liikumisel paiskuma (vedelikest) vesi `loksob `vasta `kallast Lüg; `Piima `loksus maha IisR; pidi olema ikke vähäse mere puolt `tuuleohk, `virda, siis `loksus vesi, siis lohe tuli `randa Vai; võttag `raandad nii täis mette, loksub `sääri katu Khk; pane ühe riista `sisse vett või `piima, kui pole täis, siis loksub VII; Kõht nõnda vett täis, et akkab `loksuma Põi; meri loksub ennast `vastu `kalju Muh; vesi `loksus `sisse puhas Emm; kui vähike laene, siis loksub vastu paadi `külgi Rid; meri lainetusega tasa loksub, laine ei tule `kalda, `väike virvetise laine Var; laäs loksub `sel`gäs, vesi loksub sehes; mädä muna loksub, oo mädän, terve muna ei loksu Tõs; Vesi akkab `tuõriss `loksma Khn; `keeva vett `loksus jala `peale Tor; tyy kaeust vett, loksub kohe pange äärest oma pääl või äärest maha Hää; vesi loksub `ämrest maha, kui tuled Juu; piim loksub võiks JMd; vesi taob `vasta kallast, loksub Trm; `lained loksovad ja `kijräväd mitu `päevä peräss `tormi, suur vesi ei sua ruttu `seisma `jäädä Kod; liatse (läätse) lient keedeti - - kui `pehmest läks, siis ta oli vedel nigu `kiisel, `loksus Lai; Vesi loksub pangist maha Nõo **b.** lainetes kõikumama, õõtsutama sie suur alus `loksus siel `oite `ranna ligi Kuu; laiv `loksob, kui meri käib ja vahotab Lüg; laev loksub mere pæel, laine lööb `vastu laiva `külge Khk; Võrgud `siuti õheteise `otsa, liukivi `siuti `alla ega võrgu vahele, `lasti `loksuda paadi `järke `alla tuult; `Loksusi õhe sügise läbi selle pisikse paadiga sii `ääri kauda Põi; laev loksub laente sehes, kõegub laente käe Tõs; [ta] loksub merel (on meremees) HMD || fig ta nüüd loksub kaksipidi (käib abikaasa ja armukese vahet) Põi

2. logisema, millegi sees või küljes olles siia-sinna liikuma obose raud `loksob, tuleb `vällä; `vanker akkas `loksomaie, on vana Lüg; See ratas loksub väga paelu Jäm; mo kingad `loksvad Mar; sio `kinni, et ei loksu Mär; saabas loksub `jalgas, oo liig suur Tõs; laua `jalgele `pañdi kibi `alla, et ta `loksuma ei akka Juu; obuse raud loksub, kui naelad vallali on Koe; mõnel kõhe loksub jalg õtsan, niigu logiseb tõene Kod; pada oli pliita augus, et ei saand eest ära `loksuda Pal; kerves akkas `loksuma, lüün kiili vahele Äks || fig Pista pulk suhe, et keel äi loksu (õeld lobisejale) Põi

3. aeglaselt ja loginal liikuma Läksi loksudes pääva läbi, enne kui laadale joutsi Han; Ülepäeviti pooled päevad [veski] loksub käia Trm

Vrd lonksma, lonkuma, lopsuma

4. loks-loks tegema (linnu häälitsemisest) `loksoja kana ei mune Lüg; `Jälle akkas sie kana `loksuma, munedä ei tahagi IisR; kui koŗp loksub, siis o kolmandamal päeval `vihma Muh; `loksuja kana on lööbakil, tiibad laiale pesa pial, `audub Nis; rebu kana loksub juba kolmat `päevä Juu; `auduja kana, loksub ja kiriseb ja viriseb Amb; `puegega kana loksub, `auduja kana koa Iis; teised kanad seda ei sal`li, kes loksub Lai; kanad `loksusid ja `plõksusid, ei pia pesa, ei lähä `auduma Plt; No küll om ädä, `jälle üt`s kana loksub Trv; kana tüükivä `loksma, ei tahava enämb munedä Puh

4. haiglane olema, põdema `loksob ikke `aige `õlla, päiv ikke `aige, `tõine `terve; vanamor juo `loksob jala pääl, ei õle `pitkäli maas egä ka tüö tegijä Lüg; Moost pole siasta miskid töötegitaj, loksujuba kevadist saati Khk; tättä tohterdasse `peale, aga saa paremaks üht, üht `viisi loksob `peale Mar; loksujuba aga püsti jala piäl, ei sa ole `aige ega taha õiete tüed teha VMr; siäl ta jala piäl loksob, mes tass suab, sureb või eläb Kod; tõene nakap joba nel'lä viie `kümneselt `loksma, et siist valutab ja siist valutab Nõo; ta loks na? alati?, kiä tä `haigust tahn tjiid Rõu Vrd loksleme

5. luksuma ku lat's nakass `loksma, k'ül'mäst vai üt'skõik' `minkõst, sis õt pangõ `lämmä `rõiva `sisse, l'ät üle Se

Vrd kloksuma, logisema, loksima, lõksuma

loksutaja loksutaja käsi-võimasin – Khk

loksutama loksutama Jõe Sa Muh Rei(-dama) Mär Kse Pä Kei Hag Juu KuuK JMd Koe VJg IPõ Äks Ksi Plt Krk/-em/ Puh Nõo Har/-mma/, lokso- Mar Khn Ris Kod KJn; `loksutam(m)a R(`lokso- Lüg Jõh)

1. (vedelikest) a. segamini, anumast välja loksuma panema `loksotab `ämbrist vett maha, `ämber on `ninda täis; `loksota appu piim pudelist `vällä Lüg; `toomine loksutas õlle `tõõmssega segamini Khk; koort loksutakse pudelis, et kogu lihaks VII; Vaata, et sa [piima] õle ääre äi loksuta; Loksuta [pudel] `veega sihest ää ja `aitab küll Põi; ää mette loksota segamisi vett Mar; `Rohto piäb ennemä pudõliss loksutama, kui `sisse võtad Khn; ühe päe `tulli supi `vaanaga taha tuppa, loksutasi supi maha Hää; loksutasin muna, muna `loksus, ol'li alvas läinud Saa; ma loksotan segamisi Ris; kui või ei lähe kokku, saab pudelisse `pandud ja kokku `lõõdud, mu ema `andis lastele pudelis loksutada Kei; ää loksuta vett jala `piäle Koe; loksuta, kas on `piima viel `lähkris VJg; puñni vahelt ehk kilu kuane vahelt loksotab `väljä Kod; ärä suppi maha loksota KJn; `tuhtri üt'el' nii, ku sa sedä ruhe võtat, enne loksuda kokku, siss kalluda supi lohetsadõ, siss võta? Har b. kõigutama, õõtsu(ta)ma `laine `loksuta `vasta vene `külge Vai; laine loksutand `kõntsa `ääre Khk; `jälle `õlli muda loksutan [randa] Muh; puu aad (haod) pannasse kõige `vasto lenasid [leotamisel] ja siis pannasse kibid, muido meri loksotab näd `lahti Mar; Tormi ajal on merevesi müllane, `lained loksutavad `põhjust muda üles Hää; laene loksotab venet, ei sua `riisi laenet `minnä, puul'põiki Kod; järve `kaldas - - vesi uhab `sisse, akkab loksutama, uhab nisukesed soñnikesed veere `sisse Äks c. loputama, uhtuma pesin peso, `loksotasin vähä läbi vie Lüg; loksutab `lähkärt Mär; `veega tuleb loksutada, et lootsik märjäks saab Tor; loksutame `ankruid JMd; ma loksutan nied `riided ära Iis || sulistama `lapsed `käivad vies, siis emä `ütleb: midä `ühte `puhku vies `loksotata Lüg Vrd lopsutama

2. lõngutama, loginat tekitama tuul `loksuta ust VNg; `sarjad õlid üleval, siis sai `viskada `sarja `sisse ja siis sai akkada `loksotamma, sis sält tuli puhas vili alle Lüg; loksutab niikaua, kui auk suureks lähäb Mär; tehäse `auku maa `sisse, lüüäse `teivägä, loksutatse `aukus, tõmmatse `vällä, lüüäse uiesti; kui [hobuseraud] tahetse võtta ää, tuleb `lahti loksutada Tõs; loksutab ust Juu; tuul aas [kanga] `kierdu, loksutas ära KuuK; võtad `vankri rattass `kiñni ehk lavvass, loksotad Kod; väit's logisi esi, te loksutede viij mud'u Krk

3. sõitjaid raputades liikuma; sõita loksuma `loksotab vähe `aaval tied `müödä Lüg; `vanker `loksotab, sis on tie `ruopaline Jõh; rattad loksutavad `aigeks Khk; `vanker on

minu soolikud kik segamini loksutanud Saa; tie na paha, sua muud kui loksuta edasi Hag; `vankriga läks eina`maale, loksutas `vankriga kui alb tee oli; annab loksutada, `enne kui kodu saab Lai

Vrd lokutama¹

4. a. on kana loksutab Iis; küll linnud laalavad ja loksotavad; sijj (kägu) loksotab nõnna, et mets kajab Kod **b.** taga rääkima loksutab `teisi inimesi, tieb `tühja juttu Jõe; küll sijj inimene `ühte` puhku loksutab `teisi inimeisi Ksi **Vrd** loksutama, lõksutama

loku|alune 1. katuse-, varjualune siihn aida otsan ol'l lokualunõ, tett nii `hyyõõ `otsa. sinna tõmmati `vankri ala? ja suvõl jälle regi; Lokualutsõl ei olõki alasi `kõiki `sainu, mõnõn kül`len `ol`li`pošti? `endä, katuss ol'l õks pääl Har; loku alunõ um, kohe ala`kobistat. panõ midä taht `sisse, hainapuru, vana`rõiva?. loku alunõ um mul sääl lauda ijn Rõu

Vrd lokialune, lokualuss, lõkualune

2. keedukolle, lee – Urv

loku|aluss 1. varjualune lokualuss tet'ti vanast periss nii `riihetarõ `kül`ge, `pañti sainast kauõmbadõ kol` tulpa üless, sinna otsa pääle `pañti pal`k, siss `pañti kolm vai neli paaripuud, üt`s ots saina pääle `korgõdõ, tõnõ ots sinna `tulpõ `otsa pal`gi pääle, sinna `lүүidi lat`i`pääle, siss `lүүidi katuss sinna`pääle, tyy ol'l siss lokualuss, kohe ratta ala tõmmati vehma `va`rru ja muud kah Har **Vrd** lokualune

2. ahjukumm lokualuss om tu `jaoss tettü, et tuli ei saa ahust `ussõ kauõmbadõ palla`ku loku ala?; ku`sa riihetarõ pühit, siss pühi`tu ahu lokualuss ka nõest `puhtass Har

Vrd lokialune, lokus

loku|laud 1. kõlalaud `mõisas õli lokko laud. õli sedäsi kaks `teiväst `risti maa sies, laud õli `tõisest `teibäst `tõise, `aamriga lei Lüg; lokko `lauda, küläs oli üövahid, siis `vasta `lauda `pulgaga `lүүväd lokko - - et oli `kuulla, et `vahti oli `ülläl Vai; See oli valla käsk, küläs olgu lokulaud õlal, parem kui egas peres Põi; tulekahu logilavad `ollid küläs Muh; Lokulaud oli kuivast kuusepuust, mis puuhaamri all helises Rei; loki laud, lüüäse lokki, kutsutse `sõömä Tõs; ku `karja kodu kutsuts, siss - - loki lauval lüvväs puu vasartege `pihta Hls; lugu `lүүidi `vällä loki lavva pääl, kuju elle laud olli, sijj kõlaás `äste Krk; egal talul pidi lokilaud olema Ote || fig lokkulaud, `kiirest `räägib - - kaks sõna `kõrraga, siis üks Lüg **Vrd** lokk², lõkalaud

2. silmakattelaud `ärjäl on ka lokko `lauda, `sarvi küles `kinni - - `liiga tikke `ärgä `juokso `muidu `ihmisi `pääle Vai

lokus lokus Urv; loku|ss, lokku|ss, g -sõ Har Rõu/-k-, -k`k-/

1. varjualune haina lokkuss Har; Kammõr ja`rehetarõ ol`li? `ahtaba`ku`reheatunõ, tyyperäst tet'ti tarõ ette lok`kuss. Lok`kusõ ala`kobistõdi vikadi`va`rru ja`riha? Rõu

2. ahju-, pliidikumm lokkuss om pant pliidi `kotsalõ, et ei tulõ sau `sisse; lokkuss, võtt `tossu kokku; lokkuss, tyy sais nii, et ei saa tuli `saugõ kõrraga lakkõ minna üless ahust Har

Vrd lokk⁶, lokualuss

lokuskal(I)a lokuskal(I)a Vas Se sorakil, ripakil Käu kui kana lokuskala Vas

lokussille ripakil egä asi kiä jääss `kuigi rippa, ei olõ inäp uma kotussõ pääl, um `lokussille Rõu

lokutama¹ lokutama Ran Se, loko- Kod Pil KJn

1. logistama **a.** loginat tekitama *mis sa lokotad `võt'mitegä* KJn **b.** aeglaselt, loginal sõitma *kas ta es taha `suñdi vai olli vilets obene, siss lokut päälegina; laisk obene ei viisi `sõita, tahab mugu lokutada* Ran **c.** lobistama *lika-loka lokotava ärä* (pesevad piimanõusid) Kod

2. loksutama *mes sa lokotad ja logissad, kõik ilm `piimä täis* Kod; *siss lokutass luu^o kuust ark_kõik^o* (sõitmisel) Se

lokutama² *lokutama* Kaa Pöi *lokkama* Vihmast *akkas ein lokutama* Kaa; *kus ikka väge `pandud on, seal vili otse lokutab* Pöi

***lokutama³** *lokkutama* Jõh; *lokotama* Kod, *logotamma* Vai *lotendama* `Ninda *suur kõht, lokkutab kõhe* Jõh; *lokku logota `kaula all* Vai; *liha mugu lokotab seljän; suured vanad `kapsad, lehed lokotavad* Kod

lokuti n, g *lokuti* Kad; *lokuti* g *-ma* JMd; *lokku|ti* g *-di* VNg; *loku|t* VJg IisK/*-t'*/ Trm Lai, *lokku|t* IisR, g *-ti*; pl *lokutid* JõeK Amb JJn VMr(*loko-*), *lokutimed* Amb Plt; *logoti* Vai, *lokkoti* Lüg, g *-m(m)e*; *loko|t (-t')* Kod, *lokko|t* Lüg Jõh(g *-timme*) IisR, g *-ti*

1. linnu noka all ripnev nahalott *`riidleväd `ninda et lokkotid on verised; kukkel on lokkotimmed `lõuva all, ari on pää pääl* Lüg; *kugol on kaks logotime* Vai; *met'sis on juba suur lind, punased lokutimed lõua all* Amb; *külm võtab kuke lokutimad ära* JMd; *kukel on lokotid ripendavad, eks kanal on koa, aga ei paista `väl'la* VJg; *kukel on kaks lokutid lõua all* Iis; *kukel ja `kalkunil, isäluamal one lokotid, kanal lõpussed lõvva all* Kod; *kuked kisuvad kõik need lokutid verisest* Lai

2. **a.** lõualott *Mõnel `nuorelt lokkot `lõuva all, lokkoti `sisse kogob `rasva* Lüg; *lõvva all suur lokot, rammun nagu karu, mitu lokotid* Kod **b.** rinnalott *pul'lil on rasva lokot kaala all* Kod; *lehmäl on `rinde all suur lokut, see olema ia piima lehm* Lai

Vrd *leku^t, lokk^s, lont³*

3. äkkepulk – Plt

lokõndõllõma *lokõndõ|lõma*, da-inf *-lla^o* *lokkama `kapsta^o lihavahe kasussõ^o kui lokõndõllõss õnnõ* Röp **Vrd** *lokendama*

lokõr *lokõr* g *-i* *logeleja* – Plv **Vrd** *lokerus*

lokõrdi *lokõrdi*

1. logu *Kuäs nagu va lokõrdi, `terven lasõb piimä läbi* Khn

2. saamatu *Mitte kedägi mõesta tehä, ond üks lokõrdi kua* Khn

lokõrdõllõma *lokõrdõllõma* Har Plv *logelema mõni hopõn kah lätt tjjd `müüäd lokõrdõllõn, a_tõnõ hopõn hoit tjjd* Har; *mis sa tah lokõrdõllõt, ku sa midägi ei viisi^o tetä^o* Plv **Vrd** *lokerdama*

lola *lol'a loll lähvad kolm `venda: kaks `tarka `venda ja üks on nna `puudulik, lol'a vend* Ksi

loldus → lollidus

lolk *lol'k* g *lol'gi* *loll rummal inemõni om lol'k* Krl

loll *lol'l* g *lol'li, -lli* üt(n *loll* R Muh Hi, `loll*i* VNg Vai; g `loll*i* R)

1. **a.** rumal, lihtsameelne (olend) *`lollimba inimest ma pole viel mere pial nähnd, kui tema on* Jõe; *Loll saab `kirguski `peksä, tark ei saa `kortsiski; Loll pää o igä `jalgujelle `nuhtlukseks; `Kiidä `loll*i*, loll tegeb tüöd* Kuu; *`ninda loll, ei `muista `kolme lugeda* Hlj;

Leidandki `lollo, kes ta settuka ära `ostas IisR; üks lol'l jöövab `rohkem `küskida, kut kümme `tarka `vastada; lol'l kut lammas Khk; Kes lol'l sündind, see ka lol'l sureb Kaa; Ega ta lol'l mees äi olnd, ta oli muidu `söukse lolli `näuga; Lol'l pea on ikka käte jalge riuks, tark inimene soab pailu `kergemine läbi Pöi; Tark muistab ise, lol'ile näida näpuga, saa siisgid aru end Emm; sa oled üks va lol'l inimene, muud üht Mar; tä oo naa lol'l kui juudi `valge täi, ei oska näridä egä ronida Vig; jumal oo lol'li loon ja lol'ile koa mol'li loon Aud; `lol'la tuba täis Tor; Lol'luga vaielda ja vasikaga võidu joosta on üks ja samma Hää; see inimene on alati nihukse lol'li moodiga Juu; Loll nagu köstri valge vasikas, kolm päeva enne vihma tuleb koju, siiski sabaots märg Jür; luomad on ka lol'lid, ilus ädal oli [söömiseks], kui valasid (kihutasid) `siia odrasse JIn; mida vanemast saivad, seda lol'limast läksivad VMr; sie on lol'l poiss tegudelle ja sõnadelle Kad; nii lol'l kui üks õenas Trm; ike üks lol'l rahvas näväd one, ei mõessa kedägi tehä; tä tükib õma ninägä egä `kösta ette, [et] tä tark, tõesed lol'lid Kod; minu isa jät'tis meid lol'list, et ei pand `kooli; üks lol'l jõuab `rohkem küsida, kui üheksa `tarka vastata Lai; kui ma aru ei saa, ega ma sellepärast lol'l ole Plt; periss lol'l ta_i olnd, aga periss tark ta ka ei olnd KJn; peremiiss om `väege lol'l, lask naesel lennute Hel; lol'l saab `kerkun kah `pessä; lolli `pääga sai lubatuss Ran; ta_m lol'l, aga ta tujb ennäst targass Puh; pää ei jaga enämb, pää om lol'l; ega ma nii lol'l ei ole, nigu ma pääld näe Nõo; ma `teie lol'list `endä neide ijn, lassi ennäst opeta Võn; sa olet küll lol'l, et sa nii teit San; mi sa ajat naid `lollõ juttõ Har **b.** ebameeldiv, halb nüüd on `keige `lollimb elu, mul ei ole `oiget kodu ega `oiget `süömist ka VNg; sij one üks lol'l tüü, põle kellegi tüü Kod || veider vee `sesse ta (naerukajakas) teeb pesad ka, sellel on nii lol'l ääl, ta ei saa maal `käia mette VII

2. a. puuduliku mõistusega, hull, segane lähän `lolliks `selle `arvamisega Kuu; jäi jo `nuorena `lolliks Hlj; Eks ta üks pual `lollo õle, aga `muidu tüä mies Jõh; kaas pidi kalaga lol'lik `sööma VII; Ta on parandamata lol'l, see terveks äi saa; See on `sündimisest sandik lol'l, see pole param olnd Pöi; no see (õlu viinaga) tegi inimesed juhmiks lol'liks Mär; `joonud juhmist saab `assa, aga `loodud lol'list ei saa Tor; lol'l räägib ja naerab päe `otsa Hää; kooliärra oli nii pool `lol'li, aga käis `koolis `lapsi `katsumas Juu; [kortel viina] oli pal'lu, see tegi ju inimese lol'liks Kos; inimesele lööb piim pähe, kui ei saa rinnast `väl'la imetud ja see teeb tema lol'liks Ann; pruudi pärast oli vihastand, jäi lol'liks Koe; aab postega `ringi kui lol'l Kad; poeg õli puhas lol'l Kod; mõni lol'l õpib lugema ka, aga ilma `juhtimata teha ei `oska Lai; ta om lol'l, ei ole ämp `terve aruge; vaeste majan on puha siandse lolli Hls; ull juusk `mõtsu müüüdä, lol'l kurt kodun Krk; kuus `poiga, aga lolli olliva, üits `olli periss lol'l; sa aad mu lol'liss periselt, küsit serätsit `asju, midä ma_i ole kuulukina; ega mul mijl lol'l ei ole, aga nägemine ja `kõnmine om otsan Nõo; egass taal üttegi mutsu ei olõ?, ta\_m lol'liss lännü? Urv; timä jäi [viinamürgitusest] nigu lol'liss, kapõrdõlli ja ol'l nigu ilma jalulda? Rõu **b.** marutõbine Ei mina `tohtind mitte `hiiskuda `piesa taga, ku lol'l kuer `müüde läks Kuu; koer ku lähäb lol'liss, siis suu juakseb `kyyula Kod; lol'l koer pidi vett `kartma Lai **c.** uimane; tuim mu jalg nii lol'l, paisetand Jäm; on aga täna [päikesepaiste - - nii lol'liks tegi Khk; et ta küll pole `kaugel `menna, aga jalad on lollid (ei käi enam) VII; va `kärpsed akkavad ka sügise puole `jääma lol'limaks Ris

3. lollus mis te `lollu pillute Jäm; aeab puru `lollu suust välja, va `joonud inimene; Keis muidu külas lollu pillumes Khk; Jaen `parrab, ajab suust `lollu `välja, pole `öige jutt mette Mus; nad tegid `lollu küll; [seal oli] `tapmist ning agulemist ning `lollu `pillumist Pha; `pillab `lollu, ajab `lollu juttu Jaa; mis sa sii `lollu pillud Muh; meie õmad tegid `lolli, et esid lähä eenämule Kod || `lollu moodi (väga palju) oli `kerpusi Khk

4. jahukaste `tulgõ `lolli `süümä Har

Vrd lola, lolk, lollakas, lolu

lollakas lol|la|kas Kaa VII Põi L spor K, I Puh Nõo/-ss/ Võn Krl, lolla|kas Jõe Jäm Khk Muh Sim Piv/-ss/, `lolla|kas spor R(n, g `lollaka VNg), `lolla|gas Kuu(-ss) Vai, g -ka; lol|la|gas Phl/-ll-, g -a Khk (veidi) rumal, totakas, poole aruga (inimene) sie inimene on `tohmus, on puudulik voi vähe lollakas Jõe; sie oli niisukune rumal, `niisu `lollagass - - läks ronis üles puu `otsa ja siel sõi Kuu; kui poiss `ülgab `tütriku, sis sie võib `menna `lollakast VNg; tämä on `lollakas, ei õle täit `arvu Lüg; Mina saa tast aru, on `jusku vähe `lollakas vai mis IisR; see nii lollakas inime et Khk; lol|lakale äi maksa midad `rääkida, ta_p soa aru VII; Eluaja püsut lol|lakas olnd Põi; ää naa lol|lakas ole; küll oo arusaamata inime, lol|lakas või juhmakas Var; ju me kõik seukst lol|lakad oleme, üks `ütleb ühü, teene teese `kohta Aud; natike napakas ja lol|lakas Tor; mõnel emal kaks lol|lakad, jumal `oitku `mitme iist Hää; läksin lol|lakidega `riidu, lol|lakad kukkusid mind lobima Saa; minu sugu `seltsis põle `ühtegi lol|lakast, sinu omas on aga kümme; lol|lakas, mis ta siis sedasi teeb Juu; ää `janda selle lol|lakaga JMd; ei tia ütelda, ta on natuke lol|lakas, ta põle täie aruga Koe; lollakas pia, se on uimane pia, aru saamata Sim; lol|lakal inimesel lol|lid jutud Iis; ku ta riissi puult (sünnilt) one lol|lakas, mes sa tast `pilkad Kod; mina olen lol|lakas, ega ma ostetud `juustu ei taha Pal; olid sa ka ikke lol|lakas küll, et sa nõnna tegid, sedasi võis `öölda peris targale inimesele Lai; vahib pialt kui lol|lakas, ei `oska appi `minna Plt; üks õde on lol|lakas KJn; poig, t\_`olli serände veedike nigu lol|lakass Nõo

Vrd loll, lollakune, lollikas

lollakune `lollakune lollakas üks vanapoiss oli, üks va `lollakune oli ise viel Kuu

lollama `lol|lama, lol|lata Nis Juu Trm rumalusi tegema või rääkima mis sa mud'u `lol|lad, põle tõsi, mis sa reagid Nis; `lol|lab `piäle, kuñni suab mis ot'sib Juu; tievad prillid rasvasest (võtavad purju) ja lähvad `lol|lama Trm **Vrd** lol|lamma, lol|litama

lollidus lollidus g -e Jäm(-ll-) Põi Rei; `lol|dus Muh lollus akkas siis paramaks `saama, sugi paramaks, aga ega `seitsme `aasta tagant käis sedine lollidus `pæele Jäm; Mis sa oma lollidust näidad Rei **Vrd** lol|litus

lollikas lol|lik|as Koe Iis Krl/g -ase/, lol|lik|as Lüg/`l-/ Puh(-ss) San, g -a; n, g `lollika VNg lollakas õli `niisuke `lollikas, `niisuke `õlpä ja `lollikas poiss Lüg; lol|likas inime, vähe rumal Koe; sie on üsna lol|likas Iis; mia ole vana joba ja lollikass Puh; sa olõt veidükõni lol|likas Krl

lollike(ne) dem < loll pisukene `lollikeine VNg; see o `kergelane inimene, natise lolliche Khk; mõni laps oo lollike, äi soa millalgid `rääkima VII; sa oled ikke üks va lollike, ei sa lähä targemaks sugugi Juu; on ikke lol|likene, ei sua ašjast aru VJg; mis sa lol|likesega ike riagid Iis; lol|likene, suuremad kedägi tämäss ei õle, aga ise `uhke Kod; temä om jäänu lollikes Hls; lollik, lol|lits pähle, tege `lol|le tükke Krk; üteli, et mina otsi oma `latsi kapist, inimese kõneliva, et lollikesess lännu Ran; Ku jummal lollikõsõ löi, küll and lollikõsõlõ ka

mollikõsõ Krl; huuju lol'likõnõ, mi sa ajat naid `lollõ juttõ Har; ta om sääne lollikõnõ, kes `arvo ei saa[?] midäge Se **Vrd** lollukane

loll|koera|rohi lollikoerarohi koerapöörirohi – Jäm

lollima `lollima Phl, (ta) lollib Muh lollusi tegema äe `lollig nii palju mitte Muh; mina ei hakka mette omaga `lollima Phl **Vrd** lollama, lollitama

loll|maja vaimuhaigla Olid teise lolli majase `jälle viind Põi; üks poiss on `paerga `linna lol'limajas Juu

lollisti lol'list|i Mär Vän Saa VMr, -e JJn Kad Trm; lolliste Kär Var Nõo, lollist Krk rumalasti, halvasti mõni tegi küll `seäsi lol'listi, et pani [õllele] kas `viina `sisse või piiritust Mär; lol'liste ehitud sie maja JJn; ei tia kuda ma nii lol'listi `ütlesin VMr; lolliste sai iks tettuss, et sai lubatuss talle Nõo || aeglaselt ärä lollist kirjute, kirjute `kähku, tulist Krk **Vrd** lollite

lollitama lollitama VNg^{/l-/} Khk Muh Emm/-dama/ Nõo Rõu, -eme Krk; lol'litama Iis Kod Plt rumalusi rääkima või tegema; lolli mängima mis sa muedu lollitad, [sa] ep tea `ühti Muh; Lollida aga peele, külap ma aru saa Emm; lol'litab `pealegi Plt; Lollitap ja tembutap egäl puul Nõo; Mis tä lollitass, esi jo_vana mijss Rõu || lolliks kutsuma lol'litas tõiss, `sõimab tõiss lol'liss Kod **Vrd** lollama, lollima

lollite lollisti kas lei kusi pähä, et tegi `lollite Lüg

lollitus `lollitu|s g -kse lollus said akkama ühe `lollituksega VNg **Vrd** lollidus

loll|pea (lollist inimesest) Lollpää `lõudab viel `suurembi lol'päid, kes tädä imestäväd Kuu; lol'lpia ikke oled, põle aru `aisugi piias Lai

lollukane `lolluka|ne g -se lollikene ega se `muista oma nime - - on nii `lollukane viel (vasikast); Küll ne `lapsed on igä kaik pisukaseld `lollukased Kuu

lollus `lol'lu|s IisR/g -sse/ Kse Tõs Saa spor K, Kod Lai Puh Krl, `lol'lu|ss Krk Nõo, `lollu|s Hlj VNg/g -kse/ Lüg Jäm Var, g -se; p lollut Emm

1. rumalus ära tie `lollust VNg; `Ennegu laps `jõuvab `suurest ja `kangest `saada, piab tal `lol'lussed piast `välja `peksma IisR; Näitis teistele oma lollut Emm; otsast otsani `lol'lust täis Kse; see oli kõik minu `lollus, et ma sedasi tegi Var; see on `lol'lus, kui inimene teeb, mis teha ei tohi Saa; see on inimesel üks `lol'lus sedasi `vasta akata, kui `teenijad mõnikord peremele `vasta akkavad Juu; oma `lol'luse pärast olengi nii `vaene JMd; sa tied jo `lol'lust VJg; `riakis `lol'luisi `lol'lustele `otsa Lai; kül si on `lol'lus `siukest tegu tehä KJn; sji om puhass `lol'luss ja ull jutt, mis aets Krk; t_om küll `lol'luss tõese pääle `kaibama minnä Nõo; taa om üt's `lol'lus, et sa ei ta<sup>?</sup> koolin kävvä ja oppi, är kõnelgu `lol'lust Krl **Vrd** loll, lollidus, lollitus

2. marutõbi nüid `ahti käsud, et kassid ja koerad `kinni olgu. kardetasse `jälle seda `lol'lust Lai

***lollutama**¹ lol'lutama Võn, lol'lo- Se, lol'lõ- Vas; lollotama Ris

1. logelema vanamor akkas nüid lollotama. mis sa saad sest lollotamisest Ris; rühi_j kohegi, a lol'lotass pääle, lää äi kodo Se

2. jorutama, lällutama purjun inemine lambõrtass ja lol'lutass Võn; [ta] Om harinu[?] kõrtsi ussõ takah lol'lõtamma Vas

lollutama² `lollutama imetama Ega sidä last ole hüä `oite `kaua `lollutada, neh ei enämb peräst jädäki sidä `muodi maha Kuu

lollutasa lollusest *Ärä* `arva, et tein `lollutasa Kuu

lollötamma → lollutama¹

lolu *lolu* VNg Muh Tor VJg/-l-/ loll, loru *lolu* mies VNg; *lapsele üelda: oo va lol'u, kui tieb midagi alvasti* VJg

loma *loma* Jõe Jõh Muh JõeK KuuK Kod puru, katkine, sodi; *pehme nüüd on ta* (noot) `katki ja *loma, ole mina seda parandama akkand* Jõe; *liha oo juba ühna loma; ehk o* `tuhlid *lomad juba; ta* `peksis *pea nii lomaks et* Muh; *käsi puru, loma. kui juba loma on, s\_on tät'sa sodi* KuuK; *asi mes laiali vajonud, `kartul kas ratta `alla jäänud, one loma; jalg on puru ja loma, puu `alla jäänud* Kod **Vrd** *lomu*

lomak *loma*|k g -ku *latakas lehmä lomakud aia jäären, one vaja ukse esiss* `pühki; *lat'ik laia* `maoga *nagu lomak; lehmäd es sua muass ülesi, õlid muan nagu lomakud* Kod

lomakal(l)i *lomakalli* Lüg Jõh(-kali) *losakile Lasi - - `õuve `päälä lomakalli minu maha* Lüg; *Nüüd ta on juba vana ja lomakali vajund* Jõh **Vrd** *lomakille*

***lomakas** pl *lomakad* väga suur, *lahmakas lomakad kot'id* JJn **Vrd** *lommakas*

lomakil, lomakille *lomakil* Hlj IisR, -ille IisR JõeK Trm Kod Lai Plt *losakil(e), lamaskil(e)* *Vili keik lomakil maas. Eks `eilene rahe tagund lomakille* IisR; *kaks tükki läksivad, ma panin plarsu. teine jäi maha lomakille ja teine pani `juoksu* (kurgedest) JõeK; *mul kana on siin korvi jaares lomakille maas; `lehmased on `tihti lomakille, vahel suvel, vahel `talve, kui lahjast on jäänud* Trm; *part eedab kõhe lomakille `lumme, jalad ja piä siivä `alla ja muku magab* Kod; *minu `kohtagi on `õöldud, et mitu `aastad juba lomakille asemel* Lai; *kui vili on üksipidi lomakille, siis niida küira pialt `lahti, aga masinaga koristada ei saa* Plt **Vrd** *lomakal(l)i, lömakil, lömakile*

lomal, lomale *lomal* Krk, -e Muh Krk *katki; pehmeks* `tuhlid *o lomale keen* Muh; [mõisas] `anti *keppi, tapeti nõnda, et sel'g lomal olli; liha om lomal keenü, ei kannate ääp liigute* `summagi Krk

lomama *lomama* Jõe RId(-maie) Lüg) Sa Muh Kul Kei JõeK Kad Iis

1. (katki) *suruma, muljuma, pigistama; maha, ära sõtkuma lomas ussi pea ära* Jõe; *sigä õli `ommikust ühe `põrsa `vällä lomand; `Luamad vana `eina ei süä, lomavad vaid maha; Mis sest `korvi `sajjast nüüd lomad; Kull lomas kana maha ja tappas ärä* Jõh; `Vihma `kallas kui `ämbri `servast, lomas keik `vil'jad maha IisR; *sõrm puha ää lomatud* Mus; *Ma püsut loma seda naha tükki* Põi; *alasi lomas kõik tese jala äe* Muh; *masin lomas ära lina* Kul; *Ära loma raamatuid* Kei; *vesi lomas kõik `kõrkjad jões pikali; lumi tuli `ammu `enne `mihkkipäeva maha, viljad olivad `leikamatta, lomas kõik maha* Kad; *Mis sa Jüri lomad sest tüdrukust seal* Iis || *lööma, peksma ma loma ees ära* (lõõn suuremad laastud), *sa tasu* (silu) *takka `järgi* Mus; *ta lomand `taale nõnda - - lomand läbi* Jaa; *lomas mind nõnna läbi et* Muh **Vrd** *lõmama*

2. *halvasti tegema, ära rikkuma ep osa* [palki] *tahuda, lomab ära, pole sile mette; kui sa ühe tüö ära lomad, mis sa siis kostad. tee korraligult* `valmis Khk; *Akkas ka ühe korra sii akna `raame kogu lomama - - lomas nagadega nurgad puhas äe* Krj

Vrd *lomima*

loma|mokk *lomamokk* *lobamokk* – Jäm **Vrd** *lomimokk*

lomba *lomba* hapuks läinud, *tükiline piim_o lomba, `kangest apu, kui lussikaga võtad, siis kukub ühna killa* Muh

lombak¹, lombakas¹ *lomba|k* Lai Vil Se, g *-ku* Saa KJn M Ran Puh Urv Krl, *-gu* Khk, *-ka* Pöi; *lomba|kas* IisR/'l-/ Jäm Krj VII Muh L Kei Juu JMd Koe VJg Iis Trm Plt Puh/-ss/, *lomba|gas* Kuu, g *-ka*; n, g *lomba|ka* VNg lonkav (olend) *lombaka käi keppiga* VNg; *Jäi pisikesest piast lombakast, kus neid arstisi ninda oli* IisR; *ta oo teise jala pärast lombak* Khk; *lombaka jalaga obu* Krj; *lombakid äi tohi sellepärast naerda* VII; *Ta oma elupäevad sõuke lombak olnd, teine jalg lühem* Pöi; *kes karkudega köib, see oo lombakas, kes muedu lonkab, see oo lonkaja* Muh; *tal oo lombakas naine* Mär; *lombakast oost muudku suüni* Tor; *Teisest toast toodi tüdrukud kordamöda [kosilaste] ette. Kõik olid lombakad* Kei; *meie valdas on pail'u lombakaid* JMd; *on lombakas, luukab teist jalga* VJg; *seal peres põle kedagi kui üks lombakas poiss ja vanames naisega* Trm; *lombak rätsep, teisest jalast lombak* Trv; *üit's lombak jalage vanamiis* Hel; *lombak ei saa äste kävvä, lähäb pultõ-ist pultõ-ist* Ran; *lombak hobõnõ* Se **Vrd** limbak(as), lombart, lumbak, lümbäk

lombak², lombakas² *lombak* Khk; *lombak|as* g *-a* Kaa Pöi Kse Var; pl *lombakad* Muh suur tük, (puu)klomp *sihand piidega lombak pannasse pingi ähk seinä sisse, see on lina rätsel* Khk; *Leiga supi tuhliid peenemaks, ää jättag seiksid lombakid* Kaa; *Nee on ikka nee vanad muistised keldrid - - sülla sügavune auk paranda all, lauva lombakad peal* Pöi; *kirsibu külges oo suured vaigu lombakad ühna; taevas pilve lombakumi täis* Muh; *suured puu lombakad tahutse palgi küllest* Kse; *kare tükid, suured lombakad (mullapangad) rohosed, maha jäen kare, mis on rohoga ukka läin* Var

lombakas³ *lombak|as* g *-a* madal koht, loim kus *pehme vesine einamaa, sial on need lombakad* Plt **Vrd** lombastik, lopukas

lombart *lombar|t* Kse Plt/'-rt/, g *-di* Koe Iis; *lombard* Krl, *-rd* KJn, g *-i* lombakas kus sa *lombart lähäd* Koe; *meie külas on kolm lombardid* Iis; *on üks lombard* KJn

lombass *lombass* (põdurast olevusest) *üts jõvvõto vasika lombass* Räp

lombastik *lombasti|k* g *-ku* loim paha tie, *sinna ei piase kuidagi, igavene lombastik; sinna lombastikku ei või minna, sinna upu ära; võsastik, paelu võsusi ja nisuke lombastik ja madal* Sim **Vrd** lobastik, lombakas³

lombene *lõmbene* Räp, *lumbõnõ* Vas lombiline; *laukane taa_m lõmbene ja porinõ taa_tij* Räp

lomberdama *lomberdama* Jõe Jäm Khk VII Pöi Muh L Juu JMd JJn Koe VJg Iis Trm Plt KJn Trv Puh Nõo, *-eme* San, *-õmmõ* Krl; *lombõrdam(m)a* Rõu Räp; *lomberdama* Kuu VNg, *-mma* Lüg komberdama *lomberdab ja komberdab pealegi, ei saa oieti käia* Jõe; *lomberdab juo käia, jalg saab tervest* Lüg; *leheb va puu kingadega lomberdes* Khk; *meite obu lomberdas tüki aega* VII; *Terve päe lomberdud, võtab aigeks* Pöi; *lomberdas oma kolme jalaga koa ike teeste järäle* Mär; *läksin lomberdes järäle, kudagi kõia ei saand* Mih; *lomberdab sui läbi, jalg terves ei saa* Aud; *mo jalg sai paelu äda, nüid mudkui lomberdan; lomberdab ühest aja jaarest teise, mis piima lehm se on* Juu; [lambatall] *läheb nõnna krõps-krõps-krõps, ei lomberda ega* JJn; *juodik lomberdab kojo kõndida* Koe; *lomberdas minna mööda väl'ja jäärt* Trm; *lomberdap kondi* Trv; *mina lomberda küll kah, nigu laits lähä; lomberdi siss sõsara poole, ütli, et mia enämb kõndi ei saa* Nõo; *mis sa lomberdet sää, tule iluste* San; *Tüüd viisi ei_tetä?, sõs lombõrdass niisama* Rõu; *vasik viil jõvvõto, lombõrdass* Räp || *loperdama ratas lomberdab* Tõs; *Teine [hooratta] laua kõrd on*

teisipidi, et ratas kuardu ei tõmba ega lomberdama ei akka Trm Vrd limberdama, lömberdama

lombike(ne) dem < lomp¹ *lombikesed ja vesi õjad on pääle vihma õuves Lüg; usseiaia pääl om ka üits väike lombike seole Trv; partsi lobistevē lombikse sehen Hls; sääil ollu üits lombike vai serände lohk ja sääil vesi sehen, sääil juutnuva obesit Ran; vihma sattõ, no umma_teie pääl lumbikõsõ² Vas*

lombiline¹ *lombili|ne g -se auklik, lompidega sopiline ja lombiline maa Krk Vrd lombene, lompline, londilõni*

lombiline² *lombiline klompidega kui paksud pilved, siis õõtse, et taevas ühna lombiline Muh*

lomima *lomima* spor R(-maie Lüg) Khk Krj I Ran Puh Kam Rõn

1. muljuma, lömastama *Sie pudipadi on saand kuormas lomida Trm; ku tä õles mulle piäle kuknud, siis õles mu surnuss lominud Kod; lomind ära kõik ta luud Lai; lehm om ubinad ärä lominu, ärä nätsitõnu. kui kartulde manu saab, lomib ärä süümisega Ran; ma ka ole kaits üssi ärä lominu Kam; Mes sä tost karbist nüid ärä lomisit Rõn || peksma kui sa ta käde saad, lomi läbi Krj Vrd lömima*

2. õgima, ahnelt söõma *Lomis oma mau täüs ja viskas väntsti külillä Kuu; lusikaga vaide lomib oma kurku kõik ahvenid Lüg; Ärga akkaga enne lomima, kui kõik pere tuleb kokku; Siin enamb õlegi, kõik õtsa lomitud Jõh; sellele jõva kedagid ede anda, mis nõnda lomib Khk; lomis terve vaana täve tuhliid sisse Krj; küll lomis süüä nii et vede võtab silmi Kod; luyum lomis irmus ullust süia MMg; mes sä lomid, süü iluste - - [muidu ajad] aeva lavva pääle ja endäle kah sãlgã Ran Vrd lobima¹*

Vrd lomistama

3. halvasti tegema, ära rikkuma *alvaste om tettu - - ärä lomitu, täst ei saa enãmp mitte midãgi Kam*

4. (erinevaid tähendusi:) *Kedã jälle sie kuer lomib (haugub) Kuu; Lomin (õmblen) nattukene kinni Jõh; kiindid ja sukke tä lomis (vehkis) tehã küll Kod*

Vrd lomama, lommima

lomi|mokk *lomimokk lobamokk – Jãm Vrd lomamokk*

lomisema *lomisema pomisema lomised peale, sest ep tule kedagid (ei ole kasu) Muh*

lomistama *lomistama Lüg Jõh Pha, lome- KJn*

1. muljuma, lömastama *Suur mies, pisikese - - naise lomistab ära; Jãi massina vahele, lomistas kãe [ãra] Lüg; Kaera õras - - mida rohkemb sai lomistatud, seda vägvãmb vili kasvas Jõh*

2. õgima *ma lomistasi selle tüki sisse Pha Vrd lõmestama*

Vrd lomima

lomitama *lomitama lamama – Lüg*

lomlik *lomli|k g -ku Khk Mus tüklik mere jää oli ju lomlik Khk; mis suures meres o katki peksetud, se o lomlik jää Mus*

lomm¹ *lomm g lommi Sa Tõs*

1. jää- või lumepank jää *supp oli, üljes oma pojaga oli lommi peel; [sula ilmaga] võtab lume lommisid jalgade ala Khk; kevade on raske küll jääst ja lommidest läbi murda; pau võtab sisse, aga lommidē vahelt laev ep saa läbi; se o seike lommidēga jää, mis*

meri o puruks `peksand Mus; Üljes lommi `sisse ei tahagi teha [pesa] Krj || klomp raakstega `aeti jahu lommid sihest `välja Krj

2. rohmakas (ese); kehv aga nee vikatid ees ole esiti `sõuksed kui `paergus, oli tükk paksu lommi, pisike lühike teine oli; Lomm töömees, äga ta käde_p saa peenemad tööd üht anda Kaa; On üks va lomm töö, mis ta teeb, paramad tegijad pole, peab `aitama Pöi

lomm² lomm Pha Pöi Mär Hää Saa SJn Trv, lo^mm Saa Vil Krk, g lommi mõlk, lohk toobil lomm sees Mär; õunal ol'li kukkumise lo^mm kül'le pääl; piima nõu ol'li `ümmert `tiiru `lomme täis puha Saa; lo<sup>m</sup>m pa<sup>n</sup>gil sihis Vil; nõu är lommit, lo<sup>m</sup>m `sisse lüü^d Krk || hoop Teab, kust see `sõukse lommi sai, nägu puhas sinine paisetand Pöi **Vrd** lomp², lopp²

lomm³ lomm Kuu/g `lommi/ Kul Mär Vig Kos Jür HJn, lo<sup>m</sup>m Mih HJn Ran, g lommi lomp Kus vie `lommis `jälle kävid, et jalad `ursuvad Kuu; lommi `ääres mädaneb veel `mul'tsid `einu maas Mär; `seisev vesi, pääbätänd vesi, ne o neoksed lommi koehad, kus veed ei liigu egä joose mete Vig; kui `raske vihm on, jäävad lommid tee `peale; moa on kuiv, ei võta `vihma `sisse, suured lommid moas HJn **Vrd** lonn¹

lomm⁴ lomm kang – Lut

lommakas lommak|as g -a Kaa; pl lommagad Mus suur tükk, lahmakas Sõhuke [kivist, puust] lommakas äi aita seina üht panna Kaa || See tööriist on vähegi `kohtlane (sobiv, paras), teised on `liiga lommakad Kaa **Vrd** lomakas

lommergune `lommergune lapergune – Kuu

lommi `lommi Jäm Khk Hää Saa Juu SJn Vil mõlki, löm<sup>m</sup>i Lommi löödud lüpsik Jäm; `ämber puhas `lommi peksetud Khk; ei tää, kis ta nõnda `lommi on pitsitanu Hää; joodikud löid temal nina `lommi Saa; Piimanõu `vankre peal `lommi peksetud SJn || vahtu kui muna `kooki teevad, siis löövad muna `lommi, `easte vahule Juu **Vrd** klommi, lompi

lommiline lommil|ne g -se mõlkis, lohkudega lommilise `nõuga on rumal `linna minna; õunad ol'lid kikk lommilised, `lomme täis puha Saa

lommima `lommima, (ta) lommib Sa Mär Kse SJn; lo^mme, tud-part lommit Krk

1. lõõma, taguma; peksma lommiti nenda läbi, saa `mütmel pääval kippuma; lommitasse se suur paks laast küljest ää, se muidu `lommimine, see pole tahumine Khk; Ma lommi see kivi katti Kaa; mis sa lommid ukse taga; kividega `lommis, küll ta `lommis mind Pha; Korra oli `sõuke vali jutt ja juba akkasid `lommima Pöi; ma tule lommi su läbi Kse; nõu är lommit (mõlki löödud) Krk **Vrd** klommima, lompima

2. (töötegemisest) a. hoogsalt töötama `Seikse kõhutävega aitab juba terve päeva tööd lommida; Oomikust saati juba niita lommitud, lähme nüüd sööma; Kui tööd sedati lommima akata, siis pole see töö ka suurt väärt Kaa b. hooletult, halvasti töötama lommitud töö, lommitud vikati tükk oli, pole asi Khk; Aga see siis pole kellegi uks mitte, ta lommib tükki kogu, [arvab, et] keib küll Kaa

Vrd lohmima, lomima

lommis `lommis Sa Saa SJn mõlkis, löm<sup>m</sup>is Plekist piimanirku on `lommis Jäm; kauss puhas `lommis Khk; Lekknõu on mitmest kohast lommis Pha; Ei selle `nõuga sünni änam `piima `viia, `lommis juba tene ja roostetand SJn || fig loppis Mul täna seike lommis olemine Kaa; Suure `lommis punase `palgega naine oli, me `üütsime ikka puna pale Pöi; Sa oled päris `lommis `näoga, kohe nähä, et pulmast tulnd SJn

lommuma lommuma peergu kiskuma lommutu pirru Lei

lommutama¹ lommutama Amb Kad lösutama, kössitama; lömitama põldpüüd lume pial maas lommutavad; kanad ka, kui nad on õues `päikese `paistel, lommutavad kõik Amb; Kui lehm ot'sib ja `pul'li näeb, siis ta `tõmmab nii `alla `kõssi, jalad `nõtku - - siis öeldakse: lehm lommutab; miks ta lommutab teiste ies Kad **Vrd** lõmutama, lõmmutama

lommutama² lommutama paugutama mis sa lommutad sial Mär

lomokalli lösakile Jäi lomokalli Lüg

lomotama lomotama laisklema, logelema õli lomotanud pääv `õtsa sängin, ep põle kedägi ärä tehnuud; mes sina kodo lomotad, mine `õitsi; lomotab `issu nõnnagu lotsak Kod

lomotamma lomotamma lammutama, katki tegema vanad puu `riistad võib kaik lomota; lomodammo sene maja `vällä Vai

lomp¹ lomp Jäm L K I, lomp Muh Vig Han Var Mih Tõs Khn Saa M T, g lombi; lomp g lombi Vön Kan Plv Räp; lomp Lüg, `lompi VNg Vai, g `lombi; lump g lumbi V madal vesine lohk, (suurem) loik; tiik Lombi peel on kõva jää Jäm; talve lume all suured lombid Mär; lomp, `õõnem koht maas, vesine, kui `rohkem sajab Lih; tä läks läbi lombi; kukkus `lompi Tõs; pardid läksid `lompi Tor; tee pääl on `lompe pal'lu, lombides tuleb `liiva panna Saa; `lompis on alati vesi sees, ei `kuiba ää `ühti Kei; loik on `väikene, lomp on suurem Amb; mul siin all nõos olid nihukest lombid olid ja said ülesse `küntud ja ma `kaevasin kruavid läbi Koe; lomp, suur tüma vie auk, põhi on tüma; lombis tahvad `olla ikke nuored konna pojad, muda sies sial ia lodistata Kad; vil'ja `põldude vahel on vahel lombid VJg; kui on ia lombi vesi, liguneb [lina] nõadalaga ärä Pal; auk `kuuskilgi õue pial, nisuke `solke koht, niid on sea püherdamese lombid Ksi; `tul'li niipaelu `vihma, et lombid peris maas KJn; sa'te `lompi maha; sea püherdava usseaja pääl lombin Trv; lombin seisap vesi sehen Hel; meil `ol'li lomp säääl läve ijn, siss säääl `mõsti tuhast linatse langa ärä Puh; küll säääl `ol'li ää `liugu `laske, tõesest lombiveerest `tõisi, ike vurr ja vurr; vahel olliva tünni ärä kujunu, siss viisime `lompi; eläjä söövä kere täis ja lähvä lombi manu `juuma Nõo; esä `kõnnu säääl lombi `ümbre ja `kaeno toda `pal'ki Vön; ta es kae ette, juusk uisa, üitskõik, kas vette vai `lompi vai `tulle Kam; pärast tõlvaga `plaanimist ma loputi noid `kartuli kot'te lombin Ote; lombi veeren mõsk `rõivit San; ku pal'lo `vihma satass, sõss omma\_lombi? muro pääl Kan; võt'i `põrsa `üskä ja vei sinnä\_lumpi Urv; kunnamari um lumbihn vij seehn, ku jala? umma `haigõ?, siss kunna maraga arstitass Rõu; imä lät's `haina, kak'k `hindälle `tarna lumvist; nii suur joogihädä ol'l, et olõss kas vai lumbi tühäss joonu?; kogrõ kala? omma\_`säantsih lumboh Vas; sial ol'l lump `vaihhõl Se **Vrd** loim¹, lomm³

lomp² lomp Jõe, g lombi Pil mõlk, lohk plekknoul on lomp sies Jõe; lõõnd lombi külle `peale `sisse Pil **Vrd** lomm²

lomp³ → klomp

-lompadi → limpadi-lompadi

-lompa → limpa-lompa

lompa(j)alg lonkaja siis `tulli üks `lompa(j)alg Muh **Vrd** klomp(j)alg

lompama `lompama Käi Phl Iis TMr Se, da-inf lombal|ta Krj Tõs Tor Hää Saa Koe VJg VIPõ Trv TLä Kam, -ta? Plv(-mma), `lompada Kuu RId(-maie Lüg); `lompa(m)e, lombate Hls Krk; `lompa(m)õ, lombadõ Krl lonkama `lompa(m) toist `jalga Kuu; Ega ta `kauvast vist `lompama ei jõe IisR; obu `lompa(m); las `lompa(m) ise ära `tooma Krj; on kukkond või sedaviisi `lompama jeend Käi; Jalg oo `aige, `lompa(m) aga `piale, ei saa inimese `moodi `keia

kah Tor; `joosja paneb `lompama, ei või suruda sinna peale Vän; mina olen pool elu`aiga lombanud Saa; luom kua `lompab `jalga Koe; `lompab teine ühe jala pialt `teisi Iis; teene on kensu ära `murnud, `lompab (kanapojast) SJn; obene nakaás `lompama, lääb lombaten Trv; ma pia periss `lompame, `jalgu perän vedäme; laud `lompass Krk; eläjä luyum `lompap, ei saa tõisele `järgi Puh; lammass nakap `lompama, ku sõra pikä om; siss lombassi kapi manu, et ma kae üte `puhta käteräti aava `kinni `keitä Nõo; ta joba kümme `aastat lombanu Kam; `varba kurgualunõ um `lahki, no `õkva\_ `lompat Plv Vrd limpama¹, lumpama¹

lompasse mõlki, lõmmi kui tera on läind `lompasse, siis piñnitasse vikatid VMr Vrd lompi

lomper `lomper Phl Juu Iis, g -i Koe, `lompre Käi; n, g `lomperi VNg; `lump|er Phl, g -ri Kse lonkaja, lombakas `lomper või vegane juba `sündides õsna Käi; `lumper preili Phl; nää, va Muru `lomper tuld koa `siia Juu

lompi mõlki, lõmmi sie poiss loi nou `vastu kivi `lompi Jõe Vrd lommi, lompasse

lompima `lompima, (ma) lombi(n) Kaa Põi Kse Var Tõs, `lombin Kuu Jõh

1. tahuma, taguma `Kõiksepäält `lombiti [liiprid] `suurest `laastust `puhtast Jõh; Suured raudkivid saab ennem kut nee aitavad massina vahele aida, ää lompida Kaa; Mõnest suurest kivist, mis kenast `lompida `andis, sai mütu tuulingukivi. Kui `välja lombitud oli, siis `pandi lapiti moha ja sirgeldati õmarguseks Põi; suured lombid lombitse palgi küllest maha Kse; lutipoisiga lombitakse iist `palki ära ja lutiga rajutakse pärast järele Var || tampima nuiaga lombitse saue, [kuu] kruusi parandad; `lompis tee `kinni Var Vrd klompima, lommima

2. sumpama lombi `peale [sügavas lumes], aga etetsi ei soa Tõs

lompis mõlkis, lõmmis nou on `lompis Jõe Vrd lommis

lompjas `lompj|as g -a tükiline vedrumine jätab selle põllu päris `lompjaks; mened kuhad taga põllal nii `lompjad Khk Vrd lomplik

lomp|lagi laudadest lagi Kammerdel on nüid ikka puhas lomp laed peel Kaa; Vanade majade laed olid ühtlastest õmargustest puudest, pal`k lagi, lomp lagi on uus Põi

lompplik `lomp|k g -ku Jäm Kaa tükiline Kui märjaga sahatud maa kauaks `kuivama jääb, läheb põld `lomp|ikuks; va sauvemaa, ta on aga nüid kuivaga nii `lomp|kui kivise aid Kaa || topiline `lomp|k löng Jäm Vrd klomp|k, lomp|k

***lomp|line** pl `lomp|ise loikudega soenatuse olliva `lomp|ise ja `mätlise, kos `saaki es ole Kam Vrd lombiline¹

lomps¹ lomps g lomps|i Kuu/`l-/ Hag Rap Koe, -u Hag, loms| Nis

1. lobiseja, rumala jutuga on niisugune lomps Kuu; lomps inime, kõik mis mõttesse tuleb, aab suust `väl`la Nis; tahab ika padistada ja podistada alati, on üks va lomps inime Hag; kis kõik riagib ja `ullusi sõnu `ütleb, on lomps inime Koe

2. lora üks suure `suuga inime, aab niisukest `lompsi ika `väl`la Hag

Vrd lamps², lõmps²

lomps² lomps Khk Põi KJn, g lomps|i Kse, -u Kuu/`l-/ Hää Kei

1. on koer sööb `kerpusi, lomps, lomps Khk; `Neelis kohe `alla lomps Põi; küll ta söi üsna lomps ja lomps Kse; sööb lomps-lomps KJn

2. suutäis ott ühe `lompsu Kuu

Vrd lamps¹, lõmps¹

lompsa `lompsa rahakott Muld `siebati `lompsa ärä; Minu `lompsa oli peris tühi Kuu

lompsadi-lompsadi on Sial paras madal küna ies ja paks soe toit sies, siis käib muudkui `lompsadi- `lompsadi, kostab külasse Jür

lompsak(as) lompsa|kas Hlj/`l-/ JMd VJg, lomsa|kas Mär Jür Kos Sim Kod Lai, lomsa|k Kod, g -ka hoolimatu, rumal, ropp (kõneleja) va lomsakas, ei pane sõnale `piiri Mär; `autu inime on lomsakas Kos; ei mu poeg võind seda lompsakast tüdrukut `sal'lida JMd; lomsaka `kohta `ööldi et, sül'g tuob suhu, tat't `tõukab takka ja tuleb suust `väl'lä Sim; ärä õle nõnna lomsakas, `mõtlet `perrä, mes sa suuss `väl'jä ajad Kod; lomsakas on valimata sõnadega, `ütlet `oolimata või rumalast Lai **Vrd** lõmpsakas²

lompsama `lompsama Jäm Khk Kod, da-inf lompsata Hää, lomsata Jür Lai, `lompsada Kuu IisR

1. lõmpsama, ampsama Kuer paar korda `lompsas ja kaus tühi IisR; `Lompsab, tõmmab suu kokku suure lompsuga, nägu koer vahel suure `uuga `tõmmab Hää; Mõni inime `lompsab ka luoma `muodi `toitu; Sai seda apu `piima lomsatud suure näl'jaga Jür

2. hoolimatult, rumalalt rääkima mõni nii `lompsab Jäm; tämä `ütlet sulle ärä, `lompsab kõhe ärä `üeldä ja `val'mis Kod; kes `ütles midagi `sündmatud - - `lompsas aga ära, mõnel on nisuke mood' kohe, `lompsab aga ütelda üks kõik mis pähe tuleb Lai

3. loksuma Muidu eed kirjjad, aga vassak `lompsab Khk

Vrd lompsima

lompsamissi hoolimatult, järsult `lompsamissi `konkide sõnadega räägib Jäm

lompsamiste `lompsamiste mõtlematult – Kuu

lompsima `lompsima Khk Pöi Var Plt, (ta) lompsib Kaa Mar Kse Hag Koe Iis KJn(lomsi-) Puh, `lompsib Kuu Hlj Lüg(-maie); `lompsma Har/-m-/ , (ma) lomsin Kod

1. häälekalt, ahnelt sööma `lompsib süä, ei `karda tulist egä kedägi; `lompsi `kiirest kõhta täis Lüg; mis sa naa val'lusti lompsid, aead küla obused koa `kargama Kse; mõni lompsib kui süüb Hag; kül se siga lompsib `süüä KJn **Vrd** klompsima, lomsima¹

2. mõtlematult rääkima, lobisema `Lompsis oma suust sanu `väl'jä, ei neist saand `kennegi aru ega `otsa Kuu; mis `asja sa lompsid `ühte lugu Iis; ärä lomsi `kõike suuss `väl'jä, `mõtlet `perrä, mes sa suuss `väl'jä ajad Kod; `suilad inimesed lomsivad kõik suust `väl'lä, mis ette tuleb KJn

3. (edasi-tagasi) liikuma a. loksuma Jo nee kummikud sul `lompsivad, nee jo ulga suuremad Khk; Saapad oo püsut suurevõitu, käies akkavad jalgas lompsima Kaa; Nee on just parased `soapad - - äi lompsi aga midagi Pöi b. rappuma pini süü nigu kõrva `lompsiva pään Har c. lonkama lähen `lompsides siis kotta Mar d. värelema `lambis tuli `lompsib Hlj

Vrd lompsama, lõmpsima

4. `raisid puu maha ja `lompsid ärä Var

lomps-lamps deskri ta on üks lomps-lamps inime, kis pailu riagib ja mitte viisakast aab suust `väl'la Koe; käib kui lomps-lamps Puh

lompsti `lompsti Pöi Jür Krk int Kerves `kargas `lompsti varre otsast ää Pöi; Suutäis läheb `lompsti `alla, `aega närida põle Jür; tina `panti kopa `sissi - - ja visati `lompsti `pangi vij `sissi Krk **Vrd** lompstik

lompstik lompsti *Tuul`tõukas värava`lompstik`kinni Kaa*

lomp *lomp* vigane, nõrgamõistuslik – Kos

lomp|vaga täiesti vaikne järv *om lomp vaga, ei liigu säl`kiäki, siss kaletada ei saa, tule vai ärä Ran*

lomsak(as) → lomsak(as)

lomu *lomu* Kuu Jõh(-o) Nis(-o)

1. löga, sodi *Ei sa lomust`kuivi jalu läbi`pääse Kuu*

2. (adverbiaalselt) puru(ks), katki, löma(ks) *`Astusin --`konna lomuks Kuu;`kartulid on lomuks`kiened;`lamba saba on lomu Jõh;`ussi pia lüiakse lomoks Nis*

Vrd loma

londakas *loñdak|as* g -a laisk, logard *Loñdakas -- pane`reinama, sis on jalad all, aga muidu venib ku`aige Hää Vrd londu¹*

londakille *longu lil`l loñdakille`lanksi;`puu õksad kõik lüüb loñdakille Kod*

londa-landa *deskr kuer läheb`karja`londa-`landa, tuleb`vällä sippa-sappa Lüg; loñda-lañda käib veeke laps Kod*

londam *londam* Tõs Aud koorem, kandam *suur`londam inimesi`vankri peal Tõs;`täl oo üks suur`londam`sel`gas, kas sis`einu või muud Aud*

londembide *lõdvemalt`iskmise man läits [lõng] kana`säl`gä -- tõene kijl om loñdembide, tõene kijl om`sirgu, siss läeb kana`säl`gä Ran*

londerdama *londerdama* Han Kei Sim Lai/-ñ-/ , *londõr-* Khn Rõu; *londerdama* Kuu, -mma Lüg

1. logelema, looderdama; lonkima *Üks suur koer läks londerdades Han;`Ei põlõ enäm`aõga londõrda;`Siokõ londõrdamine põlõ kedägi Khn;`Mis sest sedasi`väl`la pidi tulema, täis inime londerdab`ringi;`Mõisas sai londerdada, see põld änam töö ega kedagi Kei;`mine ruttu, ära londerda;`londerdavad niisa-ma küla vahel, neil`aega küll Sim;`kes tööd ei teind õieti, need loñderdasid,`katsusid kuidas said pääva`õhtasse Lai;`Taa Ar`s tükis ka`ks vahel londõrdama Rõu*

2. lonkama *londerdab juo`käiä, jalad õlid`aiged`tõisel Lüg*

Vrd longerdama

londerdes *londerdes* looderdis *Kui mõni londerdes`sõnna (mõisapõllule) sattus, siis vanemad inimesed akkasid äbistama Kei Vrd longerdis*

londiline *londil|ne* Kod, g -se Äks, -tse Har *voldiline, sakiline loñdiline, tolgotab`alla, üks lille kobar Kod;`pärnakausid olivad`tehtud ilusast -- ilusad loñdilised veered, nisukesed sakilised või nii Äks;`tal omma na kübäre`kõik`enämbüsi loñdilitse[?] Har*

londilõni *loñdilõ|ni* g -dsõ lombiline – Krl

londi|mees *hum (kärbses) tõõsed`kärpsed one loñdimehed, tõõsed nõõlamehed. loñdimehed ei ammussa, käib aga ja kõditab Kod*

londin *londi|n* M Ran Kam, -h Plv Röp; *loñdi|n* Kod Krl, -h Se *lontis a. longus, lõdvalt ripakil;`lotakil loñdin kõrvadega inimene õlema elle ja`lahke;`lepälehed õlid loñdin, tuleb vihimä;`sukad loñdin jalan, ei`tõmma`siäri ülesi Kod;`kesvä pää om puha londin, vihm om maha lõõnu Krk;`suuremb kala muidu`kinni ei jää, kui võrk om londin, annab`perrä;`ku peni`pel`gäss, sis omma kõrva loñdin Krl;`pedäjä kasvo[?] umma[?] londih, um hää kesvä tego*

Plv; *lehe[?] londih, nõrgahtuss ärä[?] Röp b. norus inimene ehk luum, kui ei õle terve, [on] loindin Kod; kui inimene väegä murelik om, no siss ta om londin Ran Vrd londis*

londis `londis Kuu(-ss) Hlj Vai lontis Loll kuer käüb vade saba `jalguie vahel `londiss ja pää maas ka; Mes sa neist `luomijest `nalgäd, `kaigil maud `londiss; `Kuuldab `korvad `londis (alandlikult) Kuu; `korvad `londis pääs Vai Vrd londin

londitama loñditama Tõs/-n-/ Kod KJn keerutama akka takku londitama Tõs; loñditab tule juuren prit'si lohviga Kod; loñditab tule loñti käes KJn Vrd lontima³

londsak loñdsak|k g -ku Võn/-n-/ Urv Plv(-n-); g luñdsagu Urv lompi; madal vesine koht, loim mõtsa sehen om pal'ju londsakid Võn; `väikse luñdsagu Urv; syy `kaalu pääl umma[?] londsaku[?]; syyr londsak um iih, ei saa[?] minnä[?]; niidü pääl umma_läpü[?] ja loñdsaku[?] Plv Vrd lont⁶, lonts³, lontsatuss, lontsik², lontsk(a)

londsemal lödvemale tühja pooliga lased [ketramisel] londsemal, mud'u viab käest ära Hää

londu¹ loñdu Var Khn/-o/ Hää Kod(-o) Lai M Ran Võn Kam San Urv Har laisk, loid (olend) loomu poolest `loodud loñdu Var; Enä, `miokõ loñdo Khn; On `seuke va loñdu, midagi tiha es viisi Hää; ku loñdo õled, egäüks vedäb suss üle, uemane õled Kod; loñdu on noor koer, logard või `aeglane; nisuke poisi loñdu, uidab `ringi, vedab `pialegi ühest kohast `teisi ennast Lai; ta om vana loñdu, tasane pikäline Trv; sij ei viisi midägi tetä, ku loñdu käü `ilma `müüdä ümmer; sij üt's loñdu luum, sij om vigane, ega ta mud'u `seante tasane ei ole Krk; kui peni es lää [loomale] `pääle, siss tedä üteldi loñdu - - mes serätsest loñdust pidädä; ei ole elävä olekiga, tyy om väegä loñdu, tollest ei ole midägi Ran; vai obene, et ta om kui_ts igävene loñdu, lokerdap vehmerde vahel Kam; siandene loñdu luum ol'l San; kuradi loñdu, tulõ_sa ka virgõmbadõ Har Vrd londakas, londuss, londu

londu² loñdu läki-läki pane loñdu pähä San Vrd lont⁵

***londuma** nud-part `londun tilgastama piim om ärä `londun Hel

londus londus g -e uim kala londused Kos

londuss londu|ss Lai, loñdo|s Kod, g -sse laisk, lohakas inimene seesäb nigu loñdos, ei viitsi kedägi tehä Kod; ega ta siis kedagi asi olnud, üks londuss ikke oli Lai Vrd londu¹

londõrdi londõrdi laisk, logard Meie `siokõst londõrdid oma laõva `seltsis ei kannata Khn

longa longa lonkur meil Saru vallan ol'l üt's `rätsep, tyy likati `jalga, tyyd kutsuti - - longa `rätsep Har

longajelema `longajelema taaruma; lonkima – Kuu

longakalli = longakille tuul on ajand puu `longakalli; puu on `longakalli Lüg

longakille longakille Kod KJn kaldu(s) inimene, kes `luukab, seesäb longakille Kod; asi on maha vajond `longakille KJn Vrd longakalli, längakille

longa-langa deskr käib longa-langa, kahele puale, nagu puu tuule käen; lähäb longa-langa, õege inimene väsinud ehk mõtten Kod Vrd lonka-lanka

longard longard Rid Vig; longa|rd, g -rdi Hel logard longard, tööd ega kedagi ei tee, viidab teste `aega Rid Vrd lonkar

longas longas g `lonka jõekäär – HJn

-longati Ls kõps-longati

longe longe laisk, logard mina ei lähä näie longedegä kohegi; one ilos küll, ku obesed trahvivad, aga üks longe ulgan, rikob pulma seltsi ärä Kod

longejas longej|as g -a a. lõtv ja lahja tä õli inetu `luuga longejas, `seisi kõhna, rammu es võta Kod **b.** looder tõesed õlid longejad, tämä õli ilos tragi poiss Kod

longerdama longerdama Jäm Khk(-ηη-) Rei(-ηη-) Mär Vig Hää Kod Lai Plt KJn Trv TLä Ote, -eme Trv Hel, -teme Hls, longõrdamma Har(-õmmõ) Räp; `longerdama Kuu/-ηη-/VNg

1. vaevaliselt liikuma, komberdama natuse maad läksi lonherdades tee pæelt ära pöösaste vahele Khk; mehed tulid laagerdades ja lonherdades kõrtsist Rei; longertep pää ehen mahan, ei jõvva `päädeki üles `tõsta Hls; mi sa longõrdat tjiid müüjä, üttest veerest `tõistõ `vijrde Har; kes põlvist `lujka vidä, longõrdass Räp

2. lonkima; looderdama Küll se on `ilge, ku nuor inimine samate alade `lonherdab Kuu; `päivad `otsa `longerda VNg; longerdab peale `ümmer, ei viitsi tööd teha Mär; suure soeaga `lähtass longerdes Hää; kellel `aega küll ja on nõnna vedel ja laisk, see tööd teha ei viitsi, longerdab enne `ringi; longerdab aga `pialegi `tulla, `aega tal küll Lai; laisk inime lonk, longerdes `pääle illikeste Trv; küll ta longertep ja luusib ja vedelep Hls

Vrd londerdama

3. looperdama kud üks asi palju longerdab, siis aeda talle suumes vahele Rei; sul ta ratta tsõõr om ka jo otsan, ta longõrdas üttest `rүүpest `tõistõ Har

Vrd longõrdõllõma

longerdis longerdis g -e Kse, longerts g -i (-i-) Hls lodev olevus, logard oo üks mehe longerdis koa Kse; sji longerts ei viisi tüüid tetä; õige longerõts olli, kõik's `jalge pääl Hls

Vrd londerdes, longerjas

longerjas `lonherjas = longerdis Ah `lonherjas venus ka kesk`uomikus kuo `tulla Kuu

longerts → longerdis

***longetama** (ta) longetab taaruma longetab, laenetab kahele puale kääädä Kod

longialune kummialune ahju suu ijin om longialune, tuli lääb longi ala; longi alune om selle jaoss, et tuli ei pääse üless, lae ala Ote

longil lingus kõrva omma lõngil Krl

longitamma lõngitamma lingutama su hopõn lõngitass `kõrvu, hirmutass minnu; ega ta mi hopõn nii kuri eleki nigu ta `näütäss, ta lõngitass `kõrvu ennedä Har **Vrd** longutama

longitsema longitsema lonkama – Jäm

longokalli longus mida sa `kõnnid `silmäd `longokalli ja nenä `tuosis Lüg

longo|kulm madalate kulmudega Ei sie õle isä`vuhti, sie on emä`vuhti `longokulm, madala `kulmuga Lüg

longu `long|u Lüg IisR Vai Jäm Khk Krj Põi Mär Han Kse Saa Jür VJg Sim Ksi spor VIPõ, Nõo Kam San Har, -o Lüg VMr

1. lõdvalt rippu, kõverasse, looka obone ajab `kõrvad `longo Lüg; kõis `vaibub `longu Jäm; lasi pæe `longu Khk; kõrvad on nõnda `longu vajun Krj; Lilleke on nii `longu jäänd, külm on kallal käind Põi; pala aab lehed `longu Kse; kui istutse, siss vajuivad taimed `longu Saa; Viljapiad oiavad `longu, kui `val`mid on Jür; närsitab [taimed] ära, lüevad `longo kõik VMr; võtat [viljakoti] kää `piale, ei oia `sirgest, vajub üle kää `longu Sim; loom laheb pia `longu Ksi; ära vajund `longu poha - - [tuul] `murdis loomi (ploomi) poolesse Vil; lilli om

selle `kange kuumaga `longu jäänu, õdagu piap `kastma jälle Nõo; ku\_pedäje kasu? `longu `laskõva?, siss om kõkõ `kangõp külvü aig Har

2. norgu Kel `alvaste läind, inime jäeb siis `longu, on nigu `lastud vares IisR

Vrd lonki, lonksu, lonku, lõngu, lõngu

longun longun Krk Nõo, longon Kod longus longon `piägä käib, piä `jalge vahel; püülvihane, torsokil, silmäd longon ja `allapuale; inimene seesäb muren ja longon, ei õle tämil `rõõmu egä `lusti Kod; oben om jõvvetu, pää longun mahan Krk; nii kuum päiv, et mu `kapstaloomakese om kõik longun Nõo || viltu laud seesäb longon, üks jalg madalam, `pantse kild `alla Kod **Vrd** lonkon, lõngun

longus¹ `longus R(-ss Kuu Jõh) eP(-os Mar VMr)

1. a. lõdvalt rippumas, lookas; lontis sie inimine `oia pääd `longus VNg; Sie on tige obune, näe `kõrvad `longus IisR; viljapeed on `longus Jäm; tuli `longus `pæega tagasi Khk; surte lodus ning `longus `kõrvadega teine, tiab mis tal viga on Krj; Nii kuiv pala, kõik on `longus, `närtsind Põi; Ta on nii `otsa jäänd, et äi suuda änam peadki `tõsta, istub, pea `longus Rei; kui `kange vihm sajab, odrad oo `longos, rukid oo `longos Mar; koeral olli ännakene `longus Hää; mis sul viga on, et sul pea nõnna `longus on Ris; Ära nii `longus istu, sel'g `jääbki kõveraks Jür; `oostel on piad `longus Koe; kanal on `longos ari VMr; kui [vili] vähä `viltu vajond, siis on pool `longus Plt; `päevä on kiik [aedvili] `longus ja ärä `närtsind Vil || fig kes `vasta nina või `viltu sõnu saab, see läheb minema kõrvad `longus Sim b. allapoole suunatud lüüb `silmäd `kõrvale, siis on [nad] `longos Jõh; sel on nii alasspidi `longus silmad Juu

2. norus loom `longus, tea kas ta oo `aige ette Kse; `longus on inimene, kui ei taha kedagi teha Pal

Vrd longokalli, longun, lonkon, lonkus, lõngus

longus² longus g -e spor Sa(-ηη- Khk Mus; g -sse Khk), Muh(-u|ss, g -se) Rei; longos g -õ Khn; `longu|s g -kse Kuu logard; ringihulkujä niisugune `longus tuleb `mulle `ütlemä Kuu; see üks igavene longus koer, keib küla kaudu; igavene poisi longus; jumal `oitka `sõuksi longussi `lapsi olemast Khk; üks lõngus on - - ainult `surnu ajale võib `saata Mus; Kus te longused pääva läbi olite Kaa; See [poiss] on kohe `sõukse longuse olemisega `loodud Põi; üks va laisk longuss ta `olli Muh; Longus tigus sii mei karjama tee pääl Rei; Tiä, mis `sioksõst longosõst piäks `vällä tulõma Khn **Vrd** lõnguss

longustama `longustama logelema – Kuu

longutama longutama Juu VJg Trm Kod/longo-/ Lai, -dama Rei(-ηη-); `longutam(m)a Kuu/-ηη-/ VNg IisR Jõh, `longo- Lüg(-ηη-) Jõh

1. lingutama obone ajab `kõrvad `longo, `lõngotab `kõrvi Lüg; see on tige obune, laseb pea ripakile ja longutab `kõrvu Juu; obene longotab `kõrvu ja tükib ammussama Kod; obune longutab `kõrvu - - on tige, `vaatab `irmsa `silmadega Lai **Vrd** longitamma, lungutama

2. lõngutama a. logistama ärä `lõnguda `lauda Kuu; Tuul `longotab `uksi Lüg; Longuda aga `pääle oma ammast, `õhtaks saad suust käde Rei; tuul longutab puud VJg b. viibutama ani `longuta `tiibu VNg

3. tigidalt vaatama, silmi volksutama *mida`longutad oma`silmidest ja vahid alt`kulmude* Lüg; *Ära sa usu seda obust, näe kuda`longutab; Va`mõigas mies,`longutab`ühte`puhku`jusku tige obune* IisR

***longõrdõllõma** *longõrdõllõ-* Har Ráp longerdama *taa vedä`jalga maad`müüdü ja`kää`longõrdõllõn* Har; *ei viisi`midäge tetä`, longõrdõllõt`ümbre* Ráp

lonima *lonima* aegamisi edasi liikuma – Krj **Vrd** *lodima*¹

lonk¹ *lonk* g *longi* (-*n*-) madal vesine heinamaa, lodu *Kui sa läbi longi läät, sis võta`kehgä jalast ärä, mud`u saave`nij`likes. Mehe lätsive`lonki einäle, mea ütsiti ole kodun* Krk **Vrd** *lonn*¹, *lont*⁶

lonk² *lonk* g *longi* Har; *lu`nk* Se saamatu; *laisk vana lonk inemine, ei`saa`medäge`tüüdü`alustõ`, ei lõpõtõ`* Har; *lu`nk latsõ`tükk* Se

lonk³ → *lunk*

-lonka *Ls* *linka-lonka*

lonkadi-lankadi *longates lähäb nagu longe, laheb tõese jala piält tõese`piäle, lähäb`lonkadi-`lankadi* Kod **Vrd** *lonkadi-lonkadi*

lonkadi-lonkadi = *lonkadi-lankadi siga läks`lonkadi,`lonkadi,`luukab tagumass`jalga* Kod; *ei viisi`kõndi, lää`loru`muudu,`lonkadi`lonkadi`tüid`müüdü* Krk || *laperdades`vankre rattal kah, kui tel`g kõvver, võip`vänderdäda, lätt`iks`lonkadi,`lonkadi`sääl`tele`otsan* Kam

lonka-lanka *deskr`täma`käis`lonka`lanka* VNg; *peni om`väsinü,`kõnd`lonka-lanka* Krl **Vrd** *longa-langa, lõnka-lanka*

lonkama *lonkama, longata* (-*da*) eP(ecxl Hi) *Puh Nõo TMr Kam Urv,`lonkada`Kuu`RId(-maie`Lüg);`lonka|mma,`longa|da`* Har, *-m(e), -te* Krk, *-mõ, -dõ* Krl; *tg`lonkaja`Rõu*

1. **a.** *luukama, limpama`täma`lonka`toist`jalga* VNg; *ise on`aige, aga ikke`lonkab`kää`viel`Lüg;`obu`lonkab`tagumist`jalga`Khk;`läks`nenda`longates`VII;`Sa`just`kut`mustlase`obu,`lonkad`kõiki`jalgu`korruga`Põi;`ise`lonkab`ja`jooseb`Muh;`tä`nüid`lonkab,`tä`reie`kondid`olid` sõjas`kõik`sodiks`puroks`läind`Mar;`obune`oo`akand`lonkama,`teab`mis`tal`viga`oo`Mär;`lomberdab`kõia,`lonkab`Tõs;`Nikastasi`jala`ää,`nüid`panõb`lonkama`Khk;`lehm`lonkab,`ei`saa`metsagi`Tor;`mis`ta`iki`sääl`lonkab,`kas`ta`joosta`ei`jõua`Hää;`puusa`sies`on`valu,`paneb`üsna`lonkama`Ris;`kolm`meest`tulid`kohtosse`ja`kõik`lonkasid,`olid`kepid`kää`Juu;`sa`lonkad`teist`puusa`JMd;`karjatseks`oli`-`-`mõni`lonkaja`ehk`tervisest`kehva`vanamies`Koe;`poi`ss`lonkas`varvast,`vil`oli`varbas`Pal;`oli`aavata`saand,`teist`jalga`longas;`ma`põle`kedagi`näind,`kes`kaht`jalga`lonkab`Plt;`lonkab`elu`aeg`Kõp;`kes`nii`tõist`jalga`likatap,`ta`likatap`ja`lonkap`Kam;`[ta]`om`mitu`aastõt`longanu?`Krl;`rät`sep`lonkass`kurra`jalga;`kis`tu`tulõ`longatõn`Har`b.* *ebatasasuse`tõttu`kõikumä`kirvega`lüässe`lavastu,`siis`palk`ei`lonka;`laud`lonkab,`ei`sõisa`paigal;`pane`kappi`alle`puutükk`-`-`et`kapp`ei`lonka`Lüg;`parand`põle`labos`mette,`sellepärast`laud`lonkab`LNg;`üks`jalg`on`lõhike,`võtab`laua`lonkama`Juu`c.* *korrapäratult`tõõtama`uuri`käimine`lonka`VNg*

Vrd *linkama, lompama*

2. *fig`kiratsema,`käest`ära`olema`Sie`majapidamine`lonkab`küll`kahe`jalaga`IisR;`maja`jääd`lonkama,`kui`põle`õiged`peremeest,`kõik`jääd`ripäkile`Tõs;`jääd`koht`lonkama,`põle`seda`vil`laseemet` sõnna`maha`teha`ega`Juu;`ta`elu`akkab`lonkama`JMd;`majapidamine*

jääb `lonkama, kui peremees ää sureb Koe; töö `lonkab Plt; targa meeleline inemine aja uinmi `asju targastõ, a\_lol`lil `lonkasõ kõik` kotusõ? Har || kahtlema, kahevahel olema kas akkad naist võtama, no `kaua sa `lonkad kahes mõttes Lüg; se `sohke segäne mõte, põle `kindel, kudas tehä - - `lonkab kahes mõttes Tõs

Vrd lunkama

lonkamini longates ta kõis `lonkamini Muh

lonkar `lonkar g -i Jõe Vai logard `lonkar ei taha tüöd teha, `longib ühest kohast `teisi Jõe **Vrd** longard

lonki `lonki hv VNg/-n-/, Krl Har longu vanal penil omma kõrva `lonki lännü? Krl; `kapsta lihe omma kõik` `lonki `laskunu; hopõn om `haigõ, kõrva omma `lonki `lastu; nii `lonki `laskunu, taast ei olõ? inämb midägi Har **Vrd** lonku, lonti

lonkima `lonkima, (ma) longi(n) eP(lonjin Rei), `longin R(-maie Lüg); `lonk|ma Khn KJn, -me San, (ta) longib; `lonkma Saa Trv TLä Võn Plv, `lonkme Krk Hel San, (ma) longi(n); `lonkma Rõu Rääp, (ma) longi Krl, longõ Har aeglaselt, laisalt (ja sihitult) liikuma; uitama, ringi hulkuma mõni on `kange `lonkimaie, käib ühest kõhast `tõise, ei taha tüöd tehä Lüg; Mene `traksist, ärä `longi Jõh; tuli `lonkides `mõisa poolt Krj; Poiss longib püssiga `metsi kauda, käib kalal ja kus `juhtub, kodu\_b tee midagi Põi; ega ta `rasked tööd põle teind, longib peale `ümmer Mär; `Lontrosõd `lonkvad, kui teesed tüed tegäd; Mjõllas sedäsi `lonkis üle mere jõvatõ Khn; ät` ütäl, nüid ma lähan püssiga `metsa `lonkma Saa; ei ta\_i `viitse teha, tahab `lonkida Ris; `lonkisin `mööda küla ja eenamoad, ei käind `kärmete `ühti Juu; mis sa longid ilusa ilmaga tüö aal Jür; ma `lonkisin nisa-ma `ümber JMd; tule kohe rutemini, mis sa longid Koe; longib karguga VJg; põle `ühtegi tüöd, muud kui longib ühest perest `teise Iis; `lonkis väl`ja vahele `vil`ja `voatama Trm; obene longib `sõita; inimene longib, tasa lähäb ja vedäb `jalgu perän Kod; on `lonkimise peal, ei tee kedagi Plt; longib külä `müüdä `ümmer Trv; `Säätse sagsa ei tji ju midägi tüüd, longive ainult `ringi siin; lonk pähle obesege Krk; lonk nigu täi suress jala all Hel; Mes sä longid ilma müüdä Nõo; Lasõ obõsõl `lonki Võn; `lonkmesege ei saa süvvä San; peni ol`li terve päiv `lonkunu Krl; ah lähä niisa-ma `lonkma `hil`lä `tassa; ala `lonkuga, `tulkõ `tüühve Har; Püssägä_poiss ol`l lännü? ijhn, a tõõnõ ol`l `lonknu\_niisama tahahn Rõu; `üüse `lonkva? `ümbre, `päivä `kõriva? `silmä? `kinni?, viisivä ei? midäge tetä? Rääp || aeglaselt töötama Tuuling longib (peatub vahetevahel) Põi; rehepekso maassin longib käedä, lähäb lõkkadi-lõkkat Kod; `veske käib, `tassa longib pääle, ei olõ midägi `jõudu, kui tuul `väike Ran **Vrd** longerdama, lonkuma, lontama, lontima¹, lonsima², lunkma, lõnkima, lõnkima

lonkimiste lonkides hobune oli `oite `lonkimiste tuld - - `ohjad olid lohist `müöde jääd Kuu

lonk|kõrv lontkõrv ma_sai külh lonk`kõrvuga `põrsa `osta? Har; lunk`kõrvuga hopõn Lut

lonkon longus koeral kõrvad lonkon ja `ammad irvikille Kod **Vrd** longun

lonks lonks g lonks|u Sa Muh spor L, Juu JMd Tür Koe VJg I KJn M Krl Har, -o Kul Kod, longsu Mär Tõs Ran Nõo, longso Mar Khn, lonsu Plt, `lonksu Kuu IisR; `lonks g lonksi Har; n, g `lonksu VNg Vai suutäis vedelikku, sõõm hüä lonks Kuu; Juob `suurte `lonksudega IisR; `anna `miule `juvva üks `lonksu Vai; ühest lonksust ep saa midad, võta aga veel Khk; Noh va leerivend, veta niid ka paar kenad lonksu Kaa; `Külma vett võtab

veel lonks aavalt ja see on kõik, kaua ta änam äi ela; Sii ruusi `põhjas üks mehe lonks [õlut] on, `viska (joo) see ää Põi; joo kümme `lonksu ühe iijega ää, siis kaduvad luksud ää Muh; Ei saa `lonksugi inge `alla panna, juba jalad nõrgad Han; sai kaks iäd `lonksu Tõs; Nda kangõ õlut, et sai puär `lonksu rüübätä, kui tegi juba silmäd kirjavaks Khn; ma võta ää lonksu `piima Hää; ta ei võta mitte `ühte `lonksu `viina JMd; anna mulle üks lonks vett Koe; mitu `lonksu `viina laškin Kod; parem pane lonks apud `piima ehk vett `juure, kui leib on kõva saand Pal; võtab lonsu `viina ja kohe on `joonud Plt; üte lonksuga jõi ärä Trv; kurk om ärä kujunu, ole ää, anna mulle üits lonks vett Nõo; noh piirimiis, lasõ sa\_kah üt's tubli lonks. siihn podõlin om vjil' üte lonksu osa `viina Har **Vrd** klonks, lonksauss, lonsu², lõnks

lonksama `lonksama, lonksata Khn, `lonksada IisR lonksu võtma, neelama `Lonksan suu `täia `piima IisR **Vrd** klonksama, lonksma, lõnksama

lonksamisi lonksaaval Teesed `jõuvad ikka `lonksamisi, aga tämä lasõb kolinal alla Khn

lonksauss lonksau|ss g -se lonks – Krl **Vrd** lõnksahuss

lonksi `lonksi <sup>laskma</sup> tukkuma `lonksi `laskma om `suikma, peenembän keelen üteldä Röp

lonks|kelk jääkarussell Lonks `kelka `tehti samate: `jäässe `raiuti `tuuraga auk ja `pandi `sinne `süllä pikkune post `püstü ja `lasti siis hüäst `kinni `külmädä; `Ranna küläjess `tehti `jääle igä lonkskelk, mere `jäässe `raiuti moni päiv `enne `vastla `päivä auk, noh et post jous `külmädä `kinni Kuu

lonksma `lonksma, (ta) lonksob Kod KJn, lonks Krl; imp lonksu Krk lonksama `niältäb nagu lonksob, laheb `alla Kod; lonksu nüit tiisikest, siis mine ärä tut'tu, nännil ei oole änäp `aiga Krk || loksuma masin, ku ta vana, sis lonksob KJn

lonksti `lonksti IisR Tõs Krk deskr, int Kurk `aige, suur tegu kui suu `täia `lonksti `alle saad IisR; obu nõrgutab piäd, laseb piä `lonksti põlvede `juure `kõlpu Tõs; sijj `rüüpäss ku lehm, lask `lonksti `lonksti kurgust `alla Krk **Vrd** klonksti, lõnkti

lonksu longu kui lämmi päiv `väl'lä tulep, lõövä [kapsa]lehekse `lonksu Kam **Vrd** lonku

lonksutam(m)a `lonksutama VNg, -mma Vai, lonksutamma Har; lonkso- Kod

1. lonksuga neelama vetta `lonksuda VNg; rüübäsid siält püt'iko sidess soja kõrditiba ärä, lonksotasid Kod

2. lõnksutama kadokse küles rippu üks `lahtinaine `lauda ja tuul `lonksuta tädä Vai; tuul' lonksut' ust edesi tagasi Har

lonku `lonk|u VNg HMd VMr Sim Krk Ran Nõo, -o Kod longu pää `langes `lonku VNg; `lamma jalad vajusid `lonku HMd; nüer annab `lonku, [on] vedel VMr; pesu nüör oli `lonku vajund Sim; lujum jäe `lonko, ei süü, seesäb ja kurutab, one `aige Kod; kesü lokistess ärä, pää om joba `lonku lännu Krk; vananimene lüüb `endä nigu `lonku, om nigu väsinu, ei saa tüü ja tegemistega edesi nigu nooren Ran, `kange kuumaga lõövä taemekse `lonku, aga kui vihm ärä satap, siss om na kõik `pišti Nõo || ligadi-logadi majapedämine jäi kõik `lonku Nõo **Vrd** lonki, lonksu, lõnku

lonkuma `lonkuma, (ma) longu(n) Jäm Khk Krj VII Rei Tõs Tor

1. loksuma, vankuma Vaada, et kaljaast krengi pääl äi longuks; Reha pulk longub sees Rei; `veske üsä longub, põle täit `oogu, tuul vaga Tõs; rattad `veskel longuvad `vinkadi, `vonkadi Tor || fig jähi nõnda `lonkuma `jälle (ei võtnud naist) VII

2. lonkima, hulkuma loomad `lonkusid `metsi `koutu Jäm; koer longub, põle peremeest teesel `ühti; tule rutem, ää longu Tõs

Vrd lõnkuma

lonkur `lonkur Vän Puh Har/-r/, g -i Jõh Iis Nõo; lonkur Puh; n, g `lonkuri VNg lonkaja `Lonkurist `üaldi seda, kel õli üks jalg lühamb Jõh; `lonkur saändike KJn; medäss ta `lonkur ega `päivi taha valla `majja `lonkanõss Har **Vrd** looba, longa

lonkus `lonk|us VNg Muh Sim, -os Lüg longus ei taha kenegagi `rääkidä, `kõnnib `silmad `lonkos Lüg; teene oo nii `lonkus, teene `raksis; obu seesab `lonkus Muh; nüör on `lonkus Sim **Vrd** lõnkus

lonn¹ loín g loíni Aud, lonni PJg lomp mis põllud need oo, sopa lonnid PJg **Vrd** lomm³, lonk¹, lont⁶

lonn² → plonn

lonn³, **lonnu** loín Pee, loínu JJn piimanõu minu ema `saatis viel puu `lähkrega meiereisse `piima, teised `saatsivad loinnudega ikke JJn

lont¹ loít g loídi spor Pä, KJn SJn Võn, londi Kse M Nõo Võn Kam

1. a. jäme takkudest keerutatud nõör; kõis loít oo `võrke lõng või muu jämedam lõng, näpu vahel ää keerutatud Aud; Vanasti `tehti keied kõik isi ja sis keerati takust keie keermed pööra pial enne `val`mis, see keere `ol`ligi loít Tor; teeme ühe loídi, kellega me lina leesika `kinni seome Hää; loídi keerutamises `võeti ropsi takud või pudedam sort linu Saa; loít `pandassee üle vil`last või eenast SJn; ka_sul `kapla\_i ole, tujud va londitüki siia Trv; pakaldest tetas `lõnga, `lemlist tetas `loíti Hls; loít, kelleg lina pund `kinni kõüdets; pirru kubu, olli ää ulk `pirde kogusen, londige vaist kõüdeti kokku Krk || fig (kehvast tervisest) `aiglise olekuge, tal eng londige kaalan; kõid tõine juust ku eng londige näpu otsan Krk
b. heinakeere tuleb tuule keere, kui loog on kuiv, vat sis lähäb naa et suured loídid lähvad edasi, tuul viab PJg; nu aena lätsiva `müümise ala, kes `loíti kääneti, siss kaaluti, kaaluga `müüdi Kam

2. laisk vana igävene loít, ei viitsi tööd tehä KJn

Vrd lonts¹, lontsik¹

3. topp vabriku lõngal oo taku loídid sees, oma `tehtud lõng on libe Aud; ta olli `seesi alampest koet, mõni kotuss kidsevest, mõni kotuss lovevest, sõss tulliv londi `sissi Krk

4. kuhjamalk – Võn

lont² loít Var Kod Puh, g loídi Tor Saa Juu Kos JMd VJg Iis Trm Ksi Plt Krl, londi Jäm Mus SaId Muh Mar Tõs Hls Krk; lont g londi Emm Rei, `londi R/n `lonti VNg Vai/

1. (käes hoitav) lahtise tulega valgusallikas vanast olid ka londid, nendel oli keigesugust `rasva sihes. valand ühe lehma soole `sisse rasva purusid ning põletand seda, see olnd siis loít Jäm; Kui eli poln, siis rasvatati takke paela tükk äe ja keriti `pilpa `pääle - - londiga `kõidi siis maja `nurki `mööda, kus taris `minna oli Krj; mere `ääres on suured londid, mis tuld `näitvad VII; Loít `tehti rasva sihes `liutud taku nõörist, rasva sihes `liutud nõör keriti pulga `õmber, mis otsast lühemaks põles, tõmmati tagant `järke. Lattunid pole olnd, loít oli lattuni eest, `käidi rihal ja kus taris oli Põi; tõrvakse loít põleb VJg; võnd loídi ja tõmmand se kuus suur `tükki `lahti selle väesalga `piale Plt

2. leek suur loít lääb ülesse Var; pliidi tulel `loíti ei ole, tema põleb pisikselt Kos

3. plotski paneme londid ette Muh; `vääname `loíti Ksi

lont³ loñt Mar Tõs Tor San, g loñdi Mär Ris Hag JMd Trm Kod KJn Kam Plv, londi Khk VII Muh Emm Phl Vig Kse Krk Nõo; lont Kuu, `lonti Vai, g `londi; luñt Rõu Vas

1. lokuti kuulul ripub loñt `alla Muh; isa `kalkun, mesilased [läksid] selle va `pehme punase londi kallale Vig; ku `kalkuñn verevät rõivast nägi, sõss ku loñdi lak'ka ai, sõss `juysksõ `säl'gä Kan; kalguñ lask loñdi ripakalla?, ku tää pahanu? um Plv || fig Kes sul täna `londi punaseks tegi (kes sind vihastas) Kuu

2. rinnalott ärjal suur loñt rinna ees Khk; suure loñdiga ärg Ris

3. elevandi nina `londiga süüb ja juob Vai; illevanididel `olla londid VII; elevandil om loñt, võtap londiga vett ja laseb lak'ka londist vii Nõo || fig Mes sa `soimad, valada ku panen `sulle kohe üle `londi (lõön) Kuu; Vettis kohe londi täis (jõi purju) Emm

4. voolik – Kod

Vrd lott¹

lont⁴ loñt g londi Jäm Khk Kaa Krk Ran Puh Kan, loñdi Koe Plt Krl

1. lõtv, rippuv londid kõrvad Jäm; Kus sa sedasi lähed, eese sukad puhas londi peel (alla vajunud) Kaa; [kui] ollid mõne tüki `võrku ärä kodanu, siss edesi tõogassit [harki], muidu jäi londiss Ran; kangas om loñt Puh; kui külm aig, sis ol' [kõrvikul kõrvad] londi?, kui vaga ilm ol', sis olli? kõrva? üleven Kan

2. loid, haige ka (kas) siga periss loñt om, ka ta üless ei tule; obene jääss londiss, ei taha änäp `sõita Krk

lont⁵ loñt g loñdi Hel Ote Urv Rõu Plv Röp Se, londi Kam San Kan; luñt g luñdi Kan Urv Krl Rõu Plv Vas Se, lundi Kan Plv Vas läkiläki (ka selle kõrvad) loñt, tu talve küpär, tu jäässe `nahkne. kaits `kõrva -- iin `ol'li karvane nokats ehk `rõivane nokats Kam; `tuhkru nahast saa il'loõs ja lämme loñt; mehil olliva? kolmõ luñdiga kübärä `lambanahast, sisenpuul ol' karv, pääl puul nahk Kan; `Täämbä om joba külm, no panõ `hindälle luñt pähä?; Naisõ_kañniva_rätte ja_mehe_kañniva_loñtõ Urv; ma_kõgõ `umbli, ma `umbli kübärid kah, `luntõ Rõu; luñt um mehil pääh; las luñdi? `alla Vas; Talvõl ol'liva_mehil suurõ_rebäsenahast luñdi?, suvõl ol'liva_kaabu?; luñdil käänä kõrva `alla; lund'i lakk; kõüädä? luñti? kaala alt kiñni Se || fig (lõõmisest) ma\_na sullõ `luntõ `müüädä Urv **Vrd** londu², lontkõrv

lont⁶ loñt g loñdi Krl(londi) Har

1. lomp, loik lehmä lätsivõ londest läbi; londil `leotadass kanepid Krl; vehmaga loñt om satt maa `pääle; uja pääl ka õks om hauva kotuss, säääl sais nigu loñdin vesi; tiu_päl omma sääärätse mua loñdi?, et tsiga võid sisen tsukõlda? Har **Vrd** lonn¹

2. madal vesine heinamaa mine_lüü vikadiga säält loñdist eläjeile `ruuhhõ\_pääle panda\_`hainu; tuu ii rauvaga ma `küñdi õks sihn ka viil mõnõ suu loñdi üless Har **Vrd** lonk¹

Vrd londsak, lonts³, lontsatuss, lontsik²

lont⁷ loñt g loñdi lojakas – VJg **Vrd** lort¹

lont⁸ loñt g loñdi Plv; luñt Kan pilv tah üleve om vihma loñt, tast loñdist tulõ `õkva vihõm Plv

lonta-lanta linta-lonta `Kõnnid `lonta-`lanta Lüg; Venib `sinne tüö `juure `lonta-`lanta `jusku laisk kuer `karja IisR; Kui koer `kuškille `minna ei taha, siis käib `aega `mööda, loñta-lañta, pia `norgus, saba `sorgus Jür **Vrd** lonta-lonta

lonta-lonta = lonta-lanta vana *uít lähab loíta loíta* Hää; *ku't läháb `karja loíta loíta* VJg

lontama `loítama Tõs Iis/-n-/ Kod, -maie Lüg lonkima obone `lontab `juossa, ei lähe tulist, on laisk `juurikas Lüg; `loítab `piäle Tõs; [ta] `lontab minnä (läheb pikkamisi) Kod Vrd lontima¹

lontamisi lonkides läháb na `loítamisi Tõs

lonti `loíti Kul Tor Saa Juu Koe VJg Trm Kod Lai Plt KJn Ran Kam San Kan Ráp, `lonti R Jäm Kaa Emm Var Tõs M Ran Puh Rõn, `lonte Se

1. lödvalt ripakile, longu; lotakile [võrgud pandi] *nakki rippuma, lina jäi `keskeld siis nii `lonti rippuma* Kuu; `taimed `langevad `lonti; obone ei `anna üväst `kinni, laseb `kõrvad `lonti Lüg; *Palava ilmaga kukuvad peedi `pæeltsed `lonti Jäm; Koer laskas kõrvad lonti* Kaa; *Ilma pæerakita tule viltse kanga kudumesest midagid, veab soapooltse eere lonti* Emm; *titsilat' otiab, et värav `loíti ei kuku* Kul; *lilled `närbud, `lähtvad `lonti* Var; *tõmma [kõis] `sirgu, ää lase `lonti* Tõs; *sukk vaob `loíti jala `peale, kui seärepael on `lahti läind* Juu; *obune aab kõrvad `loíti* VJg; *vil'jä rõuk one `loíti vajonud; talvel `raske lumeränts piäl, vajotab kõege `rohkem nuared puud `loíti ehk `luyka* Kod; *ku ta (siga) `jälle `aige om, siss vajuve kõrva `lonti* Hls; *kardule varrekse olli puha `lonti vajonu; obesel piap iki ohja sikku `oidma, ei tohi `lonti lasta* Krk; *sälisse `pääle tetäss [võrk] `lonti, et ta `sirgu ei ole, et kotti jääb* Ran; *sukk läáb `lonti `saapa pääle* Puh; *kapsta omma ärä `juurdunu, omma `kirki, ei ole enämp `loíti* Kam; *imäne pini `ol'le `kirki `kõrvoga, esäne `loíti `kõrvoga, a `ku'tskal om üt's kõrv `kirki, tõõnõ `loíti* Ráp; *`lonte satasõ kesvä?* Se

2. norgu [ta] jäi üsa `loíti Tor; *kui inimene väegä murelik om, no siss ta om - - `loíti vajonu* Ran

Vrd lonki, lonsi, lotti, lunti, lönti

lontima¹ `loítima Tõs Tor Hää Ris Kei VJg Lai Plt KJn, `loítma Khn Kod, (ma) loíndi(n); `lontima, (ma) londí(n) S Vig Kse Han PJg Iis, `londin Kuu

1. lonkima `londin sama `viisi ja `hulgun Kuu; *ta oli külas `lontimas* Jäm; *mis sa muidu londid, äi tee tõõd* Khk; *me läksime ka `sõnna, siis akkas [hunt] `põõsa tagant `lontides menema* Kaa; *`sõuke `lontimise moed inimesel sihes* Krj; *sead `lontivad `mõõda õuet, ise `kiunuvad* VII; *londib `peale kaudu küla* Muh; *obu läheb `lontides; Mõlemad, poiss ja koer olid ühtemoodi laisad ja läksid lontides* Han; *kõib na pikkamisi, londib `piäle* Tõs; *Ei viisi kiiresti `keia kah, mud'u loíndib `ringi* Tor; *mes `aõssa sa loíndid, eksa lähä tüöl* Ris; *loíndib müeda tied `menna* VJg; *tämä `loítnud `tulla vana obese tükigä; lähän loíndin külän käädá* Kod; *`loítis `minna teine, läks teine, `laiska `moodi vedas ennast* Lai; *koer tuleb `lontides* KJn Vrd lontama, löntima, löntima, löntima

2. logelema Tüe `juurõs ei vôi `loítma `jäädä Khn; *`loítisid piäle, ei tia pal'ju nad tegid* Lai

lontima² `lontima Põi Mar, (ta) londib Muh leegitsema *Mis selle lambil on, et see seda `viiti `lontima akkas* Põi; *tuli londib nõnna piibu `otsas* Muh; *`õõsi siis pannasse tuli `lontima lootsiko otsa `sesse* Mar

lontima³ `lontima,imps ipf londiti heideks keerutama *Kanepid londiti ää, `sõuke eie, seda aug äi näri `katki* Põi Vrd londitama

lontima⁴ `lońtima, (ta) lońdib VMr VJg (lobjakat sadama) saeab sula lund - - `neskest lume lonset, tuleb kohe `lońtides maha VMr; lońdib lund maha, lońdib `paksu lund VJg
Vrd lortima

lontis `lońtis IisR Mär Khn Tor Häa Saa Ris Juu JMd Koe IPõ Pal VIPõ Krl, `lontis Jõe VNg Lüg Jõh S Mar Kse Var Tõs PJg VJg

1. lõdvalt rippu, longus; lotakil kübar on peas, `ääred on `rievas, `ääred on `lontis Jõe; `Kueral on `lontis `kõrvad Lüg; Vaa ilmaga oo lipp ka lontis Kaa; `lontis `kõrvadega sigu ikka tahetakse Vll; moka `lontis Põi; sukad üsna `lontis sol `jalgas Mar; kui undil kõrvad kikkis, siis oo tal kuri tuju, kui kõrvad `lontis, siis oo ta eas tujus Kse; obusel oo kõrvad lońtis `aiguse pärast Tor; kui palav on, siss on keik taimed `lońtis Saa; kui linad `val`mis `aedund on, siis kiud lüüvad luu küllest `lahti, kiud on `lońtis kohe kõrval Koe; `lońtis `kõrvadega põrsas, kõrvad kohe `silmade pial; mõni kukk oli muru arjaga, paksu arjaga, mõni oli `lońtis arjaga Lai; `tõmma pingule, [muidu on] väga lõdvalt ja `lońtis, nõor jääb ripakille Plt || fig Tia mis tal `juhtus, käib `ringi, `kõrvad `lońtis IisR; Kuulas nõnda, kõru lontis Kaa **Vrd** luntis

2. norus Kudas sa seikse lontis olemisega oled Kaa; Sa oled täna na `lontis, oled sa `aige Rei; `lontis olek Var; naa kurb ja `lontis se loom PJg; inimene on `lońtis ja kurb kui `pekse saanud koer Pal **Vrd** lontus

Vrd londin, londis, lontos, lontsis, lontsus, lõntis

lontjas `lońtjas g -a longus olev `lońtjal rükkil one kümme kakstöisskümme terä piä siden; `lońtja `piädegä rükkid Kod

lont|kael laiskvorst mis ta selle lońtkaila võttas omale sulaseks, see lońtkael_nd viisib midagid teha Krj

lont|kõrv **1.** lontis, rippuvate kõrvadega (olend) Mei `hüüsimme tädä (hobust) `sendä lont `korvaks, et täl olid `oite `suured `korvad Kuu; `iesseli `kutsuda `lonti `korva Vai; Inimene, kellel laiad ripakil kõrvad on, see on lońtkõru Põi; sea ja `lambal, nendel ikke `öötasse, kõrbad üsna `lontis, va lońtkõrb Mar; see nihuke lońtkõrvaga koer, kõrvad lohakil Juu; lońtkõrv siga, mõnel sial one kõrvad `silme piäl Kod; lońt `kõrvege siga - - lää loppadi loppadi Krk; undijakku koera omma `kirki kõrviga, tõistel om lońtkõrva Ote; tõi minu peremehele suure lońt `kõrvuge oriku San; `t'sia? mõnõl umma_ `kirki `kõrvuga, mõnõl luńt `kõrvuga Rõu; lońt `kõrvoga? põrss Se || sõim, pej sa kuradi lont kõrv, akkab viel `vasta Lüg; mis sa va lońt kõru säääl kuulad Khk; ah sa kuradi lońtkõrv, ei `viitsind `metsa `tulla Iis; `Sääntsel luńtkõrval massa õi\_koolin `kävvegi Rõu **Vrd** lonkkõrv, lontskõru, lõntkõrv

2. kõrvik, läkiläki mul omal oli ka `nisuke si lońt `kõrvasid küll Äks; es olõ sääńtsit luńt `kõrvuga_kübarit Rõu **Vrd** lont⁵, lońtkübar

lont|kübar kõrvik, läkiläki lońtkübar, kel kõrvad küljen on, läki `taoline müt's vai läki ise Kod; ku\_ni lońtkübarä `väl`lä `tul`liva, siss nakati lońdess `kutsma Kam; timäl ol `vahtsõnõ jänesenahast luńtküpär päähn Rõu **Vrd** lońt|kõrv, -müts

lont-lant **1.** lonkides vana obese setuk lähäb lońt-lańt Kod

2. lohakas on üks lońt-lańt inimene Iis

lontline `lońtline topiline `lońtline lõng PJg

lont|maaker - `maa|ker g -kri Muh Käi Hls, -kre Tor Häa Krk, -keri Aud, -gri Vig Kse köietegija lońt `maaker oo `linnas, teeb `köisi Muh; lońt `maagril oo köie keed Kse; sii

‘Pärnus viivad linad loñt`maakerite` juure ja saavad nõõri tagasi Aud; loñt`maaker teeb` köisa, `ohju, `nõõra Tor; otsatakudest` lašti vahel köit tiha, mõnes kuhas` o`llid loñt`maakred, kis tegid, ja isi` lüüdi pööraga kokku Hää; kabla tegije õigats loñt`maaker Krk || köietegemismasin Lontmaakriga jõvab ikke easte [köisi teha], nende va pööradega jõvab ni vehe Käi Vrd lontsmaaker

lont|mits kõrvik loñtmüt`s, `päälmine värk om nahane ja karvanahk om` ümber Ote Vrd lontkübar

lontos lontis` naisel on sukk` lontos jalas, sukka` sääred vajuivad` alle; `sõisab` lontos, ei õle` terve; `kual on` lontos` kõrvad Lüg

lontrus `lontru|s Kuu/g -kse/ Lüg/-os/ Vai eP(`lontrø|s Mar Khn) Hls Hel, `lontru|ss Trv Krk spor T, g -se; `lontru|s(s) Krl Har Plv, `lontru|ss Rõu Vas, g -sõ; londru|s g -se Rei Kul, -sse Iis; `londru|s Lüg/-ss/ Jõh, g -kse Kuu VNg Vai laisk, loru, rumal (olevus); söim Moni o eluaja` lontrus, et` täüdüb` iemäle kohe` hoidada Kuu; `Londrus nüüd` määrab midagi teha, tämäl` ulgu alati savas Jõh; tee, koes see poisi` lontrus` jälle kadus; mõni` sõuke` lontrus obu, ep viitsi` sõita mette Khk; on üks va` lontrus` - - [ei] viisi katust paranda Krj; On kurati` lontrus ka, ise pidi` tõesti tulema Põi; Ma nägi tei` lambud mei linaliu` oukus` - - miks sa londrus neid ää äi ajand Rei; va vedel ja laisk, ja londrus Kul; koera` lontrus Kse; üsä nagu` lontos, mis` siokõ piäss karima Khn; `Mõistlikud küll mõstavad, aga mis sa` lontrustega` tjjd Hää; küla poisid tegid siin` kuija aias, `õelti, et üleaanetud ja` lontrused on Saa; oh sina vana` lontrus, mis sa` ot`sisid täna` seia` jälle Ris; koer on nii` lontruseks läind, et piab uue muretsema Juu; kis teisele midagi` alba tieb, on` lontrus Koe; minu lell on kua üks igavene` lontrus, juob ja praßsib, et ei` valged` päeva näe Sim; mis sa londrussele ikke tied Iis; ühesugused kuradi` lontrused kõik Kod; ei tia, kuhu ta` lontrus nii kauast jäi Lai; teene külames` õikas teist: `lontrus, jahupea Plt; om üt`s` lontruss, ta peris` mijs ei oole Krk; ull parun` - - läöp` mõisa poolõ ja röögib: `lontruss, müt`s maha TMr; oh sa va` lontrus, sa ei` tiia midägi Krl; `lontruss, hoia` pää` pistü, mi sa nõnast ribahusi lasõt Har; kasi? vana` lontruss mant Plv

lonts¹ loñts Kod/-n-/ Har, g lontsi Var Hel(-ñ-), lonsi Ran Kam(-ñ-) San Urv Krl/-ñ-/ loñsi Tõs

1. takkudest keerutatud köis, nõõr lontsid, need [on] taku` keermed, mis vahele peksetse` - - [kui] tihvitse` laeva Var; loñts tehäse takudest, kui uut maja tehäse, topitse seenä vahele; mehed tegeväd pöörägä` lontsi Tõs; Vanast keerutedi talu man alasi` lontsi, põhu` rõõva` otstes vai kotikõidet vai mis taht` kõita Hel; teeme üte lonsi, ma kõedä siist` kinni; aena kuhja pandass kah` loñtsega` kinni Kam; tule appi` lontsi tegeme San; Taa joht ei püsü, niisama lonsiga kokku lotsutõdu, kõüda? kõvastõ Urv; loñdsigõ kõüdetõss kiñni kot`ti Krl; ku kõüst tekkive, siss` mähiti angu pääle loñts Har

2. võrgusasi` loñtse tei egä kala, kui ta` aiga sai müllätä. nakass` mähkmä, vahel poole` võrku kisnu` sälgä, rabeleb iki` väl`lä` saada Ran

3. logeleja one nagu lonts, ei õle tragi Kod

Vrd lont¹, lontsik¹

lonts² lonts g lontsu KJn, `lontsu Hlj Lüg(-o), `lontsa Jõe Hlj; loñts g loñtsi VMr Kad; n, g` lontsu VNg lõrts, lobjakas` lontsat sajab, niisugune vihm ja lumi segamini Jõe; igavest

`lontsa tuleb maha Hlj; Igatahes pidi menemä `vuori, kas sadas `vihma vai tuli `lontso Lüg; sajab `loñtsi, aab `jälle kõik vett täis Kad Vrd lontsak¹, lontse, lorts¹, lõnts²

lonts³ *loñts g loñdsi, loñts (lu-) g loñdzi (lu-) loim `vietäse [heinad] loñdzist `ussõ Lei Vrd londsak, lont⁶, lontsatuss, lontsik², lontsk(a)*

lontsak¹ *`lontsa|k g -ku VJg; londsak|k g -ka Har lobjakas; lumehelvest tuleb `suuri `lontsakuid sula ilmaga VJg Vrd lonts², lontse*

lontsak², lontsakas *`lontsa|k g -ka Iis; londsak|k g -ku Krl, -gu Lei; lontsak|as Kse Iis/`l-, lonsak|as Muh Hää, g -a*

1. lahmakas **a.** kogukas, suur *see oo nii va lonsakas et Muh; on teine `lontsaka kehaga Iis b.* suur tükk *võta `paska, saada teesel `vasta `sil`mi ühe ää lonsaka Hää*

2. lodev, laisk; rumal *ühed lontsakad puhas Kse; londsak inemõni, rummal inemõni Krl*

lontsa-lantsa *ligadi-logadi sie `süömine on `nõnda `lontsa-`lantsa siin Jõh*

lontsatuss *lontsatu|ss (-ds-) g -sõ lomp, loim sääil põllu seeh um sääine lontsatuss, vesi ei joosõ² `vällä, võtt vilä är<sup>2</sup>; lat's lätt taaha lontsatussõ `sisse, tege jala² likõss Plv Vrd londsak, lont⁶, lonts³*

lontse *lontse g `lontse Kad; n, g `lontse Kuu, loñtse Rak, lonse VMr Kad lobjakas, märg lumi Ilm `lähteb `huonuks, kova tuul ja `lontset sadab Kuu; sajab lonset Kad; loñtse on märg lumi, sügise sajab sie loñtse Rak Vrd lonts², lontsak¹*

lontserdama *lontserdama hulkuma Lontserdab ringi peale, tööd ei viitsi teha Vig*

lontserdis *lontserdis ringihulkua Ei sellest meest ole, üks lontserdis on Vig*

lontsi *`lontsi lonti sukk vaob `lontsi `jalga; `tuhli varred o nii nõrgad, `langevad ühna `lontsi Muh Vrd lontsu¹, lõntsi¹*

lontsik¹ *loñtsi|k Mär(-ñs-) Vig Lih Var, lontsi|k Vig(`l-) Han, g -ku*

1. takust vms keerutatud nõör, kõis *loñsikuga sidus sia värava `kinni Mär; seäl üks `lontsik koa aa `teibä `kül`gis, sellega seo kinni va koogu ots; kardule itted - - kasuvad suured nagu lontsikud Vig; Lammaste jalad `siuti `niitmese `aegas kanepist või takust lontsikuga `kinni, see oli `pehme, aga `koormad lontsikuga ei saa siduda; `Kestlid olid `õlgedest keerutatud lontsikuteist `tehtud Han*

2. laisk olevus *Meie koer on üks lontsik Vig; Laisk nagu lontsik Han*

lontsik² *loñtsi|k Lä(`l- Lih), lontsi|k Mar Vig Mih PJg San, londsik|k Nõo San Röp, g -ku; lundsi|k g -gu Urv madal vesine koht, loim; veelomp Kääris seeliku ülesse, et minna läbi lontsiku; Lehm jõi lontsikust Mar; va lontsikuid oo kõik koehad täis; kui `vihmä põle, sis põle `loiku, põle lontsikud Vig; `loñtsik, tüma, vesine maa Lih; kajo man `olli ka väike londsik, aga sij om põvvaga kuevass jäänu; nii jäl`edäde sätte, et kõik me ussaid om londsikit täis Nõo; lundsigu `olli maal Urv Vrd londsak, lont⁶, lonts³*

lontsima¹ *`lontsima Kuu VNg lürpima `lontsisin `taldriku `täie suppi `nahka Kuu Vrd lentsimä, lompisima, lõntsimä¹*

lontsima² *`lontsima Khk Kaa; `loñtsima, (ta) loñtsib Juu lonkima leheb nenda laisast `lontsides Khk; ärg tuleb ju `lontsides Kaa; koer loñtsib `mööda õuet Juu Vrd lentsima³, lõntsimä²*

lontsis *lontis, longus mene kasta `roesa, näed kui `lontsis oo; `lontsis `kõrvadega siga; obu seesab `lontsis Muh Vrd lontsus, lõntsis, lõntsis*

lontsitama *lontsitama paela keerutama – Tõs*

lontsk(a) *loñtsk* g `loñtsku Kam Ote; n, g *loñtska* Nõo Ote veeloik; madal vesine koht *serätse loñtskase om tji pääl*, [et] *ratass käib iks mulkst `sisse ja mulkst `väl`lä Nõo; ainamaa pääl, kos matal kotuss, om `loñtskit pal`lu, kui vihmane aig. `loñtskide veeren ol`l ääd `aina Kam Vrd londsak, lonts³*

lontsk|kõru *lontskõrv meil `olli suur lontskõrvadega siga Muh -maaker loñts|`maaker Tõs Hel Krl köietegija loñts`maaker, kes `linnas `kõisä, `paelu, `nõöra teeb Tõs Vrd lontmaaker*

lontsti *lontsti* deskr *rõukpaku ja sea`suulese seess oo ko üks pulk, muidu rõugud `vauvad `lontsti maha Kse*

lontsu¹ *lontsu* Kse Hää Saa lonti, lödvaks *Alla jäi kangas kahekorra `lontsu, `senna käärade pääl `pañti laud ja `raskust pääl, sis vajuss libedaks; okil ju naba, teinepidi keerutad, lähäb nüür `lontsu; inimene laseb ennast `lontsu, ku ta tüü juures vedelema jääb; niididega tõmmatakse mut`tidel lina `lontsu Hää; ohjad tõmmatse sigevil, siss obene jooseb `ästi, lased ohjad `lontsu, siss obene jääb `kõñma; `kapsa taimed vaeuvad palavaga `lontsu Saa Vrd lontsi*

lontsu² *lontsu* lonks *vottas `jälle ühe `lontsu VNg*

lontsus *lontsus* Aud Hää lontis *vili oli täna na `lontsus põllul; Tühi ku lõõts, kõhunahad `lontsus, ku lõõts kokku vajunu Hää Vrd lontsis*

lontu *lontu* Hää Saa KJn/-n-/ Hls, *lontu* Sim Ksi Hls, *lontu* IisR(-ñ-) Jõh

1. looder, laiskvorst; rumal *Praegast on `teine küll `irmus `lontu, kui saab vanemast ja omaette elama, lähäb ehk `targemast IisR; `Naabripoiss on üks paras `lontu Jõh; ilma laisk lontu sa oled sij Hää; `lontu mies, eks seda näe ta olekust ja talust ära Sim; ta on üks `lontu, mis kedagi ei taha teha Ksi; sa ei oleki muud ku üt`s lontu, ei ole `õige mijs Hls Vrd lontu¹*

2. lontis kõrvadega koer *lontud ol`lid `lontis kõrvadega koerad; miu lontust võib ää koer `saada Saa*

lontus *norus ollu `siant* *lontus*, *vaadanu katsipidi, iki ohanu Krk Vrd lontis*

looba *l'oo*ba lonkur *vana l'oo*ba Rõu Vrd loobak

loobak *looba|k* g -ku = *looba loobak nigu viäss `jalgu `rohkeb perän Ran*

loobard *loobard* g -i Ran Puh logard *vana igävene loobard, temä tüüd ei tji, mes naene teenip, tolle saab Ran; kõege nooremb poig käib koolin, toda ei tiiä, mes tollest `väl`lä tuleb, sij poiss om küll loobard; särätsest loobardist ei saa mitte midägina, `mutku logeleb Puh Vrd loobert, loobõruss*

looberdama *looberdama* Mar Vig Mih Hää Juu Vil TLä, -teme Krk Hel, *loobõrdam(m)a V(l'- Räp)*

1. löoberdama, kooberdama *Vanad inimesed, mõni looberdab Hää; Looberdas ku igävene tat`ikas, püksid `ol`lid reed`e ümmert lagund Vil; Nuur mijs -- mis sa ninda loobertet; looberts, lää `liipadi `laapadi Krk; ta loobertes `pääle, tal om nõnda vaevaline `käimine Hel; `saapa es saesa täl `kuiki kavva, looberd nuu ruttu läbi Ran; mes sä looberdat, viat `jalgu perän, nuur inimene võip jo küll `kergede `kõndi Puh; Ku tulõ, sõss loobõrdass tan jalun, ega\_sõss midägi\_tetä ei saa? Urv; ta `mut`ku loobõrdass, ei viisi_tä*

kävvy_kah Plv; joodigutük'k käü loobõrdõh Vas; sa_kui hani loobõrdat Se || loperdama ratas looberdab Mih

2. looderdama; ringi lonkima mis sa lorutet, mis sa ajast viivitet, sedäsi loobertet Krk; ta_i taha tüüd tetä, ei mitte midägi, nii sama looberdap pähle poodi manu ja järve `vijrde Ran; Är loobõrd kõgõ päävä, tüüd saa õs midägi tettüss Rõu; ei tii[?] midäge, l'ooobõrdass pääl ilma pite Röp

Vrd laaberdama

looberdi-laaberd looberdades läks looberdi-laaberd Kse

looberlaks looberlaks Muh/-k's/, g -u Kse Han alp ta `olli `sõuke looberlak's oma jutuga Muh; kenderpüks ja looberlaks Kse || (ulaelust) Poiss oli talve läbi looberlaksu peal; Läks linna looberlaksu `lööma Han

loobert loobe|rt Hel/-rt/, g -rdi Krk; loobõrd g -i Urv

1. vaevalise, lohaka kõnnakuga isik va loobert, vedä `kintsu perän; Küll `säate loobert sõaväen `kõndme õpats Krk; ta om kui loobert, kes käi vaevalist `muudu Hel

2. logard; ringiajaja sij om `seante loobert, kes naistege ümmer käü Krk; vana igävene loobõrd Urv

Vrd loobard, loobõruss

loobitsamma loobitsamma Vas; ipf (ma) loobid'si Rõu ohtralt püüdma Üt'skõrd võt'i ma kolmkümmend kat's eherüst `peoga `vällä. Nigu_käe `t'susksi, nii jäl\_käehn, mugu\_loobid'si õnnõ<sup>?</sup>; vana virk naastõraass, säänä pik'ki nappõga<sup>?</sup>, tuu mugu\_loobit's `tõisi [vähke] `õnnõ<sup>?</sup> Rõu; siss pini muidu ku habõ õnnõ noid `hiiri kiini[?], tuu muidu ku loobit's näid Vas

loobuma loobuma Põi Muh Rei Kse Var Juu Pee, `luo- R(-maie, `luobo- Lüg) Amb ViK

1. lahti ütlemä `luobub tüöst, ei taha enam teha Jõe; `kahju oli `sellest `luomast `luobuda Hlj; ma ei `raatsi sinust `luoboda Lüg; inimene mõnest asjast peab `loobuma Kse; ta ei `luobu must sugugi, iga pää topib ennast minu `juurde VJg

2. laabuma tüö `luobub Jõh; see `tahtis õhõle `koşja `minnä, aga asi ei `loobund `ühti Juu; noh, kas tüö `luobub su kääs Sim || lahenema riid akkas juba `loobuma Muh

3. lahkuma nie `luobusivad `välja (läksid lahku elama) VNg; sie mies `luobus ärä sääld, ei `mendki `sinne [elama] Lüg **Vrd** lööbuma

loobõr loobõ|r g -ri logeleja – Plv

loobõruss loobõru|ss g -sõ Kan Rõu Plv Röp/l-/

1. lohakalt kõndija loobõruss lätt iks tõsõlt puult tõsõlõ poolõ Kan

2. logeleja, ringihulkaja ega naane ei `laisklõ[?], mehe[?] oma[?] l'ooobõrusõ[?] Röp

Vrd loobard, loobert

lood¹ loo|d (-d) g loe Jäm spor L, Kei Juu Plt, loodi Hi Saa Juu Kos Trm; loed g loe Khk Muh Mar Ris, loodi Kär; luod R(g `luodi Lüg) Tür Iis, -d' Koe Sim, g lue; luad g luadi Vai/ l-/ VJg; loot Käi Rei, loet Khk, g loodi; luyt' g loodi eL(-t Ran); luyd' (-t) g luadi Kod

1. endisaegne raskusmõõt (12,797 grammi); loodiraskune kaaluvihht `kaalus, mittu `luodi õli `värvi Lüg; `luega mittas `rohto `püssü `sisse Vai; `taime `seemned tuaste loe `koupa Jäm; too juba kaks, ühest loest ep saa taris Khk; ikka pannasse värm loe `peale Muh; loodi `viise ostedi `lõnga Phl; see lõng oli nii piinike ja `kerge, et `loodidega sõda kaaloti LNg; `ordeni `kolne o poe värm, `loega osteti Vig; `ostis ühü loe `pärmü Tõs; naalas on

kolmkümmend kaks `loodi Saa; Värvid - - olid nagu pipra terad, müüdi teisa loeviisi Kei; sii on üks lood' `lõnga, kui tahad `soada Juu; üks lood' oli ühekskümmend so-lodniku Kos; `ostsin ühe lue porgandi `siemneid Koe; siis `pañdi sinikaunis likku, üks luod' naela villa `kohta Sim; õstsin silmasinet ühe lue Iis; luadiga õssetakse kedägi `kallimad `asja Kod; mia `ostsi - - kaits `luyti pipert Hls; osta neli `luyti siid' `lõnga, ma tahass `kindit tetä Krk; solutnigu ja loodi olliva `väikse mõõdu Ran; vanast olliva loodi ja nagla Ote; ošti üte loodi `värmi Krl; loodiga `müüdi tuud riia langast, mašs tu luyt' kümme vai viistõisskümme kopikat Har; ošt kat's `luyti kurgi `sijmnit Vas; ka no omma krammi?, a siss ol'li loodi? Se

2. raskus, pomm **a.** (kellal) Eks `kellu lued alade `ehtul `täüdüs vedädä üles, ega `muidu käünd Kuu; seinakellal oo loed koa, na suured poldid Mar; ühe `loega kell ei tee muud kui `seierid `näitab, aga kahe `loega kell lööb ka Kul; kella loed, kaks `luodi rauast või vasest Kei; seinakellal on lööma ja käema lood' ahelate `otses Juu; ku kellä luyt' `väega `alla lätt, siss jääss kell `saisma Rõu; Tinad'se kellaloodi? Se **b.** (õngel) pannasse tina jummi õhje `otsa, need [on] loodid Khk; luyt on tina ivake unna kül'jen Kod

3. kuul inne `mõtsa `kahru `ot'sma minekit vali\_mehe\_tahn reheaho suu ijhn `luytõ; kaabiti väidsega_loodi külest tinna mõnõ vana `lohklikadsõ kañni `sisse Rõu; loodiga `lasti `suuri eläjit, haavõldõga `tsirka Plv; püssä luyt' purut' `aknõ; kapist lät's mõni viis kuus `luyt'i läbi Vas; täl om viil luyt' `säläh; sinnä_tulõ õs suurõtüki `luyta üttegi Se; luyt' um püssä siäh; püssäroho? puistatass edimält, tuori pandass luyt' Lut

lood² lood Emm, loot Rei, loet Ris, luyt Ran Har/-t/, g loodi; lood g loe Kse Han/-d'/; luod g `luodi IisR, lue Kuu Lüg; n, g `luodi VNg; luyd' Lei, g loe Hää; luot' g luodi Koe; luõt g luõdi Khn; g loodi Trm, p `luyti Krk

1. loodimisvahend **a.** rõht- või püstasendi määramiseks ehituse `miestel on luod, `pannasse `asjad `luodi Lüg; Siu üks `piške `raske asi nõöri `otsa ja lase `alla kukku. Lood' `oogi `valmis Han; majad peab loe järel `saama `tehtud Ris; saena teo `aigu `olli luyt, tuu näedäss `alla pidi ja üless pidi Ran; lasõ? nõöriga luyt' `alla, panõ? kivi `otsa Har; luyd' om taa `kinkaga õgvast pida Lei **Vrd** loe-, loodi-, lood|laud **b.** vee sügavuse mõõtmiseks Luod `täüdüs olla neh igäs `laevas ja `paadiss Kuu; `uuemad `luodid olivatta juo raud `kuulid, `sahjad taga VNg; Kui meri aa madalam, siis saab loodimesega korda üks mees, seisab püsti peeldtuule külgis laeva pordi peel ja söidu aegus eidab loodi ette poole Emm; Vett küll, luõt ei ulatu viel `põhja Khn

2. rõht- või püstasend Kui juhtub, et kudagi on [veski]kivi loodist ära, keera alt natuke kruuvist Trm; tuuletse ilmage ei `saagi `õigest `luyti kätte, tuul `puhkab nõöri ärä Krk; [hoone] välläpoolõ kül'g saa täüs luyt' Har

lood³ lood g loo Kei Jür; luod g luo Kuu, lua Hlj, luodu Kad Iis/-t/ Trm; luyd g luadu Kod; n, g loa, lua Khk; g lu|o, -a Jõe

1. paepealne maa, alvar siin lua pial on `urke `augud Jõe; luod, `suured `kaislad `kasvavad [seal] Hlj; loa pank, misse `peele ep saa mette midagid `asja `kasvada Khk; lood, see on nisuke vana lagendik karjamaa, `põesad kasvavad pial Kei; lehmad olid `loodus Jür; `luodude peal on karjad peal Kad

2. **a.** saareke, laid Lasimme `ahjerja `õhjed `luoduje ala; `väiksed `saared, siel `luoduje all `käüdi keväjäll `haugi `püüdämäss Kuu **b.** madalik neid `veiksid `luodusid on siin palju,

kus venelased peal koputavad ja `lutsasid käiasse `püidmas; nuodaga luodu `kõhtade peal püida ei saa Trm; lyyd [on] nõnna madal, et võtab mõnikõrd `venne kua `kinni Kod

loode¹ g `loode S(n loet, loed Khk) L(n loe, loed; g `luyde Hää) Kei Kos KJn, `luode R(n luet, loet) KuuK; n, g `loode spor S, Tõs SJn, loode hv Rõn San, `luode spor R; luõdõ g `luõdõ Khn põhjalääs (NW) tuul `kierdab `luodesse Kuu; `tuuli `lähte kagust ja `luodest akka lorutama `vihma VNg; tuul on `luodes, nüüd saab kala Lüg; vesigar on lääne ning `loode vahel, teiss kül`les lää, teiss kül`les loed Khk; `loodest puhub juba mitu `päeva Mus; `loodejooksuga tuli `silku, `löunajooksuga läks vesi minema Krj; Ta akkab täna veel seletama koa, tuul läks `loode; `loode illing - - `loodest tuleb vihma oog Põi; virmalised oo ikka põhja ja `loode all Muh; õhe lõnksu lasi [tuul] vesikaarst `loode Emm; loode ja vesikaar on kõrvu Rid; loe poolt ajab `pilvesse Mär; kui tuul `luodes, siis aab mere täis; taevas `koldas `loode poolt Kse; `Loodest aab suure musta pagi üles, `varssi tuleb vihm `kaela Han; koi`valge paestab `loode poolt Mih; Meie `arvasimõ, et küll võtab [tuule] `luõdõ, meie jääsime vast`rjõnda Khn; `loode põhja tuul ei ole just täieste `põhjas Kei; tuul puhus `loode koare poolt Kos; kui `luodest `kierab tuule, `vihma sajab, siis akkab kohe selitama KuuK; loode puul, päivä mineki puul San || (loodetuulest) põhituul - - ning loet, kui nee `akvad `kangest puhuma, nee lammutavad meite katussi Jäm; `lõuna tuulõga müenab [meri] maha, `luõdõga tõosõb suurõs Khn

loode² loode g loode Tõs Krk Kam, `luyte Puh Nõo Ote; loodõ<sup>o</sup> g `luytõ San V/n loodõh Se/; g `luote Kad

1. pesamuna mul loodet es ole, es ole puumuna, es ole periss muna kah Puh; ega midägi tost ääd es ole, et ma `luyte `pessä panni, kana tei iks pesä `sinna, kos temä taht, rot`t viib vahel ära `luyte pesäst Nõo; kanale pandass loode ala, siss ta munes Ote; iit`s kana ol`l sinna munõnu, kos loodõt änant es olõ suku San; `luytõ jäti `pessä Kan; Jätä\_sa kanalõ loodõ\_ka `pessä, muidu lätt jälp` ot`s `hindälle `vahtsõ pesä, jätt vana pesä maha^o Urv; is olõ loodõt pesän is Har; kas sa `luytõ jäti`i`? `peßsä Se Vrd loodik

2. a. embrüo [loom oli] enneaegu `luote ära visand Kad **b.** hakatis Loodõ iks jäeti kaussi Urv; ta käü ennedä nigu tulõ loodõt luuõn Har

Vrd loodus²

loode³ loode Khk, luade Kod; loodõ^o g `luytõ Rõu lootus pole nüüd loodet änam Khk; mul one luade, et `põrsad tulevad Kod

-loode Ls päevaloode

loode|lajul(e) lohakil(e), ripakil(e) `Kirves jäi `oue `luodelajule, nüüd on `kauksis; Kaik kraam on `toisel `luodelajul; `Ninda kaik rüsä kabinad `varju ala, `luodelajule midägi ei `jäätüd Kuu || ulal Sie mõi oma koha ärä, nüüd on ise `luodelajul Kuu

looder `looder Pil, g `loodri Jäm Mus SaId Han Lai Plt KJn, -e spor L; looder Khk Hls Krk Hel Ote, g -i Ran Nõo Võn/-õr/ San; loodõ|r g -ri Ote V; `luyd|er Kod Pst, g -re Hää Ote, -ri Ksi; `luod|er g -ri spor R, -re Jür; luoder g `luydri Kod; n, g `loodri Muh looderdaja, laiskvorst sie on va `luoder, ei `viitsi midagi teha Jõe; `looder, sedine `ümber`ulkuja, ei tee tööd Jäm; ep viisi [tööd] teha, ise üks looder Khk; Neid loodrid oo nii rohkesti kut kirjusi koeri Kaa; muidu üks va inimese `looder Muh; Ei `loodritega saa tööd tiha Han; ega tast ead `nahka ei saa, `sündimesest saadik seande `looder teine Aud; Üks `luyder [on] - - tüüid ei tji, `priitumalt elab Hää; sie on üks igavene `luoder, vikat ei `leika kääs Jür; üks vedämik,

laisk ja luoder, muku `vaatab, kuda päev `õhtale lähäb; `lүүder - - nagu villane lõng venib, käib ühess majass `tõise Kod; nisukest `lүүdrid ei taha ükski omale ametisse võtta Ksi; `looder tahab elada ilma `tõota, arvasti kui töös on Plt; üks va `looder on, see põle kellegi töö mees Pil; kõnd `pääle kui üits looder kunagi Hls; laisk ja looder ei teeni `kunnigil Krk; toda looderit ei massa tühü `kutsugi, tollest mõni tegijä Ran; no küll om looder, ei tõsta `põkse üless, lasep põgsi üle `perse maha lokatada Nõo; poig om üits `lүүder tal, esä on `ontlik mijs Ote; Sa olõdõ\_ku vana igävene loodõr, `kääde inne Urv; loodõr inemeni ei viisü `tjini Krl; ta om igävene loodõr; na (lehmä) `mängvä jo loodõrit (ei söö karjamaal) Har; taa om kui vana loodõr, taa_i olõ `määndegi mijs Plv; ku pervekald ol'l vai mä'ttiid, siss loodõr üt'el, et ma\_i\_mõista\_mäki `niitä? Vas; sääne loodõr õt jummal' hoiä? Se; loodrit lõõma ~ vedama looderdama sui läbi lõid `loodrid Põi; ta veab `loodert Mär; taht loodõrit lüvvä? Urv; nuur' inemine, muku lүү loodõrit Krl; loodõrit lõõse, viisi? ei, taha ei tetä? Se **Vrd** loder, looderdis, looderik, looderus, loodva

looderdama looderdama Jäm Khk VII Põi Mar Kse Han Tõs Aud Hää Trm Ksi Plt Nõo Ote Rõn, -eme Hel San; loodõrdam(m)a Võn V(-õmmõ Krl Har); luoderdama Sim Kod, `l- IisR logelema, laisklema; sihitult ringi hulkuma Keda neil `poistel teha on mud ku niisama `luoderdada IisR; `loodrid looderdavad `peele, ei tee tööd Jäm; poiss looderdab kaksipidi `ümber Khk; looderdab `piale külakaudu kodu, `tõõle `kuskile äi lähe Põi; looderdab ja kooderdab, e\_tä viisi tööd tehä mette Mar; `peale pühi looderdas `ringi, tööd ei tein Tõs; seande kõik oma eluaja looderdan `ringi Aud; sa luoderdad oma ajakese ilusast ära, aga kes siss `sulle `leiba õge tienib Sim; [ta] ei tee muud kui looderdab möda küla Trm; looderdab aga `ringi Ksi; poig looderdab liinan, esä mugu massa raha ja tuu süük Nõo; mis sa loodõrdat, kui `aina ei tji Võn; looderdass kõik' kotusse läbi Ote; nemä om serätse `tjükkä, teevä tjiid, tõne looderdass Rõn; päiv om är loodõrdõdu Urv; kraants ei püsü karja man, loodõrdõss enne `ümbre Krl; muil om `kangõ tjiü aig, sa\_käüt loodõrdõn Har; taa mõni mijs, loodõrdass inne Plv; lasku\_i? latsil loodõrda? Vas; lät's loodõrdamma, `hul'kma Se || tuigerdama – Krl **Vrd** loderdama, londerdama, looberdama, loogerdama

looderdis looderdis g -e Kse Han looder omal nälg käe, oo üks va looderdis Kse; Looderdist ei taha `kiski paarimehes töö juures Han **Vrd** loderdes

looderik looderik g -ku Trm; `luoderik Vai looder on ikke üks `luoderik inimene Vai; üks kuradi looderik on tene Trm **Vrd** loderik

looderlik looderlik lohakas looderlik ei tji kõrralikku tjiid Hel **Vrd** loderlik

looder|püks looderdaja laisk looderpüks looderdab `peäle Tõs; va `lүүderpüks Hää

looderus looderus g -e Hel; looderuss Ote, loodõ- Urv Röp looder looderuss, om üits looder inemine Ote; sä olõt kui vana igävene loodõruss, ei tji midäge, ei `kullõ midäge Röp **Vrd** loderus, luoderdus

loode|tuul põhjalääne tuul `luode tuul on `taeva luud, sie pühib `taeva `puhtaks `pilvejest Kuu; kui on `luode tuul, siis on `kõige paremb kala saak Lüg; tänä puhub `loode tuul, mered tulavad loeks Khk; `loode tuul, mis põhituule ja vesikare vahel on Krj; Kui meri `õhta tõuseb, siis tuli `loedetuul, läks maha, tuli idatuul; Loodetuul - - teeb `taeva `puhtaks selgeks ja ilmad `lähtvad kenaks Põi; see va `loode tuul või põhi tuul, puhub kõik pilved laiiali Mar; loodetuul' ika oo vil'la maha kül pekst Mih; `Luodõtuul `viie kaosist kua viel

kalad ää (kala ei saa) Khn; `loode tuul [on] vahest kül'm ka küll Tor; kui tuul pääva looja poolt on, siis on `loode tuul Juu Vrd loettuul

loodi `loodi Ans Pöi Trm, `luodi Lüg, `luyti Ran täpselt püst- või rõhtasendisse `kundament `pandi päält `luodi Lüg; pannaste `loodi, et asjad otse oleks Ans; Loodi lauaga sai maja nurga `loodi küll Pöi; Ennemalt loodi ja passi sada kõrda, ennem kui kivi loodi said Trm; kui kivialuss om õhembass kulunu, siss pandass plangud `alla -- et ta `luyti võtab alumatse kivi Ran

loodik loodi|k Vas, g -ku Plv(-gu, -ko, -kõ) Röp pesamuna muna^p võetass är^p, siss jätetäss loodik `pessä; kanalõ viiäss loodik ala Plv; Jätke õks loodik `pessä, muido kana võõrduss ar^p Vas; ma tõi kanale loodiku `pessä Röp Vrd loode², loodus², lootuss

loodi|laud loodimisvahend `luodi `lauda minega `lueda Vai; nõnda üte pikutse, et pane või loodilaud pää `pääle Trv Vrd loelaud, lood², loodlaud -lang = loodilõng Loodilanga osteti villatse teki pääle lille ummelda, ka kinda kirja langass osteti loodilanga Nõo; loodilang ol'l peenikene nigu lõveändik Röp

loodiline loodili|ne Vas, loe- Jäm, lua- Kod, g -se; loodilõ|ni g -sõ Krl loodiraskune `kümne loodilõni kaal Krl

loodi|lõng peenike lõng must tekk ja poodi loodi `lõngadest olid lilled `piale `tehtud Pal Vrd loelõng, loodilang

loodima¹ `loodima VII Plt, `luydima Hää, `luytma Nõo, (ma) loodi(n) loodivihiga kaaluma `seemid looditakse kui müüakse; odre äi loodita, neid mõõdetakse vakaga VII; `loega looditasse kaalu pial Plt; Kui su om luytmise pääle pantu, siis piad iks äste õiglaselt luytma Nõo

loodima² `loodima SLä/-oe- Jäm/ Kär Pöi Muh Hi Mär Läd Tõs Tor Juu Plt, `luyd'ma KJn, (ma) loodi(n); `luodima, (ma) luodin Ris JMd Koe VJg/-ua-/ Sim Iis, `luodin spor R; `luyt'ma Trv Ran/-t-/ Puh Har VIId, -me Hls Krk San, -mõ Krl, (ma) loodi; `loodma, tud-part `loetud Vig; `loedma, (ta) loeb Mar; `luydma, (ma) luadin Kod; (ta) loeb Aud

1. rõht- või püstihti määrama, kontrollima, kas on loodis `loodisi mesibud loodipuuga otseks Khk; loodib `seina Kär; Vanamal ajal mehed olid `loodind `kerve varre `järge maja `nurka Pöi; loelavaga looditse maja, et otse soab Muh; ei `loodind `ästi `seinu ää Mär; Majade ehitamesel looditse, kas maja sein oo otse Han; `ahju luoditaks Ris; mehed luodivad `seinu `õigeks JMd; luodime seda `pal'ki Iis; ehituse juuren luoditse Kod; `seinu looditass KJn; loodib sedä `kaalu Trv; siss tiims ja luyt's masint Krk; `kirvega saab kah `luyti. kui õgu va'rs, tõsta üless, varrõ otsast oiad `kinni Ran; [seina] sisepuult tulõ iks `luyti Har; luyt'lavvaga kõgõ lood'eva^p Röp

2. nivelleerima maa saab `vällä `luoditust, võib akkata kravi `kaivamaie Lüg; poiss -- `kuolist tuld, tuleb `luodima Jõh; `panna `sammast maa `sisse `püstü, siis `luodida Vai; nad `loodivad maad Muh; maa `loodijad olid `jälle, kis maad `loedmas keisid Mar; mua on ära luoditud JMd; vanast käisid mua `luodijad VJg; `luytsid siin eenämud Kod; maad `luyt'me, et ku sügävest tule `kraavi lõegate San; maa `mõõtja luyt' maad `õkva Krl

3. veesügavust mõõtma `Enne `verkuje meresse `laskemist `luoditi igä vesi ärä; `Luodisime `mitmast kohast, `enne kui paraja vie käde `saime Kuu; mene `luodi sina vett VNg; vett looditase, onts sügav ka Khk; ilakivi on nõöri `otsas, senega loodida meres vett;

loodi köis, [sellega] saab loodit, kui palju vett on Emm; loodi vett, kui sögav vesi on Käi; `loodis jõge sii Tor; vett luaditse kua Kod

loodin loodin Trv Hls Ran Har, lua- Kod loodis maja aluspal'k one luadin Kod; kaal om loodin Trv; [veski] kivid `piävä loodin olema, et vastatside ütte `muudu käevä, et `koskil vahet ei ole; [kui] kirvess sul iijn ripub, siss vahid varröst `müüdä, kas maja sain om loodin Ran; pik'k nüür lasõ `alla - - ku egä hiirs putuss nõöri manu?, sõss sain om loodin Har

loodis `loodis Khk Pöi Muh spor Lä, Tõs Nis Juu VJg/-ua-/ Sim Trm, `lootis KJn; `luodis Kuu Lüg, `lua- Jõh; luodis Koe, lua- Kod (täpses) rõht- või püstsihis `luodis maa, ei õle mäge egä `küngäst sies; põrand on `luodis Lüg; `loodis maa, vesi äi `jookse `kuskile `poole Khk; Oli va `täpne mees, kõik pidi nii `loodis olema - - kiviseaid pidi ka `loodis olema Pöi; see sein o `loodis küll Muh; mõni o neoke `loodis eenämä Vig; mis `loodis [aed] oo, oo rõht aed Var; ahju keris oli põrandaga `loodis Nis; margapuu nui on nii `loodis Juu; `luadis just ei pruugi `olla, natuke `langas võib `olla taha `puale (tarust) VJg; uone on viilati, põle `loodis Sim; vesi o vagane, enam ei liigu tä sugugi, peris luadis piält Kod; kas sein on koa `lootis KJn || fig korras see asi on nüüd nii `loodis, otsekohe ja `sel'ge Juu

***loodjas** pl `loodjad tasane laged ilma metsata - - `loodjad maad Khk

lood|laud 1. loodimisvahend luod laud on igäl `meistril - - kie `raiuvad `seinä üless Lüg; loodloul o piiridus pisiste `laaside sehes Ans; loodlaavaga katsuti, onts sein otse Khk; loed laavaga `pandi `õigeks Kär; Loodlaud oli pisike laud, pisike kuul nõöriaga `kül'ges, sellega sai kõik asjad otseks `pandud Pöi; puusepäl ja müürissepäl ikke loodlaud oo, tina põmm `otsas Tõs; loodlaud, kui `seina tehakse, siis sellega looditakse, kui tahetakse otsekohe `soada Juu; Lood'laud `pändi laua `piale, kui nõör otse `seisis, oli laud `õige ja `rihtis, kui nõör kõrvale `kiskus, `oidis laud `kiiva Jür; luytlavvaga mõõdeti, kas nukk one `õige Kod; luytlavva pääl on laas, sellel om vesi sehen Krk; luytlaud om puultõist `jalga pik'k, ülevän otsan nagõl, tol nüür küllen, nõöri otsan põmm Ran; Ku\_saanä\_ `val'miss sai?, sõss `pañti luyt'laud pääle? ja_kaeti, kas sain um üte tasanõ Rõu; Podrätsil o'l luyt'laud, tsälk keskpaagah, tina põmm otsah Röp Vrd lood², loodilaud

2. käärlaud ilma luyt'lavvata ei saa kangast luvva; miu luyt'laud om `uibust tett Trv

Vrd loelaud

loodus¹ `loodus spor Sa Lä(-os Mar), Tõs Tor HJn Trm Lai Plt, `luodus Rld(-os Lüg) Ris JMd Koe ViK/-ua- VJg/ Iis, `luytus Hää Ksi KJn Kõp Hls Krk, g -e; loodu|ss Hel Har, g -sse Ran Krl, -sõ Rõu; `luytu|ss Ran, g -se Trv Krk San, -sõ Har

1. välisümbrus, geograafiline keskkond meie maa `luodus one ilus VNg; keväde `luodos lähë rohelist, `nuore roho lõhn ja päiv `paistab Lüg; Vihma `järke läks sojaks, `loodus on kõik nii kena roheline Pöi; `loodus lähäb kõik na kuevale, et igaldab tänav`aastagi vil'jad kääst ää Tõs; küll on ilus `luodus siin JMd; põllumies jo elab `luoduse kääs, ega tema oma võimaga sua kedagi teha VMr; `kõik' `looduss nakass hal'lendamma ja `hätsemmä Har

2. fig loodusseadused tämä oli `niske pisikene kohe `luodusest - - `tuoli `korgune oli VNg; `poisid `käiväd `tütrikuie `juures, sie on `luodos Lüg; `tuulispask on `luoduse tüö Jõh; `looduse vägede `vastu äi `aita midad Khk; jumala `loodus on `sõuke, midagi pole parata; Kes sest `looduse värgist aru saab Pöi; `loodose `asja ei saa `keegi `õigeks; `räimed on

`looduse poolest `suures ja sügäväs meres Mar; `looduse poolest sihuke pisike, aga naa tugeb Vig; tal oo `looduse viga Tor; ta on `luoduse vastu `eksin Ris; `loodus `mõtleb, et `vihma ei ole `tarbeks tuld HJn; *temal on see ilu `luoduse puolt JMd; ega nad nüid `luodust ei usu Koe; se on `luoduse viga, kogeldamine Sim; `luodus on sie, kes meid luonud Iis; tieväd `kõike, aga jumala `lүүдuss ei sua `muuta; siginemine one kua `lүүдus Kod; mõnel on `sündind - - lokid, `lүүдuse poolest kohe Ksi; `looduses on old `kuřtisid Plt; ega kiket `asja `õppi ei saa, muist om iki `lүүдuse ańd; jumale `lүүдus om imelik, et kudass nij kure tääve ärä minnä ja tulla jälle pesitsem Krk; kes kõik neid loodusse `asju tiiáb, mes ma\_j\_lman om Ran; jumale `lүүдusõ `sisse ei saa nimä (teadlased) kaia² Har Vrd lootus²*

3. loomus, iseloom [ta] on pahura `loodusega Jäm; kuidas kellegi `loodos oo Mar; sel luamal on elav `luadus VJg; `neskese elava `loodusega mees, tema `loodus on `oopis teine Trm; ega üit's oma `lүүдuse `järgi - - üit's o tuline, tõine laisk Krk

loodus² `loodus S(-os Käi) spor Lä(-os Mar), PÄPõ spor Ha(-uo- Ris Jür), loodus Jäm Põi Rei Kse Aud Plt, `lүүдus Hää Kod, g -e; looduss Hel, g -e Kam; luodu|s JMd Koe, g -kse Amb; `luõdus g -õ Khn

1. a. alge `tuhlitel on `loodus all; ernes kut on `õitsend, [siis on] `erne `loodused sihes Jäm; saand rugi õitsend, siis `üigel juba `loodus sees Khk; See pole taimes veel midagid, see on `umbest `taime `loodus Kaa; `õitsed pudinevad ära, õuna `loodus alles Pha; [pähklil] pole tumme `loodustkid VII; viis tuhlist ja `loodusi `olli vel küll Muh; loodust on [kapsal] vähe Rei; `pissed `loodosed oo juba [vilja] `peade sees Mar; `loodus on ülal juba (kõõmneterad küljes) Aud; veki `luodus [kartulil] all Ris; terä `lүүдus, ta akkab põhjass `kasma, ku terä on juba ärä luanud Kod **b.** loode, embrüo munal juba `loodus sehes, poja `loodus Khk; kahekuisse vassika `loodus VII; `lambal oli üsna `väike `loodus alles Kse || [lambal on] `pisigeised kõrva `loodused Khk

2. kudumis- jms töö algus **a.** kinda või suka alustus, ka randme- või sääreosa tervikuna `kinda `looduse kord, esimene `umbest, mis varrest `loodud Jäm; mool põle veel suka `loodustkid ülal; `kinda `loodus akkab ää laguma Muh; Pika sa selle `looduse ikka teed Rei; kui suka `loodos `valmis, siis akatasse sukka ise tegema Mar; kinnastel saab `looduse seest lõngad läbi pistetud ja sis kokku keerutud Mär; `kindal oo ko looduses õödid; `kinda vařs o `kinda `loodus Kse; Ema lõi suka ja `kinda `loodused üles ja kodus paar `korda Han; minu veime `kindad, sel oo koa `seoksed väänilised `loodused Mih; `kinda `loodust `tehti kaks parempidi, kaks pahempidi Tõs; `Lүүдused `mitmed `muūdi, nägu sakilese nii sika-saka ja kirjrd `silmadega; akatuse `lүүдus ja lõpetuse `lүүдus Hää; suka `luodus on ära kulon Ris; `kinda `loodus ja soki `loodus, iga õhõl oma `loodus Juu; `ühte `karva lõngast luodus Amb; tien alles `kinda luodust Koe **b.** võrgu alustus võrgu `altus ehk loodus, kut võrk saab üles `loodud Jäm; võrgu `loodus põimitasse pulga `kaela Khk; `Loodus on õlal, ju siis õhe korra `valmis koa soab, kui ma ikka teda koju Põi; see oo võrgo `loodos, kui kõlasi `peale `estest kujotasse, üks või kaks `korda Mar; Panõ sia `luõdus üles, mia\_mte mõesta nda `jästi Khn **c.** (muud juhud) Rind nõõriga viiakse `kanga ots, loodus, karu pea poomi `külge Põi; all `olli `loodus (esimene pistete rida), siis akati `laiu `kordi tegema (tanust) Muh; sinise lõngast `luõdusõd, uusastõ `luõdusõd Khn; korvi - - `loodus saab

võrude `külge pandud [ja] põrgad saab `looduse `külge `pandud; kui `niisa teeme, siis teeme niie varvade `ümmer `seokse `looduse Aud

Vrd loomus²

3. pesamuna jätä kanal looduss ka `pessä Hel; kanale `pänti looduss ala, kui munele läits Kam **Vrd** loodik

Vrd loode², lootus¹, lootuss

loodus³ loodu|s Kõp, g -se Hls, -sse Nõo; loodu|ss Plv, g -se Krk Har, -sõ Rõu, -sse San Krl/-ss/, -ssa Trv; `luodu|s g -kse Kuu; p loodust Võn lootus Iest ärä `saamiseks ei old `luodustki; `keulamies `etsis sen `vergulasu koha ka kus kaluje `saamise `luodust oli `roh Kemp Kuu; sinu pääle meil sijj looduss oligi; ku ta (tall) akaás joba `einä `sijjämä, sõss oli iki elu pääle looduss Trv; loodust ei massa jätta; temä tulli ää looduse pääl stia Hls; nüid iki looduss, et ta paraneme akass; sijj om tühi looduss siul, jätä `järgi Krk; ega loodust ei vöi ärä kaotada, iks piab `luutma; ku nuur, siss viil om loodust, et `tervess saab, aga vanast ei tiia midäginä Nõo; ega taa elo enämb meil tõõsembast ei lää, ei olõ loodustki; ku toda (lapsi saada) loodust enämb es olõ, sis vöt'ime sõsarõ `tütre kasulatsõst Võn; ku vihm ärä vött, siss ei olõ enämb medägi loodust; tu om tühi looduss kõik' Har; sõss olõ_mul midägi loodust Rõu

looduslik loodusli|k Plt Räp, g -ku Krl; `looduslek Kir, `lüyduslik Kod; `luodusli|kku g -gu VNg

1. loodusest pärinev, looduses esinev lena soen oo `looduslek Kir; iga kraavi pial on ein - - aga sis on nüid külitud ein, aga mite enam looduslik ein ei ole Plt; talo kroñdi pääl om üt's kõrgustik, om kokko kannõtu, ega tä looduslik ei olõ^o Räp

2. sünnipärane `luoduslikku viga ei tohi `naurada VNg

looduslikult `looduslikult Juu, `luoduslikkuld Kuu adv < looduslik kari, noh niisukune nagu kive rida - - läheb ülesse - - sie `tehtud ei ole, sie on `luoduslikkuld Kuu; mõnel on kohe `looduslikult `juused `kruúsis Juu **Vrd** luoduvasa

loodussõhõ munele kana lät's loodussõhõ Rõu

loodva `loodva, -tva **a.** lohakas, looder `lootva, saa aas taad samakõist ar tet'ä^o; olt sa üt's `lootva, midägi<sup>o</sup> saa ai<sup>o</sup> tet'üss Se **b.** rumal `loodva lamma; olgu_i ni `loodva, ol targõbahe Se

loog loog g loo p `loog|u S Lä(-o Mar Vig) PãPõ HMd Juu spor Jä, Sim Trm Plt Pil, -uu(-) Hää Trm Kod Pal spor KLõ, Pst Krk Hel u Võn San, -uo(-) spor R(-o Lüg), Ris HaId JMd Koe VMr(-o) Kad Iis, -ua(-) Jõh Rak VJg, -uõ(-) Khn; `luog|u g luo p `luog|o VNg Vai/-o/ (kaartena) mahaniidetud hein, hv vili mina lähän karutama `luogu Kuu; `einamaal one `värske `luogu maas VNg; tämä siin on nuor luog, tänä `ommikune lüök Lüg; [torm] `murdas kõhe - - `metsa kõhe maha nigu_ks `luogu võttas kõhe (tormist); kui on ilus ilm, siis akka `luole, kui on `ilge ilm, siis akka `niitama Jõh; sõamihi oli kut `loogu maas Jäm; teitel on pailu tüdrugud `loogu `võtmas Ans; `laske nüid kääd `liikuda, kuiv loog maas, vihm tulemas; ometi sai selle ärjabe loo üles, nüid kenad ädalt tuleb `sonna Khk; Annaks jumal `ilma, kõik kohad `kuiva `loogu täis; Meil jähi natuke odra `loogu maha `jälle Põi; teised läksid `kaari `ümber `lõõma, siis oome kui loog Muh; `vetsime `loogu, nii et `põigla `hanged tulised Phl; einä kaardest jääb loog järele, kui tä ei ole veel kuib, siss pannasse tä `ända; inimesed oo lool, eina lool ja põllul vel'la lool Mar; terve eenama

`loogus maas Mär; läksid `peale lõonat `loogu `võtma Mih; loog maas kõik, põle `niitä änäm `ühti Tõs; Eenäd taris ää karguta, `õhta suab siis luõ üles võtta Khn; `piske rabin kõis üle, ei see tein `loole kedagi Aud; kis vihma `eeli `niitsid, need saavad loo kätte küll HMD; kui loog märg on, siis soab `einu koarutada, siis kuevab paramini ää Juu; luost pannakse [hein] nukku, nukust keeritisse HJn; ärge tallake luo pial JMD; jaanipäavaks oli jo `värsk loog maas Tür; `aigus [võtab] inimesi kui `luogu maha Koe; mis sa `kuarde alused `tervest jätad, `luogo võtta ka sialt paha; vilets luog, õhuke luo kirmetis VMr; [kui] akkasid `luale, pidid ikke kolm vakkamad `päavas ära `võtma Rak; lüövad `luogu `lahti Iis; kui inimeisi `rohkem õli `lüugu `võtmas, siis mõni `riisus, mõni `kañdis `saatu Trm; luyg tahab `kuiva `päävä, lähäb krõbedass kõhe; rahvass sureb ku `lüugu Kod; luy `võtmine oli käsitsi, puu rihakene oli Äks; kolm `rõuku on ilusat `kuiva `loogu Plt; püürkaar niideti `vasta `einä, siis kaks kaarevahet jäi `puhtass ja luyg `olli `jõudus võtta; kui emä läks `lüule `luhta, võt'is [minu] ühes KJn; siis läksime `lüugu segama_s `võt'sime luy ülesse Kõp; Kuju luyg sattend liges Pst; Mušt `naisi läit's `lüugu `võtme, tõise kakuve linu Krk

-looga Ls leega-looga, liiga-looga

looga|heitja (vees elav) ussike `luoga `eitaja uss on pisikene `kõldane uss Lüg; looga `eitjä om til'lukõnõ, ta om viij luyum Kam; looga `heit'jit um vesi täus; lumbihh umma\_looga `hiit'jä?, `säantse\_peenükese?, nuy\_ `hiitvä `hindä üless nigu luyk Rõu; Suvõl omma kõik lumbikõsõ loogaheitjit (säasevastseid) täüs Vas; Vingõrdas ku mõni loogaheit'jä Röp; looga `hiit'jä?, verevä eläjäkese viij `seeh, üle pää `pillõlõse Se **Vrd** loogalõoja **-kiri** (võõ-, sukakiri) `pandlõ kirä?, looga kirä? koeti [võõsse] `sisse Kan **-küüds** = loogaküüs märss pañti loogaküüdse `kül'ge, siss obene sei sääl Nõo; Ku obost ette pandas, siss rahkõ? käüvä? `ümbre `vehmre loogaküüdse külge kinni? Urv; Mõnõl hobõsal ol' muud, et is taha `vetä?, vahtõ muudku takka looga küüste Har; panõ? ratuss looga `küüste, muido jääs hobõsõ `jalga Plv **-küüs** sälk looga otstes `luoga küüned `jäävad `aisa `külge - - `aisa õts `panna `küünde Lüg; Looga küünega oli peha asand (lõõnud) Põi; ku ärä lähäb luoga küüs, siis tuleb ärä õtsass rangi ruyum Kod **Vrd** loogaküüds

loogaline loogali|ne VNg/`luo-/ Rei Har, -le|ne Hää, g -se; loogalõ|ni g -sõ Krl; `luokaline Lüg loogeline `kapsa raud `jälle õli `niisike `luokaline, igate `kanti kõveras, `sellegä `raiuti Lüg; mere äär on loogaline Rei; loogalõsõ sällägä elläi Krl || (mustrist) kinda kiri on loogalene Hää; loogaline ol' naiste `rahva rõivass Har

looga|lõoja = loogaheitja kumma ilmaga? omma_looga `lüüjä? vii `sisse tegünü? Har

*loogama (ta) `loogab kiskuma `mitmest kohast `loogab tene Sim

loogan looga|n Kod/-ua-/ Trv Krk Hel TLä, -h Rõu(-hn) Vas Röp

1. lookas puud kõik luagan Kod; vikerkaar om õige loogan Trv; sij ei saa `sirgelt `kõndi, piat loogan `käümä; vili kasvass nõnda, et pää om loogan Krk; selle ossa kül'len `olli nii `pal'lu ubinit, nõnda et oss `olli loogan Puh; kui luo loogan es ole ja lina üless `võeti maast, siss `olli linal nakatuss luo, nakatuss luo ei lähä kül'lest ärä; niipal'lu `ainu ai kot'ti, et `õkva loogan `kõñse all Nõo; Vili ol' [rahest] `õkva loogan maan Urv; vili `kül'mi är? - - ol' puul loogah, `ripsõ õnnõ maa kottal Rõu || fig laud om loogah `süüj'e täüs, söömäldä no lastass kedä minemä Vas **Vrd** loogas

2. looklevalt kivi jäänu keset tiiid maha ja tii `aetu sääl loogan tõeselt puuld kivi Nõo

loogand *loogańd* g -i Urv Plv Vas Ráp logard *loogańd ol'l sääre igävene laisk* Urv; *`poiskõsõ loogańdist midägi? api ei olõ?* Plv; *loogańd kõńd, vana suur inemine, vetel' ja laisk* Ráp **Vrd** loogard

looga|pain loogapainik *looga pain om vaia vällä_paranda?*, *mul om kat's` lyyka painuta?* Har; *looga painu muni tege saina` külge* Plv; *looga pain, kohe pääle lyyk` paańtadass* Se **-painak** *looga paenak* loogapainik – Trv **-paine** loogapainik *looga` pained o iga ühel enamast* Muh; *Loogapaine - - puust tehet loogakujulene umne plokk* Emm; *oli kõberase jäen nigu looga paene* Aud; *looga paene, millega luokasi kuolotakse* Ris; *küüräk ja` kõvvõr nigu looga paene* Nõo **-painik** loogapainutamise seadis *Kõver kui looga painik* Trm **Vrd** looga|pain, -painak, -paine, -pakk **-paju** vesipaju *looga pajo ja alli pajodest kah saab` lyyka* Krk; *mina tei paenatuse looga pajost, si_m` väegä ää` painduma ja` väega` vastapedäv* Nõo || loogaks sobiv paju *loogapajosi on ja korvipajosi* Vän **-pakk** loogapainik *looga paku pial kallatakse` luoka* Hag; *käin nagu loogapakk` mööda õue kõberas* Juu **-puu** loogaks sobiv puu *Loogapuu oo saar ning tamm* Kaa; *pani loogabu` auduma* Khk; *Loogapuu kooludaks paine peel kõveraks, siis tuleb senest look* Emm; *`enni tehasse looga puu sauna sojaga` pehmeks* Mar; *looga puud tuleb vinnutada* KJn; *virvipuu, värvipuu, üle ilma loogapuu = vikerkaar* Ote; *looga puu jämüdsess kasuss rääbästiku paiu* Har || ree põikpuu *kresla luogapuud saavad` kaustade` külge kruunaeltega` kinni pandud* Trm **-püss** vibupüss *la'silõ tetäse sääntse?*, *`poiskesilõ, loogapüssä?* Se

loogard loogard g -i logard *vana igävene loogard, ei` viisi tüüd tettä, nigu satassi kuda lätt* Rõn **Vrd** loogard, loogats, loogerd

looga|rõngas rõngas rihmade kinnitamiseks *Igal` loogal oli üleval` looga` rõngas` ratsme` rihma jaoks* IisR; *looga rõngas rõgiseb* Tõs; *pane vaardassed looga` rõngast läbi* Ksi; *ohilõõg om looga` rõngast läbi,` tuuga saa hobõsõ pää_nii üless` lyyüdüss* Urv

-loogat Ls liigat-loogat

loogatem loogatem looklema [angerjas] *nõnda samati loogaten läeb nagu uisk, viij pääl nõnda samati ännäge annab` uugu* Hls

loogats looga|t's g -tsi logard *üit's loogat's om tõine* Krk **Vrd** loogard

looga|tõmbaja (pulmategelane) *pruudi` sõitjal oli looga` tõmmaja, see pruudi kodo ukse all` tõmmas obusel looga ää, mud'u pruudi` sõitja kihutas õuest läbi` mööda, kas` metsa või. kui` peime koju` mińdi, seal oli` jälle` peime poolt looga` tõmmaja* Juu; *ma olin pruudi obuse pialt luoga` tõmbaja* JMd

loogeldama loogeldama Kse Tõs Hää Hag Puh San/-emel/, *luo-* VNg/'l-/ Hag Iis Kod(*lua-*); *loogõldõmmõ* Krl

1. looklevalt liikuma *ús loogeldas maad kauda* Kse; *loogeldab, kõib küürä-käärä* Tõs; *vanger loogeldab nagu juond inime* Hag

2. looklev olema *jõgi luogeldab* Iis; *metsä` tii luogeldab ja laageldab, ei õle` õige* Kod; *õgu jõgi ei loogelde* San **Vrd** loogerdama

Vrd looklema

3. loogamustriga kaunistama *põlle aluse luogeldan ära* Iis; *edemält - - õli* [särk] *luagelder; luageldamine one sji, kui` riidele` lyyuke` sisse õmmeldasse* Kod; *`kindid loogeldadass` risti ja` pisti* Puh

loogeldi *loogeldi* VNg/`*luo-*/ Jäm Khk Mär loogeldes *tee lihab loogeldi* Jäm; *jõgi käib loogeldi* Mär **Vrd** loogeti, loogõldõ

-loogeldi → liigeldi-loogeldi

loogeline *loogeli*|*ne* Jäm Khk Põi Kse Tor Hää Saa VJg/*-ua-*/ Trm Äks Lai Krk TLä Ote San/g *-tse/*, *luo-* Sim Iis Kod(*lua-*), `*luo-* Jõe VNg, *loogele*|*ne* Muh Juu Koe/*-uo-*/ Plt KJn, g *-se*; *loogõli*|*ne* Se/*-nõ/*, g *-tse* Urv; *luõgõlinõ* Khn

1. looklev, käänlev *pits oli* [käistel] *all`luogeline* Jõe; *See tee on seal nii loogeline, käib`õmber kivide ja puude* Põi; *ilu pärast`tehti viij loogelisi`piinrid* Saa; *juon on luogelene* Koe; *kõverik ja luageline puu* VJg; *kuda sij tija nõnna loogeline one; jõgi - - [on] luageline* Kod; *järve`kaldas - - loogelised veered, nagu soonikud* Äks; *kartuli õõlass om loogeline* San

2. loogamustriline *Vähema lastel`tehti loogelised* [sukad] Hää; *kudus luogelist riiet* Sim; *kinnast küll võib teha loogelise kirjaga* Lai; *loogeline rõõvass`olli - -`rõiva pääl seräse kõvera joone, nigu looga; vanast`koeti ilusit`kangit, kilbilisi ja loogelisi ja pöörelisi* Ran; *loogelise põrmandu teki* Puh; *murd`toime rõõvass om serände loogeline* Nõo; *Määne loogõline rõõvass,`õkva silmä\_võtt kireväss* Urv || (muster) *Loogeline käib liiga-looga, kas`püstitidi või`ristipidi; Loogeline on kadrikstega* Hää; *mehekudad ja süü`iked ja luagelised`testi õlalappide`piäle* [naistesärgil] Kod **Vrd** look¹

Vrd loogaline, loogiline

3. kaelkook *loogeline, kellega loomale söögi ette veid* Trm **Vrd** loogused

loogendama *loogendama* looklema *loogendab* maas Var

looger `*loog*|*er* g *-ri* Krj; *loogõr* g *-i* Vas = loogerd *oh sa vana`looger; mis`sõukse`loogri tööst nüüd* Krj **Vrd** loger, loogõrus(s)

loogerd *loog*|*rd* g *-rdi* Trv, *-rt* g *-rti* Krk; *loogõrd* Krl/*-rd/*, g *-i* Urv logard, looder *ta vana loogõrd - - midägi ei viisi? tetä* Krl; *Tiä käü küll loogõrdi`muudu, ussõ alati vallalõ?* Urv **Vrd** loogard, looger

loogerdama *looger*|*dama* Krj Pha Mär Kse Mih KJn Trv Rõn San, *-deme* Hel, *-teme* Hls, *-dõmmõ* Krl(*loogõr-*); *loogõrdam(m)a* Har Vas Se; *luogerdama* Ris, *lua-* Kod

1. looderdama, logelema *mis sa muidu loogerdad kaksipidi* Krj; *loogerdab`ringi, ei viitsi tööd teha* Mär; *loogerdada ei saand,`raske vali töö oli* Mih; *mis ta peaks luogerdama sedavisi* Ris; *temä loogerteb`ilma müüdü, ei tija kedägi* Hls; *tõne inemine ei taha tüüüd tetä, tahap loogerdada* Rõn; *mis sa loogerdõt ku`tühve ei lää? Krl; kas sa nüür`miis jo loogõrdamma nakat, käüt`veelden* Har; *tä loogõrdass ar tu ao* Se

2. komberdama *no küll o täis võtnud, tuegob ja langeb ja luagerdab* Kod; *mis sa loogerdet oma pika`koivege* San; *loogõrdass, ku vidä`jalgo peräh, üte puusa_pääl vongotass* Se

3. looklema *tija kõverdab, luagerdab üle sihi mitu`kõrda* Kod; *teerada loogerdab* KJn **Vrd** loogeldama

loogerdus *loogerdus* g *-e* loikam *pik`k ku loogerdus* Trv

loogeti *loogeti* Kir Sim Trm Lai Plt KJn, *luo-* Lüg/*l-*/ Juu Koe, *lua-* VJg loogeldi, *kõverdi tie rada käib`luogeti, ei õle`sirge, ei saa`õtse`mennä* Lüg; *sie tie käib luageti seda vahet* VJg; *kardule vagu on luogeti; aed on luogeti`tehtud* Koe; *sealt lähäb tee luogeti*

`ümber soo; puu kasvab loogeti Trm; teed al'i `kindale mustad loogeti kirjad `sisse; kahelbol tänavad olid suured rõht aead - - loogeti `pañdi teevaste vahele [puud] Lai

-loogeti Ls liigeti-loogeti

loogilaud käärlaud loogi lauaga kääritasse kangast Ksi; kui tahad `luua, näppude pial saad loogilaua `piale `luua Plt; loogi laud, augud sees, käevad lõngad läbi Pil; Keräde piält `lasti [lõng] kohe läbi loogilauva kiärpuiele KJn; loogilavval om neli `auku sehen, sellega tetas `lahku Trv **Vrd** loodlaud

loogiline loogili|ne Kse, `luogili|ne Kuu, g -se loogeline `luogilised `paulad Kuu; loogiline tee; loogilised sukad Kse

loogu `loogu Khk Pöi Muh Mar/-o/ Tõs, `luo- Ris, `luy- Kod Vil

1. pikali, maha Vilja `peksis kõik `loogu, mõni tükk nõnda nagu oleks rulliga öle `lastud Pöi; tuul paneb ruki `loogu maha, murrab küliti Muh; tuul murn puud `loogu maha kohe Tõs; vihm löi vili `loogu maha Ris

2. ohtrasti, palju `aigus võtab `loogu maha Khk; see `aegos võtab kõik `loogo inimesed maha Mar; sõda võtab `luygu inimeisi maha, ei öle pattu, ei kedägi Kod; sai linnast neid liimi `paprid, võt'tis ikki `luygu [kärbsleid] maha Vil

looguma `looguma vaibuma Siis kui maal suur torm `looguma akkas, siis meri oli selle `järge veel tüki `aega `ääles; Meri `loogub teine kord `järsku ää, öhe korraga on äkist `vaikne, laine kadund Pöi **Vrd** laugema

loogus `loogus Jõh/-ua-/ Jäm Pöi Muh Kse Han Tõs Aud Vän Ris Juu Trm, -os Mar Kul, `luogos Lüg

1. pikali, maas Puud õlivad perast `tormi `luagus maas Jõh; Kui pouk käis, olid keik `loogus maas Jäm; Ta oli ikka `sõuke maru, et puud olid `loogus, kui see oog tuli Pöi; tänäkonnd oo küll vili `loogos maas kõik; mets üsna `loogos, vali tuul Mar; odrad `loogus maas Kse; rohi kõik `loogus Tõs; vili nii `loogus moas, tuul ta nii maha pekst; kõik pere `loogus moas, kõik on `aiged Juu; rohi jääb `lötsu maha, kui suur kaste, `ol'i nigu `loogus kohe SJn || kõveras, lookas koera saba [on] `loogus Muh

2. palju, rohkesti `Õuni oli oort `loogus [puude] all, maa oli `valge Pöi; surn inimesi oo `loogus maas Tõs; sõjas old aavatuid ja `surnuid `loogus moas Juu

*loogused pl loogussed Kod/-uo-/ Ksi, loogo- TMr Võn(-õd); loogu|sse Trv spor T, -s(s)õ? V kandevahend **a.** heina- ja põhukandmise vahend luogussed one kõverad puud ja nüärid, üvä `õl'gi `kanda Kod; loogussed, nisuksed loogad, kellega `kantasse `põhku ehk `einu `loomadelle ette `lauta. üks seljatäis lähäb `siisse Ksi; loogustek `viiti [põhk] kõlgusse ja lauda `pääle Trv; vanast ku rehe`pesmine `ol'li, siss kanneti `õl'gi loogustega Nõo; loogossed ol'liva, puud `otste küllen ja sis paelad ol'l nii allpuul, kos `põhku nii lät's `sisse `roh Kemp TMr; loogusõ? nigu märss kablast, otsah ol'l nigu looga? puust Vas **Vrd** loogutus **b.** kaelkoogud loogustega `kañti vett, kate pangiga. looguste otsan ol'liva kongsi, tõsen otsan tõne konks, kablağa kiñni kõüdetü Kam; loogustõga om `kergemb vett `kanda ku käte otsan Kan; ol'li nelätõis's kümne `aasta `vanu, tuul jo `tuyripuu ja loogusõ? ola pääle [võtta]; vanailma `aigu, ku rahvass ol'li `nurmõ pääl, sõs pernaañe vei loogustõga `süüki `perrä, pañd tõsõ anoma tõsõ tsango `otsa Plv; ma tõi loogustõga mito `paare jõõst vett Röp; võt'i õks loogussõ? olõlõ Se **Vrd** loogeline

looguss¹ loogu|ss g -sse TLä Kam, -s(s)õ Krl Har(-sa) Rõu Se Lut/-uo-/ (lookjas) puuvarb **a.** vits vikativarre küljes *kui looguss pääl, pühib kaari nii `puhtas, nigu tare põrmand; looguss `lүүди peenikeste `nakluga vikati varre `kül`ge ehk `lašti mulgud varre `siisse Ran; ku rügä niideti, siss `pañti vikatile looguss `kül`ge Nõo; looguss ol`l paio vai peenüksest kõovitsast, tүүл üt`s ots ol`l vikahti kandsu man, tõõnõ ol`l vikahti varrõ külen looga `muudu, `risti vikahti teräga? Rõu **b.** reeraam; reeraami põikpuu loogusse - - kõvera puu sinnä [reele] tahutsedu `risti, kelle `kül`ge varva lüvväss Kam; `kuurmoid pandass sinna loogustõ pääle, puu `kuurma? ja hao `kuurma? Har; ošti `pal`ja rii, vaja loogusõ? esi? pääle tetä? Se **c.** püünise vibu Loogussõss paañutõdi mõni kassuv puu vai kõüdeti toorass o`rs tõõsõ puu `kül`ge - - nagu\_kits vai jäness `trehvi silmusõst läbi minemä, looguss tõmma`ss silmusõ kokko Rõu **d.** kalapüünise pand simbi, mõrra, kriisi luoguss Lut **e.** korvi ribivits korvil om loogussed, nõnde `pääle palmitsedass vitsad Ran*

Vrd loogutus, look¹

looguss² looguss Hel San Har Vas/-s/; `lүүgus g -õ Rõu **a.** loikam ossa pimme, sij om jo suur looguss Hel; Olõ\_j illos ei pikk loogus ega lühkene jupats, keskmäne om õks kõkõ kinämb Vas **b.** vilets olend ta nigu va looguss, vana sard San; looguss [on] `väike, käü vedelide Har; Vana `lүүgus ol`l `hinde är `mõtsa vidänü Rõu

loogutama¹ loogutama loogu keerama, kaarutama Kui kaste ära läheb, piab minema loogutama, ega ein muidu kuiva KJn

***loogutama**² loogutamma Rõu; `luogu- Lüg

1. sõrkima sõss `naksi\_loogutamma `mõtsa är? Rõu

2. pese `kiirest, älä `luoguta Lüg

loogutus loogutus Vas, -ss Rõu; pl loogutusõ? Se

1. puuvarb **a.** ree põikpuu loogutuss kest (keset) reke, otsa? `parda puie man Rõu **b.** vits vikativarre küljes – Vas

Vrd looguss¹, look¹

2. heina-, põhukandmisvahend Olõ_rehiti kattõ vai `kolmõ `kihti, säält `pañti loogutuiisi pääle ja kannõti kõlgussõhe Vas; mi õs kanda? pal`lo loogutustõga `ol`gi, `korvõga `kañti Se **Vrd** loogused

loogõldõ loogeldi vikakaar om loogõldõ; järvest lätt vesi loogõldõ `tõiste `järve Krl

loogõrdõllõn logelede ta napu ilman tüüd ei liiguda?, käü `ilma `mүүдä loogõrdõllõn Har

loogõrus(s) loogõru|s Krl Vas, -ss g -sõ San Har Räp(n -`ss) logard, logeleja suur pul`l, nigu_vana loogõruss vetel San; mis sä videlet, igäväne loogõru`ss Räp **Vrd** lokerus, looger

loogõtamiisi kaares nүүt lastass `sisse kaarikahe, loogõtamiisi Se **Vrd** lookamisi

loohk → lohvka

loohvkahe `loohvkahe Rõu Se ladusalt, lahedalt ku `nüsmä nakat, edimält tulõ `piimä peenembähe, siss tulõ `loohvkahe Rõu; tüü lät`s `loohvkahe Se

loo|ilm heinailm ei õle tänä `ühtä üvä luo ilm Lüg; ee loo ilm, lähme `loogu `võtma Khk; Täna oo nii kuldne kena looilm, muudku kabista eina kogu Kaa; Kui ta seda `moodi ributama akkab, siis pole loo `ilma `lootagi Põi; kes nüid loo `ilmadega koju võib `jääda Rei; Omigu võib küll ilus looilm olla, aga `pääva akkab sadama ja loog jääb `võtmata Han;

Mjõtu `päävä juba jõlusad luo jõlmad Khn; ilus loo ilm, kes sellega kodu võib `istuda Juu; kohe eenämule lähäd, kui `ilma ei õle, luy`ilma ei õle luadatagi Kod

looja¹ `looja spor Sa, Muh Emm Mar Han Tõs Vän HMD Juu HJn Koe Äks Ksi SJn Trv Krk, `luoja spor R, Ris Amb VMr, `luyja Hää Saa Pal Pil Nõo Har Plv Röp, looja Lai Krk Ran Nõo Har, luaja Kod

1. (jumalast) `Luoja ans `tervise, ise muretse `leibä Kuu; Mida `luoja luob ja `tuoja tuob, senega piab rahul õlema (lapse sünnist) Lüg; `looja on keik loond Khk; `Lootus on `looja peal, eks sügise näe, mis sui annab Põi; täna oma `loojad, kes sind o aedan Muh; `looja ütlen [ussile:] sa piad oma kõhu pial `kõima ja `põrmu `sööma Tõs; tieb `luoja, mis ta tieb Ris; `luyja ike on, kes on luonud kõik luomad ja inimesed Pal; temä om nõnda, kudass looja tat om loonu Krk; mõni laits om iki loojast `luydu, serände tragi ja kõva Ran; nii ta om, nigu looja om loonu, ega tedä enämb `tõiste ei saa tetä Nõo || ku sõnniku `kuyrmit pääle `pañti, siss noid pääle `pañdjit üteldi kah `luyja? Röp

2. (imestust, masendust jne väljendavais ühendeis) oh `luoja jumal Lüg; oh sa `luoja, ma `kargasin nõnna üles Ris; oh `looja, sõja aeg mu mees oli sõjas, ela nella lapsega HMD; `ossa `looja, mis sa tahad teha, nii suur valu sees Juu; sa `luoja jah, vat kus inimesed, nemad ei tia seda Amb; küll nad (hautatud kapsad) olid magus apud, oh sa `looja Äks; oh sa `looja, obuse liha sõevad Ksi; `mustlased - - magasid [kõrtsis], oh sa `looja ku paelu oli, sedasi terve seena `äärne oli täis SJn; oo `luyja esä sedä `asja, medä ilman olõt nännü? Har

3. looja karja minema, looja karjas olema 1. (suremisest, surnud-olekust, surmamisest) Vana Raja on kolm `aastad juo `luoja `karjas IisR; Vei vana Tõnis oo siis ka juba looja karja läind Kaa; Läks varakuld looja karja Emm; Aadrilaskmesega oo inimesi looja karja koa saadetud Han; Eidekesel nüid juba käed `risti rinna pääl, läks ära `luyja `karja Hää; loom sai `otsa - - läks looja `karja Lai; läits looja `karja Ran 2. (läbi- või otsasaamisest; kaotsiminekest) Üks päiv on `jälle `luoja `karjass Kuu; Juo sie kell läind `luoja `karja, poiss `pillas maha, enamb ei käi IisR; need säärikud on `luyja karjas juba; raamatud läksid sõa aal kõik `luyja `karja Saa; ta om iki looja `karja višt lännu, ütelts, ku mõni asi är om võet Krk

looja² `looja minema S Lä Tõs Tor Kei Juu Kos Ann Tür VJg Trm Lai; `luoja RId(-ua- Jõh) Ris HaId Amb JMd Kad Iis, `luyja Khn Saa ILõ Äks KJn M Ran Puh Rõn hv Se, `loo,ea Mih Rap

1. loojuma päiv lääb `luoja, `päivä terä viel vähe punetab Lüg; `Päike on `kaunis madalal, et akkab `varsti `luaja menema Jõh; pääva `looja minnes veel `niitsid paju taga Ans; `akned `iilgavad `vastu `pääva, kui `õhta `päike `looja leheb Khk; Kui `päike `looja `minnes `kangest punas, siis tuli tugevad tuult ja `tormi; pääva tõustes sai juba karjamale `mendud ja kui pää `looja läks, siis võis karjamalt `loomadega koduse `tulla Põi; oome oo ea ilm, päe läks `selgest `looja Muh; `päike vaob `alla - - lähäb `looja Var; kui päe loo,ea lähäb, siis mene neid [loomi] takka karjamaalt aeama `õhtu `il'la Mih; Saõmõ parajuttõ enne päävä `luyja minemist õngõjaa `sisse Khn; päe lähäb `luyja juba, akkab maha `võirme Saa; kui pää `loo,ea läind oo, siss `algab eha `valge Rap; `päike läks kieva raua `karva `luoja, elekollakas, siis pidi ilus ilm tulema KuuK; `päike läheb `looja, aga `valged on veel, ega kuhe pime ei tule Ann; kui pääv lähäb pilve `alla `luyja, `üeldi, et `vihma tuleb, pääv lähäb vette `luyja Kod; peremis `lasken egä kõrd päeväge `rahva põllu pääl kodu tulla,

enne ku päe `lujja lät's; päev lähäb `varsti `lujja, ma taass iki `valge valuge kodu saada Hel; nii kui päiv `lujja läits, `lasti kari kodu Ran; õtak, ku päiv lätt `lujja Rõn Vrd loojalõ

2. fig a. (tukastamisest, une pealetulekust, magama jäämisest) Soh, lapse silm läks looja Kaa; Taal juba laua taga läksid silmad looja Pha; Silm akkas nõnda `looja vajuma; Lase silm `looja Põi; Oleks sa tasa olnd, ma oleks korra silma `looja lasnd Rei b. (suremisest) Ta silmad läksid igavesti `looja Põi; tämä silmad one juba `lujja lähnud Kod

-looja Ls päevalooja

loojadõ, loojalõ `lujjadõ Har; `lujjalõ Krl Har(loojalõ) looja päiv lätt jo `lujjadõ, päiv ei olõ? enämb `korgõn; päiv lätt jo loojalõ minemä Har

loojama `loojama Var, `luo- Jõe loojuma `mängisime nii `kaua, kui pääv akkas `loojama Jõe; `päike vaob `alla, `loojab Var

looja|minek loojumine `enne `päeva `loojaminekud `lasti [püünised] `sisse Hlj; päävä tõõsuss kuñni `lujja minekini one kaup testod; ommen tuleb tõiss `ilma, päev `vaatab tagasi `enne `lujja minekid Kod; `õhta, siis `kañti [vihud] kokko, nõnna ike et `lujja mineku aast sai kokko Äks; kui päiv `õkva `lujja minekini eledäde paist, siss päiv kai tagasi; no kes siss jõvvab päävä tõsengust `lujja minekini tüüid tetä Ran || (loodesuunast) tuul one päävä `lujja mineki puult Kod

loojan loojan Hls Krk Ran Har(`luj-); lojan, luajan Kod loojas enne ei lastud [töõlt] ärä, ku pääv õli luajan; pime, juskü pääv õlesi lojan Kod; temä lännu `õhtu `vällä, ku päe loojan olli Krk; `päivä ei võena enne kittä, ku ta loojan om Ran; ku päiv jo `lujjan om, siss ei ole enämb luba tüid `müüädä `käivü? Har

loojas `loojas SaLä VII Muh Mar Mär Vig Tõs Tor Juu/-es/ Ann, `luojas VNg Lüg Jõh/`lua-/; loojas Saa VJg Sim Iis/-uo-/ Trm Äks; loojunud `enne `õhtalle ei saand, kui päiv `luojas Lüg; pää om `loojas Jäm; juustekul'l [lendab], kui `päike `loojas on VII; kui päe `loojas on, siis o koi `valge Muh; karjassed ike `üitsid `õhtati; päe `loojas, supp `soojas Vig; kui päe loojas on, siis lähäb pimedas Saa; `õhta eel, iha ajal, kui pää `loojas oli Ann; `õhta pääv oli loojas, siis olid virmalised Sim; kui pääv loojas on, [siis] iha kestab paar `tuñdi Äks || Mis sa `räägid [et und ei ole], omal silm `luajas Jõh Vrd loojan

look¹ look g looga S Lä PääPõ HaLo Juu Tür Trm Pal Lai KLõ; luok g luoga Ris Hag HaId Amb JMd Koe ViK/-ua- VJg/ Iis Trm, `luoga R(n `luoka VNg Vai; -ua- VNg Vai); luyk g looga Hää Saa Äks KJn eL(-k' Se, g luoga Lei), luaga Kod; luõk g luõga Khn

1. (hobuserakendi osa) luok on `oigenenud ära, on `sirgeks läind Jõe; jalaka one `sitke, üivä one `luoka `paina VNg; `aisa `õtsas on `aisa aak ja `luogal on `tehtud ase, kus `sõisab ais `aasa `külles Lüg; `Püiäb ja `tõmmab küll ja luak ja rakkendus ragisevad, aga ei `jaks samugi `paigast `vällä vedada Jõh; saa_p `oska obusele `looka `peele `panna; look es seisa `küisis, tuli maha kaela `peale Khk; Igamees looga tegemisega ikka akkama es saand Kaa; Vana on nii kõverase jäänd kut look; Suur looga painepuu oli, kus peal `looki `vääti, mõnel oli seinä `külges, teisel oli `õues maas, suurest jäimest kõverast puust oli `tehtud Põi; saarest ikka kõige `rohkem tehasse `looki, noored saared raiutse maha ja `väetse loogaks Muh; meite mihed `muljovad ise heideste loogad ja jalased Phl; akati `looka `kallama kalle peal LNg; niigu [pruutpaar] `peime `õue `sisse sai, kohe pidid looga maha `tõmmama need, kis `vasta `võtsid Vig; loogal oo küined, looga `õtsas, ais kõib küine `sisse Tõs; Obo vädäs luõga `puõlõs Khn; veoks olid ikke tugevamast puust loogad. ilu loogad, sõedu loogad olid

`alkamad Aud; loogad saab `vahtrest ja künnapast Tor; Ega obu ei via, kui lyyk ei pia Hää; mede kodus ol'li kaks `lyuka, töö lyyk ja sõidu lyyk Saa; tuminga puust kallatud look on `kange ennast õiendama; oled kõber na looga murre Nis; `Enne tuld sulasel `õhtas looga täis `piirdu käristada Kei; kis pruudi obusel luoga sai maha tõmmata, sie sai `kindad JõeK; pihlakast painutatakse `luokasid, tema on `sitke puu, annab painutata Amb; mõnes talus on pailu `luokasi JMd; luok `õigub ää, ku märjast piast `seisma jääb ja ära kuivab Sim; meie rahvas käeväd luagadega, `sakslased soridega; ku `kõrge vikerkaar nagu lyyk, siis tuleva `kuiva Kod; `lyukadel olid vanast ka kirjad pääl, ikke lõegutud, laiemand loogad olid kõik värvitud Äks; ilma loogata `pañdi obune eina saadu ette, mujale ei `pandud Lai; ilma loogate es saa minnä, obesel olli iks lyyk pääl Hel; pajotset loogad iki olliva -- mõned avutiva viij sehen ja kes sai, kiij kah Ran; es saa ma tolle loogaga üttegi `kyyrmat agu tuvva, edimäne kõrd `olli pääl ja läits `katski; meil `olli egän poodin `mitmasugutsit vene `lyuke, kõik kirjutedu ja nikerdedu Nõo; ta\_i `kõlba kohegi, ta_m kõverik nigu lyyk San; lyyk on muud'u val'miss, küüds om `lõikamalda? Har; Loogass ot'siti säänä `siuhkõ ja ilma ossõlda_puu; saa ei_l `lyuka lepäpuust, ei\_hüvvä `nahka laisaluust Rõu; üle ilma lyyk = vikatkaar; Ku? anna sullõ paar vibahhust üle looga (kere) Vas; lyyk om `mitmõst puust, jallai, künnäp -- saar ja `vahtrast kah `paantadass Rärp; läk'i? kodo minemä, pääväl võõdass jo lyyk `maahha (päike läheb looja); võta? lyyk' `maahha, hopõn taht sitalõ hum Se || fig (varastamisest) `Kergemb on suvel `einä tehä vigastiga, kui `talvel `luogaga Kuu; tänabune ein jäi nii vähäks, nüid peab küll akkama loogaga `eina tegema Juu; Need, kes suvel vikatiga eina ei tehnud, need püüdsid talvel loogaga eina teha, püüdsid varastada Trm; peremiiss niit' vikahtiga, varass niit' loogaga?, vei ilma vaivada? Se

2. (lookjas puuvarb) a. reeraami põikpuu nie, mida `kresla all `käiväd `poigi pidi, nie puud on `kresla `luagad VNg; Laamitse kül'lepuud on aisad ja ristpuud on loogad Hää; riie tievad nõgusast kolm `luoka ja oiavad korjakse puid `kinni Kad; esimesed luogad on kõverad, tagumised `sirgemad; korupil on luogad ja [see on] `laudadega `ümbert ära `lüüddud, sinna pannasse talvel nuot `sisse Trm; ree loogad käivad `risti üle ree, põhja pialt üle `kaustade, `lookade `kül'ge on varvad kiinnitetud Ksi; rij laami looga, üle rij tõisest veerest `tõisse, kaits puud Krk; laavitse looga `olli siäntse kõvere puu Hel; rij loogast `panti kaits raud `kruvvi läbi, tõese sebä kottale tõene kruuv, `kruvvega `panti lyyk sebä `kül'ge `kinni Nõo; looga?, noid ol'l mõni kolm tük'kü -- üt's ol'l iijn, üt's ol'l keškottan, üt's om takan Urv; veerepuu lyyk, mis lätt `perse alt `risti Rärp b. vits vikati varre küljes luok `panna vikkasti lüsi `pääle, kui `õtra `niideta, viab kokko `õtra Jõh; ku rügä `niitme `minti pikä vikatige, siis pannass vikatile lyyk pääle, et vili kaare pääl `risti maha jääss Krk; vikatile `panti lyyk `pääle, sij viis einä `niitan kokku, siss es riisutegi üleni Hel; vikahti lyyk, sõss aasõ `häste `kaari Plv c. korvi ribivits luogad panen `senna [korvi] silmuste `sisse ja siis akkan kas juurtega ehk pajo `vitstega punuma Koe; vana korv, muku luagad ja sang, põhja vitsad kõik ärä mädänud Kod; korvil om loogad, nonde `pääle palmitsedass vitsad Ran d. mõrra, rüsa pand; vibu suulina `otsas oli nisukene luok ja maa-aed käis `keskeld (rüsal) Hlj; topp [on] luõga küljest `lahti, kalad `lähtväd sedäsi `vällä Khn; lyyk pannass selleperäst `saele `pääle, et aap sae lehe sikku, siis om kõvep lõigate Krk; lyyk tet'äss kadajast, köüdetäss kabil `otsõ; väigokõsõ? loogaga mõrra? Se e. laeva-, paadikaar

`laiva `luogad on nied, kuhu `lauvad `kinni on `lüödud Lüg; `venne luagad -- on `jälle kõverass kuuse juurikuss kuarutet ehk paenotet lavvad Kod f. heina-, põhukandmise vahend loogad, kellega `kantasse `põhku ehk `einu `loomadelle ette Ksi; kosa\_pännit nyy<sup>o</sup> olõ`kanmise looga^o Plv g. aas; käepide märsi -- õhe looga külles `ollid paalad, nendeg köideti `kiinni loogad teineteise `külge Saa; `vehmred ol'iva vitsa võrudega ägli `külge `kiinni `pantu, lyyk `ol'li kül'len `vehmre otsal Ran; vanast olli lyyk pääl ollu äglil, kivist üle minnen tõsteti loogast üle Ote

Vrd looguss¹, loogutus

3. lookadega muster; loogasarnane kaunistus kes tegi looga [leivale], kes viidenurga Mus; nõnna ilosad luagad tulevad [kangasse], kui paad kõllass kaks `lõnga; luagad `testi `riide `servä Kod; savikruus -- punane ja `valge looga pääl Võn; `ammõ ola latõlõ, `käässe `värdlidele `aeti looga^o vereväst maagõ langast Kan; [rõiva] ala vai kohe rinna pääle tijt looga^o Se **Vrd** loogeline

4. käänak, kõverus; lookjas joon [võrgu]Ribi ei `tohtind `sirgeld mere `lassa, pidid olema `luogad siess, kuhu siis `rohkemb `kammilu sise `korjas Kuu; maantied `müödä on üvä luok `ümber `käiä, `õtse `pääseb ka Lüg; suur look jäi tegemata (läksime otse) Khk; vikatkaare look `taevas Krj; tee teeb looga `sisse Tõs; kuul ja pääval on vahest nihuke look või ratas `ümmer Juu; vikerkaart on vihma aeg -- käib üle `taeva `niuke look Tür; [tont] läks nisukese luogaga, sädemed kukkusivad maha Kad; tjj ehk jõe kallas, siäl one kua luagad Kod

look² lyyk' g loogi Har Plv Röp munemisjärk no^o muñni mu_kana uma loogi, no^o muñni viistöist vai kat'skümmend munna, siss `naksi kõristamma; üt's lyyk' lyyd kanal, siss pedä vahet, siss nakass jäll `luyuma Har; kana lok's, ei^o munõ^o, ku loogi aig täüs saa Plv

looka `looka Jäm Põi Rei Mar Var Tõs Tor Juu Trm Äks Lai Plt, `luoka spor R, Ris Koe VMr, `luyka Hää Saa Kod M Ran Nõo V lookjalt kõverasse, kaardu, paindu lohedel `täädüb maa-aid `lassa `luoka Kuu; [vananimene] akkab `luoka `kiskuma; obone ajab pää `luoka, `kõnnib pää `püsti Lüg; `Titsid on `piened ja `nõrgad, näe kuda `luokas keik IisR; Noored kased on sulalume `koorma all `looka vajund Jäm; sio obuse piä `looka, mud'u tikub maast `sõömä Tõs; `Seuke uss või tõuk, venib venib pikaks, siis `järsku `tõmmab ennast `luyka ja `volksab edesi Hää; ta (õunapuu) vaob üsna `luoka [õunte raskuse all] Ris; `luoka lüövad ussid -- suured nõelussid Koe; talvel `raske lumeränts piäl, vajotab kõege `rohkem nuared puud `luyka Kod; puud käesid `viltu `looka maha, kas ladvad kohe `maani Äks; mõni oiab ennast `looka, mõni on `loodud `küirus Plt; tuul `puhkas puu periss `luyka, maha otsa; uisk `tõmbass kesspaiga `luyka, lää edesi vinda-vända Krk; tei `vankre `pääle kibiku, pañd vitsa `luyka `risti üle `vankre, rõevass `pääle Ran; siss kui kiud loogan om, siss võetass üless lina; tõmmassit noore kõjo `luyka, `keitsit älli ladva `külge Nõo; ku_pedäje kasu^o `luyka `laskõva^o, siss om kõkõ `kangõp külvü aig; lina<sup>o</sup> omma `parhra^o üless võtta^o, lina om jo `luyka tõmmanu Har; Ette tiä ei<sup>o</sup> üt'ski, kohepoolõ vanan iän `kiaki `luyka kisk Rõu; kes põlvist `luyka vidä, [see] longõrdass Röp

lookama `lookama Põi, `luykam Hls; `luokama JMd, da-inf loogata Hag; des-vorm loogatõn Har looklema a. loogeldes liikuma tulnd `välja ja nenda `lookand et (pisuhännast) Põi; ratas `luokab, kui ta suab na `raske `kuorma Hag; tyy hand lät's [ussil] loogatõn takan Har b. looklev olema metsa tied `luokavad JMd

lookamisi `lookamisi Tõs Juu(-esi) KJn lookjalt, kaares *kaelus* `pandi `kaela, *see oli puust*, `lookamisi oli `ümmer *kaela* Tõs; *mõnel kresla sel'latagune* `sirge, *mõnel jälle sedasi* `lookamisi `tehtud Juu || looklevalt *metsä tee lähäb* `lookamisi KJn **Vrd** loogõtamiisi

lookas `lookas Jäm Khk spor SaId, Muh Emm LäPõ Tõs Tor Amb Tür Trm Äks Plt, `luokas IisR Ris JMd, `luykas Hää Saa KJn, `luõkõs Khn lookjalt kõveras, kaardus *Marjapõõsaste oksad on marjadega* `lookas maas Jäm; *obusel kael* `lookas Khk; *Vana tahaks ise olla ikka veel noor, aga keib lookas* Pha; *Suur kuld uur oli* `rindas, *ke't oli* `lookas öle rinna Põi; *Kui vikerkar* `lookas on, *siss tuleb vihmane aeg* Emm; *kõva, suur tuul - - puud* `lookas kõveras kõik Tõs; *Lumi puud maha magan, kõik arud* `luõkõs muas Khn; *Sij inimene käib edetsipidi* `luykas Hää; *koerad joosevad nõnda kui ännad* `luykas Saa; *käib pea* `luokas Ris; *puu oks on* `lookas, *ta nii* `muodi *painutatud kõveraks* Amb; *rangjalg on nisuke, et jalad on väl'lapoole* `lookas; *obuse sel'g on* `lookas Plt **Vrd** loogan, loogus

looklema `looklema Jäm Khk Vig Tõs, da-inf loogelda Tor; `luykleme, loogelte Hls käänlema oja `lookleb läbi eenamaade Tor **Vrd** loogeldama, loogendama, lookama

lookme `luykme, (nad) looguve kluugutama Kulle kui kure looguve, `jälle om sügis kähen Krk

lookuma `lookuma, (ta) loogub terenduma, kangastuma – Rid

looldes, looldese `luyldes KJn, `looldese Ksi arvult neid oli `looldese suur ulk Ksi; *eks neid obesid ole* `luyldes viis `inge KJn **Vrd** luuldasa

looline `looli|ne Kaa Sim Trm Kod/-u-/, -le|ne Mar Kse Hää/-u-/, Juu Ksi Plt, looli|ne Rei Tor, g -se; `luoli|ne IisR JõeK, -le|ne Ris Koe, g -se loovõtja, heinaline `Luolisest `kõlbas ka `veikema ramuga inime IisR; *Loolisel peab kerge käsi olema, et reha nobesti keiks* Kaa; *loolised* `vetvad `loogu Rei; *loolesed läkst* `metsa `loole Kse; *see meie* `loolene, *läks* `loole Juu; *kas on* `luolisi ehk *luo* `võtjaid `tarvis JõeK; *luolesed tulevad koju, juba luog üless* `võetud Koe; *loolisi tuli veel* `juure, *saim* `õhtast [loo] üless Sim; *mõned peremehed* `palkasid `looliisi Trm; *luyllisse rehäd ja angud* Kod; *loolesed läksid eenamale* Plt

loom¹ loom g looma S Lä PõPõ HaLä Kos Ann Tür Pai Trm MMg Lai spor VIPõ; *luom* g *luoma* Muh Ris HaId Amb JMd Jn Koe ViK(-ua-), `luoma R(n `luoma VNg Vai; -ua-); *luyum* g *looma* Hää Saa Pal KLõ M T spor hv V, *luama* Kod; *luõm* g *luõma* Khn

1. (kodu)loom, hrl veis `kuiva `atru paneme `luomadele `alla; *luomidel* `käisite `painakad `seljas Jõe; *Lähäd nii* `hilja `lauta, [et] `luomad `süöväd jo savad tagand ärä Kuu; *luomal* `luoma miel, *tämäl ei õle aru* `enne ku mene lüõ `nuiaga; *egä vist kavalama* `luoma ei õlegi kui unt on, *ku täma* `karja tahab `tulla Lüg; *Luamad vana* `eina ei süä, *lomavad vaid maha* Jõh; *puuki, sie on* `luomi küles suvel Vai; *loomad* `väigavad vägisi `vilja, *paha* `peele; *rannakarjama loom, seda_p* või *metsakarjamale* `tuua, *akab verd kusema* Khk; *kevade, kui oli aketud* `loomi `väl'ja `laskema, *siis oli* `kellasi *kõlistud* Mus; *paargus teed sui* `sööki *omale ja* `loomadele ka; *taa loom* (hüljes) *järjest ei seisa vee sehes* Krj; *teeb mis selle looma* `sisse *läind oo, et see_p* söö Vll; *nad* `tahtsid ikka, *ehk jääb omaks luomaks, aga mis ikka metsaline, see metsaline* (rebasest) Muh; *elavõbe ja ploom* `panta *segamini, saab loomale* `pääle aet, *kinnel on täid pääl* Emm; *loomad ujuved rahude* `peele Phl; *mere* `puhma `pandakse `loomele `alla LNg; *kõik katosed söödetud* [näljaga] `loomele

Mar; loom oo ullem veel kade kui inimene Kul; loomal ike looma jõud, ei inime tee tääle kedägi Vig; loomad `kargavad `kiili Han; se loom oo õete iäd `tõugu Tõs; Mede uõnõtõni [ärge] mtõ oma `luõmu aag (ajage); `Luõmõl ikka küll vae talvõ `otsa `lautõs vangi `muõdi `kindi `olla Khn; `siade pãrast ikke pahandus `rohkem tuli ku loomadega Aud; Põyl rihialust `ol`li loomade jauks ja põyl `ol`li inimeste jauks, `aidu `ol`li vahel `tehtu Hää; üks asutu luom Ris; ega `jultund loom karja `peale ei alastand (hundist) Hag; käisin eha `valgel `loomi `otsimas Rap; `luomi olen pidand, `luomadel ei ole kedagi äpardust old; `luomgi jääb ravandesesse JõeK; lodu mua, madal ja `pehme mua, ei kanna `luoma JMd; veristasime ühe luoma ää Koe; sõela täis `leiba sai leigata ja `viidi kohe [jõulu] esimesel üel `luomadele VMr; kis tegi `nõidust, pani `paindjad lehmale `sel`ga, mis `luoma nii kaua `tallas, kui luom oli märg Kad; tulieinal on vekesed kollased õied, luom ei taha [seda], obused sõõvad Sim; luamal one kõik, arv ja mõissus ja `kuulmine, muku ei kõnele Kod; esimine `aasta minu isa ehitas kuhe karjalaada, muedu ei saand talvest `lõymi `sisse `panna Äks; sij lõym on reisik, ei süü `aste Ksi; eks ta talita `kõiki `loomi, mis sial on, lehmad ja `lambad ja siad Lai; kui on loom tugev, on `vil`la sõõnd, ei karda `nõidust Pil; kardulid `tehti ja keedeti sigadelle ja `lõyumele poha tares Vil; unge`rt lõigas tãkke ja kohit`s `tõisi `lõymi kah Pst; `lõyme om küll `raisku saanu `tõyure eintege; ta `pel`gãb miut nõnda ku `murdjad `lõyuma Krk; `kiãgi ei saa ilma karjusseda, ei lõym, ei inimene Ran; mes sä pessãd `lõyuma, ega lõym ei tiã Puh; ku mõnd `lõyuma tapetass, siss nõy sinitse `kãrblãse tõristãvã ja `lendlevã sããl liha `õmbre; lamma om kasulik lõym küll, villast saad sãrgi, nahast `kaska; om mõnel loomal ike jala, ta jooseb nigu tuul Nõo; ku ta kaheda sil`mãga mu `lõyuma kai, jãi `õkva `aigess Kam; obene `ol`li küllãnd kavval lõym vanast sutte `vasta; kui lõym om vigane, äãvitãdãss ärã, aga inemine piap kannatama Rõn; püssãga lastass varõssõid ja eka `lõyuma Har; naisõd `tal`tiva looma? ja\_ss ol`l nurmõ pãle minek` Plv; mõni jago `lõyme siginõs hũãste Vas || (parasiitputukast) pea oli `kãrnãs, loomad `sũndisid `senna kãrna `sesse Kãr; sol oo loomad vist `sel`ges, et sa nõhid Mãr; pãã sũũdãss, ütte `lõyuma ei ole `kunnigil Krk

2. a. (linnust, kalast, putukast, ussist) õrõlãine, sie on ka üks tikke `luoma Vai; ussid oo `irmpsad loomad küll Mus; Kena loom oli, aga pidi kãest äã minema (kalast) Põi; `ãmrik oo kuri loom Kul; `pissed loomad (mesilased) Var; ahvenjad ja tursad, nisuke si `loomasi ma ikke olen nõind ka Ann; arak one vana `mur`ja lõym, viib kana `poegi kua ärã Kod; rohu tirts ehk kil`k, nõid laalavad, sehaksed `kargajad loomad Vil; kãgu om ka lõym, kes sõnumit tõi Hel; nemã (mesilased) om imeligud targad loomad, na `võõra puu `sisse ei lähã Ran; om kavala looma küll nõi `kãrblãse Nõo; siug om iks kõõ halvõb, ta\_m iks kõgõ ku`emb lõym Vas **b.** (üldisemalt olendist, ka inimesest) kole loom tuleb, viib so äã; see on nii inetu ja `nãotu laps, tea, mis loom see on Juu; mis luom temast küll saab, igasugust vigurid tegi, aga tuli nii `tõelik inime JJn; sina oled üks niesuke luom, et kui sa akkad jorama, ega siis lõppu ole `luota Sim; see tüdruk üks ull loom on Trm; kolm `lõyuma om, kes keelege `tõijnve omale `leibã: kukk, koer ja kooliõpetei Hel; serãst lõyuma ei ole teie nõnnu, ta `ol`li `vãegã imelik ja kãpiline Ran; mia olli serãnde `kãrsmãdã lõym, mia es püsi pütin, es saesa kotin Nõo; tulõ `kaema, mãrãne irmuss lõym siin om Võn

3. (taimest) *türnpuu, karune* `krässis loom Jäm; *nõgene oo va vihane loom, teeb paha, kõrvetab* `kangesti Mus; *põldmarja varred, ühed okelised loomad oo Muh; nõgest on ullud loomad, [aga] ma neid äi karda, ma kisu neid* `palja `kääga lehemdele Rei; *uba on üks ia loom, ta annab pal'lu* `väl'la Trm

4. (asjast, esemest) *kut vanarahvas seda* `nääksid, *mis loomad tee pæel tulad ning taevast* `koutu `lindvad (autodest ja lennukitest) Jäm; *See saabas oo juba seike lagund loom, et seda\_p tasu änam kohendama akata* Kaa; *püäs oo äkilene loom* Tor; *ega\_s nied kuhja* `vardad nii pisikesed luomad ei ole VMr

loom² loom g loomu Sa Emm Rei spor Lä, PÄPö Nis Juu(-o) Kos Tür Sim Trm Lai Plt; luom g luomu Muh Ris Koe VMr Kad Sim, `luomu Kuu Lüg/-o/; n, g `luomu VNg; *luyum g loomu* KJn spor eL, *luamu* Kod; g *loomu* Kõp Vil iseloom, loomus *Moni o* `ninda hüä `luomuga, *et ei vihastu kohe mide* `millaski Kuu; *tõisel inimesel on tüö* `luomo `vasta, *ei taha tehä; on tasase* `luomoga ja *vagane, vagase õlekuga ja vähäse juttoga* Lüg; *ma ka pigem* `sõukse pitkalise loomuga Khk; *egas* `asjas `vastu tulelik, `aitab sind, *see on juba ta loomu sees* VII; *Kohe loomu poolest* `loodud `sõuke õrn inimene Pöi; *Sita loomuga inimene saa kinegiga aina* Emm; *ta on väga* `julge loomuga Mär; *täma oo* `seoke ärk, *ärgu loomuga* Mih; *jo se loomu asi, kudas* `keegi oo, *kas paha, kuri, õel* Tõs; *ia ja* `pehme loomuga mees Tor; *väike pilge ka ikka mul kipub vahel, se loomu väga* Nis; *meil on nihuke ergu loomoga obone* Juu; *pole ea loomuga inime, voatab tešte* `peale ala `kõerdi Tür; *eks lapsed keevelda, need on elava loomuga* Sim; *luamu pualess tõsine; tasase luamuga inimene, ei õle* `koskil kal'k, *ei kõrk* Kod; *kõik ei ole* `ühte `loomu Plt; *äkilise loomuge inimene saab vihases* Hls; *tõine sõsar ei oole sedä* `luyumug suguki Krk; *temä_m serätse tragida loomuga, tõestega om kah täl* `nääslemist Nõo; *ei kärsi\_ kongi?* -- *om sääntse* `kärsmädä loomuga? Kan; *mul ei olõ sääräst* `luyumu, *et mul kadõ,usõ luyum om; tu om jumalõst luyud, määrtsse loomuga* `kiäki om Har; *kes tõsõ* `luyumu tjiid Plv; *tu um hüä mijs loomu poolõst* Vas || laad, füüsiline eripära [mesilas]ema on pikema kehaga ja pika `persega, teist `moodi loomuga kui `töölesed Var; *kõrge loomuga* -- *kõrge ehitusega (suurt kasvu) ja* `kuivlane Aud; *ta loomu poolest pisike ja kõhna* `jaoga Juu Vrd loim⁴

loom³ loom S Rid Mar Kse PÄPö, *luyum* Hää KJn Trv San Se, g looma; luom g luoma Muh Ris HMD JõeK Koe Kad, `luoma Jõe Kuu Hlj; *luõm g luõma* Khn noodatäis; noodaveo kord; noodavedamise koht *Iga üks* `raius oma kuhal omale `luoma [jäässe] ja siis vedas [noota] Jõe; *sie oli rikkas kala luom, siis akkati* `ütlemä Rottemani ait; *Sulavie vai rand`nuoda luom oli lühikäne, sadakond samu* Kuu; *tõmbavad ühe looma* εε, *lähvad* `teisse `kohta `jälle; *Vanasti es ole nee loomad käsitsi nii* `kerged tõmmata `ühtid Khk; *panime nooda* `sisse, *tõmbasime ühe looma* Krj; *kolm neli* `looma sai ka `päävas `veetud, *kuda kala* `saaki oli Pha; *Oli loom mää, jägati kalad lasudeks, nii pailu lasusi* `tehti kui pailu oli nooda jägusi Pöi; *me* `ollime looma sihes ja `roplesime viidikud `võrku Muh; *noota* `veedags looma `viisi Käi; *üks aenuke loom* `päävas, *kui meri tühi* Rid; *tulge silgude järgi* -- *üks loom* `kinni `püütud ja `mäele `toodud Tõs; *tegime puär* `luõma, *lutsa oli küll* Khn; *õhe loomaga* `saadi metu `puuta kalu Aud; *pringel* `olli sääil siis nõnda pailu `vähkrenu, *et terve nooda luyum* `olli verd täis Hää; *üks kord meres eidetud, üks luom* `tehtud Ris; *igal luomal piab neli* `märki olema HMD; *kahe luoma pial oli kalu, mujal mitte*

`ühitegi Koe; `lasti siis puar' `luoma kua minu õnne `piale ja sain kalu kua Kad; minnässe `järve, tehässe `luyuma KJn; kõege `rohkeemp kalu olli edimesen loomussen, tõesed loomad ollive vähembe Trv; lääme `tõmbamõ ar² tyy looma vai kat's Se || noot, püünis laseme looma `sisse VII; eedame looma `merre ja akkame `tõmbama Muh Vrd loomus³

loom⁴ loom Jäm Khk Muh Emm Phl spor Lä, HMd Juu Tür, luyum Plv Se, g looma; luom g luoma Ris

1. loomine a. (taimest) odra õitseb ennast loomaga `seltsis Jäm; rugi looma aeg Khk; odr sai looma `aegas `vihma Muh; vili loob, kaks nädalid o looma `aega Vig; se luoma aeg on `müödas kõik Ris; vili on nii vaevane ja poole loomaga Juu; kaera looma aeg `olla ia vähile `minna Tür **b.** (kuust) Kis kevade kuulooma pæeva tuhliid maha teeb, saab sügise ainuld ärjaambud Emm; täna on kuu looma pää Juu **c.** (kangast) kui loomad [käärimisel] üles `lähtvad, siis pannasse `loomise pulgad üles Muh

2. kinda või suka alustus, ka randme- või sääreosa tervikuna esites `looma nagu sait teha (kindal); loom on ikka natukse `kitsam, siis kasvatasid `juure Rid; suka loom lagund, oo katti kannalakk Mar; tien suka `luoma Ris

3. loode, embrüo rassõit `lehmä tohi\_ji<sup>2</sup> `hõste ka `süüt'ä², siss kasuss luyum suurõst, saa rassõ sühütäminõ Se

Vrd loomus²

loom⁵ luyum g looma eL(g `luoma Lei Lut)

1. noor taim; istik tubaku looma Trv; me looma puha är `närbunu; küll olli ta (lina) iluss loomast peräst Krk; ta kurat' and mulle igävetse alva looma, `kapsta om nigu igävetse assaku pikä seerdega Nõo; ku loomest istutedu ku'gi om, nuy kannava `rohkep `kurke kül'len Kam; tuhkapäava tuulega es istutada, es tetä `luyume maha, et siss tuleva söödiku pääle vai mardika Ote; Egä keväjä `ol'li looma tetä, enne jüri`päivä, maarjapäevä `aigu tet'ti loomamaa ärä; Ilma valamada närbup luyum ärä Rõn; ma tei looma² är² `laossõhe Kan; Istuda\_harvusi, `luyumõ om veidükese, pennär ei_saa_muidu_täüs; iilä tull'li nii suur rässähuyug, et meil peßs `kapsta ja runguli looma puruss Har; maa um jämme vihмага\_koorigu pääle `võtnu², ku är² `nestüßs, siss um loomõl `joudu kassu²; looma² ol'li_nõrga² ja `valgõ<sup>2</sup>, nä\_l'li<sup>2</sup> viluhn kasunu<sup>2</sup> Rõu; ku õdagu `ilda looma² istutat, siss umma_hummogu looma_kirkik` Vas; Rügä olõ pääle lasta\_j karja, `vasnõ ristkhain taht `kasva, eljäjä sõkva looma är<sup>2</sup> Räp; külbetäßs `luyumõ Se

2. a. süü, puu aastarõngas räni puu tihe loomaga Kam; puud om ää ärä lugeda, ku vana ta om, `luyume `järgi Ote; puu looma², nigu tä ega ajastaja kasuss Urv; `luyumõ päält saat [puu vanust] lukõ<sup>2</sup> Rõu; soo peenikese loomaga, soost saa hüvvi `pirda Se; puud `loõtass `luyuma pit'ih, mitu `aastakka um kasunu Lut **Vrd loim**²

b. puu koorepoolne osa luyum om kõvõmb vai kalõmb, süä `pihmemb Har; poole `päivä võt'i `k'andu `vällä, süädä ol'li nelikümmend kolm `tol'li, luyum ol'li ärä mädänü<sup>2</sup> `ümbert Rõu; ku luyum om ärä² mädänõ, sõßs süä om tõrvanõ (kännul) Räp